

Parlamentul
Republicii Moldova

CP-06 nr. 215
29.11.2022

Comisia juridică, numiri și imunități

RAPORT

la proiectul de lege pentru adoptarea Codului Electoral al Republicii Moldova

(nr. 288 din 13 iulie 2022)

(lectura II)

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul lege pentru adoptarea Codului Electoral al Republicii Moldova și comunică următoarele.

Proiectul de lege a fost examinat și adoptat în I lectură în cadrul ședinței plenare a Parlamentului din data de 28 iulie 2022. După adoptarea proiectului în I lectură, prin solicitarea Președintelui Parlamentului, proiectul de lege a fost expediat spre avizare Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR. Autorul, Comisia Electorală Centrală de comun cu Comisia juridică, numiri și imunități a desfășurat o serie de consultări publice pe margine proiectului cu participarea tuturor părților interesate. *(pentru detalii a se vedea Nota informativă cu privire la organizarea procesului de consultări publice asupra propunerilor de perfecționare a cadrului legal electoral și cel conex anexă la prezentul Raport)*

Pentru pregătirea proiectului de lege pentru lectura a II-a, Comisia sesizată în fond a examinat amendamentele din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL, Adrian LEBEDINSCHI – Frațiunea BCS și a deputaților Olesea STAMATE, Mihail POPȘOI – Frațiunea PAS. Totodată, au fost examinate propunerile și obiecțiile din: avizele comisiilor permanente, Avizul Comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR, Avizul Guvernului, Avizul Centrului Național Anticorupție (expertiza anticorupție), Avizul Direcției General Juridice a

Parlamentului, Adunării Populare a Găgăuziei, Curtea Supremă de Justiție, Banca Națională, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul Audiovizual, Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte, Congresul Autorităților Locale din Moldova, Asociația Promo-Lex, Comunitatea WatchDog.MD, Partidul Liberal Democrat din Moldova, Partidul Verde Ecologist, care sunt reflectate în sinteză, parte componentă a raportului.

Ca urmare a dezbaterilor în cadrul comisiei, au fost formulate unele propuneri de ajustare, care sunt reflectate în sinteza amendamentelor și propunerilor. Proiectul de lege a fost definitivat și redactat, fiind expus în anexă la prezentul raport.

Comisia cu votul majorității membrilor săi (6 voturi – „Pentru”), propune Parlamentului examinarea și aprobarea proiectul de Lege pentru adoptarea Codul Electoral al Republicii Moldova înregistrat cu nr. 288 din 13 iulie 2022, *în lectura II*.

Președintele Comisiei

Olesea STAMATE

**Sinteza amendamentelor și propunerilor
la proiectul de Lege pentru adoptarea Codul electoral al Republicii Moldova
(lectura a doua)**

Nr.	Prevederile proiectului de Lege nr. 288/2022	Amendamente și propuneri	Decizia Comisiei juridice, numiri și imunități
1.	<p>Articolul 1. Noțiuni generale În sensul prezentului cod se definesc următoarele noțiuni generale: <i>alegeri generale</i> – orice tip de alegeri care au loc, de regulă, într-o singură zi, de duminică, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării;</p> <p><i>circumscripție electorală</i> – unitate electorală administrativă în care se organizează și se desfășoară alegerile și referendumurile;</p> <p><i>circumscripție națională</i> – circumscripție electorală de nivel național în care se organizează și se desfășoară alegerea Președintelui Republicii Moldova, deputaților în Parlament și referendumul republican;</p> <p><i>concurenți electorali</i>:</p> <p>a) partidele politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de deputat în Parlament și care sunt înregistrate</p>	<p>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</p> <p>In articol 1: După conceptul «alegeri generale» adăugați conceptul: „alegeri regionale — alegeri desfășurate pe teritoriul UTA Găgăuzia pentru alegerea Șefului (Bașcanului) Găgăuziei (Gagauz Yeri), a deputaților Adunării Populare a Găgăuziei și a referendumurilor locale pe probleme de competența Găgăuziei;”</p>	<p>Se acceptă parțial Noțiunea se va da în următoarea redacție: „<i>alegeri regionale</i> – alegeri organizate în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei, a deputaților Adunării Populare a Găgăuziei, precum și referendumurile privind modificarea Regulamentului Găgăuziei sau destituirea Guvernatorului.”;</p> <p>Nu se acceptă. Locul și rolul organului electoral din UTA Găgăuzia urmează a fi clarificat în Codul electoral, deopotrivă cu principiile generale de organizare a alegerilor pentru funcția de bașcan al UTA Găgăuzia și Adunarea Populară din UTA Găgăuzia.</p>

<p>de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor parlamentare;</p> <p>b) candidații pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și partidele politice și blocurile electorale care i-au desemnat, înregistrați de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor prezidențiale;</p> <p>c) partidele politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și care sunt înregistrate de consiliile electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor locale.</p>	<p>candidații la funcția de deputat în Parlament înregistrați de consiliile electorale de circumscripție în circumscripțiile uninominale, create în UTA Găgăuzia".</p> <p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAŪZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p>La art.1</p> <p>după noțiune de "<i>alegeri generale</i>" se introduc următoarele noțiuni:</p> <p><i>alegeri regionale</i> - alegeri organizate pe teritoriul UTA al Găgăuziei în vederea alegerii Guvernatorului (Bașcanului) Găgăuziei (Gagauz Yeri), a deputaților Adunării Populare a Găgăuziei și a referendumurilor locale de competența Găgăuziei;</p> <p>noțiune «<i>Circumscripție națională</i>» - va avea următorul cuprins:</p> <p><i>Circumscripție națională</i>- circumscripție electorală de nivel național în care se organizează și se desfășoară alegerile deputaților în Parlament în baza votului proporțional conform listelor de partid;</p> <p>după noțiunea de <i>Circumscripție națională</i> se introduce următoarea noțiune:</p> <p><i>Circumscripție uninominală</i> - circumscripție electorală constituită pe teritoriul UTA Găgăuzia în care se organizează și se desfășoară alegerile unui singur mandat de deputat în Parlament, în baza votului majoritar;"</p> <p>La noțiunea „<i>concurenți electorali</i>”</p>	<p>În același timp, pct. 18 (B) și 50 din Opinia comună pe marginea proiectului pentru modificarea Codului electoral, adoptată de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 132-a sesiune plenară din 21-22 octombrie 2022, recomandă elaborarea sau cel puțin referirea la procesele electorale desfășurate în UTA Găgăuzia, precum și specificarea organelor electorale responsabile de organizarea acestora.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Cu referire la propunerile de ajustare a noțiunilor de „circumscripție națională”, „concurenți electorali”, precum și completarea cu noțiunea „circumscripție uninominală” reținem că acestea implică în sine modificarea sistemului electoral în cadrul organizării alegerilor parlamentare.</p> <p>Conform Art. 7 Legea nr.344/1994 autoritatea reprezentativă a Găgăuziei este Adunarea Populară, învestită cu dreptul de a adopta acte normative, în limitele competenței sale.</p>
--	---	--	--

	<p>La litera (a), după cuvântul "comisie", se introduce o propoziție nouă cu următorul conținut "precum și candidații pentru deputații Parlamentului înregistrați de consiliile electorale de circumscripție cu un singur mandat create în UTA Găgăuzia".</p>	<p>Respectiv, în calitate de minoritate etnică, deja beneficiază de o autoritate reprezentativă proprie. Pe cale de consecință, alegătorii din Găgăuzia participă în condiții de egalitate, indiferent de originea etnică, ca și toți alegătorii din Republica Moldova, la alegerea organului reprezentativ suprem - Parlamentul Republicii Moldova. Pentru a asigura egalitatea tuturor voturilor cel mai reprezentativ sistem electoral este cel proporțional.</p> <p>În același context, amintim că potrivit Opiniei comune menționate supra, recomandările la acest subiect vizează necesitatea inserării reglementărilor generale cu privire la tipurile de alegeri desfășurate în UTA Găgăuzia și organele electorale responsabile de organizarea acestora, nu și revizuirea sistemului electoral în cadrul alegerilor parlamentare.</p> <p>Mai mult, revizuirea sistemului electoral în sensul organizării alegerilor unor mandate de deputat doar în cadrul unor circumscripții electorale uninominale nu corelează principiilor de participare la alegeri în mod universal și egal.</p> <p>Consecvent, sub aspectul respectării normelor de tehnică legislativă și a</p>
--	---	---

	<p><i>partide politice</i> – asociații benevole ale cetățenilor, constituite și înregistrate în condițiile Legii nr. 294/2007 privind partidele politice;</p> <p><i>referendum</i> – scrutin prin care poporul își exprimă opțiunea în cele mai importante probleme ale statului și societății în ansamblu, având drept scop soluționarea acestora, sau consultare a cetățenilor în probleme locale de interes deosebit, precum și asupra demiterii</p>	<p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Conform prevederilor art. 54 alin. (5) din Legea nr. 100/2017, „dacă o noțiune sau un termen poate avea înțelesuri diferite, în proiect se stabilește semnificația acestuia în context pentru a asigura înțelegerea corectă a noțiunii sau a termenului respectiv și pentru a evita interpretările neuniforme”. Dat fiind faptul că noțiunea de „<i>partide politice</i>” este definită suficient de explicit prin norma art. 1 alin. (1) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, întru evitarea dublării normelor legale și respectarea prevederilor art. 54 din Legea nr. 100/2017 recomandăm excluderea noțiunii date din conținutul art. 1 din proiect.</p> <p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Întru evitarea tautologiilor în conținutul actului normativ recomandăm excluderea textului „<i>precum și asupra demiterii Președintelui Republicii Moldova</i></p>	<p>unității în materie electorală, a se vedea Avizul asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea Codului electoral nr. 1381/1997 (inițiativa legislativă nr. 531 din 28 decembrie 2020), aprobat prin Hotărârea CEC nr. 4640 din 09.02.2021 (inclusiv, HCEC nr. 571/2022 din 24.06.2022).</p>
		<p>Se acceptă.</p>	
		<p>Nu se acceptă.</p> <p>Considerăm oportună evidențierea prin definiție a tipului de referendum prin care se soluționează chestiunile privind demiterea/revocarea persoanelor care dețin funcții de demnitate</p>	

<p>Președintele Republicii Moldova ori revocarea primarului unei localități;</p>	<p><i>ori revocarea primarului unei localități” din definiția noțiunii „referendum”.</i></p> <p><u>Avizul Guvernului</u></p> <p>La art. 1, semnalăm că prin soluția legislativă de a fi stabilită noțiunea „alegeri nevalabile” se realizează un paralelism legislativ cu textele propuse pentru art. 127, 151 și 175. Aceeași observație este valabilă, în mod corespunzător, și pentru noțiunile „alegeri nule”, „alegeri parțiale” și „votarea repetată”.</p> <p>Totodată, se va revedea noțiunea „alegeri noi”, care, în formularea propusă, creează confuzie în text. Or, la art. 130, 154 și 178 sunt clar specificate cazurile în care au loc alegeri noi. În acest context, se va revizui și definirea alegerilor anticipate, care, la fel, face trimitere la reorganizarea administrativ-teritorială, precum și similar alegerii președintelui Republicii Moldova, respectivul exercițiu are loc inclusiv în cazul încetării înainte de termen a mandatului primarului.</p>
	<p>publică. Mai mult, în aceste cazuri procedura de inițiere a acestora este una specifică.</p> <p>Prin urmare, doar în cazul acestor persoane alese poate fi aplicată procedura de demitere/revocare prin referendum. Comparativ, în cazul deputatului sau consilierului acest mecanism nu este aplicabil, de aceea este bine să fie păstrată această mențiune expresă.</p> <p>Se acceptă parțial.</p> <p><i>În redacția actuală, Codul electoral conține, la art. 1, definirea noțiunilor de alegeri, alegeri generale și alegeri anticipate. În același timp, în textul codului, în special la titlurile privind tipurile de alegeri, se conțin termeni precum alegeri noi, alegeri parțiale sau nule, etc.. În vederea uniformizării noțiunilor utilizate s-a propus formula de inserare a acestora în articolul 1 din proiectul de lege.</i></p> <p><i>În condițiile în care noțiunile propuse creează mai multe confuzii, având în vedere și particularitățile fiecărui tip de alegeri, se acceptă reformularea la reglementările înaintate privind detalierea noțiunilor.</i></p>

	<p>Suplimentar, urmează a fi revizuită noțiunea „concurenți electorali”, în partea ce se referă la lit. a) și c), având în vedere că:</p> <p>în textele acestora s-a omis includerea candidaților independenți (în acest sens a se vedea art. 65 alin. (1));</p> <p>utilizarea cuvintelor „persoanele care candidează” ar genera confuzie în rândul celor care trebuie să aplice aceste dispoziții, nefiind corelate cu noțiunile „candidat”, „candidat desemnat” și „candidat independent”.</p> <p>Propuneri de la Curtea Supremă de Justiție</p> <p>Curtea Supremă de Justiție consideră că noțiunea de alegeri nevalabile trebuie să aibă următorul conținut și anume „alegeri nevalabile - alegeri declarate astfel prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazurile prevăzute de lege”, deoarece, cele trei situații prevăzute în noțiunea propusă de autorul proiectului sunt deja reglementate de Codul electoral.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>noțiunea „alegeri nevalabile” va avea următorul cuprins: „alegeri nevalabile - alegeri declarate astfel prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazul în care organul electoral constată că rata participării alegătorilor la alegeri este sub limita stabilită în prezentul cod.”;</p>
--	---	--

2.	<p>Articolul 4. Vot egal În cadrul oricărui scrutin, fiecare alegător are dreptul la un singur vot. Fiecare vot are putere juridică egală.</p>	<p>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei: In articolul 4: A se lua în considerare o singură parte ca parte (1) se adăuga o parte (2) cu următorul conținut: «(2) În cadrul alegerilor parlamentare, fiecare alegător al UTA Găgăuzia are dreptul să voteze cu două buletine de vot, unul pentru o circumscripție națională și celălalt pentru o circumscripție uninominală. Fiecare vot are o forță juridică egală.»</p> <p>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI: La art. 4 Alineatul unic devine alineatul (1) Articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins: (2) În cadrul alegerilor parlamentare, fiecare alegător UTA Găgăuzia are dreptul să voteze cu două buletine, unul pentru circumscripția națională și celălalt pentru circumscripția uninominală. Fiecare vot are putere juridică egală.»</p>	<p>Nu se acceptă Conform Art. 7 Legea nr.344/1994 autoritatea reprezentativă a Găgăuziei este Adunarea Populară, investită cu dreptul de a adopta acte normative, în limitele competenței sale. Respectiv, în calitate de minoritate etnică, deja beneficiază de o autoritate reprezentativă proprie. Pe cale de consecință, alegătorii din Găgăuzia participă în condiții de egalitate, indiferent de originea etnică, ca și toți alegătorii din Republica Moldova, la alegerea organului reprezentativ suprem - Parlamentul Republicii Moldova. Pentru a asigura egalitatea tuturor voturilor cel mai reprezentativ sistem electoral este cel proporțional. Suplimentar, relevăm că norma propusă urmează a fi privită în condițiile unui vot identic, or fiecare vot are putere juridică egală. Sintagma respectivă creează ambiguități, întrucât egalitatea voturilor este deja stabilită la art.4 alin. (1) al Codului electoral și prevede că în cadrul oricărui scrutin fiecare alegător are dreptul la un singur vot, iar fiecare vot are putere juridică egală.</p>
----	---	--	---

3.	<p>Articolul 8. Ziua alegerilor (2) Prin derogare de la alin. (1), alegerile în unele circumscripții electorale sau secții de votare pot fi desfășurate, din motive obiective, pe parcursul a două zile (sâmbătă și duminică), fapt ce se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor.</p>	<p>Avizul Guvernului La art. 8 alin. (2), menționăm că ipoteza derogatorie care prevede desfășurarea alegerilor în unele circumscripții electorale sau secții de votare, din motive obiective, pe parcursul a două zile, fapt ce va fi stabilit prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale, necesită a fi argumentată suplimentar pentru clarificarea „motivelor obiective”, fapt semnalat de mai multe autorități implicate în procesul de avizare (Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene).</p> <p>[...]</p> <p>Prin urmare, pentru claritatea și previzibilitatea noimei, considerăm că fie în text, fie în nota de argumentare este necesar să se prevadă <u>orientativ</u> anumite criterii/circumstanțe prin prisma cărora ar putea fi justificată norma de la art. 8 alin.(2).</p> <p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale</u></p>	<p>Se acceptă. La articolul 8 alineatul (2), după cuvintele „motive obiective” se completează cu textul „(pandemii, situații excepționale, asigurarea dreptului la vot în condiții neordinare, numărul mare de alegători înregistrați la secțiile de vot de peste hotare etc.)”.</p> <p>Se acceptă parțial Articolul 8 alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Prin derogare de la alin. (1), alegerile în unele circumscripții electorale sau secții de votare pot fi desfășurate, din motive obiective „(pandemii, situații excepționale, asigurarea dreptului la vot în condiții neordinare, numărul mare de alegători înregistrați la secțiile de vot de peste hotare etc.)” pe parcursul a două zile (sâmbătă și duminică), fapt ce se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor.”.</p>
		<p>Juridice În conținutul alin. (2) din art. 8 este prevăzut că, „<i>prin derogare de la alin. (1) alegerile în unele circumscripții electorale sau secții de votare pot fi desfășurate, din motive obiective, pe parcursul a două zile (sâmbătă și duminică)</i>”.</p> <p>Conform art. 54 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 100/2017 „<i>conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc</i>”.</p> <p>La pct. 50 și 51 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 26/2016 se menționează că, testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă claritate limitele acesteia. Tot aici Curtea a reținut că, la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să</p>	<p>Sintagma „motive obiective” este una largă ce nu poate fi definită printr-o enumerare exhaustivă, ori nu pot fi anticipate toate situațiile când organul electoral va fi nevoit</p>

	<p>respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. Astfel, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure.</p> <p>În aceste condiții remarcăm caracterul incert, ambiguu și potențial coruptibil al textului „<i>din motive obiective</i>” de la art. 8 alin. (2) din proiect.</p> <p>Întru respectarea exigențelor stabilite prin Hotărârea Curții Constituționale vis a vis de conținutul actelor normative, textul proiectului ar trebui să stabilească expres motivele care ar determina organizarea alegerilor pe parcursul a două zile.</p> <p><u>Avocatul Poporului:</u></p> <p>Atrage atenția asupra unor riscuri semnalate vis a vis de promovarea proiectului de lege, care necesită a fi examinate suplimentar:</p> <p>Alegerile, în unele circumscripții electorale sau secții de votare, să poată fi desfășurate, „din motive obiective”, pe parcursul a două zile (art.8 alin.(2) din proiect)</p> <p><u>Centrul Național Anticorupție</u></p> <p>1) La articolul 8 alin. (2) din proiect:</p> <p>Potrivit textului normei la decizia Comisiei Electorale Centrale, prin excepție și din motive obiective, pentru unele circumscripții electorale se stabilește desfășurarea alegerilor pe parcursul a două zile.</p> <p>Urmare a examinării normei, constatăm ambiguitatea normei determinată de utilizarea cuvintelor „din motive obiective” pentru descrierea condiției de aplicare a excepției.</p> <p><i>Se recomandă:</i></p>	<p>să permită votarea pe parcursul a două zile. Deopotrivă, expresia „motive obiective” va lăsa organului electoral o marjă de apreciere a situației de fapt la determinarea caracterului obiectiv, iar în cazul în care vor exista bănueli din partea actorilor electorali în sensul depășirii de către organul electoral a limitei marjei de apreciere, va interveni instituția „contestării actului administrativ al organului electoral” (art. 91 alin. (5) din proiect) și verificarea legalității acestuia de către instanțele de judecată.</p> <p>Totodată, la capitolul preciziei legii, ținem să reiterăm că atât dispozițiile constituționale (art. 125), cât și prevederile actelor normative conțin inserate reglementări privind „motive obiective/temeinice/rezonabile” (Codul de procedură civilă, Codul civil, Codul vamal, Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice, Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate, Legea nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe, etc.)</p> <p>În partea ce ține de provocările și riscurile care pot apărea în cazul votării pe parcursul a două zile consecutive, art. 8 alin. (3) în</p>
--	--	--

	<p><i>Reieșind din cele expuse, se consideră necesar de revizuit norma prevăzută la art.8 prin stabilirea clară a criteriilor de selecție a circumscripțiilor electorale sau secțiilor de votare care pot fi obiectul derogării, dar și precizarea, prin enumerare, a motivelor obiective care pot determina aplicarea excepției.</i></p>	<p>coroborare cu art. 25 lit. c) din proiectul Codului electoral, stabilește obligația Comisiei Electorale Centrale de a aproba un regulament care să reglementeze în mod imperativ procedurile aferente instituției securizării și asigurării integrității procesului votării pe parcursul a două zile, ceea ce va permite organului electoral în colaborarea cu alți subiecți interesați evaluarea riscurilor și implementarea unui mecanism eficient”.</p> <p>Având în vedere circumstanțele descrise mai sus, reținem că motivele pentru care timpul alocat votării ar putea fi revizuit sunt diverse și imprevizibile. În consecință, încercarea de a enumera o listă exhaustivă a acestora poate fi inefficientă, creând astfel impedimente în exercitarea dreptului la vot și garantarea siguranței votanților și procesului de vot.</p> <p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Timpul votării este stabilit la art. 75 din proiectul de lege, fiind aplicabilă atât pentru secțiile de votare din țară, cât și din străinătate. Corespunzător, pentru fiecare secție de votare, programul de activitate stabilit începe în corespundere cu</p>
	<p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Reieșind din cele expuse, întru asigurarea preciziei legii și evitarea unor conflicte de ordin juridic, la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. În acest sens, recomandăm completarea conținutului articolului dat cu prevederi prin care pe lângă zilele</p>	

		de desfășurare a alegerilor să fie stabilit expres și orele de votare în țară, și peste hotare (în cazul în care acestea diferă).	<p>fusul orar al țărilor în care sunt deschise secțiile de votare respective. În condițiile în care legislația electorală nu conține o listă exhaustivă a țărilor în care urmează să fie deschise secțiile de votare, este imposibilă stabilirea orelor de votare raportat la fiecare din aceste eventuale state.</p> <p>Totodată, până în prezent, aplicarea normei respective nu a generat interpretări sau echivocuri, prin urmare, nu este necesară completarea cu prevederi suplimentare.</p>
4.	<p>Articolul 10. Votarea pentru un singur concurent electoral</p> <p>În cadrul unui scrutin, alegătorul votează pentru un singur concurent electoral, iar în cadrul unui referendum, el se pronunță asupra unei singure opțiuni.</p>	<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>În articol 10, singura parte trebuie considerată partea (1) și completată cu partea (2) după cum urmează:</p> <p>«(2) prin participarea la alegerile parlamentare în circumscripțiile uninominale, un alegător din UTA Găgăuzia are dreptul la un vot atunci, când votează într-o circumscripție națională și la un vot atunci, când votează într-o circumscripție uninominală.»</p> <p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p><u>La art.10</u></p> <p>Alineatul unic devine alineatul (1)</p> <p>Articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:</p> <p>"(2) În cadrul alegerilor parlamentare în circumscripțiile uninominale alegătorul din UTA Găgăuzia are dreptul la un singur vot în</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Conform Art. 7 Legea nr.344/1994 autoritatea reprezentativă a Găgăuziei este Adunarea Populară, învestită cu dreptul de a adopta acte normative, în limitele competenței sale.</p> <p>Respectiv, în calitate de minoritate etnică, deja beneficiază de o autoritate reprezentativă proprie. Pe cale de consecință, alegătorii din Găgăuzia participă în condiții de egalitate, indiferent de originea etnică, ca și toți alegătorii din Republica Moldova, la alegerea organului reprezentativ suprem - Parlamentul Republicii Moldova.</p> <p>Pentru a asigura egalitatea tuturor voturilor cel mai reprezentativ</p>

		circumscripția națională și un vot în circumscripția uninominală.”	sistem electoral este cel proporțional.
5.	<p>Articolul 11. Principiul stabilității raporturilor electorale</p> <p>Sistemul electoral și modalitatea de constituire a circumscripțiilor electorale nu pot fi modificate decât cel puțin cu un an înainte de scrutinul național.</p> <p>Proiectele actelor normative pentru modificarea Codului electoral se transmit spre avizare Comisiei Electorale Centrale. Avizele Comisiei Electorale Centrale poartă un caracter consultativ și se adoptă prin hotărârea Comisiei în termen de 10 zile lucrătoare.</p>	<p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</p> <p>Codul bunelor practici în materie electorală evidențiază trei elemente considerate a fi factori decisivi în determinarea rezultatelor scrutinului. Astfel, la pct. 64 este statuat că „<i>necesitatea de a garanta stabilitatea nu privește, în practică, atât principiile fundamentale a căror contestare formală este greu de imaginat, cât cea a unor reguli mai precise ale dreptului electoral, în special a celor care reglementează sistemul electoral propriu-zis, componenta comisiilor electorale și constituirea teritorială a circumscripțiilor.</i>”</p> <p>Întru garantarea stabilității procesului electoral, precum și întru evitarea manipulării în favoarea partidului la putere, sau a unei tentative de manipulare, Codul menționat nu recomandă modificarea acestor trei elemente cu puțin timp înainte de alegeri (mai puțin de un an).</p> <p>În acest context propunem completarea, după cuvintele „<i>Sistemul electoral</i>” din art. 11 alin. (1) din proiect cu cuvintele „<i>componenta Comisiei Electorale Centrale</i>”.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p><u>Articolul 11 va avea următorul cuprins:</u></p> <p>„Articolul 11. Principiul stabilității raporturilor electorale</p> <p>Sistemul electoral și modalitatea de constituire a circumscripțiilor electorale și organelor electorale nu pot fi modificate decât cel puțin cu un an înainte de scrutinul național.”</p> <p>Proiectele actelor normative pentru modificarea Codului electoral se transmit spre avizare Comisiei Electorale Centrale. Avizele Comisiei Electorale Centrale poartă un caracter consultativ și se adoptă, prin hotărârea Comisiei, în termen de 10 zile lucrătoare de la solicitare.”</p> <p>Toate proiectele de acte normative ce vizează modificarea Codului electoral urmează a fi supuse avizării de către Comisia Electorală Centrală. În aceste condiții, considerăm inoportună selectarea acestora în dependență de domeniile de reglementare sau a impactului acestora.</p> <p>Aspectele ce țin de etapele de avizare urmează să fie corelate cu procedura stabilită de Legea nr.</p>

		<p>100/2017 privind actele normative. În același timp, precizăm că proiectul de lege nr. 289/2022 pentru modificare unor acte normative conține propuneri de ajustare a Legii nr. 100/2017 în contextul abordat (<i>a se vedea Art. XV</i>).</p> <p>Considerăm suficientă redacția noinei propuse pentru alin. (1) art. 11, cu indicarea domeniilor în care nu pot fi operate modificări cu un an înainte de un scrutin național. Potrivit opiniilor Comisiei de la Veneția pe marginea protecției de acte normative pentru modificarea Codului electoral, inclusiv cele examinate în ani electorali, s-a punctat în repetate rânduri că se vor accepta amendamentele propuse în condițiile în care acestea nu se răsfrâng asupra sistemului electoral, modalitatea de constituire a circumscripțiilor și organelor electorale.</p> <p>Rezonabilitatea propunerii formulate este una evidentă, însă poate îngreuna procesul electoral în condițiile în care unele amendamente ce țin de îmbunătățirea operațiunilor electorale sunt necesare după organizarea unui scrutin național și, eventual, stabilirea altor alegeri anticipate în același an.</p>
--	--	--

6.	<p>Articolul 13. Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”</p> <p>Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” este destinat automatizării procesului electoral în scopul:</p> <p>a) asigurării transparenței procedurilor și acțiunilor electorale efectuate de organele electorale;</p> <p>(2)Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” interacționează cu alte sisteme informaționale gestionate de alte autorități și instituții publice, fiind constituit din subsisteme informatice (blocuri de funcții) ale căror cerințe tehnice, funcționalități și etape de implementare sunt reglementate prin acte administrative interne.</p>	<p><u>Juridice</u></p> <p>Conform art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017 terminologia utilizată în proiectele actelor normative este constantă și uniformă și <u>corespunde celei utilizate în alte acte normative în vigoare</u>. În aceste condiții atragem atenția la conținutul neuniform al prevederilor art. 13 alin. (1) lit. a) din proiect în raport cu prevederile stabilite de Legiuitor la pct. 3 din anexa la Legea nr. 101/2008 cu privire la Concepția Sistemului informațional automatizat de stat “Alegeri”. Întru evitarea neconcordanțelor recomandăm revizuirea normei din proiect și ajustarea la cadrul legal în vigoare.</p> <p>Întru asigurarea preciziei normei în conținutul alin. (2) al art. 13 din proiect este necesar să se facă trimitere la prevederile pct. 20 din anexa la Legea nr. 101/2008 unde se regăsesc prevederi ce vizează „<i>Interacțiunea cu alte sisteme informaționale</i>”.</p>	<p><u>Propunerile și obiectile Direcției Generale</u></p> <p><u>Nu se acceptă</u></p> <p>Redacția normei propuse la alin. (1) corespunde nivelului de dezvoltare a SIAS Alegeri la această etapă. Or, potrivit Legii nr. 101/2008 a fost aprobat Concepția SIAS Alegeri, iar în sarcina Comisiei Electorale Centrale a fost pusă elaborarea, reglementarea și implementarea sistemului, inclusiv prin ajustarea legislației electorale în acest sens.</p> <p>Având în vedere că Legea nr. 101/2008 reglementează concepția sistemului, este absolut necesar instituirea prevederilor privind modul de funcționare a sistemului la nivelul Codului electoral.</p> <p>În consecință, urmând să fie efectuate ajustările în Legea nr. 101/2008, însă nu viceversa.</p> <p><u>Se acceptă.</u></p> <p>La articolul 13 alineatul (2), cuvintele „acte administrative interne” se substituie cu textul „acte administrative ale Comisiei Electorale Centrale, adoptate în conformitate cu cadrul normativ metodologic privind crearea, administrarea, mentenanța, dezvoltarea și scoaterea din exploatare a sistemelor informaționale de stat, aprobat de către Guvern”</p>
	<p><u>Avizul Guvernului</u></p> <p>La art. 13 alin. (2), pentru asigurarea previzibilității și clarității normei, propunem ca cuvintele „acte administrative interne” să fie substituite cu textul „<i>acte administrative ale Comisiei Electorale Centrale, adoptate în conformitate cu cadrul normativ metodologic privind crearea, administrarea, mentenanța, dezvoltarea și scoaterea din exploatare a sistemelor informaționale de stat, aprobat de către Guvern</i>”.</p>		

7.	<p>Articolul 14. Dreptul de a alege</p> <p>Dreptul de a alege îl au cetățenii Republicii Moldova care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, cu excepția celor privați de acest drept prin hotărârea judecătorească de instituire a măsurii de ocrotire judiciară.</p>	<p>Avocatul Poporului:</p> <p>Excluderea textului „cu excepția celor privați de acest drept prin hotărârea judecătorească de instituire a măsurii de ocrotire judiciară” (art. 14 din proiect);</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Privarea de dreptul de a alege și de a fi ales este prevăzută și de Codul de bune practici în materie electorală aprobat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția).</p> <p>Astfel,</p> <ul style="list-style-type: none"> i. privarea cetățenilor de dreptul de a alege și de a fi ales poate fi prevăzută, dar numai sub rezerva următoarelor condiții cumulative: ii. privarea trebuie să fie prevăzută de lege; iii. principiul proporționalității trebuie să fie respectat; condițiile privării cetățenilor de dreptul de a fi ales pot fi mai flexibile decât cele prevăzute pentru dreptul de a alege; iv. Suspendarea drepturilor electorale trebuie să se bazeze pe recunoașterea incapacității mintale sau condamnarea la privațiune de libertate prin hotărâre definitivă a instanței de judecată pentru comiterea unor infracțiuni grave. v. Mai mult decât atât, suspendarea drepturilor politice sau constatarea incapacității mintale poate fi impusă numai prin hotărârea specială a instanței de judecată. <p>Norma propusă respectă întru totul condițiile menționate mai sus.</p>
----	--	--	--

8.	<p>Articolul 16. Restricții privind exercitarea drepturilor electorale</p> <p>Nu au dreptul de a alege persoanele care nu îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 14.</p> <p>(2) Nu pot fi alese:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) persoanele care îndeplinesc serviciul militar în termen (militarii); b) persoanele menționate la alin. (1); c) persoanele care sunt condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă și își ispășesc pedeapsa în instituții penitenciare, precum și persoanele care au antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvârșite cu intenție. Organele electorale sunt informate despre existența antecedentelor penale de către organele Ministerului Afacerilor Interne și/sau de către Autoritatea Națională de Integritate; d) persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă. Organele electorale sunt informate despre existența interdicției de către Ministerul Justiției, Autoritatea Națională de Integritate și/sau de către Ministerul Afacerilor Interne. <p>(3) În cazul cetățenilor Republicii Moldova care, în virtutea funcției pe care o dețin, precum și în vederea respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, a altor restricții și limitări prevăzute de normele juridice speciale, inclusiv în scopul prevenirii utilizării ilicite a resurselor administrative în perioada electorală, activitatea acestora în funcția pe care o dețin se suspendă din momentul</p>	<p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</p> <p>Ținând cont de prevederile art. 16 alin. (2) lit. a) considerăm inoportun păstrarea normei de la lit. b) alin. (2) al aceluiași articol și propunem excluderea acesteia.</p> <p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 16 alin.(2) lit.b), pentru utilizarea unui limbaj juridic consacrat, propunem substituirea cuvântul „menționate” cu cuvântul „prevăzute”. Observația este valabilă pentru toate celelalte situații asemănătoare în care sunt utilizate și cuvintele „indicate”, „specificat”, „descrise” sau „specificate”, pentru ca să se asigure unitatea terminologiei.</p> <p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</p> <p>În vederea asigurării unui tratament echitabil, precum și întru evitarea utilizării ilicite a resurselor administrative în perioada electorală recomandăm completarea prevederilor art. 16 alin. (3) lit. b) din proiect cu textul „<i>secretarul general al Aparatului Președintelui Republicii Moldova, secretarul general al Parlamentului</i>”.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Prevederile art. 16 alin. (2) lit. a) și b) stabilesc două criterii diferite care restricționează dreptul de a fi ales. Astfel, potrivit lit. b) – persoanele care nu au dreptul de a alege (vârsta necesară, cetățenia), corespunzător, sunt restricționați în dreptul de a fi aleși.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p>
----	--	--	--

	<p>începerii campaniei electorale. Persoanele care cad sub incidența acestor prevederi sunt:</p> <p>a) viceprim-miniștrii, miniștrii și membrii din oficiu ai Guvernului;</p> <p>b) secretarul general al Guvernului, secretarii generali adjuncți ai Guvernului, secretarii de stat, secretarii generali ai ministerelor;</p> <p>c) conducătorii și adjuncții conducătorilor autorităților publice centrale și ai structurilor organizaționale din sfera lor de competență;</p> <p>d) președinții și vicepreședinții raioanelor;</p> <p>e) primarii și viceprimarii;</p> <p>f) pretorii și vicepretorii;</p> <p>g) secretarii consiliilor locale;</p> <p>h) funcționarii/angajații care au obligația de a-și suspenda raporturile de serviciu/muncă, potrivit normelor juridice speciale ce reglementează activitatea acestora.</p>		
9.	<p>Articolul 17. Sistemul organelor electorale</p> <p>(1) În scopul organizării și desfășurării alegerilor și referendumurilor se constituie:</p> <p>a) Comisia Electorală Centrală;</p> <p>b) consiliile electorale de circumscripție de nivelurile al doilea și întâi;</p> <p>c) birourile electorale ale secțiilor de votare;</p>	<p>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</p> <p>In articol 17:</p> <p>se adaugă în partea (1) punctul a¹) după cum urmează:</p> <p>«a¹) Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei»</p> <p>se adaugă părțile (6) și (7) după cum urmează:</p> <p>„(6) pentru organizarea pregătirii și desfășurării alegerilor pentru Adunarea Populară și Șefului (Bașcanului) Găgăuziei, se formează organele electorale a Găgăuziei, competența, funcții, și regulament pentru activitatea lor sunt stabilite de Adunarea Populară.</p> <p>(7) Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei asigură organizarea pregătirii și desfășurării alegerilor pentru Adunarea Populară și Șefului (Bașcanului) Găgăuziei,</p>	Se acceptă parțial.

	<p>interacționează cu Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova, și în cadrul competenței, este independentă de aceasta și de alte autorități de stat în organe ale administrației publice locale.”</p> <p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p>La art. 17 Articolul se completează cu alineatele (6), (7) cu următorul cuprins:</p> <p>(6). În vederea organizării pregătirii și organizării alegerilor pentru Adunarea Populară și Guvernatorul (Bașcanul) Găgăuziei, se formează organele electorale ale UTA Găgăuzia, competența, atribuțiile și procedura pentru activitățile acestora se stabilesc de către Adunarea Populară.</p> <p>(7) Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei, în conformitate cu Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei și actele normative ale Adunării Populare a Găgăuziei, asigură organizarea pregătirii și organizării alegerilor pentru Adunarea Națională și Șeful (Bașcanul) Găgăuziei, interacționează cu Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova, în limitele competenței sale, este independentă de aceasta, de alte organe ale puterii de stat și de organele administrației publice locale.</p>	
<p>(3) Consiliile electorale de circumscripție de nivel al doilea sunt organele electorale care activează permanent, de regulă, în cadrul circumscripțiilor electorale de nivel al doilea. Activitatea permanentă a consiliilor</p>	<p><u>Centrul Național Anticorupție</u> 2) La articolul 17 alin. (3) Utilizarea textului „de regulă” oferă dreptul subiecților responsabili de aplicarea normelor de a interpreta prevederea în mod discreționar, fiind oferit</p>	<p>Se acceptă. La articolul 17 alineatul (3), în primul enunț, textul „, de regulă,”</p>

	<p>electorale de nivelul al doilea este asigurată în condițiile art. 35 alin. (3).</p>	<p>dreptul de a stabili excepția, în lipsa precizării unor criterii/motive care condiționează necesitatea de activitate a consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea în cadrul altor circumscripții electorale decât de nivelul doi.</p> <p>Prin urmare, în lipsa stabilirii motivelor de derogare de la regulă, se consideră norma ambiguă, permisivă și susceptibilă de a fi utilizată în detrimentul interesului public.</p> <p>Recomandare: <i>Se recomandă excluderea textului „de regulă” din norma examinată.</i></p>	<p>se exclude, iar după cuvintele „nivelul al doilea” se introduce textul „,cu excepția consiliilor electorale de circumscripție constituie pentru secțiile de votare din afara țării și pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria)”.</p>
10.	<p>Articolul 20. Constituirea, componența și mandatul membrilor Comisiei Electorale Centrale</p> <p>Membrii comisiei sunt numiți în funcție după cum urmează:</p> <p>un membru este numit de către Președintele Republicii Moldova;</p> <p>doi membri sunt numiți de către Consiliul Superior al Magistraturii;</p> <p>doi membri sunt numiți de către Guvern;</p> <p>doi membri sunt numiți de către Parlament, cu respectarea reprezentării proporționale a majorității și a opoziției.</p> <p>(</p>	<p>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</p> <p>La art. 20 alineatul (1) lit. c) va avea următorul cuprins:</p> <p>(c) Un membru este numit de către Guvern;</p> <p>După litera (c) se introduce litera (d) cu următorul cuprins:</p> <p>(d) Un membru este numit de către Adunarea Populară a Găgăuziei;</p> <p>Corespunzător, textul de la litera (d), se consideră litera (e).</p> <p>Propunerile și obiectile Direcției Generale Juridice</p> <p>Cu referire la prevederile art. 20 alin. (1) din proiect în ceea ce privește desemnarea membrilor Comisiei Electorale Centrale atragem atenția autorilor la prevederile pct. 3.1. din <u>Linii Directoare</u> (Codul bunelor practici electorale), adoptate de către Comisia</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Formula propusă la art. 20 corelează cu prevederile pct. 3.1. din <u>Linii Directoare</u> (Codul bunelor practici electorale), ori în componența Comisiei Electorale Centrale urmează să se regăsească: membri propuși de către Consiliul Superior al Magistraturii (<i>autoritatea care coordonează activitatea magistraților</i>); membri numiți de către Parlament; membri numiți de către Guvern (<i>Ministerul Afacerilor Interne fiind parte componentă a puterii executive</i>).</p> <p>Mai mult, conform recomandărilor din Codul bunelor practici electorale, în componența organului electoral urmează să fie incluși reprezentanți ai societății civile, respectiv, cu experiență în observarea alegerilor sau administrarea alegerilor.</p>

	<p>de la Veneția în cadrul celei de-a 51-a sesiuni plenare (Veneția, 5-6 iulie 2002) unde este prevăzut că, Comisia Electorală Centrală ar trebui să includă: „<i>cel puțin un magistrat; delegați ai partidelor deja reprezentate în parlament sau care au obținut cel puțin un anumit număr de voturi; aceste persoane trebuie să dețină competențe în materie electorală și nu trebuie să participe la campania electorală</i>”. Tot aici, cu titlu de recomandare pentru a fi incluși în lista membrilor Comisiei Electorale Centrale sunt menționați și „<i>un reprezentant al Ministerului de Interne; reprezentanți ai minorităților naționale</i>”.</p> <p><u>Avocatul Poporului:</u> Noua modalitate de constituire a CEC diminuează rolul partidelor parlamentare, mai ales a celor de opoziție, prin includerea „inexplicabilă” în acest proces a unor noi actori: Guvernul și CSM (art.20 alin.(1) din proiect);</p>
<p>În contextul abordat, se propune o nouă redacție pentru alineatul (1): „(1) Membrii Comisiei sunt numiți în funcție după cum urmează: a) un membru este numit de către Președintele Republicii Moldova; b) un membru este numit de către Consiliul Superior al Magistraturii; c) un membru este numit de către Guvern, la propunerea Ministerului Afacerilor Interne; d) patru membri sunt numiți de către Parlament, după cum urmează: - doi membri propuși de majoritatea parlamentară; - un membru propus de opoziția parlamentară. Dacă nu există o nominalizare comună din partea opoziției, fracțiunea de opoziție cu cei mai mulți deputați la data constituirii Parlamentului va desemna membrul Comisiei; - un membru va fi propus de organizații ale societății civile, reprezentative pentru domeniul electoral.”</p>	

	<p>(5) Mandatul membrului Comisiei Electorale Centrale este de 7 ani, care începe la data intrării în vigoare a actului administrativ de numire în funcție, dar nu anterior depunerii jurământului de către acesta. Fiecare membru al comisiei are dreptul la două mandate consecutive.</p> <p>(6) După expirarea termenului stabilit la alin. (5), membrii comisiei pot fi substituiți sau reconfirmați pentru un nou mandat. În cazul în care mandatul membrilor Comisiei Electorale Centrale expiră în cursul perioadei electorale, mandatul se prelungește de drept până la finele acestei perioade.</p>	<p><u>Propunerile și obiectile Direcției Generale Juridice</u> La art. 20 alin. (6) este necesar de specificat că prevederile primei propoziții din această normă se aplică cu excepția cazului când membrul Comisiei Electorale Centrale era în exercitarea celui de al doilea mandat consecutiv.</p> <p><u>Avizul Guvernului</u> La art. 20 alin. (1) partea introductivă se va reformula pornind de la denumirea articolului care operează cu termenul „constituirea Comisiei Electorale Centrale”.</p> <p>La art. 20 alin. (1) lit. b), norma care prevede numirea a doi membri ai Comisiei Electorale Centrale de către Consiliul Superior al Magistraturii urmează a fi analizată prin prisma corespunderii cu prevederile constituționale ale art. 123 alin. (1) în temeiul căruia atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii se referă la asigurarea numirii, transferării, detașării, promovării în funcție și aplicării măsurilor disciplinare față de judecători.</p>	<p><u>Se acceptă.</u> Alineatul (6) vor avea următorul cuprins: „(6) În cazul în care mandatul membrilor Comisiei Electorale Centrale expiră în cursul perioadei electorale, mandatul se prelungește de drept până la finele acestei perioade.”</p> <p>Nu se acceptă. La art.20 alin.(3) se stipulează elementul cheie al constituirii CEC.</p> <p>Se ia act. Art.20 alin.(1) se reformulează în întregime. În partea ce ține de referința șa CSM, a se lua în considerare că <u>Codul</u> bunelor practici în materie electorală, la pct.3.1. lit.d) indică că Comisia Electorală Centrală trebuie să includă cel puțin un magistrat.</p>
--	--	--	---

	<p>Totodată, componența Comisiei Electorale Centrale urma a fi analizată prin prisma propunerilor cuprinse în Raportul explicativ la Codul bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52-a Sesiuni plenare (Veneția, 18-19 octombrie 2002), care prevede la paragraful 75 cum trebuie să arate componența Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>La art. 20 alin. (6), este necesară excluderea cuvintelor „substituiți sau”, deoarece este nejustificată menținerea acestora în text.</p> <p>La art. 20 alin. (5), pentru a evita interpretările neuniforme, se vor delimita normele privind începerea curgerii termenului mandatului membrului Comisiei Electorale Centrale și cele ce vizează exercitarea funcției de la data depunerii jurământului. Astfel, mandatul se va calcula de la data actului de numire, pe când atribuțiile se vor exercita de la data depunerii jurământului.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă. Alin.(5) va avea următorul cuprins: „Mandatul membrului Comisiei Electorale Centrale este de 6 ani. Mandatul începe la data intrării în vigoare a actului administrativ de numire în funcție iar atribuțiile se exercită de la data depunerii jurământului. Fiecare membru al comisiei poate deține două mandate consecutive.”</p>
11.	<p><u>Propunerile si obiectile Directiei Generale</u></p> <p><u>Juridice</u></p> <p>Cu titlu de observație generală, recomandăm completarea Capitolului I din proiect cu un articol prin care să fie stabilite/enumerate expres <u>documentele în baza cărora se votează</u> (în țară, peste hotare).</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Reglementările propuse se regăsesc în conținutul art.78 alin. (6) din proiect: „(6) Votarea se efectuează, conform procedurii stabilite de Comisia Electorală Centrală, în baza unuiia din următoarele acte de identitate: a) buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova,</p>

			care confirmă domiciliul sau reședința temporară a alegătorului pe teritoriul secției de votare; b) buletinul de identitate provizoriu cu mențiunile privind cetățenia Republicii Moldova, domiciliul sau reședința temporară a titularului; c) pașaportul cetățeanului Republicii Moldova.” Alegătorul va putea vota în baza unuiu din actele menționate supra, indiferent de locația secției de votare (din țară sau de peste hotare).
12.	Articolul 21. Procedura de alegere în funcție a președintelui și secretarului Comisiei Electorale Centrale	Avizul Guvernului La art. 21 , urmează a fi eliminate din titlu cuvintele „în funcție”, ca fiind superflue.	Se acceptă.
13.	Articolul 22. Statutul membrilor Comisiei Electorale Centrale (2) Pe durata mandatului, membrii Comisiei Electorale Centrale nu au dreptul: a) de a fi membri ai partidelor politice; b) de a participa și/sau de a contribui în niciun fel la activitățile pe care le desfășoară partidele politice, concurenții electorali, grupurile de inițiativă sau participanții la referendum, cu excepția exercitării atribuțiilor prevăzute de prezentul cod; c) de a face declarații în favoarea sau defavoarea subiecților menționați la lit. b). (4) Membrii Comisiei Electorale Centrale dețin funcții de demnitate publică obținute prin numire și se supun prevederilor legislației cu	Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice Ținând cont de conținutul noțiunii „ <i>concurenți electorali</i> ” de la art. 4 din proiect, întru evitarea tautologiilor juridice (art. 54 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 100/2017), la art. 22 alin. (2) lit. b) cuvintele „ <i>partidele politice</i> ” se vor exclude.	Nu se acceptă. În contextul normei de la art. 22 alin. (2) lit. b), subiecții „partidele politice” și „concurenții electorali” constituie două entități diferite. Partidele politice își desfășoară activitatea și în afara perioadei electorale, iar în calitate de concurenți electorali pot fi înregistrați nu doar partidele politice. Prin urmare, nu este clară la ce se referă tautologia juridică menționată.

	privire la statutul persoanelor care exercită funcții de demnitate publică.	<p>8.1. La art. 22 alin. (4) se va face trimitere expresă la Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică.</p>	<p>Se acceptă. Alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Membrii Comisiei Electorale Centrale dețin funcții de demnitate publică obținute prin numire și se supun prevederilor <i>Legii nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică</i>.”</p>
14.	<p>Articolul 23. Încetarea calității de membru al Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(2) Membrul Comisiei Electorale Centrale este eliberat din funcție de către autoritatea care l-a numit, în caz de:</p> <p>h) constatare a incompetenței profesionale grave și evidente;</p> <p>i) săvârșire a faptelor incompatibile cu funcția deținută;</p>	<p>Centrul Național Anticorupție La art. 23 alin. (2) lit. h)) constatare a incompetenței profesionale grave și evidente; Potrivit normei stipulate supra, se stabilește că mandatul de membru al Comisiei Electorale Centrale încetează în cazul constatării incompetenței grave și evidente a membrului. În acest caz se constată caracterul ambiguu al normei în lipsa unor precizări clare a modului de constatare a incompetențelor grave și evidente, fapt ce poate fi interpretat abuziv și utilizat în mod represiv în raport cu membrii Comisiei. Prin urmare, se recomandă excluderea normei întrucât este echivocă, interpretabilă și poate fi utilizată în mod abuziv împotriva membrilor Comisiei</p> <p>Avizul Guvernului La art. 23 alin. (2) lit. h), precizăm că prin utilizarea formulării „constatare a incompetenței profesionale grave și evidente” se imprimă textului un caracter confuz din perspectiva interpretării și aplicării normei în cauză, motiv pentru care sugerăm revvederea acestuia. Or, din text nu rezultă cine va stabili incompetența profesională gravă și evidentă,</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă La articolul 23 alineatul (2), literele h) și i) se exclud.</p>

		care ar fi criteriile în baza cărora ar putea fi efectuată o eventuală evaluare.	
15	<p>Articolul 25. Atribuțiile generale ale Comisiei Electorale Centrale</p> <p>În calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală:</p>	<p>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</p> <p>Se adaugă punctul z) în articol 25 cu următoarea formulare:</p> <p>«z) interacționează cu Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia asupra problemelor legate cu alegerea deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei, Bașcanului Găgăuziei și locale, oferind asistență metodologică și organizatorică în desfășurarea acestora.»</p> <p>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</p> <p>La art.25</p> <p>Articolul se completează cu litera (z) cu următorul cuprins:</p> <p>z) cooperează cu Comisia Electorală Centrală a UTA Găgăuzia, legate de alegerea deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei, Bașcanului Găgăuziei și referendumurilor locale, oferind asistență metodologică și organizatorică în desfășurarea acestora;</p> <p>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</p> <p>Întru asigurarea preciziei normei la art. 25 lit. t) din proiect după cuvântul „<i>condițiile Codului contravențional</i>” se va scrie textul „<i>art. 423⁷ din Codul contravențional</i>”.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Litera z) va avea următorul cuprins „z) asigură, de comun cu Consiliul Electoral Central din Găgăuzia, exercitarea și protecția drepturilor electorale ale cetățenilor Republicii Moldova în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor regionale, precum și acordă asistență informațională, metodologică necesară, contribuie la dezvoltarea profesională a angajaților organelor electorale.”</p> <p>Se ia act.</p> <p>În procesul de constatare a contravențiilor Comisia Electorală Centrală nu se va ghida doar de prevederile art. 423⁷ din Codul contravențional.</p>
16.	<p>Articolul 26. Atribuțiile Comisiei Electorale Centrale în domeniul supravegherii și</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 26 alin. (1) lit. a) se va ține cont că, potrivit art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 100/2017 cu</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La art.26 alin.(1) lit.a), cuvintele „emite actele normative” se</p>

	<p>controlului privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale</p> <p>(1) În calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, Comisia Electorală Centrală:</p> <p>a) elaborează și emite actele normative necesare pentru aplicarea și respectarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;</p>	<p>privire la actele normative, autoritățile administrației publice centrale de specialitate și autoritățile publice autonome emit sau aprobă, în condițiile legii, acte normative. Actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și ale autorităților publice autonome sunt emise sau aprobate numai în temeiul și pentru executarea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului. Actele normative respective se limitează strict la cadrul stabilit de actele normative de nivel superior, pentru a căror executare se emit sau se aprobă și nu pot contraveni prevederilor actelor respective. În clauza de adoptare a actelor normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și ale autorităților publice autonome se indică expres actul normativ superior în temeiul căruia acestea sunt emise sau aprobate. Astfel, prevederea generală de la lit. a) nu va putea constitui temei juridic pentru emiterea actelor normative departamentale.</p>	<p>substituite cu textul „adoptă actele administrative”. Prin expresia „acte administrative” CEC o să se refere atât la hotărârile cu caracter individual prin care se stabilesc obligații pentru subiecții finanțării, cât și actele cu caracter normativ (regulamente, instrucțiuni și alte acte în domeniul finanțării campaniei electorale și a partidelor politice).</p>
17.	<p>Articolul 27. Atribuțiile Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală</p> <p>În perioada electorală, Comisia Electorală Centrală are următoarele atribuții:</p> <p>t) asigură efectuarea celui de al doilea tur de scrutin, a votării repetate, a alegerilor anticipate, noi și parțiale, în condițiile prezentului cod;</p>	<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>In articol 27:</p> <p>Se adauga punctul d¹ cu următoarea formulare:</p> <p>«d¹) aprobă, la propunerea Adunării Populare a Găgăuziei, limitele circumscriptiilor uninominale din UTA Găgăuzia pentru alegerile parlamentare.»;</p> <p>la pun. t), după cuvintele «noi și parțiale», se adaugă cuvintele «inclusiv alegerea unui deputat în circumscriptiile uninominale».</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>

	<p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p><u>La art.27</u></p> <p>Articolul se completează cu litera d)¹ cu următorul cuprins:</p> <p>d)¹ aprobă, la propunerea Adunării Populare a Găgăuziei, limitele circumscripțiilor uninominale din UTA Găgăuzia la alegerile parlamentare.”;</p> <p><u>Propunerile și obiectile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Ținând cont de conținutul noțiunii „<i>Comisia Electorală Centrală</i>” de la art. 4, precum și de competențele funcționale ale acesteia, nu este clară specificarea/precizarea expusă la art. 27 lit. t). Considerăm eronat și inoportun păstrarea normei menționate în redacția dată.</p>	<p><u>Nu se acceptă</u></p> <p>În dispozițiile părții speciale a Codului electoral (titlurile III - VI), de regulă, se indică criteriile în care intervin circumstanțele pentru organizarea celui de-al doilea tur de scrutin, a votării repetate, a alegerilor anticipate. Însă, în dependentă de tipul scrutinului, pot fi circumstanțe în care un anumit organ electoral nu se constituie, respectiv, atribuțiile acestuia pot fi preluate de Comisie (alegeri locale generale versus alegeri locale noi). Prin păstrarea normei de la lit. t) se va asigura funcționalitatea proceselor electorale, indiferent de tipul acestora</p>
18.	<p><u>Articolul 28.</u> Conlucrarea Comisiei Electorale Centrale cu alte entități în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor în calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală conlucrează cu autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și cu unele entități care, în procesul de organizare și desfășurare a scrutinelor, conform domeniului</p>	<p><u>Se acceptă.</u></p> <p>Litera a) va avea următorul cuprins:</p> <p>„a) prezentarea propunerilor de organizare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) și municipiul Bender a secțiilor de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat</p>

<p>de activitate al acestora, au următoarele responsabilități suplimentare:</p> <p>4) Biroul politici de reintegrare – în comun cu autoritățile administrației publice locale din Zona de Securitate și cu Delegația Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control, înțelegând deplină responsabilitate asupra măsurilor posibile, în perimetrul aflat sub controlul efectiv al autorităților Republicii Moldova, menite să faciliteze:</p> <p>a) prezentarea propunerilor de organizare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) și municipiul Bender a mai multor secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale;</p> <p>7) Banca Națională a Moldovei – supravegherea accesului liber și egal al concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă la serviciile bancare;</p>	<p>Propunerile Banca Națională a Moldovei</p> <p>Pentru catalogarea unei noi sarcini ca fiind atipică pentru o Bancă Centrală se ia în considerare evaluarea impactului sarcinii respective asupra independenței instituționale, financiare și personale a Băncii Centrale Naționale respective.</p> <p>Suplimentar, în condițiile în care legislația națională prevede că Banca Centrală Națională urmează să exercite un rol care va depăși funcția de consiliere și impune asumarea unor sarcini atipice, necesită a fi asigurat faptul că sarcinile respective nu vor afecta capacitatea Băncii Centrale de a-și îndeplini sarcinile (la nivelul UE - legate de Sistemul European al Băncii Centrale) din punct de vedere operațional și financiar³.</p> <p>Totodată, îndeplinirea sarcinilor noi nu trebuie să genereze apariția unui conflict de interese care ar viza</p>	<p>sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale;”</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Conform art.5 Legea nr. 548 din 1995</p> <p>(1) Banca Națională are următoarele atribuții de bază:</p> <p>d) licențiază, reglementează și supraveghează, pe bază individuală și, după caz, pe bază consolidată, activitatea băncilor persoane juridice din Republica Moldova și a sucursalelor băncilor din alte state;</p> <p>Reieșind din atribuția prevăzută expres în legea specială a BNM, în Codul Electoral s-a dezvoltat aspectul specific pur electoral la care BNM trebuie să intervină atunci când este cazul.</p>
--	--	---

	<p>2) Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale:</p> <p>d) prevenirea, contracararea și constatarea contravențiilor ce țin de domeniul transportului de persoane în context electoral.</p>	<p>exercitarea în condiții de normalitate a sarcinilor existente, specifică Băncii Centrale și nici să expună membrii organelor decizionale la riscuri politice care pot impacta direct independența personală și în mod special garanțiile mandatului specificate la art. 14.2 din Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene de care beneficiază subiecții respectivi.</p> <p>Tinând cont de argumentele invocate supra, având în vedere caracterul impropriu pentru mandatul unei bănci centrale al atribuțiilor din domeniul electoral, considerăm necesară excluderea art. 28 alin. (1) subpt. 7) din proiectul de lege.</p> <p>Centrul Național Anticorupție</p> <p>4) La articolul 28 alin. (2) lit. d)</p> <p>Conform textului proiectului, Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale i se atribuie competența prevenirii, contracarării și constatării contravențiilor ce țin de domeniul transportului de persoane în context electoral. În acest sens, la art.400 al Codului contravențional nr.218/2008, se atribuie poliției atribuția de constatare și examinare a contravenției stabilite la art.52¹ din Cod, care prevede contravenția de transportare organizată a alegătorilor. Prin urmare, atribuirea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale a sarcinii de constatare a contravențiilor de transportare organizată a alegătorilor, depășește cadrulul de reglementare și contravine prevederilor Codului contravențional. Mai mult, la art.28 alin.(1) din proiect, Ministerului Afacerilor Interne i se stabilește sarcina de prevenire, contracarare și constatare a contravențiilor și infracțiunilor în procesul electoral, inclusiv a faptelor</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Amendament:</p> <p>La articolul 28 alin. (1) punctul 2) litera d) se exclude.</p>
--	---	---	--

		ilicite de transport organizat, în corespundere cu reglementările Codului contravențional. În acest sens, conform rigorilor de elaborare a actelor normative statuate de Legea nr.100/2017 proiectul de act normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune, astfel asigurând integrarea organică a acestuia în cadrul normativ în vigoare. Recomandare: <i>se recomandă excluderea lit. d) de la art.28 din proiect, astfel evitând dublarea competențelor și crearea unui conflict normativ.</i>	
19.	<p>Articolul 28. Conclucarea Comisiei Electorale Centrale cu alte entități în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor în calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală conlucrează cu autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și cu unele entități care, în procesul de organizare și desfășurare a scrutinelor, conform domeniului de activitate al acestora, au următoarele responsabilități suplimentare:</p> <p>1) Ministerul Afacerilor Interne:</p> <p>c) acordarea asistenței organelor electorale și autorităților administrației publice locale în vederea păstrării bunurilor materiale la consiliile și birourile electorale, escortării transportării buletinelor de vot și asigurării integrității acestora și a altei documentații electorale;</p> <p>e) acordarea asistenței președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare la asigurarea ordinii publice în ziua alegerilor, în localul de votare și pe o rază de 100 de metri de la acesta;</p>	<p>Referitor la normele preconizate la subpct. 1) lit. c) și e), deoarece potrivit art. 18 alin. (2) din Legea nr. 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, nu se admite punerea în seama Poliției a altor atribuții decât a celor prevăzute de lege, iar potrivit alin. (3) al aceluiași articol nu se admite stabilirea în legi a unor atribuții suplimentare pentru Poliție fără acoperirea bugetară a cheltuielilor aferente, ar fi necesar ca în Legea bugetului de stat pentru anul în care urmează a fi organizate alegerile, la devizul de cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, să fie prevăzute mijloacele financiare destinate exclusiv pentru acoperirea cheltuielilor activității Poliției, pentru implicare a efectivului său la muncă suplimentară.</p>	<p>Nu se acceptă. În condițiile art.21 din Legea nr.320/2012, asigurarea ordinii publice este atribuția poliției. În partea ce ține de acordarea asistenței la păstrarea integrității materialelor electorale, menționăm că în avizul său, Comisia de la Veneția a salutat și susținut inițiativa ca poliția să fie implicată în procesul de păstrare și apărare a materialelor electorale motivând că această măsură va contribui suplimentar la consolidarea protecției materialelor electorale și a datelor cu caracter personal (a se vedea pct. 120 din avizul CoE/ODIHR). Concomitent, semnalăm că organele de drept exercită, potrivit reglementărilor actuale ale Codului electoral, atribuții în domeniul organizării în bune condiții a procesului electoral (a se vedea art.</p>

<p>h) acordarea de suport organelor electorale în vederea verificării dacă prevederile actelor normative cu privire la finanțarea campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă sunt puse corect în aplicare, delegarea personalului calificat pentru constituirea grupurilor de lucru în acest sens.</p> <p>3) Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene:</p> <p>b) asigurarea numărului necesar de personal și acordarea asistenței logistice în procesul de constituire și funcționare a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate;</p> <p>6) Ministerul Finanțelor:</p> <p>acordarea de suport organelor electorale în activitatea de control al respectării legislației cu privire la finanțarea activității grupurilor de inițiativă, finanțarea campaniilor electorale și delegarea personalului calificat pentru constituirea unui grup de lucru în acest sens;</p> <p>10) Agencia Servicii Publice:</p> <p>b) examinarea cererilor și documentației depuse de alegători pentru înregistrare la domiciliu sau la reședința temporară, în special prin prisma temeiurilor de solicitare a acestor înregistrări, în perioada de organizare a alegerilor;</p> <p>d) la solicitarea cetățenilor Republicii Moldova, eliberarea, în termen rezonabil, dar nu mai târziu de ziua alegerilor, a actelor de identitate necesare votării.</p> <p>(2) În procesul de organizare și desfășurare a alegerilor, Comisia Electorală Centrală poate stabili, prin hotărâre, și alte responsabilități suplimentare, conform domeniului de</p>	<p>La subpct. 1), lit. h) necesită a fi exclusă, deoarece responsabilitatea respectivă excede competențele subdiviziunilor aflate în subordinea Ministerului Afacerilor Interne.</p>	<p>13, 22, 54, 60, 63, 76, etc.). Astfel, norma propusă la art. 28 nu poate fi apreciată ca o activitate improprie Ministerului Afacerilor Interne.</p> <p>Se acceptă parțial.</p> <p>La articolul 28 alineatul (1) punctul 1), litera h) va avea următorul cuprins:</p> <p>„h) acordarea de suport organelor electorale în vederea asigurării respectării actelor administrative cu privire la finanțarea competitorilor electorali, precum și delegarea, după caz, a personalului calificat pentru constituirea grupurilor de lucru în acest sens.”</p> <p>Menționăm că aplicarea în practică a funcției de control financiar și verificarea multiaspectuală a veniturilor și cheltuielilor competitorilor electorali, presupune inclusiv și activități de „investigație” (ex. identificarea unui donator persoană reală sau nu), motiv pentru care se creaza grupuri de lucru constituite din specialiști din mai multe autorități publice.</p>
--	---	---

	<p>activitate, pentru unele autorități ale administrației publice centrale și pentru autoritățile administrației publice locale, precum și pentru unele instituții sau entități, indiferent de forma juridică de organizare. Hotărârea comisiei adoptată în acest sens este executorie pentru toate autoritățile administrației publice centrale și locale, pentru persoanele fizice și juridice, indiferent de domeniul de activitate și forma juridică de organizare.</p>	<p>La subpct. 3) lit. b), este oportun de a elimina sintagma „asigurarea numărului necesar de personal”, or, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene poate suplini componenta birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate și cea a operatorilor, în condițiile stabilite la art. 39 alin. (6) și (7) și în limita personalului disponibil. În cazul insuficienței de candidaturi, acestea sunt înaintate de consiliul electoral de circumscripție, la propunerea ministerului în conformitate cu art. 39 alin. (7), iar ulterior, locurile rămase se completează de către Comisia Electorală Centrală din rândul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.</p> <p>La subpct. 6) lit. a), propunem analiza suplimentară referitoare la păstrarea cuvintelor „și delegarea personalului calificat pentru constituirea unui grup de lucru în acest sens”, dat fiind faptul că prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 261/2021 cu privire la aprobarea efectivului-limită, structuri organizatorice și organigramei, a fost instituită Direcția supraveghere și control privind finanțarea partidelor și a campaniilor electorale.</p> <p>La subpct. 10), lit. b) propunem a fi revizuită/exclusă, din cauza lipsei clarității și având în vedere că în nota informativă nu sunt argumentate scopul și cerințele care reclamă necesitatea normei respective. Or, potrivit competențelor, Agenția Servicii Publice înregistrează cetățenii Republicii Moldova la domiciliu și/sau la reședința temporară în</p>	<p>Se acceptă parțial. La art.28 alineatul (1) punctul 3) litera b), cuvintele „numărului necesar de personal” se substituie cu cuvintele „personalului necesar”.</p> <p>Nu se acceptă. Menționăm că aplicarea în practică a funcției de control financiar și verificarea multiaspectuală a veniturilor și cheltuielilor competitorilor electorali, presupune inclusiv și activități de „investigație” (ex. identificarea unui donator persoană reală sau nu), motiv pentru care se crează grupuri de lucru constituite din specialiști din mai multe autorități publice.</p> <p>+Se acceptă La articolul 28 subpunctul 10) litera b) se exclude.</p>
--	---	---	--

	exclusivitate în cazurile în care solicitantul are temei legal pentru a se înregistra atât în perioadele electorale, cât și în afara acestor perioade.	<p>De asemenea, în legătură cu norma propusă la subpct. 10) lit. d), se impune necesitatea evaluării riscurilor Agenției Servicii Publice, sub aspect financiar și al capacităților de producere a actelor de identitate, care ar urma să fie confecționate în volum sporit și în termene restrânse.</p>	<p>Se ia act. Riscul ca un alegător să nu voteze doar că nu i s-a eliberat actul de identitate până în ziua alegerilor va avea un impact mult mai negativ. Odată ce ASP asigură eliberarea actelor de identitate în regim de urgență chiar în ziua adresării, arată capacitatea autorității respective de a asigura această procedură. Cu alte cuvinte, nu se urmărește implementarea unui mecanism nou ci corelarea celui existent cu legislația electorală.</p> <p>Nu se susține obiecția.</p>
20.	<p>Articolul 29. Aparatul Comisiei Electorale Centrale (5) În perioada electorală, indiferent de tipul scrutinului, Comisia Electorală Centrală poate angaja, după caz, prin contract individual de muncă, personal în cadrul aparatului comisiei, degrevând persoanele respective de atribuțiile de la locul de muncă permanent.</p>	<p>La alin. (2), textul nu asigură caracterul transparenței, accesibilității și previzibilității normei și determină posibilitatea aplicării discreționare a normei respective de către Comisia Electorală Centrală.</p>	<p>Se acceptă.</p>
21.	<p>Articolul 30. Finanțarea Comisiei Electorale Centrale (3) Președintele Comisiei Electorale Centrale organizează și implementează sistemul de</p>	<p>Avizul Guvernului La art. 30 alin. (3), cuvintele „administrarea bugetului instituției și a patrimoniului public aflat în gestiune” recomandăm a fi substitute cu textul</p>	<p>Se acceptă.</p>

	control intern managerial și poartă răspundere managerială pentru administrarea bugetului instituției și a patrimoniului public aflat în gestiune.	„gestionarea finanțelor publice și administrarea patrimoniului public, în conformitate cu principiile bunei guvernări”.	
22.	<p>Articolul 31. Ședințe și activități ale Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(2) Ședințele Comisiei Electorale Centrale sunt deliberative dacă la ele participă majoritatea absolută a membrilor săi.</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 31 alin. (2), semnalăm că instituirea cvorumului pentru caracterul deliberativ al ședinței este rațional în cazul în care majoritatea pentru adoptarea actelor administrative este relativă.</p>	<p>Se ia act.</p> <p>Procedura de adoptare a actelor administrative este prevăzută de Codul administrativ.</p>
23.	<p>Articolul 32. Actele administrative ale Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(2) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale, adoptate în limitele competenței acesteia, sunt acte administrative cu caracter individual sau normativ, executorii pentru organele electorale inferioare, pentru autoritățile publice, întreprinderi, instituții și organizații, pentru persoanele cu funcții de răspundere, partidele politice și organele acestora, precum și pentru toți cetățenii.</p> <p>(3) Prin derogare de la art. 31 alin. (3), la solicitarea a doi membri, hotărârile Comisiei Electorale Centrale pot fi adoptate în camera de deliberare fără ca participanții la procedura administrativă sau alte persoane să fie de față. Procedura detaliată privind adoptarea hotărârilor în camera de deliberare se stabilește în regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</p> <p>La art. 32 alin. (2) întru evitarea unor eventuale neconcordanțe, referitor la entitățile „întreprinderi, instituții și organizații” recomandăm să fie specificat tipul de proprietate al acestora. Tot aici, după cuvintele „partide politice” se va introduce textul „blocuri electorale,”.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p><u>Alineatul (2) va avea următorul cuprins:</u></p> <p>„(2) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale, adoptate în limitele competenței acesteia, sunt acte administrative cu caracter individual sau normativ, executorii pentru organele electorale inferioare, pentru autoritățile publice, întreprinderi, instituții și organizații, <i>indiferent de forma juridică de organizare</i>, pentru persoanele cu funcții de răspundere, partidele politice și organele acestora, <i>concurenții electorali, alor subiecți cărora li se adresează</i>, precum și pentru toți cetățenii.”</p>
		<p>Centrul Național Anticorupție</p> <p>La articolul 32 alin. (3)</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>Potrivit art.31 alin.(3) din proiect se stabilește că toate ședințele Comisiei Electorale Centrale sunt deschise pentru reprezentanții mijloacelor de informare în masă și pentru public, respectiv derogarea stipulată la art. 32 alin.(3) din proiect oferă dreptul comisiei la solicitarea a 2 membri de a adopta decizii fără a asigura transparența în procesul de deliberare, fapt ce contravine art.31 alin.(4) din proiectul Codului electoral care stabilește că „<i>Comisia Electorală Centrală asigură transparența procedurilor electorale, fapt ce permite mijloacelor de informare în masă și populației să aprecieze activitatea comisiei.</i>”</p> <p>Suplimentar, în lipsa stipulării cazurilor în codul electoral pentru care se decide deliberarea în lipsa participanților la ședință, norma de derogare poate fi utilizată în mod abuziv de către membrii Comisiei. Mai mult, descrierea procedurii detaliate privind adoptarea hotărârilor în camera de deliberare, în absența participanților, doar în regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale, care conform proiectului se aprobă prin hotărârea Comisiei, se consideră a fi nejustificat și nepotrivit în contextul în care normele regulamentului pot fi elaborate, modificate și aprobate în interesul membrilor Comisiei sau în interesul unor terți.</p> <p>Recomandare: <i>se recomandă excluderea normei stipulate la art.32 alin.(3) din proiect, fie stabilirea în Codul electoral al cazurilor când este necesară deliberarea în lipsa altor participanți.</i></p>	
--	--	--

	<p><u>Avizul Guvernului</u> La art. 32: La alin. (1) norma necesită a fi revizuită în sensul excluderii confuziei în privința majorității membrilor. Astfel, se va determina cu claritate că majoritatea absolută se calculează din totalul de 7 membri, și nu din cel de 5 membri conform art. 20 alin. (3).</p> <p>La alin. (3) conchidem că nu se asigură caracterul transparenței, accesibilității și previzibilității textului acesteia, deoarece în nota informativă lipsește o explicație detaliată și clară privind necesitatea derogării, în sensul adoptării hotărârilor Comisiei Electorale Centrale în camera de deliberare fără ca participanții la procedura administrativă să fie de față.</p> <p>Alin. (4), care stabilește intrarea în vigoare a hotărârilor comisiei la data adoptării, nu corelează cu normele constituționale și dispozițiile legislative în partea consacrată modului juridic general de publicare și intrare în vigoare a actelor.</p>	<p>Se acceptă. La alin.(1) primul enunț se completează cu cuvântul „săi”.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă. Art.32 alin.(4) va avea următorul cuprins: „(4) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale cu caracter individual intră în vigoare la data adoptării sau la data indicată în textul acesteia, iar hotărârile cu caracter normativ intră în vigoare conform art. 56 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative”.</p>
--	---	---

		La alin. (5) atragem atenția că, deși se face trimitere la președintele ședinței, în proiect nu este prevăzută modalitatea de alegere a acestuia.	Se ia act. Aceste aspecte urmează a fi detaliate în Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Comisiei Electorale Centrale.
24.	Articolul 33. Centrul de instruire continuă în domeniul electoral (5) Finanțarea centrului se efectuează din contul mijloacelor prevăzute distinct în bugetul Comisiei Electorale Centrale. Sunt acceptate și alte surse de finanțare, neinterzise de lege.	Avizul Guvernului Pentru corectitudinea redactării, art.33 alin. (5) va avea următorul cuprins: „(5) Centrul se finanțează din mijloace prevăzute în bugetul Comisiei Electorale Centrale”. În raport cu propunerea formulată mai sus, la art. 33 alin. (5) se cuvine de precizat că în conformitate cu prevederile art. 42 și 43 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, alte mijloace bănești intrate legal în posesia autorităților/instituțiilor bugetare sunt parte componentă a bugetului public național.	Se acceptă parțial. (5) Finanțarea centrului se efectuează din contul mijloacelor prevăzute distinct în bugetul Comisiei Electorale Centrale. Sunt acceptate și alte surse de finanțare, neinterzise de lege, care vor deveni parte componentă a bugetului Comisiei Electorale Centrale și implicit a bugetului public național. Necesitatea menționării exprese a faptului că Centrul poate accepta și alte surse este necesar pentru a asigura o claritate pentru potențialii donatori. Odată cu completarea propusă, vor fi respectate rigorile Legii 181/2014.
25.	Articolul 34. Constituirea circumscripțiilor electorale	Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei: Articolul 34 trebuie de completat cu partea 1 ¹ , după cum urmează: «(1 ¹) limitele circumscripțiilor electorale uninominale, pentru alegerile parlamentare pe teritoriul UTA Găgăuzia se aprobă (constituie) de către Comisia Electorală Centrală la propunerea Adunării Populare a Găgăuziei.» Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUF, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:	Nu se acceptă. A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.

		<p>La art.34</p> <p>Se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:</p> <p>"(2) Limitele Circumscripției uninominale pentru alegerile parlamentare pe teritoriul UTA Găgăuzia se aprobă de către Comisia Electorală Centrală, la propunerea Adunării Populare a Găgăuziei."</p> <p>Corespunzător, alineatele (2) și (3) sunt considerate alineatul (3) și respectiv, (4).</p>	
26.	<p>Articolul 35. Constituirea consiliilor electorale de circumscripție</p> <p>Comisia Electorală Centrală constituie consiliile electorale de circumscripție de nivel al doilea, care activează permanent, sunt formate dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane.</p> <p>(3) În componența consiliului electoral de circumscripție de nivel al doilea activează, cu statut permanent, președintele acestuia, care este numit în funcție de către Comisia Electorală Centrală, fiind supus reglementărilor Legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.</p> <p>(4) Ceilalți membri ai consiliului electoral de circumscripție de nivel al doilea sunt desemnați cu cel puțin 55 de zile înainte de ziua alegerilor, după cum urmează:</p> <p>(6) În cazul alegerilor și referendumurilor locale, consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi se constituie de către consiliile electorale de circumscripție de nivel al doilea, după caz de Comisia Electorală Centrală. Consiliile electorale respective se</p>	<p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</p> <p>Art. 17 alin. (3) din proiect prevede că, „consiliile electorale de circumscripție de nivel al doilea sunt organele electorale care activează permanent”. Prin conținutul art. 35 alin. (1) din proiect autorii stabilesc numărul „de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane” totodată, la alin. (3) și (4) al aceluiași articol este prevăzut că „în componența consiliului electoral de circumscripție de nivel al doilea activează, cu statut permanent, președintele acestuia, care este numit în funcție de către Comisia Electorală Centrală, fiind supus reglementărilor Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.”</p> <p>Ceilalți membri ai consiliului electoral de circumscripție de nivel al doilea sunt desemnați cu cel puțin 55 de zile înainte de ziua alegerilor. Întru evitarea unor neconcordanțe dintre normele care au același obiect de reglementare recomandăm revizuirea/conformarea conținutului articolelor menționate.</p> <p>Avizul Guvernului</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Formula propusă reprezintă un prim pas în sensul permanentizării organelor electorale – cel puțin la nivelul doi. Astfel, președintele va fi numit de CEC și va activa permanent. Componența numerică a CECE II se va stabili până la începerea perioadei electorale, iar în cadrul acesteia fiind confirmată deja componența nominală.</p> <p>Atribuțiile președintelui CECE II au fost identificate în vederea justificării necesității privind permanentizarea acestor structuri electorale. În aceeași condiții se propune continuitatea atribuțiilor realizate și în perioada electorală, dar, evident, în condițiile stabilite de Codul electoral, cu aprobarea acestora de către organul electoral în componența deplină.</p> <p>Se acceptă parțial.</p>

<p>constituie dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane, cu cel puțin 40 de zile înainte de ziua scrutinului.</p> <p>(7) Pentru constituirea consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi, cu cel puțin 45 de zile înainte de ziua alegerilor, candidaturile a 2 membri se desemnează de către consiliul local de nivelul întâi, iar în cazul când lipsesc aceste propuneri, locurile rămase sunt completate de Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali. Candidaturile celorlalți membri se desemnează de către partidele politice reprezentate în Parlament, câte unul de la fiecare partid politic. În măsura posibilităților, în componența consiliilor electorale de circumscripție se includ persoane cu studii juridice superioare sau în domeniul administrației publice.</p> <p>(8) În cazul când partidele politice nu desemnează candidaturile lor în componența consiliului electoral de circumscripție cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a acestuia, numărul necesar de candidaturi se completează de către consiliile locale, după caz de Adunarea Populară a Găgăuziei, iar dacă nici acestea nu prezintă candidaturile, precum și în cazul în care după desemnarea sau în lipsa desemnării candidaturilor de către toți subiecții de drept, numărul acestora nu este suficient sau constituie un număr par, locurile rămase sunt completate de Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.</p>	<p>La art. 35: Pentru evitarea dublajului legislativ, se consideră necesar a fi exclusă norma de la alin. (3), deoarece exprimă esența prevederii legale stabilite în art. 25 lit. i).</p> <p>Alin. (4) se va revedea în partea ce ține de utilizarea cuvântului „Ceilalți”, pentru a asigura claritatea normei.</p> <p>Pentru corelare cu prevederea de la alin. (6), la alin. (7) teza întâi, cuvintele „de nivelul întâi”, utilizate în al doilea caz, urmează a fi substituite cu cuvintele „de nivelul al doilea”.</p> <p>La alin. (8), cuvintele „de către toți subiecții de drept” generează confuzie în text. Prin urmare, sugerăm a face trimitere la normele concrete din proiect care prevăd subiecții avuți în vedere. Aceași sugestie este valabilă pentru art. 38 alin. (11), 39 alin. (7) și art. 42 alin. (2).</p>	<p>Alin.(3) va fi reformulat.</p> <p>Se ia act. Norma este clară.</p> <p>Nu se acceptă. Pentru constituirea CECE de nivelul I - propunerile sunt înaintate de consiliile locale de nivelul întâi, iar pentru CECE de nivelul II, corespunzător propuneri sunt înaintate de consiliile locale de nivelul al doilea.</p> <p>Se acceptă. Cuvintele „de drept” se substituie cu cuvintele „cu acest drept”.</p>
---	--	--

27.	<p>Avizul Guvernului Referitor la art. 36, art. 45 alin. (5) și alin. (8)-(12), ținând cont de menținerea salariului funcționarilor electorali degrevați de la locul de muncă permanent, propunem să fie analizată posibilitatea substituirii acordării indemnizației persoanelor implicate în procesul electoral cu recompense stabilite la art.104 alin.(5) și (8) din Codul muncii al Republicii Moldova nr.154/2003, la art.19 alin. (2) din Legea nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Ca urmare a efectuării calculelor respective ale impactului financiar în comparație cu cheltuielile necesare pentru acordarea indemnizației poate fi luată o decizie în acest sens. Totuși, în cazul în care se va menține redacția actuală a prevederilor art. 36, art. 45 alin. (5) și alin. (8)-(12), este necesar a se preciza tipul salariului mediu și perioada pentru care este calculat acest salariu, precum și cota din salariu.</p> <p>La art. 36 urmează a se analiza menținerea acestuia în conținutul proiectului, având în vedere că prevederile acestuia se conțin și la art. 45 alin. (6) și (9), or, dublajul legislativ se consideră a fi inutil.</p>	<p>Se acceptă parțial Se precizează prin amendamente că va fi luat în calcul salariul mediu lunar pe economie. Nu se acceptă utilizarea recompenselor prevăzute la art.104 Codul Muncii deoarece organele electorale nu au statutul de angajator în raport cu funcționarii electorali. Organele electorale nu au posibilitatea tehnică să urmărească câte ore de muncă suplimentară au prestat eventual la locul de muncă de bază, persoanele care vor fi implicate în organizarea procesului electoral.</p> <p>Se acceptă. La art.36 primul enunț devine alineatul (14) la articolul 35, iar ultimele 2 enunțuri se exclud, deoarece prevederi similare se conțin la art.45 alin.(6) și (9).</p>
28.	<p>Articolul 37. Atribuțiile consiliului electoral de circumscripție (1) În perioada electorală, consiliul electoral de circumscripție are următoarele atribuții: f) examinează comunicările și sesizările ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor, depuse de autoritățile administrației publice locale, de întreprinderile, instituțiile și organizațiile implicate în procesul electoral, după caz, întreprinde măsuri pe marginea celor comunicate sau sesizate;</p>	<p>Se acceptă. La articolul 37 alineatul (1) litera f), textul „ , după caz,” se exclude.</p>

	<p>(2) Președintele consiliului electoral de circumscripție de nivel al doilea exercită următoarele atribuții:</p> <p>c) este ordonatorul resurselor financiare alocate consiliului;</p> <p>Articolul 48 alineat (5):</p> <p>(5) Președintele consiliului electoral de circumscripție este ordonatorul resurselor financiare alocate consiliului respectiv, fiind responsabil de gestionarea eficientă a mijloacelor financiare alocate pentru alegeri.</p>	<p>înțelegerea unor măsuri. Prin urmare, norma capătă un caracter ambiguu și în rezultat poate fi interpretată/ utilizată în mod abuziv de către consiliile electorale de circumscripție întru satisfacerea intereselor personale sau a unor terțe persoane.</p> <p>Recomandare:</p> <p>Totodată, se recomandă la art.37 alin.(1) lit. f) de a exclude sintagma „după caz”, astfel evitând posibilitatea oferirii consiliilor electorale de circumscripție a dreptului discreționar de selecție a comunicărilor și sesizărilor pentru care vor înțeprinde măsuri și cele pentru care nu se va înțeprinde nimic.</p> <p><u>Avizul Guvernului</u></p> <p>La art. 37 alin. (1) se va preciza că norma stabilește atribuțiile consiliului electoral de circumscripție de nivelul doi.</p> <p>La art. 37 alin. (2) lit. c) și art. 48 alin. (5), pentru corectitudinea redactării, cuvintele „este ordonatorul resurselor” urmează a fi substituite cu cuvintele „gestionează mijloacele”, deoarece Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014 nu operează cu noțiunea „ordonator de resurse”.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Articolul prevede atribuțiile generale care sunt proprii consiliilor electorale atât de nivel I cât și nivel II. Cu titlu de excepție, doar unele atribuții sunt specifice consiliilor electorale de nivel II.</p> <p>Se acceptă.</p>
29.	<p>Articolul 38. Constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare</p>	<p><u>Propunerile și obiectile Direcției Generale Juridice</u></p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p>

<p>(8) Primăriile oferă birourilor electorale ale secțiilor de votare informații și sprijin, necesare în exercitarea atribuțiilor lor prevăzute de prezentul cod.</p> <p>(10) Membrii biroului electoral al secției de votare se desemnează după cum urmează:</p> <p>a) 3 candidaturi sunt desemnate de către consiliul local;</p> <p>b) câte unul este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.</p> <p>(14) Biroul electoral al secției de votare adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.</p> <p>(16) În scopul asigurării și realizării dreptului electoral, Comisia Electorală Centrală poate constitui secții de votare și birouri electorale ale secțiilor de votare și în alte cazuri.</p>	<p>Ținând cont de conjunctura politică actuală din Republica Moldova în cadrul consiliilor locale, precum și de faptul că în mare parte aceasta coincide cu numărul partidelor politice reprezentate în Parlament recomandăm revizuirea art. 38 alin. (10) prin prisma pct. 36 din Codul bunelor practici în materie electorală în partea ce ține de reprezentarea partidelor politice. Tot aici apare întrebarea: cât de corect va fi atunci când în urma desemnării membrilor biroului electoral al secției de votare, conform prevederilor art. 38 alin. (10) unele partide politice vor avea câte doi sau mai mulți reprezentanți în cadrul acestuia?</p> <p>Întru evitarea unor interpretări abuzive, precum și întru asigurarea respectării principiului predictibilității normei juridice la art. 38 alin. (14) după cuvântul „membrilor” se va scrie cuvântul „<i>desemnați</i>”.</p> <p>Necesită a fi precizate prevederile ce se referă la dreptul Comisiei Electorale Centrale de a constitui secții de votare și birouri electorale ale secțiilor de votare „și în alte cazuri” (art. 38 alin. (16) din proiect).</p>	<p>Norma prevăzută la alin. (10) este o prevedere aplicată și în prezent, care nu a generat neclarități privind aplicabilitatea acesteia. Respectiv, fiecare partid politic reprezentat în Parlament propune doar o (una) singură candidatură pentru funcția de membru. Regula respectivă este aplicată atât la nivelul consiliilor electorale (art. 35 alin. (4) din proiect). Aici nu sunt valabile prevederile privind majoritatea sau opoziția parlamentară. Mai mult, alin. (11) din același articol, explică mecanismul în cazul în care subiecții de drept nu își desemnează candidaturile.</p> <p>Criteriile de cvorum stabilite la art. 38 alin. (14) corespund art. 135 alin. (3) din Codul administrativ.</p> <p>O astfel de prevedere există și în actualul Cod electoral (alin. (12) art.30), nefiind subiectul unor critici anterioare. Din contra, această prevedere a oferit posibilitatea ca CEC să intervină și să deschidă secții de votare în corturi puse la dispoziție de MAI în situații extreme când administrația publică locală nu a identificat un sediu accesibil. Similar, CEC a</p>
---	--	---

		<p>intervenit și în situații când administrația publică locală s-a opus deschiderii secțiilor de votare pe teritoriul localităților gestionate de acestea, dar destinate alegătorilor din localitățile din stânga Nistrului. Totodată, CECE este obligat să constituie secții de votare și birouri electorale, iar dacă un CECE ar fi nefuncțional, norma propusă ar permite CEC să le constituie.</p> <p>Se acceptă. La alin. (8) art. 38, cuvântul „Primăriile” se substitui cu cuvintele „Autoritățile locale”.</p> <p>Totodată, la articolul 227 alineatul (3), cuvântul „primăriilor” se substituie cu textul „<i>primarilor orașelor (municipiilor) și satelor (comunelor)</i>”.</p> <p>Nu se acceptă Conform argumentelor expuse mai sus.</p>
	<p>Avizul Guvernului Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, primăria reprezintă o structură funcțională care asistă primarul în exercitarea atribuțiilor sale legale, astfel că aceasta nu poate fi considerată ca subiect de drept public distinct. Or, în baza prevederilor art. 1 și art. 5 din legea în speță, subiecții (autorități ale administrației publice) prin care se realizează autonomia locală sunt primarul și consiliul local/raional al unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea. Astfel, la art. 38 alin. (8) se va supune revizuirii termenul „Primăriile”. Aceeași observație o reiterăm și pentru art. 227 alin. (3).</p> <p>La art. 38 alin. (16), norma se consideră a fi insuficient conturată, întrucât nu oferă claritate în care cazuri anume pot fi deschise secții de votare sau birouri ale secțiilor de votare. Astfel, prin utilizarea în textul normei a cuvintelor „alte cazuri”, norma este susceptibilă de interpretare extensivă. Or, pentru deschiderea secțiilor de votare care se impune datorită</p>	

		<p>rațiunilor de ordin tehnic pentru autoritățile responsabile de organizarea procesului electoral este necesar a fi stabilite anumite criterii determinante, în baza cărora aceste secții urmează a fi deschise (a se vedea alin. (2) și (3) ale aceluiași articol).</p> <p><u>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Întru evitarea unor eventuale interpretări abuzive precum și, întru eliminarea caracterului potențial coruptibil al unor prevederi, recomandăm revizuirea conținutului proiectului dat întru evitarea/excluderea normelor din proiect care ar favoriza corupția și/sau acțiunile cu caracter coruptibil, precum și normele generale care admit interpretări neuniforme și/sau abuzive. Drept exemplu remarcăm la art. 39 cuvintele „<i>pot fi organizate</i>”, art. 40 alin. (1) cuvintele „<i>poate organiza</i>” caracterul permisiv al acestor norme, poate atrage interpretări în defavoarea asigurării unui scrutin democratic și realizarea dreptului de a alege pentru toți cetățenii Republicii Moldova.</p> <p><u>Avocatul Poporului:</u></p> <p>Lipsa unui algoritm clar privind calculul numărului de secții deschise peste hotare și a repartizării lor geografice (art. 39 din proiect);</p> <p>Riscul de a nu fi organizate alegeri pentru cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot din regiunea transnistreană (art. 40 alin. (1) din proiect)</p>	<p><u>Nu se acceptă.</u></p> <p>Formula propusă este una necesară în contextul unui simplu exemplu care justifică redacția propusă. În alegerile prezidențiale din 2020 au fost înregistrate cel puțin 2 cazuri în care era pusă în pericol organizarea alegerilor în secțiile de votare din afara țării (Republica Azerbaidjan, Republica Franceză). Astfel, în condițiile în care nu ar fi fost identificate soluțiile alternative exista riscul iminent ca secțiile de votare respective să nu funcționeze. Or, securitatea alegătorilor și a funcționarilor electorali prevalează în aceste circumstanțe.</p> <p>În același timp, nu poate fi obligat CEC să deschidă secții de votare acolo unde nu este posibil din motive tehnice sau de securitate. Spre exemplu, într-o țară s-au înregistrat mai mult de 500 de alegători, însă nu există acordul țării gazdă pentru a deschide secția de votare respectivă.</p> <p>Astfel, anume cazurile când nu se vor întruni aceste criterii, vor servi drept circumstanțe pentru a fi în imposibilitate de a deschide unele</p>
30.	<p>Articolul 39. Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate și a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate</p> <p>(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumului republican, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova pot fi organizate una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data alegerilor.</p> <p>6) Birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate se constituie dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 13 persoane. Membrii biroului electoral al secției de votare din străinătate se propun de către subiecții de drept, după cum urmează:</p>	<p>Articolul 40. Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria)</p> <p>(1) În cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), Comisia Electorală Centrală, cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, poate organiza secții</p>	

	<p>de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale.</p>	<p>secții de votare pentru alegătorii din străinătate sau din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria).</p> <p>În mod corespunzător, chiar dacă și ar exista dorința alegătorilor din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) de a participa la alegeri, în unele cazuri totuși nu ar putea fi deschise unele secții de votare din motive tehnice, cum ar fi imposibilitatea asigurării căilor de acces al alegătorilor sau diferite motive ce țin de siguranța sau securitatea documentelor electorale sau a procesului electoral (spre exemplu, administrația publică locală sau o parte din locuitori sunt împotriva să fie deschise secții de votare speciale în localitatea lor)".</p> <p>Totodată, până în anul 2019, nu se deschideau secții de votare separate pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, aceștia își exercitau dreptul la vot la unele secții de votare deschise pentru alegătorii cu domiciliul pe malul drept al Nistrului.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>La art.39 alin.(6), cifra „13” se substituie cu cifra „15”.</p>
	<p>Avizul Guvernului</p> <p>Cu referire la art. 39 alin. (6), se impune necesitatea de a mări numărul membrilor biroului electoral de la 13 la 15, deoarece, prin Legea nr. 154/2017 pentru</p>	

		<p>modificarea și completarea unor acte legislative, a fost modificată prevederea Codului electoral al Republicii Moldova nr. 1381/1997, prin mărirea numărului buletinelor de vot de la 3000 la 5000, ceea ce constituie o creștere cu 66,6 %, iar componența numerică a membrilor biroului electoral al secției de votare din străinătate a rămas neschimbată (maximum 11 persoane), fapt care a generat sporirea presiunii pe majoritatea birourilor electorale deschise în afara țării la scrutinele din februarie 2019, noiembrie 2020 și iulie 2021. În redacția actuală, norma prevede mărirea numărului doar cu 2 membri, ceea ce constituie o creștere doar cu 18%, și, respectiv, nu este proporțională modificărilor operate în anul 2017.</p>	<p>modificarea și completarea unor acte legislative, a fost modificată prevederea Codului electoral al Republicii Moldova nr. 1381/1997, prin mărirea numărului buletinelor de vot de la 3000 la 5000, ceea ce constituie o creștere cu 66,6 %, iar componența numerică a membrilor biroului electoral al secției de votare din străinătate a rămas neschimbată (maximum 11 persoane), fapt care a generat sporirea presiunii pe majoritatea birourilor electorale deschise în afara țării la scrutinele din februarie 2019, noiembrie 2020 și iulie 2021. În redacția actuală, norma prevede mărirea numărului doar cu 2 membri, ceea ce constituie o creștere doar cu 18%, și, respectiv, nu este proporțională modificărilor operate în anul 2017.</p>	
31.	<p>Articolul 40. Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria)</p> <p>(2) La constituirea acestor secții de votare, Comisia Electorală Centrală va ține cont de datele din Registrul de stat al alegătorilor raportate la dinamica participării alegătorilor în ultimele 3 scrutine, ținând cont complementar de informațiile sau propunerile entităților responsabile de realizarea politicii de reintegrare și securitate, care, la elaborarea propunerilor menționate, vor ține cont de organizarea administrativ-teritorială, de specificul căilor de acces și comunicare, de asigurarea accesului alegătorilor la procesul electoral și la organele electorale respective.</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 40 alin. (2), pentru conferirea normei unui caracter de precizie, propunem a fi substituite cuvintele „acestor secții de votare” cu textul „secțiilor prevăzute la alin. (1)”.</p>	<p>Se acceptă.</p>	

32.	<p>Articolul 42. Incompatibilități și restricții în activitatea de membru al consiliului și biroului electoral</p> <p>(1) În exercitarea atribuțiilor, membrul consiliului sau al biroului electoral:</p> <p>a) nu are dreptul să desfășoare oricare altă activitate în calitate de subiect implicat în procesul electoral; [...]</p> <p>(2) Nerespectarea incompatibilităților și restricțiilor stabilite la alin. (1) servește drept temei de revocare a membrului prin substituirea acestuia cu un alt membru de către subiectul de drept sau aplicarea altor sancțiuni stabilite la art. 102 alin. (6)</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 42 alin. (1) lit. a), 55 alin. (5), norma are un conținut ambiguu prin utilizarea cuvintelor „subiect implicat în procesul electoral”, fapt ce va determina nefuncționalitatea acesteia.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>În condițiile optării pentru enumerarea exhaustivă a „subiecților implicați în procesul electoral” există riscul de a îngreuna textul normei, precum și de a omite unul din acești subiecți. Or, această listă este una extinsă, pornind de la funcționarii electorali, candidații desemnați, concurenții electorali, reprezentanții ai acestora, persoane de încredere, observatori, autorități publice, etc. Mai mult, această formulă este uzuală și specifică procesului electoral.</p>
		<p>La art. 42 considerăm necesar a fi exclus alin. (2), în contextul normei prevăzute la art. 43 alin. (2) și (3).</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Sunt norme de completare în vederea aplicării graduale a măsurilor (sancțiunilor) în cazul nerespectării de către membrii organelor electorale a cerințelor legale stabilite de Codul electoral.</p>
33.	<p>Articolul 43. Modificarea componenței consiliilor și birourilor electorale</p> <p>(3) În cazul în care membrul consiliului electoral sau al biroului electoral încalcă prevederile prezentului cod și ale altor acte normative în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală, după caz consiliul electoral de circumscripție, îi poate aplica sancțiunile prevăzute la art. 102 alin. (6).</p> <p>(4) Dacă un membru își dă demisia sau este revocat din consiliul sau biroul electoral, în</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 43 alin. (3), prin uzitarea cuvintelor „îi poate aplica sancțiunile”, norma atrage unele dubii în interpretare, ne reprezentând astfel, caracterul imperativ impus de normele de tehnică legislativă și determină posibilitatea aplicării discreționare a normei respective.</p> <p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Cuvântul „poate” se exclude.</p>
			<p>Se acceptă</p>

	locul lui poate fi desemnat sau înaintat un alt membru în modul stabilit de prezentul cod. Modificarea componenței poate fi efectuată cel târziu cu 5 zile înainte de alegeri.	La art. 43 alin. (4) cuvintele „ <i>poate fi</i> ” se vor substitui prin cuvintele „ <i>va fi</i> ”.	
	<p>Articolul 45. Degrevarea de atribuțiile de la locul de muncă permanent sau convocarea funcționarilor electorali. Modalitatea de remunerare și garanțiile funcționarilor electorali</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală stabilește prin hotărâre numărul de membri ai organelor electorale și de funcționari ai aparatelor de lucru ale acestora care pot fi degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent sau convocați și termenul acestor degrevări/convocări.</p> <p>(2) Consiliul electoral de circumscripție, de regulă, la prima ședință de constituire, adoptă o hotărâre privind desemnarea unor membri pentru degrevare de atribuțiile de la locul de muncă permanent și/sau pentru convocare în limitele stabilite de Comisia Electorală Centrală conform alin. (1), care va conține și propunerea de aprobare a statului de personal al aparatului consiliului. Această hotărâre se transmite imediat organului electoral care a constituit consiliul electoral respectiv, dar nu mai târziu de 3 zile de la constituirea consiliului.</p> <p>(3) Biroul electoral al secției de votare, de regulă, la prima ședință de convocare, adoptă o hotărâre privind desemnarea membrilor pentru degrevare de atribuțiile de la locul de muncă permanent sau convocare în limitele stabilite</p>	<p>Propunerile și obiectele Direcției Generale Juridice</p> <p>În temeiul rigorilor Legii nr. 100/2017 recomandăm divizarea normei de la art. 45 „Degrevarea de atribuțiile de la locul de muncă permanent sau convocarea funcționarilor electorali. Modalitatea de remunerare și garanțiile funcționarilor electorali” ținând cont de conținutul amplu al normei acestuia, precum și de spectrul de reglementare.</p> <p>Întru evitarea unor interpretări abuzive la art. 45 alin. (2) și (3) cuvintele „<i>se/o transmite imediat</i>” urmează a fi substituite printr-un termen fix.</p> <p>Întru asigurarea preciziei normei juridice obiectăm necesitatea revizuirii normelor art. 45 alineatele (5), (8)-(10) în sensul substituirii textului „<i>saleriul mediu pe economie</i>” cu textul „<i>saleriul mediu lunar pe economie</i>” la cazul corespunzător.</p> <p>Prevederile art. 45 alin. (9) și (10), în partea ce vizează „<i>aparatur de lucru</i>” necesită a fi expuse într-un articol aparte.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p><u>Alineatele (5), (8) și (9) vor avea următorul cuprins:</u></p> <p>(5) Pentru activitatea în perioada electorală, persoanele degrevate din instituțiile bugetare sau din alte unități decât cele bugetare și cele convocate beneficiază de o indemnizație, calculată în baza saleriului mediu lunar pe economie pentru anul precedent și achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.</p> <p>(8) Pentru activitatea în perioada electorală, inclusiv în ziua alegerilor, membrilor organelor electorale nedegrevați și celor neconvocați, precum și funcționarilor aparatelor birourilor electorale li se stabilește o indemnizație în mărime de 20 la sută din saleriul mediu lunar pe economie pentru anul precedent, achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.</p> <p>(9) Consiliul electoral de circumscripție este asistat de un aparat de lucru al cărui stat de personal se aprobă de Comisia Electorală Centrală la propunerea</p>

	<p>de Comisia Electorală Centrală conform alin. (1) și o transmite imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la constituirea biroului respectiv, consiliului electoral de circumscripție care decide, conform competenței, asupra degrevării/convocării membrilor birourilor electorale.</p> <p>(4) Degrevarea/convocarea și aprobarea statului de personal se efectuează de organul electoral care a constituit consiliul și/sau biroul electoral respectiv.</p> <p>(5) Pentru activitatea în perioada electorală, persoanele degrevate din instituțiile bugetare sau din alte unități decât cele bugetare și cele convocate beneficiază de o indemnizație, calculată în baza salariului mediu pe economie pentru anul precedent și achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.</p> <p>(6) Membrii organelor electorale și funcționarilor aparatului consiliului electoral de circumscripție degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent din instituțiile bugetare li se menține salariul la locul de muncă permanent.</p> <p>(7) Funcționarii publici membri ai organelor electorale și funcționarii aparatelor de lucru ale acestor organe, degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent pentru perioada electorală, își păstrează statutul de funcționar public.</p> <p>(8) Pentru activitatea în perioada electorală, inclusiv în ziua alegerilor, membrilor organelor electorale nedegrevați și celor neconvocați, precum și funcționarilor aparatelor birourilor electorale li se stabilește o</p>	<p>consiliului electoral de circumscripție. Statul de personal al aparatului include unitățile de contabil (inclusiv câte un contabilșef), specialiști (consultanți, operatori) și alt personal tehnic. Pentru activitatea în perioada electorală, funcționarii aparatului consiliului electoral de circumscripție beneficiază de o indemnizație, calculată în baza salariului mediu lunar pe economie pentru anul precedent și achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.”</p> <p>În același timp, acceptăm că norma propusă are un conținut amplu, însă se referă per ansamblu la domeniul aferent modului de remunerare a activității funcționarilor electorali în cadrul consiliilor și birourilor electorale.</p> <p>Având în vedere că aplicarea prevederilor art. 45, atrage după sine alocarea resurselor financiare bugetare, este absolut necesar ca regulile generale care determină baza de calcul să fie stabilite la nivelul legii organice.</p> <p>În același timp, pentru uniformitatea prevederilor propuse s-a decis integrarea normelor primare într-un singur articol din cod, care ulterior vor fi dezvoltate</p>
--	--	---

	<p>indemnizație în mărime de 20 la sută din salariul mediu pe economie pentru anul precedent, achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.</p> <p>(9) Consiliul electoral de circumscripție este asistat de un aparat de lucru al cărui stat de personal se aprobă de Comisia Electorală Centrală la propunerea consiliului electoral de circumscripție. Statul de personal al aparatului include unitățile de contabil (inclusiv câte un contabil-șef), specialiști (consultanți, operatori) și alt personal tehnic. Pentru activitatea în perioada electorală, funcționarii aparatului consiliului electoral de circumscripție beneficiază de o indemnizație, calculată în baza salariului mediu pe economie pentru anul precedent și achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.</p> <p>(10) În funcție de tipul scrutinului organizat, biroul electoral este asistat de un aparat de lucru, format din operatorii Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” și alt personal tehnic. Consiliul electoral adoptă o hotărâre prin care numește în funcție, la propunerea biroului electoral, și stabilește perioada de activitate a personalului angajat în aparatul de lucru care asistă biroul electoral.</p> <p>(11) Drept temei de achitare a indemnizației în condițiile prevăzute la alin. (5), (8) – (10) servesc hotărârile de constituire, precum și cele de modificare a componenței a organelor electorale și de degrevare/convocare a funcționarilor electorali.</p> <p>(12) În cazul organizării concomitente a două scrutine, precum și în cazurile stabilite la art. 8</p>	<p>Centrul Național Anticorupție La articolul 45 alin. (12): la alin. (12) se menționează că funcționarii electorali, care participă la organizarea concomitentă a două scrutine sau alegerilor desfășurate în condițiile art. 8 alin. (2) și art. 158 din proiect, beneficiază de o majorare de 5 - 10 la sută a indemnizației stabilite în condițiile alin. (5), (8) - (10). În acest caz, se relevă că textul „majorare de 5 - 10 la sută a indemnizației” este formulat ambiguu, nefiind stipulate criteriile de stabilire a valorii procentuale. Prin urmare, la stabilirea coeficientului de majorare se pot aplica practici diverse, în funcție de interesul personal al subiectului ce stabilește coeficientul de majorare, cât și/sau interesul personal al funcționarilor electorali cărora li se stabilește această majorare. Prin urmare, în scopul prevenirii favoritismului și aprobării deciziilor distincte pentru situații similare, se consideră oportună stabilirea unui coeficient procentual fix, similar ca în cazul art. 158 din proiect unde se stabilește că membrii consiliului electoral care îndeplinesc și atribuțiile biroului electoral al secției de votare beneficiază de o majorare de 5 la sută a indemnizației.</p> <p>Recomandare <i>se propune stabilirea unui coeficient fix de majorare a indemnizației.</i></p>	<p>în actele normative adoptate de CEC.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Va fi utilizat o indemnizație fixă de 10%. Norma va fi ajustată.</p> <p><u>Alineatul (12) va avea următorul cuprins:</u> (12) În cazul organizării concomitente a două scrutine, precum și în cazurile stabilite la art. 8 alin. (2) și art. 158, funcționarii electorali beneficiază de o majorare de 10 la sută a indemnizației stabilite în condițiile alin. (5), (8) – (10).</p> <p>Nu se acceptă.</p>
--	--	--	--

<p>alin. (2) și art. 158, funcționarii electorali beneficiază de o majorare de 5-10 la sută a indemnizației stabilite în condițiile alin. (5), (8) – (10).</p> <p>(13) În caz de necesitate, pot fi încheiate contracte individuale de muncă sau de prestări servicii pentru perioada îndeplinirii unor activități determinate. Cheltuielile se efectuează din contul mijloacelor alocate pentru alegeri/referendumuri.</p> <p>(14) În condițiile legislației fiscale, indemnizația achitată funcționarilor electorali, care nu sunt degrevați sau convocați, pentru activitatea desfășurată în cadrul organelor electorale se califică drept sursă de venit neimpozabilă.</p> <p>(15) Membrii organelor electorale și funcționarii aparatelor de lucru ale acestor organe beneficiază de o zi liberă, de regulă, imediat următoare zilei alegerilor acordată în condițiile stabilite de Codul muncii.</p>	<p>Referitor la art. 45, considerăm necesar a fi exclusă norma de la alin. (14), deoarece sursele de venit neimpozabile sunt reglementate de Codul fiscal nr. 1163/1997. În acest context, este de semnalat că, potrivit regulilor de tehnică legislativă, în procesul de creație legislativă nu este admisă reglementarea juridică a aspectelor ce vizează același obiect sau aceleași relații sociale în mai multe acte normative, dublajul legislativ fiind inutil. Aceeași obiecție este valabilă și pentru norma preconizată la alin. (15).</p>	<p>Codul fiscal articolul 20 lit z 14) deja stipulează că veniturile obținute sub formă de indemnizație pentru munca prestată în ziua alegerilor, achitată membrilor consiliilor electorale de circumscripție, membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare și funcționarilor aparatelor consiliilor și birourilor respective. Corespunzător prevederile propuse sunt în conformitate cu reglementările Codului Fiscal. Mai mult, revizuirea mecanismului de remunerare a peste 20 mii funcționari electorali, crește volumul alocațiilor de la bugetul de stat necesar pentru achitarea taxelor dar și majorează nejustificat volumul de lucru a contabililor care vor trebui să elaboreze calculele de rigoare în evidențele contabile. Totodată, reiterăm că în procesul electoral sunt implicați peste 20 mii funcționari electorali, care în afara perioadei electorale activează în diferite alte domenii. Respectiv, pentru facilitarea activității funcționarilor electorali, precum și a procesului de recrutare a acestora, dar și în scopul asigurării aplicării uniforme a normelor în domeniul electoral, se optează pentru concentrarea reglementărilor la</p>
--	---	---

		nivelul Codului electoral, inclusiv prin aplicarea normelor de blanchetă.
34.	<p>Articolul 46. Dizolvarea consiliilor și birourilor electorale</p> <p>Consiliile și birourile electorale, constituite în condițiile prezentului cod, își încetează activitatea și se consideră dizolvate de drept la data confirmării rezultatelor alegerilor și validării mandatelor de către autoritatea competentă, dar nu mai devreme de soluționarea tuturor contestațiilor depuse în perioada electorală.</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 46, norma necesită a fi corelată cu prevederea de la art. 35 alin. (1), potrivit căreia Comisia Electorală Centrală constituie consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea, care activează permanent.</p> <p>-Se acceptă.</p> <p>dispozițiile articolului devin alineatul (1); după cuvântul „Consiliile” se introduc cuvintele „electorale de circumscripție de nivelul întâi”; se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:</p> <p>„(2) Membrii consiliului electoral de circumscripție de nivelul doi, cu excepția președintelui, își încetează activitatea la data confirmării rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă a tuturor contestațiilor depuse în perioada electorală.”.</p>
35.	<p>Articolul 47. Asigurarea mijloacelor necesare pentru desfășurarea alegerilor</p> <p>(1) Cheltuielile legate de pregătirea și desfășurarea alegerilor sau referendumurilor se suportă de la bugetul de stat.</p> <p>(2) Cheltuielile pentru pregătirea și desfășurarea alegerilor sau referendumurilor sunt parte integrantă a bugetului Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(3) Comisia Electorală Centrală estimează cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea alegerilor sau referendumurilor și aprobă prin hotărâre devizul estimativ de cheltuieli.</p> <p>Devizul estimativ de cheltuieli cuprinde</p>	<p>Centrul Național Anticorupție</p> <p>La articolul 47 alin. (7):</p> <p>Potrivit art.54 alin.(1) lit. a) din Legea nr.100/2017, unde se statuează că „<i>conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc [...]</i>”, astfel se constată că utilizarea sintagmei „<i>termen proxim</i>” nu asigură respectarea principiilor de elaborare a actelor normative, întrucât nu se stabilește expres termenul de realizare a acțiunii, fapt ce poate genera interpretarea eronată și abuzivă a normei.</p> <p>Suplimentar, se identifică deficiențe în stabilirea autorității competente căreia i se va remite hotărârea privind aprobarea devizului. În aceste condiții, se</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Articolul 47 alineat (7) Hotărârea privind aprobarea devizului estimativ de cheltuieli se remite, în termen de cel mult 7 zile proximă de la adoptare, autorităților de resort în vederea asigurării mijloacelor financiare necesare organizării și desfășurării alegerilor.</p>

<p>separat cheltuielile pentru activitatea Comisiei Electorale Centrale, pentru activitatea Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, precum și pentru activitatea consiliilor electorale de circumscripție, inclusiv cheltuielile prevăzute la alin. (4) și (5), în funcție de tipul scrutinului organizat.</p> <p>(6) Pentru secțiile de votare constituite peste hotare, precum și cele pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), cheltuielile se estimează în prealabil de către Guvern și Comisia Electorală Centrală, iar în cazul când nu sunt suficiente sau nu sunt prevăzute în bugetul alocat pentru alegeri sau referendum, mijloacele financiare se alocă din fondul de rezervă al Guvernului.</p> <p>(7) Hotărârea privind aprobarea devizului estimativ de cheltuieli se remite, în termen proxim de la adoptare, autorităților de resort în vederea asigurării mijloacelor financiare necesare organizării și desfășurării alegerilor.</p>	<p>constată că omisiunea de a indica expres entitatea publică vizată în actul normativ poate provoca determinarea eronată a subiectului la care se referă prevederea.</p> <p>Recomandare: <i>în scopul respectării rigorilor de elaborare a actelor normative, se recomandă stabilirea unui termen fix pentru realizarea acțiunii, precum și determinarea expres a autorităților vizate în normă.</i></p> <p><u>Avizul Guvernului</u> La art. 47: Propunem de a fi completat alin. (1) cu cuvintele „în limita alocațiilor aprobate prin Legea bugetară anuală pentru Comisia Electorală Centrală”. În consecință, norma în redacția actuală de la alin. (2) necesită a fi eliminată.</p> <p>În circumstanța însușirii propunerii de mai sus, alin. (2) urmează a avea următorul cuprins: „(2) Ținerea evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și referendumurilor și raportarea financiară asupra gestionării mijloacelor alocate se efectuează în conformitate cu Legea contabilității nr. 113/2007 și Normele aprobate de Ministerul Finanțelor.”.</p> <p>Alin. (3) teza întâi, pentru un spor de precizie a normei, după cuvântul „referendumurilor” sugerăm a fi introduse cuvintele „în baza cheltuielilor executate la scrutinele electorale anterioare”.</p> <p>Alin. (3) teza a doua, pentru o exprimare corectă, cuvintele „Devizul estimativ de cheltuieli” necesită a fi substituite cu cuvintele „Devizul de cheltuieli”.</p> <p>Observația este valabilă și pentru alin. (7) al aceluiași articol.</p>	<p>Se acceptă.</p>
---	---	---------------------------

		<p>În textul normei de la alin. (6), cuvintele „în prealabil de către Guvern și” propunem a fi substituite cu cuvântul „de”. Tot aici, sugerăm excluderea textului „, iar în cazul când nu sunt suficiente sau nu sunt prevăzute în bugetul alocat pentru alegeri sau referendum mijloacele financiare se alocă din fondul de rezervă al Guvernului”. Nu este indicat a fi prevăzute expres în actul legislativ cu caracter special sursele de finanțare a cheltuielilor respective, or, în acest caz, finanțarea va fi efectuată în condițiile prevăzute de art. 36 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.</p>	
36.		<p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Ținând cont de obiectivele Legislativului vis-a-vis de UTA Găgăuzia, precum și de multiplele proiecte de acte normative parvenite în Parlament în legătură cu determinarea statutului Comisiei Electorale din Găgăuzia, recomandăm completarea Capitolului III din proiect cu un articol nou prin care să fie statuat expres că în cadrul alegerilor parlamentare, alegerilor prezidențiale, referendumurilor naționale Comisia Electorală Centrală din Găgăuzia are statut de consiliu electoral de circumscripție de nivelul al doilea, iar în cazul alegerilor locale în Adunarea Populară sau a Guvernatorului Găgăuziei aceasta are statut de Comisie Electorală Centrală.</p>	<p><i>Se acceptă parțial.</i></p> <p>În condițiile argumentelor și amendamentelor formulate din prezenta sinteză</p>
37.	<p>Articolul 48. Responsabilități privind gestionarea mijloacelor financiare alocate pentru alegeri și referendumuri</p> <p>(3) Președintele Comisiei Electorale Centrale organizează și implementează sistemul de</p>	<p><u>Avizul Guvernului</u></p> <p>La art. 48, în vederea neadmiterii dublajului legislativ, se consideră necesar a fi exclusă norma de la alin. (3), deoarece aceasta se regăsește în textul normei de la art. 30 alin. (3).</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Sunt norme care au obiecte de reglementare diferite și urmează a fi aplicate unor raporturi juridice diferite, ori art. 30 alin. (3) vizează</p>

	management financiar și control intern și poartă răspundere managerială pentru administrarea mijloacelor financiare alocate pentru alegeri sau referendumuri.	mijloacele alocate pentru finanțarea activității per ansamblu a Comisiei Electorale, pe când art. 48 alin. (3) se referă exclusiv la mijloacele alocate pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și referendumurilor.
38.	Articolul 49. Modul de raportare a cheltuielilor aferente desfășurării alegerilor și referendumurilor (2) Comisia Electorală Centrală prezintă Parlamentului un raport asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegeri.	Avizul Guvernului La art. 49 alin. (2), după cuvântul „raport” este necesar a fi introdus cuvântul „consolidat”.
39.	Articolul 50. Principiile de finanțare a activității grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali și a participanților la referendum Finanțarea, precum și susținerea materială sub orice formă a activității grupurilor de inițiativă, a campaniilor electorale ale concurenților electorali și participanților la referendum se realizează cu respectarea următoarelor principii: a) Legalității prin respectarea prevederilor prezentului cod și ale cadrului legal conex și proporționalității, aplicat în situații individuale; b) Egalității de șanse, inclusiv sub aspectul dimensiunii de gen și al respectării egalității pentru persoanele cu nevoi speciale, după caz; c) Transparenței veniturilor și cheltuielilor, prin prezentarea și publicarea rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale și grupurilor de inițiativă în mod corect și obiectiv de către concurenții electorali, grupurile de	Se acceptă

	<p>inițiativă, candidații independenți și participanții la referendum;</p> <p>d) Independenței grupurilor de inițiativă, candidaților independenți, concurenților electorali și participanților la referendum față de donatori;</p> <p>e) Integrității campaniei electorale.</p>	<p>Recomandare:</p> <p><i>se recomandă revizuirea normelor sus-menționate, prin excluderea formulărilor echivoce, susceptibile de interpretare abuzivă de către subiecții responsabili de implementare și monitorizare a respectării aplicării corespunzătoare.</i></p>	
40.	<p>Articolul 51. Susținerea materială de către stat a campaniilor electorale</p> <p><i>(6) Creditele primite de la stat se sting parțial, de către stat, în funcție de numărul total de voturi valabil exprimate pentru concurentul electoral în circumscripția electorală respectivă. Suma de bani, determinată prin împărțirea sumei creditului la numărul de alegători care au participat la votare, apoi prin înmulțirea celui mai mare rezultat al voturilor valabil exprimate pentru concurentul electoral respectiv, urmează a fi stinsă de la bugetul de stat.</i></p> <p><i>(7) Concurentul electoral care și-a retras candidatura este obligat să restituie creditul alocat din bugetul de stat pentru desfășurarea campaniei sale electorale în termen de 2 luni de la retragerea candidaturii.</i></p> <p><i>(8) Partidele politice, blocurile electorale și candidații independenți vor restitui creditele fără dobândă în cuantumul determinat conform alin. (7) în termen de 3 luni de la data alegerilor.</i></p>	<p>Propunerile și obiectele Direcției Generale Juridice</p> <p>Conform art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017 terminologia utilizată în proiectele actelor normative este constantă și uniformă. Ținând cont de particularitățile noțiunilor expuse la art. 1 din proiect atragem atenția la conținutul neuniform al prevederilor art. 51 din proiect unde în mare parte se operează cu termenul „<i>concurenți electorali</i>”, iar la alin. (8) „<i>partidele politice, blocurile electorale și candidații independenți</i>”. Întru evitarea unor eventuale neconcordanțe recomandăm revizuirea acestor termeni din conținutul articolului.</p> <p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 51 alin. (8) se va revedea referința la alin. (7), or, acest alineat nu prevede cuantumul creditelor fără dobândă.</p> <p>La alin. (6) teza a doua, cuvintele „celui mai mare rezultat al voturilor valabil exprimate” considerăm necesar a fi substituite cu cuvintele „rezultatului obținut cu numărul de voturi valabil exprimate”.</p> <p>În conținutul normei de la alin. (8), textul „alin. (7)” se va substitui cu textul „alin. (6)”.</p>	<p><i>Se acceptă parțial.</i></p> <p>Se acceptă parțial</p>

		<p>Având în vedere că art. 1 stabilește la noțiunea „conurenți electorali” lit. b) că, în cazul alegerilor prezidențiale, calitatea de concurent electoral o deține atât candidatul, cât și partidul sau blocul electoral care l-a desemnat, este necesar a se preciza subiectul care este în drept să beneficieze de credit (candidatul desemnat sau partidul politic/blocul electoral care a desemnat candidatul respectiv). În cazul în care creditul urmează a fi contractat de către candidatul desemnat, la alin. (8) ar fi necesar de introdus după cuvintele „blocurile electorale” textul „candidații pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnați de partidele politice și blocurile electorale”.</p>	<p>Beneficiarii de credite fără dobândă sunt stabiliți la alin. (3), care prevede „cuantumul creditului fără dobândă se stabilește pentru partide politice, blocuri electorale și separat pentru candidații independenți”. În al doilea enunț stabilește și cazul cu alegerile prezidențiale, adică în mărime unică pentru toți concurenții electorali. Cu alte cuvinte, dacă este prevăzut expres pentru cine se stabilește mărimea creditului de dobândă, pe cale de consecință candidații desemnați de partide/blocuri nu vor putea beneficia de credit fără dobândă separat. Mai mult ca atât, în contextul finanțării campaniei electorale candidații desemnați de partide/blocuri nu vor avea conturi bancare „Fond electoral” proprii.</p>
41.	<p>Articolul 52. Compensarea cheltuielilor aferente organizării și desfășurării alegerilor</p> <p>(1) În cazul apariției circumstanțelor ce duc la încetarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova sau de primar până la expirarea termenului de 12 luni de la data adoptării hotărârii de validare a mandatului, concurentul electoral care a desemnat candidatul ales în funcția de Președinte al Republicii Moldova sau candidatul care a fost ales primar compensează cheltuielile suportate din bugetul de stat legate de organizarea și desfășurarea alegerilor.</p>	<p>Avizul Guvernului La art. 52 alin. (2) lit. c) se vor determina exhaustiv cazurile în care nu se vor restitui cheltuielile suportate din bugetul de stat legate de organizarea și desfășurarea alegerilor în cazul încetării înainte de termen a mandatului (până la expirarea termenului de 12 luni de la data validării), or, persoanele urmează să-și cunoască drepturile și cazurile care pot atrage răspundere. La art. 52 se vor revizui alin. (1) și (4) deoarece se dublează.</p>	<p>Se acceptă parțial. Cu referire la litera c), nu se acceptă pentru că nu poți anticipa o listă exhaustivă a unor asemenea situații, ele pot fi multiple și de diferite categorii și natură (ex. starea de sănătate a unui membru al familiei ce necesită îngrijiri speciale etc.).</p> <p>Amendament: La articolul 52 alin. (4), primul enunț se exclude.</p>

	<p>(2) Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul cererilor de demisie motivate în care se invocă:</p> <p>a) depistarea, conform certificatului medical, a contraindicațiilor care nu permit îndeplinirea atribuțiilor pe termen mai mare de 2 luni în cazul Președintelui Republicii Moldova sau mai mare de 5 luni în cazul primarului;</p> <p>b) stabilirea pentru un termen determinat a gradului de dizabilitate mai mare de 2 luni în cazul Președintelui Republicii Moldova sau mai mare de 5 luni în cazul primarului;</p> <p>c) alte circumstanțe obiective.</p> <p>(4) Cheltuielile aferente organizării și desfășurării alegerilor urmează a fi compensate de candidatul ales în funcția de Președinte al Republicii Moldova sau de primar. În cazul în care candidații aleși au fost desemnați de partide politice sau blocuri electorale, cheltuielile vor fi compensate de către acestea. În cazul partidelor politice care primesc alocații din bugetul de stat, cuantumul cheltuielilor stabilite se vor reține din suma alocațiilor în temeiul hotărârii Comisiei Electorale Centrale.</p>			
42.	<p>Articolul 53. Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”</p> <p>(1) Plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral” sau în contul „Destinat grupului de inițiativă” constituie 0,1 % din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv.</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 53, considerăm necesar a fi reformulată norma preconizată la alin. (1), în vederea corelării acesteia cu norma de la art. 17 alin. (3) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, potrivit căreia stabilirea prin acte normative decât legea/decizia bugetară anuală a unor sume sau cote procentuale din buget sau din produsul</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Prin plafonul mijloacelor financiare nu sunt alocate resurse financiare din bugetul de stat, din contra, este fixată limita maximă a cheltuielilor ce pot fi suportate de potențialii concurenți sau concurenții electorali deja înregistrați. Aceste resurse nu sunt parte a finanțelor</p>	

		intern brut destinate anumitor domenii, sectoare sau programe nu se admite.	publice pentru a nimeri sub incidența legii menționate.
43.	<p>Articolul 54. Condițiile și modul de susținere financiară a activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale</p> <p>(5) Se interzice finanțarea ori susținerea materială sub orice formă a activității grupurilor de inițiativă, a campaniilor electorale ale concurenților electorali sau participanților la referendum de către:</p> <p>f) autoritățile publice finanțate de la bugetul public, autoritățile/instituțiile publice la autogestiune, întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni, ai căror fondatori sunt autoritățile publice centrale și locale, întreprinderile de stat sau municipale, conform Legii nr.246/2017, sau alte persoane juridice finanțate de la bugetul public sau care au capital de stat, cu excepția cazurilor în care acordarea de servicii sau susținerea materială este în mod expres prevăzută de legislație;</p> <p>(6) Concurenții electorali, participanții la referendum și grupurile de inițiativă nu au dreptul:</p> <p>(7) Sumele primite în condițiile alin. (5) și (6) se fac venit la bugetul de stat, în baza unei hotărâri a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>Metodologia de evaluare se aprobă de comisie cu avizul Ministerului Finanțelor.</p> <p>(9) În termen de 5 zile de la începerea perioadei electorale, furnizorii de servicii media, care au depus declarații pentru reflectarea alegerilor, sunt obligați să dea publicității condițiile în care oferă spațiu</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 54 alin. (7) se va revedea trimiterea la alin. (6), deoarece nu corespunde conținutului acestui alineat care se referă la utilizarea mijloacelor financiare de către concurenții electorali.</p> <p>La art. 54:</p> <p>La alin. (5) lit. f), pentru o informare completă asupra actului normativ invocat, este necesar ca după textul „Legii nr. 246/2017” de introdus cuvintele „cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală”, iar cuvintele „de la bugetul public”, utilizate în ambele cazuri, se vor substitui cu cuvintele „de la bugetul public național”.</p> <p>La alin. (6), pentru asigurarea unui caracter imperative normei, partea introductivă urmează a avea următorul cuprins:</p> <p>„(6) Se interzice concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă:”.</p> <p>Aceeași sugestie o reiterăm și pentru art. 70 alin. (6).</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Se are în vedere sumele primite conform alin. (6) lit. f).</p> <p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 54 alineatul (5) litera f), după sintagma „Legii nr. 246/2017” se introduc cuvintele „cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală”, iar după cuvintele „de la bugetul public” se introduce cuvântul „național”;</p> <p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 54 alineatul (6), textul „Concurenții electorali, participanții la referendum și grupurile de inițiativă nu au dreptul” se substituie cu textul „Se interzice concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă”</p> <p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 70 alin. (6), textul „Candidații nu pot utiliza” se</p>

	<p>publicitar (inclusiv preț/minute) și alte servicii conexe concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă, informând Comisia Electorală Centrală și Consiliul Audiovizualului. Comisia Electorală Centrală publică aceste informații pe pagina sa oficială. În perioada electorală, prestatorii de servicii media sunt obligați să prezinte Comisiei Electorale Centrale săptămânal informația privind veniturile obținute din publicitatea politică/electorală a fiecărui partid politic/bloc electoral/concurent electoral.</p>	<p>La alin. (9), sugerăm substituirea textului „5 zile” cu textul „7 zile”, având în vedere că la art. 90 alin. (5) norma prevede în sarcina furnizorului de servicii media de a depune declarația privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor în termen de 7 zile de la începerea perioadei electorale. Tot aici, pentru a fi asigurată respectarea uniformității terminologiei utilizate pe tot parcursul textului, cuvintele „prestatorii de servicii media” urmează a fi substituite cu cuvintele „furnizorii de servicii media”.</p>	<p>substituie cu textul „Se interzice candidaților să utilizeze”.</p> <p>Se acceptă.</p>
44.	<p>Articolul 56. Regimul conturilor bancare cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”</p> <p>(1) Concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă, în termen de 3 zile după înregistrare, deschide la bancă un cont cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, transferând în el mijloace financiare proprii, precum și alte mijloace bănești primite în condițiile legii de la persoane fizice cetățeni ai Republicii Moldova ori de la persoane juridice din țară.</p> <p>(2) Băncile deschid concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă un cont cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” după înregistrarea concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă, dar nu mai târziu de 3 zile de la</p>	<p>Propunerile Banca Națională a Moldovei</p> <p>Potrivit art. 56 din proiect băncilor li se instituie obligația de a deschide conturi cu mențiunea „Fond Electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” concurenților electorali, participanților la referendum sau grupului de inițiativă, după înregistrare. În acest context, atenționăm că, există cerințe prudențiale și măsuri de precauție conform standardelor internaționale (recomandările FATF, Directiva UE nr. 2015/849, Principiile Basel etc.) care urmează a fi respectate de către entitățile raportoare (inclusiv de către bănci) în vederea prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului (PCSBFT), cerințe aplicabile inclusiv la etapa inițierii relației de afaceri dintre bancă și clienți. Respectiv, instituirea unei astfel de obligații în Codul electoral nu ar exonera băncile de necesitatea respectării obligațiilor aferente măsurilor de prevenire și de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului. În acest</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Așa cum este menționat și în comentariul BNM, obligația instituită nu exonerează băncile de necesitatea respectării obligațiilor aferente măsurilor de prevenire și de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului. Mai mult, această obligație trebuie privită și prin intermediul obligației BNM de a asigura supravegherea accesului liber și egal al concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă la serviciile bancare. Ori, anume refuzul nejustificat sau arbitrar în deschiderea unui cont bancar poate limita posibilitățile unui concurent electoral de a desfășura campania electorală.</p>

<p>depunerea cererii la bancă. Deschiderea și închiderea conturilor respective este cu titlu gratuit.</p> <p>(3) În cazul partidelor politice și blocurilor electorale, contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” poate fi deschis și până la înregistrarea concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă, dar încasările, transferurile și cheltuielile mijloacelor bănești de pe acest cont se vor face doar după ce concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă va fi înregistrat.</p> <p>(4) În decurs de 24 de ore de la deschiderea contului cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă informează în scris despre aceasta Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, și comunică datele bancare respective.</p> <p>(5) În termen de 3 zile de la înregistrarea sa, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă care nu își deschide un cont la bancă cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” informează în scris despre aceasta Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, și desfășoară doar activități de campanie sau promovare electorală ce nu implică cheltuieli financiare.</p> <p>(6) Partidele politice și blocurile electorale care au desemnat candidați în alegerile locale</p>	<p>context, considerăm necesară reevaluarea oportunității instituirii în Codul electoral a obligației pentru bănci de a deschide anumite categorii de conturi, având în vedere exigențele înaintate față de procedura de inițiere a relației de afaceri, derivate din standardele internaționale în domeniul PCSBFT și legislația națională corespunzătoare.</p> <p>Potrivit art. 56 alin. (11) din proiectul de Lege „banca în care sunt deschise conturi cu mențiunea „Fond electoral” /„Destinat grupului de inițiativă” informează zilnic, prin poșta electronică, Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, despre rulajul mijloacelor bănești și soldul pe conturile bancare respective.”</p> <p>Atenționăm că furnizarea informației care constituie secret bancar, inclusiv către autoritățile publice abilitate prin legi speciale să o solicite se efectuează în strictă conformitate cu prevederile art. 97 din Legea nr. 202/2017 cu privire la activitatea băncilor, care stabilesc expres subiecții împuterniciți să solicite și să primească informația respectivă cât și obligația de a păstra confidențialitatea acesteia.</p> <p>Pentru claritate, la art. 56 alin. (13) din proiectul de Lege se va specifica subiectul la solicitarea căruia banca va suspenda, fie va închide contul „Fond Electoral”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Articolul 97 alineat (5) din legea nr. 202/2017 privind activitatea băncilor, va fi suplinită cu o literă nouă l) cu următorul cuprins:</p> <p>l) furnizarea către Comisia Electorală Centrală și în termenii stabiliți de aceasta a informației privind încasările, plățile și soldurile de mijloace bănești în conturile deschise în bănci de către partidele politice, concurenții electorali și grupurile de inițiativă în condițiile;</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Norma formulată este imperativă și descrie modalitatea în care băncile sunt de drept obligate să întreprindă acțiunile de suspendare a contului în cazul în care entitatea care a deschis contul solicită acest fapt și corespunzător, închiderea contului când nu există nici o solicitare din partea entității.</p>
---	--	---

	<p>deschid la bancă un singur cont cu mențiunea „Fond electoral” și propun pentru confirmare la Comisia Electorală Centrală o persoană responsabilă de finanțe (trezorier) în condițiile art. 55. Toate mijloacele financiare aferente finanțării campaniei electorale a candidaților înregistrați din partea partidelor și blocurilor electorale vor fi gestionate prin intermediul acestui cont.</p> <p>(7) În cazul în care în aceeași zi sunt organizate mai multe tipuri de alegeri, concurenții electorali deschid conturi separate pentru fiecare tip de alegeri.</p> <p>(8) Toate cheltuielile pentru activitatea grupurilor de inițiativă și campaniile electorale se efectuează din mijloacele de pe contul cu mențiunea „Fond electoral”/ „Destinat grupului de inițiativă”.</p> <p>(9) Mijloacele financiare din contul cu mențiunea „Fond electoral”/ „Destinat grupului de inițiativă” pot fi utilizate numai după ce sunt declarate la Comisia Electorală Centrală, iar în cazul candidaților independenți în alegerile locale – la consiliul electoral de circumscripție;</p> <p>(10) Operațiunile de încasare a numerarului și/sau de transferare a mijloacelor bănești în/din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” se vor efectua exclusiv în monedă națională.</p> <p>(11) Banca în care sunt deschise conturi cu mențiunea „Fond electoral” /„Destinat grupului de inițiativă” informează zilnic, prin poșta electronică, Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de</p>	<p>Pentru coerență, la art. 56 alin. (15) și (17) din proiectul de lege cuvintele „instituția bancară”, precum și cuvintele „sucursala băncii” vor fi substituite cu cuvântul „bancă”.</p> <p>Centrul Național Anticorupție La articolul 56 alin. (12) Utilizarea cuvintelor ce determină perioada de realizare a unor sarcini/obligații necesită a fi descrisă explicit, astfel încât subiectul responsabil de realizarea acestora să nu interpreteze în mod eronat termenul de realizare a normei.</p> <p>Prin urmare, în vederea respectării prevederilor art.54 alin.(1) lit. a) din Legea nr.100/2017, unde se statuează că „<i>conținutul proiectului se expune într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc [...]</i>”, este necesară substituirea cuvântului „imediat” cu un termen concret de executare.</p> <p>Recomandare: <i>se recomandă stabilirea unui termen expres de executare a obligației de informare a băncii în vederea suspendării operațiunilor și închiderii contului „Destinat grupului de inițiativă”.</i></p> <p>Avizul Guvernului La art. 56, după alin. (2) sugerăm a fi introdus un alineat nou marcat ca alin. (3) cu următorul cuprins:</p>	<p>+Se acceptă. La art. 56 alin. (15) și (17) din proiectul de lege cuvintele „instituția bancară”, precum și cuvintele „sucursala băncii” vor fi substituite cu cuvântul „bancă”.</p> <p>Se acceptă. La articolul 56 alin. (12), cuvântul „Imediat” se exclude.</p> <p>Se acceptă</p>
--	---	--	---

	<p>circumscripție, despre rulajul mijloacelor bănești și soldul pe conturile bancare respective. Modalitatea de prezentare a informației prevăzute de prezentul alineat se stabilește de Comisia Electorală Centrală și se prezintă inclusiv la cererea comisiei, sau după caz la cererea consiliului electoral de circumscripție. Banca prezintă și documentele referitoare la operațiunile din conturile bancare respective.</p> <p>(12) Imediat după expirarea termenului acordat pentru colectarea semnăturilor sau după finalizarea procesului de colectare a semnăturilor, grupul de inițiativă informează banca despre acest fapt în vederea suspendării operațiunilor la contul „Destinat grupului de inițiativă” și întreprinde acțiunile de închidere a acestui cont conform procedurilor interne ale băncilor.</p> <p>(13) În cazul concurenților electorali și participanților la referendum, ultimele achitări din contul „Fond electoral” se fac în ziua de luni după ziua votării. În ziua imediat următoare de marți, băncile suspendă operațiunile la contul bancar „Fond electoral” și întreprind acțiunile de închidere, sau după caz de suspendare a contului, conform procedurilor interne ale băncilor.</p> <p>(14) Se interzic operațiunile de încasare a numerarului și/sau transferarea mijloacelor bănești în contul „Fond electoral”/, „Destinat grupului de inițiativă” după prezentarea raportului final conform prevederilor art. 58.</p> <p>(15) După prezentarea și examinarea rapoartelor finale, concurentul electoral,</p>	<p>„(3) În scopul deschiderii contului cu mențiunea „Fond electoral/„Destinat grupului de inițiativă”, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă urmează a fi luat la evidență fiscală în modul stabilit în art. 162 alin. (1) lit. a) din Codul fiscal nr. 1163/1997.”.</p> <p>În măsura în care propunerea de mai sus va fi însușită de autorii proiectului, alineatele actuale ale art. 56 se vor renumera, în mod corespunzător.</p>	
--	---	--	--

		<p>participantul la referendum sau grupul de inițiativă este obligat să transfere soldul din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” în bugetul de stat și să întreprindă acțiunile de suspendare sau închidere a contului conform procedurilor interne ale băncilor, cu următoarele excepții:</p> <p>a) în cazul grupurilor de inițiativă constituite de partide politice, soldul din contul „Destinat grupului de inițiativă” poate fi transferat la contul bancar al partidului politic sau la contul „Fond electoral”, comunicând imediat comisiei despre acest fapt. Soldul poate fi transferat și în baza cererii scrise depuse, în termen de 3 zile de la expirarea termenului stabilit la alin. (12), la sucursala băncii unde a fost deschis contul „Destinat grupului de inițiativă”;</p> <p>b) în cazul grupurilor de inițiativă constituite de către cetățeni pentru susținerea candidaților în alegeri, soldul din contul „Destinat grupului de inițiativă” poate fi transferat la contul „Fond electoral” al candidatului susținut și înregistrat în calitate de concurent electoral, comunicând imediat comisiei despre acest fapt, sau după caz consiliului electoral de circumscripție. Soldul poate fi transferat și în baza cererii scrise depuse, în termen de 3 zile de la expirarea termenului stabilit la alin. (12), la sucursala băncii unde a fost deschis contul „Destinat grupului de inițiativă”;</p> <p>c) în cazul partidelor politice, soldul din contul „Fond electoral” poate fi transferat la contul bancar al acestora, comunicând imediat comisiei despre acest fapt. Soldul poate fi transferat și în baza cererii scrise depuse, în</p>
--	--	--

	<p>termen de 3 zile zile de la expirarea termenului stabilit la alin. (13), la sucursala băncii unde a fost deschis contul „Fond electoral”;</p> <p>d) prevederile lit. a) și c) se aplică corespunzător și blocurilor electorale sub condiția stabilirii procedurii în acest sens în acordurile de constituire a blocurilor electorale.</p> <p>(16) În cazul nerespectării prevederilor alin. (15), Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, în termen de 3 zile după expirarea termenului prevăzut la alin. (15) lit. a) – c), poate dispune prin hotărâre închiderea contului cu mențiunea „Fond electoral”/, Destinat grupului de inițiativă” al concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă și obligarea băncii la transferarea soldului din contul „Fond electoral”/, Destinat grupului de inițiativă” în bugetul de stat, după perceperea tuturor comisioanelor.</p> <p>(17) Din momentul adoptării hotărârii Comisiei Electorale Centrale privind stabilirea turului doi de scrutin sau votării repetate, suspendarea operațiunilor la contul „Fond electoral” va fi anulată de către instituția bancară în baza cererii concurentului electoral.</p>		
45.	<p>Articolul 57. Regimul donațiilor</p> <p>(4) Contribuțiile sub formă de donații pot fi făcute de persoane fizice și juridice, cu respectarea restricțiilor stabilite la art. 54 alin. (5), după cum urmează:</p> <p>Persoanele fizice cetățeni ai Republicii Moldova:</p>	<p><u>Avizul Guvernului</u></p> <p>La art. 57 alin. (4) subpct. 1) lit. a), norma este neclară din perspectiva modalității de stabilire a plafonului de 30% din venitul anual pentru anul calendaristic precedent al persoanelor fizice cetățeni ai Republicii Moldova cu venituri obținute în afara țării, fiind necesară revvederea acesteia.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Norma generală poartă un caracter de prevenție în primul rând. În cazul unor dubii rezonabile organul de control poate solicita de la donator prezentarea documentelor justificative care confirmă venitul</p>

<p>a) au dreptul să doneze în perioada activității grupurilor de inițiativă și în timpul campaniilor electorale până la 6 salarii medii lunare pe economie stabilite pentru anul respectiv, totodată acest plafon nu poate depăși 30% din venitul anual al acestora înregistrat pentru anul calendaristic precedent;</p> <p>2) Persoanele juridice:</p> <p>c) vor prezenta informația eliberată de la Serviciul Fiscal de Stat despre lipsa datoriiilor la bugetele de stat.</p>	<p>La art. 57 alin. (4), cuvintele „lipsa datoriiilor la bugetele de stat” se vor substitui cu cuvintele „lipsa restanțelor față de buget”.</p> <p>Centrul Național Anticorupție La articolul 57 alineatul (4) punctul 2) lit. c) Norma stipulată la art.57 alin.(4) pct.2) lit. c) este formulată ambiguu din considerentul omisiunii stabilirii entității responsabile de primirea informației cu privire la datoriile la bugetul de stat a persoanei juridice, eliberate de Serviciul Fiscal de Stat. Totodată, nu este menționat care este impactul prezentării informației care confirmă că persoana juridică are datorii la bugetul de stat, întrucât la art.54 alin.(5) din proiect nu se stabilește interzicerea finanțării sau susținerii financiare de către persoanele juridice cu datorii la bugetul de stat.</p> <p>Recomandare: Prin urmare, se recomandă stabilirea entității publice care va fi responsabilă de recepționarea informației eliberată de Serviciul Fiscal de Stat, precum și a acțiunilor necesare de întreprins în cazul în care persoana juridică are datorii la bugetul de stat</p>
	<p>obținut, inclus de peste hotarele țării.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Norma va avea următorul conținut: c) vor prezenta spre păstrare entităților prevăzute la alin.(2) informația eliberată de la Serviciul Fiscal de Stat despre lipsa restanțelor față de buget.</p>

		<p>Banca Națională a Moldovei Pentru claritate, la art. 57 alin. (4) subpct.1) lit. f) propunem următoarea redacție:</p> <p>„f) pot face donații care depășesc limita stabilită la litera e), dar în limita plafoanelor stabilite la lit. a)-b) exclusiv prin virament bancar. Donațiile efectuate prin virament bancar se înregistrează în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” cu luare în considerare a prevederilor art. 56 alin. (10). În cazul donațiilor în valută străină efectuate prin virament prin intermediul conturilor bancare deschise la băncile din străinătate, valuta străină urmează a fi cumpărată de către bancă, iar echivalentul în monedă națională a acesteia se înregistrează în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”.”.</p>	<p>Se acceptă.</p>
46.	<p>Articolul 58. Rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale</p> <p>4) Candidații independenți în alegerile locale, precum și grupurile de inițiativă constituite în vederea colectării semnăturilor pentru susținerea acestora, vor prezenta la consiliul electoral de circumscripție corespunzător rapoartele despre mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală sau, respectiv, în perioada de activitate a grupurilor de inițiativă, sub semnătura persoanelor responsabile, cu respectarea următoarelor termene:</p>	<p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</p> <p>Întru respectarea rigorilor Legii nr. 100/2017 în ceea ce privește terminologia utilizată, ținând cont de prevederile art. 1 și art. 55 din prezentul proiect de lege prin care persoana responsabilă de finanțele concurrentului electoral este definită – „trezorier”, recomandăm substituirea cuvintelor „<i>persoanelor responsabile</i>” de la art. 58 alin. (4) prin termenul „<i>trezorerilor</i>”.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>În contextul normei indicate, precizăm că referința la persoanele responsabile urmează a fi tratată în sensul persoanelor care semnează rapoartele despre mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate. Astfel, în acest caz, alături de trezorier, semnatul raportului poate fi candidatul (concurrentul electoral), președintele grupului de inițiativă, președintele partidului politic, etc.</p>
47.	<p>Articolul 59. Principiile de bază ale efectuării supravegherii și controlului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>Alin. (3), în al cărui text se prevede că supravegherea și controlul privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor</p>	<p>Se acceptă parțial.</p>

<p>(3) Supravegherea și controlul privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale sunt exercitate din oficiu sau la fața locului.</p> <p>(5) Procedura controlului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale cuprinde un ansamblu de metode și operațiuni de organizare și desfășurare a controlului, precum și de valorificare a rezultatelor acestora și se organizează prin următoarele metode și operațiuni: verificarea faptică, verificarea documentară, verificarea totală, verificarea parțială, verificarea tematică, verificarea operativă, verificarea prin contrapunere. Rezultatele controlului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și finanțarea campaniilor electorale se efectuează în termen de 6 luni din momentul confirmării rezultatelor alegerilor și referendumurilor, care poate fi prelungit la necesitate.</p>	<p>electorale sunt exercitate din oficiu sau la fața locului, învederăm faptul că potrivit art. 395 alin. (2¹) din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008, procesul contravențional începe de drept din momentul sesizării sau al autosesizării agentului constator privind săvârșirea contravenției. Se impune revederea normei în discuție.</p>	<p>Controlul și supravegherea finanțării grupurilor de inițiativă, concurenților electorali sau partidelor politice nu este realizat doar în cadrul unui proces contravențional. În cazurile contravenționale sunt aplicate expres prevederile Codului Contravențional. Respectiv este vorba despre un control desfășurat și documentat în limitele permise de Codul Administrativ cu mențiunile de rigoare din legea specială, adică Codul Electoral. Totuși, pentru claritatea normei, alineat 3 va fi suplinit cu următorul text:</p> <p>„În cazul manifestării dezacordului de către entitatea supusă controlului sau a proprietarului (administratorului) imobilului unde urmează a fi desfășurat controlul la fața locului, se va înainta o acțiune în instanța de judecată de autorizare a controlului financiar la fața locului fără acordul entității supuse controlului sau proprietarului (administratorului) imobilului.”</p>
	<p>La alin. (5), norma în forma prezentată nu este suficient de clară, dat fiind faptul că metodele și operațiunile enunțate în text cu ajutorul cărora se va organiza controlul privind finanțarea activității</p>	<p>Nu se acceptă. Alin. (6) din articol impune deja obligația Comisiei să adopte un</p>

		<p>grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale nu sunt detaliate. Astfel, în măsura în care prin prezentul proiect nu se vor stabili norme care să specifice semnificația metodelor și operațiunilor, considerăm necesar să se completeze cu următorul enunț:</p> <p>„Metodele și operațiunile concrete utilizate în procesul organizării și exercitării controlului sunt determinate, în baza prezentului cod, în regulamentele aprobate de Comisia Electorală Centrală.”</p> <p>Suplimentar, pentru claritatea normei, este necesar a fi revizuite cuvintele „care poate fi prelungit la necesitate”, în sensul de a fi indicate cazurile în care termenul de 6 luni indicat în text poate fi prelungit.</p>	<p>regulament care să prevadă în detaliu: procesul de planificare a controlului, organizarea și planificare acestuia. În regulamentul dat vor fi determinate și metodele/operațiunile utilizate de organul electoral.</p>
48.	<p>Articolul 60. Registrul de stat al alegătorilor</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală este deținătorul Registrului de stat al alegătorilor și asigură administrarea și actualizarea acestuia. Modul de formare, administrare și actualizare a Registrului de stat al alegătorilor se stabilește prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(3) În Registrul de stat al alegătorilor se înscriu pentru fiecare alegător următoarele date:</p> <p>a) numele, prenumele și patronimicul;</p> <p>b) data, luna și anul nașterii;</p> <p>c) numărul de identificare de stat (IDNP);</p> <p>d) sexul;</p> <p>d) adresa de domiciliu (țara, localitatea, strada, casa, blocul, apartamentul);</p> <p>e) adresa de reședință temporară (țara, localitatea, strada, casa, blocul, apartamentul);</p>	<p>Centrul Național Anticorupție</p> <p>La articolul 60 alin. (1)</p> <p>Potrivit art.10 din Legea nr.71/2007 cu privire la registre, proprietarul registrelor de stat este statul, care determină calitatea autorităților și instituțiilor publice în procesul de administrare a registrelor. În textul normei stipulate supra se stabilește calitatea Comisiei Electorale Centrale de deținător al Registrului de stat al alegătorilor cu atribuția de aprobare a regulamentului ce prevede modul de formare, administrare și actualizare a Registrului. Conform prevederilor Legii nr.71/2007 calitatea de deținător nu este compatibilă cu competența de aprobare a regulamentului de funcționare a Registrului, deținătorul fiind responsabil de ținerea registrului (art.12 din Legea prenotată).</p> <p>Astfel, se consideră necesar de revizuit prevederile normei prin atribuirea Comisiei a calității de posesor</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 60 alineatul (1), cuvântul „deținătorul” se substituie cu cuvântul „posesorul”.</p>

	<p>f) seria și numărul actului de identitate (buletin de identitate, pașaport);</p> <p>g) numărul secției de votare unde este arondat conform domiciliului sau unde și-a exprimat dorința de a vota și adresa secției de votare;</p> <p>h) statutul de alegător;</p> <p>i) mențiuni privind interdicțiile de a vota;</p> <p>j) data ultimei modificări a datelor personale.</p>	<p>al registrului, fiindu-i astfel atribuite competențele precizate la art. 11 din Legea nr. 71/2007.</p> <p>Recomandare:</p> <p><i>se recomandă completarea normei prin includerea după cuvântul „este” cu cuvântului „posesorul”.</i></p> <p><u>Propunerile si obiectile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>La art. 60 alin. (3) nu este clar ce se are în vedere prin expresia „statutul de alegător” de la lit. h).</p> <p><u>Avizul Guvernului</u></p> <p>La art. 60 alin. (3):</p> <p>La lit. a), pentru corectitudinea exprimării, cuvântul „patronimic” urmează a fi substituit cu cuvintele „prenumele tatălui”. Observația este valabilă și pentru art. 73 alin. (3).</p> <p>Lit. „d)” se repetă, motiv pentru care este necesară revederea/reenumerarea elementelor structurale.</p> <p>Lit. c) urmează a fi completată cu cuvintele „al persoanei fizice”. În acest sens, a se revedea și redacția actuală a art. 61 alin. (2) lit. e).</p>	<p><i>Se ia act</i></p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Se acceptă parțial.</p>
49.	<p>Articolul 61. Listele electorale</p> <p>(2) Lista electorală de bază cuprinde următoarele date:</p> <p>e) numărul de identificare de stat (IDNP), după caz, seria și numărul actului de identitate;</p>	<p><u>Centrul Național Anticorupție</u></p> <p>La art. 61 alin. (2) lit. e):</p> <p>Utilizarea sintagmei „după caz” în contextul precizării datelor necesar de inclus în listele electorale, oferă posibilitatea persoanelor responsabile de a interpreta</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Amendament:</p> <p>La articolul 61 alineatul (2) litera e):</p> <p>cuvintele „după caz” se exclud.</p>

<p>3) Listele electorale se întocmesc pe secții de votare în baza informației din Registrul de stat al alegătorilor. Lista unei secții de votare este ordonată alfabetic, după numele, prenumele alegătorilor, sau după denumirea străzii, numărul casei/ blocului în creștere, numele, prenumele alegătorilor. Arondarea alegătorilor la secțiile de votare se efectuează de către registratorii din cadrul autorităților publice locale, autorizați în acest sens, conform procedurii stabilite de Regulamentul cu privire la Registrul de stat al alegătorilor.</p> <p>(7) În cazul în care alegătorul își schimbă locul de ședere sau nu se va afla în ziua alegerilor la domiciliu sau reședință temporară, biroul electoral al secției de votare unde alegătorul este inclus în lista electorală de bază, la solicitarea acestuia și pe baza actului de identitate acceptat pentru participarea la votare, îi eliberează un certificat pentru drept de vot. Alegătorul confirmă primirea certificatului pentru drept de vot semnând într-un registru special, ținut de biroul electoral. Mențiunea despre eliberarea certificatului pentru drept de vot se efectuează de către biroul electoral la rubrica "Notă", unde este indicată data eliberării, numărul certificatului pentru drept de vot și numele membrului biroului electoral care l-a eliberat.</p>	<p>norma în mod eronat sau abuziv în interesul personal sau unor terți.</p> <p>Prin urmare, în scopul evitării utilizării formulărilor ambigui și precizării clare a datelor de identificare a alegătorilor, se recomandă excluderea sintagmei „după caz” din textul normei.</p> <p style="text-align: center;"><u>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</u></p> <p>La art. 55 alin. (5) din Legea nr. 100/2017 este statuat că, „în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în alt act normativ, pentru evitarea reproducerii normelor complementare, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, indicându-se denumirea, numărul și anul adoptării, aprobării sau emiterii actului citat”.</p> <p>Astfel, ținând cont de rigorile normei citate supra, recomandăm completarea la final a normei art. 61 alin. (3) din proiect cu textul ”aprobat de Comisia Electorală Centrală”.</p> <p style="text-align: center;"><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>Se adaugă următoare propoziție în partea (7) a articolului 61: «În cazul alegerilor parlamentare într-o circumscripție uninominală, un certificat de vot se eliberează, dacă noul loc de reședință se află în aceeași circumscripție uninominală. »</p>	<p style="text-align: center;">Se acceptă</p> <p style="text-align: center;">Nu se acceptă.</p>
---	---	---

		<p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p>Articolul se completează cu alineatul (8) cu următorul cuprins:</p> <p>"(8) „În cazul alegerilor parlamentare în circumscripția uninominală, certificat pentru drept de vot se eliberează dacă noul domiciliu este pe teritoriul aceleiași circumscripții uninominale.”</p> <p>Corepunzător, alineatele (9) și (10) sunt considerate alineatul (10) și respectiv, (11).</p>	Nu se acceptă.
50.	<p>Articolul 62. Verificarea listelor electorale</p> <p>(1) Listele electorale care vor cuprinde numele, prenumele, anul nașterii și domiciliul/reședința temporară a fiecărui alegător se fac accesibile în localurile secțiilor de votare, cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor. În același termen, alegătorilor li se comunică prin toate mijloacele de comunicare disponibile (mass-media, telefon, afișe, internet), posibilitatea verificării listelor electorale la sediul biroului secției de votare.</p> <p>(2) Alegătorul poate verifica datele sale prin intermediul resurselor informaționale ale Comisiei Electorale Centrale, conform procedurii stabilite în acest sens.</p> <p>(3) Alegătorilor, reprezentanților concurenților electorali, participanților la referendum și observatorilor li se asigură posibilitatea de a lua cunoștință de listele electorale și de a verifica dacă datele cu privire la alegători sunt</p>	<p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Întru asigurarea uniformității terminologiei, precum și pentru a evita neconcordanțele dintre normele care au același obiect de reglementare recomandăm revizuirea/completarea normei de la art. 62 alin. (1), în partea „<i>ce vor cuprinde</i>” listele electorale, ținând cont de prevederile art. 61 alin. (2) și art. 62 alin. (4) din proiect.</p>	<p><i>Se ia act.</i></p> <p>Sunt două tipuri de liste electorale (cu date sumare – la care au acces și alți subiecți, în afară de alegători și membrii BESV, și listele cu toate datele (inclusiv, IDNP), la care accesul trebuie restricționat. Din acest motiv, norma de la art. 62 alin. (1) enumeră conținutul datelor din listele electorale. Iar la art. 62 alin. (4), cu referire la textul „cu date depline”, se face trimitere la art. 61 alin. (2) unde se specifică datele depline/complete din listele electorale.</p> <p>Se acceptă.</p>

	<p>corecte, fără a avea dreptul de a face copii, fotografii sau înregistrări video. Aceștia au dreptul să depună solicitări pentru includerea în listă sau excluderea din ea, precum și pentru corectarea erorilor comise la înscrierea datelor despre sine sau despre alți alegători cel târziu cu 7 zile până în ziua alegerilor. Solicitățile se examinează, în decurs de 24 de ore, de către organul electoral sesizat, iar deciziile asupra solicitărilor pot fi contestate de subiecții interesați în instanța de judecată, după procedura stabilită, dacă au primit refuz de corectare sau includere în listă.</p> <p>(4) Listele electorale utilizate în ziua alegerilor, cu datele depline despre alegătorii arondați la secția de votare respectivă, conform art. 61 alin. (2), se transmit birourilor electorale cel târziu odată cu buletinele de vot. Acces la listele fi au membrii biroului electoral în baza unei declarații de confidențialitate al cărei model este aprobat de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(5) Comisia Electorală Centrală elaborează și aprobă procedura de întocmire, verificare și actualizare a listelor electorale, reglementând expres modul de transmitere a listelor la birourile electorale; condițiile și modul de includere/excludere din listă a alegătorilor de către membrii biroului electoral al secției de votare; regulile de prezentare ulterioară a listelor electorale finale și alte aspecte necesare.</p>	<p>În prevederile enunțate supra se constată caracterul contradictoriu dintre art.62 alin.(4) și art.88 alin.(9) din proiect, unde la art.62 se exclude dreptul de acces la listele electorale a observatorilor, deși la art.88 se stipulează că observatorii acreditați de către CEC au dreptul să asiste la toate operațiunile electorale, chiar în ziua alegerilor, inclusiv la listele electorale. Prin urmare, se constată conflictul normativ intern între prevederi, ce în situații distincte poate determina aplicarea normei convenabile funcționarilor electorali. Respectiv, în vederea asigurării transparenței procesului electoral și asigurării monitorizării calitative a alegerilor, este necesar de revizuit norma prevăzută la art.62 alin.(4) și excludere a conflictului normativ creat.</p> <p>Recomandare <i>se recomandă modificarea art. 62 alin. (4) din proiect prin asigurarea accesului observatorilor electorali acreditați la listele electorale.</i></p>	<p>Articolul 62 alineat (4) al doilea enunț, cuvintele „Acces la liste fi au membrii biroului electoral” se substituie cu cuvintele „Accesul la listele electorale se permite”.</p>
51.		<p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</p>	<p>Nu se acceptă</p>

		<p>Ținând cont de importanța și impactul prezentului proiect de act normativ, precum și întru asigurarea respectării principiului predictibilității normelor juridice recomandăm completarea Capitolului VI „Listele Electorale” cu articole separate prin care să fie reglementate transparent procedeele precum: „Radierea din listele electorale”, „Actualizarea listelor electorale”, „Îndreptarea omisiunilor sau erorilor din Lista electorală”.</p>	<p>Procedurile menționate constituie procedee tehnice care sunt detaliate, inclusiv în prezent, în Regulamentul privind întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale se aprobă de Comisia Electorală Centrală.</p>
52.	<p>Articolul 64. Particularitățile constituirii și înregistrării blocurilor electorale</p> <p>(5) Acordul de constituire a blocului electoral va cuprinde:</p> <p>c) persoana/organul cu drept de reprezentare;</p>	<p><u>Propunerile și obiecțiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Art. 64 alin. (5) lit. c) se va completa la final cu textul „<i>și datele de contact ale acestora</i>”.</p>	<p><u>Se acceptă</u></p> <p><u>Litera c) va avea următorul cuprins:</u></p> <p>„c) persoana/organul cu drept de reprezentare <i>și datele de contact ale acestora</i>”;</p>
53.	<p>Articolul 65. Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova și candidatului independent</p> <p>(1) În sensul prezentului articol, semnăturile se colectează numai pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova și candidaților independenți la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, de consilier în consiliul local și/sau de primar.</p> <p>(2) Colectarea semnăturilor în susținerea candidaților la una dintre funcțiile electice enumerate în cuprinsul alin. (1) se va efectua cu respectarea cerințelor generale stabilite de prezentul articol și a condițiilor speciale prevăzute în titlurile III – V, corespunzător</p>	<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>În articol 65:</p> <p>În titlu, după cuvintele «Republicii Moldova», adăugați cuvintele, «un candidat la funcția de deputat într-o circumscripție uninominală din UTA Găgăuzia»;</p> <p>În partea (1), după cuvintele «Președinte al Republicii Moldova», se adaugă cuvintele "candidați la funcția de deputat în circumscripțiile uninominale de pe teritoriul UTA Găgăuzia".</p> <p>În partea (3). după cuvântul «îl au », se adaugă cuvintele, «candidați într-o circumscripție uninominală la alegerile parlamentare”;</p> <p>în pun. (b) din partea (4), după cuvintele ”în cazul susținerii”, se adaugă cuvintele "candidat la funcția de</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>

<p>tipului de alegeri pentru care este susținut candidatul, precum și de actele administrative normative adoptate de Comisia Electorală Centrală în acest sens, inclusiv cu asigurarea respectării legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal.</p> <p>(3) Dreptul de a colecta semnături îl au candidații independenți și candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și membrii grupurilor de inițiativă (colectorii) constituite în vederea susținerii candidaților respectivi în alegeri. În cazul alegerilor prezidențiale, constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor este obligatorie. În cazul alegerilor parlamentare și celor locale, candidatul independent poate să nu constituie un grup de inițiativă dacă va decide să colecteze singur semnăturile.</p> <p>(4) Modalitatea de constituire și înregistrare a grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la una dintre funcțiile electice enumerate în cuprinsul alin. (1) este prevăzută în titlurile III – V și în actele administrative normative ale comisiei adoptate în acest sens. Grupul de inițiativă, constituit în condițiile prezentului cod, se înregistrează la:</p> <p>a) Comisia Electorală Centrală – în cazul susținerii candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova sau candidatului independent la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova;</p> <p>b) consiliul electoral de circumscripție – în cazul susținerii candidatului independent la</p>	<p>deputat în Parlament de circumscripție uninominală e teritoriul UTA Găoăuzia".</p> <p><u>Propunerile și obiectile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>La pct. 6 din Regulamentul cu privire la activitatea Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 137/2006 „<u>hotărârile Comisiei, adoptate în limitele competenței sale, sunt acte administrative cu caracter individual sau normative, executorii pentru organele electorale inferioare, toate autoritățile publice, întreprinderi, instituții și organizații, persoane cu funcții de răspundere, partide, alte organizații social-politice și organele acestora, precum și pentru toți cetățenii</u>”. În acest context, întru asigurarea uniformității terminologiei utilizate, recomandăm substituirea la art. 65 alineatele (2) și (4) a cuvintelor „<i>acte administrative normative</i>” prin cuvântul „<i>hotărârile</i>”.</p> <p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p>	<p><u>Se acceptă parțial</u></p> <p><u>Alineatul (2) va avea următorul cuprins:</u></p> <p>„(2) Colectarea semnăturilor în susținerea candidaților la una dintre funcțiile electice enumerate în cuprinsul alin. (1) se va efectua cu respectarea cerințelor generale stabilite de prezentul articol și a condițiilor speciale prevăzute în titlurile III – V, corespunzător tipului de alegeri pentru care este susținut candidatul, precum și de actele administrative adoptate de Comisia Electorală Centrală în acest sens, inclusiv cu asigurarea respectării legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal.”</p> <p>Redacția finală propusă vine în corelare cu dispozițiile art. 32 din proiectul de lege</p> <p>Nu se acceptă.</p>
--	---	---

	funcția de consilier în consiliul local și/sau de primar.	<p>La art. 65 alineatul (1), după cuvintele "Președintele Republicii Moldova", se adaugă cuvintele "candidați la alegerile parlamentare în circumscripție uninominală de pe teritoriul UTA Găgăuzia".</p> <p>la alineatul (3), după cuvintele "îl au", se adaugă cuvintele "candidați într-o circumscripție uninominală la alegerile pentru Parlament";</p> <p>la alineatul (4), litera (b) după cuvintele "în cazul susținerii", se adaugă cuvintele "candidați la alegerile parlamentare în circumscripție uninominală de pe teritoriul UTA Găgăuzia".</p>	A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.
54.	<p>Articolul 67. Verificarea listelor de subscripție</p> <p>(4) Listele de subscripție se invalidează total dacă:</p> <p>b) nu sunt semnate de colector;</p> <p>(5) Semnătura din lista de subscripție se invalidează dacă susținătorul:</p> <p>a) a înscris datele personale, însă nu a aplicat semnătura;</p>	<p><u>Propunerile și obiectele Direcției Generale Juridice</u></p> <p>La art. 67 alin. (4) lit. b) recomandăm de precizat „în modul stabilit la art. 65 alin. (9)”. Art. 67 alin. (5) lit. a) se va completa la final cu textul „conform art. 65 alin. (8)”.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Alineatul (4) litera b) va avea următorul cuprins:</p> <p>„b) nu sunt semnate de colector în modul stabilit la art. 65 alin. (9);”</p> <p>Alineatul (5) litera a) va avea următorul cuprins:</p> <p>„a) a înscris datele personale, însă nu a aplicat semnătura <i>conform procedurii descrise la art. 65 alin. (8).</i>”</p>
55.	<p>Articolul 68. Înregistrarea concurenților electorali</p> <p>(1) Pentru înregistrarea în calitate de concurent, partidele politice, blocurile electorale, candidatul independent sau candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisiei</p>	<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>în articolul 68: în partea (1), după cuvintele „blocurile electorale” se adaugă cuvintele „candidat la funcția de deputat într-o circumscripție uninominală”;</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>

<p>Electorate Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție, următoarele documente:</p> <p>a) hotărârea/decizia confirmată prin procesul-verbal sau, după caz, prin extras din procesul-verbal al ședinței organului central sau teritorial al partidului politic sau a blocului electoral privind desemnarea candidatului (listei de candidați întocmite conform prevederilor art. 111 și 163).</p> <p>b) listele de subscripție cu numărul suficient de semnături ale susținătorilor candidatului independent sau candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, conform art. 113, 139 și 164;</p> <p>(4) Reprezentanții partidelor politice, ai blocurilor electorale, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova și candidații independenți depun actele necesare pentru înregistrare numai după ce Comisia Electorală Centrală, consiliile electorale de circumscripție respective fac publică informația privind locul (biroul) și timpul primirii documentelor. Intervalul de timp dintre momentul adoptării hotărârii de stabilire a locului și timpului primirii documentelor și ora stabilită pentru primirea documentelor trebuie să fie de cel puțin 24 de ore. În cazul în care reprezentanții ai mai multor partide politice, ai mai multor blocuri electorale, mai mulți candidați depun în același timp toate documentele necesare pentru înregistrare la organul electoral respectiv, ordinea de primire a documentelor se stabilește prin tragere la sorți, conform regulamentului aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p>În punctul b) par.(1), după cuvintele «semnăturile susținătorilor», se adaugă cuvintele, «candidat la funcția de deputat într-o circumscripție uninominală»;</p> <p>În partea (4), după cuvintele «Republicii Moldova», se adaugă cuvintele «candidați la funcția de deputat în circumscripțiile uninominale»;</p> <p>se adaugă următoarea parte (12):</p> <p>12) un candidat la alegerile parlamentare într-o circumscripție uninominală nu poate candida simultan într-o circumscripție națională ca candidat independent sau pe liste de partide sau blocuri electorale».</p> <p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p>La art. 68</p> <p>la alineatul (1), după cuvintele "bloc electoral", se adaugă cuvintele "candidați la alegerile parlamentare în circumscripție uninominală ";</p> <p>la alineatul (4), după cuvintele "a Republicii Moldova", se adaugă cuvintele "candidați pentru deputați în Parlament în circumscripție uninominală ";</p> <p>Articolul se completează cu alineatul (12) cu următorul cuprins:</p> <p>"(12) Un candidat la alegerile parlamentare dintr-o circumscripție uninominală nu poate candida simultan într-o circumscripție națională."</p>
---	---

	<p>(11) În cazul în care un concurent electoral prezintă lista candidaților desemnați în alegeri care nu corespunde cerințelor alin. (3), precum și în cazul existenței restricțiilor indicate la alin. (1) lit. f), Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție va refuza înregistrarea acestuia.</p>	<p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>În vederea respectării rigorilor tehnicii legislative, recomandăm trimiterea la prevederile normelor juridice din conținutul art. 68 alin. (11) să fie expuse în ordinea cronologică în care acestea se regăsesc în cuprinsul articolului.</p>	<p><u>Nu se acceptă</u></p> <p>Consecutivitatea referințelor la prevederile alineatelor din același articol este justificată de consecințele juridice care pot interveni în cazul aplicării acestora. Astfel, pentru nerespectarea prevederilor alin. (3) poate fi refuzată înregistrarea întregii liste de candidați, iar în cazul situațiilor stabilite la alin. (1) lit. f) se va refuza înregistrarea individuală a candidatului în privința căruia se confirmă existența restricțiilor respective.</p>
		<p><u>Avizul Guvernului</u></p> <p>La art. 68 alin. (1) lit. e), teza întâi se va completa cu cuvintele „în conformitate cu Legea privind declararea averii și a intereselor personale”.</p>	<p><u>Nu se acceptă.</u></p>
56.	<p>Articolul 69. Desemnarea și confirmarea reprezentanților în organele electorale și în instanțele de judecată</p>	<p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Cu referire la conținutul normei de la art. 69 „Desemnarea și confirmarea reprezentanților în organele electorale și instanțele de judecată” atragem atenția la prevederile pct. 24 din Codul bunelor practici în materia electorală prin care se recomandă adoptarea „<i>regulilor care ar garanta un grad de reprezentare echilibrată a femeilor și</i></p>	<p><u>Nu se acceptă.</u></p> <p>Recomandările Codului bunelor practici în materia electorală privind adoptarea „<i>regulilor care ar garanta un grad de reprezentare echilibrată a femeilor și bărbaților în organele electorale, sau chiar de paritate</i>” sunt implementate prin norma art. 17 alin. (5) din proiect, potrivit căruia „<i>La</i></p>

		<p>bărbaților în organele electorale, sau chiar de paritate”.</p> <p>În acest context recomandăm revizuirea conținutului articolului menționat și completarea acestuia cu un alineat nou prin care să fie statuat gradul de reprezentare/desemnare femeii/bărbați în organele electorale.</p>	<p>constituirea organelor electorale, precum și în cadrul procedurii de desemnare a membrilor și al procedurii de alegere a președintelui și secretarului, se va urmări respectarea principiului egalității de gen”.</p> <p>Ce ține de articolul pus în discuție precizăm că acesta se referă la dreptul concurenților electorali de a desemna <i>câte un reprezentant</i> în cadrul organelor electorale. În aceste condiții, este dificilă stabilirea unei condiții de reprezentare echilibrată pe criterii de gender.</p>
57.	<p>Articolul 70. Agitația electorală</p> <p>(3) Indiferent de tipul scrutinului, campania electorală începe de la data înregistrării, dar nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua votării, și se încheie la data anulării înregistrării concurentului electoral sau în ziua de vineri înainte de ziua votării. În cazul alegerilor prezidențiale și celor locale, candidații care au trecut în turul doi de scrutin pot desfășura campanie electorală după stabilirea datei celui de-al doilea tur de scrutin, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale, dar nu mai târziu de 10 zile înainte de ziua alegerilor.</p> <p>(6) Candidații nu pot utiliza resursele administrative, inclusiv prin lansarea sau participarea la lansarea proiectelor de infrastructură sau a achizițiilor efectuate din bugetul public, utilizarea echipamentelor, a</p>	<p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</p> <p>Ținând cont de obiectul de reglementare al normei, la art. 70 alin. (3) cuvintele „campania”, „campanie” se vor substitui prin cuvintele „agitația” și respectiv „agitație”.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Campania electorală reprezintă un proces mai amplu care înglobează în sine acțiunile de agitație electorală (a se vedea noțiunile generale stabilite la art. 1). Astfel, norma propusă vine să determine perioada în care poate fi desfășurată campania electorală, inclusiv în contextul supravegherii activității de finanțare a campaniilor electorale.</p>
	Avizul Guvernului		Se acceptă.

	<p>mijloacelor și a bunurilor publice în perioada electorală. Autoritățile/instituțiile publice și cele asimilate acestora nu pot transmite/acorda concurenților electorali bunuri publice sau alte favoruri decât pe bază de contract, în condiții de egalitate pentru toți concurenții electorali.</p>	<p>La alin. (6), pentru asigurarea unui caracter imperativ normei, partea introductivă urmează a fi revăzută</p>	<p>La articolul 70 alin. (6), textul „Candidații nu pot utiliza” se substituie cu textul „Se interzice candidaților să utilizeze”.</p>
58.	<p>Articolul 71. Persoanele de încredere ale concurenților electorali</p> <p>(3) Comisia Electorală Centrală confirmă persoanele de încredere ale concurenților electorali în alegerile parlamentare și prezidențiale, precum și ale participanților la referendumul republican. În cazul alegerilor și referendumurilor locale, persoanele de încredere ale concurenților electorali și participanților la referendum sunt confirmate de către consiliul electoral de circumscripție corespunzător. Organul electoral respectiv confirmă, prin hotărâre, persoanele de încredere ale concurenților electorali (participanților la referendum).</p>	<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>În partea (3) a articolului 71 :</p> <p>după cuvintele «parlamentare și prezidențiale», adăugați cuvintele «după circumscripție națională»; după prima propoziție, se adaugă o propoziție cu următoarea formulare: «la alegerile parlamentare în circumscripțiile uninominale, persoanele de încredere ale concurenților se confirmă de către Consiliul electoral de circumscripție corespunzătoare»</p> <p>cuvintele «în caz» se înlocuiesc cu cuvintele «în alegerile parlamentare în circumscripțiile uninominale și în caz».</p> <p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p><u>La art. 71 alineatul (3), a doua propoziție, după cuvintele „referendumurilor locale” se completează cu cuvintele „precum și la alegerile parlamentare din circumscripții uninominale”.</u></p> <p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>
	<p>(6) La alegerile prezidențiale și cele locale, persoanele de încredere ale concurenților electorali, confirmate în modul stabilit, își pot desfășura activitatea și în cel de-al doilea tur</p>		<p>Se acceptă</p>

<p>de scrutin. Persoanele de încredere ale concurenților electorali care dețin funcții publice nu pot folosi mijloacele și bunurile publice în campania electorală.</p>	<p>A doua propoziție de la art. 71 alin. (6) se va expune într-un alineat separat.</p>	<p><u>Alineatele (6) – (8) vor avea următorul cuprins:</u> „(6) La alegerile prezidențiale și cele locale, persoanele de încredere ale concurenților electorali, confirmate în modul stabilit, își pot desfășura activitatea și în cel de-al doilea tur de scrutin. (7) Persoanele de încredere ale concurenților electorali care dețin funcții publice nu pot folosi mijloacele și bunurile publice în campania electorală. (8) Prevederile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și participanților la referendum.”</p>
<p>59.</p> <p>Articolul 73. Modelul și textul buletinelor de vot</p> <p>Indiferent de tipul scrutinului, modelul buletinului de vot se stabilește printr-o hotărâre a Comisiei Electorale Centrale. Textul buletinului de vot pentru alegerile parlamentare, prezidențiale și pentru organizarea referendumului republican se aprobă de către Comisia Electorală Centrală, iar textul pentru alegerile locale și pentru organizarea referendumului local se aprobă printr-o hotărâre a consiliului electoral de circumscripție corespunzător.</p> <p>(7) Buletinele de vot se întocmesc în limba română.</p>	<p><u>Amendament din partea deputatilor Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u> La art. 73 la alineatul (1), a doua propoziție după cuvintele "parlamentare", se completează cu cuvintele "alegeri parlamentare în circumscripție uninominală ", în continuare după text.</p> <p><u>Amendament din partea deputatilor Ivanna KOKSAL și Elena BELEACOVA:</u> La art. 73 alin (7) după cuvintele „în limba română” se completează cu sintagma „și în limba rusă”</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p> <p><i>Se acceptă parțial.</i> Referitor la textul buletinului de vot în alegeri, considerăm că nu este dificil să fie citit în limba română. Mai mult decât atât au fost mai multe cazuri când partidele au refuzat ca denumirea sa să fie tradusă în altă limbă. La moment în</p>

			<p>Republica Moldova nu este o procedură care se referă la traducerea oficială în altă limbă a Numelui/pre numelui (dacă ne referim la candidații independenți). Totodată, în vederea facilitării participării în alegeri a alegătorilor vorbitori de alte limbi, Comisia Electorală Centrală va printa materialele electorale informative și în alte limbi ale minorităților.</p> <p>„(7) <i>Buletinele de vot se întocmesc în limba română. Pentru a facilita participarea la scrutin a minorităților etnice buletinele de vot se întocmesc și într-o altă limbă la solicitarea organelor electorale din circumscripția respectivă.</i>”</p>	<p>Republica Moldova nu este o procedură care se referă la traducerea oficială în altă limbă a Numelui/pre numelui (dacă ne referim la candidații independenți). Totodată, în vederea facilitării participării în alegeri a alegătorilor vorbitori de alte limbi, Comisia Electorală Centrală va printa materialele electorale informative și în alte limbi ale minorităților.</p> <p>„(7) <i>Buletinele de vot se întocmesc în limba română. Pentru a facilita participarea la scrutin a minorităților etnice buletinele de vot se întocmesc și într-o altă limbă la solicitarea organelor electorale din circumscripția respectivă.</i>”</p>
60.	<p>Articolul 74. Pregătirea buletinelor de vot</p> <p>(1) Buletinele de vot se tipăresc conform instrucțiunii aprobate de Comisia Electorală Centrală. Membrii comisiei asistă, iar reprezentanții concurenților electorali (participanților la referendum) pot să asiste la confecționarea matriței buletinului de vot, la tipărirea buletinelor de vot, precum și la lichidarea matriței.</p> <p>(2) Buletinele de vot se tipăresc pe hârtie opacă (mată), cel mai târziu cu 3 zile înainte de ziua alegerilor într-o cantitate corespunzătoare numărului de alegători. Pe fiecare buletin se aplică două numere, care corespund numărului de ordine al</p>	<p><u>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Cu referire la norma art.74 din proiect recomandăm examinarea oportunității includerii în conținutul articolului dat a unei norme prin care să fie statuat că <u>predarea și distribuirea buletinelor de vot se fac în pachete sigilate pe bază de proces-verbal.</u></p> <p>Din conținutul art. 74 nu este clar unde se păstrează buletinele de vot care urmează a fi predate birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova. La fel, proiectul nu reflectă modul și procedura de predare-primire acestora.</p> <p><u>Avizul Guvernului</u> La art. 74:</p>	<p>Se ia act</p> <p>Particularitățile evidențiate vor fi detaliate în instrucțiunea aprobată de CEC, conform alin. (1) din art. 74.</p>	<p>Se acceptă</p>

	<p>circumscripției și numărului de ordine al secției de votare respective.</p> <p>(3) Buletinele de vot tipărite se păstrează la consiliul electoral de circumscripție și se remit în ajunul alegerilor biroului electoral al secției de votare în baza unui act de predare-primire, cu excepția celor stabilite la alin. (7).</p> <p>(4) Localul în care se păstrează buletinele de vot este păzit de reprezentanții forțelor de ordine. Au acces la buletinele de vot numai președintele consiliului electoral de circumscripție respectiv sau președintele biroului electoral al secției de votare respectiv, însoțit de cel puțin doi membri ai consiliului sau biroului.</p> <p>(5) Reprezentanții concurenților electorali (participanții la referendum), observatorii, precum și alegătorii au dreptul să ia cunoștință de modelele buletinelor de vot la biroul electoral respectiv.</p> <p>(6) În cadrul scrutinelor naționale, buletinele de vot vor fi expediate consiliilor electorale de circumscripție de către Comisia Electorală Centrală cel mai târziu cu 2 zile înainte de ziua alegerilor.</p> <p>(7) Birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova Comisia Electorală Centrală le expediază buletinele de vot cu cel puțin 5 zile înainte de ziua alegerilor, pormind de la numărul estimativ de alegători stabilit în baza informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și a celei acumulate de Comisia Electorală Centrală, dar nu mai mult de 5000 de buletine de vot la</p>	<p>Este necesar a fi corelată norma propusă la alin. (2), care statuează că „buletinele de vot se tipăresc ... cel mai târziu cu 3 zile înainte de ziua alegerilor”, cu dispoziția formulată pentru alin. (7), care obligă Comisia Electorală Centrală de a expedia buletinele de vot birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova „cu cel puțin 5 zile înainte de ziua alegerilor”.</p> <p>În conținutul normei de la alin. (6) se va exclude termenul „naționale”, ca fiind inutil.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>În conținutul normei de la alin. (6) se va exclude sintagma „În cadrul scrutinelor naționale” și se substituie cu cuvintele „Pentru secțiile de votare din țară”.</p>
--	--	--	---

	fiecare birou electoral pentru fiecare zi de votare.		
61.	<p>Articolul 75. Timpul și locul votării</p> <p>Votarea se efectuează în ziua alegerilor între orele 07.00 și 21.00. Biroul electoral al secției de votare aduce la cunoștință publică timpul și locul votării cel mai târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor.</p>	<p><u>Propunerile și obiectele Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Ținând cont de diferența de fus orar recomandăm includerea în textul art. 75 precizării referitoare la ora de votare în secțiile de votare aflate în afara țării cu fuse orare diferite de cel a Republicii Moldova.</p>	<p><i>Nu se acceptă</i></p> <p>Aspectul abordat nu a fost sesizat anterior în contextul neclarității timpului stabilit pentru votare, inclusiv în cazul secțiilor de votare în afara țării. În acest caz nu se justifică necesitatea precizării unor procese care deja funcționează în timp.</p> <p>Suplimentar, argumentele indicate la pct. 2</p> <p>Mai mult decât atât, Codul electoral menționează despre ziua alegerilor, ori aceasta este identică, indiferent de fuzurile orare.</p>
62.	<p>Articolul 76. Condițiile votării</p> <p>(2) La alegerile locale, în cazul în care procesul de votare suspendat conform alin. (1) nu poate fi reluat în timp de 2 ore, votarea se consideră suspendată pe un termen ce nu va depăși 2 săptămâni, iar Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 zile, va adopta o hotărâre privind data reluării votării suspendate. Procesul de votare se reia în aceleași condiții juridice.</p>	<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>În partea (2) a articolului 76. se înlocuiește cuvântul «La» cu cuvintele timpul alegerilor parlamentare în circumscripțiile uninominale și” .</p> <p><u>Propunerile și obiectele Direcției Generale Juridice</u></p> <p>În conținutul art. 76 nu se regăsesc reglementări în ceea ce privește securitatea voturilor deja exprimate, precum și a buletinelor neutilizate. Nu este claritate cu privire la cine și cum asigură securitatea acestora în condițiile enumerate în conținutul articolului nominalizat.</p>	<p><i>Nu se acceptă</i></p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p> <p><i>Se ia act</i></p> <p>Particularitățile sesizate vor fi detaliate în conținutul actelor administrative aprobate de Comisia Electorală Centrală.</p>

63.	<p>Articolul 78. Efectuarea votării</p> <p>(3) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și referendumurilor republicane, în aceeași listă suplimentară, se înscriu și:</p> <p>a) alegătorii care au venit la secția de votare cu certificatul pentru drept de vot. Certificatul pentru drept de vot rămâne la biroul secției de votare și se anexează la lista suplimentară;</p> <p>c) alegătorii care nu au înregistrare la domiciliu sau la reședință temporară. Alegătorii care nu au fost incluși în lista electorală de bază pe motiv că nu au înregistrare la domiciliu sau la reședință temporară vor putea vota, în secțiile de votare temporară, în secțiile de votare corespunzătoare locului de înregistrare la ultimul domiciliu sau reședință temporară;</p> <p>e) cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot aflați în străinătate și se prezintă în ziua alegerilor la secția de votare respectivă;</p> <p>4) Potrivit alin. (3) lit. g), studenții și elevii cu drept de vot, înmatriculați în instituții de învățământ într-o localitate în care nu au înregistrare la domiciliu sau reședință temporară, pot vota, la orice secție de votare deschisă în această localitate, fiind obligați să prezinte buletinul de identitate și carnetul de student/elev al instituției de învățământ din localitatea respectivă.</p>	<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>În articol 78:</p> <p>punctul (a) din partea (3) după cuvintele 't cu certificatul pentru dreptul de vot» se adaugă propoziția «în cazul alegerilor parlamentare în circumscripție uninominală, se recunosc doar certificatele de vot valabile pentru circumscripția respectivă».</p> <p>se adaugă următoarea parte (9):</p> <p>(9) alegătorul votează la o secție de votare dintr-o circumscripție uninominală de la locul de reședință. Alegătorii care nu au un loc de reședință în această circumscripție uninominală nu participă la alegerea deputatului într-o circumscripție uninominală.».</p> <p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p><u>La art. 78</u> Alineatul (3) se completează cu litera (b) cu următorul cuprins:</p> <p>b) "În cazul alegerilor parlamentare în circumscripții uninominale, vor fi acceptate doar certificatele pentru drept de vot de pe teritoriul circumscripției respective. Alegătorii care nu au un domiciliu într-o circumscripție uninominală nu pot participa la alegerea unui deputat într-o circumscripție uninominală."</p> <p>literele b) – e), sunt considerate lit. c) și, respectiv, j).</p> <p><u>Avizul Guvernului</u></p> <p><u>La art. 78:</u></p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>
-----	--	--	--

		Referitor la norma preconizată pentru alin. (3) lit. c), semnalăm lipsa de claritate, întrucât aceasta nu distinge cu privire la înscrierea în listele suplimentare a persoanelor care nu au înregistrare la domiciliu și nici anterior nu au avut-o. Prin urmare, se impune revederea și reformularea soluției normative.	Se acceptă. La alin.(3) lit.c), enunțul doi se exclude. Particularitățile sesizate vor fi detaliate în conținutul actelor administrative aprobate de CEC.
		La alin. (3) lit. e), cuvântul „și” necesită a fi substituit cu cuvântul „care”.	Se acceptă.
		La alin. (4), pentru corectitudinea exprimării, cuvântul „buletinul” se va substitui cu cuvântul „actul”.	Se acceptă.
64.	Articolul 79. Procedura de completare a buletinului de vot (3) Fotografierea și expunerea publică a buletinului de vot completat sau scoaterea buletinului înmănat pentru votare din localul secției de votare este interzisă.	Avizul Guvernului La art. 79 alin. (3) , semnalăm că sintagma „expunerea publică a buletinului de vot” este prea vagă pentru a întruni condițiile de claritate și predictibilitate, putând genera dificultăți în aplicare. Prin urmare, ar fi necesară detalierea acesteia.	Se acceptă. La articolul 79 alineatul (3), cuvintele „și expunerea publică” se substituie cu cuvintele „ori expunerea publică și demonstrativă”.
65.	Articolul 80. Asigurarea securității procesului de votare (1) În ziua alegerilor, la ora 07.00, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența a cel puțin jumătate din membrii biroului, verifică urnele de vot, le sigilează, verifică existența listelor electorale, buletinelor de vot, ștampilelor și întocmește un proces-verbal în două exemplare. Procesul-verbal este semnat de toți membrii prezenți ai biroului electoral și un exemplar se introduce în urna de vot, după care președintele declară votarea deschisă.	Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice La art. 75 din proiect este statuat că „ <u>votarea se efectuează în ziua alegerilor între orele 7.00 și 21.00</u> ”. Art. 80 alin. (1) prevede că, „ <u>în ziua alegerilor, la ora 7.00, președintele biroului electoral al secției de votare, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența a cel puțin jumătate din membrii biroului, verifică urnele de vot, le sigilează, verifică existența listelor electorale, buletinelor de vot, ștampilelor și întocmește un proces-verbal în două</u> ”	Nu se acceptă Reglementările invocate sunt valabile și în redacția actuală a Codului electoral. Procedura descrisă la alin. (1) se circumscrie intervalului de timp stabilit pentru organizarea procesului de votare. Evident că funcționarii electorali sunt prezenți la secția de votare anterior orei 07.00, asigurând efectuarea acțiunilor preparatorii pentru buna funcționare a secției de votare, însă pentru transparența

<p>3) Funcționarii electorali care activează în cadrul biroului electoral al secției de votare, reprezentanții concurenților electorali (participanților la referendum) și persoanele autorizate să asiste la operațiunile electorale sunt obligați să poarte ecusoane de identitate vizibile. Persoanelor care intră în localul secțiilor de votare li se interzice să poarte și să arate ecusoane, simboluri electorale sau alte însemne de agitație electorală.</p> <p>(4) În cazul în care alegătorul, din motive de sănătate sau din alte motive temeinice, nu poate veni în localul de votare în raza căruia își are domiciliul sau reședința temporară, biroul electoral al secției de votare desemnează, la cererea scrisă a acestuia, cel puțin 2 membri ai biroului care se deplasează cu o urnă de vot mobilă și cu materialul necesar votării la locul unde se află alegătorul, pentru a se efectua votarea. Cererile pot fi făcute în scris, începând cu 2 săptămâni înainte de ziua votării și până la ora 14.00 a zilei precedente votării. În ziua votării, cererile se aprobă de biroul electoral până la ora 14.00 numai în prezența unui certificat medical. Procedura de vot cu urna mobilă la locul aflării alegătorului se stabilește de către Comisia Electorală Centrală. Prevederile prezentului alineat nu se aplică secțiilor de votare constituite în străinătate și celor organizate pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria).</p>	<p><i>exemplare. Procesul-verbal este semnat de toți membrii prezenți ai biroului electoral și un exemplar se introduce în urna de vot, după care președintele declară votarea deschisă.</i></p> <p>În contextul celor expuse apare întrebarea, cum se procedează dacă la ora 7.00 la secția de votare deja se prezintă alegătorii pentru ași exercita dreptul vot? Cât de corect este ca aceștia să aștepte ca președintele biroului electoral să exercite cele stabilite prin norma menționată supra? Recomandăm revizuirea normei date și examinarea oportunității de a stabili deschiderea secției de votare la ora 6.00.</p> <p>Prohibiția expusă în a doua propoziție al art. 80 alin. (3) ar fi bine să vizeze și funcționarii electorali care activează în cadrul biroului electoral.</p> <p>Caracterul general și neclar al frazei „<i>în cazul în care alegătorul, din motive de sănătate sau alte motive temeinice</i>” din conținutul art. 80 alin. (4) poate atrage interpretări eronate și aplicări abuzive. Astfel, întru asigurarea caracterului transparent, clar și predictibil al normei juridice recomandăm substituirea cuvintelor citate supra prin cuvintele „<i>alegătorii din țară, netransportabili din motive de boală sau invaliditate</i>” la forma gramaticală necesară.</p>	<p>procedurilor electorale, acestea urmează a fi realizate în perioada stabilită de legislația electorală. Totodată, în contextul situației descrise, propunerea de a deschide secția de votare la ora 06.00 nu este o soluție rezonabilă. Or, procedura de verificare a urnelor de vot, sigilarea acestora și semnarea procesului-verbal se realizează într-un termen mult mai restrâns (în jur de 10 minute).</p> <p>Mai mult, pentru asigurarea calității procesului electoral este necesar reducerea termenului de votare, fiind dispusă prelungirea doar în situațiile care justifică această circumstanță.</p> <p>Restricțiile în acest sens sunt stabilite pentru funcționarii electorali în art. 42 din proiect</p> <p>Norma invocată este aplicabilă și în prezent, fiind detaliată procedura potrivit Instrucțiunii cu privire la procedura de vot cu urna mobilă, aprobată de CEC.</p> <p>Nu se acceptă Insistăm pe menținerea redacției actuale. Or, în alte motive temeinice se includ persoanele în etate, care nu se pot deplasa de sine</p>
---	--	--

		<p>Tot aici atragem atenția că proiectul dat nu stabilește careva specificări/precizări în ceea ce privește exercitarea dreptului la vot de către alegătorii nevăzători.</p> <p>Recomandăm completarea articolului cu un alineat nou prin care să fie prevăzut că „în raza teritorială a unei secții de votare se utilizează o singură urnă de vot mobilă”.</p>	<p>stător, însă nu pot fi încadrați în categoria alegătorilor <i>netransportabili din motive de boală sau invaliditate</i>. Astfel, pentru garantarea dreptului la vot, se propune păstrarea formulei legislative actuale „sau alte motive temeinice”</p> <p>Dacă ne referim la exercitarea dreptului la vot precizăm că art. 79 alin. (1) stabilește cazurile în care alegătorii nu pot să completeze de sine stător buletinul de vot. Soluția de la art. 79 alin. (1) este aplicabilă și pentru alegătorii nevăzători.</p> <p>Totodată, dacă ne referim la cererile scrise pentru votarea la locul aflării precizăm că procedura detaliată este stabilită în Instrucțiunea cu privire la procedura de vot cu urna mobilă, aprobată de CEC.</p> <p>Nu poate fi instituită o astfel de condiție în situația în care în raza secțiilor de votare se află spitale, sanatorii, aziluri, instituții penitenciare. În aceste cazuri se aplică aceleași reguli privind procedura de vot cu urna mobilă, respectiv, nefiind suficientă o singură urnă de vot mobilă.</p>
--	--	---	---

66.	<p>Articolul 81. Numărarea și totalizarea voturilor de către biroul electoral al secției de votare</p> <p>(1) După expirarea timpului rezervat votării, președintele biroului electoral al secției de votare declară votarea încheiată și dispune închiderea secției de votare. Biroul electoral al secției de votare începe numărarea voturilor.</p> <p>(7) Conform unei proceduri stabilite de către Comisia Electorală Centrală, membrii biroului electoral al secției de votare verifică buletinele de vot și determină pentru care concurent electoral sau opțiune la referendum s-a votat.</p> <p>Buletinele cu voturile exprimate pentru fiecare concurent electoral sau opțiune la referendum se numără și se leagă separat, iar rezultatele numărării, odată stabilite, se consemnează în procesul-verbal privind rezultatele numărării voturilor.</p> <p>(10) Din momentul închiderii secției de votare, biroul electoral al secției de votare rămâne în ședință pe parcursul numărării voturilor și întocmirii proceselor-verbale și a raportului biroului electoral. Funcționarii electorali din cadrul biroului electoral al secției de votare rămân la secția de votare și participă la operațiunile electorale, cu excepția unor circumstanțe extraordinare și obiective.</p>	<p>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</p> <p>La art. 81 alin. (1) textul „<i>După expirarea timpului rezervat votării</i>” se va substitui cu textul „<i>La ora 21.00,</i>”.</p> <p>Propunem completarea art. 81 cu un alineat nou unde va fi prevăzut că alegătorii care la ora 21.00 se află în localul de vot își exercită dreptul de vot.</p> <p>La art. 81 alin. (7) este necesar de precizat în câte exemplare se întocmește procesul verbal.</p> <p>Ne fiind explicate/precizate în conținutul proiectului de act normativ termenii „<i>circumstanțe extraordinare și obiective</i>” de la art. 81 alin. (10) poartă un caracter coruptibil, fapt ce poate atrage interpretări eronate și/sau abuzive.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Utilizarea sintagmei „<i>După expirarea timpului rezervat votării</i>” înglobează în sine și cazurile de extindere a timpului votării în condițiile art. 78 alin. (8) din proiect. Astfel, timpul rezervat votării include intervalul orelor 07.00 – 21.00, după caz, perioada de prelungire a acestuia. Din aceste considerente, este judicioasă formula propusă, fără a se indica ora exactă.</p> <p>Numărul exemplarelor în care se întocmește procesul-verbal privind rezultatele numărării votării este precizat la art. 83 alin. (4) din proiect.</p> <p>Înțelegem rezerva formulată în raport cu sintagma „<i>circumstanțe extraordinare și obiective</i>”. În același timp, cauzele care fac imposibilă prezența membrilor la operațiunile electorale pot fi diverse, fiind dificilă stabilirea unei liste exhaustive a acestora.</p>
67.	<p>Articolul 82. Buletinele de vot nevalabile</p> <p>(2) Buletinul de vot nu poate fi declarat nevalabil doar din cauza că alegătorul a aplicat ștampila cu inscripția „Votat” de mai multe ori într-un singur patruleter sau din cauza că ștampila a fost aplicată în afara cercului din</p>	<p>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</p> <p>Prevederile art. 82 alin. (2) contravin normei de la art. 79 alin. (2) din proiect, în partea ce ține de modul de exercitare a votului.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Art. 79 alin. (2) explică procedura de completare a buletinului de vot. În același timp, atunci când opțiunea alegătorului este clară, respectiv, pentru evitarea declarării</p>

	patrulator sau pe semnul ori simbolul concurentului electoral, în cazul când opțiunea alegătorului este clară.		nevalabile a buletinelor de vot, a fost clarificat acest aspect. Mai mult, este o normă aplicată în timp, nefiind invocată până în prezent caracterul contradictoriu al acesteia.
68.	<p>Articolul 83. Procesul-verbal și raportul biroului electoral al secției de votare</p> <p>(2) Modelul și procedura de completare a procesului-verbal privind rezultatele numărării voturilor de către biroul electoral al secției de votare, se stabilește de către Comisia Electorală Centrală pentru orice tip de alegeri.</p>	<p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Cu referire la numărul de procese-verbale stabilit la art. 83 alin. (2) atragem atenția la prevederile pct. 46 din Codul bunelor practici în materia electorală unde este prevăzut că „procese-verbale trebuie să fie disponibile în mai multe exemplare...; o copie trebuie imediat afișată pe panoul informativ, o altă copie trebuie păstrată la secția de votare și a treia copie trebuie remisă comisiei sau autorității superioare competente”.</p>	<p><u>Se ia act</u></p> <p>A se vedea în acest sens alin. (4): „(4) Procesul-verbal privind rezultatele votării se întocmește în prezența membrilor biroului electoral al secției de votare, reprezentanților concurenților electorali (participanților la referendum) și a altor persoane autorizate. <i>Un exemplar al procesului-verbal se păstrează la biroul electoral al secției de votare, un exemplar se prezintă consiliului electoral de circumscripție, un exemplar se afișează imediat la intrarea în secția de votare. Copiile procesului-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor, autentificate de președintele biroului electoral, se înmânează, în mod obligatoriu, persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale.</i>”</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>
69.	<p>Articolul 85. Totalizarea rezultatelor alegerilor de către Comisia Electorală Centrală</p> <p>(2) În cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, Comisia Electorală Centrală consenmnează rezultatele totalizării voturilor pe</p>	<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>În partea (2) a articolului 85 se adaugă propoziția ”în cazul alegerilor parlamentare în circumscripțiile uninominale, Comisia Electorală Centrală aprobă rezultatele votării în baza procesurilor-verbale privind</p>	

	<p>fară în ansamblu într-un proces-verbal, conform alin. (1), care este semnat de către membrii comisiei, și întocmește un raport cu privire la rezultatele alegerilor.</p> <p>(3) În cazul dezacordului cu rezultatele preliminare ale votării, până la confirmarea rezultatelor de către autoritățile abilitate, concurenții electorali (participanții la referendum) pot solicita acestor autorități să dispună renumărarea voturilor. Renunțarea poate fi dispusă de către Curtea Constituțională, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și referendumurilor republicane sau de către Comisia Electorală Centrală, în cazul alegerilor și referendumurilor locale, în condițiile capitolului XIII. Renunțarea se efectuează de către aceleași organe electorale, substituindu-se funcționarii electorali vinovați de fraudă. Procedura generală a renumărării se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p>rezultatele votării Consiliilor electorale de circumscripție respective.».</p> <p><u>Amendament din partea deputatilor Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p><u>La art. 85</u></p> <p>la alineatul (2), după prima propoziție se introduce o propoziție nouă cu următorul conținut "În cazul alegerilor parlamentare în circumscripții uninominale Comisia Electorală Centrală consențează rezultatele totalizării voturilor, în baza proceselor verbale de totalizare ale consiliilor."</p> <p><u>Propuneri de la Curtea Supremă de Justiție</u></p> <p>Se propune să fie menționat clar că renumerarea se dispune pentru voturile valabile exprimate și buletinele nevalabile. Totodată, trebuie de stabilit clar de către care organ electoral se efectuează numerotarea și procedura de substituire a organelor electorale vinovate în fraudă.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Procedura generală de renumărare a voturilor și buletinelor va fi descrisă detaliat în regulamentul aprobată de Comisia Electorală Centrală.</p>
70.	<p>Articolul 87. Păstrarea documentelor electorale</p> <p>(2) După expirarea termenului de 3 luni de la confirmarea rezultatelor alegerilor, buletinele cu voturile valabil exprimate, buletinele nevalabile și buletinele anulate, listele electorale, precum și certificatele cu drept de vot remise spre păstrare temporară inspectoratelor teritoriale de poliție se nimicesc.</p>	<p><u>Avizul Guvernului</u></p> <p>La art. 87 alin. (2), nu este clar în virtutea căror considerațiuni, inspectoratelor de poliție din subordinea Inspectoratului General al Poliției le revine responsabilitatea privind păstrarea temporară până la nimicirea buletinelor cu voturile valabil exprimate, a buletinelor nevalabile și a buletinelor anulate, a listelor electorale, precum și a certificatelor cu drept de vot. Or, semnalăm că în nota informativă nu este justificat acest aspect.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>În partea ce ține de acordarea asistenței la păstrarea integrității materialelor electorale, menționăm că inter alia în avizul său, Comisia de la Veneția a salutat și susținut inițiativa ca poliția să fie implicată în procesul de păstrare și apărare a materialelor electorale motivând că această măsură va contribui suplimentar la consolidarea</p>

			<p>protecției materialelor electorale și a datelor cu caracter personal (a se vedea pct. 120 din avizul CoE/ODIHR).</p>
71.	<p>Articolul 88. Observatorii</p> <p>(2) Observatorii pot fi:</p> <p>a) observatori naționali — cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot, acreditați de organele electorale în condițiile prevăzute de prezentul cod, la solicitarea asociațiilor obștești și instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral din Republica Moldova și care au misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor;</p> <p>b) observatori internaționali — cetățeni ai Republicii Moldova, precum și cetățeni străini, reprezentanți ai autorităților electorale din străinătate și instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral, ai guvernelor organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor neguvernamentale din străinătate, precum și experți internaționali în domeniul electoral, acreditați de Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod;</p>	<p><u>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Prevederile art. 88 alin. (2) urmează a fi excluse din conținutul articolului dat și inserate în cuprinsul art. 1 „Noțiuni generale”.</p> <p>Tot aici, ținând cont de definiția acordată termenului de „<i>observator național</i>” prin prezentul proiect de lege atragem atenția la prevederile pct. 87 din Codul bunelor practici în materie electorală unde este prevăzut că, „<i>există trei categorii de observatori: observatori naționali care susțin un anumit partid sau candidat, observatori naționali care nu susțin vre-un partid sau candidat concret, și observatori internaționali</i>”.</p> <p>Astfel, recomandăm revizuirea conținutului normei art. 88 prin prisma obiectivelor expuse și recomandărilor Codului bunelor practici în materie electorală.</p>	<p><u>Nu se acceptă</u></p> <p>Pentru o mai bună aplicabilitate se propune clarificarea statutului de observator în conținutul articolului care reglementează activitatea acestora. Respectiv, pentru a nu dubla conținutul normelor în același act normativ, au fost excluse noțiunile respective de la art. 1.</p> <p>În sensul asigurării caracterului imparțial al activității desfășurate de observator s-a renunțat la procedura de acreditare în calitate de observatori a persoanelor de încredere ale concurenților. Or, menirea celor din urmă este de a-i ajuta pe concurenții electorali la desfășurarea campaniilor electorale ale acestora, de a face agitație electorală în favoarea lor și de a le reprezenta interesele în relațiile cu autoritățile publice, cu alegătorii, cu consiliile și birourile electorale. Respectiv, aceste activități sunt incompatibile cu statutul de observator.</p> <p>Mai mult, prin excluderea posibilității concurenților electorali de a înainta pentru acreditare observatori nu sunt restrânse</p>

			<p>drepturile acestora, deoarece toate drepturile de care beneficiază un observator (înaintat de concurent electoral) le au reprezentanții cu drept de vot consultativ ale acestora.</p> <p>Suplimentar, prevederile Codului de bune practici în materie electorală susțin ideea de a clarifica apartenența observatorilor (adică a persoanelor ce au acces la tot procesul electoral) la un anumit grup: politizați, independenți sau internaționali. Corespunzător, pentru a clarifica diferența dintre observatorii apolitici și cei afiliați concurenților electorali, a fost propusă utilizarea denumirilor diferite cu asigurarea aceluiași drepturi.</p>
72.	<p>Articolul 89. Principii generale privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media</p> <p>(5) Concurenții electorali/candidații sau participanții la referendum care se consideră lezați în drepturi beneficiază de dreptul la replică. Cererea scrisă privind acordarea dreptului la replică se depune la instituția mass-media în termen de 2 zile calendaristice de la difuzarea/publicarea informației. Refuzul de a acorda dreptul la replică, în cazul furnizorilor de servicii media se contestă la Consiliul Audiovizualului, iar în cazul instituțiilor mass-media scrise la Comisia Electorală Centrală. Dreptul la replică se</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 89 alin. (5), cuvântul „calendaristice” propunem a fi exclus, deoarece aceasta este regula generală de calculare a termenelor, observație valabilă pentru toate situațiile asemănătoare din proiect.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 89 alineatul (5), cuvântul „calendaristice” se exclude.</p>

	<p>acordă în termen de 3 zile calendaristice de la depunerea cererii/contestației, în condiții egale/simulare cu cele în care au fost lezate drepturile legitime.</p> <p>(6) Publicitatea electorală în rețeaua internet și prin intermediul telefoniei mobile este asimilată publicității electorale în presa scrisă.</p>	<p>Avizul Consiliului Audiovizualului La art. 89 alin. (6), în vederea unificării terminologiei, propunem să fie înlocuită cu sintagma „presa scrisă” cu sintagma „instituțiile mass-media”.</p>	<p>Se ia act. Având în vedere Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate, care va stabili reglementări inclusiv cu privire la publicitatea electorală, considerăm necesar excluderea alin. (6). Mai mult, legea menționată mai sus obligă Comisia Electorală Centrală să aprobe un regulament privind difuzarea publicității politice.</p>
73.	<p>Articolul 90. Particularitățile reflectării alegerilor de către instituțiile de mass-media</p> <p>(6) În campania electorală pentru alegerile parlamentare, pentru alegerile prezidențiale și pentru referendumurile republicane, furnizorii naționali de servicii media audiovizuale generaliste și/sau de știri, care au activitate în localitatea unde au loc alegeri, ale căror declarații ale politicii editoriale au fost adoptate de Consiliul Audiovizualului, sunt obligați, iar furnizorii regionali sau locali au dreptul să organizeze dezbateri electorale. În campania electorală pentru alegerile locale și pentru referendumurile locale, furnizorii regionali și locali de servicii media audiovizuale generaliste și/sau de știri, care au activitate în localitatea unde au loc alegeri, ale căror declarații ale politicii editoriale au fost adoptate de Consiliul Audiovizualului, sunt obligați, iar furnizorii naționali au dreptul să organizeze dezbateri electorale. Durata, frecvența și ora difuzării dezbaterilor electorale sunt stabilite de către furnizorii de servicii media cu asigurarea condițiilor de</p>	<p>Avizul Guvernului La art. 90, pentru păstrarea unității terminologice, la alin. (14) sugerăm substituirea cuvintelor „Instituțiile de presă” cu cuvintele „Instituțiile mass-media”.</p> <p>Avizul Consiliului Audiovizualului La art. 90 alin. (6), din prima propoziție urmează să fie exclusă sintagma „care au activat în localitatea unde au loc alegeri”, deoarece alegerile parlamentare, alegerile prezidențiale și referendumurile republicane se desfășoară pe întreg teritoriul Republicii Moldova.</p>	<p>Se acceptă. La articolul 90 alineatul (14), cuvintele „de presă” se substituie cu cuvântul „mass-media”.</p> <p>Se acceptă. La articolul 90 alineatul (6) va avea următorul cuprins: „(6) În campania electorală pentru orice tip de scrutin furnizorii de servicii media audiovizuale, sunt obligați să organizeze dezbateri dacă au inclus în declarații ale politicii editoriale angajamente de organizare a dezbaterilor electorale și dacă acestea au fost adoptate de Consiliul Audiovizualului. Durata, frecvența și ora difuzării dezbaterilor electorale sunt stabilite de către furnizorii de servicii media cu asigurarea condițiilor de egalitate strictă sau proporțională, care sunt indicate în</p>

<p>egalitate și sunt indicate în declarația politicii editoriale. Dezbaterile electorale sunt difuzate în orele de maximă audiență, stabilite în Codul serviciilor media audiovizuale.</p> <p>(7) În campania electorală pentru alegerile parlamentare, prezidențiale și pentru referendumurile republicane, furnizorii naționali de servicii media care vor reflecta campania electorală, a căror listă este actualizată și făcută publică de către Consiliul Audiovizualului, acordă concurenților electorali sau participanților la referendum, timpi de antenă gratuit, câte 5 minute la serviciile de televiziune și câte 10 minute la serviciile de radiodifuziune sonoră, pentru întreaga campanie electorală, în scopul expunerii programelor electorale și informării alegătorilor. Acești timpi de antenă nu pot fi utilizați în scopul difuzării publicității electorale.</p> <p>(8) În cadrul alegerilor parlamentare, prezidențiale și referendumurilor republicane, furnizorii de servicii media publici acordă gratuit concurenților electorali sau participanților la referendum câte un minut pe zi, timp de antenă pentru plasarea publicității electorale.</p> <p>(13) În ziua alegerilor, înainte de ora 21:00, ora Republicii Moldova, instituțiile mass-media nu vor da publicității materiale, inclusiv interviuri cu alegătorii sau rezultatele chestionării alegătorilor privind opțiunile electorale, interviuri despre numărul de voturi întrunite de concurenții electorali pe parcursul zilei și</p>	<p>Propunem reexaminarea prevederilor art. 90 alin. (7) și (8), în contextul noțiunii „<i>concurenți electorali</i>” din art. 1 al Proiectului. Potrivit acestei noțiuni, în cazul alegerilor parlamentare sunt concurenți electorali „<i>partidele politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de deputat în Parlament și care sunt înregistrate de Comisia Electorală Centrală</i>”.</p> <p>Spre deosebire de prevederile Codului electoral în vigoare, potrivit căreia în cazul alegerilor parlamentare sunt concurenți electorali „candidații independenți, înregistrați de Comisia Electorală Centrală, precum și partidele, alte organizații social-politice și blocurile electorale ale căror liste de candidați au fost înregistrate de Comisia Electorală Centrală”, în Proiect sunt consacrați în calitate concurenți electorali și „persoanele care candidează pentru funcția de deputat în Parlament și care sunt înregistrate de Comisia Electorală Centrală” („candidat – persoană care este desemnată pentru ocuparea unei funcții publice eligibile din partea partidelor politice sau blocurilor electorale”).</p> <p>În contextul alegerilor parlamentare din Republica Moldova din 2021, potrivit datelor statistice 1, cei aproximativ 20 de concurenți electorali erau reprezentați de un număr de aproximativ 1790 de candidați. Respectiv, dacă în ultimele alegeri</p>	<p>declarația politicii editoriale. Dezbaterile electorale sunt difuzate în orele de maximă audiență, stabilite în Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018.”</p> <p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 90 alineatele (7) și (8), cuvintele „concurenților electorali sau participanților la referendum” se substituie cu textul „partidelor politice, blocurilor electorale și candidaților independenți înregistrați în calitate de concurenți electorali sau participanți la referendum”.</p>
---	--	---

<p>despre șansele acestora, inclusiv rezultatele exit-poll-urilor.</p> <p>(14) Instituțiile de presă fondate de autoritățile publice, care reflectă alegerile, publică gratuit, iar furnizorii de servicii media, publici și privați, ale căror declarații ale politiciii editoriale au fost aprobate, difuzează gratuit, la solicitarea organelor electorale, mesaje de interes public, în condițiile Capitolului III din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate.</p> <p>(16) În perioada electorală Consiliul Audiovizualului prezintă public, săptămânal, rapoarte de monitorizare și adoptă decizii în funcție de rezultatele monitorizării. Cu două zile înainte de data alegerilor/referendumului, Consiliul Audiovizualului prezintă public un raport de totalizare. Rapoartele de monitorizare, precum și raportul de totalizare, sunt prezentate Comisiei Electorale Centrale și sunt plasate pe pagina web a Consiliului Audiovizualului și pe paginile web ale furnizorilor de servicii media monitorizați, cel târziu, a doua zi după prezentarea publică.</p>	<p>parlamentare ar fi fost în vigoare prevederile din Proiect, am fi putut vorbi de peste 1800 de concurenți electorali.</p> <p>Potrivit art. 90 alin. (7), acestor concurenți electorali ar fi urmat să li se acorde câte 5 minute și, respectiv, 10 minute gratuite pentru întreaga campanie electorală. Rezultatele ar fi arătat în felul următor:</p> <p>Moldova 1: 1800 (concurenți electorali) * 5 (minute) = 9000 minute sau 150 ore;</p> <p>Radio Moldova: 1800 (concurenți electorali) * 10 (minute) = 18000 minute sau 300 ore.</p> <p>Potrivit art. 90 alin. (8), acestor concurenți electorali ar fi urmat să li se acorde gratuit câte un minut pe zi. Rezultatele ar fi arătat în felul următor:</p> <p>Moldova 1: 1800 (concurenți electorali) * 1 (minut) = 1800 minute pe zi sau 30 ore pe zi;</p> <p>Radio Moldova: 1800 (concurenți electorali) * 1 (minut) = 1800 minute pe zi sau 30 ore pe zi. În consecință, nu ne rămâne decât să constatăm că suntem în prezența unor prevederi inaplicabile.</p> <p>În contextul prevederilor din art. 72 alin. (1) și art. 89 alin. (2) din Proiect, prin care este consacrat principiul egalității în drepturi ale concurenților electorali, considerăm oportună revizuirea noțiunii „concurenți electorali” din art. 1 al Proiectului.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 90 alineatul (7), al doilea enunț se completează cu textul „și se acordă în primele 15 zile de la începerea campaniei electorale în mod integral”.</p> <p>Propunem completarea art. 90 alin. (7) din Proiect cu următorul text la final: „și se acordă în primele 15 zile de la începerea campaniei electorale în mod integral”. Este necesară completarea cu acest text, deoarece cu referire la timpii de antenă grațiuți de 5 minute la serviciile de televiziune și câte 10 minute la serviciile de radiodifuziune sonoră, în practică au apărut neclarități cu privire la: când se acordă și dacă concurentul poate folosi segmentat acest timp de</p>
---	---	---

	<p>antena.</p> <p>Problema cu privire la stabilirea unui termen pentru acordarea timpului de antenă gratuit este una relevantă, deoarece în cazul în care sunt mulți concurenți, aceștia de obicei doresc să fie acordat în ultimele zile de campanie electorală, însă furnizorul în declarația depusă poate stabili că acordă timp de antenă gratuit în primele 5 zile ale campaniei de la ora x până la ora y. Astfel, trebuie să fie stabilit exact un termen care să fie cunoscut atât concurentului electoral, cât și furnizorului de servicii media. Cu referire la modul de acordare, la fel, urmează expres de indicat că se acordă integral, deoarece în practică au fost cazuri în care un concurent electoral dorea să fie acordat segmentat, de exemplu câte un minut în fiecare zi, în ultimele 5 zile de campanie.</p>	
	<p>La art. 90 alin. (13) din Proiect, propunem excluderea sintagmei „materiale, interviuri cu alegătorii”, deoarece este o limitare exagerată pentru furnizorii de servicii media. Cunoaștem practică cum în ziua alegerilor sunt luate interviuri de la concurenți, președinte, prim-ministru și alte persoane cu funcții oficiale în stat și nu numai, iar această practică este una larg răspândită și în alte state europene.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 90 alineatul (13), textul „materiale, interviuri cu alegătorii sau” se exclude.</p>
	<p>La art. 90 alin. (14) din Proiect, în vederea unificării terminologiei, propunem să fie înlocuită sintagma „Instituțiile de presă” cu sintagma „Instituțiile mass-media”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 90 alineatul (14), cuvintele „de presă” se substituie cu cuvântul „mass-media”.</p>

	<p>La art. 90 alin. (16) din Proiect, propunem să fie înlocuită sintagma „În perioada electorală” cu sintagma „În campania electorală”, deoarece perioada electorală este perioada de timp cuprinsă între ziua adoptării actului cu privire la stabilirea datei scrutinului și ziua în care rezultatele alegerilor sunt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 120 de zile. Respectiv, ținând cont că aceasta cuprinde și perioada după alegeri și poate fi o perioadă îndelungată până la 120 zile, considerăm judicios ca obligația Consiliului Audiovizualului de a prezenta săptămânal rapoarte de monitorizare să fie doar pentru perioada campaniei electorale, iar în perioada electorală, care nu se suprapune cu campania electorală, să rămână la discreția Consiliului Audiovizualului câte rapoarte va prezenta.</p>	
74.	<p>Articolul 91. Contestațiile</p> <p>(1) În sensul prezentului cod, prin contestație se înțelege cererea (sesizarea) în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, prin care:</p> <p>b) se contestă acțiunile/inacțiunile considerate ca ilegale ale subiecților înregistrați, acreditați sau confirmați sau care urmează a fi înregistrați, acreditați sau confirmați de către organele electorale, denumiți în continuare subiecți electorali;</p> <p>e) se formulează critici în legătură cu alte încalcări ale legislației electorale.</p> <p>(5) Contestațiile privind legalitatea hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și deciziilor Consiliului Audiovizualului, precum și asupra acțiunilor/inacțiunilor acestora, se depun, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p> <p>Se acceptă.</p> <p><u>Alineatul (7) va avea următorul cuprins:</u></p> <p>„(7) Contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se examinează de Consiliul Audiovizualului în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului serviciilor media audiovizuale <i>al Republicii Moldova nr. 174/2018.</i>”</p>

<p>(6) Contestațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a altor competitori sau subiecți electorali se adresează Comisiei Electorale Centrale, cu excepția contestațiilor privind finanțarea candidaților independenți, grupurilor de inițiativă în alegerile locale și primarului înregistrat ca participant la referendumul local, care se adresează consiliilor electorale de circumscripție.</p> <p>7) Contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se examinează de Consiliul Audiovizualului în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului serviciilor media audiovizuale.</p>	<p>Avocatul Poporului: Restricționarea dreptului de a depune contestații și a dreptului la un recurs efectiv, prin limitarea tematicilor contestațiilor (art.91 alin.(1) din proiect); Examinare a contestațiilor depuse după ziua votării concomitent cu procedura de totalizare și confirmare a rezultatelor referendumurilor și alegerilor (art.91 alin.(9) din proiect);</p> <p>Avizul Guvernului La art. 91 alin. (1): La lit. b), semnalăm că norma este insuficient de clară prin utilizarea textului „ale subiecților înregistrați, acreditați sau confirmați sau care urmează a fi înregistrați, acreditați sau confirmați de către organele electorale, denumiți în continuare subiecți electorali”. Or, normele unui act normativ trebuie să reglementeze în mod clar și concis pentru ca destinatarii să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte. De aceea, pentru a nu face o deducere sau interpretare, textul normei respective urmează a fi detaliat, astfel încât fiecare subiect avut în vedere să fie identificat pornind de la noțiunile care sunt prevăzute la art. 1. Formulăm prezenta observație și pentru conținutul normei de la alin. (8) al aceluiași articol, al cărui text nu asigură claritate în exprimare.</p> <p>Din același considerent, este necesară revederea alin. (6), în al cărui text se utilizează cuvintele „și a altor competitori sau subiecți electorali”, care se consideră ca fiind prea generice și este imposibilă determinarea cu exactitate a semnificației terminologiei folosite.</p>	<p>Se ia act. Nu este clar indicată observația sau recomandarea propriu-zisă.</p> <p>Se ia act. În condițiile diversificării tipurilor de alegeri (parlamentare, prezidențiale, locale) și referendumuri (republicane, locale), inclusiv în condițiile stabilirii regulilor privind finanțarea campaniei electorale, monitorizarea campaniei electorale, etc., inevitabil, a fost extins și cercul subiecților implicați în procesul electoral. Respectiv, în cadrul procesului electoral, organele electorale înregistrează (concurenții electorali (candidați independenți, candidați din partea partidelor politice), blocurile electorale, grupurile de inițiativă, participanți la referendum), acreditează (observatori) sau confirmă (trezorierii, reprezentanții și/sau persoanele de încredere ale concurenților electorali), etc. În consecință, pentru a nu îngreuna</p>
---	---	---

		<p>textul normei s-a propus specificarea subiecților în dependență de modul în care obțin acest statut. Astfel, modalitatea de obținere a unei anumite calități în procesul electoral se desprinde din celelalte norme ale Codului electoral. Respectiv, în dependență de speța examinată, se va identifica calitatea subiectului, ale căror drepturi se revendică. În cazul concurentului electoral este subiectul înregistrat, în cazul observatului - subiectul acreditat, etc.</p>
	<p>La lit. e), referirea generică la „alte încălcări ale legislației electorale” nu întrunește condițiile necesare de claritate și previzibilitate.</p>	<p>Nu se susține obiecția.</p>
	<p>La art. 91 alin. (9), cuvintele „și, respectiv, influențate rezultatele votării prin redistribuirea mandatelor candidaților aleși” urmează a fi revizuite, deoarece impun condiționarea ca contestația depusă (la momentul depunerii și primirii) să se refere doar la încălcările care influențează rezultatele votării prin redistribuire, fapt ce pare excesiv în această etapă, întrucât asta o decide organul competent la momentul examinării și aplicării deciziei.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>se propune următoarea redacție</p> <p>(9) Contestațiile depuse după ziua votării se pot referi doar la încălcările ce vizează exercitarea dreptului la vot, organizarea procedurilor electorale din ziua votării și/sau totalizarea rezultatelor votării de către organele electorale, precum și alte încălcări făcute prin aceste încălcări care au fost lezate drepturile contestatarilor și respectiv influențate rezultatele</p>

		<p>Propunerile Curții Supreme de Justiție</p> <p>în alin. (1) din articolul menționat supra urmează a fi omisă definiția noțiunii juridice de contestație, deoarece este formulată în art. 1 din Codul electoral.</p> <p>În acest alineat este necesar de indicat că prin contestație se inițiază o procedură administrativă la organul electoral competent cu privire la:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) faptele considerate ca ilegale ale subiecților înregistrați, acreditați sau confirmați sau care urmează a fi înregistrați, acreditați sau confirmați de către organele electorale, denumiți în continuare subiecți electorali; b) faptele considerate ca încălcare a modului de reflectare a campaniei electorale, de difuzare sau de plasare a publicității electorale; c) faptele considerate ca încălcare a cadrului normativ cu privire la finanțarea partidelor politice, campaniilor electorale, candidaților desemnați, grupurilor de inițiativă și a participanților la referendum. d) se formulează critici în legătură cu alte încălcări ale legislației electorale. <p>Totodată, noțiunea de acțiune/inacțiune urmează a fi exclusă din acest alineat, deoarece noțiunea faptului cuprinde în sine fie acțiunea sau inacțiunea cu relevanță juridică în domeniul dreptului electoral material.</p>	<p>voțării. prin sau redistribuirea mandatarilor candidaților aleși.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Prin alineatul (1) se oferă o enumerare mai largă a obiectului contestației electorale, pe când norma de la alin. (1) reprezintă o definiție generală.</p> <p>Nu se acceptă.</p>
--	--	---	--

	<p>La fel, „subiecților înregistrați, acreditați sau confirmați” trebuie definiți în Codul electoral.</p>	<p>Nu se acceptă. Din conținutul Codului electoral, rezultă clar cine sunt subiecți înregistrați (ex. concurenți electorali, grup de inițiativă), subiecți acreditați (ex. observatori) sau subiecți confirmați (ex. persoanele de încredere și reprezentanții concurenților electorali, trezorerii, etc.).</p>
	<p>Referitor la alin. (2) – (3) din art. 71 Codul electoral urmează de expus într-un singur alineat. (numerotat cu (3)), după cum urmează: „Decizia organului electoral pentru cazurile prevăzute la alineatul (1) se contestă, fără efectuarea procedurii prealabile, direct în instanța judecătorească competentă în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv”.</p> <p>Această concluzie este bazată pe faptul că:</p> <ul style="list-style-type: none"> - orice procedură administrativă se finalizează prin emiterea unui act administrativ individual, printr-o operațiune administrativă, sau prin încheierea unui contract administrativ (vezi temeiurile finalizării procedurii administrative din art. 78 Cod administrativ (CA)); - astfel, rezultatul procedurii inițiate la cerere în cazurile de la alin. (1) – pot fi contestate direct în instanța de judecată, fără efectuarea examinării unei cereri prealabile (art. 163 lit. c) Codul electoral). <p>Asemenea soluție de politică juridică rezultă din necesitatea celerității procedurii administrative reieșind din specificul administrației alegerilor și celeritatea soluționării litigiilor administrative electorale;</p>	<p>Nu se acceptă. Modificările propuse au drept scop perfecționarea mecanismului de contestare prin fundamentarea unui filtru de examinare a contestațiilor. Adică, până la adresarea în instanța de judecată, legalitatea actului adoptat de organele electorale inferioare, se va verifica de organele ierarhic superioare. Acest raționament rezultă și din discuțiile anterioare cu reprezentanții instanțelor de judecată.</p>

	<p>- acțiunile în contencios administrativ, după caz, vor fi acțiunea în obligarea (art. 206 alin. (1) lit. b) CA), dacă a fost respinsă contestația de către organul electoral competent, sau acțiunea în contestare (art. 206 alin. (1) lit. a) CA), dacă a fost admisă contestația și emis un act administrativ individual defavorabil pentru o altă persoană.</p> <p>În privința alin. (4) acesta urmează să fie numerotat ca alineatul (2), cu următorul conținut: „Contestațiile descrise la alin. (1) lit. a) – b) se depun la organul electoral care a înregistrat, acreditat sau confirmat sau urmează să înregistreze, acrediteze, confirme subiecții electorali ale căror fapte se contestă”. Aici este reglementată competența materială și teritorială (a se vedea art. art. 53 ș.a. din CA).</p> <p>Ulterior alineatele urmează a fi enumerate, după cum urmează:</p> <p>(4) Contestațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a altor competitori sau subiecți electorali se adresează Comisiei Electorale Centrale, cu excepția contestațiilor privind finanțarea candidaților independenți, grupurilor de inițiativă în alegerile locale și participanților la referendumul local, care se adresează consiliilor electorale de circumscripție.</p> <p>(5) Contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se depun la Consiliul Audiovizualului în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului serviciilor media audiovizuale.</p> <p>(6) Contestațiile referitoare la modalitatea de pregătire și/sau plasare a publicității electorale,</p>	<p>Nu se acceptă obiecția.</p> <p>Nu se acceptă numerotarea în condițiile expuse.</p> <p>Se acceptă parțial.</p> <p>La articolul 91 alineatul (5), cuvântul „Contestațiile” se substituie cu cuvintele „Acțiunile în contencios administrativ”.</p> <p>În partea ce ține de renumărarea alineatelor, nu se acceptă obiecția deoarece prin aceasta nu se modifică esența întregii norme.</p>
--	--	---

	<p>inclusiv privind conținutul acestor materiale publicitare, se examinează de către organele electorale în partea ce vizează faptele subiecților electorali înregistrați/confirmați sau care urmează a fi înregistrați/confirmați de organele electorale.</p> <p>(7) Contestațiile depuse după în ziua votării se pot referi doar la încălcările ce vizează finanțarea campaniei electorale, exercitarea dreptului la vot, organizarea procedurilor electorale din ziua votării și/sau totalizarea rezultatelor votării de către organele electorale, dacă prin aceste încălcări au fost lezate drepturile contestatarilor și, respectiv, influențate rezultatele votării prin redistribuirea mandatelor candidaților aleși.</p> <p>(8) Acțiunile în contencios administrativ privind legalitatea hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și deciziilor Consiliului Audiovizualului, se depun, fără efectuarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău.</p> <p>(9) Legalitatea actelor administrative individuale ale organului electoral emitent, cu excepția efectuării procedurii prealabile în cazurile prevăzute de aliniatele (1) și (8), se contestă cu cerere prealabilă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent se contestă în instanța de judecată, în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv.</p> <p>(10) Procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală, precum și a contestațiilor aferente finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p>
	<p><u>Avizul Consiliului Audiovizualului</u> La art. 91 alin. (5) din Proiect, propunem completarea după sintagma „Consiliului</p>

Se acceptă.

		Audiovizualului” cu textul „care au tangență cu reflectarea alegerilor”. Modificarea respectivă este necesară deoarece în perioada electorală Consiliul Audiovizualului adoptă și alte decizii care nu au tangență cu reflectarea alegerilor și pentru a aduce o claritate cu reflectarea alegerilor și pentru a aduce o claritate că doar deciziile Consiliului Audiovizualului care au tangență cu reflectarea alegerilor sunt contestate la Curtea de Apel, venim cu respectivă propunere.	La articolul 91 alineatul (5), după sintagma „Consiliului Audiovizualului” se introduce textul „care au tangență cu reflectarea alegerilor”.
75.	<p>Articolul 92. Forma și conținutul contestației</p> <p>(2) Contestația va conține următoarele elemente obligatorii:</p> <p>a) denumirea autorității căreia i se solicită examinarea contestației;</p> <p>b) numele și prenumele sau denumirea contestatarului, precum și alte date de identificare și de corespondență ale acestuia;</p> <p>c) descrierea faptelor invocate ca presupuse încălcări, în particular asupra drepturilor vătămăte, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 91 alin. (1) lit. d) și alin. (6), indicarea temeiului juridic, enumerarea și anexarea probelor ce confirmă faptele invocate, precum și cerințele contestatarului;</p> <p>d) data depunerii contestației și semnătura contestatarului sau a reprezentantului acestuia.</p> <p>(4) La depunerea contestațiilor privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media, contestatarii vor ține cont de cerințele de formă și conținut stabilite de Codul serviciilor media audiovizuale.</p> <p>(5) Forma și conținutul contestațiilor depuse în instanța de judecată trebuie să corespundă</p>	<p>Avocatul Poporului:</p> <p>Condiționarea dreptului de depunere a contestației de existența dreptului vătămăte a contestatarului (art.92 alin.(2) din proiect)</p> <p>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</p> <p>Referindu-ne la prevederile art. 92 alineatele (4) și (5) atragem atenția la respectarea rigorilor Legii nr. 100/2017 în ceea ce privește trimiterea la alte acte normative, în mod special, la norma de la alin. (5) al art. 55.</p> <p>Totodată, întru asigurarea preciziei normei, recomandăm ca în conținutul alineatelor menționate supra să fie prevăzute expres trimiterea la numărul articolelor din actele normative la care se face trimitere.</p> <p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 92 alin. (2) lit. c), după cuvintele „indicarea temeiului juridic” urmează a se completa cu cuvintele „după caz”. Or, altfel, cerința e excesivă, deoarece nici măcar Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018 nu impune așa ceva.</p>	<p>Se ia act.</p> <p>Nu este indicată observația sau recomandarea propriu-zisă.</p> <p>Se ia act.</p> <p>Având în vedere procedurile specifice privind depunerea contestațiilor (cererilor) se califică judicios de indicat doar actul normativ care stabilește cerințele în acest sens.</p> <p>Se acceptă.</p>

<p>cerințelor stabilite de Codul administrativ și Codul de procedură civilă.</p>	<p>Propunerile Curții Supreme de Justiție</p> <p>Alineatul (3) trebuie înlocuit cu alineatul (4). Or, alineatul 3 se referă și pentru procedura în fața Consiliului Audiovizualului. În general nu este justificată prevederea alineatului ce se referă la Consiliul Audiovizualului. Forma de sesizare trebuie să fie uniformă pentru orice autoritate care soluționează contestațiile în materie electorală.</p> <p>De asemenea, alineatul (1) urmează a fi expus în redacția universală prevăzută de Codul administrativ: „Modalitățile de depunere a contestațiilor în fața organelor electorale competente sunt cele prevăzute de art. 72 din CA”.</p> <p>Articolul 72 din CA este mult mai accesibil cetățeanului în ce privește modalitățile de sesizare a autorităților publice. Deci, nu este justificată derogarea de la prevederile art. 72 din Codul administrativ.</p> <p>Cu referire la alineatul (2), Curtea Supremă de Justiție consideră că acesta urmează a fi expus în următoare redacție:</p> <p>(2) Contestația va conține următoarele elemente obligatorii:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) denumirea autorității competente căreia i se solicită examinarea contestației; b) numele și prenumele sau denumirea contestatarului, precum și alte date de identificare și de corespondență ale acestuia; 	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Alin. (1) – (3) sunt cerințele generale aplicabile în raport cu contestațiile electorale. Alin. (4) și (5) stabilesc particularitățile ce pot interveni în cazul contestațiilor examinate de Consiliul Audiovizualului și instanțele de judecată.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Reiterăm că procedura de examinare a contestațiilor în materie electorală este una specifică, pornind de la termenele restrânse de examinare. Astfel, cel puțin art. 72 alin. (2) lit. c) nu este aplicabil litigiilor electorale, în partea ce ține de depunerea petițiilor (contestațiilor) verbale. Adicional, nu poate fi acceptată forma depunerii prin fax, conform art. 72 alin. (2) lit. a) din CA.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Nu este clară esența propunerii/recomandării, ori în redacția propusă de autor este exact același text.</p>
--	---	---

		<p>c) descrierea faptelor invocate ca presupuse încălcări, în particular asupra drepturilor vătămăte, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 72 alin. (4), indicarea temeiului juridic, enumerarea și anexarea probelor ce confirmă faptele invocate, precum și cerințele contestatarului;</p> <p>d) data depunerii contestației și semnătura contestatarului sau a reprezentantului acestuia.</p> <p>Alineatul 4 din prezentul articol este fără sens, deoarece forma de sesizare urmează a fi universală, ca și în cazul cererii de chemare în judecată, indiferent de tipul acțiunii. Această dispoziție legală este confundată cu natura dreptului material, care prevede condițiile de emitere a actului administrativ individual.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Esența alin. (4) este de a se ține cont de particularitățile de examinare a contestațiilor în cazul implicării furnizorilor de servicii media. Distanța nu se face între contestațiile depuse la aceeași categorie de organe publice (organe electorale), dar între diferite categorii de autorități publice (organe electorale, Consiliul Audiovizualului, instanțele de judecată). Respectiv, în condițiile în care cererea de chemare în judecată (contestații electorale) urmează să corespundă adițional Codului electoral și rigorilor din Codul administrativ, respectiv, Codului de procedură civilă, contestațiile depuse în fața Consiliului Audiovizualului pot fi suplinite cu cerințele specifice de formă și conținut acestei proceduri.</p>
--	--	---	--

		<p>Iar cât privește dreptul de retragere a contestației stabilit în alin. (3) al acestui articol, considerăm că este posibilă până la adoptarea hotărârii de către autoritatea competentă, iar modificarea și/sau suplinirea contestației poate fi făcută până în ziua limită admisă pentru contestare în condițiile art. 72.</p> <p>În alineatul 5 al articolului dat mențiunea Codul de procedură civilă nu este necesară, deoarece Codul administrativ conține deja o asemenea prevedere la art. 195 din Codul administrativ. Aplicabilitatea Codului de procedură civilă în procedura contenciosului administrativ este guvernată de principiul subsidiarității.</p> <p>Avizul Consiliului Audiovizualului Art. 92 alin. (4) din Proiect, urmează să fie completat la final cu textul „și Codul administrativ”.</p>	<p>Se ia act. Aceași redacție o propune și autorul.</p> <p>Se acceptă. La articolul 92 alineatul (5), sintagma „și Codul de procedură civilă” se exclude.</p> <p>Se acceptă. La articolul 92, alineatul (4) se completează cu sintagma „și Codul administrativ”.</p>
76.	<p>Articolul 93. Condițiile pentru admisibilitatea contestațiilor Organele electorale verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărârea organului electoral. (2) Contestația se declară inadmisibilă în special când:</p>	<p>Avizul Guvernului La art. 93 alin. (2), partea dispozitivă, cuvintele „în special când” urmează a fi substituite cu cuvintele „în cazul în care”, ca fiind mai adecvate în context.</p> <p>Propunerile Curtii Supreme de Justiție Articolul dat urmează a fi exclus în mod principal.</p>	<p>Nu se acceptă. În partea ce ține de temeiurile de inadmisibilitate, atât în practica legislativă (ex. art. 207 alin. (2) din Codul administrativ), cât și în practica instanțelor judecătorești se folosește expresia „în special când”.</p> <p>Nu se acceptă.</p>

	<p>În primul rând, nu este reglementat clar dacă se referă doar la contestațiile depuse în fața organelor electorale sau și a instanțelor de judecată.</p> <p>În al doilea rând, art. 207 din Codul administrativ reglementează cum are loc examinarea admisibilității și cazurile în care acțiunea se declară inadmisibilă.</p> <p>Astfel, dacă art. 93 din Codul electoral se referă la acțiunea în contencios administrativ, atunci dublează reglementările în materie de contencios administrativ referitor la acțiunea în contencios administrativ. El este copiat din art. 207 Codul administrativ.</p> <p>Subliniem, că Codul administrativ se aplică în mod uniform pentru toate formele de activitate administrative, inclusiv în materia electorală, atât în ce privește procedura administrativă, cât și procedura contenciosului administrativ. Normele legislative speciale derogatorii sunt admise prin prisma și condițiile prevăzute de art. 2 alin. (2) din CA pentru unele aspecte ale activității administrative. Scopul normelor legislative speciale rezidă în reglementarea unor situații mai favorabile.</p> <p>Mai mult, se utilizează sintagma „în special” care arată la caracterul neexhaustiv, iar ulterior același lucru se repetă prin „h) în alte cazuri stabilite de prezentul capitol. Logica acestei tehnici legislative nu este clară și se contrazice.</p> <p>Dacă se optează pentru art. 93 doar la organele electorale, atunci lit. g) urmează a fi exclusă, deoarece este cuprinsă în litera a) de la alineatul (2). Dispoziția de la lit. a) după logica Codului administrativ (art. 166 și art. 189 CA) consacră așa numitul criteriul al afectării individuale, care este utilizat în contenciosul Curții de Justiție a UE, dar și CEDO. În așa mod se exclud procedurile administrative populare, care implică birocrație și cheltuieli de resurse. Se bazează</p>	<p>Articolul respectiv se referă la temeiurile de inadmisibilitate a contestațiilor depuse la organul electoral, pe când articolul din Codul administrativ se referă la procedura în fața instanței de judecată.</p>
--	---	--

	pe teza că, nimeni nu este în drept să fie gardianul drepturilor altei persoane.	
77.	<p>Articolul 94. Depunerea contestației în calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, concurentul electoral sau participantul la referendum, care revindică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g).</p>	<p>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</p> <p>În contextul asigurării realizării depline a dreptului electoral pentru toți subiecții vizați/implicați în acest exercițiu, ținând cont de faptul că, orice încălcare a regulilor procesului electoral, afectează dreptul tuturor cetățenilor, recomandăm revizuirea prevederilor art. 94 alin. (1) întru extinderea categoriilor de persoane cu drept de contestare în condițiile Capitolului XIII din cod.</p> <p>Tot aici, remarcăm că norma la care se face trimitere în conținutul art. 94 alin. (1) - „art. 27 lit. g)”, nu stabilește careva condiții ci determină una din atribuțiile Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 94 alin. (1), teza a doua necesită a fi supusă revizuirii, având în vedere că norma de trimitere invocată în text se consideră a fi greșită.</p> <p>Propunerile Curții Supreme de Justiție</p> <p>Articolul dat trebuie de reintitulat în „Dreptul de a depune contestația”. Or, conținutul acestui articol nu se referă la procedura de depunere, dar reglementează dreptul la înaintarea contestației, consecința lipsei acestui drept este inadmisibilitatea contestației pentru</p>
		<p>Se acceptă parțial</p> <p>La art.94 se includ și blocurile electorale.</p> <p>Alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) <i>Funcționarii electorali, observatorii, precum și asociațiile obștești care au solicitat acreditarea observatorilor, pot depune contestații împotriva hotărârilor organului electoral prin care acestora le-au fost aplicate sancțiunile prevăzute de art. 102 alin. (6) și alin. (8). În aceste cazuri, legalitatea hotărârii se contestă la organul electoral ierarhic superior.</i>”</p> <p><i>Referința la art. 27 lit. g) clarifică care partide politice pot depune contestații, și anume cele care pot înainta solicitări de înregistrare a candidaților în alegeri. Astfel, ASP prezintă listat partidelor politice care s-au înregistrat până la stabilirea datei alegerilor (art. 63 alin. (2) lit. a) din proiect).</i></p> <p>Se acceptă.</p> <p>Articolul 94 va avea următorul titlu: „Articolul 94. Dreptul de a depune contestația”.</p>

		<p>motivul de la 93 alin. (2) lit. a). O altă întrebare importantă rezidă în faptul dacă acest articol se referă și acțiunea în contencios administrativ ? Ce au în vedere autorii proiectului? Doar organul electoral pentru alineatul (1) sau și instanța judecătorească competentă? În alineatul (3) lit. c) și d) trebuie de înlocuit cu lit. b) și c).</p>	
78.	<p>Articolul 95. Termenul de depunere a contestațiilor</p> <p>(1) În perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile calendaristice, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.</p> <p>(5) Contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se depun la Consiliul Audiovizualului în termen de 3 zile calendaristice de la identificarea încălcărilor prin care au fost vătămăte drepturile contestatarului.</p> <p>(9) După ziua alegerilor sau referendumurilor, contestațiile pot fi depuse în termen de 3 zile calendaristice din ziua votării, însă nu mai târziu de data:</p> <p>a) adoptării hotărârilor de către organele electorale cu privire la aprobarea proceselor-verbale de totalizare a rezultatelor alegerilor și referendumurilor locale și/sau validarea mandatelor aleșilor locali;</p> <p>(11) Depunerea contestațiilor nu suspendă executarea actelor emise de organele electorale</p>	<p>Avizul Guvernului La art. 95 alin. (9) lit. a), urmează a se analiza oportunitatea excluderii acesteia sau, după caz, reformularea. Or, nu poate fi condiționată temporal depunerea contestației până la adoptarea hotărârii organului electoral de aprobare a proceselor-verbale. Dacă asta ar avea loc în 24 de ore, ar fi cazul de indicat o soluție echilibrată. De exemplu, nu mai târziu de 3 zile de la alegeri pare a fi mai rezonabil.</p> <p>Propunerile Curtii Supreme de Justiție În ce privește alineatul (1) urmează a fi înlocuită noțiunea acțiune/inacțiunea cu faptul săvârșit. Noțiunea hotărârea trebuie exclusă.</p> <p>În alineatul (11) trebuie utilizată noțiunea corectă de act administrativ individual, deoarece suspendarea este posibilă doar pentru actele administrative individuale defavorabile (a se vedea art. art. 214 și 172 alin. (2) din CA).</p> <p>Avizul Consiliului Audiovizualului.</p>	<p><i>Se acceptă. alin.(9) a fost reformulat.</i></p> <p>Nu se acceptă. Aceleași aspecte privind momentul calculării termenului de depunere a contestației se aplică și în prezent, nefiind înregistrate cazuri în practică privind neclaritatea normei.</p> <p>Se acceptă. La articolul 95 alineatul (11), cuvântul „normative” se substituie cu cuvântul „administrative”.</p> <p>Se acceptă parțial.</p>

	sau de alte autorități competente, dacă actele normative în domeniul electoral nu prevăd altfel sau autoritatea, după caz, instanța de judecată nu a dispus suspendarea executării actelor contestate în condițiile Codului administrativ.	La art. 95 alin. (5) din Proiect, sintagma „identificarea încălcărilor” urmează a fi înlocuită cu sintagma „difuzarea programului audiovizual”, deoarece practic este imposibil de verificat dacă a fost respectat termenul de 3 zile de la data identificării încălcărilor.	La articolul 95 alineatul (5), după cuvintele „identificarea încălcărilor” se completează cu cuvintele „difuzarea programului audiovizual”.
79.	Articolul 96. Sarcina probațiunii (1) Fiecare contestatar probează faptele pe care își întemeiază pretențiile formulate și este responsabil de veridicitatea și calitatea probelor prezentate. (2) Obligația de a confirma respectarea termenului de depunere a contestației în condițiile art. 95 revine contestatarului.	Propunerile Curții Supreme de Justiție Curtea Supremă de Justiție consideră că acest articol trebuie exclus. În materie de probe în procedura administrativă și procedura contenciosului administrativ se aplică art. art. 22, 85-93, 220, 194 din CA. Art. 93 din CA reglementează sarcina formală și materială a probei. Orice participant este obligat să-și probeze pretențiile sale. De altfel, reglementările din Codul administrativ sunt ample și oferă un spectru larg în privința mijloacelor de probe pentru investigarea stării de fapt în vederea stabilirii temeiului actului administrativ.	Nu se acceptă. Reiterăm că procedura de examinare a contestațiilor electorale este una specifică. În cele mai multe cazuri, procedura administrativă nu poate fi aplicată uniform în procesul de examinare a litigiilor electorale. Mai mult, funcționarii electorali implicați în examinarea acestora, de cele mai multe ori, nu au cunoștințe în domeniul procedurii administrative. Pentru simplitate și uniformitate este mai judicios de descris procedura litigioasă în Codul electoral.
80.	Articolul 97. Regimul juridic al competenței autorităților publice în examinarea contestațiilor (1) La depunerea contestației se va ține cont de competența și atribuțiile autorităților publice în materie de examinare a contestațiilor, de tipul scrutinului, de preținsele încălcări și locul unde acestea au fost săvârșite, precum și de cerințele care se înaltează.	Propunerile Curții Supreme de Justiție Articolul dat urmează a fi reintitulat, deoarece noțiunea de regim juridic este mai largă, ea include conflictele de competență, organele care le soluționează și alte aspecte. Denumirea unui articol trebuie să reflecte în general și omogen relațiile sociale reglementate. Prin urmare, articolul în cauză trebuie să fie expus în următoare redacție „Competența autorităților publice în examinarea contestațiilor”.	Se acceptă. Articolul 97 va avea următorul titlu: „ Articolul 97. Competența autorităților publice în examinarea contestațiilor”.
		Alineatul (1) al acestui articol conține mai multe probleme. Se folosesc nejustificat două noțiuni	Se acceptă parțial.

		<p>juridice, de competență și atribuții ale autorității publice. Aceste două noțiuni sunt sinonime. Art. 53 (vezi art. art. 7, 8) din CA definește explicit că competența constituie totalitatea atribuțiilor autorităților publice. În teoria organizării de stat, după cum prevede și Codul administrativ, se folosește noțiunea de sarcini (funcții, domenii de activitate) și de competență. Autoritățile publice sunt înzestrate cu sarcini și competențe (atribuții) necesare pentru realizarea lor. În celelalte noțiuni sunt necesare pentru legiuitor atunci când stabilește competența (natura raportului juridic, obiectul cererii sau locul încălcării). Deci, alineatul (1) trebuie să aibă următoarea redacție: „Contestația se depune cu respectarea competenței autorității publice.”</p> <p>După alineatul (4) urmează a fi inclus un alineat nou (5) care să referă la conflictele de competență între organele electorale: „(5) Conflictele dintre organele electorale se soluționează în termen de 2 zile de către Comisia Electorală Centrală”.</p>	<p>La articolul 97 alineatul (1), cuvintele „și atribuțiile” se exclud.</p> <p>Se acceptă parțial. Propunerea respectivă va fi inserată în prevederile art. 99 care stabilește expres aspectele ce vizează soluționarea conflictelor de competență. respectiv se va propune amendament (a se vedea art. 99)</p>
81.	<p>Articolul 98. Competența jurisdicțională la examinarea contestațiilor</p> <p>(1) În ordinea procedurii contenciosului administrativ, instanțele de judecată examinează acțiunile în domeniul electoral după cum urmează:</p> <p>1) Judecătorile în primă instanță soluționează contestațiile împotriva</p>	<p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice La art. 98 alin. (3) considerăm oportun de a specifica că „în perioada electorală” programul instanțelor de judecată se organizează în așa fel încât contestațiile să poată fi dispuse și examinate fără întârziere.</p>	<p>Se acceptă Alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) În perioada electorală, programul instanțelor de judecată se organizează în așa fel încât contestațiile să poată fi depuse și examinate fără întârziere.”</p>

<p>acțiunilor/inacțiunilor și hotărârilor organelor electorale, după efectuarea procedurii de examinare a cererii prealabile;</p> <p>2) Curtea de Apel Chișinău soluționează în primă instanță:</p> <p>a) contestațiile împotriva acțiunilor / inacțiunilor și actelor administrative ale Comisiei Electorale Centrale;</p> <p>b) contestațiile împotriva acțiunilor/inacțiunilor și deciziilor Consiliului Audiovizualului;</p> <p>3) Curțile de apel soluționează cererile de apel împotriva actelor judecătorești emise de judecătorii în cadrul litigiilor electorale;</p> <p>4) Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva actelor judecătorești ale curților de apel adoptate în cadrul litigiilor electorale.</p> <p>(2) Contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile prezentului cod, ale Codului administrativ și ale Codului de procedură civilă.</p> <p>(3) Programul instanțelor de judecată se organizează în așa fel încât contestațiile să poată fi depuse și examinate fără întârziere.</p>	<p>Propunerile Curții Supreme de Justiție</p> <p>Alineatul (1) urmează a fi reformulat din motive de claritate și păstrarea unității materiei, după cum urmează: „În procedura contenciosului administrativ, instanțele de judecată competente examinează acțiunile în domeniul electoral, după cum urmează:</p> <p>1) Judecătoriile în primă instanță acțiunile în privința hotărârilor organelor electorale;</p> <p>2) Curtea de Apel Chișinău soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva actelor administrative individual și normative ale Comisiei Electorale Centrale, împotriva hotărârilor Comisiei Electorale Centrale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a altor competitori sau subiecți electorali, precum și împotriva deciziilor Consiliului Audiovizualului;</p> <p>Totodată, alineatele privind căile nu sunt complete, deoarece nu se referă la căile de atac împotriva încheierilor judecătorești. Mai mult, ele nu sunt necesare din motivul că se dublează în raport cu prevederile art. 191 alin. (4) – (5) din Codul administrativ. Important de indicat termenul în care se exercită calea de atac.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>„La articolul 98 alineatul (1), după cuvintele „instanțele de judecată” se introduce cuvântul „competente”.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>în cazul subpunctului 1) se omite „faptele comise de către concurenții electorali”.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 98, alineatul (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Acțiunea în contencios administrativ înaintată la instanța de judecată competentă se examinează</p>
--	--	---

	<p>prevederile prezentului cod și ale Codului administrativ.</p> <p>De altfel, indicarea Codului de procedură civilă nu este necesară, deoarece art. 195 din Codul administrativ conține această reglementare. Aplicarea Codului de procedură civilă în materia procedurii contenciosului administrativ este guvernată de principiul subsidiarității. (3) Programul instanțelor de judecată se organizează în așa fel încât contestațiile să poată fi depuse și examinate fără întârziere.</p> <p>Suplimentar, conchidem asupra necesității introducerii în articolul dat a unui nou alineat (alin. (4)), prin care să fie stipulat că raporturile juridice ce țin de garantarea exercitării dreptului la libera exprimare, precum și a unui echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare, apărarea onoarei și demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie apărute în perioada electorală se examinează de instanța de drept comun conform Legii cu privire la liberate de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010 în vigoare din 09.10.2010</p>	<p>în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului administrativ”.</p> <p>Se acceptă parțial. Articolul 98 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins: „(4) Acțiunile ce țin de garantarea exercitării dreptului la libera exprimare, precum și a unui echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare, apărarea onoarei și demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie apărute în perioada electorală se examinează de instanța de drept comun conform Legii nr. 64/2010 cu privire la libertate de exprimare, în termenii prevăzuți la art. 100.”</p>
82.	<p>Articolul 99. Soluționarea conflictelor de competență</p> <p>(3) În toate aceste cazuri, organele electorale care recepționează contestațiile, însă nu demarează examinarea în fond a acestora, le declară inadmisibile în condițiile art. 93.</p>	<p>Se acceptă. La articolul 99 alineatul (3), cuvintele „În toate aceste cazuri” se substituie cu textul „În cazurile prevăzute la alin. (1) și (2)”.</p> <p>La articolul 140 alineatul (4), cuvintele „Dacă aceste condiții sunt</p>

		<p>îndeplinite” se substituie cu textul „Dacă sunt întrinite condițiile prevăzute la alin. (1) - (3)”.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Menționăm că această normă a fost dezvoltată în contextul procesului de transparență decizională, având la bază propunerile și recomandările parvenite.</p> <p>Suplimentar, ținând cont de propunerea de la art. 97 se propune amendament:</p> <p>„Articolul 99 alineatul (1) se completează cu un enunț nou cu următorul cuprins: „Conflictele de competență dintre organele electorale se examinează de către Comisia Electorală Centrală, conform procedurii aprobate de comisie în condițiile art. 91 alin. (10).”</p>	<p>îndeplinite” se substituie cu textul „Dacă sunt întrinite condițiile prevăzute la alin. (1) - (3)”.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Menționăm că această normă a fost dezvoltată în contextul procesului de transparență decizională, având la bază propunerile și recomandările parvenite.</p> <p>Suplimentar, ținând cont de propunerea de la art. 97 se propune amendament:</p> <p>„Articolul 99 alineatul (1) se completează cu un enunț nou cu următorul cuprins: „Conflictele de competență dintre organele electorale se examinează de către Comisia Electorală Centrală, conform procedurii aprobate de comisie în condițiile art. 91 alin. (10).”</p>
	<p><u>Propunerile Curții Supreme de Justiție</u></p> <p>Articolul urmează a fi exclus din următoarele motive.</p> <p>Codul administrativ definește conflictul de competență și formele acestuia, precum și modul de soluționare. Totodată, art. 99 din proiect conține reglementări care admite conflicte de competență dintre instanțele judecătorești și organele electorale, uneori greu de înțeles, fapt care contravine principiului imutabilității competenței, constituirii legale a unui tribunal, eficienței procedurii și standardului de calitate a legii.</p>	<p><u>Avocatul Poporului:</u></p> <p>Păstrarea competenței instanțelor de judecată de confirmare a legalității alegerilor și referendumurile locale (art.100 alin.(8) din proiect);</p>	<p><u>Avocatul Poporului:</u></p> <p>Păstrarea competenței instanțelor de judecată de confirmare a legalității alegerilor și referendumurile locale (art.100 alin.(8) din proiect);</p>
83.	<p>Articolul 100. Termenul de examinare a contestațiilor</p> <p>(3) La examinarea contestațiilor și litigiilor electorale, autoritățile competente vor acorda prioritate celor care se referă la înregistrarea, acreditarea sau confirmarea subiecților electorali, precum și celor care vizează refuzul sau anularea înregistrării, acreditării sau confirmării acestora, inclusiv celor care se</p>		<p><u>Nu se acceptă.</u></p> <p>Potrivit art. 125 și 148 din proiectul Codului electoral, Curtea Constituțională confirmă sau infirmă legalitatea alegerilor parlamentare și prezidențiale doar după examinarea tuturor contestațiilor de către organele electorale și instanțele de drept</p>

	<p>referă la corectitudinea întocmirii listelor electorale, precum și la exercitarea dreptului la vot.</p> <p>(8) Consiliile electorale de circumscripție și, respectiv, Curtea Constituțională confirmă rezultatele alegerilor și validează mandatele candidaților aleși, precum și confirmă listele candidaților supleanți, doar după soluționarea definitivă a contestațiilor.</p>		<p>comun, în termen de 10 zile de la primirea actelor de la Comisia Electorală Centrală.</p> <p>Același raționament rezultă și din prevederile art. 100 alin. (8), care impune obligațiunea confirmării rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor doar după soluționarea definitivă a contestațiilor.</p> <p>Astfel, până în momentul adoptării de către Curtea Constituțională a hotărârii privind confirmarea alegerilor, deja contestatarii vor avea posibilitatea să exercite toate căile de atac împotriva deciziilor pe marginea contestațiilor depuse.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 100 alineatul (7), după cuvântul „autoritățile” se introduc cuvintele „și instanțele de judecată”.</p>	
		<p><u>Propunerile Curții Supreme de Justiție</u></p> <p>Alineatul (7) trebuie completat după autoritățile publice cu „și instanțele de judecată competente”, deoarece în prima parte a textului este conținută noțiunea de litigiu electoral, dar ulterior se restrânge reglementarea doar în privința autorităților publice. Se referă și la instanțele judecătorești sau ele n-au prioritatea în soluționarea litigiilor electorale? Care ar fi diferența? Ceea ce este prioritar pentru organul electoral, urmează ai fi prioritar și pentru instanță, ori natura raportului electoral nu se schimbă în funcție de organul competent în soluționarea cererii.</p>		
84.	<p>Articolul 102. Răspunderea juridică</p> <p>(2) Pentru încălcarea actelor normative în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală, după caz, consiliul electoral de circumscripție, din oficiu sau în temeiul cererii</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 102 alin. 2), propunem revizuirea pentru claritate și precizie. În special ne referim la lit. d) – care sancționează, de referit la articole concrete sau de</p>	<p>Se acceptă.</p>	

	<p>formulate de o altă autoritate competentă ori la cererea contestatarilor, poate aplica sau solicita aplicarea următoarelor sancțiuni de bază sau complementare:</p> <p>d) sancțiunea contravențională în temeiul Codului contravențional;</p> <p>f) solicitarea radierii din oficiu a partidelor politice.</p> <p>(9) Comisia Electorală Centrală poate solicita Agenției Servicii Publice radieră din oficiu a partidelor politice în condițiile Legii nr. 294/2007 privind partidele politice.</p>	<p>indicat că ar fi vorba de cele atribuite după competență CEC-ului ca agent.</p> <p>În contextul normei de la art. 102 alin. (2) lit. f) este necesară comasarea prevederii de la alin. (9) din același articol pentru a asigura plenitudinea reglementării.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>În partea ce ține de lit. f), menționăm că la momentul nu este posibil asigurarea trimiterii la norma din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, deoarece propunerea de modificare a acestei legi se regăsește în proiectul de lege nr. 289/2022.</p>
85.	<p>Articolul 103. Răspunderea penală</p> <p>(1) Se consideră încălcări ale prezentului cod și sunt pasibile de răspundere penală faptele prevăzute în Codul penal.</p> <p>(2) Președinții organelor electorale și alte persoane cu funcții de răspundere sunt obligați să informeze, cel târziu a doua zi lucrătoare din momentul constatării, organele procuraturii sau organele afacerilor interne despre acțiunile ce conțin elemente constitutive ale unei infracțiuni privind organizarea și desfășurarea alegerilor sau finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, care le-au devenit cunoscute.</p>	<p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</p> <p>Întru respectarea principiilor de legiferare de la art. 3 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 100/2017, considerăm oportun ca la art. 103 alin. (1) să fie menționate expres articolele din Codul penal la care se face referință.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Anterior, se indicau expres articolele din Codul penal, însă au fost atestate cazuri în care se făceau ajustări în legislația penală și nu se corelau cu prevederile Codului electoral. Mai mult, în redacția actuală Codul electoral (art. 76) face referință la art. 181 și 182 din Codul penal, însă legislația penală prevede și componentele de infracțiuni stabilită la art. 181¹ - 181³ în domeniul electoral.</p> <p>Respectiv, Codul electoral va trebui modificat de fiecare dată când se fac amendări la Codul penal pe domeniul respectiv. În sensul evitării unor astfel de situații, considerăm oportun păstrarea redacției propuse.</p>
	<p>Avizul Guvernului</p> <p>Se acceptă.</p>		

		<p>Art. 103, la alin. (2) menționează că președinții organelor electorale și alte persoane cu funcții de răspundere sunt obligați să informeze „cel târziu a doua zi lucrătoare din momentul constatării”, organele procuraturii sau organele afacerilor interne despre acțiunile ce conțin elemente constitutive ale unei infracțiuni privind organizarea și desfășurarea alegerilor sau finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, care le-au devenit cunoscute. Astfel, pentru intervenția promptă a organelor de drept, precum și neadmiterea distrugerii probelor și acumularea calitativă a materialelor probatorii, apreciem ca fiind oportună modificarea conținutului noinei, prin faptul obligării președinților organelor electorale și altor persoane cu funcții de răspundere de a informa „imediat” din momentul constatării, dar nu mai târziu de a doua zi lucrătoare despre acțiunile ce conțin elemente constitutive ale unei infracțiuni privind organizarea și desfășurarea alegerilor sau finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale care le-au devenit cunoscute.</p>	<p>La articolul 103 alineatul (2), textul „, cel târziu a doua zi lucrătoare din momentul constatării” se substituie cu textul „imediat, dar nu mai mult de 48 de ore din momentul constatării”.</p>
86.	<p>Articolul 104. Răspunderea contravențională (1) Se consideră încălcări ale prezentului cod și sunt pasibile de răspundere contravențională faptele prevăzute în Codul contravențional.</p>	<p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</p> <p>Întru respectarea principiilor de legiferare de la art. 3 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 100/2017, considerăm oportun ca la art. 104 alin. (1) să fie menționate expres articolele din Codul Contravențional la care se face referință.</p>	<p><i>Nu se acceptă</i></p> <p>Argumente similare celor expuse la modificările propuse la art. 103 din proiectul de lege.</p>
87.	<p>Articolul 106. Alegerea Parlamentului (1) Parlamentul se alege prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, pentru un mandat de 4 ani.</p>	<p>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</p> <p>Articolul 106 trebuie de a formula după cum urmează: «Articolul 106. Alegerea Parlamentului</p>	<p>Nu se acceptă.</p>

	<p>(2) Alegerea Parlamentului se efectuează într-o singură circumscripție electorală națională, în care se aleg 101 deputați.</p>	<p>(1) Parlamentul se alege prin vot universal, egal, direct, secret și liber, pentru un mandat de 4 ani.</p> <p>(2) alegerile parlamentare se desfășoară în baza unui sistem mixt (proporțional și majoritar) într-o singură circumscripție electorală națională și în circumscripțiile uninominale din UTA Găgăuzia.</p> <p>(3) într-o singură circumscripție electorală națională care acoperă întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv secțiile de votare din străinătate și pentru localitățile din stânga Nistrului, 96 de deputați se aleg conform sistemului proporțional.</p> <p>(4) în circumscripțiile uninominale, formate pe teritoriul administrativ al UTA Găgăuzia, 5 deputați se aleg conform sistemului majoritar, câte unul în fiecare circumscripție uninominală.»</p> <p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUF, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p>La art.106 va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 106. Alegerea Parlamentului</p> <p>(1) Parlamentul se alege prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat pentru un mandat de 4 ani.</p> <p>(2) Alegerile Parlamentului se efectuează în baza unui sistem de vot mixt (proporțional și majoritar) într-o circumscripție națională și în circumscripții uninominale din UTA Găgăuzia.</p> <p>(3) Într-o singură circumscripție națională care acoperă întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv secțiile de votare din străinătate și pentru localitățile din stânga Nistrului, 96 de deputați sunt aleși conform unui sistem proporțional.</p> <p>(4) În circumscripțiile uninominale formate pe teritoriul administrativ al UTA Găgăuzia, 5</p>	<p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>
--	---	--	--

		deputați sunt aleși conform sistemului majoritar, câte unul în fiecare circumscripție uninominală.”	
88.	<p>Articolul 107. Circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție în scopul organizării și desfășurării alegerilor parlamentare, Comisia Electorală Centrală constituie circumscripții electorale și consilii electorale de circumscripție, conform art. 34 și 35, care se aplică în modul corespunzător.</p>	<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>In articol 107:</p> <p>A se lua în considerare o singură parte ca parte (1) adăugați o parte (2) cu următorul conținut:</p> <p>“(2) limitele circumscripțiilor electorale uninominale pe teritoriul UTA Găgăuzia pentru alegerile parlamentare se aprobă de Comisia Electorală Centrală la propunerea Adunării Populare a Găgăuziei, cu cel mult 55 de zile înainte de desfășurarea acestora. Diferențele dintre circumscripțiile electorale uninominale în ceea ce privește numărul alegătorilor nu trebuie să depășească 5%.»;</p> <p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p><u>La art.107</u></p> <p>partea unică este considerată alineatul (1);</p> <p>Articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:</p> <p>“(2) Limitele circumscripțiilor uninominale de pe teritoriul UTA Găgăuzia la alegerile parlamentare se aprobă de către Comisia Electorală Centrală, la propunerea Adunării Populare a Găgăuziei, cu cel puțin 180 de zile înainte de desfășurarea acestora. Diferențele dintre circumscripțiile uninominale în ceea ce privește numărul alegătorilor nu trebuie să depășească 5 la sută.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>

89.	<p>Articolul 111. Desemnarea candidaților din partea partidelor sau a blocurilor electorale</p> <p>(1) Desemnarea candidaților la funcția de deputat se face potrivit art. 63, potrivit prevederilor statutare ale partidelor sau potrivit acordurilor de constituire a blocurilor electorale.</p> <p>(2) Partidul sau blocul electoral va înainta lista de candidați care nu va fi mai mică de 51 de persoane și nu va depăși numărul de 111 persoane.</p> <p>(3) Modelul listei de candidați se stabilește de către Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(4) Listele de candidați pentru alegerile parlamentare se aprobă conform prevederilor statutare ale partidelor sau ale acordurilor de constituire a blocurilor electorale.</p> <p>(5) Listele de candidați vor fi întocmite cu respectarea prevederilor art. 68 alin. (3).</p> <p>(6) Nerespectarea condițiilor specificate la alin. (2) – (5) și art. 112 alin. (2), atrage după sine refuzul înregistrării listelor de candidați sau a persoanelor de pe listă de către organul electoral corespunzător.</p>	<p>Amendament din partea deputatilor Fiodor GAGAŪZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</p> <p>La art.111 Alineatul (1) vor avea următorul cuprins:</p> <p>(1) Desemnarea candidaților la funcția de deputat pentru circumscripția națională și pentru fiecare circumscripție uninominală se face potrivit art. 63, conform prevederilor statutare ale partidelor și/sau blocurilor electorale.</p> <p>Articolul se completează cu alineatul (3), cu următorul cuprins:</p> <p>(3) câte un candidat pentru fiecare circumscripție uninominală.</p> <p>alineatele (3) – (6), sunt considerate alin. (4) – (7).</p> <p>Articolul se completează cu alineatele (8) și (9) vor avea următorul cuprins:</p> <p>(8) Pentru alegerile Parlamentare în baza circumscripțiilor uninominale, candidații desemnați de partide, precum și cei independenți pot candida doar într-o singură circumscripție uninominală.</p> <p>(9) Persoana inclusă în lista de candidați din partea unui concurent electoral pentru alegerile în baza circumscripției naționale poate candida și într-o singură circumscripție uninominală din partea acelui concurent electoral sau în calitate de candidat independent.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>
90.	<p>Articolul 112. Înregistrarea concurenților electorali pentru alegerile parlamentare</p> <p>(1) Pentru a fi înregistrați, partidele politice, blocurile electorale și candidații independenți depun la Comisia Electorală Centrală</p>	<p>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</p> <p>In articol 112:</p>	<p>Nu se acceptă.</p>

	documentele conform art. 68, care se aplică în mod corespunzător. (2) Aceeași persoană poate fi inclusă doar într-o singură listă de candidați din partea unui partid politic, bloc electoral sau poate candida independent.	partea (1) după cuvintele «blocuri electorale» se adaugă cuvintele «candidați pentru circumscripțiile uninominale»; adăugați o parte (3) cu următorul conținut: "(3) candidații pentru funcția de deputat în circumscripțiile uninominale sunt înregistrați de consiliile electorale de circumscripție.»; adăugați o parte (4) cu următorul conținut: candidații pentru funcția de deputat în circumscripțiile uninominale pot candida doar într-o circumscripție uninominală și nu pot candida simultan pentru funcția de deputat într-o circumscripție națională.».	A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.
91.	Articolul 113. Condițiile speciale pentru listele de subscripție (1) Pentru a fi înregistrat de către Comisia Electorală Centrală, candidatul independent prezintă liste de subscripție care conțin semnăturile a cel puțin 2000 și cel mult 2500 de susținători cu drept de vot. Prin derogare de la această prevedere, o candidată femeie prezintă semnăturile a cel puțin 1000 și cel mult 2500 de susținători cu drept de vot. (2) Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului independent la funcția de deputat în Parlament, prezentarea și verificarea listelor de subscripție se efectuează conform art. 65, 66 și 67 și regulamentul comisiei, care se aplică în modul corespunzător. (3) Dacă, după verificare, se constată că nu a fost prezentat numărul necesar de semnături ori, după invalidarea listelor de subscripție și/sau a semnăturilor din acestea, numărul lor s-a redus față de plafonul minim prevăzut la alin. (1), candidatul independent nu este înregistrat,	Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei: In articol 113: se adaugă Partea (1 ¹) cu următoarea formulare: „(1 ¹) candidații pentru funcția de deputat în circumscripțiile uninominale sunt înregistrați de consiliile electorale de circumscripție”; se adaugă Partea (1 ²) cu următoarea formulare: “(1 ²) pentru înregistrarea de către Consiliul electoral de circumscripție, un candidat într-o circumscripție uninominală prezintă fișe de semnătură în susținerea sa. conținând semnături de cel puțin 500 și nu mai mult de 1000 de persoane care au drept de vot. Prin derogare de la această dispoziție, femeie candidată într-o circumscripție electorală uninominală depune semnături de cel puțin 300 și nu mai mult de 1.000 de susținători cu drept de vot.”. partea (2) după cuvintele «pentru susținerea», se adaugă cuvintele «candidatului pentru o circumscripție uninominală și»;	Nu se acceptă. A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.

	<p>comunicându-i-se hotărârea respectivă în termen de 24 de ore de la adoptare.</p> <p>(4) Nu se admite depunerea de către un candidat independent a unor liste de subscripție suplimentare după ce Comisia Electorală Centrală a primit și a înregistrat setul de documente prevăzut la art. 68.</p>	<p>în partea (3), după cuvintele «candidatul independent», se adaugă cuvintele «sau, respectiv, un candidat pentru o circumscripție uninominală»;</p> <p>partea (4) după cuvintele «candidat independent» se adaugă cuvintele «sau candidat pentru o circumscripție uninominală», iar după cuvintele «Comisia Electorală Centrală» se adaugă cuvintele «sau, respectiv, Consiliul raional pentru o circumscripție uninominală»;</p> <p>adăugați o parte (5) din următorul conținut:</p> <p>«(5) semnăturile în sprijinul candidaților independenți pot fi colectate pe teritoriul întregii circumscripției naționale, iar candidaților pentru circumscripțiile uninominale pot fi colectate numai în circumscripție de înregistrare.».</p>	
92.	<p>Articolul 114. Grupurile de inițiativă pentru susținerea candidatului independent pentru funcția de deputat</p> <p>(2) Grupul de inițiativă se constituie în urma unei adunări a cetățenilor cu drept de vot, la care se susține candidatului independent la funcția de deputat, se alege conducătorul grupului și se aprobă lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora. Candidatul independent trebuie să fie participe în mod obligatoriu la adunarea de constituire a grupului de inițiativă și poate fi ales conducător al grupului. Conducătorul grupului va coordona activitatea de colectare a semnăturilor susținătorilor candidatului, va verifica autenticitatea semnăturilor, întocmirea și sistematizarea listelor de subscripție, conform cerințelor stabilite.</p>	<p>Amendament din partea deputatilor Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</p> <p>La art.114 în denumirea articolului, după cuvântul "candidat independent" și pe tot textului articolului, adăugăm cuvintele (și candidatului unei circumscripții uninominale).</p> <p>În alineatele (4) și respectiv (6) după cuvintele "Comisia Electorală Centrală" se adaugă cuvintele "sau consiliul raional pentru o circumscripție uninominală";</p> <p>Articolul se completează cu alineatul (7) cu următorul cuprins:</p> <p>"(7) Semnăturile pentru susținerea candidaților independenți pot proveni de la întreaga circumscripție națională, iar candidații pentru circumscripțiile uninominale pot fi colectați numai în circumscripția de înregistrare."</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>
		<p>Avizul Guvernului</p>	

	<p>(4) Lista membrilor grupului de inițiativă, în care este indicat și conducătorul acestui grup, se depune la Comisia Electorală Centrală, de către candidatul independent.</p> <p>(6) Procedura detaliată privind constituirea și înregistrarea grupului de inițiativă se stabilește în regulamentul Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p>La art. 114 alin. (2), teza a doua, din considerente de redactare, cuvintele „trebuie să fie participe” urmează a fi substituite cu cuvântul „participă”.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 114 alineatul (2), cuvintele „trebuie să fie participe” se substituie cu cuvintele „participă”.</p>
93.		<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>Se adaugă articol 114¹ după cum urmează:</p> <p>”” Articol 114¹. Grupuri de inițiativă pentru susținerea candidaților parlamentari într-o circumscripție uninominală</p> <p>(1) dacă inițiativa de susținere a unui candidat parlamentar vine de la cetățeni, se creează un grup de inițiativă pentru susținerea candidatului. Un grup de inițiativă se creează la o ședință în prezența unui candidat susținut pentru deputat, la care se alege șeful grupului și se aprobă o listă a membrilor cu datele lor personale. Un grup de inițiativă poate susține numai un singur candidat la funcția de deputat. Membrii unui grup de inițiativă nu pot fi membri ai unui alt grup de inițiativă în același timp.</p> <p>Lista membrilor grupului de inițiativă cu indicarea șefului acestuia se prezintă în Consiliul raional cu cel mult 50 de zile înainte de ziua alegerilor direct de către candidatul la funcția de deputat. Aceasta listă trebuie să conțină numele, prenumele, anul nașterii și adresa de domiciliu a fiecărui membru al grupului de inițiativă.</p> <p>Dacă sunt îndeplinite toate cerințele enumerate în părțile (1) și (2), organul electoral înregistrează grupul</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>

94.	<p>Articolul 116. Retragera candidatului independent</p> <p>(1) Candidatul independent are dreptul să își retragă candidatura, dar nu mai târziu decât cu 10 zile înainte de ziua alegerilor. În acest caz, cererea privind retragerea candidatului independent se prezintă personal de către acesta la Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(2) Hotărârea privind retragerea candidatului independent din cursa electorală se adoptă de Comisia Electorală Centrală în cel mult 3 zile calendaristice de la data depunerii cererii conform alin. (1).</p>	<p>de inițiativă în termen de trei zile de la data depunerii listei și eliberează certificate membrilor săi».</p> <p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>În articol 116:</p> <p>în titlul articolului, după cuvintele "candidat independent", se adaugă cuvintele "sau candidat pentru o circumscripție uninominală";</p> <p>partea (1) după cuvintele "candidat independent" se adaugă cuvintele "sau candidat pentru o circumscripție uninominală", iar după cuvintele "comisie electorală" se adaugă cuvintele "sau, pentru o circumscripție uninominală în Consiliul electoral de circumscripție"; în partea (2), după cuvintele „Comisia Electorală”, se adaugă cuvintele: " ,dar candidatul pentru o circumscripție uninominală de către Consiliul electoral de circumscripție";</p> <p>se completează articolul cu partea (3) din următorul conținut:</p> <p>”(3) în cazul retragerii candidatului unic înregistrat într-o circumscripție uninominală sau neparticipării acestuia la alegeri din alte motive, alegerile parțiale se organizează în conformitate cu procedura stabilită de prezentul Cod.”.</p> <p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p><u>La art. 116</u></p> <p>În denumirea articolului, după cuvintele "candidat independent", se adaugă cuvintele "sau candidat într-o circumscripție uninominală";</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>
-----	--	---	---

	<p>în alineatul (1), după cuvintele "candidat independent", se adaugă cuvintele "sau candidat într-o circumscripție uninominală", iar după cuvintele "comisie electorală" se adaugă cuvintele "candidat într-o circumscripție uninominală la consiliul electoral de circumscripție relevant";</p> <p>alineatul (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>(2) Decizia privind retragerea din procesul electoral a unui candidat sau candidat independent într-o circumscripție uninominală se adoptă de către Comisia Electorală Centrală sau, respectiv, consiliul electoral de circumscripție, în termen de cel mult 3 zile calendaristice de la data depunerii cererii, în conformitate cu alineatul (1).</p> <p>Articolul se completează cu alineatele (3) și (4) cu următorul cuprins:</p> <p>(3) Candidatul din circumscripția uninominală poate fi retras de către partidul politic, organizația social-politică sau blocul electoral care l-a desemnat, dar nu mai târziu decât cu 7 zile înainte de ziua alegerilor.</p> <p>Decizia privind retragerea se adoptă de același organ al partidului politic, organizației social-politice sau bloc electoral care l-a desemnat și se prezintă organului electoral, care o aduce la cunoștința publică imediat.</p> <p>(4) Dacă în circumscripția uninominală a fost înregistrat un singur candidat și acesta și-a retras candidatura ori nu a participat la alegeri din alte motive, în circumscripția respectivă se organizează alegeri parțiale, în condițiile prezentului cod.</p>
--	---

95.	<p>Articolul 122. Stabilirea pragului de reprezentare</p> <p>(2) Pragul minim de reprezentare constituie următoarele procente din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară:</p> <p>a) pentru un bloc electoral – 7 la sută;</p> <p>b) pentru un partid politic – 5 la sută;</p> <p>c) pentru un candidat independent – 2 la sută.</p> <p>Articolul 123. Numărarea mandatelor de deputat obținute de concurentul electoral</p> <p>(3) Candidatul independent se consideră ales dacă numărul de voturi valabil exprimate obținute de el constituie cel puțin unu la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară.</p>	<p><u>Propunerile și obiectele Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Remarcăm conținutul contradictoriu dintre prevederile art. 122 alin. (2) lit. c) unde este stabilit „2 %” ca prag minim de reprezentarea pentru un candidat independent și art. 123 alin. (3) unde „<i>candidatul independent se consideră ales dacă numărul de voturi valabil exprimate obținute de el constituie cel puțin unu la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară.</i>”</p> <p><u>Avocatul Poporului:</u></p> <p>Proiectul menține vechiul prag electoral de accedere în Legislativ, în ciuda cererilor de modificare. Pragul rămâne de 7 la sută pentru blocurile electorale, de 5 la sută – pentru partide și de 2% – pentru candidați independenți (art.122 alin.(2) din proiect);</p>	Se ia act
		<p><u>Centrul National Anticorupție</u></p> <p>La articolul 122 alin. (2) și art. 123 alin. (3)</p> <p>Potrivit prevederilor art.122 pentru candidații independenți se stabilește un prag minim de reprezentare ce constituie 2 la sută din numărul total de voturi valabil exprimate. În contradictoriu, la art.123 alin.(3) se stabilește că candidatul independent se consideră valabil ales dacă întrunește cel puțin unu la sută din voturile valabil exprimate.</p> <p>Prin urmare, se constată conflictul normativ creat de prevederile enunțate, care în momentul implementării prevederilor poate crea premise pentru aplicarea normei convenabile.</p> <p>Recomandare:</p> <p><i>se recomandă revizuirea normelor în vederea prevenirii conflictului normativ.</i></p>	Se ia act.

96.	<p>Articolul 123. Numărarea mandatelor de deputat obținute de concurentul electoral</p> <p>(1) Numărul de mandate de deputat obținut de concurenții electorali se calculează de către Comisia Electorală Centrală prin împărțirea succesivă a numărului de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral, cu excepția candidaților independenți, la 1, 2, 3, 4 etc. până la cifra ce corespunde numărului de mandate stabilit pentru Parlament.</p> <p>3) Candidatul independent se consideră ales dacă numărul de voturi valabil exprimate obținute de el constituie cel puțin unu la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară.</p>	<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>In articol 123: în titlul articolului, după cuvintele «electoral», se adaugă cuvintele «în circumscripție națională»; partea (1) după cuvintele «electorali», se adaugă cuvintele «în circumscripție națională».</p> <p><u>Avizul Guvernului</u> La art. 123 alin. (3), norma ar trebui corelată cu cea prevăzută la art. 122 alin. (2) lit. c).</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p> <p>Se acceptă. La articolul 123, alineatul (3), cuvântul „unu” se substituie cu cuvântul „doi”.</p>
97.		<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>Se adaugă articolul 123 ¹ după cum urmează: „Articolul 123 ¹. Alegerii membrului al Parlamentului într-o circumscripție uninominală (1) se consideră ales un candidat la funcția de deputat într-o circumscripție uninominală, care a întrunit mai mult de 50% din voturile valabil exprimate. dacă niciunul dintre candidații la funcția de deputat într-o circumscripție uninominală nu a întrunit mai mult de jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri, se organizează al doilea tur de scrutin asupra primilor doi candidați, stabilit în ordinea descrescătoare a numărului de voturi primite în primul tur. în cazul în care mai mulți candidați au obținut același număr de voturi necesar pentru a se califica în turul doi. Consiliul electoral de circumscripție trage la sorți și se întocmește un proces-verbal. Candidaților li se</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>

		<p>oferă posibilitatea de a conveni între ei, cine va participa în turul doi sau va participa la tragerea la sorți. (4) dacă ambii candidați care va participa în turul doi de scrutin au primit același număr de voturi în primul tur de scrutin, procedura de înscriere a numelor lor în buletinele de vot se stabilește prin tragere la sorți.</p> <p>turul doi de scrutin se desfășoară peste două săptămâni după primul tur de scrutin, în conformitate cu prevederile prezentului Cod. Anunțarea celui de-al doilea tur de scrutin se face public de către Consiliul Electoral de circumscripție, în coordonare cu Comisia Electorală Centrală, în termen de 24 de ore de la data desfășurării acestuia. Data celui de-al doilea tur de scrutin se stabilește de Comisia Electorală Centrală. candidatul cu cel mai mare număr de voturi în turul doi de scrutin este recunoscut ca ales. Voturile exprimate pentru un candidat sunt numărate ca voturi exprimate împotriva altui candidat.</p> <p>dacă ambii candidați au obținut același număr de voturi, este ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în primul tur. Dacă ambii candidați au primit același număr de voturi în primul tur, Consiliul electoral de circumscripție efectuează tragere la sorți și se întocmește un proces-verbal. Dacă unul dintre candidați își retrage candidatura, candidatul rămas este recunoscut ca ales dacă a obținut cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la vot.»</p>	
98.	<p>Articolul 124. Atribuirea mandatelor de deputat</p> <p>(1) Mandatele de deputat se atribuie concurenților electorali de către Comisia Electorală Centrală în ordinea înscrierii lor în liste.</p>	<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>In articol 124:</p>	Nu se acceptă.

	<p>(2) Candidații incluși în listele concurenților electorali care au trecut pragul de reprezentare stabilit la art. 122, dar nu au fost aleși, sunt declarați supleanți. Candidatul supleant va fi declarat ales de către Curtea Constituțională, la adresarea Comisiei Electorale Centrale, dacă, din anumite motive, un mandat de deputat aparținând partidului politic sau blocului electoral pe care îl reprezintă va deveni vacant. Candidatul supleant poate refuza mandatul de deputat, depunând o declarație în scris la Comisia Electorală Centrală.</p>	<p>în titlul articolului, după cuvintele «mandatelor de deputat», adăugați cuvintele «primite în circumscripție națională»;</p> <p>partea (1) după cuvintele «la alegeri», adăugați cuvintele «primite în circumscripție națională»; partea (2) după cuvintele «la alegeri», adăugați cuvintele «primite în circumscripție națională».</p> <p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAŪZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p><u>La art. 124</u> în denumirea articolului după cuvântul "mandate" se adaugă cuvintele "în circumscripția națională".</p>	<p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>
99.		<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>Se adaugă articolul 124¹ după cum urmează:</p> <p>«Articolul 124¹. Distribuirea mandatelor primite într-o circumscripție uninominală.</p> <p>(1) după primirea proceselor-verbale ale birourilor electorale ale secțiilor de votare cu rezultatele numărării voturilor din toate secțiile de votare ale circumscripției uninominale, Consiliul electoral de circumscripție rezumă rezultatele numărării voturilor valabil exprimate pentru fiecare candidat în vederea identificării celui ales.</p> <p>Comisia Electorală Centrală repartizează mandatele candidaților aleși în circumscripții uninominale.».</p> <p><u>Amendament din partea deputaților Fiodor GAGAŪZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</u></p> <p>Se completează codul cu articolul 124¹ cu următorul cuprins:</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>

	<p>Articolul 124¹. Alegerea deputatului în Parlament în circumscripția uninominală</p> <p>(1) Candidatul pentru funcția de deputat în Parlament în circumscripția uninominală se consideră ales dacă a obținut mai mult de 50% din voturile valabil exprimate.</p> <p>(2) În cazul în care niciunul dintre candidații pentru funcția de deputat într-o circumscripție uninominală nu a obținut mai mult de jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri, pentru primii doi candidați se organizează un al doilea tur de scrutin, stabilit în ordinea descrescătoare a numărului de voturi primite în primul tur.</p> <p>(3) Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi, consiliul electoral de circumscripție stabilește învingătorul prin tragere la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal. Candidaților li se oferă posibilitatea de a conveni între ei cine va participa la al doilea tur sau de a participa la tragerea la sorți.</p> <p>(4) În cazul în care ambii candidați prezenți la al doilea tur de scrutin au obținut același număr de voturi în primul tur, procedura de înscriere a numelor acestora pe buletinele de vot se stabilește prin tragere la sorți.</p> <p>(5) Al doilea tur de scrutin se desfășoară la doua săptămâni de la primul tur de scrutin, în conformitate cu prevederile prezentului cod. Anunțarea celui de-al doilea tur de scrutin se promulgă de consiliul electoral de circumscripție, în coordonare cu Comisia Electorală Centrală, în termen de 24 de ore de la data</p>	
--	--	--

		<p>datei acesteia. Data celui de-al doilea tur de scrutin este stabilită de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(6) Candidatul care obține cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin este recunoscut ca fiind ales. Voturile exprimate pentru un candidat sunt considerate a fi voturi exprimate împotriva unui alt candidat.</p> <p>(7) În cazul în care ambii candidați au obținut același număr de voturi, se consideră ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în primul tur. În cazul în care ambii candidați primesc același număr de voturi în primul tur, consiliul electoral de circumscripție întocmește o tragere la sorți, despre care se întocmește un proces-verbal.</p> <p>(8) În cazul în care unul dintre candidați își retrace candidatura, candidatul rămas este recunoscut ca ales dacă a obținut cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la vot."</p> <p>(9) În cazul în care un candidat ales într-o circumscripție uninominală este ales și el pe lista partidului într-o circumscripție națională, acesta este recunoscut ca ales într-o circumscripție uninominală și nu se ia în considerare la repartizarea mandatelor pe listele de partid.</p>	
100.	<p>Articolul 127. Alegeri nevalabile</p> <p>Comisia Electorală Centrală consideră alegerile ca fiind nevalabile dacă la ele au participat mai puțin de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.</p>	<p><u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u></p> <p>În articolul 127, după cuvintele "alegeri", se adaugă cuvintele "într-o circumscripție națională și Consiliul electoral de circumscripție într-o circumscripție uninominală și înlocuiri cuvântul "ele" cu cuvintele "circumscripțiile relevante"</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.</p>

101.	Articolul 128. Alegerile nule Dacă Curtea Constituțională stabilește că, în procesul alegerilor și/sau al numărării voturilor, au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor, alegerile sunt declarate nule.	<u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u> Articolul 128 după cuvântul «alegerile» se completează cu cuvintele «în circumscripțiile relevante, naționale sau uninominale».	Nu se acceptă. A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.
102.		<u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u> Se adaugă articolul 128 ¹ după cum urmează: „Articolul 128 ¹ . Alegeri parțiale (1) în cazul în care un deputat nu a fost ales într-o circumscripție uninominală în urma alegerilor parlamentare, Comisia Electorală Centrală organizează alegeri parțiale în circumscripția uninominală, Cu un mandat de deputat vacant, în termen de două săptămâni. (2) mandatul deputatului ales este valabil până la expirarea mandatului general al Parlamentului.”	Nu se acceptă. A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.
103.	Articolul 129. Votarea repetată (1) Dacă alegerile au fost declarate nevalabile sau nule, Comisia Electorală Centrală organizează, în termen de 2 săptămâni, votarea repetată în baza aceluiași date din listele electorale, pentru aceleași candidaturi și cu aceleași consilii și birouri electorale.	<u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u> Se adaugă în partea (1) a articolului 129 după cuvântul «votarea» cuvintele "în circumscripțiile relevante".	Nu se acceptă. A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.
104.	Articolul 130. Alegeri noi (1) Dacă și după votarea repetată alegerile sunt declarate nule, Comisia Electorală Centrală stabilește data desfășurării alegerilor noi, care au loc peste cel puțin 60 de zile și cel mult 3 luni de la data la care alegerile au fost declarate nule.	<u>Modificări și propuneri din partea Adunării Populare a Găgăuziei:</u> In articol 130: partea (1) după cuvântul «nule», adăugați cuvintele «sau a existat un post vacant al mandatului deputatului»;	Nu se acceptă. A se vedea comentariile expuse supra privind egalitatea votului în sistemul proporțional.

		<p>completați articolul cu partea (4) din următorul conținut:</p> <p>«(4) alegerile noi în circumscriptiile uninominale nu se organizează dacă funcția de deputat a devenit vacantă în ultimele 6 luni înainte de expirarea mandatului Parlamentului.».</p> <p>Amendament din partea deputatilor Fiodor GAGAUZ, Ivanna KOKSAL și Alexandr SUHODOLSKI:</p> <p>La art. 130</p> <p>Articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:</p> <p>"(4) Nu se organizează alegeri noi în circumscriptiile uninominale dacă funcția de deputat a devenit vacantă în ultimele 6 luni înainte de expirarea mandatului Parlamentului."</p>	
105	<p>Articolul 135. Stabilirea datei alegerilor</p> <p>(1) Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se vor desfășura în termen de 2 luni de la data la care a intervenit vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova, în conformitate cu art. 90 din Constituția Republicii Moldova.</p> <p>(2) Parlamentul stabilește data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor.</p>	<p>Propunerile si obiectile Directiei Generale Juridice</p> <p>Cu referire la stabilirea datei alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, art. 135 din proiect, ținem să menționăm că situațiile în care survine vacanța funcției, enumerate în conținutul art. 90 din Constituție, după circumstanțe, pot fi împărțite în două categorii: situații previzibile (expirarea mandatului) și situații imprevizibile (decesul, demisia). În aceste condiții, întru asigurarea continuității funcției precum și întru evitarea împrejurărilor ce ar crea/atrage viduri în exercitarea funcției considerăm că stabilirea datei alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova ar trebui să fie expusă/trată în mod diferit, în dependență de situație.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Prevederile art. 135 alin. (1) din proiect corelează cu norma constituțională stabilită la art. 90 alin. (4).</p>

106.	<p>Articolul 136. Condițiile speciale pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova</p> <p>(1) În funcția de Președinte al Republicii Moldova poate fi ales cetățeanul Republicii Moldova cu drept de vot care are vârsta de 40 de ani împliniți în ziua alegerilor, a locuit sau locuiește permanent în Republica Moldova nu mai puțin de 10 ani, cunoaște limba română, are studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă, și îndeplinește condițiile prevăzute de prezentul cod.</p> <p>(2) Comisia Electorală Centrală verifică documentele prezentate și constată dacă sunt întrunite condițiile speciale pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Cunoașterea limbii române se verifică de către Comisia Electorală Centrală, conform art. 18 alin. (1) din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000.</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 136 alin. (1), norma se va revizui în scopul de a fi corelată cu prevederile constituționale ale art. 78 alin. (2), care stabilește condițiile privind alegerea Președintelui Republicii Moldova.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Norma este în corelare cu art.78 din Constituție.</p>
107.	<p>Articolul 139. Condițiile speciale pentru listele de subscripție</p> <p>(1) Pentru a fi înregistrați de Comisia Electorală Centrală, toți candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova depun liste de subscripție, care conțin semnăturile a cel puțin 15000 și nu mai mult de 25000 de alegători din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova și corespund altor prevederi ale prezentului cod.</p>	<p>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</p> <p>Ținând cont de prevederile Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală unde sunt determinate trei niveluri ale autorităților administrației publice locale – nivelul întâi, nivelul al doilea și nivelul special - unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, recomandăm revizuirea proiectului de lege și ajustarea conținutului acestuia la cadrul legal în vigoare. Drept exemplu la art. 139 alin. (1) cuvintele „ale Republicii Moldova” necesită a fi substituite prin cuvintele „și unitatea teritorială autonomă Găgăuzia”.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Redacția art. 139 alin. (1) este similară normei actuale a Codului electoral (art. 113). În acest sens, precizăm că nu au fost efectuate careva intervenții normative în condițiile în care criteriile respective corespund dispozițiilor constituționale de la art. 141 alin. (1) lit. a) din Constituție.</p>
108.	<p>Articolul 147. Totalizarea rezultatelor alegerilor</p>	<p>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Termenul de „24 de ore” e stabilit pentru transmiterea documentelor</p>

	(2) Comisia Electorală Centrală, în termen de 24 de ore de la totalizarea rezultatelor alegerilor, prezintă Curții Constituționale actele menționate la art. 85.	Termenul de „24 de ore” de la art. 147 alin. (2) din proiect îl considerăm prea mic/insuficient pentru totalizarea rezultatelor alegerilor, motiv pentru care recomandăm păstrarea termenului de „3 zile” stabilit de cadrul legal în vigoare (art. 121 alin. (3) din Codul electoral).	privind totalizarea rezultatelor alegerilor către Curtea Constituțională. Pare un termen restrâns, dar e suficient pentru a fi realizat. Procedura de totalizare a rezultatelor alegerilor se efectuează în termen de 5 zile în condițiile art. 85 alin. (1) din proiect. Mai mult, termenul de „24 de ore” a fost uniformizat cu același termen stabilit la art. 125 din proiect (art. 97, redacția actuală). În prezent, sunt stabilite două termene diferite pentru realizarea aceluiași procedeu (art. 97 și 121 din Codul electoral).
109.	Articolul 149. Validarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova (1) Curtea Constituțională confirmă rezultatele alegerilor și validează alegerea unui candidat, adoptând o hotărâre care se publică imediat. (2) Până la validarea mandatului, candidatul ales la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă Curții Constituționale confirmarea faptului că nu este membru al vreunui partid.	<u>Propunerile și obiecțiile Direcției Generale Juridice</u> Cu referire la prevederile art. 149 alin. (2) atragem atenția la faptul că prin conținutul său norma nu stabilește în ce mod candidatul ales urmează să confirme faptul că nu este membru al vreunui partid. Tot aici, recomandăm examinarea oportunității declarării de către candidat și a altor incompatibilități care ar putea exista.	<i>Nu se acceptă</i> Prevederile alin. (2) au fost aplicate în contextul validării mandatului de Președinte al Republicii Moldova confirmării rezultatelor alegerilor prezidențiale din 2016 și 2020. Pe de altă parte, incompatibilitățile funcției menționate sunt stabilite de art. 81 din Constituție, inclusiv consecințele juridice în cazul intervenirii acestora. Suplimentar, menționăm că art. 7 din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice stabilește criteriile de pierdere a calității de membru de partid.
110.	Articolul 150. Depunerea jurământului (1) Candidatul a cărui alegere a fost validată de Curtea Constituțională depune în fața	<u>Propunerile și obiecțiile Direcției Generale Juridice</u>	<i>Nu se acceptă</i> Legea 1234/2000 cu privire la procedura de alegere a

	<p>Parlamentului și a Curții Constituționale, în termenul prevăzut la art. 79 alin. (2) din Constituție, următorul jurământ:</p> <p>„Jur să-mi dăruiesc toată puterea și pricepera propășirii Republicii Moldova, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a Moldovei”.</p> <p>(2) Din ziua depunerii jurământului începe efectiv exercițiul mandatului de Președinte al Republicii Moldova.</p>	<p>Ținând cont de existența în cadrul legal național a Legii nr. 1234/2000 cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova și de obiectul de reglementare al acesteia, precum și întru evitarea dublării normelor legale, recomandăm expunerea prevederilor art. 150 din proiect în următoarea redacție:</p> <p>„Articolul. 150. Învăstirea în funcție</p> <p>După validarea mandatului Președintelui Republicii Moldova este învestit în funcție potrivit cerințelor Legii nr. 1234/2000 cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova.”</p>	<p>Președintelui Republicii Moldova se propune a fi abrogată prin Proiectul de lege nr. 289 din 13.07.2022 Art. III</p>
111.	<p>Articolul 154. Alegerile noi</p> <p>(1) Alegeri noi au loc:</p> <p>a) dacă, după votarea repetată, alegerile au fost declarate nevalabile sau nule;</p> <p>b) dacă la alegeri au participat unul sau doi candidați și niciunul nu a acumulat cel puțin 1/2 din numărul de voturi ale alegătorilor care au participat la alegeri.</p> <p>(2) Data alegerilor noi se stabilește de către Parlament în termen de cel mult 30 de zile de la data alegerilor precedente ordinare sau a votării repetate, în care nu a fost ales Președintele Republicii Moldova, cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor, în condițiile prezentului cod.</p>	<p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Remarcăm neconcordanța dintre norma art. 154 alin. (2) din proiect și art. 13 din Legea nr. 1234/2000 în ceea ce privește organizarea alegerilor noi.</p>	<p><i>Nu se acceptă</i></p> <p>Legea 1234/2000 cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova se propune a fi abrogată prin Proiectul de lege nr. 289 din 13.07.2022 Art. III</p>
112.		<p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>În contextul obiectiilor/recomandărilor expuse la pct. 21 din prezentul aviz, ținând cont de prevederile art. 111 din Constituția Republicii Moldova, precum și a Legii nr. 344/1994 privind statutul juridic special al</p>	<p><i>Se acceptă parțial</i></p> <p>Locul și rolul organului electoral din UTA Găgăuzia urmează a fi clarificat în Codul electoral, deopotrivă cu principiile generale de organizare a alegerilor pentru</p>

113.	<p>Articolul 156. Alegerile locale</p> <p>(2) Numărul consilierilor se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală.</p>	<p>Găgăuziei, recomandăm completarea Titlului V din proiect cu un articol separat prin care să fie reglementate/reflectate rigori ce ar viza locul și rolul Comisiei electorale din Găgăuzia în sistemul electoral național, în cadrul alegerilor locale generale. Tot aici considerăm oportun să fie incluse și trimiteri/norme generale cu referire la organizarea și desfășurarea alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei, alegerilor Guvernatorului Găgăuziei.</p>	<p>funcția de bașcan al UTA Găgăuzia și Adunarea Populară din UTA Găgăuzia. Comisia Electorală Centrală a elaborat un concept care a fost prezentat și discutat cu subiecții interesați. Respectiv, conceptul propus a fost agreat, fiind expuse și obiecțiile asupra unor aspecte legate de denumirea organului electoral, alegerea și statutul membrilor permanenți ai CEC din UTA Găgăuzia, precum și termenele în care nu se admit suprapunerii de alegeri naționale și regionale. În rezultat, propunerile conceptuale au fost expediate oficial în adresa conducerii grupului de lucru pentru asigurarea, în cadrul normelor constituționale, a funcționalității unității teritoriale autonome Găgăuzia și a prevederilor legislative ale Republicii Moldova în raport cu statutul special al UTA Găgăuzia. După examinarea propunerilor în cadrul acestui grup consultativ și aprobare a conceptului vor fi formulate amendamente corespunzătoare pentru a doua lectură.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 156, alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Comisia Electorală Centrală aduce la cunoștință publică prin</p>
				<p>Avizul Guvernului</p> <p>La art. 156 alin. (2), norma nu corelează cu prevederile art. 11 și 56 din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, motiv pentru care necesită a fi revizuită.</p>

			hotărâre numărul consilierilor locali stabiliți în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală.”	
114.	<p>Articolul 159. Stabilirea datei alegerilor</p> <p>(1) Data alegerilor locale generale sau anticipate se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 70 de zile înainte de alegeri.</p> <p>(2) Data votării repetate, a alegerilor noi și a celor parțiale se stabilesc de către Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod.</p>	<p>Avocatul Poporului: Neclarități privind data alegerilor locale generale (art. 159 din proiect)</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Alegerile locale generale vor avea loc în ultima duminică a lunii octombrie sau prima duminică a lunii noiembrie. Astfel, art. 159 va fi reformulat.</p>	hotărâre numărul consilierilor locali stabiliți în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală.”
115.	<p>Articolul 160. Restricțiile speciale ale dreptului de vot</p> <p>La alegerea consiliului local și a primarului nu participă alegătorii care nu au înregistrare la domiciliu sau reședință temporară în unitatea administrativ-teritorială respectivă și dacă termenul acestei înregistrări este mai mic de 3 luni până la data primului tur de scrutin.</p>	<p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice Norma de la art. 160 necesită a fi expusă conform rigorilor art. 54 alin. (1) lit. a) și b) din Legea nr. 100/2017.</p>	<p>Se acceptă</p>	
116.	<p>Articolul 162. Desemnarea, depunerea candidaturilor și înregistrarea candidaților</p> <p>Desemnarea, depunerea candidaturilor și înregistrarea candidaților se face în condițiile capitolului VII, care se aplică în modul corespunzător.</p>	<p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice Ținând cont de denumirea capitolului VII din proiect la art. 162 din denumire și din conținutul acestuia se vor exclude cuvintele „<i>depunerea candidaturilor</i>”.</p> <p>Centrul Național Anticorupție La articolul 162, 163 și 164: În conținutul prevederilor enunțate supra se operează cu termenul „depunerea candidaturilor”, fiind menționat la art. 162 că depunerea se face în condițiile</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Se acceptă parțial. La articolul 162, textul „, , depunerea candidaturilor” se exclude.</p>	

		<p>Capitolul VII din proiect. Cu toate acestea, analizând conținutul Capitolului VII din proiect se constată că termenul „depunerea candidaturilor” nu se utilizează în text. Astfel, în scopul respectării prevederilor art.54 alin.(1) lit. c) din Legea nr.100/2017, unde se stabilește că „<i>terminologia utilizată este constantă, uniformă [...]</i>”, se constată necesitatea de revizuire a prevederilor art.162 - 164 din proiect. Pericolul utilizării terminologiei neuniforme constă în facilitarea apariției practicilor vicioase de interpretare a sensului normei, fiind tratate în mod diferit fenomene similare.</p> <p>Recomandare:</p> <p><i>se recomandă revizuirea normelor în vederea uniformizării terminologiei utilizate în proiectul actului normativ.</i></p>	<p>La articolul 163:</p> <p>în titlul articolului, cuvântul „depunerea” se substituie cu cuvântul „desemnarea”;</p> <p>la alineatul (4), cuvântul „propune” se substituie cu cuvântul „desemna”;</p> <p>la alineatul (5), sintagma „a Republicii Moldova” se exclude.</p>
117.		<p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Întru asigurarea uniformității termenilor utilizați în conținutul actului normativ recomandăm revizuirea și conformarea expresiei „<i>depunerea candidaturilor</i>” din articolele 163 și 164 prevederilor/noțiunilor utilizate în cuprinsul capitolului VII din proiect.</p>	<p>Se acceptă.</p>
118.	<p>Articolul 173. Alegerea primarului (5) în cazul în care unul dintre candidați se retrage, cel care rămâne se consideră ales dacă a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri.</p>	<p><u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Din conținutul art. 173 alin. (5) nu este clar cum se va proceda în cazul în care candidatul rămas nu a întrunit condiția de a fi votat de „<i>cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri</i>”.</p> <p><u>Avocatul Poporului:</u></p> <p>Impunerea pragului de prezență la vot pentru turul doi al alegerilor locale (art. 173 și 175 din proiect);</p>	<p>Se ia act.</p> <p>În aceste cazuri se vor organiza alegeri noi.</p> <p>Se ia act.</p>

119.	<p>Articolul 174. Confirmarea legalității alegerilor și validarea mandatelor</p> <p>(4) Consiliul local se consideră legal constituit după validarea mandatelor a cel puțin 2/3 din numărul total de consilieri.</p>	<p>Propunerile și obiectele Direcției Generale Juridice</p> <p>Recomandăm revizuirea normei de la art. 174 alin. (4) ținând cont de prevederile art. 13 alin. (1) din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală.</p> <p>Propunerile Curții Supreme de Justiție</p> <p>Art. 174 alin. (4) trebuie să aibă următoare redacție, și anume „Hotărârile consiliilor electorale de circumscripție emise în condițiile alin. (3) se contestă în trei zile calendaristice direct în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află consiliul electoral respectiv.”</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Alineatul (4) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(4) Consiliul local <i>este legal</i> constituit dacă sunt validate mandatele a cel puțin <i>două treimi din numărul de consilieri stabilit pentru acest consiliu</i>”</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Procedura de contestare a hotărârilor organelor electorale este prevăzută la Capitolul XIII „Procedurile judiciare”.</p>
120.	<p>Articolul 175. Alegerile nevalabile</p> <p>(1) Alegerile sunt considerate nevalabile în anumite circumscripții dacă la ele au participat mai puțin de 1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.</p> <p>(2) Hotărârea cu privire la declararea alegerilor nevalabile se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.</p> <p>Articolul 176. Alegerile nule</p> <p>Alegerile sunt declarate nule dacă în cadrul operațiunilor electorale au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor.</p> <p>Hotărârea cu privire la declararea alegerilor nule se adoptă de către Comisia Electorală</p>	<p>Propunerile și obiectele Direcției Generale Juridice</p> <p>Remarcăm conținutul neuniform al normelor de la articolele 175 și 176 din proiect. Acestea fiind asemănătoare după conținut, sunt expuse structural în mod diferit.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Sunt două procedee diferite care intervin în circumstanțe diferite, însă au ca efect organizarea repetată a alegerile (art. 177 din proiect).</p>

121.	Centrală în baza hotărârilor consiliilor electorale de circumscripție respective. Articolul 183. Inițierea referendumului republican (3) În cazul în care referendumul este inițiat de subiecții prevăzuți la alin. (1) lit. a), la propunerea privind desfășurarea referendumului se anexează și listele de subscripție.	Avizul Guvernului La art. 183, norma preconizată pentru alin. (3), în redacția actuală, este neclară, deoarece din conținutul acesteia nu se înțelege la adresa cărei autorități responsabile se prezintă propunerea privind desfășurarea referendumului și listele de subscripție invocate în text.	Se acceptă. La articolul 183 alineatul (3), după cuvintele „și listele de subscripție” se introduce textul „conform art. 197 alin. (1)”.
122.	Articolul 187. Inițierea referendumului pentru revizuirea Constituției (1) Inițierea referendumului pentru revizuirea Constituției se efectuează în condițiile art. 141 din Constituție. (2) Propunerea privind desfășurarea referendumului pentru revizuirea Constituției se prezintă Curții Constituționale, care este obligată să efectueze, în termen de 10 zile, controlul constituționalității problemei/proiectului de lege ce urmează a fi supus referendumului” (3) După efectuarea de către Curtea Constituțională a controlului constituționalității problemei/proiectului de lege ce urmează a fi supus referendumului și să prezinte un aviz. (3) După efectuarea de către Curtea Constituțională a controlului constituționalității problemei/proiectului de lege ce urmează a fi supus referendumului, la care se anexează avizul Curții Constituționale, se prezintă spre examinare Parlamentului.	Avizul Guvernului La art. 187 alin. (2), pentru menținerea unității terminologice, sugerăm substituirea textului „să efectueze, în termen de 10 zile, controlul constituționalității problemei/proiectului de lege ce urmează a fi supus referendumului” cu textul „să se pronunțe, în termen de 10 zile, asupra inițiativei de revizuire a Constituției”. Aceeași observație este valabilă pentru alin. (3) din același articol.	Se acceptă. La articolul 187 la alineatul (2), textul „să efectueze, în termen de 10 zile, controlul constituționalității problemei/proiectului de lege ce urmează a fi supus referendumului” se substituie cu textul „să se pronunțe, în termen de 10 zile, asupra inițiativei de revizuire a Constituției Republicii Moldova”; la alineatul (3), textul „problemei/proiectului de lege ce urmează a fi supus referendumului” se substituie cu textul „inițiativei de revizuire a Constituției”.
123.	Articolul 188. Inițierea referendumului privind demiterea Președintelui Republicii Moldova	Propunerile și obiectele Direcției Generale Juridice Conform art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017 „terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative” prin	Se ia act Prevederile art. 188 vin să detalieze procedura de organizare și desfășurare a referendumului privind demiterea Președintelui

	<p>(1) Referendumul privind demiterea Președintelui Republicii Moldova poate fi inițiat în exclusivitate de Parlament.</p> <p>(2) După adoptarea hotărârii privind suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova în condițiile art. 89 alin. (1) și (2) din Constituție, Parlamentul, în termen de 5 zile, adoptă o hotărâre privind desfășurarea referendumului cu privire la problema în cauză. Referendumul se desfășoară în termenul prevăzut la art. 89 alin. (3) din Constituție.</p> <p>(3) Referendumul se va desfășura peste cel puțin 60 de zile de la adoptarea hotărârii privind suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova.</p>	<p>urmă, întru evitarea unor neconcordanțe recomandăm revizuirea conținutului art. 188 din proiect și conformarea terminologiei utilizate în conținutul acestuia la termenii statuați în cuprinsul art. 89 din Constituție.</p> <p><u>Centrul Național Anticorupție</u> La articolul 188 alin. (3) Potrivit art.89 alin.(3) din Constituție, se statuează că „<i>Dacă propunerea de suspendare din funcție este aprobată, în cel mult 30 de zile se organizează un referendum pentru demiterea Președintelui.</i>” Prin urmare, se constată că prevederile art.89 alin.(3) din Constituție și art.188 alin.(3) din proiect se contrazic în ce privește determinarea termenului de organizare și desfășurare a referendumului pentru demiterea președintelui. Respectiv, se identifică necesitatea uniformizării prevederilor proiectului la normele constituționale</p> <p><u>Recomandare:</u> <i>în vederea respectării principiilor de elaborare a actelor normative statuate în Legea nr. 100/2017, se recomandă revizuirea normei stipulate la art.188 alin.(3) la prevederile art.89 alin.(3) din Constituție, prin substituirea textului „cel puțin 60 de zile” cu textul „în cel mult 30 de zile”.</i></p> <p><u>Avizul Guvernului</u> Art. 188 alin. (3) urmează a fi suprimat, deoarece la alin. (2) al articolului în discuție norma face referință la termenul în care se va desfășura referendumul privind demiterea președintelui Republicii Moldova.</p>	<p>Republicii Moldova în condițiile art. 89 din Constituție.</p> <p>Se acceptă. La articolul 188 alineatul (3), cifrele „60” se substituie cu cifrele „30”.</p> <p>Totuși atragem atenția asupra necesității revizuirii în cel mai scurt timp a art. 89 alin. (3) din Constituție, ori organizarea și desfășurarea unui referendum în 30 de zile este foarte dificilă în practică.</p> <p>Se acceptă parțial. Alin.(3) a fost reconsiderat.</p>
124.	Articolul 189. Hotărârea cu privire la desfășurarea referendumului republican	<u>Avizul Guvernului</u>	Se ia act.

	<p>(1) În termen de 6 luni de la primirea propunerilor de inițiere a referendumului, Parlamentul adoptă una din următoarele hotărâri:</p> <p>a) despre declararea referendumului, care se va desfășura peste cel puțin 60 de zile de la adoptarea hotărârii;</p>	<p>La art. 189 alin. (1), lit. a) urmează a fi revizuită în vederea aducerii în concordanță cu prevederile constituționale în partea ce ține de termenul de declarare a referendumului pentru demiterea președintelui Republicii Moldova.</p>	
125.	<p>Articolul 190. Stabilirea datei referendumului republican</p> <p>Data referendumului republican se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua desfășurării lui, la propunerea subiectului cu dreptul de a iniția referendumul.</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>Art. 190, considerăm necesar a fi exclus, deoarece norma acestuia se conține în textul art. 189, dublajul legislativ fiind inutil.</p>	<p>Nu se acceptă.</p>
126.	<p>Articolul 193. Condiții speciale pentru inițierea referendumului legislativ de către cetățeni</p> <p>(1) Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului legislativ prezintă Comisie Electorale Centrale textul proiectului de lege în limba română care corespunde cerințelor tehnicii legislative prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, inclusiv nota informativă.</p> <p>(2) După recepționarea actelor grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului legislativ, Comisia Electorală Centrală, în termen de până la 3 zile, transmite Ministerului Justiției proiectul de lege și nota informativă pentru efectuarea procedurii de avizare și expertizare a proiectului.</p> <p>(3) Ministerul Justiției, în termen de 30 de zile, efectuează procedura de avizare și expertizare</p>	<p>Avizul Guvernului</p> <p>Referitor la art. 193 alin. (2)-(5), ale cărui norme vizează transmiterea proiectului de lege de către Comisia Electorală Centrală pe adresa Ministerului Justiției pentru efectuarea expertizei juridice, semnalăm următoarele. Astfel, remarcăm faptul că Ministerul Justiției nu oferă avize favorabile sau avize negative, așa după cum este prevăzut la art. 193 alin. (5).</p> <p>Prin urmare, ar fi necesar de reflectat în ce măsură se justifică soluția legislativă propusă la art. 193 alin. (5), care conține dispoziția referitoare la refuzul înregistrării grupului de inițiativă de către Comisie, având la bază doar punctul de vedere prezentat de Ministerul Justiției, și de revizuit textul normelor propuse.</p> <p>Astfel, considerăm că soluția legislativă preconizată pentru art. 193, referitoare la autoritatea competentă să verifice validitatea textelor proiectelor de acte</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>La articolul 193, alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) În condițiile avizului Ministerului Justiției, Comisia Electorală Centrală adoptă, în condițiile art. 192 alin. (2), hotărârea cu privire la înregistrarea grupului de inițiativă sau cu privire la refuzul de a-l înregistra.”</p>

	<p>a proiectului de lege, conform prevederilor legale aferente elaborării proiectului unui act normativ</p> <p>(4) Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului legislativ poate ajusta proiectul de lege la cerințele înaintate în avizul Ministerului Justiției, respectând condiția că acestea nu schimbă esențial conceptul aprobat la adunarea cetățenilor.</p> <p>(5) În cazul avizului favorabil al Ministerului Justiției, Comisia Electorală Centrală adoptă, în condițiile art. 192 alin. (2), hotărârea cu privire la înregistrarea grupului de inițiativă, iar în cazul unui aviz negativ, hotărârea cu privire la refuzul de a-l înregistra.</p>	<p>legislative supuse referendumului, ar urma să fie revăzută prin prisma Codului de bune practici în materie de referendum, precum și cu luare în considerare a raționamentelor Curții Constituționale expuse Hotărârea nr. 23/2018.</p> <p>(A se vedea argumentele din Avizul Guvernului pag. 13-14)</p>	
127.	<p>Articolul 194. Colectarea semnăturilor</p> <p>(1) Începând cu data înregistrării grupului de inițiativă, dar nu mai devreme de data eliberării listelor de subscripție, membrii lui au dreptul de a colecta semnăturile susținătorilor referendumului republican în liste de subscripție.</p> <p>(2) Colectarea semnăturilor se efectuează în condițiile stabilite de prezentul capitol, de regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală în acest sens, fiind aplicabile corespunzător și prevederile art. 65, în măsura în care nu contravin condițiilor speciale aferente colectării semnăturilor susținătorilor referendumului republican.</p>	<p><u>Propunerile și obiectele Direcției Generale Juridice</u></p> <p>La art. 194 alin. (2) considerăm necesar ca în conținutul normei să fie specificat care anume din alineatele art. 65 vizează și colectarea semnăturilor pentru susținerea referendumului republican.</p>	<p><i>Nu se acceptă</i></p> <p>Se va aplica procedura descrisă și la art. 65 în condițiile în care vine să completeze regulile aplicabile pentru colectarea semnăturilor de către grupurile de inițiativă.</p>
128.	<p>Articolul 195. Condițiile speciale pentru listele de subscripție</p> <p>(3) În cazul referendumului constituțional, lista de subscripție va conține numai semnături ale</p>	<p><u>Propunerile și obiectele Direcției Generale Juridice</u></p> <p>Conform Legii nr. 436/2006 în Republica Moldova există trei niveluri ale autorităților administrației</p>	<p><i>Nu se acceptă</i></p> <p>Redacția art. 139 alin. (1) este similară normei actuale a Codului electoral (art. 113). În acest sens,</p>

	susținătorilor care domiciliază în aceeași unitate administrativ-teritorială de nivelul al doilea.	publice locale – nivelul întâi, nivelul al doilea și nivelul special - unitatea teritorială autonomă Găgăuzia. În acest context recomandăm revizuirea conținutului normei art. 195 alin. (3) și ajustarea acesteia la cadrul legal în vigoare.	precizăm că nu au fost efectuate careva intervenții normative în condițiile în care criteriile respective corespund dispozițiilor constituționale de la art. 141 alin. (1) lit. a) din Constituție.
129.	Articolul 197. Prezentarea și verificarea listelor de subscripție (1) Nu mai târziu de ultima zi a termenului de colectare a semnăturilor, grupul de inițiativă întocmește un proces-verbal în care indică data înregistrării grupului de inițiativă, numărul de semnături colectate, data încheierii colectării semnăturilor. Procesul-verbal, semnat de membrii grupului de inițiativă, și listele de subscripție se prezintă Comisiei Electorale Centrale. Nu se admite depunerea listelor de subscripție suplimentare după ce comisia a primit și a înregistrat listele de subscripție.	<u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u> Întru asigurarea clarității normei juridice la art. 197 alin. (1) considerăm necesar de specificat dacă procesul-verbal trebuie să fie semnat de toți membrii grupului de inițiativă, sau doar de câțiva din aceștia?	<i>Se ia act</i> Prin formula propusă „semnat de membrii grupului de inițiativă” se înțelege semnarea procesului-verbal de toți membri care au participat la colectarea semnăturilor și sunt prezenți la etapa finală încheierii colectării semnăturilor. În procesul-verbal menționat se indică motivele nesemnării acestuia de către membrii respectiv, după caz, al neparticipării la procedura de colectare a semnăturilor de către aceștia.
130.	Articolul 198. Circumscripțiile electorale, secțiile de votare, consiliile și birourile electorale (1) În scopul organizării și desfășurării referendumului republican, Comisia Electorală Centrală formează circumscripții electorale administrative, care corespund unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea ale Republicii Moldova și, respectiv, consilii electorale de circumscripție în condițiile art. 34, care se aplică în modul corespunzător.	<u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u> Conform Legii nr. 436/2006 în Republica Moldova există trei niveluri ale autorităților administrației publice locale – nivelul întâi, nivelul al doilea și nivelul special - unitatea teritorială autonomă Găgăuzia. În acest context recomandăm revizuirea conținutului normei art. 198 alin. (1) și ajustarea acesteia la cadrul legal în vigoare.	<i>Se ia act</i> Articolul 34 alin. (1) din proiect clarifică aspectul sesizat – „Comisia Electorală Centrală constituie circumscripțiile electorale permanente care corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea ale Republicii Moldova, unității teritoriale autonome Găgăuzia, municipiilor Chișinău și Bălți.”
131.	Articolul 199. Acordarea de sprijin consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea	<u>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</u>	<i>Se ia act.</i>

	<p>referendumului republican, organizarea activității, modificarea componenței și dizolvarea</p> <p>Acordarea de sprijin, organizarea activității, modificarea componenței și dizolvarea consiliilor și birourilor pentru desfășurarea referendumului se efectuează în condițiile art. 44 –46, care se aplică în modul corespunzător.</p>	<p>La art. 199 în denumirea lui cuvântul „<i>ectorale</i>” se va substitui prin cuvântul „<i>electorale</i>”.</p> <p>Tot aici, în conținutul articolului, după cuvântul „<i>birourilor</i>” se va scrie cuvântul „<i>electorale</i>”.</p>	
132.	<p>Articolul 200. Înregistrarea participanților la referendumul republican</p> <p>(1) După publicarea de către Comisia Electorală Centrală, în condițiile art. 27 lit. g), a listei partidelor politice ce au dreptul să participe la referendumul republican, dar nu mai devreme de 60 de zile și nu mai târziu de 30 de zile înainte de ziua desfășurării referendumului republican, acestea pot depune la Comisia Electorală Centrală cererea privind înregistrarea în calitate de participant la referendum, semnată de persoana abilitată conform normelor statute.</p> <p>(2) Cererea este însoțită, după caz, de următoarele documente:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) procesul-verbal al ședinței organului abilitat conform normelor statute privind participarea la referendumul republican; b) declarația privind opțiunea aleasă la referendumul republican: „DA” sau „NU”; c) copia statutului partidului politic, cu toate modificările și completările, înregistrat la Ministerul Justiției; d) cererea privind confirmarea reprezentantului cu drept de vot consultativ 	<p>Propunerile și obiectivele Direcției Generale Juridice</p> <p>Cu referire la conținutul art. 200 alin. (2) lit. c) apare întrebarea dacă copia statutului partidului politic, care însoțește cererea privind înregistrarea în calitate de participant la referendum, trebuie să fie autenticată notarial sau nu?</p> <p>Ținând cont de prevederile art. 200 alin. (3) la alin. (5), al aceluiași articol, după cuvintele „<i>partidului politic</i>” norma se va completa cu textul „, <i>blocului electoral</i>”.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Copia statutului partidului politic, prezentată conform alin. (2) lit. c), nu necesită legalizare (autentificare) notarială. În acest caz, copia statutului se legalizează (certifică) de către conducătorul partidului politic sau de către altă persoană responsabilă. Cerința necesară a fi respectată este prezentarea copiei de pe ultima redacție a statutului, care include toate modificările operate și înregistrate de ASP.</p>

	b) nu sunt semnate de colector; c) nu conțin textul întrebării (întrebărilor).		
135.	<p>Articolul 237. Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor referendumului local</p> <p>(1) Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor referendumului local se efectuează în condițiile capitolului X, care se aplică în modul corespunzător.</p> <p>(2) În procesul-verbal de totalizare a rezultatelor referendumului local se va indica aparte numărul de voturi "DA" și numărul de voturi "NU".</p> <p>(3) Rezultatele referendumului local se examinează de către consiliul electoral de circumscripție, care adoptă o hotărâre asupra lui.</p>	<p>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</p> <p>La art. 237 alin. (1) cifra romană „X” se va substitui cu cifrele „XI”.</p>	<i>Se acceptă</i>
136.	<p>Articolul 239. Adoptarea deciziei prin referendum local, anularea sau modificarea ei</p> <p>(1) Decizia se consideră adoptată prin referendum local dacă pentru ea au votat majoritatea cetățenilor care au participat la referendum. Decizia privind revocarea primarului se consideră adoptată prin referendum local dacă pentru ea a votat un număr egal sau mai mare de alegători decât au votat în cazul alegerii primarului, dar nu mai puțin de jumătate din numărul alegătorilor care au participat la referendum. Data adoptării hotărârii se consideră ziua desfășurării referendumului local.</p> <p>(2) În cazul în care primarul este revocat prin referendum, Comisia Electorală Centrală va stabili data alegerilor noi conform prevederilor</p>	<p>Propunerile și obiectiile Direcției Generale Juridice</p> <p>Întru respectarea rigorilor art. 55 alin. (5) din Legea nr. 100/2017 unde este statuat că, „<i>în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în alt act normativ, pentru evitarea reproducerii normelor complementare, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, indicând-se denumirea, numărul și anul adoptării, aprobării sau emiterii actului citat</i>” la art. 239 textul „<i>Legea privind administrația publică locală</i>” se vor substitui prin textul „<i>Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală</i>”.</p>	<i>Se acceptă.</i>

	titlului V, care se aplică în modul corespunzător. (3) Hotărârea adoptată prin referendum local se anulează sau se modifică, de asemenea, prin referendum local sau prin decizie a consiliului local respectiv, adoptată cu votul a 2/3 din numărul consilierilor, conform Legii privind administrația publică locală.		
137.	Articolul 240. Referendumul local nevalabil Referendumul local se consideră nevalabil dacă la el au participat mai puțin de 1/3 din numărul cetățenilor înscși în listele electorale. Hotărârea cu privire la declararea referendumului local drept nevalabil se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.	<u>Propunerile și obiecțiile Direcției Generale Juridice</u> Cu referire la norma de la art. 240 reiterăm obiecția expusă la pct. 62 (60 din sinteza) din prezentul aviz și atragem atenția asupra structurii neuniforme a conținutului normelor juridice din proiect asemănătoare după conținutul său organizatoric.	Nu se acceptă. Sunt două procedee diferite care intervin în circumstanțe diferite, însă au ca efect organizarea repetată a alegerile (art. 177 din proiect).
138.	Articolul 244. Intrarea în vigoare Prezentul cod intră în vigoare la data de 21 noiembrie 2022.	<u>Propunerile și obiecțiile Direcției Generale Juridice</u> În vederea respectării rigorilor art. 47, 48 din Legea nr. 100/2017 obiectăm necesitatea revizuirii conținutului și structurii Titlului VII din proiect și conformarea cuprinsului acestuia normelor menționate.	Se ia act.
139.	Articolul 245. Dispoziții finale La data intrării în vigoare a prezentului cod se abrogă Codul electoral nr. 1381/1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 451 – 463, art. 892), cu modificările ulterioare.	<u>Avizul Guvernului</u> Art. 245 urmează a fi revizuit, în sensul completării cu un alineat nou, respectiv (2), ale cărui prevederi ar dispune obligația autorităților responsabile de a executa actul normativ, de a întreprinde măsurile necesare pentru punerea în aplicare a noilor prevederi.	Se acceptă.
140	Articolul 246. Dispoziții tranzitorii După intrarea în vigoare a prezentului cod:	<u>Avizul Guvernului</u>	Se acceptă

	<p>(1) Guvernul:</p> <p>a) în termen de 3 luni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - va face propuneri Parlamentului privind aducerea legislației în concordanță cu prezentul cod; - va asigura Comisia Electorală Centrală cu mijloace financiare și tehnico-materiale necesare; b) va prevedea în proiectele Legilor bugetului de stat cheltuielile necesare pentru activitatea Comisiei Electorale Centrale și pentru organizarea și desfășurarea alegerilor. <p>(2) Comisia Electorală Centrală:</p> <p>a) în te termen de 6 luni, va aproba regulamentul său de activitate și alte acte normative necesare pentru organizarea și desfășurarea alegerilor;</p> <p>b) va prezenta Guvernului proiectul devizului de cheltuieli pentru activitatea sa și pentru efectuarea alegerilor;</p> <p>c) după constituire, va începe exercitarea atribuțiilor prevăzute la art. 25 - 28.</p> <p>(3) Nu se admite formarea și funcționarea de organe electorale neprevăzute de prezentul cod.</p>	<p>Art. 246. în redacția propusă, se va exclude, deoarece în textul acestuia nu sunt norme cu caracter tranzitoriu.</p>	
--	---	--	--

Sinteza propunerilor și obiecțiilor și recomandărilor
recepționate din partea societății civile

la proiectul 288 din 13.07.2022 pentru adoptarea Codului Electoral

Nr	Prevederile proiectului de Lege nr. 288/2022	Propunerile și obiecțiile	Decizia Comisiei juridice, numiri și imunități
1.	<p>Articolul 1. Noțiuni generale</p> <p><i>Comisia Electorală Centrală</i> - autoritate publică independentă și apolitică, înființată pentru realizarea politicii electorale în scopul unei bune organizări și desfășurări a alegerilor (referendumurilor), pentru supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;</p> <p><i>alegeri anticipate</i> – alegeri organizate în cazul dizolvării Parlamentului sau al încetării înainte de termen a mandatului Președintelui Republicii Moldova ori în cazul reorganizării administrativ-teritoriale la nivel de țară;</p>	<p>Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)</p> <p><i>Comisia Electorală Centrală</i> - autoritate publică independentă și apolitică, înființată pentru realizarea politicii electorale în scopul unei bune organizări și desfășurări a alegerilor (referendumurilor), pentru supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.”</p> <p>Argumente. Conform art. 2 alin. (2) și art. 4 sbpct. 1) lit. b) din Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate în principiu fundamental de organizare a autorităților administrative de specialitate este „delimitare a funcțiilor de elaborare și de promovare a politicilor de funcțiile de implementare a acestora”. Respectiv în cazul CEC-ului vedem acest conflict de interese și statut de super-autoritate. Respectiv CEC trebuie să fie o autoritate executivă ce asigură executarea legislației electorale.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, sub incidența prezentei legi cad ministerele, Cancelaria de Stat, alte autorități administrative centrale subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competență. Așadar, Comisia Electorală Centrală nu reprezintă o autoritate publică centrală de specialitate ci o autoritate publică autonomă și independentă față de toate autoritățile publice, respectiv principiile stabilite prin legea menționată mai sus nu sunt aplicabile activității Comisiei Electorale Centrale. Mai mult, funcția de „realizare a politicii electorale” este stabilită și în Codul electoral în vigoare și nu a creat interpretări eronate pentru subiecții implicați în organizarea și desfășurarea alegerilor.</p>

<p><i>alegeri nevalabile</i> – alegeri declarate astfel prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazul în care:</p> <ul style="list-style-type: none"> - au participat mai puțin de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale în cazul alegerilor parlamentare, la primul tur de scrutin în cazul alegerilor prezidențiale sau în cazul referendumurilor; - în anumite circumscripții au participat mai puțin de 1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale în cazul alegerilor locale; <p><i>alegeri nule</i> – alegeri declarate astfel de Curtea Constituțională, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și referendumurilor republicane sau de Comisia Electorală Centrală, în cazul alegerilor și referendumurilor locale dacă în procesul alegerilor și/sau al numărării voturilor, au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor.</p>	<p>La art. 1 din proiectul Codului noțiunea „alegeri anticipate”:</p> <p>„<i>alegeri anticipate</i> – alegeri organizate în cazul dizolvării Parlamentului sau al încetării înainte de termen a mandatului Președintelui Republicii Moldova ori în cazul reorganizării administrativ-teritoriale la nivel de țară;”</p> <p>Argument. „Reorganizarea administrativ-teritorială la nivel de țară, (notă: categorie incertă) nu poate servi temei de încetare a mandatului înainte de termen, care este garantat. Respectiv conform jurisprudenței Curții Constituționale (a se vedea pct. 8, etc. din Hotărârea Curții Constituționale nr. 10 din 19.02.2002) „Constituția și cadrul legal existent nu învestesc Parlamentul cu dreptul de a întrerupe mandatul aleșilor locali. Fiind abilitat prin legea electorală să adopte hotărâri privind stabilirea datei alegerilor locale generale sau anticipate, Parlamentul, însă, în sensul art. 54 alin. (1) din Constituție, <u>nu este în drept să suprimă sau să diminueze drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului</u>”.</p> <p>Art. 1. din proiectul Codului de introdus noțiunea și art. 159 alin. (1) în nouă redacție:</p> <p>„<i>alegeri locale ordinare</i> – alegeri în autoritățile administrației publice locale, care au loc în cazul expirării mandatului de 4 ani a primarilor și/sau consilierilor consiliilor locale;”</p> <p>„Articolul 159. Stabilirea datei alegerilor</p>	<p>Se acceptă.</p>
		<p>Nu se acceptă.</p> <p>Noțiunea de „alegeri locale ordinare” su subscie în definiția noțiunii de „alegeri” și „alegeri generale”. Astfel, proiectul Codului electoral nu urmărește definirea noțiunilor fiecărui scrutin în parte (ex. alegeri parlamentare sau alegeri prezidențiale).</p>

<p><i>funcție publică eligibilă (electivă) – funcție de demnitate publică sau calitatea de ales local ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, în condițiile prezentului cod. Regimul general al funcției de demnitate publică sau de ales local, statutul juridic al persoanelor care ocupă aceste funcții, precum și alte raporturi ce decurg din exercitarea funcțiilor respective sunt reglementate de legile speciale;</i></p>	<p><i>(1) Data alegerilor locale ordinare se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale, cu cel puțin 60 de zile înainte de alegeri.</i></p> <p><i>(2) Data votării repetate, a alegerilor noi și a celor parțiale se stabilesc de către Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod.”</i></p> <p><u><i>Notiunea de alegeri nevalabile din proiectul Codului.</i></u> Nu este clară diferența în participare de 1/3 la alegeri la nivel național și 1/4 la nivel local, fiind necesar să fie armonizate aceste prevederi:</p> <p><i>Art. 1 din proiectul Codului</i></p> <p><i>„alegeri nevalabile – alegeri declarate astfel prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazul în care: au participat mai puțin de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale în cazul alegerilor parlamentare, la primul tur de scrutin în cazul alegerilor prezidențiale sau în cazul referendumurilor; ori în anumite circumstanțe au participat mai puțin de 1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale în cazul alegerilor locale.”;</i></p> <p><u><i>Notiunea de alegeri nule din proiectul Codului.</i></u> Este destul de discutabil când CEC, ca organ executiv în domeniul electoral, este ridicat la nivel de instanță din justiție, de rând cu Curtea Constituțională. Respectiv nu se asigură un proces echitabil și un control judecătoresc de legalitate</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Diferența în participare la un scrutin național și la alegeri locale într-o anumită circumscripție electorală se datorează numărului diferit de alegători înscrși în listele electorale care pot participa la votare și astfel asigura valabilitatea alegerilor.</p>
--	--	--

	<p>adecvat. Respectiv se propun următoarele modificări:</p> <p>Articolul 1.Noțiuni generale</p> <p>„<i>alegeri nule</i> – alegeri declarate astfel de Curtea Constituțională, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și referendumurilor republicane sau de instanța de judecată Comisia Electorală Centrală, în cazul alegerilor și referendumurilor locale dacă în procesul alegerilor și/sau al numărării voturilor, au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor.”</p> <p><u>Noțiunea de funcție publică eligibilă (electivă).</u></p> <p>Conform proiectului Codului se face distincție dintre funcțiile de demnitate publică și calitatea de ales local, deși ele se intercalează. De exemplu primarul deține și funcție de demnitate și statut de ales local. Asemenea funcții pot fi ocupate nu doar conform legislației electorale dar poate fi vorba de alegere în orice autoritate colegială (comisie, consiliu, etc.) Se propun următoarele:</p> <p><i>funcție publică eligibilă (electivă)</i> – funcție de demnitate publică sau calitatea de ales local ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, în condițiile prezentului cod. Regimul general al funcției de demnitate publică sau de ales local, s Statutul juridic al persoanelor care ocupă aceste funcții, precum și alte raporturi ce decurg din</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea respectivă are ca bază recomandările instanțelor de judecată care insistă ca în contextul organizării alegerilor locale instanțelor de drept comun să le revină doar funcția de verificare a controlului de legalitate a actului administrativ, inclusiv prin care se confirmă legalitatea alegerilor.</p> <p>Cu alte cuvinte, prin modificarea Codului electoral în partea ce ține de competența de a confirma rezultatele alegerilor locale și validate mandatele aleșilor locali, nu va fi exclusă funcția instanțelor de drept comun de a supune controlului de legalitate hotărârile organelor electorale privind confirmare sau infirmarea alegerilor.</p> <p>Nu se acceptă.</p>
--	---	--

	<p>exercitarea funcțiilor respective sunt reglementate de legile speciale;</p> <p><u>Coalitia Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u> (Noțiunile la care ne-am referit și definițiile / precizările oferite, dar și alte propuneri la Codul electoral sunt prezentate în documentul elaborat de Asociația pentru Democrație Participativă “ADEPT”)</p> <p>CALC atrage atenția că mai multe noțiuni, definite în Articolul 1, sunt imprecise și necesită a fi corectate, după cum urmează: agitație extraelectorală, alegeri anticipate, alegeri nevalabile, alegeri noi, colector, competitori electorali, concurenți electorali, declarație de ședere, degrevare, localitate</p> <p>Propunerea este de a substitui noțiunea <i>agitație extraelectorală</i> cu noțiunea <i>agitație preelectorală</i></p> <p>Propunerea este de a defini după cum urmează:</p> <p><i>alegeri anticipate</i> - alegeri organizate în cazul dizolvării Parlamentului sau al încetării înainte de termen a mandatului Președintelui Republicii Moldova</p> <p>Propunerea este de a defini după cum urmează:</p> <p><i>alegeri nevalabile</i> - alegeri declarate astfel prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazul în care rata participării alegătorilor s-a dovedit a fi sub limita stabilită.</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă parțial. <i>„alegeri nevalabile</i> - alegeri declarate astfel prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazul în care organul electoral constată că</p>
--	---	--

	<p>Propunerea este de a defini după cum urmează: <i>alegeri noi</i> – alegeri organizate pentru suplinirea organelor electiv ale administrației publice locale până la sfârșitul mandatului de 4 ani.</p> <p>Definirea prin excludere e acceptabilă dacă tipurile excluse sunt exhaustive. În cazul dat din categoria alegerilor excluse în mod expres fac parte alegerile anticipate și parțiale. Se face abstracție de faptul că mai sunt definite și alegerile generale, nevalabile, nule, care nu pot fi <i>alegeri noi</i>.</p> <p>Noțiunilor consacrate în DEX nu e bine să le dăm alte sensuri. Potrivit DEX: <i>Colector</i> - (despre vase, tuburi, bazine) în care se adună, se colectează gaze sau lichide.</p> <p>În cazul de față se vrea definirea persoanei care colectează semnături, deci noțiunea trebuie precizată – <i>colector de semnături</i></p>	<p>rata participării alegătorilor la alegeri este sub limita stabilită în prezentul cod”.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Atragem atenția că noțiunea de „alegeri noi” nu presupune doar organizarea unui scrutin urmare a încetării înainte de termen a mandatului alesului local. Potrivit art. 130 alin. (2), „dacă și după votarea repetată alegerile sunt declarate nule, Președintele Republicii Moldova stabilește prin decret data desfășurării alegerilor noi. Or, art. 154 din proiect stabilește condițiile când au loc alegeri noi prezidențiale. Chiar dacă ne referim la alegeri locale, alegerile noi au loc nu doar în cazul încetării înainte de termen a mandatului de primar ori dacă consiliul a fost dizolvat, dar și dacă după votarea repetată nu a fost ales primarul sau consiliul.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>În DEX cuvântul are și ale sensuri, în afară de cel menționat, inclusiv de „persoană care colectează”.</p>
--	--	---

	<p>Propunerea este de a defini după cum urmează: <i>concurenți electorali</i> – denumire generică pentru partidele politice, blocurile electorale și candidați independenți, înregistrați de organele electorale pentru participarea la alegeri.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Menționăm că noțiunea de „concurenți electorali” în practica anterioară a creat mai multe divergențe de idei. Astfel, considerăm necesar de a păstra în proiectul Codului electoral o definiție mai dezvoltată care să recunoască statutul de concurent electoral inclusiv persoanelor care candidează la funcția de deputat sau primar.</p>
	<p>Declarația nu poate fi o procedură, fiindcă ultima reprezintă <i>o totalitate de acte</i>, iar declararea de ședere e un act unic.</p> <p>Propunerea este de a defini după cum urmează:</p> <p><i>declarație de ședere</i> – acțiune prin care cetățeanul cu drept de vot declară locul aflării sale în ziua alegerilor pentru a fi inclus în lista electorală de bază.</p> <p>Propunerea este de a defini după cum urmează:</p> <p><i>degrevare</i> – reducerea parțială a sarcinilor și atribuțiilor la locul permanent de muncă, cu menținerea salariului la locul de muncă permanent, în condițiile legislației muncii și al prezentului cod cu scopul atragerii în calitate de funcționar electoral în cadrul activității organelor electorale.</p>	<p>Se acceptă.</p>
		<p>Nu se acceptă.</p>

<p><i>colector</i> - membru al grupului de inițiativă care colectează semnături în susținerea candidatului desemnat la o funcție electivă, inclusiv în susținerea propriei candidaturi, sau în vederea inițierii unui referendum;</p> <p><i>concurenți electorali</i>:</p> <p>a) partidele politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de deputat în Parlament și care sunt înregistrate de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor parlamentare;</p> <p>b) candidații pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și partidele politice și blocurile electorale care i-au desemnat, înregistrați de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor prezidențiale;</p> <p>c) partidele politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și</p>	<p>Propunerea este de a defini după cum urmează:</p> <p><i>localitate</i> - așezare omenească formând o unitate administrativă primară.</p> <p>Localitatea nu poate fi nume generic pentru unitățile administrative, ci invers unitatea administrativă este nume generic pentru (raion, municipiu, oraș, sector, sat (comună), unitate administrativ-teritorială cu statut special). Mai mult, Codul prevede că secții de votare se deschid în localități de peste hotare, unde nu sunt <i>raioane</i> și <i>unități administrativ-teritoriale</i> cu <i>statut special</i></p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Definiția propusă oferă o mai mare claritate a noțiunii de „localitate”.</p>
---	---	--

	<p>care sunt înregistrate de consiliile electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor locale.</p> <p><i>declarație de ședere</i> – procedură prin care cetățeanul cu drept de vot declară locul aflării sale în ziua alegerilor pentru a fi inclus în lista electorală de bază;</p> <p><i>degrevare</i> - atragere în calitate de funcționar electoral în cadrul activității organelor electorale, prin reducerea parțială a sarcinilor și atribuțiilor la locul de muncă, cu menținerea salariului la locul de muncă permanent, în condițiile legislației muncii și al prezentului cod;</p> <p><i>localitate</i> – unitate administrativ-teritorială organizată conform legii (raion, municipiu, oraș, sector, sat (comună), unitate administrativ-teritorială cu statut special);</p>	
--	---	--

<p>2. Articolul 8. Ziua alegerilor</p> <p>(1) Alegerile au loc într-o singură zi, de duminică, conform acului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării sau al localității respective.</p> <p>(2) Prin derogare de la alin. (1), alegerile în unele circumscripții electorale sau secții de votare pot fi desfășurate, din motive obiective, pe parcursul a două zile (sâmbătă și duminică), fapt ce se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor.</p> <p>(3) Procedurile electorale detaliate ce vizează securizarea votării, păstrarea și asigurarea integrității pe parcursul a două zile a buletinelor de vot utilizate și a celor neutilizate, regulile privind asigurarea confidențialității informației din listele electorale cu privire la participarea alegătorilor la votare, monitorizarea video etc. se stabilesc prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.</p>	<p><u>Coalitia Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p><i>Elucidarea motivelor organizării alegerilor pe parcursul a două zile, Articolul 8</i></p> <p>CALC reiterează importanța desfășurării alegerilor în aceleași condiții în toate secțiile de votare, or dreptul de a alege și de a fi ales trebuie asigurat în mod egal tuturor cetățenilor. Coalitia consideră că sintagma “motive obiective”, așa cum este formulată în Articolul 8, alin. 2, este una interpretabilă, iar norma legală trebuie să fie exactă și previzibilă. În acest sens, recomandăm fie includerea unei liste exhaustive de motive obiective pentru care se permite derogarea de la alin. 1.</p> <p><u>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</u></p> <p>Alin. (2) și (3) se exclud.</p> <p>Nu este clară sintagma „din motive obiective,, Dreptul de stabilire a datei alegerilor îi revine Parlamentului și nu poate CEC să stabilească prin hotărâre alegerile pe parcursul a doua zile în unele circumscripții. Dacă se referă la diasporă, atunci e necesar de specificat aceasta în Cod.</p> <p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u></p>	<p><u>Se acceptă parțial.</u></p> <p>Totodată, atragem atenția că, sintagma „<i>motive obiective</i>” este una largă ce nu poate fi definită printr-o enumerare exhaustivă, ori nu pot fi anticipate toate situațiile când organul electoral va fi nevoit să permită votarea pe parcursul a două zile. Deopotrivă, expresia „<i>motive obiective</i>” va lăsa organului electoral o marjă de apreciere a situației de fapt la determinarea caracterului obiectiv, iar în cazul în care vor exista bănueli din partea actorilor electoral precum că organul electoral a depășit limita marjei de apreciere, va interveni instituția „contestării actului administrativ adoptat de organul electoral” (art. 91 alin. (5) din proiect) și verificarea legalității acestuia de către instanța de judecată.</p> <p>Menționăm că expresia „<i>motive obiective</i>” este utilizată cu succes și în Constituția Republicii Moldova (a se vedea art. 125 alin. (2) din Constituție), în jurisprudența Curții Constituționale (a se vedea pct. 109 și 110 din Hotărârea nr. 28/2017 pentru interpretarea prevederilor articolului 98 alin. (6) în coroborare cu articolele 1, 56, 91, 135 și 140 din Constituție), dar și în alte legi organice (ex.: art. 97 alin. (3), 149, 1080 alin.</p>
---	---	--

	<p>Se recomandă modificarea proiectului de normă astfel încât să fie precizate care sunt „<i>motivele obiective</i>” specifice în baza căreia poate fi dispusă votarea pe parcursul a două zile. Mai mult, această modificare ar trebui analizată în legătură cu provocările pe care le creează și cu riscurile pe care le prezintă pentru integritatea procesului (ex.: păstrarea securizată pe timp de noapte a materialelor de vot).</p> <p>Modificarea articolului ce reglementează „<i>ziua alegerilor</i>” trebuie analizată din perspectiva principiului de egalitate a votului. Așadar, se recomandă ca votarea pe parcursul a două zile să fie permisă în toate secțiile de votare, astfel în cât să se asigure șanse egale tuturor alegătorilor de a-și exercita dreptul la vot.</p>	<p>(2) lit. c) sau 1406 alin. (1) lit. a) din Codul civil).</p> <p>În partea ce ține de provocările și riscurile care pot apărea în cazul votării pe parcursul a două zile consecutive, art. 8 alin. (3) în coroborare cu art. 25 lit. c) din proiectul Codului electoral, stabilește obligația Comisiei Electorale Centrale de a aproba un regulament care să reglementeze în mod imperativ procedurile aferente instituției securizării și asigurării integrității procesului votării pe parcursul a două zile, ceea ce va permite organului electoral în colaborarea cu alți subiecți interesați evaluarea riscurilor și implementarea unui mecanism eficient.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Scopul normei propuse este de a asigura participarea la procesul de votare a tuturor cetățenilor Republicii Moldova.</p> <p>Notăm că regula de bază rămâne a fi „<i>alegerile au loc într-o singură zi</i>” (art. 8 alin. (1), iar votarea pe parcursul a două zile va fi admisă doar dacă vor interveni anumite circumstanțe obiective.</p> <p>Reținem că în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că „<i>egalitatea votului nu presupune obligativitatea exercitării acestuia în condiții identice atât</i></p>
--	--	--

		<p>în țară, cât și peste hotare, ori cetățenii din țară și din afara ei se află în situații juridice diferite” (a se vedea pct. 110 din hotărârea nr. 34/2016).</p> <p>Astfel, ținând cont de evoluția politică și socială din Republica Moldova în partea ce ține de numărul tot mai mare de alegători aflați peste hotarele țării, precum și accesul mai dificil al acestora la votare care se datorează distanței mare până la secția de votare, numărul mic de secții de votare deschise, refuzul eventual al autorităților statelor străine de a deschide secții de votare suplimentare etc. necesită atitudine din partea statului Republica Moldova de a prevedea un mecanism alternativ care ar permite accesul tuturor cetățenilor aflați peste hotare la vot, fără limitări implicite. Menționăm că necesitatea de a aprecia legislația electorală prin prisma evoluției politice din țară este o condiție esențială statuată și de Curtea Europeană pentru Drepturile Omului (a se vedea cazul <i>Mathiu-Mohin și Clerfayt vs. Belgia</i>, pct. 54).</p>
3.	<p>Articolul 17. Sistemul organelor electorale</p> <p>(1) În scopul organizării și desfășurării alegerilor și referendumurilor se constituie:</p> <p>a) Comisia Electorală Centrală;</p>	<p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u></p> <p><i>La articolul 17 din proiectul de lege.</i></p> <p>Autorul propunerii subliniază că proiectul Codului electoral nu conține nici o mențiune cu privire la alegerile din UTA Găgăuzia sau la organul electoral</p>
		<p>Se acceptă.</p> <p>Comisia Electorală Centrală prin consens a elaborat un concept care a fost prezentat informal membrilor CEC din UTAG, unor deputați din Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului dar și din Adunarea populară a UTAG. Conceptul elaborat de</p>

<p>b) consiliile electorale de circumscripție de nivelurile al doilea și întâi;</p> <p>c) birourile electorale ale secțiilor de votare;</p> <p>(2) În sistemul organelor electorale, Comisia Electorală Centrală este organul electoral ierarhic superior care activează permanent.</p> <p>(3) Consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea sunt organele electorale care activează permanent, de regulă, în cadrul circumscripțiilor electorale de nivelul al doilea. Activitatea permanentă a consiliilor electorale de nivelul al doilea este asigurată în condițiile art. 35 alin. (3).</p> <p>(4) Consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi și birourile electorale ale secțiilor de votare sunt organele electorale care se constituie și activează doar în perioada electorală.</p> <p>(5) La constituirea organelor electorale, precum și în cadrul procedurii de desemnare a membrilor și al procedurii de alegere a președintelui și</p>	<p>care urmează a fi format pentru organizarea și desfășurarea acestui tip de alegeri. Mai mult, art. 246 din proiect prevede că „<i>nu se admite formarea și funcționarea de organe electorale neprevăzute de prezentul cod</i>”. Această lipsă de claritate poate provoca controverse juridice, respectiv se recomandă ca proiectul Codului electoral să abordeze alegerile în UTA Găgăuzia fie prin instituirea unor reglementări în proiect, fie într-o lege separată.</p>	<p>CEC a fost apreciat pozitiv de părțile indicate, chiar dacă există unele comentarii sau viziuni diferite asupra unor aspecte legate de denumirea organului electoral, alegerea și statutul membrilor permanenți ai CEC din UTA dar și termenele în care nu se admit suprapuneri de alegeri naționale și regionale. După discuțiile informale propunerile conceptuale ale CEC au fost expediate oficial în adresa conducerii grupului de lucru pentru asigurarea, în cadrul normelor constituționale, a funcționalității unității teritoriale autonome Găgăuzia și a prevederilor legislative ale Republicii Moldova în raport cu statutul special al UTA Găgăuzia. După examinarea propunerilor în cadrul acestui grup consultativ și aprobare a conceptului vor fi formulate amendamente corespunzătoare pentru lectura a II-a.</p>
---	--	---

	secretarului, se va urmări respectarea principiului egalității de gen.		
4.	<p>Articolul 19. Statutul Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală este un organ colegial, formată din 7 membri, care activează permanent pe durata mandatului, în condițiile prezentului cod.</p>	<p><u>Asociația Obștească Comunitatea pentru advocacy și politici publice „WatchDog.MD”</u></p> <p>La art. 19 alin.(3) din proiectul noului Cod electoral se propune ca numărul membrilor (permanenți) ai Comisiei Electorale Centrale să fie redus până la 5 membri. Astfel, art.19 alin.(3) va avea următoarea redacție:</p> <p>„(3) Comisia Electorală Centrală este un organ colegial, formată din 5 membri, care activează permanent pe durata mandatului, în condițiile prezentului cod. ”</p> <p>Luând în calcul tendința actualei guvernări de a reduce numărul membrilor organelor colegiale (spre exemplu: Consiliul Audiovizualului de la 9 la 7 membri; Comisia Națională a Pieței Financiare de la 5 la 3 membri ș.a.), precum și având în vedere că proiectul Codului electoral propune ca activitatea membrilor CEC să fie permanentă și nu așa cum este la ora actuală (3 permanenți iar 6 nepermanenți), considerăm a fi mult mai oportun și judicios de a reduce numărul membrilor CEC până la <u>5 membri permanenți</u>.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Potrivit proiectului Codului electoral se propune reducerea membrilor CEC de la 9 la 7. Considerăm că reducerea acestora la 5 membri va crea dificultăți în exercitarea atribuțiilor Comisiei (care potrivit Codului au fost lărgite), inclusiv în contextul permanentizării CECE de nivelul al doilea.</p>

<p>5. Articolul 20. Constituirea, componența și mandatul membrilor Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(1) Membrii comisiei sunt numiți în funcție după cum urmează:</p> <p>a) un membru este numit de către Președintele Republicii Moldova;</p> <p>b) doi membri sunt numiți de către Consiliul Superior al Magistraturii;</p> <p>c) doi membri sunt numiți de către Guvern;</p> <p>d) doi membri sunt numiți de către Parlament, cu respectarea reprezentării proporționale a majorității și a opoziției.</p>	<p><u>Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p><i>Numirea membrilor CEC poate favoriza majoritatea parlamentară de guvernământ, Articolul 20</i></p> <p>Organizațiile membre CALC semnalează că amendamentele propuse la Articolul 20 facilitează posibilitatea ca majoritatea membrilor CEC să fie numiți de partidul de guvernământ, în special, dacă acesta deține atât majoritatea în Parlament, cât și sprijinul Președintelui țării. Această observație este susținută și de numărul relativ mic de membri.</p> <p>Pentru diminuarea influenței politice și a eventualelor bănuiri de posibil control al majorității asupra Comisiei Electorale Centrale, recomandăm adoptarea unei formule prin care majoritatea în componența CEC să nu fie deținută de persoane care reprezintă guvernarea. Astfel, recomandăm fie ca, în loc de doi reprezentanți ai Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) să fie înaintate trei persoane, sau alternativa ca un reprezentant din cei doi numiți de Guvern să fie desemnat din rândul organizațiilor societății civile active în domeniul electoral.</p> <p>Potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr.29 din 21.12.2010 membrii CEC sunt persoane oficiale de stat, exponente ale unui interes public deosebit. De aceea, garantarea depolitizării CEC se asigură inclusiv prin modalitatea numirii membrilor acestei instituții. Din considerentele menționate ar fi</p>	<p><i>Se acceptă parțial</i></p> <p>Formula propusă la art. 20 corelează cu prevederile pct. 3.1. din Linii Directoare (Codul bunelor practici electorale), ori în componența Comisiei Electorale Centrale urmează să se regăsească: membri propuși de către Consiliul Superior al Magistraturii (<i>autoritatea care coordonează activitatea magistraților</i>); membri numiți de către Parlament; membri numiți de către Guvern (<i>Ministerul Afacerilor Interne fiind parte componentă a puterii executive</i>).</p> <p>Mai mult, conform recomandărilor din Codul bunelor practici electorale, în componența organului electoral urmează să fie incluși reprezentanți ai societății civile, respectiv, cu experiență în observarea alegerilor sau administrarea alegerilor.</p> <p>În contextul abordat, se propune o nouă redacție pentru alineatul (1):</p> <p>„(1) Membrii comisiei sunt numiți în funcție după cum urmează:</p> <p>a) un membru este numit de către Președintele Republicii Moldova;</p> <p>b) <i>un membru este numit</i> de către Consiliul Superior al Magistraturii;</p>
---	--	---

	<p>necesară conceptualizarea modalității de numire a membrilor CEC. Formula actuală de numire a membrilor CEC este criticată pe motiv că membrii unei <i>instituții de interes public deosebit</i> sunt numiți de <i>instituții de interes politic deosebit</i>, ceea ce este o practică normală în societățile cu o cultură politică robustă. Un exemplu de încercare a evitării factorului politic la numirea membrilor CEC ar fi ca majoritatea acestor membri să fie efectuată de alte instituții de interes public deosebit. Întrucât, activitatea CEC cuprinde un spectru larg de subiecte – reglementări a comportamentului media, protejarea datelor cu caracter personal, etc., ar fi logic ca instituțiile specializată să fie implicate în procesul de numire a membrilor CEC, posesor de expertiză în domenii speciale.</p> <p>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</p> <p>Alin. (1), lit.b) va avea următorul conținut: „patru membri sunt numiți de Parlament dintre care trei din partea opoziție,,</p> <p>Nu este justificată implicarea CSM în constituirea CEC. Atribuțiile CSM se referă la administrarea judecătorească.</p> <p>Legile nu se fac pentru moment, ci trebuie să aibă acțiune în timp. Astăzi este o situație, în altă legislație poate fi cu totul alta. Iar delegarea a trei membri din partea opoziției va justifica independența organizațională și funcțională a CEC.</p>	<p>c) <i>un membru este numit de către Guvern la propunerea Ministerul Afacerilor Interne;</i></p> <p>d) <i>patru membri sunt numiți de către Parlament. Două persoane urmează a fi desemnate de majoritatea parlamentară, o persoană din partea opoziției și un membru va fi propus de organizații ale societății civile, reprezentative pentru domeniul electoral. Dacă nu există o nominalizare comună din partea opoziției, fracțiunea de opoziție cu cei mai mulți deputați la data constituirii Parlamentului va desemna membrul Comisiei.”</i></p> <p>Prin urmare, va fi prevăzută obligația ca un membru al Comisiei Electorale Centrale să fie selectat din rândul reprezentanților societății civile.</p> <p>Pe de altă parte, articolul 22 alin. (1) din proiectul Codului electoral, stabilește exhaustiv condițiile care trebuie să le îndeplinească o persoană pentru a fi numită în funcția de membru al Comisiei Electorale Centrale, iar una din aceste condiții este experiența profesională de cel puțin 5 ani în domeniul electoral sau 10 ani în domeniul juridic sau al administrației publice. Sub aspect comparativ, art. 19 alin. (1) din Codul electoral (în vigoare) nu prevede o condiție similară.</p>
--	--	---

<p>(4) După ce este numit în funcție, la prima ședință a comisiei la care participă, dar nu mai târziu de 15 zile de la numire, membrul Comisiei Electorale Centrale depune următorul jurământ: „Jur să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să apăr drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, să îndeplinesc cu onoare, conștiință și fără părtinire atribuțiile ce îmi revin potrivit funcției, să nu fac declarații politice pe durata mandatului meu”.</p>	<p>Alin. (4) va avea urmatorul conținut: „După ce este numit în funcție, dar nu mai târziu de 15 zile de la numire membrul CEC depune în fața Parlamentului următorul jurământ:</p> <p>„ în continuare după text.</p> <p>CEC având misiunea de a crea condiții optime pentru ca cetățenii RM să-și poată exercita nestingherit dreptul constituțional de a alege și a fi ales, atunci și depunerea jurământului trebuie să fie într-o atmosferă mai solemnă, nu în fața a 5-6 membri CEC.</p> <p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p>Autorul propunerii consideră că noua metodă de constituire a Comisiei Electorale Centrale nu ar trebui să prezinte vreo îndoială privind subordonarea politică a organului electoral. Astfel, se recomandă ca unul dintre candidații desemnați de Guvern să fie selectat din rândul organizațiilor societății civile, iar un reprezentant al Consiliului Superior al Magistraturii să dețină titlul de doctor în drept.</p> <p><u>Asociația Obștească Comunitatea pentru advocacy și politici publice „WatchDog.MD”</u></p>	<p>Așadar, considerăm că instituirea unei condiții ce vizează experiența profesională obligatorie va avea constituit un avantaj în procesul de selectare a candidaților la funcția de membru al Comisiei Electorale Centrale și nu necesită reglementarea unor cerințe suplimentare cum ar fi deținerea titlului de doctor în drept.</p> <p>Mai mult, potrivit art. 20 alin. (2) din proiectul Codului electoral: „<i>autoritățile desfășoară procedura de selectare a candidaților la funcția de membru al comisiei, pe criterii de competență și profesionalism, conform procedurii proprii</i>”.</p> <p>Pe cale de consecință, norma respectivă nu exclude posibilitatea selectării în calitate de care deține studii de doctorat.</p>
---	--	---

	<p>La art.20 alin.(1), se propune o altă formulă mult mai reprezentativă de constituire a Comisiei Electorale Centrale, după cum urmează:</p> <p>„(1) Membrii comisiei sunt numiți în funcție după cum urmează:</p> <p>a) un membru este numit de către Președintele Republicii Moldova;</p> <p>b) un membru este numit de către Guvern;</p> <p>c) trei membri sunt numiți de către Parlament, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - un membru propus de majoritatea parlamentară; - un membru propus de opoziția parlamentară; - un membru propus de organizații ale societății civile, reprezentative pentru domeniul electoral. ” <p>Formula propusă de autorii proiectului este bună pentru constituirea Curții Constituționale, însă nu și pentru constituirea autorității electorale centrale, deoarece în cazul acestei instituții formula de constituire trebuie să țină cont și de propunerile opoziției parlamentare și ale societății civile.</p> <p>Astfel, în cazul candidaturii propuse de organizații ale societății civile, reprezentative pentru domeniul electoral, cel mai elocvent exemplu ar fi eventualele propuneri de la <u>Coalitia Civică pentru Alegeri Libere</u></p>
--	---

	<p>și Corecte (CALC), care este o entitate permanentă, benevolă, constituită din organizații obștești din Republica Moldova (la moment fiind constituită din 36 organizații¹ membre). Misiunea Coaliției este de a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea și desfășurarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului Europei și a instituțiilor specializate afiliate acestuia.</p> <p>La fel, la art.20 alin.(5), se propune următoarea redacție:</p> <p>„(5) Mandatul membrului Comisiei Electorale Centrale este de 7 5 ani (.....)”</p> <p>În Republica Moldova, majoritatea mandatelor funcțiilor de stat sunt de 4-5 ani, cu mici excepții pentru judecătorii Curții Constituționale — 6 ani și un mandat de 7 ani în cazul Guvernatorului Băncii Naționale, Avocatului Poporului și Procurorului General, care au termene stabilite de Constituție. Respectiv, se propune ca mandatul membrilor CEC să fie de 5 ani și nu de 7.</p>
<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Urmare a consultărilor publice, se stabilește mandatul pentru un termen de 6 ani, inclusiv ținând cont de argumentele prezentate de Guvern în avizul său.</p> <p>Considerăm că termenul respectiv este unul optimal ce va permite profesionalizarea Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p>Se acceptă.</p>

Asociația Obștească „PROMO-LEX”

	<p>Având în vedere principiul stabilității legii este important precizarea când urmează să fie implementate modificările propuse cu privire la componența Comisiei Electorale Centrale. Astfel, se recomandă ca legiuitorul să asigure ca modificările cu privire la constituirea și componența Comisiei Electorale Centrale să fie implementate cu cel puțin un an înainte de următoarele alegeri programate.</p> <p>Se recomandă ca legiuitorul să adopte un mecanism de constituire a Comisiei Electorale Centrale, inclusiv de selectare a reprezentanților Guvernului, care să nu prezinte dubii sau riscuri în materie de control politic asupra organului electoral de către majoritate.</p>	<p>Art. 246 din proiect (Dispoziții tranzitorii) se va completa cu o normă care să stabilească că actuala componență a Comisiei Electorale Centrale își va exercita mandatul, iar în caz de vacanță a funcției de membru al Comisiei în actuala componență, aceasta se va completa conform procedurii în vigoare la moment. Mecanismul de desemnare a membrilor propus prin proiectul noului Cod electoral se va aplica pentru următoarea componență a Comisiei.</p> <p><i>Se ia act de recomandare.</i></p> <p><i>A se vedea argumentarea de mai sus în partea ce ține de metoda de constituire a Comisiei Electorale Centrale.</i></p> <p>Suplimentar, atragem atenția că asigurarea independenței membrilor organelor electorale față de forțele politice din țară reprezintă o condiție indispensabilă pentru o democrație autentică. În acest sens, Codul bunelor practici în materie electorală operează cu textul „organizarea alegerilor de către un organ imparțial” (pct. 3.1), stabilind că „un organ imparțial trebuie să fie responsabil pentru aplicarea prevederilor dreptului electoral.</p>
--	---	--

			<p>Astfel, art. 20 alin. (2) din proiectul Codului electoral stabilește obligația pentru autoritățile cu drept de a desemna membrii CEC de a se conduce de criteriul „competență și profesionalism”, iar art. 22 alin. (2) din același proiect asigură imparțialitatea și independența membrului Comisiei Electorale Centrale față de partidele politice. Nu în ultimul rând, art. 23 stabilește și sancțiunea sub formă de eliberare din funcția în cazul încălcării principiului imparțialității.</p>
6.	<p>Articolul 21. Procedura de alegere în funcție a președintelui și secretarului Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(1) Președintele și secretarul Comisiei Electorale Centrale sunt aleși din rândul membrilor comisiei, prin vot secret, cu majoritatea absolută de voturi ale membrilor acesteia, prin adoptarea unei hotărâri în acest sens. Procedura de alegere a președintelui și secretarului Comisiei Electorale Centrale este descrisă în regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(2) Fiecare membru al Comisiei Electorale Centrale are dreptul de a înainta propuneri privind candidaturile pentru funcțiile de președinte și</p>	<p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u> <u>La articolul 21 din proiectul de lege.</u></p> <p>Articolul respectiv a fost modificat pentru a oferi mai multe detalii cu privire la criteriile pe care trebuie să le îndeplinească candidatul la funcția de membru al Comisiei Electorale Centrale. Astfel, modificarea prevede condiția „<i>reputație ireproșabilă</i>”. Îndeplinirea acestei condiții este dificil de evaluat și permite interpretări arbitrare. Se recomandă reexaminarea utilizării sintagmei „<i>reputație ireproșabilă</i>” drept criteriu de desemnare a membrilor Comisiei Electorale Centrale</p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Expresia „<i>reputație ireproșabilă</i>” utilizată în proiectul Codui electoral nu reprezintă o novație pentru sistemul de drept. Expresia dată este utilizată atât în Constituția Republicii Moldova cât și în majoritatea actelor normative care reglementează statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică (ex.: art. 59¹ alin. (2) și art. 122 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 6 alin. (1) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, pct. 3 din Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursului pentru selectarea candidaților la funcția de judecător al Curții Constituționale din partea Guvernului etc.).</p> <p>Mai mult, în ceea ce privește noțiunea de <i>reputație ireproșabilă</i> ea este prevăzută și în normele actuale ale Codului Electoral, iar</p>

	<p>secretar, inclusiv de a propune și susține prin vot propria candidatură.</p> <p>(3) Ședința de alegere a președintelui și secretarului Comisiei Electorale Centrale va avea loc nu mai târziu de 15 zile de la data apariției vacanței acestor funcții pe durata exercitării mandatului. În cazul vacanței acestor funcții în cursul unei perioade electorale, ședința de alegere se va organiza în 3 zile de la apariția vacanței.</p> <p>(4) În cazul substituirii componenței depline a Comisiei Electorale Centrale, prima ședință de alegere a președintelui și secretarului va fi prezidată de doi membri ai comisiei, aleși cu majoritatea simplă de voturi ale membrilor acesteia, în a căror sarcină se pune organizarea și supravegherea procedurii de dezbateră a candidaturilor și de alegere a acestora.</p> <p>(5) În cazul în care, la prima votare, candidatul la funcția de președinte sau de secretar al Comisiei Electorale Centrale nu a întrunit majoritatea absolută de voturi, se organizează votarea repetată la care pot</p>	<p>aceste prevederi nu au fost nici odată subiect de critici. Această expresie lasă decidenților posibilitatea de a formula intima convingere asupra personalității unui candidat.</p>
--	--	--

	<p>participa și membrii care au candidat la aceeași funcție la prima votare.</p> <p>(6) În absența președintelui comisiei, precum și în cazul survenirii de drept a vacanței funcției și până la alegerea unui nou președinte, atribuțiile președintelui sunt exercitate de secretar.</p>		
7.	<p>Articolul 23. Înțetarea calității de membru al Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(1) Calitatea de membru al Comisiei Electorale Centrale încetează în caz de:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) expirare a mandatului; b) demisie; c) eliberare din funcție; d) imposibilitate definitivă a exercitării atribuțiilor mai mult de 60 de zile consecutive, fapt constatat prin hotărârea comisiei și adus la cunoștința autorității care l-a numit în funcție; e) deces. <p>(2) Membrul Comisiei Electorale Centrale este eliberat din funcție de</p>	<p><u>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</u></p> <p>Lit. h) se exclude</p> <p>Nu este clar cine va constata incompetențele grave și evidente. Această prevedere poate crea precedente pentru debarasarea de membrii incoizi.</p> <p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p>Se recomandă includerea unei prevederi care să ofere protecție suplimentară membrilor Comisiei Electorale Centrale (ex.: interdicția demiterii membrului Comisiei de către organul care l-a desemnat). În același timp ar putea fi luată în considerare limitarea numărului de mandate pe care un membru CEC le poate deține (un singur mandat).</p>	Se acceptă.

	<p>către autoritatea care l-a numit, în caz de:</p> <p>a) adoptare în privința lui a hotărârii judecătorești definitive de condamnare pentru infracțiune săvârșită cu intenție;</p> <p>b) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;</p> <p>c) aplicare a unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei;</p> <p>d) rămânere definitivă a actului de constatare prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către acesta a unui act administrativ, încheierea directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, luarea sau participarea la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;</p> <p>e) aflare în incompatibilitate, fapt stabilit prin actul de constatare rămas definitiv;</p> <p>f) nedepunere a declarației de avere și interese personale sau refuz de a o depune, în condițiile art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;</p>	
--	--	--

	<p>g) dispunere de către instanța de judecată, prin hotărâre irevocabilă, a confiscării averii nejustificate;</p> <p>h) constatare a incompetenței profesionale grave și evidente;</p> <p>i) săvârșire a faptelor incompatibile cu funcția deținută;</p> <p>î) nerespectare a cerințelor stabilite la art. 22 alin. (2);</p> <p>j) constatare a imposibilității exercitării atribuțiilor în condițiile alin. (1) lit. d).</p> <p>(3) În condițiile alin. (2), autoritatea care a numit membrul Comisiei Electorale Centrale inițiază, din oficiu sau la sesizarea entităților responsabile, procedura cu privire la eliberarea lui din funcție, cu emiterea unui act administrativ în acest sens.</p> <p>(4) Actul administrativ de eliberare din funcție se contestă direct la Curtea de Apel Chișinău conform procedurii stabilite de Codul administrativ.</p>		
8.	<p>Articolul 25. Atribuțiile generale ale Comisiei Electorale Centrale</p>	<p>Congresul Autorităților Locale din Moldova • (CALM)</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Reținem că atribuțiile respective sunt reglementate și în actualul Cod electoral, doar că în proiect au fost perfecționate conform practicii Comisiei (ex.: Comisia</p>

	<p>În calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală:</p> <p>a) ridică sau declară vacant mandatul de consilier local, în cazurile stabilite de Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local, de Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală și de alte acte normative aferente;</p> <p>b) atribuie mandatul de consilier în cazul apariției vacanței acestuia, în conformitate cu regulamentul aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale;</p>	<p>Notă: este prerogativa instanței de judecată ca putere independentă în cadrul puterilor statului. Altfel ar fi amestec direct al organului executiv central în autonomia organizatorică ca element important al autonomiei locale.</p>	<p>declară vacant un mandat de consilier în caz de deces a acestuia etc.).</p> <p>Mai mult, în caz de încetare înainte de termen a mandatului de consilier local, mandatul se atribuie de către Comisie următorului candidat supleant (sau după caz se restabilește șirul descrescător).</p>
<p>9.</p>	<p>Articolul 28. Conclucarea Comisiei Electorale Centrale cu alte entități în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor</p> <p>(1) În calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală conlucrează cu autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și cu unele entități care, în procesul de organizare și desfășurare a scrutinelor,</p>	<p>Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)</p> <p>16) Autoritățile administrației publice locale, în limitele resurselor financiare alocate pentru exercitarea atribuțiilor delegate în domeniul electoral:</p> <p>Argumente. Propunerile făcute se datorează și faptului că nu este clară acoperirea financiară a</p>	<p>Nu se acceptă.</p>

	<p>conform domeniului de activitate al acestora, au următoarele responsabilități suplimentare:</p> <p>16) Autoritățile administrației publice locale:</p> <p>a) asigurarea actualizării dispozițiilor privind desemnarea persoanelor responsabile de listele electorale din cadrul autorităților administrației publice locale;</p> <p>b) asigurarea actualizării listelor electorale de către persoanele desemnate în acest scop;</p> <p>c) adoptarea deciziilor privind stabilirea și garantarea unui minim de locuri speciale de afișaj electoral și asigurarea unui minim de localuri pentru desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii, cu punerea lor la dispoziție, conform termenului stabilit în programul calendaristic, aprobat prin hotărâre a comisiei;</p> <p>d) asigurarea respectării principiului egalității între femei și bărbați în procesul de desemnare a persoanelor în componența organelor electorale;</p> <p>e) în limita competenței, asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități în</p>	<p>acestor competențe delegate. Care este costul lor, cine le-a evaluat? Care sunt sursele de acoperire? Conform art. 6 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă „competențele care țin de autoritățile publice centrale pot fi delegate autorităților publice locale de nivelurile întâi și al doilea, respectându-se criteriile de eficacitate și de raționalitate economică. Delegarea de competențe poate fi efectuată de Parlament, la propunerea Guvernului. Delegarea de competențe este însoțită obligatoriu de asigurarea resurselor financiare necesare și suficiente realizării acestora. Delegarea de competențe este efectivă doar din momentul în care a avut loc transferul resurselor financiare și materiale necesare și suficiente. Iar conform art. 81 alin. (7) din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală „Este interzisă orice delegare de competențe fără alocarea de surse financiare, necesare pentru a se acoperi costul realizării competențelor respective...”, respectiv conform art. 14 alin (4) din legea respectivă „Consiliul local nu poate adopta decizii care implică anumite cheltuieli fără indicarea sursei de acoperire a costului realizării deciziilor respective,,</p> <p><i>(2) În procesul de organizare și desfășurare a alegerilor, Comisia Electorală Centrală poate stabili, prin hotărâre, și alte responsabilități suplimentare, conform domeniului de activitate, pentru unele autorități ale administrației publice</i></p>
--	--	---

<p>localurile unde sunt amplasate secțiile de votare;</p> <p>f) asigurarea, la nivel local, a căilor de acces către secțiile de votare;</p> <p>g) examinarea, în comun cu reprezentanții Agenției pentru Supravegherea Tehnică, a stării de apărare împotriva incendiilor la obiectivele unde vor fi amplasate secțiile de votare și desfășurate întâlnirile cu alegătorii, cu asigurarea respectării cerințelor legale de securitate la incendiu și protecție civilă.</p> <p>(2) În procesul de organizare și desfășurare a alegerilor, Comisia Electorală Centrală poate stabili, prin hotărâre, și alte responsabilități suplimentare, conform domeniului de activitate, pentru unele autorități ale administrației publice centrale și pentru autoritățile administrației publice locale, precum și pentru unele instituții sau entități, indiferent de forma juridică de organizare. Hotărârea comisiei adoptată în acest sens este executorie pentru toate autoritățile administrației publice centrale și locale, pentru persoanele fizice și juridice, indiferent</p>	<p><i>centrale, ori în baza unor acorduri, conform art. 5 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă, și pentru autoritățile administrației publice locale și serviciile publice din subordine, precum și pentru unele instituții sau entități, indiferent de forma juridică de organizare.</i></p> <p><i>Hotărârea comisiei adoptată în acest sens este executorie pentru toate autoritățile administrației publice centrale și locale, pentru persoanele fizice și juridice, indiferent de domeniul de activitate și forma juridică de organizare, ținând cont de derogările prezentului alineat.</i></p> <p>Argumente. Între CEC și APL nu există relații de subordonare, aceasta fiind stipulat și la art. 6 alin. (1) și (2) din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă „Consiliile locale și cele raionale, primarii și președinții de raioane funcționează ca autorități administrative autonome, soluționând treburile publice din sate (comune), orașe (municipii) și raioane în condițiile legii, iar raporturile dintre autoritățile publice centrale și cele locale au la bază principiile autonomiei, legalității, transparenței și colaborării în rezolvarea problemelor comune.”.</p>
---	---

	de domeniul de activitate și forma juridică de organizare.		
10.	<p>Articolul 31. Ședințe și activități ale Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(1) Ședințele Comisiei Electorale Centrale se convoacă de către președintele acesteia din proprie inițiativă sau la cererea a doi membri ai comisiei. În cazul în care membrii comisiei cer convocarea ședinței, decizia de convocare va fi luată în cel mult 48 de ore de la prezentarea cererii.</p> <p>(2) Ședințele Comisiei Electorale Centrale sunt deliberative dacă la ele participă majoritatea absolută a membrilor săi.</p> <p>(3) Toate ședințele Comisiei Electorale Centrale sunt deschise pentru reprezentanții mijloacelor de informare în masă și pentru public. Ședințele se anunță cu 24 de ore înainte de desfășurarea lor, cu excepția ședințelor din perioada electorală, când trebuie anunțate într-un termen mai scurt în virtutea faptului că problemele cer o examinare urgentă.</p> <p>(4) Comisia Electorală Centrală asigură transparența procedurilor electorale,</p>	<p>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</p> <p>Se introduce un nou alin. (5) cu următorul conținut: „Ședințele Comisiei Electorale Centrale sunt prezidate de președintele Comisiei., Nu este specificat cine prezidează.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Este un aspect tehnico-organizatoric care va fi dezvoltat în regulamentul de activitatea a Comisiei Electorale Centrale, inclusiv aspecte ce vizează cine va prezida ședințele Comisiei în lipsa președintelui CEC sau în cazul când acesta își declară conflict de competență etc.</p>

	fapt ce permite mijloacelor de informare în masă și populației să aprecieze activitatea comisiei.		
11.	<p>Articolul 32. Actele administrative ale Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor. Hotărârile de modificare, de completare și de abrogare a hotărârilor adoptate anterior se adoptă în aceeași condiții.</p> <p>3) Prin derogare de la art. 31 alin. (3), la solicitarea a doi membri, hotărârile Comisiei Electorale Centrale pot fi adoptate în camera de deliberare fără ca participanții la procedura administrativă sau alte persoane să fie de față. Procedura detaliată privind adoptarea hotărârilor în camera de deliberare se stabilește în regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p><u>Asociația Obstească Comunitatea pentru advocacy și politici publice „WatchDog.MD”</u></p> <p>În caz că nu se va accepta propunerea de a reduce numărul membrilor CEC de la 7 la 5, atunci se recomandă următoarea modificare la art.32 alin.(1):</p> <p><u>Varianta 1:</u></p> <p>„(1) Comisia Electorală Centrală adoptă hotărâri cu votul majorității absolute calificate(2/3) a membrilor(.....)</p> <p><u>Varianta 2:</u></p> <p>„(1) Comisia Electorală Centrală adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor a cel puțin 5 membri.(.....)</p> <p>Potrivit art.135 din Codul administrativ al Republicii Moldova nr.116/2018, majoritatea absolută reprezintă cel puțin jumătate plus unu din numărul membrilor organului colegial, iar majoritatea calificată reprezintă orice proporție mai mare decât majoritatea absolută, raportată la numărul total de membri ai organului colegial.</p> <p>Codul bunelor practici în materie electorală (adoptat de Comisia europeană pentru Democrație prin Drept în cadrul celei de-a 52 Reuniune Plenară, Veneția, prevede că „Se recomandă ca comisiile electorale să</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>La stabilirea numărului de membri necesar pentru votarea unui act administrativ s-a ținut cont de Codul administrativ, ori stabilirea unei majorități „calificate” ar putea crea pericolul apariției unui blocaj instituțional.</p>

	<p>adopte decizii prin majoritate calificată sau prin consensus.”</p> <p>Astfel, având în vedere recomandarea Comisiei de la Veneția, se propune ca hotărârile Comisiei Electorale Centrale să fie adoptate prin votul a cel puțin 5 membri din 7.</p> <p><u>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</u></p> <p>Art.32, alin.(3) se exclude</p> <p>CEC-ul trebuie să fie un organ transparent.</p> <p>Adoptarea hotărârilor în camera de deliberări reduce din acest principiu caracteristic unui stat democratic.</p> <p>CEC nu este instanța de judecată.</p> <p>Se acceptă.</p>	
12.	<p>Articolul 34. Constituirea circumscripțiilor electorale</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală constituie circumscripțiile electorale permanente care corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea ale Republicii Moldova, unității teritoriale autonome Găgăuzia, municipiilor Chișinău și Bălți.</p> <p><u>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</u></p> <p>De la acest articol și din tot conținutul codului, noțiunea din paranteză (Transnistria) se exclude</p> <p>În articolul 110 din Constituția Republicii Moldova, cât și în legea privind Organizarea Administrativ Teritorială nr. 764 din 27.12.2001, nu există noțiunea de (Transnistria). Noțiunea utilizată este ‘localități din stânga Nistrului ‘. Paranteza rotundă în limba română este un semn de punctuație care dă o explicație ori o precizare frazei de care sunt legate. În acest sens, folosirea acestui termen în paranteză</p> <p>Se acceptă.</p>	

	În condiții similare, comisia constituie circumscripții electorale de nivelul al doilea pentru secțiile de votare din străinătate și cele pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria).	legiferează noțiunea de (Transnistria) care nu este conformă cu Constituția și legislația Republicii Moldova.	
13.	<p>Articolul 35. Constituirea consiliilor electorale de circumscripție</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală constituie consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea, care activează permanent, sunt formate dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane.</p>	<p><u>Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p>4. <i>Permanentizarea Consiliilor electorale de circumscripție</i></p> <p>Potrivit noilor modificări la Articolul 35, Consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea activează permanent. Acestea sunt organe colegiale, ele ar putea activa permanent, dacă ar fi prescrisă procedura de adoptare a deciziilor, inclusiv între perioadele electorale. Prin urmare, CALC recomandă să fie oferite clarificări la acest capitol. Totodată, din conținutul Articolului 37 desprindem că consiliile electorale de circumscripție au atribuții doar în perioada electorală, iar președinții consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II au atribuții, probabil, și între perioadele electorale, lucru ce necesită precizată de legiuitor.</p> <p>Din textul proiectului desprindem că un șir de articole scot în evidență faptul că nu e vorba despre permanentizarea activității Consiliilor electorale de circumscripție, ci a activității președinților consiliilor</p>	<p><i>Se acceptă parțial.</i></p> <p>Potrivit pct. 35 alin. (3) din proiectul Codului electoral, președintele consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea se supune reglementărilor Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.</p> <p>a) având statut de funcționar public acesta își exercită atribuțiile din momentul numirii până la încetarea raporturilor de serviciu, nefiind posibilă limitarea perioadei de activitate în alte situații decât cele stabilite în legea specială.</p> <p>b) organizarea unor concursuri deschise și transparente pentru ocuparea funcției publice vacante este o condiție obligatorie stabilită la art. 29 alin. (1) din Legea nr. 158/2008.</p> <p>c) având statut de funcționar public acesta nu poate fi numit în funcție în baza votului organului colegial, ci doar în bază de concurs. Instituirea unei norme derogatorii</p>

	<p>respective. Acest lucru conduce în mod inevitabil la stranieții – membrii vor avea statute diferite, etc.</p> <p>Astfel, CALC constată existența unor riscuri care pot afecta transparența, imparțialitatea și independența consiliilor electorale de circumscripție de nivelul doi și a președinților acestora față de anumite influențe politice sau de subordonarea/controlul din partea organului electoral superior – CEC. Pentru a aborda unele dintre aceste provocări, CALC recomandă instituirea unor garanții suplimentare pentru a asigura independența și imparțialitatea președintelui consiliilor electorale de circumscripție de nivelul doi prin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. limitarea perioadei pentru care este numit președintele consiliului electoral de circumscripție de nivelul doi; 2. organizarea unor concursuri deschise, transparente, cu publicarea pe pagina web a CEC a candidaților la funcția de președinte al consiliului electoral de circumscripție de nivelul doi; 3. numirea președintelui consiliului electoral de circumscripție de nivelul doi prin decizia CEC, cu votul a 2/3 din membrii CEC; 4. stabilirea unor condiții speciale, obligatorii, pe care trebuie să le îndeplinească președintele consiliului electoral de circumscripție de nivelul doi, inclusiv 	<p>crează condiții negative în măsura în care o persoană promovează concursul pentru ocuparea funcției, însă ulterior nu obține numărul necesar de voturi ale membrilor CEC.</p> <p>d) condițiile speciale care trebuie să le întrunească președintele CEC ca fiind funcționar public sunt stabilite la art. 32 alin. (1) din Legea nr. 158/2008, Capitolul II din Legea nr. 25/2008 privind Codul de conduită a funcționarului public, precum și alte condiții care vor fi dezvoltate în regulamentul de activitate a consiliului electoral de circumscripție aprobat de Comisia Electorală Centrală în temeiul art. 35 alin. (11) din proiectul Codului electoral.</p> <p>În context, atragem atenția că potrivit art. 4 alin. (1) și (5) din Legea nr. 25/2008, „Funcționarul public este obligat să ia decizii și să întreprindă acțiuni în mod imparțial. Apartenența politică a funcționarului public nu trebuie să influențeze comportamentul și deciziile acestuia, precum și politicile, deciziile și acțiunile autorităților publice. În exercitarea funcției publice, funcționarului public îi este interzis:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) să participe la colectarea de fonduri pentru activitatea partidelor; b) să folosească resursele administrative pentru susținerea concurenților electorali;
--	---	---

	<p>imparțialitatea politică, reflectând regulile aplicate membrilor CEC.</p> <p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u></p> <p><u>La articolul 35 și 37 din proiectul de lege.</u></p> <p>Modificările propuse (permanențizarea activității președintelui CECE) prezintă riscuri legate de imposibilitatea de a asigura transparența, imparțialitatea și independența consiliilor electorale de circumscripție de nivelul a doilea. Pentru excluderea unor eventuale provocări, se recomandă:</p> <p>a) limitarea perioadei pentru care este desemnat președintele consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea;</p> <p>b) organizarea unor concursuri deschise, transparente, cu publicarea pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale a candidaților la funcția de președinte CECE;</p> <p>c) numirea președintelui CECE prin hotărârea CEC cu votul a 2/3 din membrii CEC;</p> <p>d) stabilirea unor condiții speciale, obligatorii pe care trebuie să le îndeplinească președintele CECE (inclusiv imparțialitatea politică).</p> <p>Astfel, având în vedere sensibilitatea politică a atribuțiile ce le revin președinților CECE, legiuitorul ar trebuie să aibă în vedere mecanisme care să asigure imparțialitatea și independența politică a</p>	<p>c) să afișeze, în incinta autorităților publice, însemne sau obiecte înscrisionate cu sigla sau denumirea partidelor politice ori a candidaților acestora;</p> <p>d) să facă propagandă în favoarea oricărui partid;</p> <p>e) să creeze sau să contribuie la crearea unor subdiviziuni ale partidelor politice în cadrul autorităților publice.</p>
--	---	---

		acestora, atât în timpul desemnării, cât și în perioada de exercitare a atribuțiilor aferente.	
14.	<p>Articolul 38. Constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare</p> <p>(8) Primăriile oferă birourilor electorale ale secțiilor de votare informații și sprijin, necesare în exercitarea atribuțiilor lor prevăzute de prezentul cod.</p> <p>(16) În scopul asigurării și realizării dreptului electoral, Comisia Electorală Centrală poate constitui secții de votare și birouri electorale ale secțiilor de votare și în alte cazuri.</p>	<p>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</p> <p>Cuvântul “Primăriile” se substituie cu sintagma “Autoritățile locale”</p> <p>Primăria nu este autoritate a APL, dar este o structură care asistă primarul în exercitarea atribuțiilor sale legale. Dreptul de a decide, au a dispune îl au consiliul local și primarul, care și sunt autorități ale APL.</p> <p><u>Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)</u></p> <p><u>La art. 38 din Proiectul Codului alin. (16) se propune de exclus</u> („(16) În scopul asigurării și realizării dreptului electoral, Comisia Electorală Centrală poate constitui secții de votare și birouri electorale ale secțiilor de votare și în alte cazuri.”) Argumente. Efectiv legislatorul delegă CEC cu dreptul de a institui norme primare, creând</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Nu se acceptă</p> <p>O astfel de prevedere există și în actualul Cod electoral (alin. (12) art.30), nefiind subiectul unor critici anterioare. Din contra, această prevedere a oferit posibilitatea ca CEC să intervină și să deschidă secții de votare în corturi puse la dispoziție de MAI în situații extreme când administrația publică locală nu a identificat un sediu accesibil.</p>

		<p>incertitudini în reglementare, ceea ce contravine prevederilor constituționale privind separarea puterilor în stat și activitatea legislativă.</p>	<p>Similar, CEC a intervenit și în situații când administrația publică locală s-a opus deschiderii secțiilor de votare pe teritoriul localităților gestionate de acestea, dar destinate alegătorilor din localitățile din stânga Nistrului. Totodată, CECE este obligat să constituie secții de votare și birouri electorale, iar dacă un CECE ar fi nefuncțional, norma propusă ar permite CEC să le constituie”.</p>
--	--	---	--

15.	<p>Articolul 39. Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate și a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate</p> <p>(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumului republican, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova pot fi organizate una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data alegerilor.</p>	<p><u>Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p><i>Excluderea obligativității de a constitui secții de votare pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova, Articolul 39, alin. (2)</i></p> <p>CALC punctează că organizarea secțiilor de votare pe lângă misiunile diplomatice nu trebuie să depindă de o voință politică anumită. Astfel, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare trebuie de organizat în mod obligatoriu secții de votare, respectiv, fiind necesară substituirea expresiei din Cod. Subliniem că sediile ambasadelor și a oficiilor consulare, sunt de principiu, spații extrateritoriale ale Republicii Moldova, în care statul trebuie să asigure realizarea dreptului de a alege a cetățenilor, inclusiv angajaților misiunilor și membrilor familiilor lor.</p>	<p><u>Primăria Municipiului Bălți:</u></p> <p>Primăria mun. Bălți consideră că în urma operării unor modificări la legislația electorală existentă la moment ar putea fi afectate careva drepturi al alegătorilor, și anume conținutul din art. 39, alin. 3 al Codului electoral (modificat) care prevede că „În afară de secțiile de votare prevăzute la alin. (2), cu acordul autorităților competente ale țărilor respective, pot fi organizate secții de votare pentru o localitate sau mai multe localități în care, conform Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, se află temporar</p>
			<p><u>Nu se acceptă.</u></p> <p>Potrivit art. 39 alin. (5) în coroborare cu art. 25 lit. c) din proiectul Codului electoral, Comisia Electorală Centrală va avea obligația să aprobe regulamentul privind constituirea secțiilor de votare peste hotarele țării. La aprobarea acestui regulament, autoritatea publică va ține cont de principiile și regulile de transparență decizională și consultare publică cu părțile interesate.</p>

	<p>sau domiciliază permanent în străinătate cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova.</p>	<p>datelor Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, se află temporar sau domiciliază permanent în străinătate cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova, ar intimida dreptul la vot. Așadar, dacă în acest context se înregistrează 499 de alegători, aceștia ori nu își vor putea sa își exercite dreptul la vot, ori vor fi nevoiți să parcurgă distanțe mari pentru a-și exercita dreptul la vot.</p> <p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u></p> <p><i>La articolul 39 din proiectul de lege.</i></p> <p>Modificările propuse se referă la criteriile de constituire a secțiilor de votare în străinătate, ori secțiile de votare vor fi înființate în localități cu cel puțin 500 de cetățeni ai Republicii Moldova care au reședință temporară sau permanentă în străinătate. Acest criteriu poate răspunde preocupărilor exprimate de observatorii internaționali și naționali, dacă va fi completat prin clarificări în acte juridice auxiliare. Respectiv, se recomandă ca aplicarea criteriilor combinate privind înființarea secțiilor de votare în străinătate să fie clarificată în continuare în actele juridice auxiliare ale Comisiei Electorale Centrale.</p>
--	--	---

16.	<p>Articolul 40.</p> <p>Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria)</p> <p>(1) În cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), Comisia Electorală Centrală, cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, poate organiza secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale.</p>	<p><u>Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p>Riscul de a nu fi organizate alegeri pentru cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria)</p> <p>Coaliția semnalează includerea în Articolul 40, alin.1, a sintagmei „poate organiza” în loc de „organizează” secții de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului. CALC consideră că este obligația statului Republicii Moldova de a asigura condiții minime pentru cetățenii săi din regiunea transnistreană de a-și realiza dreptul de a alege.</p> <p><u>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</u></p> <p>Sintagma “poate organiza” se substituie “organizează”.</p> <p>În actuala redacție “poate organiza” se subînțelege că posibil să organizeze, posibil să nu organizeze, fapt ce lasă loc pentru interpretări.</p> <p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p><u>La articolul 40 din proiectul de lege.</u></p> <p>Modificarea propusă la alineatul (1) ridică o neclaritate cu privire la faptul dacă deschiderea secțiilor de votare în regiunea transnistreană este o obligație finală a Comisiei Electorale Centrale sau o</p>	<p><u>Nu se acceptă.</u></p> <p>Conform pct. 28 din Decizia Curții Constituționale nr. 100/2021 de inadmisibilitate a sesizării nr. 149g/2021, autoritățile publice trebuie să garanteze efectivitatea dreptului fundamental de a vota și de a fi ales, în zonele controlate efectiv de către acestea.</p> <p>Curtea a mai menționat în jurisprudența sa că autoritățile publice trebuie să interpreteze legea de o manieră care asigură efectivitatea dreptului de a vota și a dreptului de a fi ales și care are în vedere obligațiile internaționale ale statului Republica Moldova în materie de respectare a drepturilor omului (DCC nr. 98/2021, pct. 20).</p> <p>Astfel, asigurarea accesului la vot pentru toți cetățenii Republicii Moldova este o condiție obligatorie în spiritul normelor din proiectul noului Cod electoral, inclusiv pentru alegătorii cu domiciliul în stânga Nistrului (Transnistria), ori potrivit art. 40 alin. (3) din proiect Codului electoral „organul electoral responsabil va constitui secții de votare distincte pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria)”.</p>
-----	--	---	--

		<p>chestiune de „discreție”. Se recomandă ca legiuitorul să prevadă obligativitatea CEC de a asigura participarea la vot a alegătorilor din regiunea transnistreană, lăsând la discreția organului electoral doar modalitățile de organizare a secțiilor de votare în această regiune.</p> <p><u>Asociația Obstească Comunitatea pentru advocacy și politici publice „WatchDog.MD”</u></p> <p>Articolul 40 din proiectul noului Cod electoral „Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria) și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria)” și toate referințele din cod la „alegătorii din localitățile din stânga Nistrului (Transnistria)” se propun a fi excluse.</p>	<p>Nu se acceptă.</p>
17.	<p>Articolul 44. Acordarea de sprijin și asigurarea tehnico-materială a activității consiliilor și birourilor electorale</p> <p>(1) Autoritățile publice, întreprinderile, instituțiile și organizațiile, indiferent de formă juridică de organizare, persoanele cu funcții de răspundere, partidele politice, precum și organele acestora sunt obligate să sprijine consiliile și</p>	<p><u>Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)</u></p> <p>„(6) Respectarea prevederilor alin. (1) – (4) de către autoritățile administrației publice locale și altor servicii publice din subordine este condiționată de alocarea și/sau existența resurselor necesare. Nerespectarea prevederilor alin. (1) - (4), înțind cont de derogările prezentului alineat servește drept</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Competența CEC de a organiza alegeri</p>

<p>birourile electorale în exercitarea atribuțiilor lor, să le furnizeze informațiile și materialele necesare pentru activitate. Sprijinul din partea autorităților publice și a exponenților acestora se acordă numai la cerere și nu se poate manifesta prin acțiuni vădit disproporționate față de necesitățile existente.</p> <p>(2) Autoritățile administrației publice locale, întreprinderile, instituțiile și organizațiile, indiferent de forma juridică de organizare, pun la dispoziția consiliilor și birourilor electorale localuri corespunzătoare pentru activitatea acestora, precum și echipament tehnico-material și logistic necesar pentru organizarea, desfășurarea și totalizarea rezultatelor alegerilor.</p> <p>(3) În afara perioadei electorale, autoritățile administrației publice locale pun la dispoziția președintelui consiliului electoral de nivel al doilea un sediu pentru activitatea permanentă a acestuia.</p> <p>(4) Entitățile menționate la art. 28, în limitele competențelor funcționale și ale responsabilităților suplimentare ce le revin, asigură suportul necesar consiliilor și birourilor electorale în</p>	<p><i>temei pentru sesizarea organelor constatatoare în condițiile prevăzute de art. 104."</i></p> <p>Argumente. Conform art. 6 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă „competențele care țin de autoritățile publice centrale pot fi delegate autorităților publice locale de nivelurile întâi și al doilea, respectându-se criteriile de eficacitate și de raționalitate economică. Delegarea de competențe poate fi efectuată de Parlament, la propunerea Guvernului. Delegarea de competențe este însoțită obligatoriu de asigurarea resurselor financiare necesare și suficiente realizării acestora. Delegarea de competențe este efectivă doar din momentul în care a avut loc transferul resurselor financiare și materiale necesare și suficiente. Iar conform art. 81 alin. (7) din Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală „Este interzisă orice delegare de competențe fără alocarea de surse financiare, necesare pentru a se acoperi costul realizării competențelor respective.,, respectiv conform art. 14 alin (4) din legea respectivă „consiliul local nu poate adopta decizii care implică anumite cheltuieli fără indicarea sursei de acoperire a costului realizării deciziilor respective.,,</p> <p><u>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</u> Art. 44 alin. (3)</p>	<p>Nu se acceptă.</p>
--	--	------------------------------

	<p>procesul de organizare și desfășurare a alegerilor.</p> <p>(5) Consiliul și biroul electoral pot sesiza autoritățile publice, întreprinderile, instituțiile, organizațiile, indiferent de forma juridică de organizare, persoanele cu funcții de răspundere, partidele politice, precum și organele acestora, în probleme de organizare și desfășurare a alegerilor, ultimele fiind obligate să examineze sesizarea și să dea răspuns în decursul a 3 zile de la data primirii sesizării, dar nu mai târziu de ziua alegerilor.</p> <p>(6) Nerespectarea prevederilor alin. (1) - (4) servește drept temei pentru sesizarea organelor constatare în condițiile prevăzute de art. 104.</p> <p>(7) Președinții consiliilor și birourilor electorale sunt obligați să asigure păstrarea și returnarea bunurilor primite de la Comisia Electorală Centrală, de la autoritățile administrației publice locale sau de la alte entități, purtând răspundere materială pentru prejudiciul cauzat.</p>	<p>În afara perioadei electorale, autoritățile administrației publice locale pun la dispoziția președintelui consiliului electoral de nivel al doilea un sediu pentru activitatea permanentă a acestuia.</p> <p>În final, se introduce o nouă propoziție:</p> <p>“Cheltuielile pentru chiria sediului vor fi suportate din bugetul Comisie Electorale Centrale”.</p> <p>Autoritățile locale se bucură de autonomie și nu există relație de subordonare între ele și autoritățile centrale. Impunerea prin cod de a pune la dispoziție un sediu pare a fi un abuz.</p>	
18.	<p>Articolul 50. Principiile de finanțare a activității grupurilor de inițiativă, a</p>	<p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u></p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p>

<p>concurenților electorali și a participanților la referendum</p> <p>Finanțarea, precum și susținerea materială sub orice formă a activității grupurilor de inițiativă, a campaniilor electorale ale concurenților electorali și participanților la referendum se realizează cu respectarea următoarelor principii:</p> <p>a) Legalității prin respectarea prevederilor prezentului cod și ale cadrului legal conex și proporționalității, aplicat în situații individuale;</p> <p>b) Egalității de șanse, inclusiv sub aspectul dimensiunii de gen și al respectării egalității pentru persoanele cu nevoi speciale, după caz;</p> <p>c) Transparenței veniturilor și cheltuielilor, prin prezentarea și publicarea rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale și grupurilor de inițiativă în mod corect și obiectiv de către concurenții electorali, grupurile de inițiativă, candidații independenți și participanții la referendum;</p>	<p>La articolul 50 din proiectul de lege.</p> <p>Principiul „independenței grupurilor de inițiativă, a candidaților independenți, a concurenților electorali și a participanților la referendum față de donatori” va fi dificil de implementat în practică și ar putea impune examinarea a aceea ce constituie un grad suficient de separare între donatori și actorii politici. Mai mult, conceptul de „<i>integritate a campaniei electorale</i>” este unul foarte larg și ar putea fi necesar de detaliat în actele normative ale Comisiei Electorale Centrale sau prin clarificări suplimentare în Codul electoral.</p>	<p>Potrivit art. 54 alin. (2) din proiectul Codului electoral „finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale ale concurenților electorali sau participanților la referendum de către persoane fizice și juridice se efectuează cu respectarea condițiilor stabilite de prezentul capitol și de regulamentele privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobate de Comisia Electorală Centrală”. Norma respectivă impune expres obligația organului electoral de a dezvolta suplimentar conceptele indicate în acte normative subordonate legii.</p>
---	--	---

	<p>d) Independenței grupurilor de inițiativă, candidaților independenți, concurenților electorali și participanților la referendum față de donatori;</p> <p>e) Integrității campaniei electorale.</p>		
19.	<p>Articolul 51. Susținerea materială de către stat a campaniilor electorale</p> <p>(10) Partidele politice care au constituit grupuri de inițiativă și/sau au desemnat candidați în alegeri, beneficiare de subvenții de la bugetul de stat, au dreptul să transfere în conturile bancare cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” cel mult 50% din sumele alocate din bugetul de stat, existente în contul partidului politic la începerea perioadei electorale, respectând plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate pentru fiecare tip de alegeri.</p>	<p>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</p> <p>La articolul 51 din proiectul de lege.</p> <p>Prevederea ce stabilește posibilitatea transferării la fondul electoral și la fondul grupului de inițiativă din venitul partidelor politice din bugetul de stat în limita plafonului de 50%, necesită explicarea unor detalii suplimentare cum ar fi: dacă limitele se aplică fiecărui partid politic din cele care formează un bloc electoral sau dacă această prevedere se aplică separat fondului electoral și fondului grupului de inițiativă ori cumulativ ambelor. Această lipsă de claritate nu se rezolvă prin prevederile art. 53 din proiectul de lege, potrivit căruia plafonul pentru cele două fonduri sunt calculate separat.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Menționăm că scopul normei propuse constă în asigurarea aplicării prevederilor art. 28 alin. (2¹) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, potrivit căreia: „20% din valoarea alocațiilor anuale de la bugetul de stat vor fi utilizate în scopul promovării și încurajării participării femeilor în procesele politice și electoral, iar 10% din valoarea alocațiilor primite vor fi utilizate pentru promovarea și încurajarea tinerilor în procesele politice și electoral”.</p> <p>Cu alte cuvinte, partidele politice beneficiare de subvenții de la bugetul de stat au obligația de folosi banii primiți din finanțare publică și în scopul dezvoltării activității curente a partidului politic în perioada dintre alegeri (ex.: programe pentru tineret și femei). Prin urmare, este necesar de a stabili o limită care poate fi folosită în alegeri.</p> <p>Suplimentar, menționăm că, modul de utilizare în alegeri a sumei de „cel mult 50%”</p>

			din sumele alocate din bugetul de stat, va rămâne la discreție partidului politic/blocului electoral, cu condiția ca sumele utilizate să nu depășească plafonul general stabilit pentru fiecare tip de alegeri.
20.	<p>Articolul 52. Compensarea cheltuielilor aferente organizării și desfășurării alegerilor</p> <p>(1) În cazul apariției circumstanțelor ce duc la încetarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova sau de primar până la expirarea termenului de 12 luni de la data adoptării hotărârii de validare a mandatului, concurentul electoral care a desemnat candidatul ales în funcția de Președinte al Republicii Moldova sau candidatul care a fost ales primar compensează cheltuielile suportate din bugetul de stat legate de organizarea și desfășurarea alegerilor.</p> <p>(2) Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul cererilor de demisie motivate în care se invocă:</p> <p>a) depistarea, conform certificatului medical, a contraindicațiilor care nu permit îndeplinirea atribuțiilor pe termen mai mare de 2 luni în cazul Președintelui Republicii Moldova sau mai mare de 5 luni în cazul primarului;</p>	<p>Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)</p> <p><i>de 5 luni pentru încetarea mandatului de ales local nu este unul argumentat și nu poate fi universal. În general încetarea mandatului primarului trebuie să fie să fie condiționată de imposibilitate definitivă confirmată prin certificat medical de a exercita funcția, sau imposibilitate de exercita funcția pe un termen mai mare de 1 an, inclusiv ținând cont de suspendarea mandatului conform legislației în vigoare. Termenul minim de 1 an este preluat și echivalent cu termenul cât se permite conform legii interimatul unei funcții publice de conducere în cazul funcționarilor publici (notă: cu regret nu s-a făcut o corelație sau chiar armonizare dintre reglementarea statutului funcționarilor și cel al demnitarilor publici). Respectiv art. 52 din proiectul Codului trebuie de adus în concordanță, dar în special vom face referință la Proiectul de modificare.</i></p> <p>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</p> <p>La articolul 52 din proiectul de lege.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Termenul de 5 luni este determinat ținând cont de art. 28 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 436/2006 care stabilește imposibilitatea definitivă a primarului de a exercita atribuțiile pentru un termen mai mare de 4 luni.</p>
			<p><i>Se acceptă parțial.</i></p>

	<p>b) stabilirea pentru un termen determinat a gradului de dizabilitate mai mare de 2 luni în cazul Președintelui Republicii Moldova sau mai mare de 5 luni în cazul primarului;</p> <p>c) alte circumstanțe obiective.</p> <p>(3) Mecanismul și cuantumul mijloacelor financiare ce urmează a fi compensate în condițiile prezentului articol se stabilesc prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(4) Cheltuielile aferente organizării și desfășurării alegerilor urmează a fi compensate de candidat al funcția de Președinte al Republicii Moldova sau de primar. În cazul în care candidații aleși au fost desemnați de partide politice sau blocuri electorale, cheltuielile vor fi compensate de către acestea. În cazul partidelor politice care primesc alocații din bugetul de stat, cuantumul cheltuielilor stabilite se vor reține din suma alocațiilor în temeiul hotărârii Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p>Norma respectivă introduce o prevedere ce ar obliga un primar sau un președinte ales să ramburseze cheltuielile suportate pentru alegeri, dacă demisionează din funcție în termen de 12 luni de la alegerea sa. Prevederea stârnește îngrijorări, deoarece este posibil ca modul în care a fost concepută pentru a încuraja candidaturile să nu fie pe deplin conform cu libertatea funcționarului ales de a demisiona din funcție, în conformitate cu legea. În context, rămânerea formală în funcție fără îndeplinirea corespunzătoare a atribuțiilor sale poate fi mai dăunător interesului public decât niște cheltuieli suplimentare pentru alegerea unui nou demnitar. Mai mult, articolul dat permite o derogare bazată pe „<i>alte circumstanțe obiective</i>”, asigurând posibilități de eludare a sancțiunilor prevăzute de acest articol. Așadar, se recomandă reexaminarea sancționării președintelui și a primarilor pentru demisia din funcție la începutul mandatului.</p>	<p>Menționăm că, norma respectivă are o funcție de prevenție a participării persoanelor în alegeri care nu au intenția de a-și exercita mandatul complet.</p> <p>Organizarea oricărui tip de scrutin presupune cheltuieli financiare din bugetul de stat, iar în ipoteza în care candidatul ales și al cărui mandat a fost validat își anunță demisia în același an în care au avut loc alegeri, se presupune cheltuieli duble din bugetul de stat. Totodată, pentru a nu fi interpretată ca o normă prea restrictivă sunt prevăzute și anumite excepții (ex.: starea de sănătate a candidatului ales).</p>
21.	<p>Articolul 53. Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”</p>	<p><u>Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p><i>Finanțarea campaniilor electorale</i></p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Propunerea de a dubla plafonul pentru campania electorală este necesară pentru a asigura aplicarea unui plafon pentru toate tipurile de alegeri. Reținem că stabilirea unui</p>

	<p>(1) Plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral” sau în contul „Destinat grupului de inițiativă” constituie 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv.</p>	<p>Potrivit Articolului 53, alin. 1, CALC semnalează că nu este justificată și nici necesară majorarea plafoanelor veniturilor ce pot fi acumulate în campania electorală, de la 0,05% la 0,1%. Plafonul de 0,05% a fost stabilit în 2019 în rezultatul recomandărilor de diminuare a acestuia. Din 2019 și până în prezent, în cadrul scrutinelor naționale, plafonul respectiv nu a fost atins de nici un concurent. De exemplu, pentru alegerile parlamentare din 2021, plafonul a fost de circa 21 milioane lei, însă cele mai mari venituri raportate – circa 14 milioane lei. După noua formulă – adică plafonul de 0,1%, rezultă că un concurent electoral ar fi putut acumula venituri de până la 45 milioane lei.</p> <p>În scopul elucidării argumentelor care au motivat majorarea plafonului, CALC recomandă să fie incluse explicații adiționale sau să se renunțe la dublarea plafonului veniturilor.</p> <p>Totodată, remarcăm și prevederile Articolului 57 privind regimul donațiilor. În acest sens, considerăm necesară menținerea plafonării donațiilor efectuate de cetățenii Republicii Moldova cu venituri obținute peste hotare până la 3 salarii medii lunare. Potrivit proiectului noului Cod, cetățenii Republicii Moldova cu venituri obținute peste hotare pot dona, la fel ca și cei cu venituri obținute în țară, până la 6 salarii medii lunare pe economie stabilite pentru anul respectiv. În același timp, acest plafon nu poate depăși 30% din venitul anual al acestora. Considerăm că instituțiile statului nu au la dispoziție momentan instrumente pentru a verifica proveniența veniturilor obținute</p>	<p>plafon pentru alegerile locale noi reprezintă o problemă actuală în condițiile în care se întâmplă ca plafonul mijloacelor financiare ce pot fi virate în codul bancare special este mai mic decât însăși suma achitată de către un candidat pentru deschiderea acestui cont.</p> <p>Astfel, însăși stabilirea plafonului nu atinge scopul urmărit de a asigura condiții egale pentru concurenții electorali în materie de finanțare a campaniei electorale.</p>
--	---	---	---

	<p>peste hotare și, respectiv, de a verifica încadrarea în limita de 30%. Prin urmare, CALC recomandă păstrarea prevederilor în vigoare ce țin de plafonul de 3 salarii medii.</p> <p>CALC salută introducerea în noul Cod Electoral a principiilor de bază pentru supravegherea și controlul finanțării grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale (Articolul 59), fapt care va permite a verifica nu numai dacă informațiile prezentate sunt complete și transmise în timp util, dar și veridicitatea acestor rapoarte. Cu toate acestea, CALC consideră că dispozițiile respective ar putea fi îmbunătățite în continuare prin detalierea în Cod a regulilor de bază privind inițierea procedurii de control, a perioadei procedurii de control/supraveghere, a metodelor de colectare a datelor/dovezilor, a actelor prin care se finalizează o procedură de control și, după caz, a tipurilor de încălcări și a sancțiunilor aplicabile în caz de încălcare.</p> <p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u></p> <p><i>La articolele 53 din proiectul de lege.</i></p> <p>Dublarea plafonului pentru campania electorală și activitatea grupurilor de inițiativă nu este pe deplin justificată. Plafonul de 0,05% a fost stabilit în 2019, ca urmare a recomandărilor de a-l reduce. Din 2019 și până în prezent, în cadrul alegerilor naționale, plafonul de 0,05% nu a fost atins de niciun concurent. De exemplu, pentru alegerile parlamentare din 2021, conform bugetului pentru</p>	
--	--	--

		<p>2021, în baza plafonului de 0,05%, plafonul stabilit a fost de cca 21 de milioane de lei. Cele mai mari venituri raportate în campania electorală au fost de cca 14 milioane de lei. Conform noii formule, adică plafonului de 0,1%, un concurent electoral sau un grup de inițiativă ar putea avea venituri de până la 45 de milioane de lei. Astfel, se recomandă reexaminarea propunerii de a dubla plafonul pentru transferurile în fondurile electorale.</p>	
22.	<p>Articolul 54. Condițiile și modul de susținere financiară a activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale</p>	<p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u> <i>La articolul 54 din proiectul de lege.</i></p> <p>Prevederile acestui articol se referă la donatorii anonimi și la cei care acționează în numele unor terțe părți. Prin urmare, legea abordează două aspecte simultan, în timp ce acestea ar putea fi abordate separat, iar o atenție suplimentară ar putea fi acordată reglementării specifice a activității părților terțe. OSCE/BIDDO și Comisia de la Veneția au remarcat anterior că contribuția părților terțe în campaniile electorale ar trebui să fie reglementată în scopul asigurării transparenței și responsabilității. Respectiv, se recomandă reexaminarea prevederii cu privire la finanțarea campaniilor electorale de către părțile terțe.</p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Menționăm că Codul electoral în redacția actuală la fel stabilește interdicția de finanțare a campaniei electorale sau activității grupurilor de inițiativă de către persoane anonime sau în numele unor terți. Mai mult, și art. 26 alin. (6) lit. c) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice stabilește această interdicție.</p> <p>Prin urmare, propunerea respectivă nu constituie o novație pentru legislația electorală, iar această normă nu a constituit anterior subiect de dispute electorale.</p>
23.	<p>Articolul 57. Regimul donațiilor</p>	<p><u>Primăria municipiului Bălți:</u></p> <p>La fel, considerăm că propunerea de a exclude plafonul de 3 salarii medii pe economie stabilite pentru anul respectiv în cazul persoanelor cu venituri obținute în afara țării, ar duce la discriminarea persoanelor care ar finanța partidele politice, dar cu</p>	<p><i>Se ia act de recomandare.</i></p> <p>Recomandarea respectivă va fi implementată prin prisma art. 25 lit. c) și art. 57 alin. (6) din proiectul Codului electoral, care prevede că „particularitățile efectuării contribuțiilor sub formă de donații, condițiile și modul de</p>

	<p>venituri obținute în țară. Considerăm că excluderea plafonului menționat mai sus ar putea influența în mod direct și procesul de finanțare în latura legalității, întrucât, în opinia noastră, este posibil ca să fie admise ilegalități financiare din motivul imposibilității ale organelor respective din statul nostru să urmărească legalitatea obținerii de către titular al potențialelor sume de bani donate oricărui partid politic.</p> <p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p><u>La articolul 57 din proiectul de lege.</u></p> <p>Este necesar să se ia în considerare și niște mecanisme de verificare, dacă donațiile din partea cetățenilor aflați peste hotare respectă plafonul de 30% din venitul persoanei, deoarece aceștia nu sunt obligați să prezinte declarații de venit autorităților din Republica Moldova. O opțiune ar putea fi reprezentată de o declarație pe proprie răspundere cu caracter obligatoriu din punct de vedere juridic. O altă opțiune ar putea fi menținerea unui plafon de donații mai mic pentru cetățenii din străinătate, fără a le cere acestora să prezinte dovada respectării regulii cu privire la plafonul de 30 % din venituri.</p>	<p>evidență, precum și procedura de raportare a acestora se stabilesc în regulamentele aprobate de Comisia Electorală Centrală”.</p>
24.	<p>Articolul 59. Principiile de bază ale efectuării supravegherii și controlului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale</p>	<p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p><u>La articolul 59 din proiectul de lege.</u></p> <p>Se consideră că prevederile articolului respectiv ar putea fi îmbunătățite în continuare prin elaborarea regulilor și a bazei pentru inițierea procedurii de</p>
		<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Recomandarea respectivă va fi implementată prin prisma art. 25 lit. c) și art. 59 alin. (6) din proiectul Codului electoral, care prevede că „procesul de planificare, organizare și</p>

		control, a perioadei procedurii de control/supraveghere, a metodelor de colectare a datelor/dovezilor, a actelor prin care se finalizează o procedură de control și, după caz, a tipurilor de încălcări și a sancțiunilor aplicabile în caz de încălcare.	<i>desfășurare a controlului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă, a partidelor politice, a campaniilor electorale este stipulat în regulamentele aprobate de Comisia Electorală Centrală”.</i>
25.	<p>Articolul 61. Listele electorale</p> <p>(10) Modificări în listele electorale pot fi solicitate Comisiei Electorale Centrale sau biroului electoral cel târziu cu 7 zile până în ziua alegerilor. Biroul electoral comunică imediat registratorilor din cadrul autorităților administrației publice locale modificările solicitate, cu anexarea actelor doveditoare. Registratorul verifică datele și efectuează, după caz, mențiunile corespunzătoare în Registrul de stat al alegătorilor.</p>	<p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p><i>La articolul 61 din proiectul de lege.</i></p> <p>Având în vedere statisticile privind alegătorii înregistrați pe liste suplimentare și luând în considerare faptul că înregistrarea alegătorilor nu ar trebui să aibă loc la secția de votare în ziua alegerilor, legea ar putea fi modificată pentru a include o prevedere conform căreia alegătorii își pot declara domiciliul până cu 7 zile înainte de alegeri. Aceste măsuri ar contribui la îmbunătățirea calității listelor electorale principale și ar reduce dependența de listele suplimentare. Așadar se recomandă ca legiuitorii să ia în considerare prelungirea perioadei în care alegătorii pot introduce modificări cu privire la domiciliul lor și să prevadă ca corectările introduse în listele electorale, ca urmare a controlului public, să fie reflectate în evidențele Registrului de stat al alegătorilor.</p>	<p><i>Se acceptă parțial.</i></p> <p>Potrivit art. 61 alin. (10) din proiectul Codului electoral, modificările în listele electorale pot fi solicitate Comisiei Electorale Centrale cel târziu cu 7 zile până în ziua alegerilor.</p> <p>De asemenea, termenul de la alin. (8) va fi redus la 25 de zile înainte de ziua alegerilor. Un termen mai scurt nu poate fi alocat, fiindcă procedura tehnică de elaborare a listelor electorale finale, dar și a numărului de buletine de vot ce se determină în baza informației din lise poate afecta desfășurarea în bune condiții a procesului electoral.</p> <p>Suplimentar, menționăm că, aceste prevederi nu sunt și nu au fost aplicabile alegerilor locale. Astfel, în cadrul alegerilor locale, pentru a putea vota, alegătorul trebuie să își aibă domiciliul (reședința) în raza circumscripției electorale unde urmează să fie aleși exponenții autorităților publice locale respective (avem candidați diferiți, buletine de vot diferite). La alegerile parlamentare și prezidențiale avem un singur</p>

			buletin de vot, respectiv poate fi aplicată procedura declarării locului nou de ședere.
26.	<p>Articolul 62. Verificarea listelor electorale</p> <p>(1) Listele electorale care vor cuprinde numele, prenumele, anul nașterii și domiciliul/reședința temporară a fiecărui alegător se fac accesibile în localurile secțiilor de votare, cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor. În același termen, alegătorilor li se comunică prin toate mijloacele de comunicare disponibile (mass-media, telefon, afișe, internet), posibilitatea verificării listelor electorale la sediul biroului secției de votare.</p> <p>(2) Alegătorul poate verifica datele sale prin intermediul resurselor informaționale ale Comisiei Electorale Centrale, conform procedurii stabilite în acest sens.</p> <p>(3) Alegătorilor, reprezentanților concurenților electorali, participanților la referendum și observatorilor li se asigură posibilitatea de a lua cunoștință de listele electorale și de a verifica dacă datele cu privire la alegători sunt corecte, fără a avea dreptul de a face copii, fotografii sau înregistrări video. Aceștia au dreptul să depună solicitări</p>	<p>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</p> <p><i>La articolul 62 din proiectul de lege.</i></p> <p>Procedura de verificare a datelor alegătorilor din liste pare a fi mai puțin semnificativă, deoarece limitează posibilitățile alegătorilor, reprezentanților concurenților electorali, participanților la referendum și a observatorilor de a face copii, fotografii sau înregistrări video ale listelor electorale. Limitările prezentate mai sus sunt consolidate și mai mult în art. 62 alin. (4), ce prevede că accesul la listele electorale utilizate în ziua alegerilor se acordă (doar) membrilor biroului electoral în baza unei declarații de confidențialitate. Având în vedere rolul important al observatorilor electorali în ziua alegerilor, ar putea fi instituite prevederi similare pentru observatori, pentru a garanta o examinare semnificativă a listelor electorale în ziua alegerilor. Prin urmare, se recomandă ca în Codul electoral să se garanteze un mecanism semnificativ pentru asigurarea accesului tuturor părților interesate la listele electorale, inclusiv în ziua alegerilor, eventual sub protecția unei declarații de confidențialitate semnate.</p>	Se acceptă.

	<p>pentru includerea în listă sau excluderea din ea, precum și pentru corectarea erorilor comise la înscrierea datelor despre sine sau despre alți alegători cel târziu cu 7 zile până în ziua alegerilor. Solicitățile se examinează, în decurs de 24 de ore, de către organul electoral sesizat, iar deciziile asupra solicitărilor pot fi contestate de subiecții interesați în instanța de judecată, după procedura stabilită, dacă au primit refuz de corectare sau includere în listă.</p> <p>(4) Listele electorale utilizate în ziua alegerilor, cu datele depline despre alegătorii arondați la secția de votare respectivă, conform art. 61 alin. (2), se transmit birourilor electorale cel târziu odată cu buletinele de vot. Acces la listele îl au membrii biroului electoral în baza unei declarații de confidențialitate al cărei model este aprobat de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(5) Comisia Electorală Centrală elaborează și aprobă procedura de întocmire, verificare și actualizare a listelor electorale, reglementând expres modul de transmitere a listelor la birourile electorale; condițiile și modul de includere/excludere din listă a</p>	
--	---	--

	<p>alegătorilor de către membrii biroului electoral al secției de votare; regulile de prezentare ulterioară a listelor electorale finale și alte aspecte necesare.</p>		
27.	<p>Articolul 65. Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova și candidatului independent</p>	<p><u>Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p>Lipsa șanselor egale prin condiționarea colectării semnăturilor în liste de subscripție doar pentru candidații independenți la alegerile locale și parlamentare, Articolul 65</p> <p>Un proces electoral echitabil este legitim dacă sunt acordate șanse egale tuturor cetățenilor de a candida la funcțiile publice. Examinând prevederile Articolului 65 din noul Cod, CALC observă că sunt dezavantajați candidații independenți prin faptul că doar aceștia sunt impuși să colecteze semnături în susținere lor la funcțiile electivă. De principiu, Coaliția pledează pentru trei opțiuni pe care le recomandă Parlamentului spre examinare:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ colectarea semnăturilor de către toți candidații, nu doar de către cei independenți; ▪ exceptarea de la colectarea semnăturilor doar a partidelor reprezentative (care au acumulat anumite rezultate la ultimele alegeri); ▪ depunerea cautionsii ca alternativă a colectării semnăturilor. 	<p><u>Nu se acceptă.</u></p> <p>Amintim că procedura de colectarea a semnăturilor pentru un candidat independent sau la funcția de Președinte a Republicii Moldova reprezintă o condiție care nu este contrară principiului sufragiu universal (pct. 27 din decizia Curții Constituționale nr. 63/2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 111a/2016).</p> <p>Totuși, nu este oportun impunerea unei obligații de a colecta semnături un partid politic care înaintează o listă de candidați la alegerile prezidențiale sau locale, în condițiile în care partidul politic a priori reprezintă a colectivitate de alegători cu un interes comun. Potrivit art. 1 din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, partidele politice sunt asociații benevole ale cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot.</p>

	<p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u></p> <p><i>La articolul 65 din proiectul de lege.</i></p> <p>1. Se consideră că în toate tipurile de alegeri prevederea respectivă ar putea fi unificată pentru ca toți potențialii candidați, care nu au reprezentare parlamentară sau locală, să colecteze semnături în susținerea candidaturii lor. În practică, doar partidele cele mai puțin reprezentative ar putea întâmpina dificultăți în colectarea numărului necesar de semnături. Mai mult, conform Codului de bune practici în materie electorală al Comisiei de la Veneția, partidele și candidații ar trebui să se bucure de egalitate de șanse și ar trebui să determine statul să fie imparțial față de ei și să aplice aceeași lege în mod uniform pentru toți. Se recomandă ca legiuitorul să aibă în vedere impunerea procedurii de colectare a semnăturilor atât pentru candidații independenți, cât și pentru partidele politice care nu au reprezentare, în toate tipurile de alegeri.</p>	
	<p>Legiuitorul ar trebuie să consulte Comisia Electorală Centrală cu privire la posibilitatea de a verifica semnăturile de susținere, astfel încât să nu fie necesară invalidarea semnăturilor înscrise pe o listă de subscripție pentru o altă unitate administrativă decât cea în care locuiește semnatarul.</p>	<p><i>Se ia act de recomandare.</i></p> <p>Art. 65 alin. (12) din proiectul Codului electoral stabilește condițiile pentru colectarea semnăturilor în susținerea candidatului în raport cu unitatea administrativă unde locuiește susținătorul. În</p>

			<p>special se va pune accept pe circumscripția electorală unde susținătorul își are domiciliul (reședința), nu pe fiecare localitate în parte.</p> <p>Reținem că listele de subscripție se verifică de către organul electoral, iar procedura detaliată va fi stabilită prin regulament aprobat de Comisia Electorală Cenrală.</p>
28.		<p><u>Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p>Actualele mecanisme de monitorizare și sancționare sunt valabile doar pentru furnizorii de servicii media audiovizuale. Prevederile art. 69 și 70 ale proiectului instituie un șir de obligații în raport cu instituțiile mass-media, care răspândesc materiale jurnalistice scrise (și eventual online), dar prevederile proiectului nu prevede nicio pârghie legală aplicabilă în cazul încălcării acestor obligații. În asemenea condiții, aceste prevederi poartă un caracter pur declarativ.</p> <p>Prin urmare, propunem două soluții alternative:</p> <p>a).Instituirea unui mecanism de sancționare, în rezultatul sesizării, a subiecților de drept care nu cad sub incidența prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale, cu instituirea competențelor CEC de constatare și sancționare.</p> <p>b).Restrângerea categoriei subiecților care cad sub incidența prevederilor art. 69-70, prin renunțarea la sintagma „instituții mass-media” și substituirea acesteia cu formula „furnizor de servicii media audiovizuale”.</p>	<p>Se ia act de recomandare.</p> <p>Actual, art. 49 alin. (1) din Codul contravențional, stabilește sancțiunea contravențională pentru neîndeplinirea hotărârii organului electoral în limitele competenței.</p>

29.	<p>Articolul 70. Agitația electorală</p>	<p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p><i>La articolul 70 din proiectul de lege.</i></p> <p>Prevederile acestui articol stabilesc termenul limită pentru depunerea documentelor de înregistrare a candidaților (30 de zile înainte de alegeri). Prin urmare, egalitatea perioadei de campanie pentru toți candidații nu ar fi afectată atât de mult de modificarea introdusă, cât de momentul în care potențialii concurenți își depun documentele și de timpul necesar organelor electorale pentru a înregistra candidații care își depun documentele la sfârșitul perioadei. Cu alte cuvinte, toți candidații înregistrați cu mai puțin de 30 de zile înainte de alegeri ar avea mai puțin timp pentru campanie decât ceilalți, ceea ce contravine scopului declarat privind perioada egală pentru campanie. Ar putea exista alte modalități de a oferi tuturor concurenților înregistrați o perioadă egală pentru campanie, atât prin lege, cât și în practică. O astfel de opțiune ar putea fi înregistrarea tuturor concurenților în același timp. O altă opțiune ar fi separarea termenului de depunere a documentelor de înregistrare de începerea oficială a campaniei electorale cu o perioadă de timp suficientă pentru ca organele electorale să proceseze toate cererile depuse și pentru ca instanțele să examineze eventualele contestații. Respectiv, se recomandă ca legiuitorul să ia în considerare modalități suplimentare pentru a asigura ca toți candidații să se</p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Deopotrivă, norma propusă crează condiții optime pentru a asigura egalitatea accederii în campania electorală pentru concurenții electorali.</p> <p>Stabilirea unui termen fix pentru depunerea actelor și respectiv începerea campaniei electorale în același moment pentru toți candidații poate crea un dezavantaj în condițiile în care începerea campaniei electorale a unor concurenți electorali v-a depinde de depunerea actelor de către alți candidați. Remarcăm faptul că în practică unii concurenți electorali se promovează prin numărul de ordine din buletinul de vot, ceea ce îi determină să prezinte actele pentru înregistrare chiar în prima zi.</p>
-----	---	---	--

		bucure de o perioadă egală pentru desfășurarea campaniei electorale.	
30.	<p>Articolul 73. Modelul și textul buletinelor de vot</p> <p>(7) Buletinele de vot se întocmesc în limba română.</p>	<p><u>Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p><i>Tipărirea buletinelor de vot doar în limba română, Articolul 73, alin. 7</i></p> <p>În Republica Moldova se respectă circulația limbilor vorbite. Potrivit noilor modificări din Cod, buletinele de vot vor fi printate doar în limba română. Prin urmare, Coaliția recomandă examinarea posibilității de a tipări buletinele de vot, inclusiv, în limbile minorităților etnice. Amintim că potrivit normelor în vigoare, era posibilă tipărirea buletinelor de vot și în limba minorităților etnice.</p> <p>Standardele internaționale (Utilizarea standardelor electorale internaționale. Manualul Consiliului Europei pentru organizațiile societății civile, p. 82) prevăd că „Ar trebui să se pună la dispoziție un număr suficient de buletine de vot în limba minorităților.”</p> <p>Recomandarea ar putea fi motivată și prin faptul că cetățenii Republicii Moldova trebuie să cunoască cu cine votează atunci când ajung în cabina de vot. Pentru a facilita acest proces, CALC propune spre exemplu să fie tipărite buletine de vot și în alte limbi, în mod special, în localitățile unde se atestă grupuri etnice / lingvistice omogene, în baza unui prag prestabilit.</p>	<p><i>Se acceptă parțial.</i></p> <p>Referitor la textul buletinului de vot în alegeri, considerăm că nu este dificil să fie citit în limba română. Mai mult decât atât au fost mai multe cazuri când partidele au refuzat ca denumirea sa să fie tradusă în altă limbă. La moment în Republica Moldova nu este o procedură care se referă la traducerea oficială în altă limbă a Numelui/prenumelui (dacă ne referim la candidații independenți).</p> <p>Totodată, în vederea facilitării participării în alegeri a alegătorilor vorbitori de alte limbi, Comisia Electorală Centrală va printa materialele electorale informative și în alte limbi ale minorităților.</p>

	<p>Primăria Municipiului Bălți:</p> <p>Conform prevederilor art. 73, alin. 7 al aceluiași Cod, „Buletinele de vot se întocmesc în limba română”. Având în vedere că marea majoritate a locuitorilor mun. Bălți sunt vorbitori de limbă rusă, aceștia vor întâmpina dificultăți în exercitarea dreptului său la vot, fapt care ar influența în mod direct prezența la vot în mun. Bălți.</p> <p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u></p> <p><i>La articolul 73 din proiectul de lege.</i></p> <p>Modificarea propusă exclude posibilitatea de a furniza buletine de vot în alte limbi decât româna. În timp ce art. 53 alin. (6) din actualul Cod electoral permite întocmirea buletinelor de vot în limbile minorităților naționale. În contextul abrogării Legii cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, articolul propus stabilește întocmirea acestora doar în limba română. Această modificare poate limita capacitatea alegătorilor aparținând minorităților naționale de a face o alegere informată, mai ales că standardele internaționale și bunele practici menționează în mod expres că statele trebuie să promoveze exercitarea liberă a tuturor drepturilor politice de către minoritățile naționale. Se recomandă ca legiuitorul să aibă în vedere obligativitatea organelor electorale de a întocmi buletine de vot atât în limba română, cât și în limbile minorităților de importanță majoră.</p>	
--	--	--

31.	<p>Articolul 88. Observatorii</p> <p>(1) Statutul de observator este incompatibil cu cel de funcționar electoral care activează în cadrul organului electoral, candidat în alegeri, membru al grupului de inițiativă, reprezentant sau persoană de încredere a concurentului electoral sau participantului la referendum, trezorier.</p> <p>(2) Observatorii pot fi:</p> <p>a) observatori naționali — cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot, acreditați de organele electorale în condițiile prevăzute de prezentul cod, la solicitarea asociațiilor obștești și instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral din Republica Moldova și care au misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor;</p> <p>b) observatori internaționali — cetățeni ai Republicii Moldova, precum și cetățeni străini, reprezentanți ai autorităților electorale din străinătate și instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral, ai organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor neguvernamentale din străinătate, precum și experți internaționali în</p>	<p><u>Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p><u>Necesitatea consolidării rolului observatorilor, Articolul 88, alin. 2</u></p> <p>Organizațiile membre CALC accentuează importanța păstrării dreptului concurenților electorali de acreditare a observatorilor pentru observarea alegerilor în secțiile de votare. Totodată, recomandăm să fie luată în considerație și reglementarea statutului observatorilor pentru perioada inter-electorală, cu dreptul de a monitoriza, observa și raporta privind activitatea partidelor politice.</p> <p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p>Prin modificarea propusă se urmărește excluderea concurenților electorali din lista subiecților cu drept de acreditare a observatorilor și păstrarea doar a posibilității acestora de a avea reprezentanți cu drept de vot consultativ în cadrul organelor electorale (a se vedea Articolul 88). Cu toate acestea, Codul de bune practici în materie electorală al Comisiei de la Veneția stabilește existența a trei categorii distincte de observatori: observatori naționali care susțin un anumit partid sau candidat, observatori naționali care nu susțin un anumit partid sau candidat și observatori internaționali. Excluderea posibilității concurenților electorali de a acredita observatori, ar putea exista</p>	<p><u>Nu se acceptă.</u></p> <p>Prin excluderea posibilității concurenților electorali de a înainta pentru acreditare observatori nu sunt restrânse drepturile acestora, deoarece toate drepturile de care beneficiază un observator (înaintat de un concurent electoral) le au reprezentanții acestor și persoanele de încredere.</p> <p>Mai mult, prin norma propusă se urmărește scopul de a asigura imparțialitatea observatorilor în procesul de monitorizare a alegerilor. Principiul imparțialității observatorilor este pe larg acceptat și de organismele internaționale (ex.: Manual de observare a alegerilor publicat de Oficiul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), care recunosc că „observatorii trebuie să-și îndeplinească îndatoririle cu strictă imparțialitate și nu vor exprima și manifesta public nici o preferință sau simpatie în ceea ce privește autoritățile naționale, partidele, candidații sau chestiunile disputate în cadrul procesului electoral”.</p> <p>Atragem atenția la prevederile pct. 87 din Codul bunelor practici în materie electorală unde este prevăzut că, „<u>există trei categorii de observatori: observatori naționali care susțin un anumit partid sau candidat, observatori naționali care nu susțin vre-un partid sau candidat concret, și observatori</u></p>
-----	--	---	---

	<p>domeniul electoral, acreditați de Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod;</p> <p>riscul ca unii dintre aceștia să creeze sau să beneficieze de serviciile diferitelor asociații publice pentru acreditarea observatorilor. Se recomandă completarea Codului electoral cu o normă care să permită concurenților electorali să acrediteze observatori.</p> <p>Modificările propuse stabilesc că cetățenii Republicii Moldova pot fi, de asemenea, înregistrați în calitate de observatori internaționali. Deși nu există standarde internaționale specifice cu privire la cetățenia observatorilor internaționali, este o prevedere neobișnuită pentru practica internațională, ceea ce ar putea cauza confuzie în procesul de acreditare a observatorilor. Se recomandă excluderea cetățenilor Republicii Moldova din lista persoanelor care pot fi acreditate în calitate de observatori internaționali.</p>	<p><i>internaționali”</i></p> <p>Corespunzător, pentru a clarifica diferența dintre observatorii apolitici și cei afiliați concurenților electorali, a fost propusă utilizarea denumirilor diferite cu asigurarea aceluiași drepturi ca și observatorii dar și suplimentar celor de reprezentare.</p> <p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Modificarea propusă are drept scop determinarea statului de observator (național sau internațional) de tipul subiectului care solicită acreditarea acestora. Spre exemplu, chiar dacă pe lista persoanelor care se solicită a fi acreditate în calitate de observatori din partea ambasadei unui stat străin se vor regăsi persoane cu cetățenia Republicii Moldova, totuși în procesul de monitorizare ei vor reprezenta interesele altui stat, prin urmare este necesară verificarea suplimentară a acestora (procedură aplicată la acreditarea observatorilor internaționali).</p> <p>Pe de altă parte, observatorii internaționali nu au dreptul de a interveni în procesul de organizare a alegerilor prin depunerea de sesizări la organul electoral, pe când observatorii naționali dispun de așa posibilitate, ceea ce poate fi folosit de organizații internaționale care solicită acreditarea în calitate de observatori a</p>
--	--	---

		persoanelor care dispun de cetățenia Republicii Moldova.
32.	<p>Articolul 91. Contestațiile</p> <p><u>Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p><i>Conestațiile privind organizarea și desfășurarea alegerilor, Articolul 91</i></p> <p>Un proces electoral echitabil este lipsit de anumite limitări care ar restricționa dreptul de a participa la alegeri sau de a contesta problemele observate în procesul electoral. În ceea ce privește subiecții cu drept de contestare a încălcărilor electorale, CALC este împotriva condiționării dreptului de depunere a contestației de existența dreptului vătămat a contestatarului, în special, luând în considerare practicile anterioare de inadmisibilitate a contestațiilor din cauza acestui temei. Considerăm că, atât legiuitorul dar și organele electorale și instanțele de judecată trebuie să prezume că orice încălcare a regulilor procesului electoral, afectează dreptul tuturor cetățenilor de a alege și a concurenților/ potențialilor concurenți de a fi aleși.</p> <p>În aceeași ordine de idei, suntem categoric împotriva restricționării dreptului de a depune contestații, prin limitarea tematicilor contestațiilor depuse după ziua votării și condiționarea examinării acestora de influențarea rezultatelor votării prin redistribuirea mandatelor candidaților aleși. Considerăm că limitele temporale instituite pentru depunerea contestației și așa exclud de la examinare și constatare mai multe</p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Specificarea obiectului contestațiilor ce pot fi depuse după ziua votării vine în concordanță cu constatările Curții Constituționale în contextul confirmării legalității rezultatelor alegerilor naționale (HCC nr. 34/2016, HCC nr. 20/2021). Mai mult, invocarea încălcărilor privind <i>exercitarea dreptului la vot sau organizarea procedurilor electorale</i> asigură pe deplin exercitarea dreptului de contestare și revendicarea drepturilor legitime încălcate.</p> <p>Totodată, această specificare asigură stabilitatea raporturilor juridice în domeniul electoral, or, însăși procedura de contestare și examinare a contestațiilor, inclusiv până în ziua votării se supune unor termene și condiții prestabilite.</p> <p>Respectiv, în procesul de confirmarea legalității alegerilor, încălcările invocate prin contestațiile depuse după ziua votării urmează să fie examinate prin prisma constatării încălcării care pot influența rezultatul final al alegerilor și, după caz, distribuirea mandatelor.</p>

	<p>încălcări, însă includerea și acestor restricții este în măsură să încalce dreptul la un recurs efectiv.</p> <p>Suntem împotriva inițiativei de examinare a contestațiilor depuse după ziua votării concomitent cu procedura de totalizare și confirmare a rezultatelor referendumurilor și alegerilor. Evidențiem că în urma scrutinului prezidențial din 2016, Curtea Constituțională a menționat că toate contestațiile privind încălcările electorale urmează a fi soluționate exclusiv de către instanțele de judecată, acestea nefiind de competența Curții Constituționale.</p> <p>Totodată, luând în considerare faptul că este necesară asigurarea dreptului la un recurs efectiv prin contestarea deciziilor organelor electorale inclusiv în instanțele de judecată, considerăm că este imposibilă examinarea contestațiilor depuse după încheierea votării, concomitent cu procedura de totalizare și confirmare a rezultatelor referendumurilor și alegerilor.</p>	<p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p><i>La articolul 91 din proiectul de lege.</i></p> <p>Norma stabilește o limitare a contestațiilor postelectorale la niște tipuri specifice de încălcări (privind exercitarea dreptului de vot, organizarea procedurilor electorale în ziua alegerilor și/sau totalizarea rezultatelor alegerilor de către organele electorale). În plus, modificarea propune ca</p>
		<p>-Se acceptă.</p> <p>Alin. (9) va avea următorul cuprins:</p> <p>(9) Contestațiile depuse după ziua votării se pot referi la încălcările ce vizează exercitarea dreptului la vot, organizarea procedurilor electorale din ziua votării și/sau totalizarea rezultatelor votării de către organele electorale, precum și alte încălcări prin care</p>

	<p>(9) Contestațiile depuse după ziua votării se pot referi doar la încălcările ce vizează exercitarea dreptului la vot, organizarea procedurilor electorale din ziua votării și/sau totalizarea rezultatelor votării de către organele electorale, dacă prin aceste încălcări au fost lezate drepturile contestatarilor și, respectiv, influențate rezultatele votării prin redistribuirea mandatelor candidaților aleși.</p>	<p>admisibilitatea contestațiilor postelectorale să depindă de faptul dacă tipurile de încălcări menționate au influențat rezultatele alegerilor (prin redistribuirea mandatelor). Aceste cerințe par a fi o limitare semnificativă a drepturilor reclamantului și creează riscul de a lăsa părțile interesate fără o cale de atac eficientă, contrar punctului 5.10 din Documentul OSCE de la Copenhaga din 1990 și standardelor internaționale. Se recomandă reexaminarea impactului asupra rezultatelor și tipului de încălcare ca cerințe specifice pentru admisibilitatea contestațiilor postelectorale.</p>	<p>au fost lezate drepturile contestatarilor și influențate rezultatele votării.</p>
33.	<p>Articolul 92. Forma și conținutul contestației</p> <p>(1) Contestația poate fi depusă în scris, expediată prin poștă sau transmisă în formă electronică la autoritatea competentă.</p> <p>(2) Contestația va conține următoarele elemente obligatorii:</p> <p>a) denumirea autorității căreia i se solicită examinarea contestației;</p>	<p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u></p> <p><i>La articolul 92 din proiectul de lege.</i></p> <p>Cerința de a prezenta dovezi împreună cu contestația poate fi prea împovărată și poate limita capacitatea celor ale căror drepturi au fost încălcate de a solicita repararea daunelor. Se recomandă reexaminarea cerinței de a prezenta dovezile împreună cu contestația cel puțin pentru contestațiile depuse de alegători, ca mijloc de a facilita accesul la o cale de atac eficientă.</p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Fiecare participant la o procedură administrativă trebuie să probeze faptele pe care le invocă. Acest principiu rezultă în special din art. 93 alin. (1) din Codul administrativ și art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă.</p> <p>Anume probele sunt elementele de fapt care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică obiecțiile contestatarului, iar orice persoană care se adresează unei autorități publice sau instanței de judecată trebuie să</p>

<p>b) numele și prenumele sau denumirea contestatarului, precum și alte date de identificare și de corespondență ale acestuia;</p> <p>c) descrierea faptelor invocate ca presupuse încălcări, în particular asupra drepturilor vătămăte, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 91 alin. (1) lit. d) și alin. (6), indicarea temeiului juridic, enumerarea și anexarea probelor ce confirmă faptele invocate, precum și cerințele contestatarului;</p> <p>d) data depunerii contestației și semnătura contestatarului sau a reprezentantului acestuia.</p> <p>(3) Contestatarul are dreptul să-și retragă contestația, să modifice cerințele și/sau să o suplimenteze, cu excepția obiectului ei, prin depunerea unei cereri scrise la autoritatea competentă. În cazul modificării obiectului contestației, aceasta este considerată o contestație nouă.</p> <p>Retragerea contestației este posibilă până la adoptarea hotărârii de către autoritatea competentă, iar modificarea și/sau suplinirea contestației poate fi făcută până în ziua limită admisă pentru contestare în condițiile art. 95.</p>		<p>poată să probeze pretențiile sale și să demonstreze dreptul său lezată.</p>
--	--	--

	<p>(4) La depunerea contestațiilor privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media, contestatarii vor ține cont de cerințele de formă și conținut stabilite de Codul serviciilor media audiovizuale.</p> <p>(5) Forma și conținutul contestațiilor depuse în instanța de judecată trebuie să corespundă cerințelor stabilite de Codul administrativ și Codul de procedură civilă.</p>		
34.	<p>Articolul 93. Condițiile pentru admisibilitatea contestațiilor</p> <p>(1) Organele electorale verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărârea organului electoral.</p> <p>(2) Contestația se declară inadmisibilă în special când:</p> <p>a) a fost depusă de un alt subiect decât cel stabilit la art. 94 alin. (1) sau de o persoană fără împuterniciri în acest sens;</p> <p>b) nu a fost respectată procedura de examinare a cererii prealabile;</p>	<p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u></p> <p>Dat fiind că contestația depusă depinde de identificarea faptului dacă drepturile reclamantului au fost sau nu lezate, este necesară o clarificare suplimentară cu privire la libertatea de interpretare a noțiunii respective. Se recomandă clarificarea ce constituie presupusa încălcare a drepturilor unui reclamant și să se evite o abordare prea formalistă a admisibilității contestațiilor.</p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Norma propusă trebuie analizată în coroborare cu art. 17 din Codul administrativ, care prevede că „<i>drept vătămat este orice drept sau libertate stabilită/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitatea administrativă</i>”.</p> <p>Mai mult, în jurisprudența sa, instanțele naționale clarifică specificul condiției „<i>drept vătămat</i>”. Exemplu, prin Încheierea Curții de Apel Chișinău din 9 decembrie 2021 (dosarul nr. 3-190/21), colegiul reține „în sensul Legii, revendicarea dreptului trebuie să se deducă din susținerile formulate prin cererea de chemare în judecată, în conținutul căreia urmează a fi invocată vătămarea dreptului personal, deoarece expresiile utilizate în textul art. 17, 38 și 189 din Codul</p>

<p>c) a fost depusă după expirarea termenului prevăzut de prezentul cod;</p> <p>d) nu corespunde cerințelor de formă și conținut, iar contestatarul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de organul electoral;</p> <p>e) contestatarul nu poate revendica încălcarea drepturilor sale electorale, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 91 alin. (1) lit. d) și alin. (6);</p> <p>f) există o hotărâre cu privire la un litigiu electoral între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept;</p> <p>g) a fost depusă concomitent la un organ electoral, o altă autoritate competentă sau în instanța de judecată, în condițiile art. 99;</p> <p>h) în alte cazuri stabilite de prezentul capitol.</p>	<p>În timp ce lista temeiurilor de inadmisibilitate contribuie la predictibilitatea procesului electoral, această abordare ar trebui analizată în legătură cu provocările pe care le creează și cu riscurile pe care le implică în ceea ce privește restabilirea drepturilor încălcate. Evitarea unei abordări formaliste și examinarea substanțială a contestațiilor ar fi una dintre considerațiile-cheie. Pe lângă cele șapte motive de inadmisibilitate a contestațiilor, ce sunt specifice și exacte, cel de-al optulea motiv ce prevede „alte cazuri stabilite de prezentul capitol”, lit. h) alin. (2), permite interpretări arbitrare. Această prevedere sporește riscul de a evalua orice lacună a</p>	<p>administrativ (drept vătămat și încălcarea unui drept al său) se referă la drepturi subiective concrete, fiind excluse așa numitele drepturi ipotetice sau virtuale, precum și acțiunile populare (<i>actio popularis</i>)”.</p> <p>Această concluzie este fortificată și prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care a statuat că, pentru ca un reclamant să se poată declara victimă, acesta trebuie să prezinte dovezi plauzibile și convingătoare ale probabilității survenirii unui încălcări, la care ar fi supus personal, fiind insuficiente niște simple bănueli (Senator Lines GmbH vs. cincisprezece state membre al Uniunii Europene; cererea nr. 45572/00).</p> <p>Se acceptă.</p> <p>La articolul 93 alineatul (2), litera i) se exclude.</p> <p>Menționăm că, norma a fost formulată conform practicii instanțelor naționale. În jurisprudența sa, cu referire la temeiurile de inadmisibilitate a acțiunii în contencios administrativ, Curtea Supremă de Justiție reține că sintagma „<i>in special</i>” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de</p>
--	---	--

		<p>conestației ca fiind un motiv de inadmisibilitate. Se recomandă enumerarea unei liste exhaustive de motive de inadmisibilitate a contestațiilor.</p>	<p>inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă”.</p> <p>Prin analogie, practica statuată de instanțele naționale trebuie aplicat și în contextul examinării admisibilității contestațiilor, anume prin prisma principiului „caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate” prezentat în textul proiectului Codului electoral prin sintagma „alte cazuri stabilite de prezentul capitol”.</p>
35.	<p>Articolul 97. Regimul juridic al competenței autorităților publice în examinarea contestațiilor</p> <p>(1) La depunerea contestației se va ține cont de competența și atribuțiile autorităților publice în materie de examinarea a contestațiilor, de tipul scrutinului, de preținsele încălcări și locul unde acestea au fost săvârșite, precum și de cerințele care se înaintează.</p> <p>(2) Pornind de la prevederile prezentului cod și ale altor acte normative conexe, competența de examinarea a contestațiilor revine:</p>	<p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u></p> <p>Birourilor electorale ale secțiilor de votare li s-au retras competențele legate de examinarea contestațiilor, cu excepția birourilor electorale ale secțiilor de votare care servesc și ca consilii electorale de circumscripție de nivelul I în alegerile locale (doar în localitățile în care există o singură secție de votare). De asemenea, consiliile electorale de circumscripție și CEC li se acordă atribuții suplimentare în ceea ce privește soluționarea litigiilor apărute în urma alegerilor electorale. Această nouă modalitate de depunere a contestațiilor ar putea pune în pericol accesul alegătorilor la o cale de atac eficientă, dat fiind faptul că aceștia vor fi nevoiți să se deplaseze la un consiliu electoral de circumscripție în acest scop. O preocupare similară</p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Potrivit art. 97 alin. (3) din proiectul Codului electoral, în cazul în care examinarea nu ține de competența organului respectiv, contestația și materialele anexate la ea urmează a fi transmise spre examinare conform competenței, în mod urgent, în cel mult 2 zile calendaristice de la data recepționării, cu excepția situației menționate la art. 93 alin. (2) lit. g) și art. 99.</p> <p>Respectiv, depunerea unei contestații de către alegător sau alt subiect la biroul electoral, nu înseamnă că organul electoral nu va da curs contestației și o va restitui. Organul electoral va avea obligația de a transmite contestația</p>

<p>1) consiliile electorale de circumscriptie în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol. Consiliile electorale au competența de a examina și:</p> <p>a) cererile de anulare în cazul subiecților electorali înregistrați, acreditați sau confirmați de către consiliul electoral respectiv;</p> <p>b) contestațiile împotriva hotărârilor birourilor electorale de aprobare a procesului-verbal privind rezultatele numărării voturilor și/sau raportului asupra activității acestora în perioada electorală;</p> <p>c) contestațiile împotriva hotărârilor consiliilor electorale de circumscriptie de nivelul întâi de aprobare a procesului-verbal privind totalizarea rezultatelor votării și/sau raportului asupra activității acestora în perioada electorală, precum și celor cu privire la declararea candidaților aleși, atribuirea și validarea mandatelor aleșilor locali, confirmarea listelor candidaților supleanți în alegerile locale.</p> <p>2) Comisiei Electorale Centrale în cazul contestațiilor depuse în condițiile</p>	<p>ar trebui să apară în legătură cu alegerile din afara țării. Ar trebui să fie discutată posibilitatea de a permite depunerea unor eventuale contestații și de a asigura soluționarea lor în timp util. O posibilă modalitate de a realiza acest lucru este de a investi birourile electorale ale secțiilor de votare cu competența de a primi contestații și de a le transmite consiliilor electorale de circumscriptie, care le vor soluționa ulterior. Se recomandă ca legiuitorul să mențină funcția de primire a contestațiilor în sarcina birourilor electorale ale secțiilor de votare, eliminând funcția de examinare a acestora, dar obligându-le să transmită contestațiile către consiliile electorale de circumscriptie, care vor fi responsabile de soluționarea lor.</p> <p>Competența Comisiei Electorale Centrale de a examina contestațiile vizând „difuzării de informații false plasate de către subiecții electorali în presa scrisă sau în spațiul on-line”, necesită eforturi suplimentare cu privire la capacitatea Comisiei de a operaționaliza aceste atribuții.</p>	<p>conform competenței. De altfel, în prezent se practică același mecanism.</p> <p>Mai mult, cât privește dificultățile de a depune contestații, reținem că contestațiile și alte cereri pot fi depuse la organul electoral inclusiv în mod electronic, cu respectarea cerințelor pentru un document electronic.</p> <p><i>Se ia act de recomandare.</i></p> <p>Potrivit art. 75 alin. (4) lit. c) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, examinează și soluționează petițiile și sesizările privind activitatea furnizorilor de servicii media. Totodată, art. 83 alin. (4¹) din același cod, în perioada electorală, examinarea sesizărilor/petițiilor sau controlul din oficiu vizând acțiuni de dezinformare se efectuează de către Consiliul Audiovizualului în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data depunerii</p>
---	---	--

<p>prezentului capitol. Comisia Electorală Centrală examinează și:</p> <p>a) cererile de anulare în cazul subiecților electorali înregistrați, acreditați sau confirmați de către comisie;</p> <p>b) cererile privind renumărarea voturilor în cazul dezacordului cu rezultatele preliminare ale votării la alegerile și referendumurile locale;</p> <p>c) contestațiile împotriva hotărârilor organelor electorale cu privire la totalizarea rezultatelor votării și/sau privind aprobarea raportului asupra activității acestora în perioada electorală;</p> <p>d) contestațiile împotriva hotărârilor cu privire la declararea candidaților aleși, atribuirea și validarea mandatelor aleșilor locali, confirmarea listelor candidaților supleanți în alegerile locale;</p> <p>e) contestațiile împotriva reflectării sau difuzării de informații false plasate de către subiecții electorali în presa scrisă sau în spațiul on-line.</p> <p>3) Consiliului Audiovizualului în cazul contestațiilor depuse în condițiile</p>	<p>sesizării/petiției sau de la data inițierii controlului din oficiu.</p> <p>Astfel, în partea ce ține de examinarea pretinselor încălcări în mediul online, această atribuție trebuie să fie exercitată de către instituția abilitată cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii dezinformării pe internet.</p> <p>Suplimentar, art. 91 alin. (10) din proiectul Codului electoral prevede obligația Comisiei Electorale Centrale a adopta prin regulament procedura de examinare a contestațiilor.</p>
---	--

	<p>prezentului capitol, precum și al cererilor prevăzute de Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova.</p> <p>(3) În cazul în care examinarea nu ține de competența organului respectiv, contestația și materialele anexate la ea urmează a fi transmise spre examinare conform competenței, în mod urgent, în cel mult 2 zile calendaristice de la data recepționării, cu excepția situației menționate la art. 93 alin. (2) lit. g) și art. 99.</p> <p>(4) După dizolvarea birourilor electorale, după caz, consiliilor electorale de circumscripție, acestea sunt substituite de Comisia Electorală Centrală în cadrul procedurilor de examinare a contestațiilor și litigiilor electorale.</p>		
36.	<p>Articolul 100. Termenul de examinare a contestațiilor</p> <p>(8) Consiliile electorale de circumscripție și, respectiv, Curtea Constituțională confirmă rezultatele alegerilor și validează mandatele candidaților aleși, precum și confirmă</p>	<p>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</p> <p><i>La articolul 100 din proiectul de lege.</i></p> <p>Modificarea trebuie analizată din perspectiva competenței organului de a confirma rezultatele alegerilor. De exemplu, rezultatele alegerilor parlamentare și prezidențiale sunt confirmate de către Curtea Constituțională, ceea ce, de fapt, nu lasă</p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Potrivit art. 125 și 148 din proiectul Codului electoral, Curtea Constituțională confirmă sau infirmă legalitatea alegerilor parlamentare și prezidențiale doar după examinarea tuturor contestațiilor de către organele electorale și instanțele de drept</p>

	<p>listele candidaților supleanți, doar după soluționarea definitivă a contestațiilor.</p>	<p>nicio posibilitate de contestare a deciziei privind contestația postelectorală.</p>	<p>comun, în termen de 10 zile de la primirea actelor de la Comisia Electorală Centrală.</p> <p>Același raționament rezultă și din prevederile art. 100 alin. (8), care impune obligațiunea confirmării rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor doar după soluționarea definitivă a contestațiilor.</p> <p>Astfel, până în momentul adoptării de către Curtea Constituțională a hotărârii privind confirmarea alegerilor, deja contestatarii vor avea posibilitatea să exercite toate căile de atac împotriva deciziilor pe marginea contestațiilor depuse.</p>
37.	<p>Articolul 115. Modificarea listei de candidați</p> <p>1) Conurenții electorali au dreptul să solicite, dar nu mai târziu decât cu 10 zile înainte de ziua alegerilor, efectuarea următoarelor modificări în lista de candidați:</p> <p>a) schimbarea locului de ordine sau excluderea candidatului din lista înregistrată;</p> <p>b) retragerea întregii liste de candidați;</p> <p>c) până la începerea campaniei electorale, înlocuirea unui candidat din</p>	<p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p>La articolul 115 din proiectul de lege.</p> <p>Modificările propuse elimină dreptul candidatului de a-și retrage candidatura în cazul în care persoana respectivă candidează pe listă, permițând doar concurenților electorali să facă acest lucru (păstrând posibilitatea pentru candidații independenți). Această din urmă modificare pare a fi o limitare semnificativă a drepturilor candidaților de a candida (sau de a nu candida) la alegeri dacă, de exemplu, candidatul nu este de acord cu modificarea politicii partidului în cursul campaniei. Se recomandă</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Norma propusă are scopul de a disciplina persoanele care acceptă să candideze pe listele electorale ale partidelor politice/blocurilor electorale.</p> <p>Reținem că potrivit art. 68 alin. (3) din proiectul Codului electoral, listele candidaților pentru alegerile parlamentare și locale vor fi întocmite respectându-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe.</p> <p>Așadar, prevedere art. 115 din proiectul Codului electoral au la bază dificultățile întâmpinate de concurenții electorali și organele electorale, în situația când candidați</p>

	<p>lista înregistrată prin retragerea acestuia și desemnarea unui alt candidat, completarea listei de candidați în limita prevăzută de art. 111 alin. (2).</p> <p>(2) În condițiile alin. (1), decizia privind retragerea sau modificarea listei de candidați se adoptă de către partidul politic sau blocul electoral care a înaintat lista de candidați, cu respectarea prevederilor art. 7 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și ale art. 68 alin. (3), și se prezintă comisiei.</p> <p>(3) Modificarea listelor de candidați se efectuează, în cel mult 3 zile, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(4) Comisia Electorală Centrală refuză efectuarea modificărilor care nu corespund cerințelor stabilite la alin. (1) și (2), cu emiterea unei hotărâri în acest sens.</p>	<p>menținerea dreptului candidaților de a se retrage de pe listele de candidați.</p>	<p>de pe listă se retrag de pe listă și concurentul electoral nu reușește să identifice o altă persoană ca să asigure respectarea cotei pentru ambele sexe. Drept rezultat întreaga listă de candidați va fi anulată.</p> <p>Mai mult, alegerea unei persoane pe lista unui concurent electoral nu presupune și obligația acestuia de a exercita mandatul, iar când apar dezacorduri cu politica promovată de un partid politic, candidatul ales poate renunța la mandat prin demisie.</p>
38.	<p>Articolul 122. Stabilirea pragului de reprezentare</p> <p>(1) După primirea proceselor-verbale ale consiliilor electorale de circumscripție, în care sunt indicate rezultatele numărării voturilor din toate circumscripțiile electorale, Comisia</p>	<p><u>Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p><i>Stabilirea pragului de reprezentare, Articolul 122</i></p> <p>Un proces electoral democratic asigură un grad înalt de reprezentativitate în funcțiile electivă. Cu toate acestea, conform prevederilor din noul Cod electoral</p>	<p><i>Se ia act de recomandare.</i></p> <p>Inițial s-a propus reducerea pragului electoral de reprezentare pentru candidatul independent până la 1 la sută. Totuși, în proiectul votat în primă lectură, s-a revenit la actualul prag, iar după cum a remarcat și Comisia de la Veneția, stabilirea pragului</p>

<p>Electorală Centrală totalizează numărul de voturi valabil exprimate, obținut de fiecare concurent electoral, pentru a stabili dacă aceștia au atins pragul minim de reprezentare.</p> <p>(2) Pragul minim de reprezentare constituie următoarele procente din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară:</p> <p>a) pentru un bloc electoral – 7 la sută;</p> <p>b) pentru un partid politic – 5 la sută;</p> <p>c) pentru un candidat independent – 2 la sută.</p> <p>(3) Concurenții electorali care au întrunit un număr mai mic de voturi decât cel specificat la alin. (2) se exclud, printr-o hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, din procesul de atribuire a mandatelor.</p>	<p>șansele unor alegeri care să reprezinte mai multe segmente ale societății, prin prisma opțiunilor politice, rămân la fel de mici. CALC propune Parlamentului să examineze posibilitatea reducerii pragurilor electorale sau să ofere o conceptualizare exhaustivă cu argumente logice pentru menținerea pragurilor electorale actuale.</p> <p>Comisia de la Veneția și OSCE/BIDD0 au recomandat în mod consecvent reducerea pragurilor electorale în Republica Moldova. În acest fel în Opinia sa din 2014 Comisia de la Veneția a apreciat pozitiv ideea revenirii la pragul de 4% pentru partide politice. În plus, considerăm că în cazul candidaților independenți valoarea de 1% reflectă matematic ponderea sprijinului electoral în cazul unui deputat dintr-un Parlament de 101 deputați.</p> <p>CALC recomandă ca, pragul minim de reprezentare să fie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. pentru un partid – 4 la sută (actual 5%); 2. pentru un bloc electoral – 6 la sută (actual 7%); 3. pentru un candidat independent – 1 la sută. (2%). <p>De fapt, este necesară conceptualizarea stabilirii pragurilor electorale pentru ca alegătorii să înțeleagă de ce sunt necesare acestea? Pragurile electorale distorsionează reprezentarea parlamentară, de aceea, e necesar să se înțeleagă ce se urmărește prin fixarea pragurilor – filtrarea organizațiilor extremiste,</p>	<p>electoral este o competență politică exclusivă a legislativului.</p> <p>În cazul în care se va păstra pragul de reprezentare pentru candidații independenți la 2 la sută, va fi necesitatea următorului amendament.</p>
---	--	--

	<p>reducerea fragmentării parlamentare, descurajarea alierii în blocuri electorale, descurajarea candidaților independenți?</p> <p><u>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</u></p> <p>Art. 122 alin. (2)</p> <p>Se propune următoare redacție:</p> <p>Pragul minim de reprezentare constituie următoarele procente din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Pentru un bloc electoral – 5 la sută b) pentru un partid politic – 3 la sută; c) pentru un candidat independent – 1 la sută. <p>Majoritatea țărilor UE au introdus un prag minim de accedere a entităților politice în parlament, iar în unele țări ca Belgia, Luxemburg, Grecia, Cipru nu există prag electoral. Reducerea pragului electoral va da posibilitatea mai multor partide să accedă în parlament, astfel făcând organul legislativ mai reprezentativ pentru cetățeni.</p> <p><u>Primăria Municipiului Bălți:</u></p> <p>Referitor la art. 122, alin. 2, pct. (b) din Codul electoral (modificat), care prevede că „Pragul minim de reprezentare constituie următoarele procente din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară: b)</p>
--	---

	<p>pentru un partid politic — 5 la sută ", considerăm că pragul minim de reprezentare a unui partid politic, stabilit în mărime de de 5%, este prea înalt pentru cursa electorală.</p> <p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p><i>La articolul 122 din proiectul de lege.</i></p> <p>Se recomandă reducerea pragul electoral cu 1 % pentru partidele politice, blocurile electorale, dar și pentru candidații independenți. De reținut că, în cazul candidaților independenți, valoarea de 1 % reflectă matematic ponderea sprijinului electoral al unui deputat într-un Parlament cu 101 membri.</p> <p>Această propunere reprezintă o soluție echilibrată care, pe de o parte, va crea condiții pentru o mai bună reprezentare a cetățenilor și pentru dezvoltarea sistemului politic, iar pe de altă parte, va menține scăzut riscul de fragmentare politică a parlamentului, asigurând astfel condițiile pentru crearea unor guverne stabile.</p> <p><u>Asociația Obștească Comunitatea pentru advocacy și politici publice „WatchDog.MD”</u></p> <p>Micșorarea pragului electoral pentru candidații independenți și partidele politice — art.122 din proiectul Codului electoral.</p>
--	--

	<p>Cu referire la pragul de reprezentare, este de menționat că în redacția inițială a Codului electoral nr.1381/1997, pragul electoral pentru partidele politice era stabilit la 4% din voturile valabil exprimate. Înainte de alegerile parlamentare din 2001 acesta a fost majorat la 6%. Pentru alegerile din iulie 2009 pragul a fost redus la 4%, după care, din nou, majorat la 6% pentru alegerile din 2014.</p> <p>În cazul candidaților independenți, aceștia au fost descurajați de la bun început printr-un prag electoral ridicat de 4% în 1994 și 1998, și de 3% în perioada 2001—2009, iar ulterior începând cu 2010 - 2%.</p> <p>Există puține țări care au un prag electoral mai mare de 5%. În Europa avem doar trei exemple: Liechtenstein (8%), Rusia (7%) și Turcia (10%).</p> <p>Considerăm că pragul electoral de 5% pentru partidele politice și de 2% pentru candidații independenți, sunt prea ridicate pentru starea democrației din Republica Moldova. Rolul unui prag electoral este să păstreze un Parlament suficient de agregat încât să poată fi formată o guvernare stabilă dar, în același timp, să prejudicieze cât mai puțin libera exprimare a voinței cetățenilor.</p> <p>În acest context, considerăm că un prag de 4% pentru partidele politice ar contribui în continuare la limitarea fragmentării excesive, însă ar fi mai favorabil apariției de partide noi.</p> <p>La fel, micșorarea pragului de reprezentare în Parlament până la 1 % pentru candidații independenți, ar asigura realizarea recomandărilor misiunilor</p>
--	---

		<p> internaționale, precum și va oferi posibilități sporite inclusiv pentru minoritățile etnice de a fi efectiv reprezentate în Parlament.</p> <p>Prin urmare, alin.(2) de la art.122 se propune să aibă următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 122. Stabilirea pragului de reprezentare</p> <p>(2) Pragul minim de reprezentare constituie următoarele procente din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară:</p> <p>a) pentru un bloc electoral — 7 la sută;</p> <p>b) pentru un partid politic — 5 4 la sută;</p> <p>c) pentru un candidat independent — 2 1 la sută. ”</p>	
39.	<p>Articolul 136. Condițiile speciale pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova</p> <p>(1) În funcția de Președinte al Republicii Moldova poate fi ales cetățeanul Republicii Moldova cu drept de vot care are vârsta de 40 de ani împliniți în ziua alegerilor, a locuit sau locuiește permanent în Republica Moldova nu mai puțin de 10 ani, cunoaște limba română, are studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă, și îndeplinește condițiile prevăzute de prezentul cod.</p>	<p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p>Se recomandă reexaminarea cerinței privind studiile superioare pentru candidații la funcția de președinte al Republicii Moldova, iar cerința privind durata domiciliului să fie aliniată la standardele internaționale.</p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Necesitatea ca o persoană care candidează la funcția de Președinte al Republicii Moldova să dețină studii juridice superioare rezultă din însăși importanța instituției prezidențiale și a funcțiilor sale de garant al suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale, precum și a funcțiilor sale legislative (subiect cu dreptul de inițiativă legislativă).</p> <p>Mai mult ca atât, propunerea respectivă urmărește un interes public, prin asigurarea accederii în funcția de Președinte a Republicii Moldova a persoanelor cu un</p>

	<p>(2) Comisia Electorală Centrală verifică documentele prezentate și constată dacă sunt îndeplinite condițiile speciale pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Cunoașterea limbii române se verifică de către Comisia Electorală Centrală, conform art. 18 alin. (1) din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000.</p>		<p>nivel minim de educație și profesionalism capabile să exercite atribuțiile în mod eficient.</p> <p>Sub aspect comparativ, reținem că legislația Republicii Moldova stabilește criteriile de „studii” și pentru alte categorii de funcționari, al căror statut nu este reglementat prin Constituție, ci prin legi speciale. Ca exemplu, art. 8 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 158/2008 privind funcția publică și statutul funcționarului public, stabilește că, Pentru a ocupa o funcție publică de conducere de nivel superior, persoana trebuie să aibă studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă.</p> <p>În context, observăm o neclaritate în faptul că pentru ocuparea unei funcții publice este necesar studii, pe când pentru ocuparea unei dintre cele mai importante funcții ale statului asemenea condiție nu se impune</p> <p>Cât privește recomandarea de a alinia cerința privind durata domiciliului la standardele internaționale, reținem că aceasta nu vizează modificarea legislației electorale și expres a art. 78 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova.</p>
40.	<p>Articolul 151. Alegerile nevalabile</p> <p>(1) Alegerile sunt considerate nevalabile dacă la primul tur de scrutin au participat mai puțin de 1/3 din</p>	<p><u>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</u></p> <p>Se introduce un nou alineat (3) cu următorul conținut:</p>	<p>Nu se acceptă.</p>

	<p>numărul alegătorilor înscrși în listele electorale.</p> <p>(2) Hotărârea cu privire la declararea alegerilor nevalabile se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.</p>	<p>“În turul doi de scrutin, alegerile se vor declara valabile indiferent de numărul alegătorilor care au participat la alegeri.”</p> <p>În redacția nouă a codului această prevedere din redacția veche a fost omisă nejustificat.</p>	<p>Având în vedere recomandările Comisiei de la Veneția se propune stabilirea unui prag și pentru turul doi de scrutin.</p> <p>(a se vedea 121 din aviz).</p>
41.	<p>Articolul 159. Stabilirea datei alegerilor</p> <p>(1) Data alegerilor locale generale sau anticipate se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 70 de zile înainte de alegeri.</p> <p>(2) Data votării repetate, a alegerilor noi și a celor parțiale se stabilesc de către Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod.</p>	<p><u>Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p><i>Stabilirea datei alegerilor locale, Articolul 159</i></p> <p>Coaliția consideră că este necesară modificarea prevederilor din Codul electoral în scopul stabilirii unei date fixe pentru desfășurarea alegerilor locale generale. Amintim experiența anului 2019, când intervalul dintre expirarea mandatului de patru ani al alesului local și data alegerilor ordinare a depășit patru luni. Considerăm că prin introducerea unei date fixe vor fi termene previzibile și fără vulnerabilități de implicare politică din partea autorităților centrale în materie de stabilire a datei scrutinului.</p>	<p>Se acceptă.</p>
42.	<p>Articolul 160. Restricțiile speciale ale dreptului de vot</p> <p>La alegerea consiliului local și a primarului nu participă alegătorii care nu au înregistrare la domiciliu sau reședință temporară în unitatea</p>	<p><u>Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)</u></p> <p>La art. 160 din proiectul Codului limitarea dreptului la vot, dacă înregistrarea este mai mică de 3 luni, este nejustificat și chiar neconstituțional. Dacă o persoană își schimbă domiciliul în această perioadă,</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Termenul de trei luni corespunde prevederilor Codului de bune practici în materie electorale, ori potrivit pct. 1.1 lit. c), perioada obligatorie de reședință nu trebuie să depășească șase luni.</p>

	<p>administrativ-teritorială respectivă și dacă termenul acestei înregistrări este mai mic de 3 luni până la data primului tur de scrutin.</p>	<p>ea abuziv este lipsită de dreptul la vot ca un drept fundamental (a se vedea și art. 54 din Constituția RM și jurisprudența Curții Constituționale menționată mai sus). Se propune ca restricția respectivă să fie exclusă.</p> <p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p><u>La articolul 160 din proiectul de lege.</u></p> <p>Se recomandă să se acorde o atenție sporită pentru a stabili dacă schimbarea reședinței în ultimele trei luni înainte de alegerile locale este autentică, ca mijloc de a asigura dreptul la vot pentru toți alegătorii eligibili, prevenind în același timp modificările masive de reședință ce ar putea influența rezultatele votării.</p>	<p>Norma respectivă are drept scop să combată traseismul electoral pentru a influența rezultatul alegerilor locale, iar termenul de 3 luni este optim și permite alegătorului să se asimileze cu condițiile sociale din localitatea unde vor fi organizate alegerile.</p> <p>Suplimentar, reținem că alte aspecte tehnice privind schimbarea reședinței vor fi dezvoltate în regulament.</p>
<p>43.</p>	<p>Articolul 161. Condițiile speciale pentru a fi ales</p> <p>(1) Au dreptul de a fi aleși consilieri în consiliile locale cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani.</p> <p>(2) Au dreptul de a fi aleși primari cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 23 de ani și au studii medii generale, studii medii de specialitate sau studii superioare,</p>	<p><u>Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)</u></p> <p><u>Condiții speciale pentru a fi ales primar.</u> Deși pentru funcția de deputat sau consilier nu sunt stabilite careva nivel de studii, pentru primari (art. 161 din proiectul Codului) sunt stabilite „studii medii generale, studii medii de specialitate sau studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă... Aceasta este o limitare a dreptului de a fi ales, odată ce conform legislației în domeniul educației <u>învățământul obligatoriu se finalizează cu învățământul gimnazial sau echivalent.</u> <u>Respectiv este necesar de revăzut prevederile respective care sunt mai aspre comparativ cu legislația actuală sau de le exclus.</u></p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p>

	absolvite cu diplomă de licență sau echivalență.	<p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p><u>La articolul 161 din proiectul de lege.</u></p> <p>Se recomandă reexaminarea introducerii cerinței de a avea cel puțin studii generale pentru candidații la funcția de primar, ori cerința privind educația poate fi considerată discriminatorie.</p>	
44.	<p>Articolul 163. Condițiile speciale pentru depunerea candidaturilor de către partide politice și blocuri electorale</p> <p>(1) Numărul de candidați în consiliu înscrși în liste trebuie să conțină minimum 1/2 din numărul mandatelor prevăzute pentru circumscripția electorală respectivă și maximum șapte candidați supleanți.</p> <p>(4) Partidele politice și blocurile electorale pot propune câte o singură candidatură pentru funcția de primar în fiecare circumscripție electorală. O persoană nu poate candida în mai multe circumscripții electorale de același nivel.</p>	<p><u>Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)</u></p> <p>Condiții pentru candidații supleanți (art. 163 alin. (1) din Codul electoral). Nu este clar de numărul de candidați supleanți a fost majorat de la 5 la 7, în condițiile când populația, în special în mediul rural, este în continuă descreștere. <i>Se propune de păstrat numărul actual.</i></p> <p><u>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</u></p> <p>Se propune în următoarea redacție:</p> <p>Partidele politice și blocurile electorale pot propune câte o singură candidatură pentru funcția de primar</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Modificarea propusă are drept scop de a păstra accesarea partidelor politice în consiliile locale, ori pe parcursul mandatului de 4 ani a consiliului local din cazul epuizării listei candidaților supleanți este necesar restabilirea șirului de descrescător și atribuirea mandatului unui alt partid politic. Acest fenomen este mai des întâlnit în localitățile cu un număr mai mic de locuitori (respectiv un număr mai mic de consilieri).</p> <p>Se acceptă.</p>

		<p>în fiecare circumscripție electorală. O persoană nu poate candida</p> <p>în mai multe circumscripții electorale de același nivel, cât și în municipiul Chișinău și Bălți.</p> <p>Municipiul Chișinău și Bălți sunt autorizate de nivelul doi, în care autoritatea executivă este primarul. Redacția propusă de proiect permite uneia și aceeași persoane să candideze atât într-o UAT de nivel I, cât și în municipiile Chișinău sau Bălți. Astfel de precedent am avut în cadrul alegerilor locale generale din anul 2019.</p>	
45.		<p><u>Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM)</u></p> <p>Posibilitatea alegătorului de a modifica ordinea în listele de candidați (scrutin cu liste deschise sau fără ordine prestabilită). Ar fi binevenit, <u>odată ce perfecționăm legislația electorală</u>, ca concomitent cu votarea partidelor și blocurilor electorale alegătorul, în special în cazul alegerilor locale (dar ar putea fi și la cele parlamentare) <u>să poată fi modificată și ordinea candidaților în listă după cum există în unele state</u>, ceea ce ar constitui un element important al alegerilor democratice și eficiența acestora.</p> <p>Respectiv partidul sau blocul electoral prezintă lista de candidați în ordine alfabetică, respectiv alegătorul va da preferință unui anumit candidat, considerându-se că votul a fost acordat și partidului cu lista respectivă. Ulterior în rezultatul alegerilor se va</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Introducerea „votului preferențial” în sistemul electoral al Republicii Moldova reprezintă o chestiune de oportunitate politică care necesită consultări și discuții suplimentare, astfel încât să se respecte principiul stabilității raporturilor electorale consacrate inclusiv în jurisprudența Curții Constituționale.</p>

		determina și partidul sau blocul și lista definitivă conform voinței alegătorului.	
46.	<p>Articolul 174. Confirmarea legalității alegerilor și validarea mandatelor</p> <p>(1) Consiliile electorale de circumscripție ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi prezintă procesele-verbale cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor în consiliile electorale de circumscripție ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi, după caz, Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(2) Consiliile electorale de circumscripție, în termen de cel mult 10 zile de la data primirii rapoartelor, proceselor-verbale și altor documente electorale de la birourile electorale, după caz, consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către organele electorale și instanțele de judecată a contestațiilor depuse conform procedurilor stabilite, confirmă sau infirmă printr-o hotărâre legalitatea alegerilor din circumscripție electorală respectivă și o transmite, în termen de 24 de ore după adoptare, Comisiei Electorale Centrale și consiliilor electorale de circumscripție</p>	<p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p>La art. 174 din proiectul de lege.</p> <p>Se recomandă reexaminarea modificării potrivit căreia validarea alegerilor și a mandatelor să fie făcută de către consiliile electorale de circumscripție și menținerea competenței instanței de judecată. De remarcat faptul că este posibil ca consiliile electorale de circumscripție să nu fie în măsură să ia o decizie pe deplin obiectivă cu privire la validitatea alegerilor pe care le-au organizat.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Propunerea respectivă are ca bază recomandările instanțelor de judecată care insistă ca în contextul organizării alegerilor locale instanțelor de drept comun să le revină doar funcția de verificare a controlului de legalitate a actului administrativ, inclusiv prin care se confirmă legalitatea alegerilor.</p> <p>Cu alte cuvinte, prin modificarea Codului electoral în partea ce ține de competența de a confirma rezultatele alegerilor locale și validat mandatele aleșilor locali, nu va fi exclusă funcția instanțelor de drept comun de a supune controlului de legalitate hotărârile organelor electorale privind confirmare sau infirmarea alegerilor. Mai mult, orice decizie de recunoaștere a legalității alegerilor nu este o chestiune de înfăptuire a justiției așa cum este sarcina constituțională a instanțelor de judecată. Suplimentar, orice decizie de recunoaștere a legalității alegerilor și validare a mandatelor se bazează exclusive pe procesele verbale de totalizare a alegerilor care sunt elaborate de către organele electorale. În acest fel este de neînțeles cum se acceptă încrederea pentru totalizarea rezultatelor dar imediat după asta pot apărea dubii referitor la validarea mandatului, adică acțiuni care sunt legate indispensabil între</p>

	<p>respective de nivelul al doilea, care publică rezultatele definitive.</p> <p>(3) Concomitent cu confirmarea legalității alegerilor, consiliile electorale de circumscripție respective declară candidații aleși, atribuie și validează mandatele consilierilor și primarilor aleși, confirmă lista candidaților supleanți, cu adoptarea hotărârilor în acest sens. Persoana aleasă concomitent în funcțiile de primar și consilier local prezintă consiliului electoral de circumscripție consimțământul său de a fi validată în una din aceste funcții.</p> <p>(4) Consiliul local se consideră legal constituit după validarea mandatelor a cel puțin 2/3 din numărul total de consilieri.</p> <p>(5) Legitimația de ales local se execută și se eliberează conform procedurii stabilite prin Legea nr. 256/2004 pentru aprobarea Regulamentului legitimației de ales local și a Regulamentului insignei de ales local.</p>		<p>ele. Mai mult, conform normelor propuse, hotărârea cu privire la declararea candidaților aleși, atribuirea și validarea mandatelor, confirmarea listelor candidaților supleanți în cazul în care va fi dubioasă, se va putea contesta în ordinea contenciosului administrativ la judecătoria (art. 98 alin. (1)”. Astfel, instanțele de judecată nu sunt excluse prin definiție din acest proces, ele oricum rămân parte a procesului dar doar din perspectiva examinării legalității deciziilor adoptate de organele electorale.</p>
47.	<p>Articolul 175. Alegerile nevalabile</p> <p>(1) Alegerile sunt considerate nevalabile în anumite circumscripții dacă la ele au participat mai puțin de</p>	<p>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</p> <p>Se propune introducerea unui nou alineat (3) cu următorul conținut:</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Având în vedere recomandările Comisiei de la Veneția se propune stabilirea unui prag și pentru turul doi de scrutin.</p>

	1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale. (2) Hotărârea cu privire la declararea alegerilor nevalabile se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.	În turul doi de scrutin, alegerile se vor declara valabile indiferent de numărul alegătorilor care au participat la alegeri. În redacția nouă a codului această prevedere din redacția veche a fost omisă nejustificat	(a se vedea 121 din aviz).
48.	<p>Articolul 183. Inițierea referendumului republican poate fi inițiat de:</p> <p>a) un număr de cel puțin 100000 de cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot. În cazul referendumului constituțional, se aplică prevederile art.141 alin.(1) lit.a) din Constituție;</p> <p>b) un număr de cel puțin o treime din deputații în Parlament;</p> <p>c) Președintele Republicii Moldova;</p> <p>d) Guvern.</p> <p>(2) Subiecții menționați la alin. (1) lit. a) pot iniția referendumuri constituționale, legislative și consultative. Subiecții menționați la alin. (1) lit. b) pot iniția orice tip de referendum prevăzut la art. 182.</p> <p>Subiecții menționați la alin. (1) lit. c)</p>	<p><u>Asociația Obstească „PROMO-LEX”</u></p> <p><i>La articolul 183 din proiectul de lege.</i></p> <p>Se recomandă legiuitorului să ia în considerare o reducere suplimentară a numărului de semnături necesare pentru inițierea unui referendum republican.</p>	<p><i>Nu se acceptă.</i></p> <p>Potrivit art. 183 alin. (2), un grup de 100000 mii de cetățeni poate iniția referendumul legislativ și consultativ.</p> <p>Respectiv, numărul stabilit la art. 183 este unul optim în condițiile în care acesta presupune aproximativ 3% din numărul total de alegători.</p>

49.	<p>pot iniția doar referendumuri consultative, iar cei menționați la alin. (1) lit. d) pot iniția referendumuri constituționale și consultative.</p> <p>(3) În cazul în care referendumul este inițiat de subiecții prevăzuți la alin. (1) lit. a), la propunerea privind desfășurarea referendumului se anexează și listele de subscripție.</p> <p>(4) Propunerea privind desfășurarea referendumului trebuie să includă problemele ce urmează să fie supuse referendumului, expuse clar, excluzându-se interpretarea lor ambiguă, precum și scopul desfășurării, data preconizată pentru desfășurarea lui. Nu pot fi supuse referendumului întrebări de natură diferită și probleme care se exclud reciproc.</p>		
	<p>Articolul 185. Problemele supuse referendumului republican</p> <p>(1) Referendumului republican pot fi supuse problemele privind:</p> <p>a) adoptarea sau revizuirea Constituției Republicii Moldova;</p> <p>b) aprobarea legilor constituționale adoptate de Parlament pentru revizuirea dispozițiilor privind</p>	<p>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</p> <p>Se propune excluderea lit. e)</p> <p>Noțiunea de „alte probleme importante” este foarte ambiguă</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Categoria „alte probleme importante ale societății și ale statului” a fost determinată ținând cont de art. 182 alin. (4), potrivit căruia „referendumului consultativ sunt supuse problemele de interes național, în scopul consultării poporului asupra unor astfel de probleme.</p>

	<p>caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și a celor privind neutralitatea permanentă a statului;</p> <p>c) demiterea Președintelui Republicii Moldova;</p> <p>d) aprobarea legilor de importanță deosebită pentru societate și stat;</p> <p>e) alte probleme importante ale societății și ale statului.</p> <p>(2) Organizarea și desfășurarea referendumului privind problemele indicate la alin. (1) lit. b și c) sunt obligatorii.</p>		<p>Considerăm că enumerarea exhaustivă a unor astfel de probleme este un proces dificil ce poate limita posibilitatea organizării referendumului consultativ.</p> <p>Art. 75 alin. (1) din Constituție</p> <p>Cele mai importante probleme ale societății și ale statului sînt supuse referendumului.</p>	
50.	<p>Articolul 187. Inițierea referendumului pentru revizuirea Constituției</p> <p>(4) Nu poate fi supusă referendumului revizuirea Constituției dacă va avea ca rezultat sugrumarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.</p>	<p><u>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</u></p> <p>Se propune această prevedere de inclus la articolul 186 care stipulează problemele ce nu pot fi supuse referendumurilor republican, în următoarea redacție:</p> <p>“revizuirea Constituției dacă va avea ca rezultat sugrumarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora. “</p> <p>Toate problemele ce nu pot fi supuse referendumului republican trebuie să se regăsească într-un articol.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Aspectul evidențiat „sugrumarea drepturilor și libertăților fundamentale” va fi apreciat de Curtea Constituțională care se va expune în aviz.</p> <p>Mai mult, art. 142 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova stabilește expres că „nici o revizuire nu poate fi făcută, dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau garanțiile acestora.</p>	

51.	<p>Articolul 189. Hotărârea cu privire la desfășurarea referendumului republican</p> <p>(1) În termen de 6 luni de la primirea propunerilor de inițiere a referendumului, Parlamentul adoptă una din următoarele hotărâri:</p>	<p>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</p> <p>Se propune sintagma “în termen de șase luni” de substituit cu sintagma “în termen de două luni”.</p> <p>Nu este justificat termenul de șase luni pentru ca Parlamentul să adopte o hotărâre, dat fiind faptul că anterior au fost efectuate mai multe acțiuni pentru inițierea referendumurilor (Avizul CC, colectarea semnăturilor, hotărârea CEC ș.a)</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Termenul de 6 luni se a substituie cu termenul de 3 luni.</p>
52.	<p>Articolul 200. Înregistrarea participanților la referendumul republican</p> <p>(1) După publicarea de către Comisia Electorală Centrală, în condițiile art. 27 lit. g), a listei partidelor politice ce au dreptul să participe la referendumul republican, dar nu mai devreme de 60 de zile și nu mai târziu de 30 de zile înainte de ziua desfășurării referendumului republican, acestea pot depune la Comisia Electorală Centrală cererea privind înregistrarea în calitate de participant la referendum, semnată de persoana abilitată conform normelor statutare.</p> <p>(2) Cererea este însoțită, după caz, de următoarele documente:</p> <p>a) procesul-verbal al ședinței organului abilitat conform normelor</p>	<p>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</p> <p>La articolul 200 din proiectul de lege.</p> <p>Având în vedere dreptul grupurilor de cetățeni de a iniția referendumuri, se recomandă ca legea să permită acestor grupuri să se înregistreze în calitate de participanți la referendum.</p>	<p>Nu se acceptă.</p>

	<p>statutare privind participarea la referendumul republican;</p> <p>b) declarația privind opțiunea aleasă la referendumul republican: „DA” sau „NU”;</p> <p>c) copia statutului partidului politic, cu toate modificările și completările, înregistrat la Ministerul Justiției;</p> <p>d) cererea privind confirmarea reprezentantului cu drept de vot consultativ și/sau persoanei responsabile de finanțe (trezorier), după caz.</p> <p>(3) Înregistrarea blocurilor electorale se efectuează în condițiile art. 64.</p> <p>(4) Particularitățile înregistrării participanților la referendum se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(5) Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 zile, va examina cererea și documentele anexate, după care va adopta o hotărâre privind înregistrarea partidului politic în calitate de participant la referendumul republican sau privind refuzul motivat de înregistrare.</p>		
--	---	--	--

53.	<p>Articolul 202. Campania electorală</p> <p>Campania electorală pentru referendumul republican începe nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua alegerilor și se desfășoară în conformitate cu prevederile capitolului VIII, care se aplică în modul corespunzător.</p>	<p><u>Asociația Obștească „PROMO-LEX”</u></p> <p><u>La articolul 202 și 233 din proiectul de lege.</u></p> <p>Având în vedere importanța egalității de șanse în cadrul referendumului, se recomandă ca aplicarea regulilor de desfășurare a campaniei electorale în cadrul referendumurilor să fie clarificată în continuare prin legislație.</p>	<p><i>Se ia act de recomandare.</i></p> <p>Normele menționate stabilesc că la desfășurarea campaniei electorale se vor aplica corespunzător prevederile Capitolului VIII, de unde rezultă că se vor ține cont de principiile campaniei electorale pentru alegeri, inclusiv regulamentele aprobate de Comisia Electorală Centrală.</p>
54.	<p>Articolul 218. Problemele ce nu pot fi supuse referendumului local</p> <p>(2) Prin derogare de la alin. (1), pot fi supuse referendumului local consultativ comasarea mai multor localități de același nivel.</p>	<p><u>Partidul Liberal Democrat din Moldova:</u></p> <p>Se propune de menținut în redacția textului actual al Codului Electoral:</p> <p>“Privind modificarea subordonării administrativ teritoriale ale localităților, cu excepția cazurilor prevăzute de Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)”</p> <p>Noțiunea de localitate nu este identică cu unitatea administrativ teritorială, iar comasarea, decomasarea unităților administrativ teritoriale se hotărăsc doar de Parlament la propunerea consiliilor locale, după consultarea cetățenilor. Iar consultarea poate fi efectuată prin adunări generale ale locuitorilor, ori prin adunări ale reprezentanților locuitorilor și nu prin referendumuri. A se vedea art. 17, 18 din Legea 767 din 27.12. 2001 privind organizarea administrativ teritorială, cât și alin. (2) al legii nr. 741 din 20.02.1996 (în vigoare) despre Regulamentul cu privire la modul de soluționare a</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Potrivit art. 217 din proiect, referendumului local pot fi supuse problemele ce au o importanță deosebită pentru localitatea respectivă și nu în de competența autorităților locale.</p> <p>Prin urmare, norma de la art. 218 reglementează referendumului consultativ, adică verificarea voinței alegătorilor dintr-o localitate, iar decizia finală va aparține legislativului.</p>

		chestiunilor organizării administrativ teritoriale ale Republicii Moldova.	
55.	<p>Articolul 231. Înregistrarea participanților la referendumul local</p> <p>(1) După publicarea de către Comisia Electorală Centrală, în condițiile art. 27 lit. g), a listei partidelor politice care au dreptul de a participa la referendumul local, dar nu mai devreme de 40 de zile și nu mai târziu de 30 zile înainte de ziua desfășurării referendumului local, acestea pot depune la consiliul electoral cererea privind înregistrarea în calitate de participant la referendum, semnat de persoana abilitată conform normelor statutare.</p> <p>(2) Cererea este însoțită, după caz, de următoarele documente:</p> <p>a) procesul-verbal al ședinței organului abilitat conform normelor statutare privind participarea la referendumul local;</p> <p>b) declarația privind opțiunea aleasă la referendumul local: „DA” sau „NU”;</p> <p>c) copia statutului partidului politic cu toate modificările și completările, înregistrat conform legislației;</p> <p>d) cererea privind confirmarea reprezentantului participantului la</p>	<p>Coalitia Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</p> <p>Participanții la referendumul local, Articolul 231</p> <p>CALC recomandă completarea listei subiecților care pot iniția referendumul local prin includerea grupurilor de inițiativă cetățenești. Subliniem necesitatea de a permite cetățenilor de a fi participanți la referendumurile inițiate de aceștia pentru soluționarea problemelor de interes local. În proiectul noului Cod doar partidele, blocurile electorale și, eventual primarul demis, au dreptul de a fi participanți la referendum. Pe când cetățenii care au inițiat, nu își pot promova punctul de vedere.</p>	Nu se acceptă.

	<p>referendum și/sau trezorerului, după caz.</p> <p>(3) Modelul cererii și documentelor anexate se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(4) Consiliul electoral, în termen de 3 zile, va examina cererea și documentele anexate, după care va adopta o hotărâre cu privire la înregistrarea partidului politic sau blocului electoral în calitate de participant la referendumul local sau cu privire la refuzul de a înregistra partidul politic sau blocul electoral în calitate de participant la referendumul local. Hotărârea motivată privind refuzul de a înregistra participantul la referendum se comunică acestuia în termen de 24 de ore de la adoptare.</p>		
56.		<p><u>Coalitia Civică pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC)</u></p> <p><i>Clarificarea locului alegerilor desfășurate pentru autoritățile UTA Găgăuzia</i></p> <p>Considerăm că în Codul electoral al Republicii Moldova trebuie să fie clarificată situația organelor electorale care reglementează alegerile din UTA Găgăuzia. Or, reieșind și din prevederile Codului electoral propus pentru aprobare se păstrează situația,</p>	Se acceptă.

		când pe teritoriul Republicii Moldova, controlat de autoritățile constituționale, se desfășoară alegeri care nu sunt reglementate de legislația electorală națională. Mai mult, reieșind din prevederile art. 246 nu este clar dacă organele electorale care organizează alegerile pentru Adunarea Populară sau Guvernator vor activa în limite legale.	
--	--	---	--

Sinteza Amendamentelor

la proiectul de lege nr. 288 din 13.07.2022 cu privire la adoptarea Codului Electoral

Autorul și conținutul amendamentului	
<p><u>Amendamentul LA nr. 74 din 16.11.2022</u> <u>Autor Deputatul Adrian LEBEDINSCHI</u></p> <p>1) De la articolul 8, aliniatele (2) și (3) se exclud.</p> <p>2) De la articolul 13, lit. b) se exclude;</p> <p>3) De la articolul 16, alin. (3), lit. c) se exclude;</p>	<p>- Nu se acceptă</p> <p>- Se acceptă</p> <p>- Nu se acceptă</p>

4) De la articolul 17 alin.(3) textul „care activează permanent, de regulă, în cadrul circumscripțiilor electorale de nivel al doilea. Activitatea permanentă a consiliilor electorale de nivel al doilea este asigurată în condițiile art. 35 alin. (3).” se substituie cu textul „constituite cu cel puțin 50 de zile înainte de ziua alegerilor, cu atribuții stabilite în condițiile prezentului cod.”	- Nu se acceptă
5) De la articolul 17 alin.(4) sintagma „doar” se exclude;	- Se acceptă
6) La articolul 18, după sintagma „prin asigurarea” se include sintagma „monitorizării”;	- Nu se acceptă
7) La articolul 20, aliniatul (1) va avea următoarea redacție „un membru este desemnat de către Președintele Republicii Moldova, ceilalți 6 membri sînt desemnați de către Parlament, cu respectarea reprezentării proporționale a majorității și a opoziției.”	- Nu se acceptă
8) De la articolul 22 alin.(1), litera b) se exclude;	- Nu se acceptă
9) De la articolul 23 alin. (2), literele h) și i) se exclud;	- Se acceptă
10) De la articolul 25 lit. i), textul „cu statut permanent și numește în funcție președinții acestor consilii în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public” se exclude;	- Se acceptă parțial
11) De la articolul 25, litera x) se exclude;	- Se retrage
12) La la articolul 26 alin.(1), lit. g), după sintagma „asigurării” se substituie cu sintagma „monitorizării”;	- Nu se acceptă
13) La art. 27 lit. s) textul „prezentului cod” se substituie cu textul „Codului Administrativ”;	- Nu se acceptă
14) La articolul 31 alin.(1), sintagma „doi”, se substituie cu sintagma „trei”;	- Se acceptă
15) De la articolul 32 alineatul (3) se exclude;	- Se acceptă
16) De la articolul 35 alin.(1) textul „activează permanent” se exclude, iar alineatele (2) și (3) se exclud.	- Nu se acceptă
17) La articolul 35 alin.(4), sintagma „ceilalți” se exclude;	- Nu se acceptă

<p>18) La articolul 35 alin. (5) textul „care au urmat cursuri de instruire în cadrul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral și dețin certificate de calificare corespunzătoare valabile la data confirmării” se substituie cu textul „abilitate profesional, la discreția subiecților prevăzuți la alin. (4)”;</p> <p>19) La articolul 35 alin. (7), textul „În măsura posibilităților, în componența consiliilor electorale de circumscripție se includ persoane cu studii juridice superioare sau în domeniul administrației publice.” se exclude.</p> <p>20) De la articolul 38 alin.(12), textul „doar persoane care au urmat cursuri de perfecționare în cadrul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral și dețin certificate de calificare corespunzătoare valabile la data confirmării. În măsura posibilităților, în componența birourilor electorale se includ persoane cu studii juridice superioare sau în domeniul administrației publice.” se substituie cu textul „abilitate profesional, la discreția subiecților prevăzuți la alin. (10)”;</p> <p>21) De la articolul 39 alineatul (3) se exclude;</p> <p>22) De la articolul 39 alin.(4), sintagma „și (3)” se exclude;</p> <p>23) La articolul 40 alin.(1) textul „poate organiza” se substituie cu sintagma „organizează”;</p> <p>24) De la articolul 40 alin.(2), textul „ținând cont complementar de informațiile sau propunerile entităților responsabile de realizarea politicii de reintegrare și securitate, care, la elaborarea propunerilor menționate, vor ține cont de organizarea administrativ-teritorială, de specificul căilor de acces și comunicare, de asigurarea accesului alegătorilor la procesul electoral și la organele electorale respective” se exclude,</p> <p>25) De la articolul 51, aliniatul (10) se exclude;</p> <p>26) La articolul 52 alin.(1) se completează cu textul „cu excepția renunțării la mandat din motive personale sau care nu depinde de voința acestuia”;</p>	<p>- Nu se acceptă</p> <p>- Nu se acceptă (Norma aceasta este și la moment în codul electoral- art. 28 alin. (4) din actuala redacție a Codului)</p> <p>- Nu se acceptă</p> <p>- Nu se acceptă</p> <p>- Nu se acceptă</p> <p>- Nu se acceptă</p> <p>- Nu se acceptă</p> <p>- Se acceptă parțial („50%” se substituie cu „70%”)</p> <p>- Se acceptă parțial</p>
--	---

<p>27) De la articolul 52 aliniatul (4) se exclude;</p> <p>28) De la articolul 56 aliniatul (11) se exclude;</p> <p>29) De la art.57 alineat (4) litera d) se exclude;</p> <p>30) De la art.57 alineat (4) pct.2, litera d) se exclude;</p> <p>31) De la articolul 58 alin.(1) textul „(ocupăția/genul de activitate), calitatea de membru de partid, surse de venit sau finanțare a donatorului, numărul de identificare de stat (IDNO) și denumirea persoanei juridice), cu anexarea copiilor de pe documentele primare aferente, conform modelelor și procedurii aprobate de Comisia Electorală Centrală.”</p> <p>32) De la articolul 70 alineatul (6) se exclude,</p> <p>33) La articolul 73 alin.(7) textul „în limba română” se substituie cu textul „în conformitate cu Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova”;</p> <p>34) Articolul 246 se completează cu alin.(4) cu următorul text, „Membrii Comisiei Electorale Centrale continuă exercitarea mandatului până la expirarea acestuia, cu excepția demisiei și/sau retragerii. Componenta Comisiei Electorale Centrale în cazurile descrise va fi suplinită în condițiile prezentului Cod”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nu se acceptă - Se retrage - Nu se acceptă - Se retrage - Nu se acceptă - Nu se acceptă - Nu se acceptă (Abrogată prin LP95 din 14.04.22, MO151-157/20.05.22 art.269; în vigoare 20.06.22) - Nu se acceptă
<p align="center"><u>Amendamentul OS nr. 70 din 25.11.2022</u> <u>Autor Deputat Olesea STAMATE</u></p> <p>1. În preambul, după textul „publice locale,” se introduce textul „a alegerilor regionale.”.</p> <p>2. Articolul 1: după noțiunea „alegeri parțiale” se introduce noțiunea „alegeri regionale” cu următorul cuprins: „alegeri regionale – alegeri organizate în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei, a deputaților Adunării Populare a Găgăuziei, precum și referendumurile pe probleme, atribuite de Legea nr.344/1994, în competența Găgăuziei;”;</p>	<p align="center">Se acceptă Amendamentul OS nr. 70 din 25.11.2022 cu excepția punctului 9 cu referire la art. 73 alin. (7)</p>

	<p>noțiunea „concurenți electorali” se completează cu litera d) cu următorul cuprins: „d) partidele politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de Bașcan al Găgăuziei sau deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei, înregistrați de Consiliul Electoral Central al Găgăuziei – în cazul alegerilor regionale.”</p> <p>La noțiunea „organe electorale”, după textul „locale,” se introduce textul „alegerilor regionale.”</p> <p>3. Articolul 17: alineatul (1) se completează cu litera d) cu următorul cuprins: „d) Consiliul Electoral Central al Găgăuziei.”;</p> <p>articolul se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins: „(6) Consiliul Electoral Central al Găgăuziei este parte integrantă a sistemului organelor electorale ale Republicii Moldova și exercită atribuțiile organului electoral central în cadrul alegerilor regionale în condițiile prezentului cod și a actelor normative locale. În cazul alegerilor în Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în autoritățile administrației publice locale, precum și referendumurilor, Consiliul Electoral Central al Găgăuziei exercită atribuțiile consiliului electoral de circumscripție de nivelul doi în condițiile prezentului cod.”</p> <p>4. Articolul 25 se completează cu litera z) cu următorul cuprins: „z) asigură, de comun cu Consiliul Electoral Central din Găgăuzia, exercitarea și protecția drepturilor electorale ale cetățenilor Republicii Moldova în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor regionale, precum și acordă asistența informațională, metodologică necesară, contribuie la dezvoltarea profesională a angajaților organelor electorale.”</p> <p>5. La articolul 35 alineatele (4) litera b), (5) și (8), textul „ , după caz, de Adunarea Populară a Găgăuziei,” se exclude ;</p> <p>6. Articolul 36 va avea următorul cuprins: „Articolul 36. Consiliul Electoral Central din Găgăuzia (1) Componenta Consiliului Electoral Central din Găgăuzia se aprobă de Adunarea Populară a Găgăuziei în conformitate cu prevederile art. 12 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) și legea locală. În cazul alegerilor Parlamentului, alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, alegerilor în autoritățile administrației publice locale, precum și desfășurarea referendumurilor, Consiliul Electoral Central din Găgăuzia, format din</p>
--	---

președinte și secretar, exercită atribuțiile Consiliului Electoral de Circumscripție și este suplinit cu membri în modul prevăzut de articolul 35 din prezentul cod.

(2) Președintele și secretarul Consiliului Electoral Central din Găgăuzia, se aleg de către membrii acestuia. Comisia Electorală Centrală, prin hotărâre, în condițiile prezentului Cod și a cerințelor Legii nr.199/2010, le confirmă statutul de persoane care dețin funcții de demnitate publică.

(3) Finanțarea curentă a Consiliului Electoral Central din Găgăuzia, precum și finanțarea necesară pregătirii și desfășurării alegerilor regionale se realizează din bugetul Găgăuziei. Finanțarea necesară organizării și desfășurării alegerilor Parlamentului, alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în autoritățile administrației publice locale, precum și desfășurarea referendumurilor, se realizează din bugetul Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova din mijloacele prevăzute pentru alegeri.

(4) Consiliul Electoral Central din Găgăuzia, pe perioada exercitării atribuțiilor sale, este asistat de un aparat de lucru, al cărei structură și efectiv-limită este aprobat de către acesta. Pe durata perioadei electorale, Consiliul Electoral Central din Găgăuzia este în drept să angajeze în baza contractelor individuale de muncă, pe durată determinată, personal suplimentar, în limitele stabilite de Comisia Electorală Centrală.

(5) Consiliul Electoral Central din Găgăuzia deține acces la Registrul de Stat al Alegătorilor în condițiile stabilite de Comisia Electorală Centrală.

(6) Președintele și secretarul Consiliului Electoral Central din Găgăuzia pot participa, fără drept de vot, la ședințele Comisiei Electorale Centrale.

(7) În perioada dintre alegeri, Președintele Consiliului Electoral Central din Găgăuzia exercită atribuțiile prevăzute la art.37 alin.(2) din prezentul cod.

(8) Pe durata exercitării atribuțiilor, președintelui și secretarului Consiliului Electoral Central din Găgăuzia le sunt aplicabile condițiile de eligibilitate, garanțiile și restricțiile prevăzute la art. 20 alin. (8), art. 22 alin. (1) – (4) și art. 23 din prezentul cod.

(9) Mandatul funcției de președinte și secretar al Consiliului Electoral Central din Găgăuzia pot înceta înainte de termen în condițiile prevăzute la art. 22 din Legea 199/2010 și în caz de rechemare în conformitate cu prevederile stabilite de legea locală.”

7. La articolul 55 alineatul (1) litera a) după cuvântul „alegerile”, se introduce textul „regionale,”.

8. La articolul 58:

alineatul (3) după cuvântul „prezidențiale” se introduce cuvântul „regionale”;

alineatul (4) după cuvântul „alegerile” se introduc cuvintele „regionale și”;

<p>9. La articolul 73 alineatul (7) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(7) Buletinele de vot se întocmesc în limba română. În cazul alegerilor regionale și referendumurilor, buletinele de vot se întocmesc și în altă limbă pentru a facilita participarea la scrutin a minorităților etnice care locuiesc compact în circumscripțiile electorale respective.”.</p> <p>10. În denumirea Titlului V, după cuvântul „Alegerile” se introduc cuvintele „regionale și”</p> <p>11. Articolul 155 va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 155. Particularitățile organizării alegerilor regionale</p> <p>(1) Particularitățile organizării și desfășurării alegerilor regionale se stabilesc prin acte normative aprobate de Adunarea Populară a Găgăuziei, în conformitate cu prevederile Legii privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) și ale prezentului cod.</p> <p>(2) Finanțarea campaniei electorale a concurenților electorali în cadrul alegerilor regionale, supravegherea și controlul acesteia se efectuează în condițiile prezentului cod și legislația locală. Rapoartele despre mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală, prezentate în conformitate cu alin.(3) al art.58 din prezentul cod, se transmit de Consiliului Electorală Centrală către Consiliul Electoral Central al Găgăuziei pentru informare și luarea de decizii potrivit competenței.</p> <p>(3) Listele electorale la alegerile regionale se formează în baza Registrului de Stat al Alegătorilor, conform criteriilor stabilite de prezentul cod.</p> <p>(4) Contestațiile depuse în cadrul alegerilor regionale se examinează în condițiile prezentului cod și legea locală. Hotărârile Consiliului Electoral Central al Găgăuziei în perioada electorală a alegerilor regionale se contestă direct la Curtea de Apel Comrat.</p> <p>(5) Observatorii naționali la alegerile regionale se acreditează de către Consiliul Electoral Central din Găgăuzia, iar cei internaționali de către Comisia Electorală Centrală.”</p> <p>12. Art. 246 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:</p> <p>„(4) Președintele și secretarul Consiliului Electoral Central al Găgăuziei, care sunt în funcție la data intrării în vigoare a prezentului Cod, își exercită de drept atribuțiile sale până la expirarea mandatului. În caz de încetare înainte de termen a funcției de președinte sau secretar al Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, numirea va fi efectuată în condițiile art. 36 din prezentul cod și prevederile legii locale.”</p>	<p align="center">Amendamentul OS nr.71 din 28.11.2022 Autor Deputat Olesea STAMATE</p>
	<p align="center">Se acceptă Amendamentul OS nr.71 din 28.11.2022</p>

<p>Cu următoarele ajustări/precizări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Punctele 55 și 66 în partea ce ține de modificarea alineatului (13) - nu se acceptă - Pe tot textul proiectului de lege cuvântul „(Transnistria)” se exclude - La art. 22 alin. (1) lit. b) cifra „10” se substituie cu „8” - La art. 78 alin (6) lit. c) la final se completează cu textul „, inclusiv cu termenul de valabilitate expirat” - la alin. (8) cifra „3” se substituie cu „2” - La art. 245 alin. (1) după sintagma „art. 17” se completează cu „alin. (1). (2), (4) și (6)” - alin. (2) va avea următorul cuprins: „(2) Membrii componentei Comisiei Electorale Centrale, confirmată prin Hotărârea Parlamentului nr.115/2021, care sunt în funcție la data intrării în vigoare a prezentului cod, își continuă mandatul până la finele acestuia și obțin statut de persoană cu funcție de demnitate publică în condițiile art. 22 alin.(4). În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentului cod, membrii CEC care dețin alte funcții, ce sunt incompatibile cu funcția de demnitate publică urmează să înlăture starea de incompatibilitate în conformitate cu prevederile Legii nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale. În caz de încetare înainte de termen a calității de membru al Comisiei Electorale 	<p><i>Urmare a consultărilor publice și examinării tuturor amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor din: Avizul Comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR, Avizul Guvernului, Avizul Centrului Național Anticorupție (expertiza anticorupție), Avizul Direcției General Juridice a Parlamentului, Curtea Supremă de Justiție, Banca Națională, Oficiul Avocatului Poporului, Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte , Congresul Autorităților Locale din Moldova, Asociația Promo-Lex, WatchDog.MD, Partidul Liberal Democrat din Moldova, Partidul Verde Ecologist se propun următoarele amendamente:</i></p> <p>1. Articolul 1:</p> <p>noțiunea „<i>agitație extraelectorală</i>” va avea următorul cuprins: „<i>agitație preelectorală</i> – apeluri, declarații, acțiuni de desemnare a candidaților în alegeri, pregătirea de colectare a semnăturilor pentru susținerea acestora/pentru inițierea unui referendum și colectarea semnăturilor, inclusiv toate aceste acțiuni întreprinse de însuși candidatul desemnat”;</p> <p>noțiunea „alegeri anticipate” va avea următorul cuprins: „alegeri anticipate – alegeri organizate în cazul dizolvării Parlamentului sau al încetării înainte de termen a mandatului Președintelui Republicii Moldova”;</p> <p>noțiunea „alegeri nevalabile” va avea următorul cuprins: „alegeri nevalabile – alegeri declarate astfel prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazul în care organul electoral constată că rata participării la alegeri este sub limita stabilită în prezentul cod”;</p> <p>la noțiunea „declarație de ședere” cuvântul „procedură” se substituie cu cuvântul „acțiunea”;</p> <p>noțiunea „<i>degrezare</i>” va avea următorul cuprins: „<i>degrezare</i> – reducere parțială sau totală a sarcinilor și atribuțiilor la locul de muncă ca urmare (variantă: concomitent cu atragerea) a atragerii persoanei în calitate de funcționar electoral în cadrul activității organelor electorale, cu menținerea salariului la locul de muncă permanent, în condițiile legislației muncii și al prezentului cod”;</p> <p>la noțiunea „<i>Cod de conduită</i>”, după cuvintele „conurenții electorali” se introduce textul „(participanții la referendum)”, iar după cuvintele „conurenților electorali” se introduce textul „(participanților la referendum)”;</p> <p>la noțiunea „<i>localitate</i>”, textul „sector,” se exclude;</p> <p>la noțiunea „<i>minim de locuri speciale de afișaj electoral</i>”, după textul „(participanților la referendum)” se introduc cuvintele „sau grupurilor de inițiativă”;</p> <p>la noțiunea „<i>observator</i>”, cuvintele „și referendumurilor” se exclude;</p> <p>noțiunea „<i>partide politice</i>” se exclude</p> <p>la noțiunea „persoane autorizate să asiste la operațiunile electorale”, după cuvintele „funcționari electorali” se include textul „operatori ai Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” , .</p>
---	--

<p>Centrale, noul membru va fi numit pe un termen determinat până la expirarea mandatului comisiei.”</p>	<p>La noțiunea de „trezorer”, după cuvintele „responsabilă de finanțele” se include textul „partidului politic”.</p> <p>2. Articolul 2: la alineatul (2), textul „liberă (benevolă)” se substituie cu cuvintele „liberă și benevolă”.</p> <p>3. Articolul 8: la alineatul (2), după cuvintele „motive obiective” se completează cu textul „(pandemii, situații excepționale, asigurarea dreptului la vot în condiții neordinare, numărul mare de alegători înregistrați la secțiile de vot de peste hotare etc.)”.</p> <p>la alineatul (3), textul „, monitorizarea video” se exclude;</p> <p>4. Articolul 11: La alineatul (1), după cuvintele „circumscripțiilor electorale” se introduc cuvintele „sau a organelor electorale”.</p> <p>5. Articolul 13: la alineatul (1), litera b) se exclude.</p> <p>La alineatul (2), cuvintele „acte administrative interne” se substituie cu textul „acte administrative ale Comisiei Electorale Centrale, adoptate în conformitate cu cadrul normativ metodologic privind crearea, administrarea, mentenanța, dezvoltarea și scoaterea din exploatare a sistemelor informaționale de stat, aprobat de către Guvern”.</p> <p>6. Articolul 16: la alineatul (2) litera c), cuvintele „și își ispășesc pedeapsa în instituții penitenciare” se exclude.</p> <p>La alineatul (3), litera b) se completează la început cu textul „secretarul general al Aparatului Președintelui Republicii Moldova, secretarul general al Parlamentului,”</p> <p>7. Articolul 17: la alineatul (3), în primul enunț, textul „, de regulă, în cadrul circumscripțiilor electorale de nivelul al doilea” se substituie cu textul „, cu excepția consiliilor electorale de circumscripție constituite pentru secțiile de votare din afara țării și pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria)”.</p> <p>8. Articolul 19: la alineatul (1), după cuvintele „Comisia Electorală Centrală” se introduce textul „se conduce de principii imparțialității și neutralității politice,”.</p> <p>9. Articolul 20: alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Membrii Comisiei sunt numiți în funcție după cum urmează: a) un membru este numit de către Președintele Republicii Moldova; b) un membru este numit de către Consiliul Superior al Magistraturii; c) un membru este numit de către Guvern, la propunerea Ministerului Afacerilor Interne;</p>
--	---

<p>d) patru membri sunt numiți de către Parlament, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doi membri propuși de majoritatea parlamentară; - un membru propus de opoziția parlamentară. Dacă nu există o nominalizare comună din partea opoziției, fracțiunea de opoziție cu cei mai mulți deputați la data constituirii Parlamentului va desemna membrul Comisiei; - un membru va fi propus de organizații ale societății civile, reprezentative pentru domeniul electoral.” <p>La alineatul (2), enunțul doi se completează cu textul „ după caz, emitere”;</p> <p>la alineatul (5), primul enunț va avea următorul cuprins:</p> <p>„(5) Mandatul membrului Comisiei Electorale Centrale este de 6 ani. Mandatul începe la data intrării în vigoare a actului administrativ de numire în funcție iar atribuțiile se exercită de la data depunerii jurământului.”</p> <p>La alineatul (5), cuvintele din al doilea enunț „are dreptul la” se substituie cu cuvintele „poate deține” .</p> <p>La alineatul (6), primul enunț se exclude.</p> <p>10. Articolul 21: din titlu se exclude cuvintele „în funcție”.</p> <p>La alineatul (3), în primul enunț cuvintele “pe durata exercitării mandatului” se exclude;</p> <p>11. Articolul 22:</p> <p>alineatul (4) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(4) Membrii Comisiei Electorale Centrale dețin funcții de demnitate publică obținute prin numire și se supun prevederilor Legii nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică.”</p> <p>12. Articolul 23: la alineatul (2), literele h) și i) se exclude.</p> <p>13. Articolul 24:</p> <p>la alineatul (1), textul „ , indiferent de tipul scrutinului,” se substituie cu textul „la alegerile parlamentare, prezidențiale, locale generale și referendum republican, li se stabilește lunar o indemnizație în mărimea unui salariu de bază (funcție), iar pentru alegerile locale noi și referendumuri locale, lunar”.</p> <p>La alineatul (2) textul „alin. (5)” se exclude.</p> <p>14. Articolul 25:</p> <p>litera e) se completează cu textul “ , le publică pe pagina sa oficială”;</p> <p>litera g) se exclude;</p> <p>litera i), textul „și numește în funcție președinții acestor consilii în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public” se exclude.</p> <p>15. La articolul 26:</p> <p>la alineatul (1) litera a), cuvintele „emite acte normative” se substituie cu cuvintele „adoptă acte administrative”.</p>	
---	--

	<p>La alineatul (2), cuvintele „de colectare a semnăturilor pentru susținerea candidaților în alegeri sau pentru inițierea unui referendum” se exclud.</p> <p>16. La articolul 27:</p> <p>la litera h), cuvântul „stabilește” se substituie cu cuvintele „aduce la cunoștință publică”.</p> <p>17. La articolul 28:</p> <p>la alineatul (1): la subpunctul 1), litera h) va avea următorul cuprins:</p> <p>„h) acordarea de suport organelor electorale în vederea asigurării respectării actelor administrative cu privire la finanțarea competitorilor electorali, precum și delegarea, după caz, a personalului calificat pentru constituirea grupurilor de lucru în acest sens.”</p> <p>La subpunctul 2), litera d) se exclude.</p> <p>La subpunctul 3) litera b), cuvintele „numărului necesar de personal” se substituie cu cuvintele „cu personal”.</p> <p>La subpunctul 3), litera c) se exclude;</p> <p>la subpunctul 4): la litera a), cuvintele „mai multor secții” se substituie cu cuvântul „secțiilor”;</p> <p>la litera b), cuvântul „hotarele” se substituie cu cuvântul „adresele”;</p> <p>la subpunctul 5) litera d), cuvintele „autorităților electorale relevante și a grupului de lucru” se substituie cu sintagma „Comisiei Electorale Centrale”, iar cuvintele „sau activității” se substituie cu textul „și/sau”;</p> <p>la subpunctul 10) litera b) se exclude.</p> <p>18. Articolul 29:</p> <p>la alineatul (3), cuvintele „, indiferent de tipul scrutinului,” se substituie cu textul „la alegerile parlamentare, prezidențiale, locale generale și referendum republican, li se stabilește lunar o indemnizație în mărimea unui salariu de bază (funcție), iar pentru alegerile locale noi și referendumuri locale, lunar”.</p> <p>La alineatul (4) textul „alin. (5)” se exclude.</p> <p>La alineatul (5), cuvintele „poate angaja” se substituie cu cuvântul „angajează”.</p> <p>19. Articolul 30:</p> <p>la alineatul (3), cuvintele „administrarea bugetului instituției și a patrimoniului public aflat în gestiune” se substituie cu textul „gestionarea finanțelor publice și administrarea patrimoniului public, în conformitate cu principiile bunei guvernări”.</p> <p>20. Articolul 32:</p> <p>la alineatul (1), primul enunț se completează cu cuvântul „săi”;</p> <p>la alineatul (2), după textul „instituții și organizații,” se introduce textul „indiferent de forma juridică de organizare”, iar după textul „organele acestora,” se introduce textul „concurenții electorali, altor subiecți cărora li se adresează”.</p>
--	--

	<p>Alineatul (3) se exclude.</p> <p>Alineatul (4) va avea următorul cuprins: „(4) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale cu caracter individual intră în vigoare la data adoptării sau la data indicată în textul acesteia, iar hotărârile cu caracter normativ intră în vigoare conform art. 56 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative”.</p> <p>21. Articolul 33:</p> <p>alineat (5) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(5) Finanțarea centrului se efectuează din contul mijloacelor prevăzute distinct în bugetul Comisiei Electorale Centrale. Sunt acceptate și alte surse de finanțare, neinterzise de lege, care vor deveni parte componentă a bugetului Comisiei Electorale Centrale și implicit a bugetului public național.”</p> <p>La alineatul (7), cuvintele „ , indiferent de tipul scrutinului,” se substituie cu textul „la alegerile parlamentare, prezidențiale, locale generale și referendum republican, li se stabilește lunar o indemnizație în mărimea unui salariu de bază (funcție), iar pentru alegerile locale noi și referendumuri locale, lunar”.</p> <p>La alineatul (8) textul „alin. (5)” se exclude.</p> <p>22. Articolul 35:</p> <p>la alineatul (3), textul „de către Comisia Electorală Centrală, fiind supus” se substituie cu cuvintele „în baza”.</p> <p>Alineatul (3) se completează cu textul „Pe durata exercitării atribuțiilor președintelui consiliului electoral de circumscripție îi sunt aplicabile restricțiile prevăzute la art. 22 alin. (2).”.</p> <p>la alineatul (5), după cuvântul „Candidaturile” se introduc cuvintele „pentru consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea”.</p> <p>La alineatul (8), cuvintele „de drept” se substituie cu cuvintele „cu acest drept”;</p> <p>se completează cu alineatul (14) cu următorul cuprins:</p> <p>„(14) Consiliul electoral de circumscripție este asistat în perioada electorală de un aparat al cărui stat de personal se aprobă de Comisia Electorală Centrală la propunerea consiliului electoral de circumscripție.”</p> <p>23. Articolul 37:</p> <p>la alineatul (1) litera f), textul „ , după caz,” se exclude.</p> <p>La alineatul (2) litera c), cuvintele „este ordonatorul resurselor” urmează a fi substituite cu cuvintele „gestionează mijloacele”;</p> <p>la litera d), cuvântul „dispoziții” se substituie cu cuvintele „acte administrative”.</p> <p>24. Articolul 38:</p> <p>la alineatul (8), cuvântul „Primăriile” se substituie cu cuvântul „Autoritățile locale”;</p> <p>la alineatul (11), cuvintele „de drept”, se substituie cu cuvintele „cu acest drept”.</p>
--	--

<p>25. Articolul 39: la alineatele (6) și (7), cuvintele „de drept” se substituie cu cuvintele „cu acest drept”; la alineatul (6), cifra „13” se substituie cu cifra „15”.</p> <p>Alineatul (8) devine alineatul (9) iar alineatul (8) va avea următorul cuprins: „(8) Din momentul stabilirii datei alegerilor, pe resursele informaționale ale Comisiei Electorale Centrale se vor publica periodic informații relevante legate de votul în străinătate, iar până la constituirea secțiilor din străinătate se vor publica și informații despre numărul și posibilele locații ale secțiilor de votare din străinătate.”</p> <p>26. La articolul 40: la alineatul (2), cuvintele „acestor secții de votare” cu textul „secțiilor prevăzute la alin. (1)”.</p> <p>27. La articolul 42: la alineatul (2), cuvintele „de drept” se substituie cu cuvintele „cu acest drept”;</p> <p>28. La articolul 43: la alineatul (3), cuvântul „poate” se exclude.</p> <p>La alineatul (4), cuvântul „poate” se substituie cu cuvântul „este” iar textul „Modificarea componenței poate fi efectuată cel târziu cu 5 zile înainte de alegeri” se exclude.</p> <p>29. La articolul 45: la alineatele (5), (8) și (9), după cuvântul „mediu” se completează cu cuvântul „lunar”.</p> <p>La alineatul (12), textul „5-” se exclude.</p> <p>30. Articolul 46: după cuvântul „Consiliile” se introduc cuvintele „electorale de circumscripție de nivelul întâi”; dispozițiile articolului devin alineatul (1); se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins: „(2) Membrii consiliului electoral de circumscripție de nivelul doi, cu excepția președintelui, își încetează activitatea la data confirmării rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă a tuturor contestațiilor depuse în perioada electorală”.</p> <p>31. Articolul 47: la alineatul 1 se completează cu cuvintele „în limita alocațiilor aprobate prin Legea bugetară anuală pentru Comisia Electorală Centrală”; alineatul 2 se completează cu următorul enunț „Ținerea evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și referendumurilor și raportarea financiară asupra gestionării mijloacelor alocate se efectuează în conformitate cu Legea contabilității nr.113/2007 și Normele aprobate de Ministerul Finanțelor.”; alineatul (3), la teza întâi, după cuvântul „referendumurilor” se introduc cuvintele „în baza cheltuielilor executate la scrutinele electorale anterioare”;</p>	
--	--

la alineatul (3), cuvântul „estimativ” se exclude;

la alineatul (6), cuvintele „în prealabil de către Guvern și” se substituie cu cuvântul „de”, iar textul „, iar în cazul când nu sunt suficiente sau nu sunt prevăzute în bugetul alocat pentru alegeri sau referendum mijloacele financiare se alocă din fondul de rezervă al Guvernului” se exclude.

La alineatul (7), cuvântul „estimativ” se exclude iar cuvântul „proxim” se substituie cu cuvintele „de cel mult 7 zile”;

32. Articolul 48:

alineatul (5), cuvintele „este ordonatorul resurselor” se substituie cu cuvintele „gestionează mijloacele”.

33. Articolul 50:

la litera a), textul „și proporționalității, aplicat în situații individuale” se exclude.

Litera b) va avea următorul cuprins:

„b) Egalității de șanse sau tratament egal în procesul electoral, inclusiv prin asigurarea echilibrului de gen și accesului persoanelor cu nevoi speciale;”;

se completează cu litera f) cu următorul cuprins:

„f) Proporționalității în realizarea procedurilor electorale, inclusiv în aplicarea sancțiunilor de către organele electorale.”.

34. La articolul 51:

la alineatul (6) a doua frază, cuvintele „celui mai mare rezultat al voturilor valabil exprimate” se substituie cu „rezultatului obținut cu numărul de voturi valabil exprimate”

la alineatul (8), textul „alin. (7)” se substituie cu textul „alin.(6)”.

La alineatul (10), după cuvintele „grupuri de inițiativă” se completează cu textul „, blocuri electorale”.

35. Articolul 52:

la alineatul (1), cuvintele „de Președinte al Republicii Moldova sau” și cuvintele „Președinte al Republicii Moldova sau candidatul care a fost ales” se exclud;

la alineatul (2) litera a), textul „de 2 luni în cazul Președintelui Republicii Moldova sau mai mare ” și cuvintele „în cazul primarului” se exclud;

litera b) va avea următorul cuprins: „b) stabilirea pentru un termen mai mare de 5 luni a gradului de dizabilitate;”

la alineatul (4), în primul enunț, cuvintele „de Președinte al Republicii Moldova sau” se exclud.

36. Articolul 54:

la alineatul (5) litera f), după textul „Legii nr.246/2017” se introduc cuvintele „cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală”;

la alineatul (6), textul „Concurenții electorali, participanții la referendum și grupurile de inițiativă nu au dreptul” se substituie cu textul „Se interzice concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă”;

la alineatul (9), cifra „5” se substituie cu cifra „7” iar cuvântul „prestatorii” se substituie cu cuvântul „furnizorii”;

se completează cu alineatul (12) cu următorul cuprins:

„(12) Prevederile alin. (5) nu pot fi interpretate și aplicate în sensul limitării finanțărilor directe sau indirecte, alocate deschis și transparent, cu scopul sprijinirii eforturilor de promovare a valorilor democratice, a standardelor internaționale pentru alegeri libere, democratice și corecte.”.

37. Articolul 56:

alineatul (1) se completează cu enunțul „În scopul deschiderii contului cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă urmează a fi luat la evidență fiscală în modul stabilit în art. 162 alin. (1) lit. a) din Codul fiscal nr. 1163/1997.”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins „(3) În cazul partidelor politice și blocurilor electorale, contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” poate fi deschis și până la înregistrarea concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă. Încasările mijloacelor bănești pe acest cont se vor face doar după ce concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă va fi înregistrat. Transferurile mijloacelor bănești de pe acest cont se vor face doar după ce concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă va fi înregistrat, dar nu mai devreme de 30 zile înainte de ziua alegerilor.”

La alineatul (9), după cuvintele „alegerile locale” se introduc cuvintele „și regionale”.

La alineatul (11) sintagma „poșta electronică” se substituie cu sintagma „mijloace electronice”.

La alineatul (12), cuvântul „Imediat” se exclude;

la alineatul (15) litera a)-c), cuvintele „sucursala băncii” se substituie cu cuvântul „banca”;

la alineatul (17), cuvintele „instituția bancară” se substituie cu cuvântul „bancă”.

38. Articolul 57:

la alineatul (1), litera b) se completează cu următorul enunț: „În scopul prevenirii utilizării resurselor financiare ocolind conturile „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, este interzisă donația proprietăților, bunurilor, mărfurilor, obiectelor sau lucrărilor pentru utilizare în campania electorală, ale căror destinație finală a fost ajustată în perioada electorală și a implicat utilizarea resurselor financiare care nu sunt reflectate în conturile „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”.”

La alineatul (4) subpunct 1), litera f) va avea următorul cuprins:

	<p>„f) pot face donații care depășesc limita stabilită la litera e), dar în limita plafoanelor stabilite la lit. a)-b) exclusiv prin virament bancar. Donațiile efectuate prin virament bancar se înregistrează în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” cu luare în considerare a prevederilor art. 56 alin. (10). În cazul donațiilor în valută străină efectuate prin virament prin intermediul conturilor bancare deschise la băncile din străinătate, valuta străină urmează a fi cumpărată de către bancă, iar echivalentul în monedă națională a acesteia se înregistrează în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”.”;</p> <p>la alineatul (4) subpunct 2), litera c) va avea următorul cuprins: „c) vor prezenta spre păstrare entităților menționate la alin.(2) informația eliberată de la Serviciul Fiscal de Stat despre lipsa restanțelor față de buget.”</p> <p>39. Articolul 58:</p> <p>la alineatul (1), textul „, conform modelului și procedurii aprobate de Comisia Electorală Centrală. Modelul rapoartelor privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale se aprobă de către Comisia Electorală Centrală” se substituie cu enunțul „Modelul rapoartelor, precum și procedura de completare și prezentare acestora, se aprobă de Comisia Electorală Centrală.”</p> <p>La alineatul (2), după cuvintele „se evaluează de către aceștia” se introduce textul „la prețul mediu de piață”;</p> <p>40. La articolul 59:</p> <p>alineatul (3) se completează cu următorul enunț: „În cazul manifestării dezacordului de către entitatea supusă controlului sau a proprietarului (administratorului) imobilului unde urmează a fi desfășurat controlul la fața locului, se va înainta o acțiune în instanța de judecată de autorizare a controlului financiar la fața locului fără acordul entității supuse controlului sau proprietarului (administratorului) imobilului.”</p> <p>41. Articolul 60:</p> <p>la alineatul (1), cuvântul „deținătorul” se substituie cu cuvântul „posesorul”.</p> <p>La alineatul (3) literele h) și i), vor avea următorul cuprins:</p> <p>„h) data ultimei modificări a datelor personale;</p> <p>i) alte mențiuni în baza documentelor confirmative.”</p> <p>La alineatul (3), litera j) se exclude;</p> <p>42. Articolul 61:</p> <p>la alineatul (2) litera e), textul „după caz,” se exclude;</p> <p>la alineatul (3), după cuvintele „Regulamentul cu privire la Registrul de stat al alegătorilor” se introduce textul „, aprobat de Comisia Electorală Centrală”;</p> <p>la alineatul (7), după cuvintele „în ziua alegerilor” se introduce textul „(în Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și referendumurilor republicane)”;</p>
--	--

<p>la alineatul (8), cifra „30” se substituie cu cifra „25”;</p> <p>se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins: „(11) Pentru turul doi de scrutin se utilizează aceleași liste electorale de bază. Listele electorale suplimentare se întocmesc separat pentru fiecare tur de scrutin.”;</p> <p>43. Articolul 62:</p> <p>la alineatul (3), textul „, fără a avea dreptul de a face copii, fotografii sau înregistrări video” se exclude;</p> <p>la alineatul (4), cuvintele „Acces la listele îl au membrii biroului electoral” se substituie cu cuvintele „Accesul la listele electorale se permite”.</p> <p>44. La articolul 63</p> <p>alineat (5), cuvintele „nu pot fi date anterior începerii acestei perioade” se substituie cu textul „anterior începerii perioadei menționate la alineat (1), sunt nule”.</p> <p>45. Articolul 64:</p> <p>la alineatul (5), litera c) se completează cu cuvintele „și datele de contact ale acestuia”;</p> <p>alineatul (6) se completează cu enunțul „În cazul când se refuză înregistrarea blocului electoral, partidele politice constituante își pot desemna de sine stătător candidații.”</p> <p>46. Articolul 65:</p> <p>la alineatul (2), textul „în susținerea candidaților la una dintre funcțiile electivă enumerate în cuprinsul alin. (1)” se exclude;</p> <p>la alineatul (2) și (4) cuvântul „normative” se exclude;</p> <p>alineatul (5) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(5) Colectarea semnăturilor începe de la data desemnării candidatului în condițiile art. 63. Organul electoral va elibera listele de subscripție și legitimațiile colectorilor la data înregistrării grupului de inițiativă și/sau la data adresării candidatului independent.”</p> <p>La alineatul (6), textul „pentru susținerea candidatului la una dintre funcțiile electivă enumerate în cuprinsul alin. (1)” se exclude.</p> <p>47. Articolul 67:</p> <p>alineatul (4) litera b) se completează cu textul „în modul stabilit la art. 65 alin. (9)”;</p> <p>alineatul (5) litera a) se completează cu textul „conform procedurii descrise la art. 65 alin. (8)”.</p> <p>48. La articolul 68:</p> <p>alineatul (1) litera e), după cuvintele „de scrutin” se introduce textul „, conform modelului aprobat de Comisia Electorală Centrală”.</p> <p>La litera i), cuvintele „înregistrării în calitate de concurent electoral” se substituie „începerii campaniei electorale”;</p> <p>49. La articolul 69:</p>	
--	--

alineatul (4) se completează cu următorul enunț: „La alegerile prezidențiale și cele locale, reprezentanții concurenților electorali confirmați în modul stabilit, își pot desfășura activitatea și în cel de-al doilea tur de scrutin.”

50. Articolul 70:

la alineatul (4), după cuvintele „persoane oficiale străine” se introduce textul „, dacă acestea duc la contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional”;

la alineatul (6), cuvintele „Candidații nu pot utiliza” se substituie cu cuvintele „Se interzice candidaților să utilizeze”;

la alineatul (13), cuvântul „perioada” se substituie cu cuvântul „campania”.

51. Articolul 71:

la alineatul (6), al doilea enunț devine alineatul (7);

alineatul (7) devine alineatul (8);

52. La articolul 72:

alineatul (2) se completează cu următorul enunț: „Pe durata perioadei electorale, candidații nu pot fi concediați sau transferați la o altă muncă sau funcție fără acordul lor.”

53. La articolul 73:

alineatul (3), enunțul „Nu se admite identitatea de simboluri electorale.” Se substituie cu enunțul „Nu se admite identitatea sau similitudinea elementelor de identificare ale concurenților electorali.”

54. Articolul 74:

la alineatul (2), cifra „3” se substituie cu cifra „5”;

la alineatul (6), cuvintele „În cadrul scrutinelor naționale” se substituie cu cuvintele „Pentru secțiile de votare din țară”.

55. La articolul 75 textul „21.00” se substituie cu textul „20.00”.

56. Articolul 76:

se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Procedurile electorale ce vizează modul de păstrare a buletinelor de vot, a listelor și documentației electorale, precum și întocmirea și transmiterea procesului-verbal în cazul suspendării votării se stabilesc prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.”

57. La articolul 77:

alineatul (2), cuvintele „sau camere”, la orice formă gramaticală, se exclud.

58. Articolul 78:

la alineatul (2), în primul enunț textul „liste electorale” se înlocuiește cu textul „lista electorală”;
alineatul (3):

la litera c), textul „. Alegătorii care nu au fost incluși în lista electorală de bază pe motiv că nu au înregistrare la domiciliu sau la reședința temporară vor putea vota, în secțiile de votare corespunzătoare locului de înregistrare la ultimul domiciliu sau reședința temporară” se exclude; la litera e), cuvântul „și” se substituie cu cuvântul „care”;

litera h) se completează cu textul „în condițiile art. 61 alin. (4);”

la alineatul (4), cuvântul „buletinul” se substituie cu cuvântul „actul”.

La alineatul (5), litera c) va avea următorul cuprins: „c) funcționarii electorali, la secția de votare în care își desfășoară activitatea, cu condiția că își au domiciliul/ reședința temporară valabilă în unitatea administrativ-teritorială pe teritoriul căreia se află secția de votare.”

59. Articolul 79:

alineatul (3), cuvintele „și expunerea publică” se substituie cu cuvintele „ori expunerea publică și demonstrativă”.

60. Articolul 80

alineatul (1), textul „la ora 07.00” se substituie cu textul „între orele 06.30-07.00”.

61. Articolul 81:

la alineatul (3), după cuvântul „și” se introduce textul „, inclusiv”;

alineatele (4)-(10) se renumerează și devin alineatele (5)-(11);

se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În cazurile desfășurării votării în condițiile art. 8 alin. (2), după expirarea timpului rezervat votării și închiderea secției de votare în prima zi a alegerilor, biroul electoral al secției de votare va număra doar buletinele de vot rămase neutilizate și va stabili numărul alegătorilor cărora le-au fost eliberate buletinele de vot în corespundere cu alin. (3). Rezultatul numărării respective va fi consemnat într-un proces-verbal, semnat de membrii biroului electoral. Numărarea voturilor obținute de concurenții electorali în prima zi a alegerilor nu se efectuează, buletinele din urnele de vot fiind numărate după încheierea votării în cea de a doua zi a alegerilor.”

La alineatul (5), enunțul doi se completează cu cuvintele „și se numără buletinele din ele”.

62. Articolul 83:

la alineatul (1), cuvântul „două” se substituie cu cuvântul „trei”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Rezultatul numărării voturilor se examinează în ședință deliberativă a biroului electoral al secției de votare și se consemnează într-un proces-verbal, care se semnează obligatoriu de toți membrii biroului electoral. Membrul biroului electoral al secției de votare nu este în drept să refuze semnarea procesului-verbal, iar în caz de dezacord cu conținutul acestuia poate să-și exprime în scris opinia separată care se anexează la procesul-verbal. Refuzul membrului biroului electoral de a semna procesul-verbal privind rezultatele numărării voturilor nu influențează asupra valabilității acestuia.”

Refuzul membrului biroului electoral și alte motive ale absenței semnăturii se menționează în raportul biroului electoral al secției de votare.”.

63. La articolul 84:

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Consiliul electoral de circumscripție consemnează rezultatele totalizării voturilor pe întreaga circumscripție electorală într-un proces-verbal, semnat obligatoriu de toți membrii consiliului electoral. Membrul consiliului electoral de circumscripție nu este în drept să refuze semnarea procesului-verbal, iar în caz de dezacord cu conținutul acestuia poate să-și exprime în scris opinia separată, care se anexează la procesul-verbal. Refuzul membrului consiliului electoral de a semna procesul-verbal privind rezultatele totalizării voturilor nu influențează asupra valabilității acestuia. Refuzul membrului consiliului electoral și alte motive ale absenței semnăturii se menționează în raportul consiliului electoral de circumscripție. Copiile procesului-verbal cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor, autentificate de președintele consiliului electoral de circumscripție, se înmânează, în mod obligatoriu, persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale.”.

64. Articolul 88:

alin. (9) la al doilea enunț cuvintele „, iar observatorii” se substituie cu „și protecția datelor cu caracter personal. Observatorii” și mai departe după text.

65. Articolul 89:

la alineatul (5), cuvântul „calendaristice” se exclude;

alineatul (6) se exclude;

66. Articolul 90:

alineatul (6) va avea următorul cuprins:

”(6) În campania electorală pentru orice tip de scrutin furnizorii de servicii media audiovizuale, sunt obligați să organizeze dezbateri dacă au inclus în declarații ale politicii editoriale angajamente de organizare a dezbaterilor electorale și dacă acestea au fost adoptate de Consiliul Audiovizualului. Formatul, durata, frecvența și ora difuzării dezbaterilor electorale sunt stabilite de către furnizorii de servicii media cu asigurarea condițiilor de egalitate strictă sau proporțională, care sunt indicate în declarația politicii editoriale. Dezbaterile electorale sunt difuzate în orele de maximă audiență, stabilite în Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018.”

Alineatele (7) și (8), cuvintele „conurenților electorali sau participanților la referendum” se substituie cu textul „partidelor politice, blocurilor electorale și candidaților independenți înregistrați în calitate de concurenți electorali sau participanți la referendum”.

La alineatul (7) se completează cu textul „și se acordă în primele 15 zile de la începerea campaniei electorale în mod integral”;

la alineatul (9), în ultimul enunț cuvintele „și furnizorii publici de servicii media” se exclude;

	<p>la alineatul (13), textul „21.00” se substituie cu textul „20.00” și textul „materiale, inclusiv interviuri cu alegătorii sau” se exclude;</p> <p>la alineatul (14), cuvintele „de presă” se substituie cu cuvântul „mass-media”.</p> <p>La alineatul (16) a doua propoziție „Cu două zile înainte de data alegerilor/referendumului, Consiliul Audiovizualului prezintă public un raport de totalizare.” Se substituie cu „În termen de 3 zile după ziua votării (ziua de miercuri), Consiliul Audiovizualului prezintă public un raport de monitorizare a zilelor de schimbă și duminică, când agitația electorală este interzisă.” Și cuvintele „și pe paginile web ale furnizorilor de servicii media monitorizați” se exclud.</p> <p>67. Articolul 91:</p> <p>la alineatul (5), cuvântul „Contestațiile” se substituie cu cuvintele „Acțiunile în contencios administrativ” iar după cuvintele „Consiliului Audiovizualului” se introduc cuvintele „care au tangență cu reflectarea alegerilor”;</p> <p>alineatul (7), după sintagma „Codul serviciilor media audiovizuale” se introduce textul „al Republicii Moldova nr. 174/2018”;</p> <p>alineatul (9) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(9) Contestațiile depuse după ziua votării se pot referi la încălcările ce vizează exercitarea dreptului la vot, organizarea procedurilor electorale din ziua votării și/sau totalizarea rezultatelor votării de către organele electorale, precum și alte încălcări prin care au fost lezate drepturile contestatarilor și influențate rezultatele votării.”</p> <p>68. Articolul 92:</p> <p>la alineatul (1) litera c), după cuvintele „temeiului juridic” se introduce cuvintele „după caz”;</p> <p>alineatul (4) se completează cu cuvintele „și Codul administrativ”;</p> <p>la alineatul (5), cuvintele „și Codul de procedură civilă” se exclud.</p> <p>69. La articolul 93</p> <p>alineatul (2):</p> <p>la litera a), după textul „alin. (1)” se introduce textul „și (2)”.</p> <p>Litera h) se exclude.</p> <p>70. La articolul 94:</p> <p>articolul va avea următorul titlu: „Articolul 94. Dreptul de a depune contestația”.</p> <p>La alineatul (1), după textul „grupul de inițiativă,” se introduc cuvintele „blocul electoral”;</p> <p>alineatele (2) și (3) devin alineatele (3) și (4).</p> <p>Alineatul (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Funcționarii electorali, observatorii, precum și asociațiile obștești care au solicitat acreditarea observatorilor, pot depune contestații împotriva organului electoral prin care acestora le-au fost</p>
--	--

aplicate sancțiunile prevăzute de art. 102 alin. (6) și alin. (8). În aceste cazuri, legalitatea hotărârii se contestă la organul electoral ierarhic superior.”.

71. Articolul 95:

la alineatul (5), după cuvintele „identificarea încălcărilor” se introduc cuvintele „sau difuzarea programului audiovizual”;

alineatul (9) va avea următorul cuprins: „9) Contestațiile înregistrate la organele electorale în condițiile art. 91 alin. (9) pot fi depuse în termen de 3 zile calendaristice din ziua votării.”

La alineatul (11), cuvântul „normative” se substituie cu cuvântul „administrative”.

72. Articolul 96:

se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) În cazul contestațiilor privind hotărârile organelor electorale, sarcina probării legalității revine acestor organe.”.

73. Articolul 97:

articolul va avea următorul titlu: „**Articolul 97.** Competența autorităților publice în examinarea contestațiilor”;

la alineatul (1), cuvintele „și atribuțiile” se exclude;

alineatul (2), litera e) se exclude;

74. Articolul 98:

la alineatul (1), după cuvintele „instanțele de judecată” se completează cu cuvântul „competente”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Acțiunea în contencios administrativ înaintată la instanța de judecată competentă se examinează în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului administrativ.”;

la alineatul (3), cuvântul „Programul” se substituie cu textul „În perioada electorală, programul”;

se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Acțiunile ce țin de garantarea exercitării dreptului la libera exprimare, precum și a unui echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare, apărarea onoarei și demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie apărute în perioada electorală se examinează de instanța de drept comun conform Legii nr. 64/2010 cu privire la libertate de exprimare, în termenii prevăzuți la art. 100.”

75. Articolul 99:

alineatul (1) se completează cu următorul enunț: „Conflictele de competență dintre organele electorale se examinează de către Comisia Electorală Centrală, conform procedurii aprobate de comisie în condițiile art. 91 alin. (10).”

La alineatul (3), cuvintele „În toate aceste cazuri” se substituie cu textul „În cazurile prevăzute la alin. (1) și (2)”.

76. Articolul 100:

la alineatul (7), după cuvântul „autoritățile” se introduc cuvintele „și instanțele de judecată”; se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins:

„(9) Din motive justificate legate de complexitatea obiectului contestației și/sau conduita subiecților contestației, termenul general poate fi prelungit cu cel mult 2 zile calendaristice. Această prelungire are efect doar dacă este comunicată în scris, inclusiv prin email, participanților la procedura litigioasă, cel târziu în ultima zi a expirării termenului inițial de examinare stabilit, împreună cu motivele prelungirii.”

77. Articolul 101

alineatul (5) se completează cu următorul enunț „În cazul hotărârilor organelor electorale adoptate în condițiile art. 102 alin. (5), executarea acestora se suspendă de drept din momentul contestării legalității hotărârilor respective.”

78. Articolul 102:

la alineatul (2) litera d), cuvintele „în temeiul Codului contravențional” se substituie cu textul „, în temeiul normelor din Codul contravențional, atribuite după competența Comisiei Electorale Centrale” litera f) la final se completează cu: „în condițiile prevederilor Legii nr.294/2007 privind partidele politice.”

La alineatul (8), primul enunț va avea următorul cuprins: „În cazul încălcării de către observator a cadrului normativ electoral, organul electoral care a acreditat observatorul este în drept să îi aplice, prin adoptarea unei hotărâri în acest sens, ținând cont de gravitatea încălcării, una dintre următoarele sancțiuni: avertismentul sau anularea acreditării.”

79. Articolul 103:

alineatul (2) textul „, cel târziu a doua zi lucrătoare din momentul constatării” se substituie cu textul „,imediat, dar nu mai mult de 48 de ore din momentul constatării”.

80. Articolul 104:

alineatul (2), textul „, cel târziu a doua zi lucrătoare din momentul constatării” se substituie cu textul „,imediat, dar nu mai mult de 48 de ore din momentul constatării”.

81. Articolul 112:

alineatul (1), după textul „Pentru a fi înregistrați,” se introduc cuvintele „candidații de pe listele”, iar după cuvântul „depun” se introduce cuvântul „personal”.

82. Articolul 114:

alineatul (2), cuvintele „trebuie să fie participe” se substituie cu cuvântul „participă”.

83. Articolul 123:

alineatul (3), cuvântul „unu” se substituie cu cuvântul „doi”.

84. Articolul 136:

alineatul (2) se completează cu următorul enunț: „Procedura de evaluare a nivelului de cunoaștere a limbii române de către candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova se stabilește prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.”.

85. Articolul 138:
alineatul (1) va avea următorul cuprins:
„(1) Pentru a fi înregistrați, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova depun personal la Comisia Electorală Centrală actele prevăzute la art.68.”

86. Articolul 140:
alineatul (4), cuvintele „Dacă aceste condiții sunt îndeplinite” se substituie cu textul „Dacă sunt întrunite condițiile prevăzute la alin. (1) – (3)”.

87. Articolul 150:
alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Candidatul a cărui alegere a fost validată de Curtea Constituțională depune jurământul în fața Parlamentului și a Curții Constituționale, în termenul prevăzut la art. 79 alin. (2) din Constituție.”

88. Articolul 151:
alineatul (1) se completează cu următorul enunț: „În turul doi de scrutin, alegerile se vor declara nevalabile dacă au participat mai puțin de 1/5 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.”.

89. Articolul 153
se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:
„(5) Votarea repetată se consideră valabilă indiferent de numărul de alegători care participă la vot.”.

90. Articolul 156:
alineatul (2) va avea următorul cuprins:
„(2) Comisia Electorală Centrală aduce la cunoștință publică prin hotărâre numărul consilierilor locali stabiliți în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală.”.

91. Articolul 159: va avea următorul cuprins:
„**Articolul 159.** Stabilirea datei alegerilor
(1) Alegerile locale generale au loc în ultima duminică a lunii octombrie sau prima duminică a lunii noiembrie.
(2) Data alegerilor se stabilește de către Comisia Electorală Centrală cu cel puțin 70 de zile înainte de ziua alegerilor.
(3) Data votării repetate, a alegerilor noi și a celor parțiale se stabilesc de către Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod.”.

92. Articolul 160: va avea următorul cuprins:
„**Articolul 160.** Restricțiile speciale ale dreptului de vot

(1) La alegerea consiliului local și a primarului nu participă alegătorii care nu au înregistrare la domiciliu sau reședință temporară în unitatea administrativ-teritorială respectivă.

(2) Termenul înregistrării domiciliului sau reședinței temporare nu poate fi mai mic de 3 luni până la data primului tur de scrutin.”.

93. Articolul 161:

alineatul (2), textul „studii medii de specialitate sau studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă” se substituie cu textul „cel puțin studiile generale obligatorii prevăzute la art. 13 din Codul educației nr. 152/2014”.

94. Articolul 162: din denumirea și conținutul articolului, textul „, depunerea candidaturilor” se exclude.

95. Articolul 163:

în denumirea articolului, cuvântul „depunerea” se substituie cu cuvântul „desemnarea”;

la alineatul (4), cuvântul „propune” se substituie cu cuvântul „desemna”, iar enunțul doi se completează cu textul „, cât și în municipiul Chișinău și Bălți concomitent”.

La alineatul (5), cuvintele „a Republicii Moldova” se exclud.

96. Articolul 164: în denumirea, cuvântul „depunerea” se substituie cu cuvântul „desemnarea”.

97. Articolul 174:

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Consiliul local este legal constituit dacă sunt validate mandatele a cel puțin 2/3 din numărul de consilieri stabilit pentru acest consiliu.”.

98. Articolul 175:

alineatul (1) se completează cu următorul enunț: „În turul doi de scrutin, alegerile se vor declara nevalabile dacă au participat mai puțin de 1/5 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.”.

99. Articolul 178:

la alineatul (2) cuvintele „Dacă vacanța funcției de primar al localității a apărut” se exclud.

100. Articolul 182

alineatul (5) se exclude

101. Articolul 183:

alineatul (3), după cuvintele „și listele de subscripție” se introduce textul „conform art. 197 alin. (1)”.

102. Articolul 184:

alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Referendumul republican nu se desfășoară în cazul instituirii/declaratii stării de urgență, de asediu ori de război și nici în decursul a 120 de zile de la ridicarea stării respective. Dacă perioada pentru care a fost instituită/declarată starea de urgență, de asediu ori de război se suprapune cu data referendumului republican, stabilită până la instituirea/declaratia stării respective, referendumul se anulează de drept sau se amână pentru o altă

	<p>zi, respectându-se termenele de desfășurare în condițiile prezentului cod. Hotărârea privind amânarea/anularea referendumului republican se adoptă de către organul care a emis actul de declarare a referendumului.”</p> <p>103. La articolul 185:</p> <p>alineatul (2) devine alineatul (3), iar alineatul (2) va avea următorul cuprins: „(2) Textul întrebării supuse referendumului republican se redactează în manieră neutră, fără ambiguități, fără a induce în eroare sau a sugera răspunsul. Nu se admite formularea problemelor care se exclud reciproc.”</p> <p>104. Articolul 187:</p> <p>la alineatul (2), textul „să efectueze, în termen de 10 zile, controlul constituționalității problemei/proiectului de lege ce urmează a fi supus referendumului” se substituie cu textul „să se pronunțe, în termen de 10 zile, asupra inițiativei de revizuire a Constituției Republicii Moldova”;</p> <p>la alineatul (3), textul „problemei/proiectului de lege ce urmează a fi supus referendumului” se substituie cu textul „inițiativei de revizuire a Constituției”.</p> <p>105. Articolul 188:</p> <p>alineatul (3), cifrele „60” se substituie cu cifrele „30”.</p> <p>106. Articolul 189:</p> <p>alineatul (1), cifra „6” se substituie cu cifra „3”.</p> <p>107. Articolul 193:</p> <p>alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) În condițiile avizului Ministerului Justiției, Comisia Electorală Centrală adoptă, în conformitate cu art. 192 alin. (2), hotărârea cu privire la înregistrarea grupului de inițiativă sau cu privire la refuzul de a-l înregistra.”</p> <p>108. Articolul 197:</p> <p>la alineatul (2), enunțul trei se exclude;</p> <p>la alineatul (3), textul „alin. (2)” se substitui cu textul „art.67 alin.(2)”;</p> <p>alineatul (7), litera d) se completează cu textul „, în cazul referendumului republican constituțional”.</p> <p>Alineatul (8) se exclude;</p> <p>109. Articolul 199:</p> <p>în conținutul articolului, după cuvântul „birourilor” se introduce cuvântul „electorale”.</p> <p>110. Articolul 200:</p> <p>la alineatul (2), litera c), sintagma „Ministrul Justiției” se substituie cu sintagma „Agenția Servicii Publice”;</p> <p>la alineatul (5), după cuvintele „partidului politic” se introduc cuvintele „sau blocului electoral”.</p> <p>111. Articolul 207:</p> <p>alineatul (1), textul „3 zile” se substituie cu textul „24 de ore”</p> <p>112. Articolul 216:</p>
--	---

alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Referendumul local nu se efectuează în cazul instituirii/declaratii stării de urgență, de asediu sau de război. Dacă perioada pentru care a fost instituită/declarată starea de urgență, de asediu ori de război se suprapune cu data referendumului local, stabilită până la instituirea/declaratia stării respective, referendumul se anulează de drept sau se amână pentru o altă zi, respectându-se termenele de desfășurare prevăzute de prezentul cod.”

Se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins: „(5) La referendumul local nu participă alegătorii care nu au înregistrare la domiciliu sau reședință temporară în unitatea administrativ-teritorială respectivă.”

113. Articolul 221:
alineatul (3), după cuvântul „semnăturilor” se introduce textul „solicitat de grupul de inițiativă, dar”.

114. Articolul 225:
la alineatul (2), enunțul trei se exclude;
la alineatul (3), textul „alin. (2)” se substituie cu textul „art.67 alin.(2)”;
alineatul (4), litera b) se completează cu textul „conform art. 224 alin. (1)”.

Alineatul (7) se exclude

115. Articolul 227:
la alineatul (3), cuvântul „primăriile” se substitui cu textul „primarilor orașelor (municipiilor) și satelor (comunelor)”

116. Articolul 237:
alineatul (1), cifra romană „X” se substituie cu cifrele „XI”.

117. Articolul 239:
alineatul (3), cuvintele „Legii privind administrația publică locală” se substituie cu textul „Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală”.

118. Articolul 244 va avea următorul cuprins:
„Articolul 244. Dispoziții finale
(1) Prezentul cod intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2023, cu excepția prevederilor referitoare la alegerile regionale, care vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2024.
(2) Guvernul, în termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentului cod, va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în concordanță cu acesta.
(3) Comisia Electorală Centrală, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentului cod, va aproba actele normative necesare pentru organizarea și desfășurarea alegerilor.
(4) După intrarea în vigoare a prezentului cod nu se admite formarea și funcționarea de organe electorale neprevăzute de acesta.”

119. Articolul 245 va avea următorul cuprins:
Articolul 245. Dispoziții tranzitorii

(1) La data intrării în vigoare a prezentului cod, Codul electoral nr. 1382/1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 451-463, art. 892), cu modificările ulterioare, se abrogă, cu excepția prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) și ale art. 17, care se aplică până la expirarea mandatului componentei Comisiei Electorale Centrale, confirmată prin Hotărârea Parlamentului nr. 115/2021.

Varianța 1: „(2) Membrii componentei Comisiei Electorale Centrale, confirmată prin Hotărârea Parlamentului nr. 115/2021, care sunt în funcție la data intrării în vigoare a prezentului cod, își continuă mandatul până la finele acestuia și **obțin statut de persoană cu funcție de demnitate publică** în condițiile art. 22 alin. (4). În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentului cod, membrii CEC care dețin alte funcții, ce sunt incompatibile cu funcția de demnitate publică urmează să înlăture starea de incompatibilitate în conformitate cu prevederile Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale. În caz de încetare înainte de termen a calității de membru al Comisiei Electorale Centrale, noul membru va fi numit pe un termen determinat până la expirarea mandatului comisiei.”

Varianța 2: „(2) Membrii componentei Comisiei Electorale Centrale, confirmată prin Hotărârea Parlamentului nr. 115/2021, își exercită atribuțiile până la expirarea mandatului. În caz de încetare înainte de termen a calității de membru al Comisiei Electorale Centrale, noul membru va fi numit pe un termen determinat până la expirarea mandatului comisiei. Membrii Comisiei Electorale Centrale care nu activează permanent se vor degreva, convoca și remunera după cum urmează:

- a) pentru perioada electorală a alegerilor parlamentare, a alegerilor prezidențiale, a alegerilor locale generale sau a referendumurilor republicane, sunt degrevați sau, după caz, convocați printr-o hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, iar pentru perioada electorală a alegerilor locale noi sau referendumurilor locale pot fi convocați sau degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent.
- b) membrii comisiei degrevați sau, după caz, convocați, primesc, în perioada electorală, o indemnizație echivalentă cu salariul secretarului Comisiei Electorale Centrale, calculat acestuia pentru perioada respectivă, din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.
- c) între perioadele electorale, membrii comisiei care nu activează permanent primesc o indemnizație în mărime de 35% din salariul mediu pe economie pentru fiecare ședință a comisiei. În perioadele electorale, membrii comisiei care nu activează permanent și nu sunt degrevați sau, după caz, convocați, primesc o indemnizație în mărime de 35% din salariul mediu pe economie pentru fiecare ședință a Comisiei.”

(3) Perioada de exercitare a funcției de membru al Comisiei Electorale Centrale care nu activează permanent se asimilează stagiului de cotizare în serviciul public.

(4) Președintele și secretarul Consiliului Electoral Central al Găgăuziei, care sunt în funcție la data intrării în vigoare a prezentului cod, își exercită de drept atribuțiile sale până la expirarea mandatului. În caz de încetare înainte de termen a funcției de președinte sau secretar al Consiliului Electoral

<p>Central al Găgăuziei, numirea va fi efectuată în condițiile art. 36 din prezentul cod și prevederile legii locale.</p> <p>(5) Persoanele care sunt incluse în registrul funcționarilor electorali la data intrării în vigoare a prezentului cod se consideră certificate din oficiu cu valabilitatea certificatelor de calificare de 2 ani. Certificarea ulterioară a acestor persoane se va face în baza normelor generale.</p> <p>120. Articolul 246 se exclude.</p>	<p align="center"><u>Amendamentul VP-MP nr. 52 din 28.11.2022</u> <u>Autor Deputatul Mihail POPSOI</u></p> <p>1. Articolul 1: noțiunea „<i>candidat</i>” se completează cu textul „, înregistrat în modul corespunzător;” noțiunea „<i>candidat independent</i>” se completează cu textul „, înregistrat în modul corespunzător;” noțiunea „<i>declarație de ședere</i>” se completează cu textul „a alegerile Parlamentului, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și a referendumurilor republicane”</p> <p>2. Articolul 16: la alineatul (2) litera g), se completează cu cuvintele „și preturilor;”</p> <p>3. Articolul 35: la alineatul (2), se completează la final cu textul „, cu cel puțin 50 de zile înainte de ziua alegerilor.”</p> <p>4. La articolul 73, alineatul (7) va avea următorul cuprins: „(7) Buletinele de vot se întocmesc în conformitate cu articolul 13 din Constituția Republicii Moldova. În cazul alegerilor regionale și referendumurilor, buletinele de vot pot fi întocmite și în altă limbă pentru a facilita participarea la scrutin a minorităților etnice care locuiesc compact în circumscripțiile electorale respective.”</p>
	<p align="center">Se acceptă Amendamentul VP-MP nr. 52 din 28.11.2022</p> <p>Punctul 4 cu referire la art. 73 alin. (7), ca urmare a dezbaterilor în comisie, se acceptă parțial, în următoarea redacție: „(7) <i>Buletinele de vot se întocmesc în limba română. Pentru a facilita participarea la scrutin a minorităților etnice buletinele de vot se întocmesc și într-o altă limbă la solicitarea organelor electorale din circumscripția respectivă.</i>”</p>

Președintele Comisiei

Olesea STAMATE

CODUL ELECTORAL

Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Statul garantează exprimarea voinței libere a cetățenilor prin apărarea principiilor democratice și a normelor dreptului electoral. Prezentul cod stabilește modul de organizare și desfășurare a alegerilor pentru Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, pentru autoritățile administrației publice locale, a alegerilor regionale, precum și modul de organizare și desfășurare a referendumurilor.

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

TITLUL I DISPOZIȚII GENERALE

Capitolul I NOȚIUNI ȘI PRINCIPII GENERALE

Articolul 1. Noțiuni generale

În sensul prezentului cod se definesc următoarele noțiuni generale:

afiș electoral – fotografii și alte materiale utilizate de concurenții electorali, candidați, persoanele de încredere și/sau de participanții la referendum în scop de agitație electorală sau de grupurile de inițiativă și candidații desemnați – în scop de agitație preelectorală;

agitație electorală – apeluri, declarații, precum și acțiuni de pregătire și difuzare a informației care au scopul de a-i determina pe alegători să-și dea votul pentru unii sau pentru alți concurenți electorali sau pentru una dintre opțiunile la referendum;

agitație preelectorală – apeluri, declarații, acțiuni de desemnare a candidaților în alegeri, pregătirea de colectare a semnăturilor pentru susținerea acestora/pentru inițierea unui referendum și colectarea semnăturilor, inclusiv toate aceste acțiuni întreprinse de însuși candidatul desemnat;

alegător – cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot;

alegeri – în cazul în care nu se face vreo specificare, alegerile pentru Parlament (în continuare și – *alegeri parlamentare*), pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova (în continuare și – *alegeri prezidențiale*), pentru autoritățile administrației publice locale (în continuare și – *alegeri locale*), precum și referendumurile;

alegeri generale – orice tip de alegeri care au loc, de regulă, într-o singură zi, de duminică, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării;

alegeri anticipate – alegeri organizate în cazul dizolvării Parlamentului sau al încetării înainte de termen a mandatului Președintelui Republicii Moldova;

alegeri nevalabile – alegeri declarate astfel prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazul în care organul electoral constată că rata participării la alegeri este sub limita stabilită de prezentul cod;

alegeri noi – alte alegeri decât alegerile anticipate și cele parțiale;

alegeri nule – alegeri declarate astfel de Curtea Constituțională – în cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, sau de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor locale și al referendumurilor locale, dacă în procesul alegerilor și/sau al numărării voturilor au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor;

alegeri parțiale – alegeri organizate în cazul în care, în urma alegerilor locale generale, nu au fost aleși primarii sau numărul stabilit de consilieri într-o singură sau în mai multe circumscripții;

alegeri regionale – alegeri organizate în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei, pentru Adunarea Populară a Găgăuziei, precum și referendumurile pe probleme care, conform Legii nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), țin de competența Găgăuziei;

bloc electoral – uniune benevolă a două sau mai multe partide politice, constituită în scopul participării în comun la alegeri și care este înregistrată de Comisia Electorală Centrală;

campanie electorală – perioadă de activitate care se desfășoară, în condițiile prezentului cod, cu scopul de a-i determina pe alegători să-și exprime voturile pentru alegerea unuia sau a altui concurent electoral sau pentru exprimarea uneia sau a altei opțiuni la referendum;

candidat – persoană care este desemnată pentru ocuparea unei funcții publice electivă din partea partidelor politice sau a blocurilor electorale, înregistrată în modul corespunzător;

candidat desemnat – persoană care își înaintează candidatura sau este propus de partidele politice, blocurile electorale sau grupurile de inițiativă în vederea înregistrării în calitate de concurent electoral sau candidat pe listă;

candidat independent – persoană care își înaintează candidatura pentru ocuparea unei funcții publice electivă independent de partidele politice și de blocurile electorale, înregistrată în modul corespunzător;

certificarea formării/specializării în domeniul electoral – procedură de atestare a cunoștințelor și competențelor în domeniul electoral, realizată de Centrul de instruire continuă în domeniul electoral în conformitate cu regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală, confirmată prin certificatul de calificare corespunzător;

circumscripție electorală – unitate electorală administrativă în care se organizează și se desfășoară alegerile;

circumscripție națională – circumscripție electorală de nivel național în care se organizează și se desfășoară alegerile parlamentare, cele prezidențiale și referendumurile republicane;

Cod de conduită – convenție încheiată între concurenții electorali/participanții la referendum și reprezentanții instituțiilor mass-media privind modul de desfășurare și de reflectare a campaniei electorale, care exclude lezarea demnității și a imaginii concurenților electorali/participanților la referendum;

colector – membru al grupului de inițiativă care colectează semnături în susținerea candidatului desemnat la o funcție electivă, inclusiv în susținerea propriei candidaturi, sau în vederea inițierii unui referendum;

competitor electoral – partid politic, bloc electoral, concurent electoral, candidat desemnat, grup de inițiativă, precum și participant la referendum, care oferă și/sau beneficiază de susținerea financiară (materială) a campaniei electorale și/sau

a activității sale, precum și cel care desfășoară doar activități de campanie sau promovare electorală ce nu implică cheltuieli financiare;

concurrent electoral:

a) partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de deputat în Parlament și sunt înregistrate de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor parlamentare;

b) candidatul pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și partidul politic sau blocul electoral care l-a desemnat, înregistrate de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor prezidențiale;

c) partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și sunt înregistrate de consiliile electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor locale;

d) partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei sau deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei și sunt înregistrate de Consiliul Electoral Central al Găgăuziei – în cazul alegerilor regionale;

Comisia Electorală Centrală – autoritate publică independentă și apolitică, înființată pentru realizarea politicii electorale, care are misiunea de a asigura organizarea și desfășurarea alegerilor, supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;

contestatar – subiect care depune contestații în condițiile prezentului cod;

contestație – cerere în formă scrisă, inclusiv cerere prealabilă, depusă de contestatar în condițiile prezentului cod;

declarație de ședere – acțiune prin care cetățeanul cu drept de vot declară locul aflării sale în ziua alegerilor pentru a fi inclus în lista electorală de bază la alegerile pentru Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și la referendumurile republicane;

degrevare – reducere parțială sau totală a sarcinilor și atribuțiilor la locul de muncă permanent concomitent cu atragerea persoanei în calitate de funcționar electoral în cadrul activității organelor electorale, cu menținerea salariului la locul de muncă permanent, în condițiile legislației muncii și ale prezentului cod;

desemnarea candidaților – procedură de adoptare de către partidele politice, blocurile electorale a deciziilor asupra candidaturilor pentru funcțiile electivă, desfășurată în cadrul ședințelor organelor competente ale partidelor politice, ale blocurilor electorale, în conformitate cu statutele lor sau cu acordurile de constituire, precum și în condițiile stabilite de prezentul cod;

domiciliu – loc unde persoana fizică își are reședința obișnuită, confirmat în actul de identitate;

drept electoral – drept constituțional al cetățeanului de a alege, de a fi ales și de a-și exprima prin vot atitudinea privind cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu și/sau privind probleme locale de interes deosebit;

echipament electoral – cabine, urne de vot, calculatoare și alte bunuri cu care se dotează localul secției de votare;

educație electorală – activitate cu caracter educativ, apolitică, realizată de organizații și grupuri ale societății civile, de instituții de educație, mass-media și alte părți interesate, menită să sporească gradul de cunoștințe al cetățenilor privind procesele politice și electorale pentru exercitarea votului conștient și liber exprimat. Educația electorală poate fi desfășurată liber de subiecții interesați, prin intermediul seminarelor, al cursurilor de instruire, al meselor rotunde, al campaniilor informaționale, al dezbaterilor publice electorale și al altor acțiuni educaționale nereglementate de Comisia Electorală Centrală sau de alte autorități;

finanțare a campaniilor electorale – finanțare directă și/sau indirectă, precum și susținere materială prin alte forme a concurenților electorali/participanților la referendum, inclusiv acțiuni de voluntariat și servicii prestate gratuit concurenților electorali/participanților la referendum de către persoane fizice și/sau juridice, după caz, de către stat;

finanțare a grupurilor de inițiativă – finanțare directă și/sau indirectă, precum și susținere materială prin alte forme a grupurilor de inițiativă, inclusiv acțiuni de voluntariat și servicii prestate gratuit grupurilor de inițiativă de către persoane fizice și/sau juridice;

finanțare a partidelor politice – finanțare directă și/sau indirectă, adică oferire, alocare sau transmitere în beneficiul partidelor politice a mijloacelor financiare, materiale sau de alt tip, inclusiv acțiuni de voluntariat și serviciile prestate gratuit partidelor politice de către persoane fizice și/sau juridice, precum și acordare a mijloacelor financiare sub formă de alocații (subvenții) de la bugetul de stat;

funcție publică electivă – funcție de demnitate publică sau calitatea de ales local ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, în condițiile prezentului cod. Regimul general al funcției de demnitate publică sau de ales local, statutul juridic al persoanelor care ocupă aceste funcții, precum și alte raporturi ce decurg din exercitarea funcțiilor respective sunt reglementate de legile speciale;

funcționar electoral – persoană fizică care activează sau a activat, în condițiile prezentului cod, în calitate de membru al organului electoral, de angajat în cadrul aparatului organului electoral și/sau de angajat în cadrul instituțiilor publice și al altor structuri organizaționale constituite de Comisia Electorală Centrală;

grup de inițiativă – grup constituit din cetățeni cu drept de vot, înregistrat în condițiile prezentului cod, pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului;

listă de candidați – listă a candidaților desemnați de partidele politice sau de blocurile electorale pentru a participa la alegeri;

listă de subscripție – listă cu semnături ale alegătorilor care susțin candidatul desemnat la o funcție publică electivă sau inițierea unui referendum, în condițiile prezentului cod;

listă electorală de bază – listă ce cuprinde toți cetățenii cu drept de vot care își au domiciliul sau reședința temporară în raza teritorială a unei secții de votare;

listă electorală suplimentară – listă electorală în care se înscriu alegătorii care au dreptul să voteze la secția de votare respectivă, dar nu au fost înscriși în lista electorală de bază a acesteia;

localitate – unitate administrativ-teritorială organizată conform legii (raion, municipiu, oraș, sat (comună), unitate administrativ-teritorială cu statut special);

local al secției de votare – spațiu în care alegătorii își exercită dreptul de vot și în care, de regulă, își are sediul biroul electoral al secției de votare;

minim de locuri speciale de afișaj electoral – locuri special amenajate pentru afișaj electoral, amplasate într-o localitate. Panourile de afișaj electoral se amplasează uniform pe întreg teritoriul localității. Spațiul de afișaj electoral oferit trebuie să fie egal pentru toți concurenții electorali/participanții la referendum sau grupurile de inițiativă;

observator – persoană acreditată în modul stabilit de prezentul cod, care poate reprezenta organizații sau instituții interne, străine sau internaționale și care îndeplinește misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor;

operator al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” – persoană autorizată în modul stabilit pentru a prelucra datele personale ale alegătorului care s-a prezentat fizic la secția de votare în ziua alegerilor și pentru a

înregistra faptul participării la votare a acestuia în vederea neadmiterii votării multiple;

organ electoral – organ care organizează desfășurarea alegerilor pentru Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, pentru autoritățile administrației publice locale, a alegerilor regionale, precum și desfășurarea referendumurilor;

participant la referendum – partid politic, bloc electoral, Președintele Republicii Moldova sau primarul în privința căruia a fost inițiat referendumul pentru demiterea/revocarea acestuia, care se înregistrează la organul electoral respectiv în vederea participării la campania electorală pentru referendum;

perioadă electorală – perioadă cuprinsă între ziua adoptării actului cu privire la stabilirea datei scrutinului și ziua în care rezultatele alegerilor sunt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 120 de zile;

persoană autorizată să asiste la operațiunile electorale – funcționar electoral, operator al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, reprezentant al concurentului electoral/participantului la referendum în organele electorale, observator acreditat de organele electorale și, după caz, interpretul acestuia, precum și jurnalist legitimat de instituțiile mass-media și confirmat ulterior de Comisia Electorală Centrală;

raport privind finanțarea grupului de inițiativă – raport al grupului de inițiativă privind fluxul mijloacelor bănești, serviciile și acțiunile prestate cu titlu gratuit de persoane fizice și juridice, acțiunile de voluntariat în perioada de colectare a semnăturilor, precum și alte informații relevante;

raport privind finanțarea campaniilor electorale – raport al concurentului electoral/participantului la referendum privind fluxul mijloacelor bănești, inclusiv veniturile acumulate, sursele de proveniență a acestora, cheltuielile efectuate în campania electorală, serviciile și acțiunile prestate cu titlu gratuit de persoane fizice și juridice, acțiunile de voluntariat, precum și alte informații relevante;

raport privind gestiunea financiară – raport al partidului politic privind veniturile obținute în condițiile regulamentului privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat de Comisia Electorală Centrală, și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, privind sursa de proveniență a acestora, cheltuielile efectuate în perioada de gestiune, precum și alte informații relevante;

referendum – scrutin prin care poporul își exprimă opțiunea în cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu, având drept scop

soluționarea acestora, sau consultare a cetățenilor în probleme locale de interes deosebit, precum și asupra demiterii Președintelui Republicii Moldova ori a revocării primarului unei localități;

Registrul de stat al alegătorilor – sistem informațional unic integrat de evidență a alegătorilor, parte integrantă a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, destinat colectării, stocării, actualizării și analizei informației referitoare la cetățenii Republicii Moldova care au atins vârsta pentru a alege;

Registrul funcționarilor electorali – bază de date pentru evidența la nivel național a funcționarilor electorali, parte integrantă a sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, în care se indică numele și prenumele acestora, anul nașterii, profesia (ocupația), funcția, locul de muncă, telefonul de contact, domiciliul/reședința temporară, subiectul care l-a desemnat/numit, iar în cazul participării la alegeri, se indică data și tipul acestor alegeri, precum și calitatea deținută în organele electorale sau aparatele de lucru ale acestora. Modul de completare și evidență a datelor în registru se stabilește prin regulamentul Comisiei Electorale Centrale;

resurse administrative – resurse umane, financiare și materiale de care dispun în egală măsură persoanele cu funcții de demnitate publică, persoanele cu funcții de răspundere și funcționarii publici și care derivă din controlul acestor persoane asupra personalului, a resurselor financiare și a alocațiilor din bugetul public național, din accesul la facilitățile publice sau din administrarea de către aceste persoane a bunurilor mobile și imobile ce fac parte din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale;

reședință temporară – loc unde persoana fizică își are locuința temporară sau secundară, confirmat în actul de identitate;

revocare – încetare înainte de termen a mandatului de demnitar prin referendum, în condițiile prezentului cod, sau retragere de către instanța de judecată a mandatului persoanei care ocupă o funcție publică electivă, precum și cazurile de încetare a calității de membru al organului electoral.

secție de votare – unitate electorală în care se împarte o circumscripție electorală în raport cu numărul alegătorilor și care se constituie de către organele electorale în condițiile prezentului cod;

Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” – sistem informațional gestionat de Comisia Electorală Centrală și destinat automatizării procesului electoral;

trezorier – persoană responsabilă de finanțele partidului politic, ale concurentului electoral, ale participantului la referendum sau ale grupului de inițiativă;

votare repetată – alegeri organizate de Comisia Electorală Centrală în cazul în care alegerile (referendumurile) au fost declarate nevalabile sau nule în termenele și condițiile prevăzute de prezentul cod.

Articolul 2. Principiile participării la alegeri

(1) Cetățeanul Republicii Moldova participă la alegeri prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Participarea la alegeri este liberă și benevolă. Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe.

(3) Cetățenii Republicii Moldova care domiciliază în afara țării beneficiază de drepturi electorale depline în condițiile prezentului cod. Guvernul Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală, misiunile diplomatice și oficiile consulare sunt obligate să creeze condiții pentru ca cetățenii să-și exercite liber drepturile lor electorale.

Articolul 3. Vot universal

Cetățenii Republicii Moldova pot alege și pot fi aleși fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.

Articolul 4. Vot egal

În cadrul oricărui scrutin, fiecare alegător are dreptul la un singur vot. Fiecare vot are putere juridică egală.

Articolul 5. Vot direct

Alegătorul votează personal. Votarea în locul unei alte persoane este interzisă.

Articolul 6. Vot secret

Votarea la alegeri și/sau referendum este secretă, excluzându-se astfel posibilitatea de a influența voința alegătorului.

Articolul 7. Vot liber exprimat

Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului pentru a-l face să voteze sau să nu voteze, precum și pentru a-l împiedica să-și exprime voința în mod independent.

Articolul 8. Ziua alegerilor

(1) Alegerile au loc într-o singură zi, de duminică, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării sau al localității respective.

(2) Prin derogare de la alin. (1), alegerile în unele circumscripții electorale sau secții de votare pot fi desfășurate, din motive obiective (pandemii, situații excepționale, asigurarea dreptului la vot în condiții neordinare, numărul mare de alegători înregistrați la secțiile de vot de peste hotare etc.), pe parcursul a două zile (sâmbătă și duminică), fapt ce se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor.

(3) Procedurile electorale detaliate ce vizează securizarea votării, păstrarea și asigurarea integrității pe parcursul a două zile a buletinelor de vot utilizate și a celor neutilizate, regulile privind asigurarea confidențialității informației din listele electorale cu privire la participarea alegătorilor la votare etc. se stabilesc prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 9. Locul exercitării dreptului de vot

(1) Dreptul de vot se exercită în localitatea în care alegătorul își are domiciliul, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul cod.

(2) În cazul în care alegătorul are și domiciliu, și reședință temporară, în perioada valabilității reședinței temporare el votează în localitatea în care își are reședința temporară.

Articolul 10. Votarea pentru un singur concurent electoral

În cadrul unui scrutin, alegătorul votează pentru un singur concurent electoral, iar în cadrul unui referendum, acesta se pronunță asupra unei singure opțiuni.

Articolul 11. Principiul stabilității raporturilor electorale

(1) Sistemul electoral și modalitatea de constituire a circumscripțiilor electorale sau a organelor electorale nu pot fi modificate decât cu cel puțin un an înainte de scrutinul național.

(2) Proiectele actelor normative pentru modificarea Codului electoral se transmit spre avizare Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 12. Calcularea termenelor

(1) În sensul prezentului cod, referința la zi (zile) în vederea calculării termenelor pentru efectuarea procedurilor și acțiunilor electorale se consideră referința la o zi calendaristică, respectiv, la zile calendaristice, cu excepția stabilirii exprese a termenelor în zile lucrătoare. Dacă calcularea termenelor este determinată de ziua alegerilor, aceasta din urmă nu se include în calcul.

(2) La calcularea termenelor pentru efectuarea procedurilor și acțiunilor electorale se includ și zilele de sărbătoare nelucrătoare, precum și cele declarate de odihnă, conform Codului muncii.

(3) În cazul în care procedurile și acțiunile electorale trebuie efectuate la/de către organul electoral, termenul expiră la ora și data stabilite de organul electoral respectiv.

(4) În scopul aplicării uniforme a prevederilor aferente calculării termenelor conform prezentului cod, pentru organizarea și desfășurarea oricărui tip de alegeri, Comisia Electorală Centrală aprobă Programul calendaristic al acțiunilor electorale, prin care se stabilesc termenele exprimate în zile calendaristice pentru realizarea acestora.

Articolul 13. Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”

(1) Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” este destinat automatizării procesului electoral în scopul:

- a) asigurării transparenței procedurilor și acțiunilor electorale efectuate de organele electorale;
- b) evidenței participării la votare și al contracarării votului multiplu;
- c) obținerii operative a datelor veridice privind rezultatele votării;
- d) eficientizării proceselor de colectare, distribuire și transmitere a informațiilor și a datelor privind procedurile electorale realizate;
- e) reducerii cheltuielilor bugetare și al optimizării utilizării resurselor umane pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și a referendumurilor;
- f) dezvoltării și al uniformizării proceselor electorale aferente realizării atribuțiilor organelor electorale.

(2) Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” interacționează cu alte sisteme informaționale gestionate de alte autorități și instituții publice, fiind constituit din subsisteme informatice (blocuri de funcții) ale căror cerințe tehnice, funcționalități și etape de implementare sunt reglementate prin acte administrative ale Comisiei Electorale Centrale, adoptate în conformitate cu cadrul normativ metodologic privind crearea, administrarea, mentenanța, dezvoltarea și scoaterea din exploatare a sistemelor informaționale de stat, aprobat de către Guvern.

(3) În procesul de implementare și dezvoltare a subsistemelor informatice, părți componente ale Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, Comisia Electorală Centrală conlucrează cu alte entități publice de ale căror competență și obligație ține oferirea suportului informațional, tehnico-material, organizațional, normativ și de alt tip, conform cadrului normativ aferent.

(4) În condițiile alin. (3), Comisia Electorală Centrală poate beneficia de asistență și suportul organizațiilor internaționale în domeniul electoral.

Capitolul II

DREPTUL DE A ALEGE ȘI DE A FI ALES.

RESTRICȚII

Articolul 14. Dreptul de a alege

Dreptul de a alege îl au cetățenii Republicii Moldova care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, cu excepția celor privați de acest drept prin hotărârea judecătorească de instituire a măsurii de ocrotire judiciară.

Articolul 15. Dreptul de a fi ales

Dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod.

Articolul 16. Restricții privind exercitarea drepturilor electorale

(1) Nu au dreptul de a alege persoanele care nu întrunesc condițiile prevăzute la art. 14.

(2) Nu pot fi alese:

- a) persoanele care îndeplinesc serviciul militar în termen;
- b) persoanele prevăzute la alin. (1);

c) persoanele care sunt condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă, precum și persoanele care au antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvârșite cu intenție. Organele electorale sunt informate despre existența antecedentelor penale de către organele Ministerului Afacerilor Interne și/sau de către Autoritatea Națională de Integritate;

d) persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă. Organele electorale sunt informate despre existența interdicției de către Ministerul Justiției, Autoritatea Națională de Integritate și/sau de către Ministerul Afacerilor Interne.

(3) Candidații în alegeri, după caz, participanții la referendum care, în virtutea funcției pe care o dețin, sunt obligați să respecte regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, precum și alte restricții și limitări prevăzute de normele juridice speciale, inclusiv în scopul prevenirii utilizării ilicite a resurselor administrative în perioada electorală, își suspendă activitatea în funcția respectivă din momentul începerii campaniei electorale. Persoanele care cad sub incidența acestor prevederi sunt:

- a) viceprim-miniștrii, miniștrii și membrii din oficiu ai Guvernului;
- b) secretarul general al Aparatului Președintelui Republicii Moldova, secretarul general al Parlamentului, secretarul general al Guvernului, secretarii generali adjuncți ai Guvernului, secretarii de stat, secretarii generali ai ministerelor;
- c) conducătorii și adjuncții conducătorilor autorităților publice centrale și ai structurilor organizaționale din sfera lor de competență;
- d) președinții și vicepreședinții raioanelor;
- e) primarii și viceprimarii;
- f) pretorii și vicepretorii;
- g) secretarii consiliilor locale și ai preturilor;
- h) funcționarii/angajații care au obligația de a-și suspenda raporturile de serviciu/muncă potrivit normelor juridice speciale ce reglementează activitatea acestora.

TITLUL II DISPOZIȚII COMUNE

Capitolul III ORGANELE ELECTORALE

Articolul 17. Sistemul organelor electorale

(1) În scopul organizării și desfășurării alegerilor și a referendumurilor se constituie:

- a) Comisia Electorală Centrală;
- b) consiliile electorale de circumscripție de nivelurile al doilea și întâi;

- c) birourile electorale ale secțiilor de votare;
- d) Consiliul Electoral Central al Găgăuziei.

(2) În sistemul organelor electorale, Comisia Electorală Centrală este organul electoral ierarhic superior care activează permanent.

(3) Consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea sunt organele electorale care activează permanent, cu excepția consiliilor electorale de circumscripție constituite pentru secțiile de votare din afara țării și pentru localitățile din stânga Nistrului. Activitatea permanentă a consiliilor electorale de circumscripție de nivelul al doilea este asigurată în condițiile art. 35 alin. (3).

(4) Consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi și birourile electorale ale secțiilor de votare sunt organele electorale care se constituie și activează în perioada electorală.

(5) La constituirea organelor electorale, precum și în cadrul procedurii de desemnare a membrilor și al procedurii de alegere a președintelui și a secretarului, se va urmări respectarea principiului egalității de gen.

(6) Consiliul Electoral Central al Găgăuziei este parte integrantă a sistemului organelor electorale ale Republicii Moldova și exercită atribuțiile organului electoral central în cadrul alegerilor regionale în condițiile prezentului cod și ale actelor normative locale. În cazul alegerilor pentru Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, pentru autoritățile administrației publice locale, precum și al referendumurilor, Consiliul Electoral Central al Găgăuziei exercită atribuțiile consiliului electoral de circumscripție de nivelul doi în condițiile prezentului cod.

Secțiunea 1

Comisia Electorală Centrală

Articolul 18. Misiunea Comisiei Electorale Centrale

Misiunea Comisiei Electorale Centrale este crearea condițiilor optime pentru exercitarea nestingherită de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului constituțional de a alege și de a fi aleși în cadrul unor alegeri libere și corecte, inclusiv prin asigurarea respectării legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Articolul 19. Statutul Comisiei Electorale Centrale

(1) În exercitarea atribuțiilor sale, Comisia Electorală Centrală se conduce de principiul imparțialității și neutralității politice, dispune de independență

organizațională, funcțională, operațională și financiară conform prevederilor prezentului cod.

(2) Comisia Electorală Centrală se conduce în activitatea sa de Constituție, de prezentul cod și de alte acte normative, inclusiv de regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin hotărâre a acesteia, precum și de standardele internaționale și bunele practici în materie electorală.

(3) Comisia Electorală Centrală este un organ colegial, formată din 7 membri, care activează permanent pe durata mandatului, în condițiile prezentului cod.

(4) Comisia Electorală Centrală este persoană juridică de drept public, are buget propriu, dispune de conturi trezoreriale și sigiliu cu imaginea stemei de stat, precum și de alte atribute necesare. Sediul comisiei, inclusiv adresa juridică pentru corespondență, precum și alte modalități de contact sunt stabilite în regulamentul de activitate al acesteia.

(5) În vederea realizării politicii electorale, Comisia Electorală Centrală poate constitui instituții publice sau alte structuri organizaționale în condițiile cadrului normativ aferent.

(6) În relațiile cu autoritățile oficiale ale statelor străine, Comisia Electorală Centrală acționează în limitele competenței sale. Comisia poate să participe la activitatea organismelor internaționale de profil și să devină membru al acestora.

Articolul 20. Constituirea, componența și mandatul membrilor Comisiei Electorale Centrale

(1) Membrii Comisiei Electorale Centrale sunt numiți în funcție după cum urmează:

- a) un membru este numit de către Președintele Republicii Moldova;
- b) un membru este numit de către Consiliul Superior al Magistraturii;
- c) un membru este numit de către Guvern, la propunerea Ministerului Afacerilor Interne;
- d) patru membri sunt numiți de către Parlament, după cum urmează:
 - doi membri propuși de majoritatea parlamentară;
 - un membru propus de opoziția parlamentară. Dacă nu există o nominalizare comună din partea opoziției, fracțiunea de opoziție cu cei mai mulți deputați la data constituirii Parlamentului va desemna membrul comisiei;
 - un membru propus de organizații ale societății civile, reprezentative pentru domeniul electoral.

(2) Autoritățile prevăzute la alin. (1) desfășoară procedura de selectare a candidaților la funcția de membru al Comisiei Electorale Centrale, pe criterii de competență și profesionalism, conform normelor proprii și cu respectarea prevederilor art. 22 alin. (1). Actele administrative privind numirea membrilor de către aceste autorități se transmit comisiei și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 10 zile de la adoptare sau, după caz, emitere.

(3) Comisia Electorală Centrală se consideră legal constituită dacă sunt numiți în funcție cel puțin 5 membri.

(4) După ce este numit în funcție, la prima ședință a comisiei la care participă, dar nu mai târziu de 15 zile de la numire, membrul Comisiei Electorale Centrale depune următorul jurământ: „Jur să respect Constituția și legile Republicii Moldova, să apăr drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, să îndeplinesc cu onoare, conștiință și fără părtinire atribuțiile ce îmi revin potrivit funcției, să nu fac declarații politice pe durata mandatului meu”.

(5) Mandatul membrului Comisiei Electorale Centrale este de 6 ani. Mandatul începe la data intrării în vigoare a actului administrativ de numire în funcție, iar atribuțiile se exercită de la data depunerii jurământului. Fiecare membru al comisiei poate deține două mandate consecutive.

(6) În cazul în care mandatul membrilor Comisiei Electorale Centrale expiră în cursul perioadei electorale, mandatul se prelungește de drept până la finele acestei perioade.

(7) În cazul încetării înainte de termen a mandatului unui membru, autoritatea care l-a desemnat numește un nou membru al Comisiei Electorale Centrale în condițiile prezentului cod.

(8) Pe durata exercitării mandatului, membrii comisiei nu pot face declarații sau întreprinde acțiuni susceptibile să dăuneze independenței funcției lor și nu pot profita de funcția pe care o dețin în scopul obținerii avantajelor politice, economice sau de altă natură.

Articolul 21. Procedura de alegere a președintelui și secretarului Comisiei Electorale Centrale

(1) Președintele și secretarul Comisiei Electorale Centrale sunt aleși din rândul membrilor comisiei, prin vot secret, cu majoritatea absolută de voturi ale membrilor acesteia, prin adoptarea unei hotărâri în acest sens. Procedura de alegere a președintelui și secretarului se prevede în regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale.

(2) Fiecare membru al Comisiei Electorale Centrale are dreptul de a înainta propuneri privind candidaturile pentru funcțiile de președinte și secretar, inclusiv de a propune și susține prin vot propria candidatură.

(3) Ședința de alegere a președintelui și secretarului Comisiei Electorale Centrale va avea loc nu mai târziu de 15 zile de la data apariției vacanței acestor funcții. În cazul vacanței acestor funcții în cursul unei perioade electorale, ședința de alegere se va organiza în 3 zile de la apariția vacanței.

(4) Ședința Comisiei Electorale Centrale de alegere a președintelui și a secretarului va fi prezidată de doi membri ai comisiei, aleși cu majoritatea simplă de voturi ale membrilor acesteia, în a căror sarcină se pune organizarea și supravegherea procedurii de dezbatere a candidaturilor și de alegere a acestora.

(5) În cazul în care, la prima votare, candidatul la funcția de președinte sau de secretar al Comisiei Electorale Centrale nu a întrunit majoritatea absolută de voturi, se organizează votarea repetată la care pot participa și membrii care au candidat la aceeași funcție la prima votare.

(6) În absența președintelui Comisiei Electorale Centrale, precum și în cazul survenirii de drept a vacanței funcției și până la alegerea unui nou președinte, atribuțiile președintelui sunt exercitate de secretar.

Articolul 22. Statutul membrilor Comisiei Electorale Centrale

(1) În calitate de membru al Comisiei Electorale Centrale poate fi numită persoana care îndeplinește cumulativ următoarele condiții:

- a) deține cetățenia Republicii Moldova;
- b) are o experiență profesională de cel puțin 5 ani în domeniul electoral sau 8 ani în domeniul juridic ori al administrației publice;
- c) are o reputație ireproșabilă;
- d) nu are interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate;
- e) în ultimii 5 ani nu are în cazierul privind integritatea profesională înscrisuri cu privire la rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligației prevăzute la art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale.

(2) Pe durata mandatului, membrii Comisiei Electorale Centrale nu au dreptul:

- a) de a fi membri ai partidelor politice;
- b) de a participa și/sau de a contribui în vreun fel la activitățile pe care le desfășoară partidele politice, concurenții electorali, grupurile de inițiativă sau

participanții la referendum, cu excepția exercitării atribuțiilor prevăzute de prezentul cod;

- c) de a face declarații în favoarea sau defavoarea subiecților menționați la lit. b).

(3) Înainte de numire, candidații la funcția de membru al Comisiei Electorale Centrale sunt supuși verificării în condițiile Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice. Informația despre rezultatele verificării se dă publicității de către autoritatea care emite actul administrativ de numire în funcție.

(4) Membrii Comisiei Electorale Centrale dețin funcții de demnitate publică prin numire și se supun prevederilor Legii nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică.

(5) Drepturile și obligațiile membrilor Comisiei Electorale Centrale sunt stipulate în regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 23. Încetarea calității de membru al Comisiei Electorale Centrale

(1) Calitatea de membru al Comisiei Electorale Centrale încetează în caz de:

- a) expirare a mandatului;
- b) demisie;
- c) eliberare din funcție;
- d) imposibilitate definitivă a exercitării atribuțiilor mai mult de 60 de zile consecutive, fapt constatat prin hotărârea comisiei și adus la cunoștința autorității care l-a numit în funcție;
- e) deces.

(2) Membrul Comisiei Electorale Centrale este eliberat din funcție de către autoritatea care l-a numit, în caz de:

- a) adoptare în privința lui a hotărârii judecătorești definitive de condamnare pentru infracțiune săvârșită cu intenție;
- b) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;
- c) aplicare a unei măsuri de ocrotire judiciară sub forma tutelei;
- d) rămânere definitivă a actului de constatare prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către acesta a unui act administrativ, încheierea directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, luarea sau participarea la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;
- e) aflare în incompatibilitate, fapt stabilit prin actul de constatare rămas definitiv;

f) nedepunere a declarației de avere și interese personale sau refuz de a o depune, în condițiile art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;

g) dispunere de către instanța de judecată, prin hotărâre irevocabilă, a confiscării averii nejustificate;

h) nerespectare a cerințelor stabilite la art. 22 alin. (2);

i) constatare a imposibilității exercitării atribuțiilor în condițiile alin. (1) lit. d) din prezentul articol.

(3) În condițiile alin. (2), autoritatea care a numit membrul Comisiei Electorale Centrale inițiază, din oficiu sau la sesizarea entităților responsabile, procedura cu privire la eliberarea lui din funcție, cu emiterea unui act administrativ în acest sens.

(4) Actul administrativ de eliberare din funcție se contestă direct la Curtea de Apel Chișinău conform procedurii stabilite de Codul administrativ.

Articolul 24. Remunerarea membrilor Comisiei Electorale Centrale

(1) Remunerarea membrilor Comisiei Electorale Centrale se efectuează conform prevederilor cadrului normativ aferent. Pentru perioada electorală, la alegerile parlamentare, prezidențiale, locale generale și la referendum republican, acestora li se stabilește o indemnizație lunară în mărimea unui salariu de bază (funcție), iar la alegerile locale noi și referendumuri locale, li se stabilește o indemnizație lunară în mărime de 35% din salariul mediu.

(2) În cazuri excepționale, cu acordul membrilor Comisiei Electorale Centrale, durata timpului de muncă poate deroga de la limita extinsă stabilită conform art. 104 din Codul muncii nr. 154/2003.

Articolul 25. Atribuțiile generale ale Comisiei Electorale Centrale

În calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală:

a) studiază modalitatea organizării și desfășurării alegerilor cu scopul de a perfecționa actele normative în domeniu și procedurile electorale;

b) înaintează Guvernului și Parlamentului propuneri cu privire la oportunitatea operării unor modificări în legislația electorală;

c) elaborează și aprobă regulamente și instrucțiuni menite să perfecționeze procedurile electorale;

d) elaborează și emite avize la proiectele actelor normative transmise spre avizare Comisiei Electorale Centrale de alte autorități publice, precum și opinii pe

marginea sesizărilor privind controlul constituționalității actelor normative în domeniul electoral;

e) elaborează și aprobă planuri de activitate anuale ale comisiei, planuri strategice și rapoarte asupra activităților desfășurate în conformitate cu planurile de activitate stabilite și le publică pe pagina sa web oficială;

f) adoptă strategii de dezvoltare, prin care se asigură stabilirea obiectivelor din domeniul său de activitate;

g) ține și gestionează Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, elaborează și aprobă acte normative privind funcționarea subsistemelor informatice, părți integrante ale acestuia;

h) constituie consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea cu statut permanent;

i) implementează, inclusiv prin intermediul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, programe de educație electorală și civică;

j) pregătește programe de informare a alegătorilor, inclusiv în perioada electorală;

k) oferă instituțiilor mass-media informații cu privire la desfășurarea și organizarea alegerilor (referendumurilor), precum și asigură transparența procedurilor electorale efectuate;

l) acordă consultații părților interesate privind desfășurarea în cadrul alegerilor a activităților de educație electorală și civică;

m) organizează, prin intermediul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, instruirea specializată a funcționarilor electorali, precum și a altor subiecți implicați în procesul electoral, la solicitarea acestora;

n) descrie procedura de atestare/certificare a cunoștințelor și competențelor în domeniul electoral de către Centrul de instruire continuă în domeniul electoral, aprobând un regulament în acest sens;

o) efectuează analize postelectorale în urma desfășurării scrutinelor naționale, inclusiv prin intermediul evenimentelor publice, în vederea identificării curenților de ordin normativ sau de alt tip, precum și analizează fraudele electorale, inclusiv cele presupuse, întreprinde măsuri pentru prevenirea și/sau înlăturarea acestora, formulează concluzii și recomandări în acest sens și le înaintază subiecților care au competența de a le implementa;

p) inițiază procedura de validare a mandatului de deputat în Parlament, în cazul apariției vacanței pentru funcția de deputat, conform procedurii stabilite de prezentul cod;

q) ridică sau declară vacant mandatul de consilier local, în cazurile stabilite de Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local, de Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală și de alte acte normative aferente;

r) atribuie mandatul de consilier în cazul apariției vacanței acestuia, în conformitate cu regulamentul aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale;

s) constată contravenții și încheie procese-verbale cu privire la contravenții în condițiile Codului contravențional;

t) aplică sau solicită aplicarea sancțiunilor, stabilite de prezentul cod, de Legea nr. 294/2007 privind partidele politice și de alte acte normative aferente, pentru încălcarea legislației electorale, precum și sesizează organele competente privind faptele pasibile de răspundere contravențională sau penală;

u) conlucrează cu organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale, cu autoritățile electorale ale altor state în scopul efectuării schimbului de experiență și al identificării celor mai bune practici în domeniul electoral;

v) participă în cadrul asociațiilor electorale regionale și internaționale și decide asupra calității sale în calitate de membru al acestora, precum și asupra efectuării plăților aferente participării și/sau înregistrării în calitate de membru al acestora;

w) dispune de drept de acces la informațiile deținute de autoritățile publice de toate nivelurile și la registrele de stat, precum și la datele deținute de instituțiile private și băncile licențiate, inclusiv la datele cu caracter personal, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal;

y) prelucrează date cu caracter personal în calitate de operator, în condițiile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal;

z) asigură, de comun cu Consiliul Electoral Central din Găgăuzia, exercitarea și protecția drepturilor electorale ale cetățenilor Republicii Moldova în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor regionale, precum și acordă asistența informațională, metodologică necesară, contribuie la dezvoltarea profesională a angajaților organelor electorale.

**Articolul 26. Atribuțiile Comisiei Electorale Centrale în domeniul
supravegherii și controlului privind finanțarea partidelor
politice și a campaniilor electorale**

(1) În calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, Comisia Electorală Centrală:

a) elaborează și adoptă actele administrative necesare pentru aplicarea și respectarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;

b) elaborează documente cu caracter de îndrumare (formulare, ghiduri, norme metodologice), aprobate prin dispoziție a președintelui Comisiei Electorale Centrale, în scopul asistenței activității financiare și al instruirii partidelor politice, concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă în privința drepturilor, obligațiilor și responsabilităților acestora în procesul de administrare a finanțelor;

c) colectează și sistematizează rapoartele privind gestiunea financiară a partidelor politice, rapoartele privind auditul partidelor politice, rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale prezentate de concurenții electorali sau

participanții la referendum și rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă;

d) analizează și verifică informația din rapoartele prezentate în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, adoptă hotărâri executorii privind rezultatele verificării;

e) asigură publicarea pe pagina sa web oficială a informațiilor și a rapoartelor prezentate în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice;

f) examinează sesizările și contestațiile privind încălcarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă;

g) conlucrează, în vederea asigurării respectării legislației privind finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă, cu autoritățile publice centrale și ale administrației publice locale, precum și cu alte instituții sau entități, indiferent de forma juridică de organizare;

h) cooperează și acordă asistență informațională la elaborarea unor studii independente de monitorizare a finanțării partidelor politice, a campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă;

i) studiază și monitorizează aplicarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă, înaintează Parlamentului și Guvernului propuneri privind modificarea cadrului normativ în acest domeniu;

j) prezintă anual Parlamentului, până la data de 1 iunie, un raport privind finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și/sau a activității grupurilor de inițiativă;

k) exercită alte atribuții de supraveghere și control al respectării legislației cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă, în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice.

(2) Exercițarea supravegherii și controlului privind finanțarea campaniilor electorale în sensul prezentului articol se aplică corespunzător și activității grupurilor de inițiativă.

Articolul 27. Atribuțiile Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală

În perioada electorală, Comisia Electorală Centrală are următoarele atribuții:

a) supraveghează executarea prevederilor prezentului cod și ale altor acte normative care conțin dispoziții referitoare la desfășurarea alegerilor și a referendumurilor;

b) aprobă programul calendaristic al acțiunilor electorale și supraveghează executarea în termenele stabilite a măsurilor și a acțiunilor prevăzute de acesta;

c) coordonează activitatea tuturor organelor electorale în vederea organizării și desfășurării alegerilor în condițiile prezentului cod;

d) constituie circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție, supraveghează activitatea organelor electorale ierarhic inferioare;

e) emite hotărâri privind activitatea organelor electorale, procedurile electorale, modul de organizare și desfășurare a alegerilor și aspectele tehnico-administrative;

f) decide degrevarea și/sau convocarea membrilor consiliilor electorale, aprobă statele de personal și determină numărul funcționarilor electorali ai consiliilor și birourilor electorale care pot fi degrevați/convocați, inclusiv termenul pentru care sunt degrevați/convocați;

g) în baza datelor prezentate de Agenția Servicii Publice, publică lista partidelor politice care au dreptul de a participa la alegeri;

h) aduce la cunoștința publică numărul de consilieri în funcție de numărul de locuitori ai unității administrativ-teritoriale la data de 1 ianuarie a anului în care au loc alegerile, conform datelor din Registrul de stat al populației prezentate de Agenția Servicii Publice;

i) asigură întocmirea și verificarea listelor electorale, colaborând în acest scop cu autoritățile administrației publice centrale și locale, cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, cu misiunile diplomatice și oficiile consulare;

j) distribuie mijloacele financiare prevăzute pentru desfășurarea alegerilor și coordonează procesul de asigurare tehnico-materială a alegerilor;

k) stabilește modelul buletinelor de vot, al documentelor, al formularelor și al altor acte ce țin de desfășurarea alegerilor, precum și modelul ștampilelor utilizate de organele electorale, inclusiv parametri tehnici și/sau standardele aferente echipamentului electoral;

l) elaborează documente privind optimizarea și uniformizarea aplicării procedurilor electorale ce țin de organizarea, amenajarea și dotarea localurilor secțiilor de votare cu echipamente și utilaje necesare desfășurării în bune condiții a procesului de votare;

m) examinează comunicările autorităților publice în probleme ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor;

n) soluționează chestiuni privind modul de participare la alegeri a cetățenilor care în ziua votării se află în afara țării;

o) monitorizează respectarea principiului egalității de gen în cadrul procesului electoral;

p) conlucrează cu mass-media și asociațiile obștești în vederea organizării evenimentelor de educație electorală și civică a alegătorilor și de informare privind desfășurarea procesului electoral;

q) oferă alegătorilor informații electorale prin intermediul instituțiilor mass-media și oricând la cerere;

r) organizează consultări prealabile cu partidele politice, blocurile electorale, precum și cu reprezentanții instituțiilor mass-media și asigură semnarea de către aceștia, până la începerea campaniei electorale, a Codului de conduită;

s) examinează cererile și contestațiile în condițiile prezentului cod, adoptă hotărâri executorii pe marginea lor;

t) asigură efectuarea celui de-al doilea tur de scrutin, a votării repetate, a alegerilor anticipate, noi și parțiale, în condițiile prezentului cod;

u) sistematizează informațiile privind prezentarea alegătorilor la votare, face totalurile preliminare ale alegerilor și aduce la cunoștința publică rezultatele finale;

v) face bilanțul alegerilor pe țară și, după caz, prezintă Curții Constituționale raportul cu privire la rezultatele alegerilor.

Articolul 28. Conlucrarea Comisiei Electorale Centrale cu alte entități în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor

(1) În calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală conlucrează cu autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și cu unele entități care, în procesul de organizare și desfășurare a scrutinelor, au următoarele responsabilități suplimentare, conform domeniului lor de activitate:

1) Ministerul Afacerilor Interne:

a) asigurarea securității tuturor persoanelor care participă la alegeri;

b) asigurarea securității și a ordinii publice în locurile și localurile de desfășurare a întâlnirilor concurenților electorali sau ale altor subiecți cu alegătorii în teritoriu, inclusiv din perspectiva respectării măsurilor de sănătate publică expuse în hotărârile adoptate de către Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică;

c) acordarea asistenței organelor electorale și autorităților administrației publice locale în vederea păstrării bunurilor materiale la consiliile și birourile electorale, a escortării transportării buletinelor de vot, precum și a asigurării integrității acestora și a altei documentații electorale;

d) prevenirea, contracararea și constatarea contravențiilor și a infracțiunilor în procesul electoral;

e) acordarea asistenței președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare la asigurarea ordinii publice în ziua alegerilor, în localul de votare și pe o rază de 100 de metri de la acesta;

f) desfășurarea instructajelor pentru funcționarii electorali privind măsurile de apărare împotriva incendiilor și acțiunile ce urmează a fi întreprinse în caz de incendiu;

g) asigurarea capacității de intervenție a forțelor și mijloacelor din subordine pentru reacționare operativă în caz de incendiu și/sau în alte situații de urgență;

h) acordarea de suport organelor electorale cu scopul de a asigura respectarea actelor administrative cu privire la finanțarea competitorilor electorali, precum și delegarea, după caz, a personalului calificat pentru constituirea grupurilor de lucru în acest sens;

2) Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale:

- a) monitorizarea alimentării fără întrerupere cu energie electrică a tuturor sediilor organelor electorale;
- b) asigurarea căilor de acces către localurile secțiile de votare;
- c) acordarea, la solicitarea autorităților administrației publice locale și/sau a organelor electorale, a asistenței informaționale privind antrenarea agenților transportatori din teritoriu la efectuarea transporturilor;

3) Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene:

- a) acordarea asistenței necesare, în limitele competenței și ale cadrului legal aferent, la organizarea și desfășurarea alegerilor în secțiile de votare constituite în străinătate;

- b) asigurarea cu personal și acordarea asistenței logistice în procesul de constituire și funcționare a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate;

- c) colaborarea în vederea acreditării instituțiilor mass-media de peste hotare la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene pentru reflectarea procesului electoral din Republica Moldova;

- d) coordonarea procesului de transportare, transmitere și returnare de la birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate a buletinelor de vot, precum și a tuturor materialelor ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor;

4) Biroul politici de reintegrare, în comun cu autoritățile administrației publice locale din Zona de Securitate și cu Delegația Republicii Moldova în Comisia Unificată de Control, întreprinde, în perimetrul aflat sub controlul efectiv al autorităților Republicii Moldova, toate măsurile posibile, menite să faciliteze:

- a) prezentarea propunerilor de organizare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului a secțiilor de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale;

- b) acordarea de sprijin pentru aducerea la cunoștința publică a informației despre adresele secțiilor de votare și sediul birourilor electorale, a modalității de contact;

- c) asigurarea accesului alegătorilor la procesul electoral și la organele electorale respective;

- d) acordarea suportului în aducerea la cunoștința publică a timpului și locului votării pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului;

- e) organizarea și desfășurarea campaniei de informare și educație electorală pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului;

5) Serviciul de Informații și Securitate:

- a) asigurarea securității acțiunilor privind confecționarea matriței buletinelor de vot, tipărirea și distribuirea buletinelor de vot, lichidarea matriței;

- b) neadmiterea accesului neautorizat la mijloacele tehnice de tipărire a buletinelor de vot și a altor documente electorale, inclusiv la procesul de tipărire a acestora;

- c) în limita competenței și a cadrului legal existent, asigurarea securității informaționale a conexiunilor în cadrul Sistemului informațional automatizat de stat

„Alegeri”, inclusiv a securității cibernetice a activității Comisiei Electorale Centrale privind organizarea și desfășurarea alegerilor;

d) în limita competenței și cadrului legal existent, informarea Comisiei Electorale Centrale despre abaterile în procesul finanțării campaniilor electorale și/sau a grupurilor de inițiativă;

6) Ministerul Finanțelor:

a) acordarea de suport organelor electorale în activitatea de control al respectării legislației cu privire la finanțarea activității grupurilor de inițiativă și finanțarea campaniilor electorale, precum și delegarea personalului calificat pentru constituirea unui grup de lucru în acest sens;

b) elaborarea și aprobarea Regulamentului privind modul de acordare a creditelor fără dobândă concurenților electorali în vederea desfășurării campaniei electorale;

7) Banca Națională a Moldovei – supravegherea accesului liber și egal al concurenților electorali, al participanților la referendum și al grupurilor de inițiativă la serviciile bancare;

8) băncile licențiate din țară – asigurarea accesului liber și egal al concurenților electorali, al participanților la referendum și al grupurilor de inițiativă la serviciile bancare;

9) Agenția Proprietății Publice – asigurarea funcționalității tipografiilor de stat în vederea prestării serviciilor de tipărire a buletinelor de vot;

10) Agenția Servicii Publice:

a) actualizarea datelor despre cetățeni din Registrul de stat al populației;

b) prezentarea, la solicitarea Comisiei Electorale Centrale, a informațiilor privind evidența populației, precum și a altor date relevante pentru buna organizare a scrutinelor;

c) eliberarea, la solicitarea cetățenilor Republicii Moldova, în termen rezonabil, dar nu mai târziu de ziua alegerilor, a actelor de identitate necesare votării;

11) Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației – supravegherea funcționării rețelelor de comunicații mobile și fixe în perimetrul sediului consiliilor electorale de circumscripție și al birourilor electorale ale secțiilor de votare;

12) Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică:

a) asigurarea conexiunii securizate în cadrul rețelei informaționale, parte componentă a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”;

b) asigurarea securității cibernetice a sistemului informațional la sediul Comisiei Electorale Centrale în limitele sistemului de telecomunicații al autorităților administrației publice;

13) Î.S. „Radiocomunicații” – asigurarea difuzării neîntrerupte a programelor de radio și de televiziune naționale care reflectă alegerile conform legislației;

14) S.A. „Moldtelecom”:

a) la solicitarea autorităților administrației publice locale, a întreprinderilor, a instituțiilor, a organizațiilor și a funcționarilor electorali – asigurarea conectării

(inclusiv mutarea rețelelor), conform posibilităților tehnice, a rețelelor de telefonie fixă și internet în sediile consiliilor electorale și ale birourilor electorale ale secțiilor de votare, pe bază de contract;

b) asigurarea funcționării fără întrerupere a rețelelor de telefonie fixă, în special la sediile consiliilor electorale de circumscripție și ale birourilor electorale ale secțiilor de votare;

15) operatorii sistemului de distribuție de energie electrică – asigurarea fără întrerupere cu energie electrică a sediilor consiliilor electorale de circumscripție și ale birourilor electorale ale secțiilor de votare, potrivit zonelor teritoriale de activitate;

16) autoritățile administrației publice locale:

a) asigurarea actualizării dispozițiilor privind desemnarea persoanelor responsabile de listele electorale din cadrul autorităților administrației publice locale;

b) asigurarea actualizării listelor electorale de către persoanele desemnate în acest scop;

c) adoptarea deciziilor privind stabilirea și garantarea unui minim de locuri speciale de afișaj electoral și asigurarea unui minim de localuri pentru desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii, cu punerea lor la dispoziție, conform termenului stabilit în programul calendaristic, aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale;

d) asigurarea respectării principiului egalității de gen în procesul de desemnare a persoanelor în componența organelor electorale;

e) în limita competenței, asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități în localurile unde sunt amplasate secțiile de votare;

f) asigurarea, la nivel local, a căilor de acces către secțiile de votare;

g) examinarea, în comun cu reprezentanții Agenției pentru Supravegherea Tehnică, a stării de apărare împotriva incendiilor la localurile unde vor fi amplasate secțiile de votare și la cele unde vor fi desfășurate întâlnirile cu alegătorii, precum și asigurarea respectării cerințelor legale de securitate la incendiu și protecție civilă.

(2) În procesul de organizare și desfășurare a alegerilor, Comisia Electorală Centrală poate stabili, prin hotărâre, și alte responsabilități suplimentare, conform domeniului de activitate, pentru unele autorități ale administrației publice centrale și pentru autoritățile administrației publice locale, precum și pentru unele instituții sau entități, indiferent de forma juridică de organizare. Hotărârea comisiei adoptată în acest sens este executorie pentru toate autoritățile administrației publice centrale și locale, pentru persoanele fizice și juridice, indiferent de domeniul de activitate și forma juridică de organizare.

Articolul 29. Aparatul Comisiei Electorale Centrale

(1) Comisia Electorală Centrală este asistată de un aparat ale cărui structură și efectiv-limită se aprobă de către aceasta. Statul de personal se aprobă de președintele comisiei.

(2) Personalul aparatului este compus din funcționari publici, supuși reglementărilor Legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, și personal contractual, care desfășoară activități auxiliare, supus reglementărilor legislației muncii. Personalul aparatului este numit sau angajat în funcție, în condițiile legii, de către președintele comisiei.

(3) Remunerarea salariaților permanenți ai aparatului Comisiei Electorale Centrale se efectuează conform prevederilor cadrului normativ aferent. Pentru perioada electorală, la alegerile parlamentare, prezidențiale, locale generale și referendum republican, acestora li se stabilește o indemnizație lunară în mărimea unui salariu de bază (funcție), iar la alegerile locale noi și referendumuri locale, li se stabilește lunar o indemnizație în mărime de 35% din salariul mediu.

(4) În cazuri excepționale, cu acordul salariatului, durata timpului de muncă poate deroga de la limita extinsă stabilită la art. 104 din Codul muncii nr. 154/2003 și art. 19 din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

(5) În perioada electorală, indiferent de tipul scrutinului, Comisia Electorală Centrală angajează, după caz, prin contract individual de muncă, personal în cadrul aparatului comisiei, degrevând persoanele respective de atribuțiile de la locul de muncă permanent.

Articolul 30. Finanțarea Comisiei Electorale Centrale

(1) Comisia Electorală Centrală se finanțează din bugetul de stat în limita alocațiilor bugetare aprobate prin legea bugetară anuală.

(2) Bugetul Comisiei Electorale Centrale se elaborează, se aprobă și se administrează conform principiilor, regulilor și procedurilor prevăzute de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.

(3) Președintele Comisiei Electorale Centrale organizează și implementează sistemul de control intern managerial și poartă răspundere managerială pentru gestionarea finanțelor publice și administrarea patrimoniului public, în conformitate cu principiile bunei guvernări.

Articolul 31. Ședințe și activități ale Comisiei Electorale Centrale

(1) Ședințele Comisiei Electorale Centrale se convoacă de către președintele acesteia din proprie inițiativă sau la cererea a trei membri ai comisiei. În cazul în care membrii comisiei cer convocarea ședinței, decizia de convocare va fi luată în cel mult 48 de ore de la prezentarea cererii.

(2) Ședințele Comisiei Electorale Centrale sunt deliberative dacă la ele participă majoritatea absolută a membrilor săi.

(3) Toate ședințele Comisiei Electorale Centrale sunt deschise pentru reprezentanții mass-mediei și pentru public. Ședințele se anunță cu cel puțin 24 de ore înainte de desfășurarea lor, cu excepția ședințelor din perioada electorală, când se anunță într-un termen mai scurt în virtutea faptului că problemele cer o examinare urgentă.

(4) Comisia Electorală Centrală asigură transparența procedurilor electorale, fapt ce permite mass-mediei și populației să aprecieze activitatea comisiei.

Articolul 32. Actele administrative ale Comisiei Electorale Centrale

(1) Comisia Electorală Centrală adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor săi. Hotărârile de modificare și de abrogare a hotărârilor adoptate anterior se adoptă în aceleași condiții.

(2) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale, adoptate în limitele competenței acesteia, sunt acte administrative cu caracter individual sau normativ, executorii pentru organele electorale inferioare, pentru autoritățile publice, întreprinderi, instituții și organizații, indiferent de forma juridică de organizare, pentru persoanele cu funcții de răspundere, partidele politice și organele acestora, concurenții electorali și alți subiecți cărora li se adresează, precum și pentru toți cetățenii.

(3) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale cu caracter individual intră în vigoare la data adoptării sau la data indicată în textul acesteia, iar hotărârile cu caracter normativ intră în vigoare conform art. 56 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

(4) Hotărârile adoptate se semnează de președintele Comisiei Electorale Centrale, iar în lipsa acestuia de secretar. În cazul lipsei președintelui și a secretarului, hotărârile Comisiei Electorale Centrale se semnează de președintele ședinței.

(5) Hotărârile Comisiei Electorale Centrale se plasează, în termen de 24 de ore de la adoptare, pe pagina web oficială a acesteia, iar hotărârile cu caracter normativ se publică și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(6) Membrii Comisiei Electorale Centrale care nu sunt de acord cu hotărârile adoptate au dreptul să-și exprime în scris opinia separată, în termen de 24 de ore de la adoptare, care se anexează la hotărârile respective.

Articolul 33. Centrul de instruire continuă în domeniul electoral

(1) Centrul de instruire continuă în domeniul electoral este o instituție publică fondată de Comisia Electorală Centrală, care realizează activități de instruire, educație, cercetare și informare în domeniul electoral.

(2) În condițiile regulamentului aprobat de Comisia Electorală Centrală, centrul instruește și certifică funcționarii electorali, precum și alte categorii de persoane interesate și/sau antrenate în procesul electoral.

(3) Centrul dezvoltă și implementează programe de educație electorală și civică destinate tuturor categoriilor de cetățeni.

(4) Centrul are personalitate juridică, dispune de sigiliu cu imaginea stemei de stat, patrimoniu propriu, autonomie administrativă, științifică și didactică.

(5) Centrul se finanțează din contul mijloacelor prevăzute distinct în bugetul Comisiei Electorale Centrale. Sunt acceptate și alte surse de finanțare, neinterzise de lege, care vor deveni parte componentă a bugetului Comisiei Electorale Centrale și, implicit, a bugetului public național.

(6) Regulamentul de activitate al centrului se aprobă de Comisia Electorală Centrală.

(7) Remunerarea salariaților permanenți ai centrului se efectuează conform prevederilor cadrului normativ aferent. Pentru perioada electorală, la alegerile parlamentare, prezidențiale, locale generale și referendum republican, acestora li se stabilește lunar o indemnizație în mărimea unui salariu de bază (funcție), iar pentru alegerile locale noi și referendumuri locale, li se stabilește lunar o indemnizație în mărime de 35% din salariul mediu.

(8) În cazuri excepționale, cu acordul salariaților, durata timpului de muncă poate deroga de la limita extinsă stabilită la art. 104 din Codul muncii nr. 154/2003.

Secțiunea a 2-a

Circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție

Articolul 34. Constituirea circumscripțiilor electorale

(1) Comisia Electorală Centrală constituie circumscripțiile electorale permanente, care corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea ale Republicii Moldova, unității teritoriale autonome Găgăuzia, municipiilor Chișinău și Bălți. În condiții similare, comisia constituie circumscripții electorale de nivelul al doilea pentru secțiile de votare din străinătate și cele pentru localitățile din stânga Nistrului.

(2) Cu cel puțin 55 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisia Electorală Centrală aduce la cunoștința publică denumirea și numărul de ordine atribuit circumscripțiilor electorale de nivelul al doilea.

(3) Circumscripțiile electorale de nivelul întâi corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi ale Republicii Moldova și se constituie în condițiile stabilite de titlul V și capitolul XV.

Articolul 35. Constituirea consiliilor electorale de circumscripție

(1) Comisia Electorală Centrală constituie consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea, care activează permanent, sunt formate dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane.

(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, al referendumurilor republicane și al alegerilor locale generale, componența nominală a consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea se confirmă de către Comisia Electorală Centrală cu cel puțin 50 de zile înainte de ziua alegerilor.

(3) În componența consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea activează, cu statut permanent, președintele acestuia, care este numit în funcție conform Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Pe durata exercitării atribuțiilor, președintelui consiliului electoral de circumscripție îi sunt aplicabile restricțiile prevăzute la art. 22 alin. (2) din prezentul cod.

(4) Ceilalți membri ai consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea sunt desemnați cu cel puțin 55 de zile înainte de ziua alegerilor, după cum urmează:

a) doi membri sunt desemnați de către judecătoria în a cărei rază teritorială se află consiliul electoral de circumscripție respectiv;

b) doi membri sunt desemnați de către consiliul local de nivelul al doilea în a cărui rază teritorială se află consiliul electoral de circumscripție respectiv;

c) câte un membru este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.

(5) Pentru funcția de membru al consiliului electoral de orice nivel se desemnează persoane care au urmat cursuri de instruire în cadrul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral și dețin certificate de calificare corespunzătoare valabile la data confirmării. Candidaturile pentru consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea propuse de către judecătoriile și consiliile locale trebuie să aibă studii superioare juridice sau în domeniul administrației publice.

(6) În cazul alegerilor și al referendumurilor locale, consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi se constituie de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea sau, după caz, de Comisia Electorală Centrală. Consiliile electorale respective se constituie dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane, cu minimum 40 de zile înainte de ziua scrutinului.

(7) Pentru constituirea consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi, cu cel puțin 45 de zile înainte de ziua alegerilor, candidaturile a 2 membri se propun de către consiliul local de nivelul întâi, iar în cazul în care lipsesc aceste propuneri, locurile rămase sunt completate de Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali. Candidaturile celorlalți membri se propun de către partidele politice reprezentate în Parlament, câte unul de la fiecare partid politic. În măsura posibilităților, în componența consiliilor electorale de circumscripție se includ persoane cu studii juridice superioare sau în domeniul administrației publice.

(8) În cazul în care partidele politice nu prezintă candidaturile lor în componența consiliului electoral de circumscripție cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a acestuia, numărul necesar de candidaturi se completează de către consiliile locale. Dacă acestea nu prezintă candidaturi, precum și în cazul în care, după prezentarea candidaturilor de către toți subiecții cu acest drept, numărul acestora nu este suficient sau componența consiliului electoral de circumscripție constituie un număr par, locurile rămase sunt completate de Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.

(9) În termen de 3 zile de la data confirmării componenței nominale a consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea, membrii acestuia aleg din rândul lor secretarul consiliului respectiv. În aceleași termen de la constituire, membrii consiliului electoral de circumscripție de nivelul întâi aleg din rândul lor președintele și secretarul consiliului respectiv. Rezultatele acestor alegeri se comunică imediat Comisiei Electorale Centrale și, după caz, consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea corespunzător.

(10) În perioada electorală, consiliul electoral de circumscripție adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.

(11) Particularitățile de organizare și funcționare a consiliului electoral de circumscripție sunt stipulate în regulamentul de activitate al acestuia, aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(12) Pentru secțiile de votare din străinătate, Comisia Electorală Centrală va forma un consiliu electoral distinct, cu sediul în municipiul Chișinău, care va asigura organizarea proceselor electorale pentru secțiile de votare constituite peste hotare.

(13) Pentru secțiile de votare pentru localitățile din stânga Nistrului, Comisia Electorală Centrală va forma un consiliu electoral distinct, cu sediul în municipiul Chișinău, care va asigura organizarea proceselor electorale pentru secțiile de votare constituite pentru localitățile din stânga Nistrului.

(14) Consiliul electoral de circumscripție este asistat în perioada electorală de un aparat al cărui stat de personal se aprobă de Comisia Electorală Centrală la propunerea consiliului electoral de circumscripție.

Articolul 36. Consiliul Electoral Central al Găgăuziei

(1) Componenta Consiliului Electoral Central al Găgăuziei se aprobă de Adunarea Populară a Găgăuziei în conformitate cu prevederile art. 12 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) și cu actele normative locale. În cazul alegerilor pentru Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și al alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale, precum și în cazul referendumurilor, Consiliul Electoral Central al Găgăuziei, format din președinte și secretar, exercită atribuțiile consiliului electoral de circumscripție și este suplinit cu membri în modul prevăzut la art. 35 din prezentul cod.

(2) Președintele și secretarul Consiliului Electoral Central al Găgăuziei se aleg de membrii acestuia. Comisia Electorală Centrală, prin hotărâre, în condițiile prezentului cod și în conformitate cu Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, le confirmă statutul de persoane care dețin funcții de demnitate publică.

(3) Finanțarea curentă a Consiliului Electoral Central al Găgăuziei, precum și finanțarea necesară organizării și desfășurării alegerilor regionale se realizează din bugetul Găgăuziei. Finanțarea necesară organizării și desfășurării alegerilor pentru Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, a alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale, precum și cea necesară desfășurării

referendumurilor se realizează din bugetul Comisiei Electorale Centrale, din mijloacele prevăzute pentru alegeri.

(4) Pe perioada exercitării atribuțiilor sale, Consiliul Electoral Central al Găgăuziei este asistat de un aparat de lucru, ale cărui structură și efectiv-limită se aprobă de către acesta. Pe durata perioadei electorale, Consiliul Electoral Central al Găgăuziei este în drept să angajeze în baza contractelor individuale de muncă, pe durată determinată, personal suplimentar, în limitele stabilite de Comisia Electorală Centrală.

(5) Consiliul Electoral Central al Găgăuziei are acces la Registrul de stat al alegătorilor în condițiile stabilite de Comisia Electorală Centrală.

(6) Președintele și secretarul Consiliului Electoral Central al Găgăuziei pot participa, fără drept de vot, la ședințele Comisiei Electorale Centrale.

(7) În perioada dintre alegeri, președintele Consiliului Electoral Central din Găgăuzia exercită atribuțiile prevăzute la art. 37 alin. (2).

(8) Pe durata exercitării atribuțiilor, președintelui și secretarului Consiliului Electoral Central al Găgăuziei le sunt aplicabile condițiile de eligibilitate, garanțiile și restricțiile prevăzute la art. 20 alin. (8), art. 22 alin. (1)–(4) și art. 23.

(9) Mandatul funcției de președinte și secretar al Consiliului Electoral Central al Găgăuziei poate înceta înainte de termen în condițiile prevăzute la art. 22 din Legea 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică și în caz de rechemare în conformitate cu prevederile stabilite de actele normative locale.

Articolul 37. Atribuțiile consiliului electoral de circumscripție

(1) În perioada electorală, consiliul electoral de circumscripție are următoarele atribuții:

a) exercită controlul asupra executării prevederilor prezentului cod și a altor acte normative care conțin prevederi referitoare la desfășurarea alegerilor;

b) constituie, în condițiile prezentului cod, circumscripțiile electorale de nivelul întâi și secțiile de votare, consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi și birourile electorale ale secțiilor de votare, supraveghează activitatea acestora;

c) propune degrevarea sau, după caz, convocarea membrilor consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea și aprobarea statului de personal al aparatului acestuia;

d) decide degrevarea sau, după caz, convocarea membrilor consiliilor electorale de nivelul întâi, după caz, și al birourilor electorale pe perioada activității lor în componența acestor consilii și birouri;

e) distribuie birourilor electorale ale secțiilor de votare, după caz, consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi mijloace financiare, precum și asigură aprovizionarea acestora cu materiale și formulare ale documentelor electorale necesare organizării și desfășurării în bune condiții a procesului electoral;

f) examinează comunicările și sesizările ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor, depuse de autoritățile administrației publice locale, de întreprinderile, instituțiile și organizațiile implicate în procesul electoral, întreprinde măsuri pe marginea celor comunicate ori sesizate;

g) decide asupra cererilor de înregistrare a grupurilor de inițiativă, a candidaților independenți și a candidaților/listelor de candidați din partea partidelor politice în cadrul alegerilor locale, aduce la cunoștința publică informații despre aceștia;

h) recepționează, examinează și publică rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale ale candidaților independenți în cadrul alegerilor locale, precum și cele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă constituite în vederea colectării semnăturilor pentru susținerea candidaților respectivi;

i) asigură accesul publicului la declarațiile de avere și interese personale ale concurenților electorali înregistrați în alegerile locale, conform prevederilor prezentului cod;

j) examinează cererile și contestațiile asupra hotărârilor și a acțiunilor/inacțiunilor birourilor electorale ale secțiilor de votare, după caz, ale consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi;

k) examinează cererile și contestațiile asupra acțiunilor/inacțiunilor concurenților electorali și ale grupurilor de inițiativă înregistrate, precum și cele cu privire la finanțarea campaniilor electorale ale candidaților independenți în alegerile locale;

l) colectează și sistematizează informații de la birourile electorale ale secțiilor de votare privind deschiderea secțiilor de votare, prezența alegătorilor la votare, după caz, existența incidentelor la secțiile de votare, rezultatele preliminare ale alegerilor și le remite, prin intermediul Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” sau prin alte mijloace, Comisiei Electorale Centrale;

m) centralizează rezultatele votării din circumscripție, prezintă Comisiei Electorale Centrale documentele și materialele electorale, asigură afișarea acestora la sediul său și al administrației publice locale, în condițiile prezentului cod și ale instrucțiunii aprobate de comisie în acest sens;

n) aprobă, prin hotărâre, procesul-verbal privind rezultatele alegerilor locale din circumscripția electorală respectivă, confirmă sau infirmă legalitatea acestora;

o) declară candidații aleși, atribuie și validează, odată cu confirmarea legalității alegerilor locale, mandatele primarilor aleși și ale consilierilor locali, confirmă lista candidaților supleanți, cu adoptarea hotărârilor în acest sens;

p) asistă organele electorale ierarhic superioare în procesul de realizare a atribuțiilor de supraveghere și control în domeniul finanțării campaniilor electorale și partidelor politice;

q) exercită alte acțiuni ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor.

(2) Președintele consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea exercită următoarele atribuții:

a) reprezintă consiliul în relațiile cu Comisia Electorală Centrală, cu alte autorități publice, întreprinderi, instituții, mass-media, organizații, partide politice, concurenții electorali, precum și cu cetățenii;

b) asigură păstrarea bunurilor primite de la autoritatea administrației publice locale și Comisia Electorală Centrală, purtând răspundere materială conform legislației;

c) gestionează mijloacele financiare alocate consiliului;

d) emite acte administrative, în limitele competenței sale, în vederea organizării activității consiliului;

e) încheie, în numele consiliului, contracte aferente organizării și desfășurării activității permanente în circumscripție, precum și contracte individuale de muncă, contracte de prestări servicii pentru perioada îndeplinirii unor activități permanente;

f) informează membrii consiliului, alegătorii și subiecții vizați privind punerea în aplicare, în limita competențelor stabilite, a hotărârilor Comisiei Electorale Centrale, precum și a altor acte administrative privind aplicarea procedurilor electorale;

g) participă la procedurile de actualizare a datelor și informațiilor cuprinse în Registrul de stat al alegătorilor, precum și la procedurile de verificare și actualizare a listelor electorale din circumscripția electorală respectivă;

h) contribuie, în limitele funcționale stabilite, la realizarea de către Comisia Electorală Centrală a atribuțiilor de supraveghere și control privind respectarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;

i) acordă asistență în organizarea și desfășurarea activităților de educație electorală și civică, organizate de Comisia Electorală Centrală și Centrul de instruire continuă în domeniul electoral;

j) acordă asistență în procesul de instruire și certificare a subiecților electorali de către Centrul de instruire continuă în domeniul electoral;

k) monitorizează respectarea principiului egalității de gen de către subiecții participanți la procesul electoral prin verificarea documentelor, sistematizarea și prezentarea datelor statistice în acest sens;

l) exercită și alte atribuții prevăzute de prezentul cod, de regulamentul de activitate al consiliului electoral, aprobat de comisie, precum și de alte acte normative în domeniul electoral.

Secțiunea a 3-a

Secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare

Articolul 38. Constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare

(1) Pentru a efectua votarea și numărarea voturilor, circumscripțiile electorale se divizează în secții de votare.

(2) Secțiile de votare se constituie de către consiliile electorale de circumscripție în localități, în baza propunerilor primarilor orașelor (municipiilor) și ai satelor (comunelor), cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, și vor cuprinde cel puțin 30 și cel mult 3000 de alegători. La propunerea primarilor orașelor (municipiilor) și ai satelor (comunelor), plafonul de 3000 de alegători poate fi depășit cu cel mult 10%. Pentru alegerile de orice nivel și pentru referendumurile republicane, secțiile de votare se constituie în același termen. Sediile secțiilor de votare se stabilesc, de regulă, la parterul sediilor aflate în proprietate publică și se amenajează astfel încât să faciliteze accesul în ele al persoanelor în vârstă și cu dizabilități.

(3) Secții de votare speciale pot fi constituite pe lângă spitale, sanatorii, maternități, aziluri și cămine pentru bătrâni. Aceste secții de votare trebuie să includă cel puțin 30 de alegători.

(4) Persoanele care își satisfac serviciul militar votează la secția de votare din localitatea în care este dislocată unitatea militară.

(5) În cazul alegerilor locale noi, parțiale, al referendumului local, când nu se constituie consiliu electoral de circumscripție de nivelul al doilea, secțiile de votare și birourile electorale ale acestora se constituie de către consiliul electoral de circumscripție de nivelul întâi.

(6) Consiliul electoral de circumscripție numerotează secțiile de votare din circumscripție și aduce la cunoștința publică informația despre hotarele fiecărei secții de votare, adresa sediului birourilor electorale ale secțiilor de votare, adresa localului pentru votare și modalitatea de contact.

(7) Secțiile de votare se numerotează începând cu localitatea de reședință a consiliului electoral de circumscripție și continuând, în ordine alfabetică, cu cele din municipii, orașe, comune și sate.

(8) Autoritățile locale oferă birourilor electorale ale secțiilor de votare informații și sprijin, necesare în exercitarea atribuțiilor lor prevăzute de prezentul cod.

(9) Birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie de către consiliile electorale de circumscripție cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor, dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 11 persoane.

(10) Membrii biroului electoral al secției de votare se desemnează după cum urmează:

- a) 3 membri sunt desemnați de către consiliul local;
- b) câte unul este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.

(11) În cazul în care partidele politice nu prezintă candidaturile lor în componența biroului electoral al secției de votare cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a biroului, numărul necesar de membri se completează de către consiliul local. Dacă acesta nu prezintă candidaturile, precum și în cazul în care după prezentarea de către toți subiecții cu acest drept numărul acestora nu este suficient sau componența biroului electoral al secției de votare constituie un număr par, locurile rămase sunt completate de consiliul electoral de circumscripție, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, din rândul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.

(12) Pentru funcția de membru al biroului electoral al secției de votare se propun doar persoane care au urmat cursuri de perfecționare în cadrul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral și dețin certificate de calificare corespunzătoare valabile la data confirmării. În măsura posibilităților, în componența birourilor electorale se includ persoane cu studii juridice superioare sau în domeniul administrației publice.

(13) În termen de două zile de la data constituirii biroului electoral al secției de votare, membrii acestuia aleg din rândul lor președintele și secretarul biroului, comunicând imediat rezultatele acestor alegeri consiliului electoral de circumscripție și aducând la cunoștința publică componența biroului electoral, sediul și modalitatea de contact.

(14) Biroul electoral al secției de votare adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.

(15) Particularitățile de organizare și funcționare a biroului electoral al secției de votare sunt stipulate în regulamentul de activitate al acestuia, aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(16) În scopul asigurării și realizării dreptului electoral, Comisia Electorală Centrală poate constitui secții de votare și birouri electorale ale secțiilor de votare și în alte cazuri.

Articolul 39. Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate și a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate

(1) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova pot fi organizate una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data alegerilor.

(2) Secțiile de votare constituite în străinătate vor activa în conformitate cu particularitățile prevăzute de prezentul cod și vor fi organizate cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor.

(3) În afară de secțiile de votare prevăzute la alin. (1), cu acordul autorităților competente ale țărilor respective, pot fi organizate secții de votare pentru o localitate sau mai multe localități în care, conform datelor Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, se află temporar sau domiciliază permanent cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova.

(4) Constituirea secțiilor de votare prevăzute la alin. (1) și (3) se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene privind îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării respective și posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare.

(5) Temeiul de bază pentru constituirea secțiilor de votare este dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine, ținând cont complementar de datele înregistrării prealabile a cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate și informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate (colectate în baza evidenței consulare sau a altor date relevante). Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare peste hotare și regulamentul privind înregistrarea prealabilă se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.

(6) Birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate se constituie dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 15 persoane. Membrii biroului electoral al secției de votare din străinătate se propun de către subiecții cu acest drept, după cum urmează:

a) 2 membri se propun de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene. Aceștia exercită din oficiu funcțiile de președinte și secretar al biroului electoral respectiv;

b) câte un membru se propune de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.

(7) În cazul în care partidele politice nu prezintă candidaturile lor în componența biroului electoral cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a acestuia, precum și în cazul în care, după prezentarea candidaturilor de către toți subiecții cu acest drept, numărul acestora nu este suficient sau componența biroului electoral constituie un număr par, candidaturile sunt înaintate de consiliul electoral de circumscripție, la propunerea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, iar dacă nici acesta nu prezintă candidaturile, locurile rămase se completează de Comisia Electorală Centrală din rândul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.

(8) Din momentul stabilirii datei alegerilor, pe resursele informaționale ale Comisiei Electorale Centrale se publică periodic informații relevante legate de votul în străinătate, iar până la constituirea secțiilor de votare din străinătate se publică și informații despre numărul și posibilele locații ale secțiilor de votare din străinătate.

(9) Particularitățile organizării și funcționării birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate se reglementează de Comisia Electorală Centrală, în coordonare cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

Articolul 40. Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stânga Nistrului

(1) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, Comisia Electorală Centrală, cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, poate organiza pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale.

(2) La constituirea secțiilor prevăzute la alin. (1), Comisia Electorală Centrală vor lua în considerare datele din Registrul de stat al alegătorilor raportate la dinamica participării alegătorilor în ultimele 3 scrutine și, complementar, informațiile sau propunerile entităților responsabile de realizarea politicii de reintegrare și securitate, care, la elaborarea propunerilor menționate, vor ține cont de organizarea administrativ-teritorială, de specificul căilor de acces și comunicare, de asigurarea accesului alegătorilor la procesul electoral și la organele electorale respective.

(3) Organul electoral responsabil va constitui secții de votare distincte pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, care aparțin circumscripției electorale

respective constituite de Comisia Electorală Centrală în baza regulamentului aprobat. Aceste secții de votare se subordonează consiliului electoral constituit în conformitate cu prevederile art. 35.

(4) La constituirea birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, prevederile art. 38 se aplică în modul corespunzător. Competența de a propune candidaturile membrilor în componența biroului electoral al secției de votare pentru alegătorii din stânga Nistrului aparține organului administrației publice locale care gestionează unitatea administrativ-teritorială în care este amplasat sediul acestei secții.

(5) Particularitățile organizării și funcționării birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului se reglementează de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 41. Atribuțiile biroului electoral al secției de votare

În perioada sa de activitate, biroul electoral al secției de votare exercită următoarele atribuții:

- a) recepționează și păstrează listele electorale, asigură integritatea acestora și accesul la datele din acestea în condițiile stabilite de prezentul cod;
- b) examinează solicitările în legătură cu erorile din listele electorale, efectuează modificările necesare în acestea și eliberează certificate pentru drept de vot alegătorilor în condițiile prezentului cod;
- c) întocmește liste electorale suplimentare și cele privind votarea la locul aflării în condițiile stabilite de prezentul cod și de regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală;
- d) stabilește tirajul buletinelor de vot ce urmează a fi tipărite pentru secția de votare din țară;
- e) asigură recepționarea, păstrarea și integritatea buletinelor de vot, a certificatelor pentru drept de vot și a altor documente (materiale) electorale necesare organizării activității acestuia și desfășurării procedurilor electorale;
- f) desemnează membrii pentru degrevare sau, după caz, convocare, propune consiliului electoral de circumscripție personalul pentru angajarea/numirea în funcție în aparatul de lucru al biroului electoral;
- g) confirmă reprezentanții concurenților electorali (participanților la referendum) în cadrul biroului electoral respectiv;
- h) afișează la sediul biroului electoral listele de candidați;
- i) comunică alegătorilor care își au domiciliul sau reședința temporară în raza teritorială a secției de votare data și locul votării, precum și sediul secției de votare;
- j) asigură pregătirea localului pentru votare, instalarea urnelor și a cabinelor de vot, păstrarea și integritatea ștampilelor electorale, precum și a altui echipament electoral necesar, conform procedurii stabilite de comisie;

- k) organizează votarea în ziua stabilită pentru desfășurarea alegerilor;
- l) ia măsuri pentru a asigura ordinea în localul secțiilor de votare;
- m) totalizează voturile în secția de votare, întocmește procesele-verbale și rapoartele și le remite, împreună cu alte documente (materiale) electorale, consiliului electoral de circumscripție;
- n) sistematizează și remite consiliului electoral de circumscripție informații despre deschiderea secției de votare, datele privind participarea la vot, precum și datele necesare pentru stabilirea rezultatelor preliminare ale alegerilor, prin intermediul Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” și al altor mijloace;
- o) asistă organele electorale ierarhic superioare în procesul de realizare a atribuțiilor de supraveghere și control în domeniul finanțării campaniilor electorale;
- p) exercită și alte atribuții prevăzute de prezentul cod, de regulamentul privind activitatea birourilor electorale ale secțiilor de votare, aprobat de comisie, precum și de alte acte normative în domeniul electoral.

Articolul 42. Incompatibilități și restricții în activitatea de membru al consiliului și al biroului electoral

- (1) În exercitarea atribuțiilor, membrul consiliului sau al biroului electoral:
 - a) nu are dreptul să desfășoare oricare altă activitate în calitate de subiect implicat în procesul electoral;
 - b) în cazul alegerilor locale, nu poate fi soțul (soția), afinul sau ruda de gradul întâi a persoanei care candidează în circumscripția electorală în a cărei rază teritorială se află organul electoral din a cărui componență face parte;
 - c) în cazul în care este judecător desemnat în componența consiliului electoral, nu poate examina litigiile cu caracter electoral din circumscripția respectivă începând cu data constituirii consiliului;
 - d) nu poate face declarații sau agitație în favoarea ori în defavoarea concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă, precum și pentru exprimarea unei opțiuni la referendum;
 - e) nu poate sprijini financiar sau prin orice alte modalități, direct sau indirect, niciun concurent electoral, participant la referendum sau grup de inițiativă.

(2) Nerespectarea incompatibilităților și a restricțiilor stabilite la alin. (1) din prezentul articol servește drept temei de revocare a membrului prin substituirea acestuia cu un alt membru de către subiectul cu acest drept sau de aplicare a altor sancțiuni stabilite la art. 102 alin. (6).

Articolul 43. Modificarea componenței consiliilor și birourilor electorale

- (1) Calitatea de membru al consiliului sau al biroului electoral încetează:
 - a) la cerere;

- b) prin revocare;
- c) în caz de deces.

(2) Membrul consiliului electoral sau al biroului electoral este revocat de entitatea care l-a desemnat, pentru încălcarea interdicțiilor stabilite la art. 42, inclusiv pentru lezarea drepturilor electorale ale alegătorilor, pentru absența nemotivată la 2 ședințe consecutive ale organului electoral sau pentru refuzul de a executa deciziile organului electoral din care face parte, constatate prin hotărâre a organului electoral din care acesta face parte. În cazul în care hotărârea a fost contestată, revocarea se face după confirmare de către organul electoral ierarhic superior.

(3) În cazul în care membrul consiliului electoral sau al biroului electoral încalcă prevederile prezentului cod și ale altor acte normative în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție îi aplică sancțiunile prevăzute la art. 102 alin. (6).

(4) Dacă un membru își dă demisia sau este revocat din consiliul sau biroul electoral, în locul lui este desemnat sau înaintat un alt membru în modul stabilit de prezentul cod.

Secțiunea a 4-a **Organizarea activității consiliilor și birourilor electorale.** **Dizolvarea acestora**

Articolul 44. Acordarea de sprijin și asigurarea tehnico-materială a activității consiliilor și birourilor electorale

(1) Autoritățile publice, întreprinderile, instituțiile și organizațiile, indiferent de forma juridică de organizare, persoanele cu funcții de răspundere, partidele politice, precum și organele acestora sunt obligate să sprijine consiliile și birourile electorale în exercitarea atribuțiilor lor, să le furnizeze informațiile și materialele necesare pentru activitate. Sprijinul din partea autorităților publice și a exponenților acestora se acordă numai la cerere și nu se poate manifesta prin acțiuni vădit disproporționate față de necesitățile existente.

(2) Autoritățile administrației publice locale, întreprinderile, instituțiile și organizațiile, indiferent de forma juridică de organizare, pun la dispoziția consiliilor și a birourilor electorale localuri corespunzătoare pentru activitatea acestora, precum și echipament tehnico-material și logistic necesar pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și centralizarea rezultatelor votării.

(3) În afara perioadei electorale, autoritățile administrației publice locale pun la dispoziția președintelui consiliului electoral de nivelul al doilea un sediu pentru activitatea permanentă a acestuia.

(4) Entitățile prevăzute la art. 28, în limitele competențelor funcționale și ale responsabilităților suplimentare ce le revin, asigură suportul necesar consiliilor și birourilor electorale în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor.

(5) Consiliul și biroul electoral pot sesiza autoritățile publice, întreprinderile, instituțiile, organizațiile, indiferent de forma juridică de organizare, persoanele cu funcții de răspundere, partidele politice, precum și organele acestora, în probleme de organizare și desfășurare a alegerilor, ultimele fiind obligate să examineze sesizarea și să dea răspuns în termen de 3 zile de la data primirii sesizării, dar nu mai târziu de ziua alegerilor.

(6) Nerespectarea prevederilor alin. (1)–(4) din prezentul articol servește drept temei pentru sesizarea organelor constatatoare în condițiile prevăzute la art. 104.

(7) Președinții consiliilor și ai birourilor electorale sunt obligați să asigure păstrarea și returnarea bunurilor primite de la Comisia Electorală Centrală, de la autoritățile administrației publice locale sau de la alte entități, purtând răspundere materială pentru prejudiciul cauzat.

Articolul 45. Degrevarea și convocarea funcționarilor electorali.
Modalitatea de remunerare și garanțiile funcționarilor electorali

(1) Comisia Electorală Centrală stabilește prin hotărâre numărul de membri ai organelor electorale și de funcționari ai aparatelor de lucru ale acestora care pot fi degrevați sau, după caz, convocați, precum și termenul acestor degrevări/convocări.

(2) Consiliul electoral de circumscripție, de regulă, la prima ședință de constituire, adoptă o hotărâre privind desemnarea unor membri pentru degrevare sau, după caz, convocare în limitele stabilite de Comisia Electorală Centrală conform alin. (1), care va conține și propunerea de aprobare a statului de personal al aparatului consiliului. Această hotărâre se transmite imediat organului electoral care a constituit consiliul electoral respectiv, dar nu mai târziu de 3 zile de la constituirea consiliului.

(3) Biroul electoral al secției de votare, de regulă, la prima ședință de convocare, adoptă o hotărâre privind desemnarea membrilor pentru degrevare sau, după caz, convocare în limitele stabilite de Comisia Electorală Centrală conform alin. (1) și o transmite imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la constituirea biroului

respectiv, consiliului electoral de circumscripție care decide, conform competenței, asupra degrevării/convocării membrilor birourilor electorale.

(4) Degrevarea sau, după caz, convocarea și aprobarea statului de personal se efectuează de organul electoral care a constituit consiliul și/sau biroul electoral respectiv.

(5) Pentru activitatea în perioada electorală, persoanele degrevate din instituțiile bugetare sau din alte unități decât cele bugetare și cele convocate beneficiază de o indemnizație, calculată în baza salariului mediu lunar pe economie pentru anul precedent și achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.

(6) Membrilor organelor electorale și funcționarilor aparatului consiliului electoral de circumscripție degrevați din instituțiile bugetare li se menține salariul la locul de muncă permanent.

(7) Funcționarii publici membri ai organelor electorale și funcționarii aparatelor de lucru ale acestor organe degrevați pentru perioada electorală își păstrează statutul de funcționar public.

(8) Pentru activitatea în perioada electorală, inclusiv în ziua alegerilor, membrilor organelor electorale nedegrevați și celor neconvocați, precum și funcționarilor aparatelor birourilor electorale li se stabilește o indemnizație în mărime de 20% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent, achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.

(9) Consiliul electoral de circumscripție este asistat de un aparat de lucru al cărui stat de personal se aprobă de Comisia Electorală Centrală la propunerea consiliului electoral de circumscripție. Statul de personal al aparatului include unitățile de contabil (inclusiv câte un contabil-șef), specialiști (consultanți, operatori) și alt personal tehnic. Pentru activitatea în perioada electorală, funcționarii aparatului consiliului electoral de circumscripție beneficiază de o indemnizație, calculată în baza salariului mediu lunar pe economie pentru anul precedent și achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.

(10) În funcție de tipul scrutinului organizat, biroul electoral este asistat de un aparat de lucru, format din operatorii Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” și alt personal tehnic. Consiliul electoral adoptă o hotărâre prin care numește în funcție, la propunerea biroului electoral, și stabilește perioada de activitate a personalului angajat în aparatul de lucru care asistă biroul electoral.

(11) Drept temei de achitare a indemnizației în condițiile prevăzute la alin. (5), (8)–(10) servesc hotărârile de constituire, precum și cele de modificare a

componenței organelor electorale și de degrevare sau, după caz, convocare a funcționarilor electorali.

(12) În cazul organizării concomitente a două scrutine, precum și în cazurile stabilite la art. 8 alin. (2) și art. 158, funcționarii electorali beneficiază de o majorare de 10% a indemnizației stabilite în condițiile alin. (5), (8)–(10).

(13) În caz de necesitate, pot fi încheiate contracte individuale de muncă sau de prestări servicii pentru perioada îndeplinirii unor activități determinate. Cheltuielile se efectuează din contul mijloacelor alocate pentru alegeri.

(14) În condițiile legislației fiscale, indemnizația achitată funcționarilor electorali, care nu sunt degrevați sau convocați, pentru activitatea desfășurată în cadrul organelor electorale se califică drept sursă de venit neimpozabilă.

(15) Membrii organelor electorale și funcționarii aparatelor de lucru ale acestor organe beneficiază de o zi liberă, de regulă, imediat următoare zilei alegerilor, acordată în condițiile stabilite de Codul muncii.

Articolul 46. Dizolvarea consiliilor și a birourilor electorale

(1) Consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi și birourile electorale constituite în condițiile prezentului cod își încetează activitatea și se consideră dizolvate de drept la data confirmării rezultatelor alegerilor și a validării mandatelor de către autoritatea competentă, dar nu mai devreme de soluționarea tuturor contestațiilor depuse în perioada electorală.

(2) Membrii consiliului electoral de circumscripție de nivelul doi, cu excepția președintelui, își încetează activitatea la data confirmării rezultatelor alegerilor și validării mandatelor, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă a tuturor contestațiilor depuse în perioada electorală.

Capitolul IV

ASIGURAREA MATERIALĂ A DESFĂȘURĂRII ALEGERILOR. RESPONSABILITĂȚI PRIVIND GESTIONAREA MIJLOACELOR FINANCIARE ALOCATE PENTRU ALEGERI SAU REFERENDUMURI ȘI RAPORTAREA FINANCIARĂ

Articolul 47. Asigurarea mijloacelor necesare pentru desfășurarea alegerilor

(1) Cheltuielile legate de organizarea și desfășurarea alegerilor sau a referendumurilor se suportă de la bugetul de stat în limita alocațiilor aprobate prin legea bugetară anuală pentru Comisia Electorală Centrală.

(2) Cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea alegerilor sau a referendumurilor sunt parte integrantă a bugetului Comisiei Electorale Centrale. Ținerea evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și a referendumurilor și raportarea financiară asupra gestionării mijloacelor alocate se efectuează în conformitate cu Legea contabilității nr. 113/2007 și normele aprobate de Ministerul Finanțelor.

(3) Comisia Electorală Centrală estimează cheltuielile pentru organizarea și desfășurarea alegerilor sau a referendumurilor în baza cheltuielilor executate la scrutinele electorale anterioare și aprobă prin hotărâre devizul estimativ de cheltuieli. Devizul de cheltuieli cuprinde separat cheltuielile pentru activitatea Comisiei Electorale Centrale, pentru activitatea Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, precum și pentru activitatea consiliilor electorale de circumscripție, inclusiv cheltuielile prevăzute la alin. (4) și (5), în funcție de tipul scrutinului organizat.

(4) Centrul de instruire continuă în domeniul electoral estimează cheltuielile aferente activității de instruire în perioada electorală și le prezintă comisiei pentru aprobare în condițiile alin. (3).

(5) Finanțarea consiliilor electorale de circumscripție se efectuează din contul bugetului de stat în limita stabilită de Comisia Electorală Centrală. Modul de distribuire și de folosire a mijloacelor financiare alocate se stabilește de Comisia Electorală Centrală în baza devizului de cheltuieli aprobat pentru fiecare consiliu electoral de circumscripție.

(6) Pentru secțiile de votare constituite peste hotare și cele pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, cheltuielile se estimează de Comisia Electorală Centrală.

(7) Hotărârea privind aprobarea devizului de cheltuieli se remite, în termen de cel mult 7 zile de la adoptare, autorităților de resort în vederea asigurării mijloacelor financiare necesare organizării și desfășurării alegerilor.

(8) Mijloacele financiare nevalorificate pentru organizarea și desfășurarea alegerilor se restituie la bugetul de stat.

Articolul 48. Responsabilități privind gestionarea mijloacelor financiare alocate pentru alegeri

(1) Organele electorale sunt responsabile de utilizarea eficientă, conform destinației și în limitele bugetare aprobate, a mijloacelor financiare alocate pentru

alegeri sau referendumuri, precum și de asigurarea disciplinei bugetar-financiare potrivit cadrului normativ privind ținerea evidenței contabile și raportarea financiară.

(2) Particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor sau a referendumurilor, inclusiv responsabilitățile președinților consiliilor electorale de circumscripție privind ținerea evidenței contabile și raportarea financiară asupra gestionării mijloacelor financiare alocate, sunt prevăzute într-o instrucțiune aprobată de Comisia Electorală Centrală.

(3) Președintele Comisiei Electorale Centrale organizează și implementează sistemul de management financiar și control intern și poartă răspundere managerială pentru administrarea mijloacelor financiare alocate pentru alegeri sau referendumuri.

(4) Directorul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral dispune de mijloacele financiare alocate pentru activitățile de instruire, educare și informare în perioada electorală, fiind responsabil de gestionarea eficientă a acestora.

(5) Președintele consiliului electoral de circumscripție gestionează mijloacele financiare alocate consiliului respectiv, fiind responsabil de gestionarea eficientă a mijloacelor financiare alocate pentru alegeri.

(6) Încălcarea disciplinei și a responsabilităților bugetar-financiare privind gestionarea mijloacelor financiare alocate alegerilor atrage după sine răspunderea juridică în conformitate cu legislația.

Articolul 49. Modul de raportare a cheltuielilor aferente desfășurării alegerilor

(1) După încheierea perioadei electorale, dar nu mai târziu de 45 de zile de la confirmarea rezultatelor alegerilor, consiliile electorale de circumscripție prezintă Comisiei Electorale Centrale raportul financiar asupra gestionării mijloacelor financiare alocate. Raportul financiar se semnează de către președintele consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea sau, după caz, de nivelul întâi și de contabilul-șef al consiliului electoral respectiv.

(2) Comisia Electorală Centrală prezintă Parlamentului un raport asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegeri.

(3) În condițiile alin. (2), raportul asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegeri se prezintă Parlamentului nu mai târziu de 30 de zile de la aprobarea de către Curtea de Conturi a raportului de audit.

Capitolul V

FINANȚAREA ACTIVITĂȚII GRUPURILOR DE INIȚIATIVĂ ȘI FINANȚAREA CAMPANIILOR ELECTORALE

Articolul 50. Principiile de finanțare a activității grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali și a participanților la referendum

Finanțarea, precum și susținerea materială sub orice formă a activității grupurilor de inițiativă, a campaniilor electorale ale concurenților electorali și a participanților la referendum se realizează cu respectarea următoarelor principii:

a) principiul legalității, prin respectarea prevederilor prezentului cod și ale cadrului legal conex;

b) principiul egalității de șanse sau al tratamentului egal în procesul electoral, inclusiv prin asigurarea echilibrului de gen și a accesului persoanelor cu nevoi speciale;

c) principiul transparenței veniturilor și cheltuielilor, prin prezentarea în mod corect și obiectiv de către concurenții electorali, grupurile de inițiativă, candidații independenți și participanții la referendum a rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă și publicarea acestora;

d) principiul independenței grupurilor de inițiativă, a candidaților independenți, a concurenților electorali și a participanților la referendum față de donatori;

e) principiul integrității campaniei electorale;

f) principiul proporționalității în realizarea procedurilor electorale, inclusiv în aplicarea sancțiunilor de către organele electorale.

Articolul 51. Susținerea materială de către stat a campaniilor electorale

(1) Susținerea materială de către stat a campaniilor electorale se realizează prin subvenții de la bugetul de stat acordate partidelor politice în corespundere cu Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, timp gratuit de emisie, credite fără dobândă și alte forme prevăzute de legislație.

(2) În cadrul oricărui tip de alegeri, cu excepția referendumurilor, Comisia Electorală Centrală stabilește, prin hotărâre, quantumul creditului fără dobândă ce poate fi acordat concurenților electorali.

(3) În cazul alegerilor parlamentare și al celor locale, quantumul creditelor fără dobândă se stabilește pentru partide politice, blocuri electorale și separat pentru candidații independenți, indiferent de numărul candidaților înregistrați și/sau al funcțiilor electivă pentru care candidează. În cazul alegerilor prezidențiale,

cuantumul creditului fără dobândă se stabilește în mărime unică pentru toți concurenții electorali.

(4) Regulamentul privind modul de acordare și restituire a creditelor fără dobândă concurenților electorali în vederea desfășurării campaniei electorale se aprobă de Ministerul Finanțelor.

(5) Primirea creditelor de la bugetul de stat se face numai prin intermediul unui mandatar financiar, desemnat în acest scop de concurentul electoral. Mandatarul poate fi persoană fizică sau persoană juridică înregistrată la Ministerul Finanțelor, care răspunde solidar cu concurentul electoral care l-a desemnat. Cererea de acordare a creditului se depune la Ministerul Finanțelor.

(6) Creditele primite de la stat se sting parțial, de către stat, în funcție de numărul total de voturi valabil exprimate pentru concurentul electoral în circumscripția electorală respectivă. Suma de bani, determinată prin împărțirea sumei creditului la numărul de alegători care au participat la votare, apoi prin înmulțirea rezultatului obținut cu numărul de voturi valabil exprimate pentru concurentul electoral respectiv, urmează a fi stinsă de la bugetul de stat.

(7) Concurentul electoral care și-a retras candidatura este obligat să restituie creditul alocat din bugetul de stat pentru desfășurarea campaniei sale electorale în termen de 2 luni de la retragerea candidaturii.

(8) Partidele politice, blocurile electorale și candidații independenți vor restitui creditele fără dobândă în cuantumul determinat conform alin. (6) în termen de 3 luni de la data alegerilor.

(9) Prevederile alin. (2)–(8) nu se aplică grupurilor de inițiativă și participanților la referendum.

(10) Partidele politice care au constituit grupuri de inițiativă, blocuri electorale și/sau au desemnat candidați în alegeri, beneficiare de subvenții de la bugetul de stat, au dreptul să transfere în conturile bancare cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” cel mult 70% din sumele alocate din bugetul de stat, existente în contul partidului politic la începerea perioadei electorale, respectând plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate pentru fiecare tip de alegeri.

Articolul 52. Compensarea cheltuielilor aferente organizării
și desfășurării alegerilor

(1) În cazul apariției circumstanțelor ce duc la încetarea mandatului de primar până la expirarea termenului de 12 luni de la data adoptării hotărârii de validare a mandatului, concurentul electoral care a desemnat candidatul ales în funcția de primar compensează cheltuielile suportate din bugetul de stat legate de organizarea și desfășurarea alegerilor.

(2) Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul cererilor de demisie motivate în care se invocă:

- a) depistarea, conform certificatului medical, a contraindicațiilor care nu permit îndeplinirea atribuțiilor pe termen mai mare de 5 luni;
- b) stabilirea gradului de dizabilitate pentru un termen mai mare de 5 luni;
- c) alte circumstanțe care nu depind de voința candidatului ales în funcția de primar.

(3) Mecanismul și cuantumul mijloacelor financiare ce urmează a fi compensate în condițiile prezentului articol se stabilesc prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(4) Cheltuielile aferente organizării și desfășurării alegerilor urmează a fi compensate de candidatul ales în funcția de primar. În cazul în care candidații aleși au fost desemnați de partide politice sau blocuri electorale, cheltuielile vor fi compensate de către acestea. În cazul partidelor politice care primesc alocații din bugetul de stat, cuantumul cheltuielilor stabilite se vor reține din suma alocațiilor în temeiul hotărârii Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 53. Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”

(1) Plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral” sau în contul „Destinat grupului de inițiativă” constituie 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv.

(2) În cadrul oricărui tip de alegeri sau referendum, plafonul general al mijloacelor ce pot fi virate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” se stabilește prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(3) La stabilirea plafonului general al mijloacelor ce pot fi virate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, Comisia Electorală Centrală determină coeficientul după formula: plafonul general al mijloacelor financiare pe țară calculat conform alin. (1) se împarte la numărul total de alegători din țară stabilit la data adoptării hotărârii prevăzute la alin. (2).

(4) Plafonul general al mijloacelor ce pot fi virate în contul „Fond electoral” al concurentului electoral/participantului la referendum se stabilește de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit conform alin. (3) la numărul total de alegători din țară. Plafonul maxim pentru fiecare circumscripție electorală se determină de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit la alin. (3) cu numărul de alegători din circumscripția respectivă. Datele privind numărul de alegători sunt cele stabilite la data adoptării hotărârii comisiei în condițiile alin. (2).

(5) Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul „Destinat grupului de inițiativă” se stabilește de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit la alin. (3) la numărul maxim de semnături necesare a fi colectate de către grupul de inițiativă pentru susținerea unui candidat la o funcție electivă sau pentru inițierea unui referendum.

Articolul 54. Condițiile și modul de susținere financiară a activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale

(1) Pentru finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale pot fi utilizate următoarele surse:

a) mijloace financiare proprii acumulate în conturile partidului politic la data începerii perioadei electorale (cotizații, donații, subvenții, alte venituri prevăzute de lege);

b) donații;

c) credite fără dobândă de la stat.

(2) Finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale ale concurenților electorali sau participanților la referendum de către persoane fizice sau juridice se efectuează cu respectarea condițiilor stabilite de prezentul capitol și de regulamentele privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, aprobate de Comisia Electorală Centrală.

(3) Responsabilitățile privind respectarea condițiilor și modului de susținere financiară a activității grupurilor de inițiativă sau a campaniilor electorale, privind evidența contribuțiilor și a cheltuielilor efectuate, inclusiv privind întocmirea și prezentarea în termen a rapoartelor privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale, în condițiile stabilite de prezentul capitol și de actele normative în domeniu, le revin:

a) conducătorilor partidelor politice, după caz, altor persoane desemnate conform actelor de constituire a acestora – dacă desemnează candidați în alegeri, constituie grupuri de inițiativă sau se înregistrează în calitate de participanți la referendum;

b) persoanelor cu drept de reprezentare/organelor de conducere ale blocurilor electorale, desemnate conform acordurilor de constituire a acestora – dacă desemnează candidați în alegeri, constituie grupuri de inițiativă sau se înregistrează în calitate de participanți la referendum;

c) candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova;

d) candidaților independenți;

e) conducătorilor grupurilor de inițiativă care desemnează și/sau susțin candidații în alegeri sau inițierea unui referendum;

f) persoanelor responsabile de finanțele (trezorerii) grupurilor de inițiativă, ale concurenților electorali ori participanților la referendum, confirmate în condițiile art. 55.

(4) Pentru încălcarea prevederilor prezentului cod și ale altor acte normative în domeniul finanțării activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, subiecții indicați la alin. (3) pot fi supuși răspunderii juridice, inclusiv celei contravenționale sau penale, în conformitate cu legislația.

(5) Se interzice finanțarea ori susținerea materială sub orice formă a grupurilor de inițiativă, a campaniilor electorale ale concurenților electorali sau ale participanților la referendum de către:

a) cetățenii Republicii Moldova care nu au împlinit vârsta de 18 ani și cetățenii în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară sub forma tutelei;

b) persoanele fizice care nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova;

c) persoanele anonime sau în numele unor terți;

d) persoanele juridice care, în ultimii trei ani înainte de începerea perioadei electorale, au încheiat contracte de achiziții publice de lucrări, bunuri sau servicii în sensul Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice sau care au beneficiat de ajutoare de stat în sensul Legii nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat;

e) organizațiile necomerciale, sindicale, asociațiile ori fundațiile din Republica Moldova sau din străinătate, organizațiile de binefacere sau religioase;

f) autoritățile publice finanțate de la bugetul public național, autoritățile/instituțiile publice la autogestiune, întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni, ai căror fondatori sunt autoritățile publice centrale și locale, întreprinderile de stat sau municipale, conform Legii nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală, sau alte persoane juridice finanțate de la bugetul public național sau care au capital de stat, cu excepția cazurilor în care acordarea de servicii sau susținerea materială este în mod expres prevăzută de legislație;

g) persoanele juridice din străinătate, inclusiv cele cu capital străin sau mixt;

h) alte state sau organizațiile internaționale, inclusiv organizațiile politice internaționale.

(6) Se interzice concurenților electorali, participanților la referendum și grupurilor de inițiativă:

a) să ofere alegătorilor/susținătorilor bani, bunuri, inclusiv produse alimentare, băuturi alcoolice și produse din tutun, să presteze servicii ori să acorde alte foloase, inclusiv din ajutoare umanitare sau din alte acțiuni de binefacere, în scopul determinării alegătorului/susținătorului să își exercite sau să nu își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor;

b) să folosească în scopuri personale mijloace financiare intrate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”;

c) să utilizeze mijloace financiare, altele decât din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”;

d) să folosească fonduri financiare și materiale nedeclarate sau să depășească cheltuielile peste plafonul general stabilit la art. 53;

e) să utilizeze resurse administrative, cu excepția art. 70 alin. (6);

f) să încaseze mijloace financiare în contul „Fond electoral” mai târziu decât ziua anterioară zilei alegerilor.

(7) Sumele primite în condițiile alin. (5) și (6) se fac venit la bugetul de stat în baza unei hotărâri a Comisiei Electorale Centrale. Metodologia de evaluare se aprobă de comisie cu avizul Ministerului Finanțelor.

(8) Nu intră în categoria bunurilor prevăzute la alin. (6) lit. a) materialele și obiectele de agitație electorală sau de campanie prevăzute la art. 181¹ alin. (3) din Codul penal nr. 985/2002.

(9) În termen de 7 zile de la începerea perioadei electorale, furnizorii de servicii media care au depus declarații pentru reflectarea alegerilor sunt obligați să dea publicității condițiile în care oferă spațiu publicitar (inclusiv prețul/minut) și alte servicii conexe concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă, informând Comisia Electorală Centrală și Consiliul Audiovizualului. Comisia Electorală Centrală publică aceste informații pe pagina sa oficială. În perioada electorală, furnizorii de servicii media sunt obligați să prezinte Comisiei Electorale Centrale săptămânal informația privind veniturile obținute din publicitatea politică/electorală a fiecărui partid politic/bloc electoral/concurent electoral.

(10) În termen de 5 zile de la începerea perioadei electorale, difuzorii de publicitate proprietari sau gestionari ai dispozitivelor de publicitate fixă sau mobilă sunt obligați să dea publicității condițiile în care oferă spațiu publicitar și alte servicii conexe concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă, informând Comisia Electorală Centrală. Comisia Electorală Centrală publică aceste informații pe pagina sa oficială. În perioada electorală, difuzorii de publicitate proprietari sau gestionari ai dispozitivelor de publicitate fixă sunt obligați să prezinte Comisiei Electorale Centrale săptămânal informația privind veniturile

obținute din publicitatea politică/electorală a fiecărui partid politic/bloc electoral/concurent electoral.

(11) Autoritățile și instituțiile publice au obligația să ofere sprijin Comisiei Electorale Centrale și consiliilor electorale de circumscripție în activitatea de supraveghere și control al respectării legislației cu privire la finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale ale concurenților electorali/participanților la referendum.

(12) Prevederile alin. (5) nu pot fi interpretate și aplicate în sensul limitării finanțărilor directe sau indirecte, alocate deschis și transparent, cu scopul sprijinirii eforturilor de promovare a valorilor democratice, a standardelor internaționale pentru alegeri libere, democratice și corecte.

Articolul 55. Persoana responsabilă de finanțe (trezorier)

(1) Concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă desemnează și prezintă pentru confirmare o persoană responsabilă de finanțele sale (trezorier), după cum urmează:

a) Comisiei Electorale Centrale – în cazul grupurilor de inițiativă și al concurenților electorali la alegerile parlamentare și prezidențiale, în cazul partidelor politice și al blocurilor electorale care desemnează candidați la alegerile locale și regionale, precum și în cazul participanților la referendumurile de orice nivel;

b) consiliului electoral de circumscripție – în cazul grupurilor de inițiativă și al candidaților independenți la alegerile locale.

(2) Cererea privind confirmarea trezorierului poate fi prezentată organului electoral odată cu depunerea setului de documente aferent înregistrării în calitate de concurent electoral, de participant la referendum sau de grup de inițiativă sau, ulterior, după înregistrarea în această calitate.

(3) Pentru a fi confirmată de către organul electoral în calitate de trezorier, persoana desemnată trebuie să aibă studii economice, contabile specializate și să nu dețină funcții de demnitate publică.

(4) Concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă are dreptul să desemneze în calitate de trezorier o persoană responsabilă de finanțele sale, în baza unui contract prezentat pentru confirmare la organul electoral, conform alin. (1).

(5) Calitatea de trezorier este incompatibilă cu oricare altă calitate de subiect implicat în procesul electoral. În cadrul unui scrutin, mai multe grupuri de inițiativă sau mai mulți concurenți electorali/participanți la referendum nu pot desemna

aceeași persoană în calitate de trezorier, indiferent de nivelul circumscripției electorale în care candidează, cu excepția situației în care partidele politice constituie un bloc electoral.

Articolul 56. Regimul conturilor bancare cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”

(1) Concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă, în termen de 3 zile după înregistrare, deschide la bancă un cont cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, transferând în el mijloace financiare proprii, precum și mijloace bănești primite în condițiile legii de la persoane fizice cetățeni ai Republicii Moldova ori de la persoane juridice din țară. În scopul deschiderii contului cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă urmează a fi luat la evidență fiscală în modul stabilit în art. 162 alin. (1) lit. a) din Codul fiscal nr. 1163/1997.

(2) Băncile deschid concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă un cont cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” după înregistrarea concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă, dar nu mai târziu de 3 zile de la depunerea cererii la bancă. Deschiderea și închiderea conturilor respective sunt cu titlu gratuit.

(3) În cazul partidelor politice și al blocurilor electorale, contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” poate fi deschis și până la înregistrarea concurentului electoral, a participantului la referendum sau a grupului de inițiativă. Încasările mijloacelor bănești pe acest cont se vor face doar după ce concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă va fi înregistrat. Transferurile mijloacelor bănești de pe acest cont se vor face doar după ce concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă va fi înregistrat, dar nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua alegerilor.

(4) În termen de 24 de ore de la deschiderea contului cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă informează în scris despre aceasta Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție și comunică datele bancare respective.

(5) În termen de 3 zile de la înregistrarea sa, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă care nu își deschide un cont la bancă cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” informează în scris despre aceasta Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de

circumscripție și desfășoară doar activități de campanie sau promovare electorală ce nu implică cheltuieli financiare.

(6) Partidele politice și blocurile electorale care au desemnat candidați în alegerile locale deschid la bancă un singur cont cu mențiunea „Fond electoral” și propun pentru confirmare la Comisia Electorală Centrală o persoană responsabilă de finanțe (trezorier) în condițiile art. 55. Toate mijloacele financiare aferente finanțării campaniei electorale a candidaților înregistrați din partea partidelor și blocurilor electorale vor fi gestionate prin intermediul acestui cont.

(7) În cazul în care în aceeași zi sunt organizate mai multe tipuri de alegeri, concurenții electorali deschid conturi separate pentru fiecare tip de alegeri.

(8) Toate cheltuielile pentru activitatea grupurilor de inițiativă și pentru campaniile electorale se efectuează din mijloacele de pe contul cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”.

(9) Mijloacele financiare din contul cu mențiunea „Fond electoral”/ „Destinat grupului de inițiativă” pot fi utilizate numai după ce sunt declarate la Comisia Electorală Centrală, iar în cazul candidaților independenți în alegerile locale și regionale – la consiliul electoral de circumscripție.

(10) Operațiunile de încasare a numerarului și/sau de transferare a mijloacelor bănești în/din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” se vor efectua exclusiv în monedă națională.

(11) Banca în care sunt deschise conturi cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” informează zilnic, prin mijloace electronice, Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție despre rulajul mijloacelor bănești și soldul pe conturile bancare respective. Modalitatea de prezentare a informației prevăzute de prezentul alineat se stabilește de Comisia Electorală Centrală și se prezintă inclusiv la cererea comisiei sau, după caz, la cererea consiliului electoral de circumscripție. Banca prezintă și documentele referitoare la operațiunile din conturile bancare respective.

(12) După expirarea termenului acordat pentru colectarea semnăturilor sau după finalizarea procesului de colectare a semnăturilor, grupul de inițiativă informează banca despre acest fapt în vederea suspendării operațiunilor la contul „Destinat grupului de inițiativă” și întreprinde acțiunile de închidere a acestui cont conform procedurilor interne ale băncilor.

(13) În cazul concurenților electorali și al participanților la referendum, ultimele achitări din contul „Fond electoral” se fac în ziua de luni imediat următoare

zilei votării. În ziua imediat următoare de marți, băncile suspendă operațiunile la contul bancar „Fond electoral” și întreprind acțiunile de închidere sau, după caz, de suspendare a contului, conform procedurilor interne ale băncilor.

(14) Se interzic operațiunile de încasare a numerarului și/sau transferare a mijloacelor bănești în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” după prezentarea raportului final conform prevederilor art. 58.

(15) După prezentarea și examinarea rapoartelor finale, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă este obligat să transfere soldul din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” în bugetul de stat și să întreprindă acțiunile de suspendare sau închidere a contului conform procedurilor interne ale băncilor, cu următoarele excepții:

a) în cazul grupurilor de inițiativă constituite de partide politice, soldul din contul „Destinat grupului de inițiativă” poate fi transferat la contul bancar al partidului politic sau la contul „Fond electoral”, comunicând imediat comisiei despre acest fapt. Soldul poate fi transferat și în baza unei cereri scrise depuse, în termen de 3 zile de la expirarea termenului stabilit la alin. (12), la banca unde a fost deschis contul „Destinat grupului de inițiativă”;

b) în cazul grupurilor de inițiativă constituite de către cetățeni pentru susținerea candidaților în alegeri, soldul din contul „Destinat grupului de inițiativă” poate fi transferat la contul „Fond electoral” al candidatului susținut și înregistrat în calitate de concurent electoral, comunicând imediat despre acest fapt comisiei sau, după caz, consiliului electoral de circumscripție. Soldul poate fi transferat și în baza unei cereri scrise depuse, în termen de 3 zile de la expirarea termenului stabilit la alin. (12), la banca unde a fost deschis contul „Destinat grupului de inițiativă”;

c) în cazul partidelor politice, soldul din contul „Fond electoral” poate fi transferat la contul bancar al acestora, comunicând imediat comisiei despre acest fapt. Soldul poate fi transferat și în baza unei cereri scrise depuse, în termen de 3 zile de la expirarea termenului stabilit la alin. (13), la banca unde a fost deschis contul „Fond electoral”;

d) prevederile lit. a) și c) se aplică corespunzător și blocurilor electorale sub condiția stabilirii procedurii în acest sens în acordurile de constituire a blocurilor electorale.

(16) În cazul nerespectării prevederilor alin. (15), Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție, în termen de 3 zile de la expirarea termenului prevăzut la alin. (15) lit. a)–c), poate dispune, prin hotărâre, închiderea contului cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” al concurentului electoral, al participantului la referendum sau al grupului de inițiativă și obligarea băncii la transferarea soldului din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” în bugetul de stat, după perceperea tuturor comisioanelor.

(17) Din momentul adoptării hotărârii Comisiei Electorale Centrale privind stabilirea celui de-al doilea tur de scrutin sau a votării repetate, suspendarea operațiunilor la contul „Fond electoral” va fi anulată de către bancă în baza cererii concurentului electoral.

Articolul 57. Regimul donațiilor

(1) Donațiile făcute grupurilor de inițiativă, concurenților electorali sau participanților la referendum pot fi de următoarele tipuri:

a) donații în bani, proveniți din activitatea de salariat, de întreprinzător, științifică sau din cea de creație, desfășurată de către cetățenii Republicii Moldova, din burse, pensii, prestații sociale sau din alte venituri legale, cu excepția ajutorului social;

b) donații sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite ori în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață. Aceste donații sunt reflectate la valoarea lor de piață și se înscriu în limitele donațiilor prevăzute la alin. (4). Pentru a preveni utilizarea resurselor financiare ocolind conturile „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, este interzisă donația proprietăților, a bunurilor, a mărfurilor, a obiectelor sau a lucrărilor, a căror destinație finală a fost ajustată în perioada electorală și a implicat utilizarea resurselor financiare care nu sunt reflectate în conturile „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” pentru utilizare în campania electorală.

(2) Grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum au dreptul să accepte donații în bani doar direct pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”.

(3) Partidele politice care au constituit grupuri de inițiativă și/sau au desemnat candidați în alegeri au dreptul să accepte donații doar direct pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, în conformitate cu regulile stabilite de prezentul cod. Partidul politic poate transfera pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” mijloace financiare proprii, deținute pe contul său la data începerii campaniei electorale sau a perioadei de colectare a semnăturilor, sub condiția prezentării raportului financiar la Comisia Electorală Centrală în care se indică datele prevăzute la art. 58 alin. (1).

(4) Contribuțiile sub formă de donații pot fi făcute de persoane fizice și juridice, cu respectarea restricțiilor stabilite la art. 54 alin. (5), după cum urmează:

1) persoanele fizice cetățeni ai Republicii Moldova:

a) au dreptul să doneze în perioada activității grupurilor de inițiativă și în timpul campaniilor electorale până la 6 salarii medii lunare pe economie stabilite pentru anul respectiv, dar nu mai mult de 30% din venitul anual al acestora înregistrat pentru anul calendaristic precedent;

b) în cazul în care dețin statut de persoane cu funcții de demnitate publică, de funcționari publici, inclusiv cu statut special, sau de angajați în organizații publice în sensul Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, pot face donații al căror plafon să nu depășească 10% din venitul lor anual, dar nu mai mult de 6 salarii medii lunare pe economie stabilite pe anul respectiv;

c) în cazul în care donatorul beneficiază doar de burse sau alte prestații sociale, plafonul donației nu poate să depășească un salariu mediu lunar pe economie pentru anul respectiv;

d) pot face donații, în decursul unui an bugetar, unuia sau mai multor grupuri de inițiativă, concurenți electorali sau participanți la referendum în limita plafoanelor stabilite la lit. a)–c);

e) pot face donații în numerar în valoare de până la un salariu mediu pe economie stabilit pe anul respectiv. Donațiile făcute în numerar pot fi utilizate doar după depunerea lor pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”. Procedura de încasare și depunere a donațiilor în numerar se stabilește de Comisia Electorală Centrală;

f) pot face donații care depășesc limita stabilită la lit. e), dar în limita plafoanelor stabilite la lit. a)–b) exclusiv prin virament bancar. Donațiile efectuate prin virament bancar se înregistrează în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, cu luare în considerare a prevederilor art. 56 alin. (10). În cazul donațiilor în valută străină efectuate prin virament prin intermediul conturilor bancare deschise la băncile din străinătate, valuta străină urmează a fi cumpărată de către bancă, iar echivalentul în monedă națională al acesteia se înregistrează în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”;

2) persoanele juridice:

a) pot face donații în contul bancar „Destinat grupului de inițiativă” și „Fond electoral” cumulativ până la 12 salarii medii lunare pe economie stabilite pentru anul respectiv;

b) pot face donații de mijloace bănești pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” numai prin transfer, împreună cu o declarație pe propria răspundere privind lipsa restricțiilor prevăzute la art. 54 alin. (5) lit. d), f) și g);

c) prezintă spre păstrare entităților prevăzute la alin. (2) informația eliberată de la Serviciul Fiscal de Stat despre lipsa restanțelor față de buget.

(5) Donațiile făcute peste plafoanele stabilite, precum și sumele primite cu încălcarea prevederilor alin. (4) pct. 2) sunt virate în bugetul de stat, în baza hotărârii Comisiei Electorale Centrale.

(6) Particularitățile efectuării contribuțiilor sub formă de donații, condițiile și modul de evidență, precum și procedura de raportare a acestora se stabilesc prin regulamente aprobate de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 58. Rapoartele privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale

(1) Partidele politice și blocurile electorale care desemnează candidați în alegeri, concurenții electorali, participanții la referendum și grupurile de inițiativă, a căror activitate de campanie electorală sau colectare a semnăturilor implică resurse financiare și materiale, prezintă rapoarte care vor conține informații despre veniturile acumulate și cheltuielile efectuate, precum și numele și prenumele donatorului, numărul de identificare de stat (IDNP), domiciliul, ziua, luna și anul nașterii, locul de muncă, funcția deținută (ocupația/genul de activitate), după caz, calitatea de membru de partid, surse de venit sau finanțare ale donatorului – în cazul persoanei fizice, sau denumirea și numărul de identificare de stat (IDNO) – în cazul persoanei juridice, cu anexarea copiilor de pe documentele primare aferente. Modelul rapoartelor, precum și procedura de completare și prezentare a acestora se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.

(2) Serviciile și acțiunile prevăzute la art. 57 alin. (1) lit. b), prestate gratuit de persoane fizice și juridice, precum și acțiunile de voluntariat în perioada de colectare a semnăturilor și în perioada campaniei electorale a candidatului, a concurentului electoral sau a participantului la referendum se evaluează de către fiecare dintre aceștia la prețul mediu pe piață și se indică obligatoriu în raportul financiar conform procedurii stabilite prin regulamente aprobate de Comisia Electorală Centrală.

(3) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, regionale, locale și al referendumurilor, indiferent de tipul acestora, partidele politice și blocurile electorale care desemnează candidați în alegeri, participanții la referendum, grupurile de inițiativă, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și candidații independenți, cu excepția celor prevăzuți la alin. (4), prezintă Comisiei Electorale Centrale rapoartele despre veniturile acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală, respectiv, în perioada de activitate a grupurilor de inițiativă, sub semnătura persoanelor responsabile, cu respectarea următoarelor termene:

a) săptămânal, conform graficului aprobat de comisie în programul calendaristic;

b) în termen de 3 zile după ziua votării (ziua de miercuri), pentru întreaga campanie electorală (raport final);

c) în cazul grupurilor de inițiativă, raportul final pentru întreaga perioadă de activitate a grupului de inițiativă se depune în termen de cel mult 3 zile de la data de prezentare sau, după caz, de la data-limită de prezentare a listelor de subscripție la comisie.

(4) Candidații independenți în alegerile regionale și locale, precum și grupurile de inițiativă constituite în vederea colectării semnăturilor pentru susținerea acestora prezintă la consiliul electoral de circumscripție corespunzător rapoartele despre veniturile acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală, respectiv, în perioada de activitate a grupurilor de inițiativă, sub semnătura persoanelor responsabile, cu respectarea următoarelor termene:

a) săptămânal, conform graficului aprobat de comisie în programul calendaristic;

b) în termen de 3 zile după ziua votării (ziua de miercuri), pentru întreaga campanie electorală (raport final);

c) în cazul grupurilor de inițiativă, raportul final pentru întreaga perioadă de activitate a grupului de inițiativă se depune în termen de cel mult 3 zile de la data de prezentare sau, după caz, de la data-limită de prezentare a listelor de subscripție către consiliul electoral de circumscripție.

(5) Rapoartele privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale se prezintă utilizând obligatoriu metode automatizate de raportare electronică, prin subsistemul informatic „Control financiar”, parte componentă a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, iar la solicitarea Comisiei Electorale Centrale – și pe suport de hârtie.

(6) Rapoartele privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, primite în condițiile alin. (3) și (4), sunt verificate în prealabil de Comisia Electorală Centrală sau, după caz, de consiliul electoral de circumscripție, în ceea ce privește caracterul complet al informației și corespunderea cu cerințele de întocmire a acestora.

(7) Dacă informația prezentată de către grupul de inițiativă, concurentul electoral, participantul la referendum în condițiile alin. (1) și (2) este incompletă și/sau documentele aferente nu au fost atașate la raport, Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție are dreptul să solicite subiectului care le-a prezentat date și/sau documente suplimentare, iar acesta este obligat să le prezinte în termenul indicat, dar nu mai târziu de 48 de ore din momentul solicitării.

(8) În termen de cel mult 24 de ore de la recepționarea și acceptarea rapoartelor, verificate în condițiile alin. (6), Comisia Electorală Centrală le va plasa pe pagina sa web oficială respectând legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal, iar consiliile electorale de circumscripție le vor expedia Comisiei Electorale Centrale și autorităților administrației publice locale corespunzătoare spre publicare pe paginile lor web oficiale în aceleași condiții.

(9) În scopul respectării legislației privind accesul la informație, libertatea de exprimare și protecția datelor cu caracter personal, informația conținută în rapoartele

financiare ale grupurilor de inițiativă sau ale concurenților electorali se face publică, exceptând IDNP, data și luna nașterii, domiciliul sau reședința temporară a persoanei fizice.

(10) Rapoartele privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale sunt verificate și analizate de comisie sau, după caz, de consiliul electoral de circumscripție, care adoptă o hotărâre în acest sens.

(11) În scopul verificării și examinării rapoartelor, Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție are dreptul să solicite și să primească de la persoane fizice și juridice, indiferent de forma de organizare a persoanei juridice, informații necesare în limita competențelor (inclusiv date cu caracter personal, informații atribuite la secret comercial, bancar, fiscal etc.). Subiecții sesizați sunt obligați să prezinte informațiile solicitate în termenul stabilit, dar nu mai târziu de 48 de ore din momentul înregistrării solicitării. La cerere și în funcție de natura informației solicitate, acest termen poate fi extins de către Comisia Electorală Centrală sau, după caz, de consiliul electoral de circumscripție, însă, în total, termenul acordat nu va depăși 3 zile.

(12) Pentru elucidarea suspiciunilor rezonabile, Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție poate colabora cu sau sesiza autoritățile publice care dețin sisteme informaționale publice și/sau au atribuții de control, în vederea prezentării informațiilor necesare sau a efectuării unor verificări suplimentare, în limita competențelor funcționale ale acestor autorități.

Articolul 59. Principiile de bază ale efectuării supravegherii și controlului privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale

(1) Supravegherea finanțării partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale are scopul de a verifica modul în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum respectă cadrul normativ în perioada în care își desfășoară activitatea, inclusiv prin verificarea corectitudinii, a caracterului complet al informațiilor și a termenului prezentării rapoartelor financiare cu anexele de rigoare, în limitele declarate și prezentate de subiect.

(2) Controlul finanțării activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale are scopul de a verifica modul în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum respectă cadrul normativ în perioada în care își desfășoară activitatea, inclusiv prin verificarea conținutului rapoartelor financiare și a documentelor primare contabile, sub aspectul corespunderii activităților de campanie desfășurate și reflectării tuturor veniturilor și cheltuielilor din perioada activității grupurilor de inițiativă și din campania electorală.

(3) Supravegherea și controlul privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale sunt realizate la sediul comisiei sau la fața locului. În cazul manifestării dezacordului de către entitatea supusă controlului sau proprietarul (administratorul) imobilului unde urmează a fi desfășurat controlul la fața locului, se va înainta o acțiune în instanța de judecată de autorizare a controlului financiar la fața locului fără acordul entității supuse controlului sau al proprietarului (administratorului) imobilului.

(4) Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție aprobă, prin hotărâre, rezultatele supravegherii finanțării activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, acestea fiind reflectate în raportul cu privire la rezultatele alegerilor.

(5) Controlul privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale se realizează în baza unui ansamblu de metode și prevede operațiuni de organizare și desfășurare a controlului, precum și de valorificare a rezultatelor acestuia, cum ar fi: verificarea faptică, verificarea documentară, verificarea totală, verificarea parțială, verificarea tematică, verificarea operativă, verificarea prin contrapunere. Rezultatele controlului se aduc la cunoștință în termen de 6 luni din momentul confirmării rezultatelor alegerilor, care poate fi prelungit la necesitate.

(6) Procesul de planificare, organizare și desfășurare a controlului privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale este stipulat în regulamente aprobate de Comisia Electorală Centrală.

(7) În procesul de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, Comisia Electorală Centrală poate solicita documente și/sau explicații suplimentare pe care le consideră necesare, iar persoanele responsabile sunt obligate să le prezinte în termenele stabilite de comisie.

(8) Supravegherea și controlul privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale pot fi efectuate repetat în cazul în care, ulterior, au fost depistate circumstanțe noi ce atestă existența unor semne de încălcare a cadrului normativ.

(9) Controlul repetat privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale poate fi efectuat inclusiv în cadrul examinării contestațiilor și a sesizărilor.

(10) Controlul repetat privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

Capitolul VI

LISTELE ELECTORALE

Articolul 60. Registrul de stat al alegătorilor

(1) Comisia Electorală Centrală este posesorul Registrului de stat al alegătorilor și asigură administrarea și actualizarea acestuia. Modul de formare, administrare și actualizare a Registrului de stat al alegătorilor se stabilește prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(2) Registrul de stat al alegătorilor este actualizat sistematic, în mod automat, în baza Registrului de stat al populației. La solicitarea comisiei, autoritatea deținătoare a Registrului de stat al populației oferă gratuit și alte date sau informații necesare actualizării Registrului de stat al alegătorilor.

(3) În Registrul de stat al alegătorilor se înscriu pentru fiecare alegător următoarele date:

- a) numele, prenumele și patronimicul;
- b) data, luna și anul nașterii;
- c) numărul de identificare de stat (IDNP);
- d) sexul;
- e) adresa de domiciliu (țara, localitatea, strada, casa, blocul, apartamentul);
- f) adresa de reședință temporară (țara, localitatea, strada, casa, blocul, apartamentul);
- g) seria și numărul actului de identitate (buletin de identitate, pașaport);
- h) numărul secției de votare unde este arondat conform domiciliului sau unde și-a exprimat dorința de a vota și adresa secției de votare;
- i) data ultimei modificări a datelor personale;
- j) alte mențiuni în baza documentelor confirmative.

(4) Cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au fost radiați din evidența la domiciliu sau la reședință temporară în Republica Moldova, inclusiv cei care și-au stabilit domiciliul sau reședința temporară în străinătate, rămân înscriși în Registrul de stat al alegătorilor cu mențiunea „fără reședință”.

(5) În baza informației prezentate de instituțiile deținătoare (Agenția Servicii Publice, Ministerul Justiției, Ministerul Apărării), pentru persoanele care și-au pierdut drepturile electorale se efectuează mențiunea corespunzătoare în Registrul

de stat al alegătorilor. Persoanele care au pierdut drepturile electorale nu se înscriu în listele electorale.

(6) Datele și informațiile cuprinse în Registrul de stat al alegătorilor sunt destinate exclusiv proceselor electorale și sunt accesibile pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale, fiecare alegător având acces doar la informația personală.

Articolul 61. Listele electorale

(1) Listele electorale sunt documente autentificate de Comisia Electorală Centrală ce cuprind toți cetățenii cu drept de vot care își au domiciliul ori reședința temporară pe teritoriul unei secții de votare. Alegătorul poate fi înscris numai într-o singură listă electorală și la o singură secție de votare. Alegătorul care are și domiciliu, și reședință este înscris, în perioada valabilității reședinței temporare, în lista electorală de la secția de votare în a cărei rază teritorială acesta își are reședința temporară. Regulamentul privind întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale se aprobă de Comisia Electorală Centrală.

(2) Lista electorală de bază cuprinde următoarele date:

- a) denumirea și data scrutinului;
- b) localitatea, numărul secției de votare și numărul circumscripției electorale;
- c) numele și prenumele, anul nașterii alegătorului;
- d) domiciliul/reședința temporară a alegătorului;
- e) numărul de identificare de stat (IDNP), seria și numărul actului de identitate;
- f) rubrica „Notă”;
- g) rubricile prevăzute pentru semnare de către membrul biroului electoral și alegător.

(3) Listele electorale se întocmesc pe secții de votare în baza informației din Registrul de stat al alegătorilor. Lista unei secții de votare este ordonată alfabetic, după numele, prenumele alegătorilor sau după denumirea străzii, numărul casei/blocului în creștere, numele, prenumele alegătorilor. Arondarea alegătorilor la secțiile de votare se efectuează de către registratorii din cadrul autorităților publice locale, autorizați în acest sens, conform procedurii stabilite de Regulamentul cu privire la Registrul de stat al alegătorilor, aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(4) Pentru persoanele care își satisfac serviciul militar, listele electorale se întocmesc pe baza datelor prezentate de comandanții unităților militare respective. Militarii cu domiciliul înregistrat în afara unităților militare, precum și membrii familiilor lor se înscriu în listele electorale de la domiciliu.

(5) Pentru secțiile de votare constituite în sanatorii și case de odihnă, în spitale și alte instituții curative staționare, listele electorale se întocmesc pe baza propriei declarații de ședere ori a datelor prezentate de conducătorii instituțiilor menționate.

(6) Pentru secțiile de votare constituite în afara Republicii Moldova, listele electorale se întocmesc conform procedurii stabilite prin Regulamentul privind întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale, aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(7) În cazul în care alegătorul își schimbă locul de ședere sau nu se va afla în ziua alegerilor pentru Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și a referendumurilor republicane la domiciliu sau la reședința temporară, biroul electoral al secției de votare unde alegătorul este inclus în lista electorală de bază, la solicitarea acestuia și pe baza actului de identitate acceptat pentru participarea la votare, îi eliberează un certificat pentru drept de vot. Alegătorul confirmă primirea certificatului pentru drept de vot semnând într-un registru special, ținut de biroul electoral. Mențiunea despre eliberarea certificatului pentru drept de vot se efectuează de către biroul electoral la rubrica „Notă”, unde este indicată data eliberării, numărul certificatului pentru drept de vot și numele membrului biroului electoral care l-a eliberat.

(8) Persoanele cu drept de vot care, după ultima participare la alegeri, și-au schimbat locul de ședere sunt în drept, cel târziu cu 25 de zile înainte de următoarele alegeri parlamentare, prezidențiale, referendum republican, să-și declare locul nou de ședere pentru a putea fi înscrise în lista de alegători la secția de votare corespunzător locului șederii. Procedura privind declararea locului de ședere se stabilește prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(9) Listele electorale se transmit de către Comisia Electorală Centrală autorităților administrației publice locale cu cel puțin 22 de zile înainte de ziua alegerilor, într-un exemplar șampilat și cu alte semne de protecție pe fiecare pagină. Lista electorală se transmite imediat biroului electoral al secției de votare pentru asigurarea verificării acesteia de către alegători, reprezentanții concurenților electorali/participanților la referendum și observatori. După efectuarea modificărilor, cu cel puțin 7 zile înainte de ziua alegerilor, listele se tipăresc repetat și se transmit cel târziu odată cu buletinele de vot, în 2 exemplare șampilate și cu alte semne de protecție pe fiecare pagină, dintre care unul este transmis pentru păstrare la primărie, prin intermediul biroului electoral.

(10) Modificări în listele electorale pot fi solicitate Comisiei Electorale Centrale sau biroului electoral cu cel puțin 7 zile înainte de ziua alegerilor. Biroul electoral comunică imediat registratorilor din cadrul autorităților administrației publice locale modificările solicitate, cu anexarea actelor doveditoare. Registratorul

verifică datele și efectuează, după caz, mențiunile corespunzătoare în Registrul de stat al alegătorilor.

(11) Pentru turul doi de scrutin se utilizează aceleași liste electorale de bază. Listele electorale suplimentare se întocmesc separat pentru fiecare tur de scrutin.

Articolul 62. Verificarea listelor electorale

(1) Listele electorale care vor cuprinde numele, prenumele, anul nașterii și domiciliul/reședința temporară a fiecărui alegător se fac accesibile în localurile secțiilor de votare cel târziu cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor. În același termen, alegătorilor li se comunică prin toate mijloacele de comunicare disponibile (mass-media, telefon, afișe, internet) despre posibilitatea verificării listelor electorale la sediul biroului secției de votare.

(2) Alegătorul poate verifica datele sale prin intermediul resurselor informaționale ale Comisiei Electorale Centrale, conform procedurii stabilite în acest sens.

(3) Alegătorilor, reprezentanților concurenților electorali, participanților la referendum și observatorilor li se asigură posibilitatea de a lua cunoștință de listele electorale și de a verifica dacă datele cu privire la alegători sunt corecte. Aceștia au dreptul să depună solicitări pentru includerea în listă sau excluderea din ea, precum și pentru corectarea erorilor comise la înscrierea datelor despre sine sau despre alți alegători cu cel mult 7 zile înainte de ziua alegerilor. Solicitățile se examinează, în termen de 24 de ore, de către organul electoral sesizat, iar deciziile asupra solicitărilor pot fi contestate de subiecții interesați în instanța de judecată, după procedura stabilită, dacă au primit refuz de corectare sau includere în listă.

(4) Listele electorale utilizate în ziua alegerilor, cu datele depline despre alegătorii arondați la secția de votare respectivă conform art. 61 alin. (2), se transmit birourilor electorale cel târziu odată cu buletinele de vot. Accesul la listele electorale se permite în baza unei declarații de confidențialitate al cărei model este aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(5) Comisia Electorală Centrală elaborează și aprobă procedura de întocmire, verificare și actualizare a listelor electorale, reglementând expres modul de transmitere a listelor la birourile electorale; condițiile și modul de includere/excludere din listă a alegătorilor de către membrii biroului electoral al secției de votare; regulile de prezentare ulterioară a listelor electorale finale și alte aspecte necesare.

Capitolul VII

DESEMNAREA ȘI ÎNREGISTRAREA CANDIDAȚILOR. CONFIRMAREA REPREZENTANȚILOR CONCURRENTILOR ELECTORALI

Articolul 63. Desemnarea candidaților

(1) În cazul alegerilor parlamentare și al celor prezidențiale, procesul de desemnare a candidaților începe cu 60 de zile înainte de ziua alegerilor și se termină cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor. În cazul alegerilor locale, desemnarea candidaților se efectuează după constituirea consiliilor electorale de circumscripție conform art. 157, dar nu mai devreme de 60 de zile înainte de ziua alegerilor.

(2) Dreptul de a desemna candidați pentru alegeri, în cazul în care se întrunesc toate condițiile stabilite de prezentul cod, îl au:

- a) partidele politice înregistrate până la stabilirea datei alegerilor, în conformitate cu statutele (regulamentele) lor și cu legislația;
- b) blocurile electorale;
- c) cetățenii Republicii Moldova care își înaintează propria candidatură (candidații independenți, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova).

(3) Procedura de desemnare a candidaților cuprinde:

a) în cazul partidelor politice și al blocurilor electorale – aprobarea, în cadrul ședințelor organelor abilitate în conformitate cu prevederile statutare, respectiv, cu acordurile de constituire a acestora, confirmată prin procese-verbale (extrase din procesele-verbale), privind desemnarea candidaților/listelor de candidați la funcții publice electivă, iar în cazul alegerilor prezidențiale – constituirea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în vederea susținerii candidaților desemnați, precum și întocmirea și prezentarea actelor necesare în condițiile prezentului cod pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral;

b) în cazul candidaților independenți/candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova – înaintarea propriei candidaturi la o funcție publică electivă, după caz, constituirea grupului de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în vederea susținerii candidatului, precum și întocmirea și prezentarea actelor necesare în condițiile prezentului cod pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral.

(4) Procedura de desemnare a candidaților include și etapa de colectare a semnăturilor de către persoanele care își înaintează propria candidatură și/sau grupurile de inițiativă în vederea susținerii candidaților la funcțiile electivă.

(5) Subiecții enumerați la alin. (2) nu pot lua decizii privind demararea procedurii de desemnare a candidaților/propriei candidaturi înainte de începerea perioadei de desemnare prevăzute la alin. (1), iar actele întocmite în acest sens anterior începerii perioadei menționate la alin. (1) sunt nule.

Articolul 64. Particularitățile constituirii și înregistrării blocurilor electorale

(1) Blocurile electorale pentru toate tipurile de alegeri se înregistrează de Comisia Electorală Centrală.

(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al celor locale, actele necesare pentru înregistrarea blocurilor electorale se depun la Comisia Electorală Centrală cu cel mult 30 de zile înainte de începerea perioadei de desemnare a candidaților.

(3) Partidele politice pot conveni asupra formării unui bloc electoral, consemnând decizia de participare la constituirea acestuia, aprobată în conformitate cu statutele (regulamentele) lor, într-un proces-verbal.

(4) Blocurile electorale se formează în baza acordului de constituire, aprobat de către partidele politice înregistrate în modul prevăzut de lege până la stabilirea datei alegerilor și care au decis să participe la constituirea unui bloc electoral.

(5) Acordul de constituire a blocului electoral va cuprinde:

- a) părțile constituante ale blocului electoral;
- b) denumirea integrală, denumirea prescurtată a blocului și, după caz, simbolul electoral în formă grafică însoțit de descrierea textuală a acestuia;
- c) persoana/organul cu drept de reprezentare și modalitatea de contact a acestuia;
- d) modalitatea de retragere a uneia dintre părți din componența blocului electoral și/sau asocierea cu un alt partid politic;
- e) procedura de desemnare a candidatului (candidaților)/listei (listelor) de candidați și, respectiv, cea de modificare a listei (listelor) de candidați, după caz, procedura de constituire a grupului de inițiativă;
- f) modul și procedura de repartizare a alocațiilor de la bugetul de stat;
- g) modul de restituire a creditului solicitat și alocat din bugetul de stat pentru desfășurarea campaniei electorale, precum și a cheltuielilor legate de organizarea și desfășurarea alegerilor în condițiile art. 51 și 52;
- h) procedura de lichidare (încetare a activității) a blocului electoral;
- i) după caz, documentele stabilite la art. 68 alin. (1);
- j) alte prevederi care nu contravin prevederilor prezentului cod.

(6) În termen de 5 zile de la data primirii actelor, Comisia Electorală Centrală adoptă o hotărâre privind înregistrarea sau refuzul de a înregistra blocul electoral. În cazul în care se refuză înregistrarea blocului electoral, partidele politice constituante își pot desemna de sine stătător candidații.

(7) Partidele politice care au constituit blocul electoral nu au dreptul să desemneze candidatul (candidații)/lista (listele) de candidați în nume propriu.

(8) În cazul în care, după încheierea perioadei de desemnare a candidaților, în componența blocului rămâne un singur partid constituant, blocul nu se consideră dizolvat de drept.

**Articolul 65. Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului
la funcția de Președinte al Republicii Moldova
și a candidatului independent**

(1) În sensul prezentului articol, semnăturile se colectează numai pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova și a candidaților independenți la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, de consilier în consiliul local și/sau de primar.

(2) Colectarea semnăturilor se va efectua cu respectarea cerințelor generale stabilite de prezentul articol și a condițiilor speciale prevăzute în titlurile III–V, corespunzător tipului de alegeri pentru care este susținut candidatul, precum și a celor stabilite de actele administrative adoptate de Comisia Electorală Centrală în acest sens, inclusiv cu asigurarea respectării legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

(3) Dreptul de a colecta semnături îl au candidații independenți și candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și membrii grupurilor de inițiativă (colectorii) constituite în vederea susținerii candidaților respectivi în alegeri. În cazul alegerilor prezidențiale, constituirea și înregistrarea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor este obligatorie. În cazul alegerilor parlamentare și al celor locale, candidatul independent poate să nu constituie un grup de inițiativă dacă decide să colecteze singur semnăturile.

(4) Modalitatea de constituire și înregistrare a grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la una dintre funcțiile electivă enumerate la alin. (1) este prevăzută în titlurile III–V și în actele administrative ale comisiei adoptate în acest sens. Grupul de inițiativă, constituit în condițiile prezentului cod, se înregistrează la:

a) Comisia Electorală Centrală – în cazul susținerii candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova sau candidatului independent la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova;

b) consiliul electoral de circumscripție – în cazul susținerii candidatului independent la funcția de consilier în consiliul local și/sau de primar.

(5) Colectarea semnăturilor începe la data desemnării candidatului în condițiile art. 63. Organul electoral eliberează listele de subscripție și legitimațiile

colectorilor la data înregistrării grupului de inițiativă și/sau la data adresării candidatului independent.

(6) Semnăturile se colectează în baza listelor de subscripție al căror model se aprobă de Comisia Electorală Centrală. Listele de subscripție pentru colectarea semnăturilor se eliberează de organul electoral care are competența de a înregistra candidatul.

(7) În listele de subscripție se indică funcția electivă pentru care se colectează semnăturile, numele și prenumele candidatului, anul nașterii, profesia (ocupația), funcția, locul de muncă și subiectul care l-a desemnat, precum și numele și prenumele colectorului.

(8) În lista de subscripție, susținătorul candidatului completează el însuși datele personale și își aplică semnătura. În cazul în care susținătorul candidatului nu poate, din motive obiective, să completeze personal datele solicitate, acestea sunt completate de colector, semnătura în lista de subscripție fiind aplicată nemijlocit de susținător, iar în caz de imposibilitate, de un reprezentant al acestuia.

(9) Colectorul este responsabil de asigurarea autenticității datelor din lista de subscripție întocmită. Pe fiecare listă de subscripție, colectorul face o mențiune prin care atestă faptul că semnăturile au fost colectate de el personal și că el confirmă autenticitatea semnatarilor, apoi semnează.

(10) Pentru încălcarea prevederilor ce stabilesc procedura de colectare a semnăturilor, precum și a dispozițiilor ce vizează domeniul protecției datelor cu caracter personal, colectorul poartă răspundere conform legislației.

(11) Susținătorul candidatului trebuie să fie persoană care, în momentul semnării listei de subscripție, are dreptul de a alege. Un alegător poate susține, prin semnătură, mai mulți candidați, inclusiv pentru mai multe funcții electivă, însă nu poate susține același candidat, prin semnătură, de două și mai multe ori.

(12) În funcție de tipul alegerilor desfășurate, semnăturile se colectează:

a) în oricare localitate din circumscripția electorală națională – în cazul alegerilor parlamentare;

b) în oricare localitate din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, stabilite conform Legii nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, – în cazul alegerilor prezidențiale;

c) în localitatea/localitățile din cadrul circumscripției electorale în care candidează candidatul – în cazul alegerilor locale.

- a) sunt de un alt model sau serie (număr) decât cele eliberate colectorului de organul electoral;
- b) nu sunt semnate de colector în modul stabilit la art. 65 alin. (9);
- c) nu conțin numele și prenumele candidatului pentru care se colectează semnături.

(5) Semnătura din lista de subscripție se invalidează dacă susținătorul:

- a) a înscris datele personale, însă nu a aplicat semnătura conform procedurii descrise la art. 65 alin. (8);
- b) nu are drept de vot la data semnării în lista de subscripție;
- c) și-a înscris datele din actul de identitate expirat;
- d) este arondat în altă circumscripție electorală decât cea pe teritoriul căreia au fost colectate semnăturile;
- e) a înscris în lista de subscripție date de identitate eronate, care nu permit identificarea lui.

(6) Modalitatea de întocmire a listelor de subscripție, procedura de colectare a semnăturilor și termenul de prezentare și verificare a acestora, precum și responsabilitățile colectorilor sunt prevăzute într-un regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 68. Înregistrarea concurenților electorali

(1) Pentru înregistrarea în calitate de concurent, partidele politice, blocurile electorale, candidații independenți sau candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție următoarele documente:

- a) hotărârea/decizia confirmată prin procesul-verbal sau, după caz, prin extras din procesul-verbal al ședinței organului central sau teritorial al partidului politic sau al blocului electoral privind desemnarea candidatului (listei de candidați întocmite conform art. 111 și 163).

- b) listele de subscripție cu numărul suficient de semnături ale susținătorilor candidatului independent sau ai candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, conform art. 113, 139 și 164;

- c) datele biografice ale candidatului;

- d) declarația candidatului privind consimțământul lui de a candida la funcția pentru care a fost desemnat;

- e) declarația de avere și interese personale pe ultimul an înainte de scrutin, conform modelului aprobat de Comisia Electorală Centrală. Declarația se face publică conform procedurii prevăzute în regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală;

- f) declarația candidatului pe propria răspundere, prin care confirmă că:

(13) Lista de subscripție va conține numai semnături ale susținătorilor care sunt arondați într-o singură circumscripție electorală în care urmează să fie organizate alegeri. În cazul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, lista de subscripție va conține numai semnături ale susținătorilor din aceeași unitate administrativ-teritorială de nivelul al doilea.

Articolul 66. Prezentarea listelor de subscripție

(1) Listele de subscripție se depun la organul electoral corespunzător împreună cu documentele necesare pentru înregistrarea candidaților. Procedura de recepționare a documentelor și a listelor de subscripție este prevăzută în regulamente privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților pentru fiecare tip de scrutin organizat, aprobate de Comisia Electorală Centrală.

(2) În cazul susținerii candidatului la alegerile parlamentare, prezidențiale sau locale, listele de subscripție cu semnăturile susținătorilor se depun, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, la organul electoral corespunzător pentru verificare. Nu se admite depunerea unor liste de subscripție suplimentare după ce organul electoral a primit și a înregistrat listele de subscripție.

(3) După primirea listelor de subscripție, organul electoral verifică semnăturile în condițiile art. 67. Verificarea listelor de subscripție se face concomitent cu examinarea documentelor prezentate pentru înregistrarea candidaților în condițiile și termenele stabilite la art. 68.

Articolul 67. Verificarea listelor de subscripție

(1) Organul electoral verifică autenticitatea datelor înscrise și semnăturile din listele de subscripție în limita numărului stabilit la art. 113, 139 și 164.

(2) Pentru verificarea listelor de subscripție, organul electoral utilizează aplicația electronică. Ghidul privind funcționarea aplicației se aprobă prin dispoziția președintelui Comisiei Electorale Centrale.

(3) La procesul de verificare a listelor de subscripție au dreptul să asiste candidații la alegeri și/sau conducătorii grupurilor de inițiativă, precum și observatorii acreditați, în baza unei cereri către organul electoral. Candidații la alegeri și/sau conducătorii grupurilor de inițiativă au dreptul să asiste doar la procesul de verificare a listelor de subscripție pe care le-au prezentat. Condițiile de asistare la procesul de verificare a listelor de subscripție se stabilesc în ghidul prevăzut la alin. (2).

(4) Listele de subscripție se invalidează total dacă:

- nu cade sub incidența restricțiilor stabilite la art. 16 alin. (2) lit. c) și d);
- în privința sa nu au fost emise acte de constatare rămase definitive referitoare la regimul declarării averilor și intereselor personale, la stările de incompatibilitate și la confiscarea averii nejustificate, acte care nu sunt prescrise;
- g) certificatul de sănătate al candidatului pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, eliberat de instituția medicală la care acesta se află în evidență;
- h) declarația candidatului pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova sau pentru funcția de primar privind suspendarea, pe durata mandatului, a funcțiilor incompatibile cu funcția de Președinte al Republicii Moldova sau de primar, în cazul în care persoana este aleasă și validată;
- i) declarația despre suspendarea din funcția deținută, din momentul începerii campaniei electorale – pentru persoanele care cad sub incidența art. 16 alin. (3);
- j) copia de pe diploma de studii, în cazul candidaților pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și cea de primar;
- k) după caz, simbolul electoral în variantă electronică și pe suport de hârtie;
- l) copia de pe actul de identitate al candidatului.

(2) Modelele sau caracteristicile tehnice ale documentelor prevăzute la alin. (1) și modul de completare și/sau de prezentare a acestora se stabilesc prin regulamentele privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților pentru fiecare tip de scrutin organizat, aprobate de Comisia Electorală Centrală.

(3) Listele candidaților pentru alegerile parlamentare și locale se întocmesc respectându-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe. Poziționarea candidaților pe liste se face conform formulei: minimum patru candidați la fiecare zece locuri.

(4) Reprezentanții partidelor politice, ai blocurilor electorale, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova și candidații independenți depun actele necesare pentru înregistrare numai după ce Comisia Electorală Centrală, consiliile electorale de circumscripție respective fac publică informația privind locul (biroul) și timpul primirii documentelor. Intervalul de timp dintre momentul adoptării hotărârii de stabilire a locului și timpului primirii documentelor și ora stabilită pentru primirea documentelor trebuie să fie de cel puțin 24 de ore. În cazul în care reprezentanți ai mai multor partide politice, ai mai multor blocuri electorale, mai mulți candidați depun în același timp toate documentele necesare pentru înregistrare la organul electoral respectiv, ordinea de primire a documentelor se stabilește prin tragere la sorți, conform regulamentului aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(5) În termen de 7 zile de la data primirii actelor enumerate la alin. (1), organul electoral respectiv efectuează sau refuză înregistrarea candidaților desemnați în

alegeri. Hotărârile adoptate de organele electorale în acest sens pot fi contestate în condițiile stabilite la capitolul XIII.

(6) În cadrul aceluiași alegeri, o persoană poate candida la mai multe funcții electivă, însă de diferite categorii/niveluri și doar din partea unui singur partid sau bloc electoral, ori în calitate de candidat independent.

(7) Candidații înregistrați în alegeri nu pot fi angajați și nu pot desfășura activități în cadrul niciunui organ electoral pe durata alegerilor.

(8) Organul electoral care a înregistrat candidații eliberează legitimații candidaților înregistrați cât de curând posibil, dar nu mai târziu de 3 zile de la data înregistrării.

(9) Organul electoral care a înregistrat candidații dă publicității în mass-media finanțată de la buget hotărârile sale privind înregistrarea candidaților independenți sau a listelor de candidați.

(10) După expirarea termenului prevăzut pentru înregistrarea candidaților, organul electoral respectiv publică integral lista de candidați pe care i-a înregistrat, indicând în ea numele, prenumele, anul nașterii, apartenența politică, profesia (ocupația) candidaților, precum și denumirea partidului sau a blocului electoral care i-a desemnat. Listele de candidați vor fi disponibile pentru consultare la fiecare secție de votare.

(11) În cazul în care un concurent electoral prezintă o listă a candidaților desemnați în alegeri care nu corespunde cerințelor alin. (3), precum și în cazul existenței restricțiilor prevăzute la alin. (1) lit. f), Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție va refuza înregistrarea acestuia.

Articolul 69. Desemnarea și confirmarea reprezentanților în organele electorale și în instanțele de judecată

(1) Concurenții electorali pot desemna, pentru perioada electorală, câte un reprezentant în organele electorale care i-au înregistrat, precum și în organele electorale ierarhic inferioare. Partidele politice și blocurile electorale pot desemna, pentru perioada electorală, câte un reprezentant și în Comisia Electorală Centrală.

(2) Reprezentanții concurenților electorali sunt confirmați de organele electorale respective în cel mult 3 zile. Candidaturile propuse trebuie să fie persoane care au drept de vot. Candidații în alegeri nu pot fi desemnați în calitate de reprezentanți.

(3) Reprezentanții concurentului electoral au dreptul să participe la toate operațiunile electorale, la toate ședințele organului electoral care l-a confirmat, inclusiv în ziua alegerilor, să reprezinte interesele concurentului electoral și în alte autorități implicate în procesul electoral. Aceștia au acces la toate informațiile cu caracter electoral, la listele electorale, la procesele-verbale întocmite de organele electorale, pot efectua filmări foto și video cu înștiințarea președintelui organului electoral, fără a pune în pericol secretul și securitatea votării. Statutul reprezentanților concurenților electorali, precum și alte drepturi și obligații ale acestora sunt stabilite prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(4) Reprezentantul desemnat și confirmat de organul electoral în corespundere cu prevederile prezentului articol poate apăra interesele concurentului electoral în litigiile cu caracter electoral, precum și în instanța de judecată în condițiile Codului administrativ și ale Codului de procedură civilă. La alegerile prezidențiale și cele locale, reprezentanții concurenților electorali confirmați în modul stabilit își pot desfășura activitatea și în cel de-al doilea tur de scrutin.

Capitolul VIII

CAMPANIA ELECTORALĂ.

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE CONCURRENTILOR ELECTORALI

Articolul 70. Agitația electorală

(1) Cetățenii Republicii Moldova, partidele politice, blocurile electorale, candidații și persoanele de încredere ale candidaților au dreptul de a supune discuțiilor libere și sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale și personale ale candidaților, precum și de a face agitație electorală în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mass-mediei, prin expunerea de afișe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare.

(2) Exercițiul acestui drept poate fi supus unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății sau protecția moralei, protecția reputației, apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

(3) Indiferent de tipul scrutinului, campania electorală începe la data înregistrării concurentului electoral, dar nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua votării, și se încheie la data anulării înregistrării concurentului electoral sau în ziua de vineri înainte de ziua votării. În cazul alegerilor prezidențiale și al celor locale,

candidații care au trecut în al doilea tur de scrutin pot desfășura campanie electorală după stabilirea datei celui de-al doilea tur de scrutin prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale, dar nu mai târziu de 10 zile înainte de ziua alegerilor.

(4) În programele electorale, în materialele de agitație electorală, în acțiunile de agitație electorală și în publicitatea electorală care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora, persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, organizații internaționale. Se interzic combinarea de culori și/sau sunete care evocă simboluri ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine, dacă acestea duc la contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional. Prin derogare, prevederile respective nu se aplică în cazurile ce vizează angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaționale încheiate cu Uniunea Europeană.

(5) Se interzic transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare în ziua alegerilor în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale, precum și acțiunea de organizare în perioada electorală a transportării alegătorilor spre secția de votare.

(6) Se interzice candidaților să utilizeze resursele administrative, inclusiv prin lansarea sau participarea la lansarea proiectelor de infrastructură sau a achizițiilor efectuate din bugetul public național, utilizarea echipamentelor, a mijloacelor și a bunurilor publice în perioada electorală. Autoritățile/instituțiile publice și cele asimilate acestora nu pot transmite/acorda concurenților electorali bunuri publice sau alte favoruri decât pe bază de contract, în condiții de egalitate pentru toți concurenții electorali.

(7) Modalitatea plasării în condiții egale a publicității electorale pe panourile publicitare, inclusiv pe cele aflate în proprietate privată, se aprobă de Comisia Electorală Centrală în baza unui regulament.

(8) Răspunderea pentru conținutul materialelor electorale publicitare, difuzate sau publicate, o poartă grupul de inițiativă, concurentul electoral sau participantul la referendum. Materialele publicitare trebuie să corespundă cerințelor stabilite la art. 9 din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate.

(9) Fiecare material publicitar al candidaților independenți, care declară pe propria răspundere că nu au utilizat servicii tipografice ale entităților specializate și nu au deschis contul bancar cu mențiunea „Fond electoral”, trebuie să conțină următoarele informații: numele/prenumele concurentului electoral, data tipăririi, tirajul materialului și mențiunea „Tipărit la echipament tehnic propriu”.

(10) Autoritățile administrației publice locale sunt obligate ca, în termen de 3 zile până la data începerii campaniei electorale, să stabilească și să asigure un minim de locuri speciale de afișaj electoral, un minim de localuri pentru desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii. Deciziile/dispozițiile respective sunt afișate imediat la sediul acestor autorități și sunt aduse la cunoștința subiecților interesați prin intermediul mass-mediei, al altor mijloace de comunicare disponibile.

(11) Concurenții electorali pot organiza întâlniri cu alegătorii, autoritățile administrației publice locale fiind obligate să asigure posibilitatea desfășurării unor astfel de întâlniri în termene și în condiții egale. Organele electorale pot fi sesizate în cazul neregulilor constatate în legătură cu organizarea și desfășurarea întâlnirilor.

(12) Agitația electorală se admite doar până în ziua de vineri înainte de ziua votării.

(13) În campania electorală, competitorilor electorali li se interzic organizarea de concerte, concursuri, alte evenimente sau demonstrații cu implicarea interpreților, a personalului de creație și/sau artistic atât din țară, cât și de peste hotare, afișarea în timpul desfășurării acestora de slogane sau alte mesaje și/sau distribuirea de materiale ce conțin simbolistica competitorului electoral sau alte elemente de identificare a acestuia, precum și participarea la astfel de evenimente în scop de promovare politică.

(14) Prevederile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și participanților la referendum.

Articolul 71. Persoanele de încredere ale concurenților electorali

(1) Concurenții electorali pot avea persoane de încredere, care au drept de vot, în fiecare circumscripție electorală. Persoanele de încredere îi ajută pe concurenții electorali la desfășurarea campaniilor electorale ale acestora, fac agitație electorală în favoarea lor și le reprezintă interesele în relațiile cu autoritățile publice, cu alegătorii, cu consiliile și birourile electorale.

(2) Numărul persoanelor de încredere, procedura de confirmare, drepturile și obligațiile acestora se stabilesc de prezentul cod și de regulamentul cu privire la activitatea persoanelor de încredere, aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(3) Persoanele de încredere ale concurenților electorali în alegerile parlamentare și prezidențiale, precum și cele ale participanților la referendumul republican se confirmă de Comisia Electorală Centrală, iar persoanele de încredere ale concurenților electorali și ale participanților la referendum în alegerile locale și referendumurile locale – de către consiliul electoral de circumscripție corespunzător. Organul electoral respectiv confirmă, prin hotărâre, persoanele de încredere ale concurenților electorali/participanților la referendum.

(4) Concurenții electorali pot, cu cel puțin 7 zile înainte de ziua scrutinului, să solicite organului electoral respectiv confirmarea suplimentară a persoanelor de încredere, suspendarea împuternicirilor sau substituirea acestora cu alte persoane, respectând criteriile de număr și condițiile stabilite de prezentul articol și regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(5) Hotărârile organului electoral cu privire la confirmarea, refuzul confirmării și/sau al substituirii persoanelor de încredere pot fi contestate în condițiile capitolului XIII.

(6) La alegerile prezidențiale și la cele locale, persoanele de încredere ale concurenților electorali, confirmate în modul stabilit, își pot desfășura activitatea și în cel de-al doilea tur de scrutin.

(7) Persoanele de încredere ale concurenților electorali care dețin funcții publice nu pot folosi mijloacele și bunurile publice în campania electorală.

(8) Prevederile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și participanților la referendum.

Articolul 72. Drepturile și obligațiile concurenților electorali (participanților la referendum)

(1) Concurenții electorali (participanții la referendum) participă, pe bază de egalitate, la campania electorală, beneficiază de drepturi egale în folosirea mass-mediei, în condițiile stabilite de capitolul XII.

(2) Candidații, cu excepția cazurilor stabilite la art. 16 alin. (3), beneficiază, pe durata campaniei electorale, de dreptul de a fi suspendați din funcția deținută în condițiile legislației muncii și/sau ale celei care reglementează activitatea acestora. Pe durata perioadei electorale, candidații nu pot fi concediați sau transferați la o altă muncă sau funcție fără acordul lor.

(3) Concurentul electoral poate să-și retragă candidatura printr-o cerere scrisă, adresată organului electoral care l-a înregistrat, dar nu mai târziu de 10 zile până la ziua alegerilor. În cazul candidaților desemnați de partidele politice și blocurile electorale, cererile de retragere din cursă se înaintează organului electoral în același termen, prin intermediul partidelor politice și blocurilor electorale respective.

(4) După expirarea termenului menționat la alin. (3), înregistrarea concurentului electoral poate fi anulată de organul electoral care l-a înregistrat, în baza deciziei instanței de judecată, în caz de deces al acestuia sau de survenire a condițiilor stabilite la art.16 alin. (2), precum și în temeiul art. 102 alin. (5). Dacă concurentul electoral își retrage candidatura sau înregistrarea este anulată după tipărirea buletinelor de vot, în buletin, în dreptul acestuia, biroul electoral al secției de votare aplică ștampila cu mențiunea „Retras”.

(5) Partidele politice și blocurile electorale pot opera modificări în listele înregistrate în condițiile și în termenele stabilite la art. 68 alin. (3), art. 111, 115 și 163.

Capitolul IX

BULETINELE DE VOT

Articolul 73. Modelul și textul buletinelor de vot

(1) Indiferent de tipul scrutinului, modelul buletinului de vot se stabilește printr-o hotărâre a Comisiei Electorale Centrale. Textul buletinului de vot pentru alegerile parlamentare, prezidențiale și pentru organizarea referendumului republican se aprobă de către Comisia Electorală Centrală, iar textul pentru alegerile locale și pentru organizarea referendumului local se aprobă printr-o hotărâre a consiliului electoral de circumscripție corespunzător.

(2) Concurenții electorali se înscriu în buletine în ordinea rezultată din tragerea la sorți efectuată zilnic de către organul electoral respectiv, conform procedurii stabilite prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(3) Buletinul de vot se divizează în patru laturi, corespunzător numărului de concurenți electorali care participă la alegeri. Dimensiunea patru laturilor trebuie să fie suficientă pentru a cuprinde numele și prenumele candidatului, denumirea partidului politic, a blocului electoral care a înaintat lista de candidați sau candidatul respectiv ori mențiunea „candidat independent” și, opțional, simbolul electoral al concurentului electoral. Până la începerea campaniei electorale, la solicitarea concurentului, simbolul electoral poate fi modificat. Nu se admite identitatea sau similitudinea elementelor de identificare ale concurenților electorali. În cazul

candidaților independenți care au același nume și prenume se indică suplimentar patronimicul, după caz, anul nașterii.

(4) În patrulater, în partea stângă, se imprimă simbolul concurentului electoral care a înaintat lista de candidați sau candidatul respectiv ori simbolul electoral al candidatului independent, la dorința acestora. Simbolurile electorale sunt prezentate organului electoral odată cu documentele pentru înregistrarea concurenților electorali. Indiferent de tipul scrutinului, partidele politice și blocurile electorale își vor prezenta la Comisia Electorală Centrală simbolul electoral în formatul solicitat, iar candidații independenți vor depune simbolul electoral, dacă dispun de acesta, la organul electoral care are competența de a-i înregistra.

(5) În cazul referendumurilor, buletinul de vot conține textul întrebării la care trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului, iar în dreapta textului se plasează, pe orizontală, două patrulatere cu cuvintele „DA” și „NU”.

(6) În fiecare patrulater, în partea dreaptă, la o distanță egală de latura de sus și cea de jos, se imprimă un cerc cu diametrul de 15 mm, în care alegătorul aplică ștampila cu inscripția „Votat” dacă își dă votul pentru un concurent electoral sau pentru una dintre opțiunile expuse la referendum.

(7) Buletinele de vot se întocmesc în limba română. Pentru a facilita participarea la scrutin a minorităților etnice, buletinele de vot se întocmesc și într-o altă limbă, la solicitarea organelor electorale din circumscripția respectivă.

(8) În cazul organizării concomitente a mai multor tipuri de scrutine, buletinele de vot trebuie să fie de culori diferite.

Articolul 74. Pregătirea buletinelor de vot

(1) Buletinele de vot se tipăresc conform instrucțiunii aprobate de Comisia Electorală Centrală. Membrii comisiei asistă, iar reprezentanții concurenților electorali (participanților la referendum) pot să asiste la confecționarea matriței buletinului de vot, la tipărirea buletinelor de vot, precum și la lichidarea matriței.

(2) Buletinele de vot se tipăresc pe hârtie opacă (mată), cel târziu cu 5 zile înainte de ziua alegerilor, într-o cantitate corespunzătoare numărului de alegători. Pe fiecare buletin se aplică două numere, care corespund numărului de ordine al circumscripției și numărului de ordine al secției de votare respective.

(3) Buletinele de vot tipărite se păstrează la consiliul electoral de circumscripție și se remit biroului electoral al secției de votare în baza unui act de predare-primire, în ajunul alegerilor, cu excepția celor stabilite la alin. (7).

(4) Localul în care se păstrează buletinele de vot este păzit de reprezentanții forțelor de ordine. Are acces la buletinele de vot numai președintele consiliului electoral de circumscripție respectiv sau președintele biroului electoral al secției de votare respectiv, însoțit de cel puțin doi membri ai consiliului sau biroului.

(5) Reprezentanții concurenților electorali (ai participanților la referendum), observatorii, precum și alegătorii au dreptul să ia cunoștință de modelele buletinelor de vot la biroul electoral respectiv.

(6) Pentru secțiile de votare din țară, buletinele de vot sunt expediate consiliilor electorale de circumscripție de către Comisia Electorală Centrală cel târziu cu 2 zile înainte de ziua alegerilor.

(7) Birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova Comisia Electorală Centrală le expediază buletinele de vot cu cel puțin 5 zile înainte de ziua alegerilor, pornind de la numărul estimativ de alegători stabilit în baza informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și a celei acumulate de Comisia Electorală Centrală, dar nu mai mult de 5000 de buletine de vot la fiecare birou electoral pentru fiecare zi de votare.

Capitolul X VOTAREA

Articolul 75. Timpul și locul votării

Votarea se efectuează în ziua alegerilor între orele 07.00 și 21.00. Biroul electoral al secției de votare aduce la cunoștința publică timpul și locul votării cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor.

Articolul 76. Condițiile votării

(1) În timpul rezervat votării se interzice închiderea localului de votare și suspendarea votării, cu excepția cazurilor de dezordine în masă, de calamități naturale, de alte circumstanțe neprevăzute, care îi pun pe alegători în pericol sau fac imposibilă efectuarea votării. În aceste cazuri, președintele biroului electoral al secției de votare poate suspenda votarea pentru cel mult 2 ore, timp în care va aduce localul secției de votare în starea corespunzătoare sau va găsi un alt local, înștiințând despre acest fapt alegătorii.

(2) La alegerile locale, în cazul în care procesul de votare suspendat conform alin. (1) nu poate fi reluat în timp de 2 ore, votarea se consideră suspendată pe un

termen ce nu va depăși 2 săptămâni, iar Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 zile, va adopta o hotărâre privind data reluării votării suspendate. Procesul de votare se reia în aceleași condiții juridice.

(3) Persoanele care au dreptul să asiste la votare nu pot fi obligate să părăsească localul secției de votare în timpul suspendării votării.

(4) Procedurile electorale ce vizează modul de păstrare a buletinelor de vot, a listelor și a documentației electorale, precum și întocmirea și transmiterea procesului-verbal în cazul suspendării votării se stabilesc prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 77. Organizarea votării

(1) Localurile secțiilor de votare se amenajează astfel încât să asigure conformitatea cu cerințele de accesibilitate, legalitate, transparență, eficiență și solemnitate a procesului de votare. Solemnitatea procesului de votare este asigurată prin intonarea imnului de stat la deschiderea secției de votare și afișarea în secția de votare a simbolurilor de stat. Modul de asigurare a infrastructurii secției de votare se stabilește prin instrucțiune a Comisiei Electorale Centrale.

(2) Votarea se efectuează în localuri special amenajate cu mese la care se eliberează buletinele de vot, cu cabine pentru vot secret și urne de vot. Urnele se instalează în așa fel încât, pentru a se apropia de ele, alegătorul să treacă neapărat prin cabina pentru vot secret. Localul secției de votare trebuie să fie dotat cu un număr suficient de cabine pentru vot secret.

(3) Pentru asigurarea unui parcurs ordonat prin secția de votare și evitarea aglomerației, biroul electoral al secției de votare stabilește un traseu pentru alegători, începând de la intrare, spre mesele la care se înregistrează faptul participării la votare, ulterior spre mesele unde se eliberează buletinele de vot, pe urmă spre cabinele de vot secret și urnele de vot.

(4) Localul secției de votare trebuie să fie amenajat astfel încât membrii biroului electoral al secției de votare și alte persoane autorizate să asiste la operațiunile electorale să aibă posibilitatea de a observa toate aspectele procesului de votare, inclusiv identificarea alegătorului, înmânarea buletinelor de vot și introducerea lor în urnele de vot, numărarea voturilor și întocmirea proceselor-verbale.

(5) Autoritățile administrației publice locale sunt obligate să pună la dispoziția organelor electorale localuri care corespund rigorilor stabilite în regulamentul cu privire la accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități,

aprobat de Comisia Electorală Centrală. Localul secției de votare se asigură de către autoritățile administrației publice locale cu cabine, urne de vot și celelalte materiale necesare, conform instrucțiunii menționate la alin. (1).

(6) Responsabilitatea pentru organizarea votării, pentru secretul exprimării voinței alegătorilor, pentru amenajarea localurilor și pentru menținerea în ele a ordinii corespunzătoare o poartă biroul electoral al secției de votare.

Articolul 78. Efectuarea votării

(1) Fiecare alegător votează personal. Votarea în locul altor persoane nu se admite. Alegătorul prezintă actul de identitate biroului electoral al secției de votare pentru înregistrarea prezenței acestuia la votare și verificarea înscrierii în lista electorală de bază. Ulterior, un membru al biroului electoral îi înmânează alegătorului buletinul de vot. La primirea buletinului, alegătorul semnează în lista electorală în dreptul numelui său.

(2) Alegătorii din raza teritorială a secției de votare care nu sunt înscriși în lista electorală de bază se înscriu într-o listă electorală suplimentară la prezentarea documentului ce atestă domiciliul sau reședința temporară în raza teritorială a secției de votare în cauză. Alegătorii respectivi confirmă pe propria răspundere, prin semnătură, abținerea de la votarea multiplă și faptul că sunt informați despre răspunderea penală în caz de încălcare a acestei obligații.

(3) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, în lista electorală suplimentară se înscriu și:

a) alegătorii care au venit la secția de votare cu certificatul pentru drept de vot. Certificatul pentru drept de vot rămâne la biroul secției de votare și se anexează la lista electorală suplimentară;

b) persoanele deținute pe baza unui mandat de arest până la pronunțarea sentinței judecătorești, persoanele condamnate la închisoare (privațiune de libertate) a căror sentință nu este definitivă, cele care execută o sancțiune contravențională sub formă de arest, persoanele condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă, aflate în instituțiile penitenciare amplasate în altă localitate decât locul în care acestea își au înregistrat domiciliul sau reședința temporară;

c) alegătorii care nu au înregistrare la domiciliu sau la reședința temporară;

d) alegătorii cu drept de vot care în ziua votării se află în sanatorii și case de odihnă, în spitale și alte instituții curative staționare amplasate în altă localitate decât locul în care își au înregistrat domiciliul sau reședința temporară, dar situate pe teritoriul Republicii Moldova;

e) cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot aflați în străinătate care se prezintă în ziua alegerilor la secția de votare respectivă;

f) cetățenii cu drept de vot din stânga Nistrului care au înregistrare la domiciliu sau reședința temporară în localitățile aflate provizoriu în afara controlului suveran al autorităților constituționale ale Republicii Moldova, confirmată prin mențiunea respectivă în actul de identitate;

g) studenții și elevii cu drept de vot înmatriculați la instituții de învățământ într-o localitate în care nu au înregistrare la domiciliu sau la reședința temporară;

h) militarii aflați în unitățile militare, în baza datelor prezentate de comandantii unităților militare respective în condițiile art. 61 alin. (4);

i) funcționarii electorali ai birourilor electorale ale secțiilor de votare care în ziua alegerilor își desfășoară activitatea la secția de votare respectivă, fără prezentarea certificatului cu drept de vot.

(4) Potrivit alin. (3) lit. g), studenții și elevii cu drept de vot înmatriculați în instituții de învățământ într-o localitate în care nu au înregistrare la domiciliu sau reședința temporară pot vota la orice secție de votare deschisă în această localitate, fiind obligați să prezinte actul de identitate și carnetul de student/elev al instituției de învățământ din localitatea respectivă.

(5) În cazul alegerilor și al referendumurilor locale, în lista electorală suplimentară se înscriu și:

a) persoanele deținute pe baza unui mandat de arest până la pronunțarea sentinței judecătorești, persoanele condamnate la închisoare (privațiune de libertate) a căror sentință nu este definitivă, cele care execută o sancțiune contravențională sub formă de arest, persoanele condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă, aflate în instituțiile penitenciare, doar dacă își au domiciliul sau reședința temporară în unitatea administrativ-teritorială în care se află instituțiile respective;

b) alegătorii cu drept de vot care în ziua votării se află în sanatorii și case de odihnă, în spitale și alte instituții curative staționare, doar dacă își au domiciliul sau reședința temporară în unitatea administrativ-teritorială în care se află instituțiile respective;

c) funcționarii electorali, la secția de votare în care își desfășoară activitatea, cu condiția că își au domiciliul/reședința temporară valabilă în unitatea administrativ-teritorială pe teritoriul căreia se află secția de votare.

(6) Votarea se efectuează, conform procedurii stabilite de Comisia Electorală Centrală, în baza unuia dintre următoarele acte de identitate:

a) buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova, care confirmă domiciliul sau reședința temporară a alegătorului pe teritoriul secției de votare;

b) buletinul de identitate provizoriu cu mențiunile privind cetățenia Republicii Moldova, domiciliul sau reședința temporară a titularului;

c) pașaportul cetățeanului Republicii Moldova, inclusiv cu termen de valabilitate expirat.

(7) Președintele biroului electoral al secției de votare ține evidența evenimentelor importante ce au loc în timpul votării și pe parcursul numărării voturilor, consemnând aceste date în raportul de activitate al biroului electoral. La cererea membrilor biroului, a persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale sau a oricărui alegător, președintele notează comentariile și obiecțiile acestora referitoare la procedura de votare într-un act care se anexează la procesele-verbale ale biroului electoral al secției de votare.

(8) Biroul electoral decide asupra prelungirii, cu cel mult 2 ore, a termenului votării pentru a le permite alegătorilor care stau în rând la secția de votare respectivă să-și realizeze drepturile, informând despre prelungire consiliul electoral de circumscripție și Comisia Electorală Centrală.

Articolul 79. Procedura de completare a buletinului de vot

(1) Buletinul de vot se completează de către alegător numai în cabina pentru vot secret. Alegătorul care nu poate să completeze de sine stătător buletinul de vot are dreptul să cheme o altă persoană pentru a-l ajuta, cu excepția funcționarilor electorali din cadrul biroului electoral al secției de votare, a reprezentanților concurenților electorali (participanților la referendum) și a persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale. Aceste cazuri se consemnează separat în raportul biroului electoral al secției de votare.

(2) Alegătorul aplică ștampila cu inscripția „Votat” în interiorul cercului unui singur patruleter din buletinul de vot, ceea ce înseamnă că a votat pentru concurentul electoral corespunzător sau pentru una din opțiunile la referendum. Cercurile din celelalte patruletere trebuie să rămână curate.

(3) Fotografierea ori expunerea publică și demonstrativă a buletinului de vot completat sau scoaterea buletinului înmănat pentru votare din localul secției de votare este interzisă.

(4) Un alegător poate vota numai pentru un singur concurent electoral sau pentru una din opțiuni la referendum.

(5) Dacă alegătorul a completat greșit buletinul de vot, la cererea lui, biroul electoral al secției de votare anulează acest buletin și îi eliberează, numai o singură dată, un nou buletin de vot. Acest caz va fi menționat în procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor, fiind indicat la rubrica „numărul buletinelor de vot neutilizate și anulate”, precum și în lista electorală.

(6) Alegătorul introduce în urna de vot buletinul de vot cu ștampila „Votat”.

Articolul 80. Asigurarea securității procesului de votare

(1) În ziua alegerilor, între orele 06.30-07.00, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența a cel puțin jumătate din membrii biroului, verifică urnele de vot, le sigilează, verifică existența listelor electorale, a buletinelor de vot, a ștampilelor și întocmește un proces-verbal în două exemplare. Procesul-verbal este semnat de toți membrii prezenți ai biroului electoral, un exemplar se introduce în urna de vot, după care președintele declară votarea deschisă.

(2) Buletinele de vot se păstrează într-un loc sigur din interiorul secției de votare, în pachete legate a câte 100 de bucăți și, în măsura necesității, se distribuie de către președintele biroului electoral al secției de votare membrilor biroului pentru a fi eliberate alegătorilor.

(3) Funcționarii electorali care activează în cadrul biroului electoral al secției de votare, reprezentanții concurenților electorali (participanților la referendum) și persoanele autorizate să asiste la operațiunile electorale sunt obligați să poarte ecusoane de identitate vizibile. Persoanelor care intră în localul secțiilor de votare li se interzice să poarte și să arate ecusoane, simboluri electorale sau alte însemne de agitație electorală.

(4) În cazul în care alegătorul, din motive de sănătate sau din alte motive temeinice, nu poate veni în localul de votare în a cărui rază teritorială își are domiciliul sau reședința temporară, la cererea scrisă a acestuia, biroul electoral al secției de votare desemnează cel puțin 2 membri ai biroului care se deplasează cu o urnă de vot mobilă și cu materialele necesare votării la locul unde se află alegătorul, pentru a se efectua votarea. Cererile pot fi făcute în scris, începând cu 2 săptămâni înainte de ziua votării și până la ora 14.00 a zilei precedente votării. În ziua votării, cererile se aprobă de biroul electoral până la ora 14.00 numai la prezentarea unui certificat medical. Procedura de vot cu urna mobilă la locul unde se află alegătorul se stabilește de către Comisia Electorală Centrală. Prevederile prezentului alineat nu se aplică secțiilor de votare constituite în străinătate și celor organizate pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului.

(5) Persoanele deținute pe baza unui mandat de arest până la pronunțarea sentinței judecătorești, persoanele condamnate la închisoare (privațiune de libertate) a căror sentință nu este definitivă, cele care execută o sancțiune contravențională sub formă de arest, persoanele condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă, aflate în instituțiile penitenciare, votează în conformitate cu alin. (4), prin deplasarea cu urna mobilă la locul unde se află alegătorul.

(6) În cazul în care președintele biroului electoral al secției de votare autorizează scoaterea din localul secției de votare a unei urne de vot mobile, faptul acesta, precum și lista de alegători care au solicitat votarea la locul aflării sunt aduse la cunoștința reprezentanților concurenților electorali (participanților la referendum) și a persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale. Acestor persoane li se oferă posibilitatea de a însoți urna de vot mobilă, folosind, în caz de necesitate, mijloace de transport proprii.

(7) Răspunderea pentru asigurarea în ziua alegerilor a ordinii în localul de votare și pe o rază teritorială de 100 de metri de la localul votării o poartă președintele biroului electoral al secției de votare. Deciziile luate în acest scop sunt executorii pentru toți. Neexecutarea dispozițiilor președintelui biroului electoral atrage după sine răspunderea contravențională.

(8) La toate ședințele organelor electorale, la numărarea și totalizarea voturilor, la operațiunile în legătură cu listele electorale, buletinele de vot și alte documente electorale, precum și la întocmirea proceselor-verbale privind rezultatele votării, au dreptul să asiste:

- a) membrii și reprezentanții organelor electorale ierarhic superioare;
- b) reprezentanții concurenților electorali (participanților la referendum) în organele electorale;
- c) observatorii naționali și internaționali acreditați de către organele electorale respective, precum și interpreții acestora, după caz;
- d) jurnaliștii legitimați de instituțiile mass-media și confirmați ulterior de Comisia Electorală Centrală.

(9) Nicio altă persoană nu poate rămâne în incinta secției de votare mai mult timp decât este necesar pentru votare. În rază teritorială de 100 de metri de la localul votării, inclusiv în alte încăperi ale sediului unde este amplasată secția de votare, este permisă prezența continuă sau permanentă doar a reprezentanților forțelor de ordine desemnați să asigure menținerea ordinii publice și securitatea procesului electoral.

(10) Este interzisă purtarea armelor de foc sau a armelor albe în localul de votare. Prin excepție de la această interdicție, în secția de votare pot intra cu arme de foc reprezentanții forțelor de ordine numai dacă își exercită dreptul de vot la această secție sau au fost chemați de președintele biroului electoral în scop de a asigura restabilirea ordinii de drept.

Capitolul XI

NUMĂRAREA VOTURILOR ȘI STABILIREA REZULTATELOR ALEGERILOR

Articolul 81. Numărarea și totalizarea voturilor de către biroul electoral al secției de votare

(1) După expirarea timpului rezervat votării, președintele biroului electoral al secției de votare declară votarea încheiată și dispune închiderea secției de votare. Biroul electoral al secției de votare începe numărarea voturilor.

(2) Înainte de a se deschide urnele de vot, toate buletinele de vot rămase neutilizate se numără și se anulează de către biroul electoral al secției de votare, conform procedurii stabilite de Comisia Electorală Centrală, apoi se leagă separat și se sigilează.

(3) Înainte de numărarea voturilor obținute de concurenții electorali sau a celor exprimate în cazul opțiunilor la referendum, biroul electoral al secției de votare stabilește numărul alegătorilor cărora le-au fost eliberate buletinele de vot, pe baza numărului de alegători din listele electorale (de bază, listele electorale suplimentare, inclusiv cele pentru votarea la locul aflării) în dreptul numelui cărora a fost aplicată semnătura.

(4) În cazul desfășurării votării în condițiile art. 8 alin. (2), după expirarea timpului rezervat votării și închiderea secției de votare în prima zi a alegerilor, biroul electoral al secției de votare numără doar buletinele de vot rămase neutilizate și stabilește numărul alegătorilor cărora le-au fost eliberate buletinele de vot în corespundere cu alin. (3). Rezultatul numărării respective se consemnează într-un proces-verbal, semnat de membrii biroului electoral. Numărarea voturilor obținute de concurenții electorali în prima zi a alegerilor nu se efectuează, buletinele din urnele de vot fiind numărate după încheierea votării în cea de-a doua zi a alegerilor.

(5) După verificarea sigiliilor de pe urnele de vot, președintele biroului electoral al secției de votare, în prezența funcționarilor electorali din cadrul biroului și a persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale, deschide urnele. Mai întâi se deschid urnele de vot mobile, se numără buletinele din ele, apoi se deschid celelalte urne și se numără buletinele din ele.

(6) Secția de votare se asigură cu mese suficiente pentru ca toate buletinele extrase din urne să se numere într-un singur loc, în văzul tuturor membrilor biroului electoral al secției de votare și al celor prezenți. Pe mesele destinate numărării voturilor se aranjează fanioanele cu denumirea sau numele concurenților electorali, iar în cazul referendumurilor cu înscrierea opțiunilor „DA” și „NU”.

(7) Buletinele din urnele de vot mobile se numără mai întâi separat, se confruntă cu numărul de buletine ce au fost eliberate în acest scop, apoi se adună la

celelalte buletine pentru a număra voturile obținute de concurenții electorali sau, în cazul referendumului, cele exprimate pentru opțiunile „DA” sau „NU”.

(8) Conform unei proceduri stabilite de către Comisia Electorală Centrală, membrii biroului electoral al secției de votare verifică buletinele de vot și determină pentru care concurent electoral sau opțiune la referendum s-a votat. Buletinele cu voturile exprimate pentru fiecare concurent electoral sau opțiune la referendum se numără și se leagă separat, iar rezultatele, odată stabilite, se consemnează în procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor.

(9) Membrii biroului electoral, înainte de a semna procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor, oferă persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale posibilitatea de a verifica datele din procesul-verbal.

(10) Biroul electoral al secției de votare nu include buletinele nevalabile în numărul total de voturi valabil exprimate.

(11) Din momentul închiderii secției de votare, biroul electoral al secției de votare rămâne în ședință pe parcursul numărării voturilor și întocmirii proceselor-verbale și a raportului biroului electoral. Funcționarii electorali din cadrul biroului electoral al secției de votare rămân la secția de votare și participă la operațiunile electorale, cu excepția unor circumstanțe extraordinare și obiective.

Articolul 82. Buletinele de vot nevalabile

(1) Se declară nevalabile buletinele:

- a) în care numărul de identificare al circumscripției și numărul de identificare al biroului de votare nu corespund cu cel al circumscripției sau al biroului de votare respectiv;
- b) de alt model decât cel stabilit;
- c) în care a fost aplicată ștampila cu inscripția „Votat” în mai multe patrulete;
- d) în care nu a fost aplicată ștampila cu inscripția „Votat” în niciun cerc din niciun patrulete;
- e) în care a fost aplicată ștampila cu inscripția „Votat” pentru concurentul electoral care s-a retras sau a fost exclus din cursa electorală;
- f) care au fost deformate sau mâzgălite astfel încât nu este clară opțiunea alegătorului.

(2) Buletinul de vot nu poate fi declarat nevalabil doar din cauza că alegătorul a aplicat ștampila cu inscripția „Votat” de mai multe ori într-un singur patrulete sau din cauza că ștampila a fost aplicată în afara cercului din patrulete sau pe semnul ori simbolul concurentului electoral, în cazul în care opțiunea alegătorului este clară.

(3) Președintele biroului electoral al secției de votare oferă tuturor membrilor biroului și persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale posibilitatea de a examina buletinul de vot care urmează a fi declarat nevalabil.

(4) Dacă membrii biroului electoral al secției de votare au îndoieli în privința valabilității buletinului de vot, problema se soluționează prin vot, iar rezultatul votării se consemnează în procesul-verbal al ședinței biroului.

Articolul 83. Procesul-verbal și raportul biroului electoral al secției de votare

(1) Biroul electoral al secției de votare întocmește un proces-verbal, în trei exemplare, care cuprinde:

- a) numărul de alegători înscriși în listele electorale de bază;
- b) numărul de alegători înscriși în listele electorale suplimentare;
- c) numărul de alegători care au primit buletine de vot;
- d) numărul de alegători care au participat la votare;
- e) diferența dintre numărul buletinelor de vot primite de alegători și numărul alegătorilor care au participat la votare;
- f) numărul buletinelor de vot declarate nevalabile;
- g) numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral (pentru fiecare opțiune privind întrebările supuse referendumului);
- h) numărul total de voturi valabil exprimate;
- i) numărul buletinelor de vot primite de biroul electoral al secției de votare;
- j) numărul buletinelor de vot neutilizate și anulate, precum și al celor completate greșit și anulate.

(2) Modelul și procedura de completare a procesului-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor de către biroul electoral al secției de votare se stabilesc de către Comisia Electorală Centrală pentru orice tip de alegeri.

(3) Rezultatul numărării voturilor se examinează în ședință deliberativă a biroului electoral al secției de votare și se consemnează într-un proces-verbal, care se semnează obligatoriu de toți membrii biroului electoral. Membrul biroului electoral al secției de votare nu este în drept să refuze semnarea procesului-verbal, iar în caz de dezacord cu conținutul acestuia, poate să-și exprime în scris opinia separată care se anexează la procesul-verbal. Refuzul membrului biroului electoral de a semna procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor nu influențează asupra valabilității acestuia. Refuzul membrului biroului electoral și alte motive ale absenței semnăturii se menționează în raportul biroului electoral al secției de votare.

(4) Procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor se întocmește în prezența membrilor biroului electoral al secției de votare, a reprezentanților concurenților electorali (participanților la referendum) și a altor persoane autorizate. Un exemplar al procesului-verbal se păstrează la biroul electoral al secției de votare, unul se prezintă consiliului electoral de circumscripție și unul se afișează imediat la intrarea în secția de votare. Copiile de pe procesul-verbal cu privire la rezultatele numărării voturilor, autentificate de președintele biroului electoral, se înmânează obligatoriu persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale.

(5) Președintele biroului electoral al secției de votare asigură completarea raportului biroului pe baza evidenței ținute în scris a activităților desfășurate de birou în perioada electorală. Raportul va conține o expunere succintă a cererilor și a contestațiilor privind acțiunile biroului electoral al secției de votare și a hotărârilor adoptate de birou în baza acestora. Președintele semnează raportul și oferă celorlalți membri ai biroului posibilitatea de a-și expune în scris comentariile și completările la raport și de a-l semna.

(6) Președintele biroului electoral al secției de votare predă consiliului electoral de circumscripție cât de curând posibil, dar nu mai târziu de 18 ore după anunțarea închiderii secțiilor de votare, buletinele de vot, listele electorale, ștampilele și alte documente (materiale) electorale, conform procedurii stabilite de Comisia Electorală Centrală. Securitatea și integritatea documentelor (materialelor) electorale în procesul de transportare către consiliul electoral de circumscripție este asigurată de președintele biroului electoral, doi membri ai biroului și reprezentanții forțelor de ordine.

(7) Procesele-verbale întocmite de birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate, însoțite de toate cererile privind operațiunile electorale ale biroului electoral al secției de votare, sunt transmise, prin mijloace electronice, la consiliul electoral de circumscripție în cel mult 24 de ore de la închiderea secțiilor. Exactitatea datelor din aceste procese-verbale este confirmată telefonic, iar în cazul unor neconcordanțe și neajunsuri probate suficient, acestea se corectează de către consiliul electoral de circumscripție respectiv.

Articolul 84. Centralizarea rezultatelor votării de către consiliul electoral de circumscripție

(1) După primirea proceselor-verbale și a raporturilor birourilor electorale ale secțiilor de votare cu rezultatele numărării voturilor, consiliul electoral de circumscripție stabilește mai întâi numărul de alegători care au participat la alegeri și comunică această cifră Comisiei Electorale Centrale. În cazul în care, la alegerile din întreaga circumscripție, a participat un număr de alegători mai mic decât numărul

cerut pentru declararea alegerilor valabile în circumscripția respectivă, consiliul de circumscripție înștiințează Comisia Electorală Centrală despre acest fapt. Comisia Electorală Centrală face un anunț public prin care declară alegerile nevalabile pe întreaga țară sau pe circumscripția dată.

(2) În baza proceselor-verbale ale birourilor electorale ale secțiilor de votare, consiliul electoral de circumscripție stabilește pe întreaga circumscripție:

- a) numărul de alegători înscriși în listele electorale de bază;
- b) numărul de alegători înscriși în listele electorale suplimentare;
- c) numărul de alegători care au primit buletine de vot;
- d) numărul de alegători care au participat la votare;
- e) diferența dintre numărul buletinelor de vot primite de alegători și numărul alegătorilor care au participat la votare;
- f) numărul buletinelor de vot declarate nevalabile;
- g) numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral (pentru fiecare opțiune privind întrebările supuse referendumului);
- h) numărul total de voturi valabil exprimate;
- i) numărul buletinelor de vot primite de consiliul electoral de circumscripție;
- j) numărul de buletine neutilizate și anulate, inclusiv al celor completate greșit și anulate.

(3) Consiliul electoral de circumscripție consemnează rezultatele votării pe întreaga circumscripție electorală într-un proces-verbal, semnat obligatoriu de toți membrii consiliului electoral. Membrul consiliului electoral de circumscripție nu este în drept să refuze semnarea procesului-verbal, iar în caz de dezacord cu conținutul acestuia, poate să-și exprime în scris opinia separată, care se anexează la procesul-verbal. Refuzul membrului consiliului electoral de a semna procesul-verbal privind rezultatele votării nu influențează asupra valabilității acestuia. Refuzul membrului consiliului electoral și alte motive ale absenței semnăturii se menționează în raportul consiliului electoral de circumscripție. Copiile procesului-verbal privind rezultatele votării, autentificate de președintele consiliului electoral de circumscripție, se înmânează, în mod obligatoriu, persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale.

(4) Consiliul electoral de circumscripție prezintă procesul-verbal privind rezultatele votării pe circumscripție Comisiei Electorale Centrale în termen de 48 de ore de la închiderea secțiilor de votare. Odată cu prezentarea procesului-verbal Comisiei Electorale Centrale, consiliul electoral de circumscripție afișează, la intrarea în sediul său, o informație detaliată privind rezultatele alegerilor pe circumscripție.

(5) În cazul alegerilor locale și al referendumurilor locale, consiliul electoral de circumscripție aprobă, prin hotărâre, procesul-verbal privind rezultatele alegerilor

locale din circumscripția electorală respectivă, confirmă sau infirmă legalitatea acestora. În cazul confirmării legalității alegerilor, declară candidații aleși, atribuie și validează mandatele primarilor aleși și consilierilor locali, confirmă lista candidaților supleanți, cu adoptarea hotărârilor în acest sens. Actele menționate, precum și documentele electorale aferente centralizării rezultatelor votării se prezintă Comisiei Electorale Centrale, conform termenelor și procedurii stabilite în titlurile V și VI.

**Articolul 85. Centralizarea rezultatelor votării
de către Comisia Electorală Centrală**

(1) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale generale și al referendumului republican, Comisia Electorală Centrală întocmește, în termen de 5 zile, în baza actelor prezentate de către consiliile electorale de circumscripție, un proces-verbal care conține:

- a) numărul de alegători înscriși în listele electorale de bază;
- b) numărul de alegători înscriși în listele electorale suplimentare;
- c) numărul de alegători care au primit buletine de vot;
- d) numărul de alegători care au participat la votare;
- e) diferența dintre numărul buletinelor de vot primite de alegători și numărul alegătorilor care au participat la votare;
- f) numărul buletinelor de vot declarate nevalabile;
- g) numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral (pentru fiecare opțiune privind întrebările supuse referendumului republican);
- h) numărul total de voturi valabil exprimate.

(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, Comisia Electorală Centrală consemnează rezultatele votării pe țară într-un proces-verbal, conform alin. (1), semnat de către membrii comisiei, și întocmește un raport cu privire la rezultatele alegerilor.

(3) În cazul dezacordului cu rezultatele preliminare ale votării, până la confirmarea rezultatelor de către autoritățile abilitate, concurenții electorali (participanții la referendum) pot solicita acestor autorități să dispună renumărarea voturilor. Renumărarea poate fi dispusă de către Curtea Constituțională, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, sau de către Comisia Electorală Centrală, în cazul alegerilor și al referendumurilor locale, în condițiile capitolului XIII. Renumărarea se efectuează de către aceleași organe electorale, substituindu-se funcționarii electorali vinovați de fraudă. Procedura generală a renumărării se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(4) Actele prevăzute la alin. (2) se prezintă Curții Constituționale pentru confirmarea rezultatelor alegerilor (referendumurilor) și/sau validarea mandatelor deputaților și a mandatului de Președinte al Republicii Moldova.

(5) În cazul alegerilor locale generale, Comisia Electorală Centrală consemnează rezultatele votării pe țară într-un proces-verbal, semnat de către membrii comisiei, și întocmește un raport cu privire la rezultatele scrutinului.

Articolul 86. Anunțarea rezultatelor preliminare

(1) Până la primirea rezultatelor votării de la toate consiliile și birourile electorale ierarhic inferioare, organul electoral responsabil de centralizarea rezultatelor alegerilor aduce periodic la cunoștința publică rezultatele preliminare cât mai curând posibil după primirea lor. În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale generale și al referendumurilor republicane, rezultatele preliminare, detaliate pe secții de votare, se plasează pe resursele informaționale ale Comisiei Electorale Centrale imediat după procesarea lor.

(2) După primirea rezultatelor votării de la toate consiliile și birourile ierarhic inferioare, organul electoral responsabil de centralizarea rezultatelor votării aduce la cunoștința publică cât mai curând posibil rezultatele generale ale alegerilor dacă contestațiile prezentate lui sau instanței de judecată nu afectează rezultatele alegerilor.

(3) Responsabili de centralizarea rezultatelor finale ale alegerilor sunt:

- a) Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale generale și al referendumurilor republicane;
- b) consiliul electoral de circumscripție respectiv – în cazul alegerilor locale și al referendumurilor locale.

Articolul 87. Păstrarea documentelor electorale

(1) Documentele (materialele) electorale, cu excepția celor prevăzute la alin. (2) din prezentul articol, se păstrează la Comisia Electorală Centrală în conformitate cu prevederile Legii nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic al Republicii Moldova și ale Regulamentului privind organizarea și funcționarea Arhivei Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(2) După expirarea termenului de 3 luni de la confirmarea rezultatelor alegerilor, buletinele cu voturile valabil exprimate, buletinele nevalabile și buletinele anulate, listele electorale, precum și certificatele cu drept de vot remise spre păstrare temporară inspectoratelor teritoriale de poliție se nimicesc.

Capitolul XII

MONITORIZAREA ALEGERILOR ȘI REFLECTAREA LOR ÎN MASS-MEDIA

Articolul 88. Observatorii

(1) Statutul de observator este incompatibil cu cel de funcționar electoral care activează în cadrul organului electoral, cu cel de candidat în alegeri, membru al grupului de inițiativă, reprezentant sau persoană de încredere a concurentului electoral ori a participantului la referendum și cu cel de trezorier.

(2) Observatorii pot fi:

a) observatori naționali – cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot acreditați de organele electorale în modul stabilit de prezentul cod, la solicitarea asociațiilor obștești și a instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral din Republica Moldova, care au misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor;

b) observatori internaționali – cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot, precum și cetățeni străini reprezentanți ai autorităților electorale din străinătate și ai instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral, ai organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor neguvernamentale din străinătate, precum și experți internaționali în domeniul electoral, acreditați de Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod, care au misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor.

(3) Pot solicita acreditarea observatorilor asociațiile obștești/organizațiile neguvernamentale ce se ocupă, conform statutului sau altor acte interne, de apărarea drepturilor omului sau a valorilor democratice. La cerere, și consiliile electorale de circumscripție acreditează observatori naționali.

(4) Observatorii internaționali vor monitoriza procesul electoral la invitația Comisiei Electorale Centrale adresată entităților prevăzute la alin. (2) lit. b), care îi acreditează și, după caz, confirmă interpretii acestora.

(5) Subiecții prevăzuți la alin. (2) pot depune cereri privind acreditarea observatorilor înaintea începerii perioadei electorale, dar nu mai târziu de 7 zile până la ziua alegerilor. Observatorii își pot desfășura activitatea până la confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor.

(6) În termen de cel mult 5 zile – în cazul solicitării de acreditare a observatorilor naționali, și de cel mult 10 zile – în cazul solicitării de acreditare a observatorilor internaționali, dar nu mai târziu de ziua precedentă zilei alegerilor, organul electoral, de regulă în prezența solicitantului sau a reprezentantului său,

adoptă o hotărâre prin care acreditează sau respinge candidatura persoanei propuse pentru observarea alegerilor.

(7) În cazul respingerii candidaturii înaintate, organul electoral este obligat să comunice subiectului care a înaintat candidatura motivele deciziei sale. Refuzul acreditării observatorilor trebuie să fie întemeiat și poate fi contestat în condițiile capitolului XIII.

(8) Observatorii acreditați de Comisia Electorală Centrală pot monitoriza procesul electoral pe întreg teritoriul țării și la toate secțiile de votare, inclusiv în cele din afara țării, iar observatorii acreditați de consiliile electorale de circumscripție își desfășoară activitatea doar pe teritoriul circumscripției respective.

(9) Observatorii acreditați au dreptul să asiste la toate operațiunile electorale, la toate ședințele organelor electorale, inclusiv în ziua alegerilor, fără a interveni în procesul electoral sau în alte operațiuni electorale, și să informeze președintele organului electoral despre neregulile observate. Observatorii au acces la informațiile cu caracter electoral, la listele electorale, la procesele-verbale întocmite de organele electorale, pot efectua filmări foto și video cu înștiințarea președintelui organului electoral, fără a pune în pericol secretul și securitatea votării și protecția datelor cu caracter personal. Observatorii naționali pot depune și sesizări privind neregulile observate, care se examinează de către organul electoral, cu informarea obligatorie a autorului sesizării despre decizia luată. Observatorii au dreptul de a informa opinia publică privind constatările efectuate. În ziua alegerilor observatorii nu au dreptul să exprime constatări care ar favoriza sau defavoriza anumiți concurenți electorali sau participanți la referendum.

(10) Evidența observatorilor acreditați și a sesizărilor acestora se realizează prin intermediul aplicației informaționale Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”.

(11) Procedura de acreditare a observatorilor, drepturile și obligațiile acestora se stabilesc prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 89. Principii generale privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media

(1) Prevederile prezentului articol se aplică instituțiilor mass-media, cu excepția celor fondate de partide politice.

(2) Instituțiile mass-media au obligația de a respecta principiile de echitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor. Acestea trebuie să ofere grupurilor

de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum timp de antenă sau spațiu pentru publicitatea electorală în condiții egale și nediscriminatorii.

(3) Instituțiile mass-media nu vor adopta tratamente privilegiate față de grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații acestora.

(4) În perioada electorală, instituțiile mass-media vor face distincție clară în materialele lor jurnalistice între exercitarea funcțiilor oficiale de către persoanele care nu cad sub incidența art. 16 alin. (3) și activitatea electorală a acestora.

(5) Concurenții electorali/candidații sau participanții la referendum care se consideră lezați în drepturi beneficiază de dreptul la replică. Cererea scrisă privind acordarea dreptului la replică se depune la instituția mass-media în termen de 2 zile de la difuzarea/publicarea informației. În cazul furnizorilor de servicii media, refuzul de a acorda dreptul la replică se contestă la Consiliul Audiovizualului, iar în cazul instituțiilor mass-media scrise – la Comisia Electorală Centrală. Dreptul la replică se acordă în termen de 3 zile de la depunerea cererii/contestației, în condiții egale/similare cu cele în care au fost lezate drepturile legitime.

(6) Instituțiile mass-media au dreptul să reflecte alegerile și să informeze publicul cu privire la toate aspectele electorale liber de orice ingerință din partea autorităților publice, a concurenților electorali/candidaților în alegeri, a grupurilor de inițiativă, a participanților la referendum sau a altor entități. Jurnaliștii legitimați de instituțiile mass-media și confirmați de Comisia Electorală Centrală au acces la ședințele organelor electorale, la operațiunile electorale și informațiile cu caracter electoral în aceleași condiții ca și observatorii.

Articolul 90. Particularitățile reflectării alegerilor de către instituțiile mass-media

(1) În perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele scrise care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri) și participanții la referendum sunt difuzate/publicate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(2) În serviciile media audiovizuale, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum, reprezentanții și persoanele de încredere ale acestora nu pot avea intervenții directe sau indirecte și nu pot fi vizați de terți în alte programe audiovizuale decât cele cu caracter electoral, stabilite expres în declarațiile politicilor editoriale ale furnizorilor de servicii media. Programe audiovizuale cu caracter electoral se consideră următoarele:

a) programele de știri și actualități – rubricile sau grupajele informative, evidențiate prin semnale acustice și vizuale unice, în care pot fi difuzate informații despre tehnica votării, sistemul electoral, alte aspecte ale procesului electoral, sondaje de opinie și activități de campanie ale grupurilor de inițiativă, ale concurenților electorali și ale participanților la referendum;

b) emisiuni de informare electorală – emisiuni, organizate la inițiativa furnizorului de servicii media, în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora pot prezenta programele politice și în care pot fi discutate diverse probleme de interes public;

c) emisiuni de promovare electorală – emisiuni în care se difuzează timpii de antenă acordați grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum în conformitate cu prevederile prezentului cod;

d) dezbateri electorale – emisiuni în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri), participanții la referendum sau reprezentanții acestora sunt solicitați să se pronunțe pe marginea temelor propuse spre discuție de către furnizorul de servicii media;

e) programe de publicitate electorală – programe destinate în exclusivitate difuzării publicității electorale.

(3) Programele audiovizuale prevăzute la alin. (1) sunt realizate și difuzate doar în perioada electorală și, după caz, în campania electorală, cu respectarea prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale și ale Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media.

(4) În perioada electorală, difuzarea publicității politice și a mesajelor de interes public se face conform procedurii stabilite în regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(5) În primele 7 zile de la începerea perioadei electorale, furnizorii de servicii media depun la Consiliul Audiovizualului o declarație privind politica editorială pentru reflectarea alegerilor sau o notificare prin care informează că nu participă la reflectarea alegerilor. Declarațiile care corespund legislației sunt aprobate de către Consiliul Audiovizualului și se publică pe pagina web oficială a acestuia și pe paginile web oficiale ale furnizorilor de servicii media. Controlul asupra respectării politicii editoriale este exercitat de către Consiliul Audiovizualului din oficiu, conform prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale.

(6) În campania electorală pentru orice tip de scrutin furnizorii de servicii media audiovizuale sunt obligați să organizeze dezbateri dacă au inclus în declarații ale politicii editoriale angajamente de organizare a dezbaterilor electorale și dacă acestea au fost adoptate de Consiliul Audiovizualului. Formatul, durata, frecvența și ora difuzării dezbaterilor electorale sunt stabilite de către furnizorii de servicii media

cu asigurarea condițiilor de egalitate strictă sau proporțională, care sunt indicate în declarația politicii editoriale. Dezbaterile electorale sunt difuzate în orele de maximă audiență, stabilite de Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova.

(7) În campania electorală pentru alegerile parlamentare, prezidențiale și pentru referendumurile republicane, furnizorii naționali de servicii media care vor reflecta campania electorală, a căror listă este actualizată și adusă la cunoștința publică de către Consiliul Audiovizualului, acordă partidelor politice, blocurilor electorale și candidaților independenți înregistrați în calitate de concurenți electorali sau participanți la referendum timp de antenă gratuit, câte 5 minute la serviciile de televiziune și câte 10 minute la serviciile de radiodifuziune sonoră, în scopul expunerii programelor electorale și al informării alegătorilor. Acești timp de antenă se acordă în mod integral în primele 15 zile de la începerea campaniei electorale și nu pot fi utilizați în scopul difuzării publicității electorale.

(8) În cadrul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumurilor republicane, furnizorii de servicii media publici acordă gratuit partidelor politice, blocurilor electorale și candidaților independenți înregistrați în calitate de concurenți electorali sau participanți la referendum câte un minut pe zi, timp de antenă pentru plasarea publicității electorale.

(9) Pentru publicitate electorală contra plată, fiecărui grup de inițiativă, pe durata activității acestuia, și fiecărui concurent electoral sau participant la referendum, pe durata campaniei electorale, i se oferă cel mult 2 minute pe zi în cadrul fiecărui serviciu media audiovizual. Tariful pentru publicitatea electorală nu poate depăși tariful pentru publicitatea comercială aplicat în perioada de 6 luni înainte de data scrutinului. Timpii de antenă pentru publicitatea electorală contra plată se acordă în condiții egale, în intervalele orare stabilite de către furnizorii de servicii media în declarațiile politicii editoriale. Furnizorii de servicii media care nu participă la reflectarea alegerilor nu au dreptul de a plasa publicitate electorală contra plată.

(10) În termen 3 zile de la solicitare, furnizorii de servicii media acordă timp de antenă conform ordinii stabilite în declarația politicii editoriale.

(11) Refuzul de a difuza sau de a publica, în condițiile prezentului cod, publicitatea electorală, contra plată sau gratuit, poate fi contestat în instanța de judecată.

(12) În perioada electorală, procedurile de organizare și desfășurare a sondajelor de opinie privind preferințele politice ale alegătorilor și a exit-pollurilor sunt stabilite prin regulament aprobat de Comisia Electorală Centrală. Pot fi date

publicității doar sondajele de opinii autorizate. Difuzarea și reflectarea rezultatelor sondajelor de opinii neautorizate se sancționează conform legislației.

(13) În ziua alegerilor, înainte de ora 21.00, ora Republicii Moldova, instituțiile mass-media nu vor da publicității rezultatele chestionării alegătorilor privind opțiunile electorale, interviuri despre numărul de voturi întrunite de concurenții electorali pe parcursul zilei și despre șansele acestora, precum și rezultatele exit-pollurilor.

(14) Instituțiile mass-media fondate de autoritățile publice, care reflectă alegerile, publică gratuit, iar furnizorii de servicii media, publici și privați, ale căror declarații ale politicii editoriale au fost aprobate, difuzează gratuit, la solicitarea organelor electorale, mesaje de interes public, în condițiile capitolului III din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate.

(15) În perioada electorală, Consiliul Audiovizualului monitorizează modul în care furnizorii de servicii media respectă declarațiile politicii editoriale pentru reflectarea alegerilor. În funcție de posibilitățile tehnice, sunt monitorizați prioritar furnizorii de servicii media generaliste și de știri care, potrivit măsurărilor efectuate de instituția specializată, au avut cele mai mari cote de audiență în ultimele trei luni anterioare lunii în care este stabilită data alegerilor.

(16) În perioada electorală Consiliul Audiovizualului prezintă public, săptămânal, rapoarte de monitorizare și adoptă decizii în funcție de rezultatele monitorizării. În termen de 3 zile după ziua votării (ziua de miercuri), Consiliul Audiovizualului prezintă public un raport de monitorizare a zilelor de sâmbătă și duminică, când agitația electorală este interzisă. Rapoartele de monitorizare, precum și raportul de totalizare sunt prezentate Comisiei Electorale Centrale și sunt plasate pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului și pe paginile web oficiale ale furnizorilor de servicii media monitorizați, cel târziu, a doua zi după prezentarea publică.

(17) În termen de două săptămâni după data scrutinului, Consiliul Audiovizualului prezintă public un raport final privind modul în care furnizorii de servicii media audiovizuale au reflectat alegerile.

Capitolul XIII PROCEDURILE JUDICIARE

Secțiunea 1

Contestațiile privind organizarea și desfășurarea alegerilor

Articolul 91. Contestațiile

(1) În sensul prezentului cod, prin contestație se înțelege cererea (sesizarea) în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, prin care:

a) se cere revizuirea, anularea, în tot sau în parte, ori emiterea unui act administrativ de către organul electoral, realizarea unei acțiuni sau obligarea organului electoral la inacțiune;

b) se contestă acțiunile/inacțiunile considerate ca ilegale ale subiecților înregistrați, acreditați sau confirmați ori care urmează a fi înregistrați, acreditați sau confirmați de către organele electorale, denumiți în continuare *subiecți electorali*;

c) se contestă faptele considerate ca încălcare a modului de reflectare a campaniei electorale, de difuzare sau de plasare a publicității electorale;

d) se contestă faptele considerate ca încălcare a cadrului normativ cu privire la finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale, a candidaților desemnați, a grupurilor de inițiativă și a participanților la referendum;

e) se formulează critici în legătură cu alte încălcări ale legislației electorale.

(2) Contestațiile depuse în condițiile prezentului cod se examinează de către organele electorale, respectându-se ierarhia acestora. În cazurile stabilite de prezentul cod, precum și de alte acte normative, contestațiile se examinează de către alte organe (autorități) în limita competențelor atribuite.

(3) În sensul alin. (2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum și acțiunile/inacțiunile acestuia se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluții pe marginea cererii prealabile se contestă direct în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv.

(4) Contestațiile prevăzute la alin. (1) lit. b) se depun la organul electoral care a înregistrat, a acreditat sau a confirmat ori urmează să înregistreze, să acrediteze sau să confirme subiecții electorali ale căror acțiuni/inacțiuni se contestă. Contestarea deciziilor organului electoral respectiv se face în condițiile alin. (3).

(5) Acțiunile în contencios administrativ privind legalitatea hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și a deciziilor Consiliului Audiovizualului care au tangență cu reflectarea alegerilor, precum și cele privind acțiunile/inacțiunile acestora se depun, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău.

(6) Contestațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a altor competitori sau subiecți electorali se adresează Comisiei Electorale Centrale, cu excepția contestațiilor privind finanțarea candidaților independenți, a grupurilor de inițiativă în alegerile locale și a primarului înregistrat

ca participant la referendumul local, care se adresează consiliilor electorale de circumscripție.

(7) Contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se examinează de Consiliul Audiovizualului în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului serviciilor media audiovizuale.

(8) Contestațiile privind modalitatea de pregătire și/sau plasare a publicității electorale, inclusiv privind conținutul acestor materiale publicitare, se examinează de către organele electorale în partea ce vizează acțiunile/inacțiunile subiecților electorali înregistrați/confirmați sau care urmează a fi înregistrați/confirmați de organele electorale.

(9) Contestațiile depuse după ziua votării se pot referi la încălcările ce vizează exercitarea dreptului la vot, organizarea procedurilor electorale din ziua votării și/sau stabilirea rezultatelor votării de către organele electorale, precum și alte încălcări prin care au fost lezate drepturile contestatarilor și influențate rezultatele votării.

(10) Procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală, precum și a contestațiilor privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 92. Forma și conținutul contestației

(1) Contestația poate fi depusă în scris, expediată prin poștă sau transmisă în formă electronică la autoritatea competentă.

(2) Contestația va conține următoarele elemente obligatorii:

- a) denumirea autorității căreia i se solicită examinarea contestației;
- b) numele și prenumele sau denumirea contestatarului, precum și alte date de identificare și de corespondență ale acestuia;
- c) descrierea faptelor invocate ca presupuse încălcări, în particular drepturile vătămăte, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 91 alin. (1) lit. d) și alin. (6), indicarea temeiului juridic după caz, enumerarea și anexarea probelor ce confirmă faptele invocate, precum și cerințele contestatarului;
- d) data depunerii contestației și semnătura contestatarului sau a reprezentantului acestuia.

(3) Contestatarul are dreptul să-și retragă contestația, să modifice cerințele din contestație și/sau să o suplimenteze, cu excepția obiectului ei, prin depunerea unei cereri scrise la autoritatea competentă. În cazul modificării obiectului contestației, solicitarea este considerată o contestație nouă. Retragerea contestației este posibilă

până la adoptarea hotărârii de către autoritatea competentă, iar modificarea și/sau suplimentarea contestației poate fi făcută până în ziua-limită admisă pentru contestare în condițiile art. 95.

(4) La depunerea contestațiilor privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media, contestatarii vor ține cont de cerințele de formă și conținut stabilite de Codul serviciilor media audiovizuale și de Codul administrativ.

(5) Forma și conținutul contestațiilor depuse în instanța de judecată trebuie să corespundă cerințelor stabilite de Codul administrativ.

Articolul 93. Condițiile pentru admisibilitatea contestațiilor

(1) Organele electorale verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărâre a organului electoral.

(2) Contestația se declară inadmisibilă în special când:

- a) a fost depusă de un alt subiect decât cel stabilit la art. 94 alin. (1) și (2) sau de o persoană fără împuterniciri în acest sens;
- b) nu a fost respectată procedura de examinare a cererii prealabile;
- c) a fost depusă după expirarea termenului prevăzut de prezentul cod;
- d) nu corespunde cerințelor de formă și conținut, iar contestatarul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de organul electoral;
- e) contestatarul nu poate revendica încălcarea drepturilor sale electorale, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 91 alin. (1) lit. d) și alin. (6);
- f) există o hotărâre cu privire la un litigiu electoral între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept;
- g) a fost depusă concomitent la un alt organ electoral, o altă autoritate competentă sau în instanța de judecată, în condițiile art. 99.

Articolul 94. Dreptul de a depune contestație

(1) În calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral sau participantul la referendum care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g).

(2) Funcționarii electorali, observatorii, precum și asociațiile obștești care au solicitat acreditarea observatorilor pot depune contestații împotriva organului

electoral care le-a aplicat sancțiunile prevăzute de art. 102 alin. (6) și alin. (8). În aceste cazuri, legalitatea hotărârii se contestă la organul electoral ierarhic superior.

(3) Contestatarii depun cererea și/sau participă la procedura de examinare a contestațiilor personal sau prin intermediul reprezentanților împuterniciți în condițiile Codului administrativ sau, după caz, ale Codului de procedură civilă. În cadrul organelor electorale, depunerea cererii și/sau participarea la procedura de examinare a contestațiilor se stabilește în baza hotărârilor aprobate de Comisia Electorală Centrală.

(4) Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție ori Consiliul Audiovizualului poate iniția, din oficiu, procedura de examinare a încălcărilor prevăzute la art. 91 alin. (1) lit. c) și d).

Articolul 95. Termenul de depunere a contestațiilor

(1) În perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

(2) În cazurile prevăzute de prezentul cod sau de alte acte normative, contestațiile nu se pot depune mai târziu de ziua alegerilor sau de o altă dată (circumstanță) determinată sau determinabilă.

(3) În caz de divergență între reglementările prezentului cod și ale altor acte normative, în partea ce ține de termenele de depunere a contestațiilor în perioada electorală, se vor aplica dispozițiile prezentului cod.

(4) Contestațiile care vizează faptele prevăzute la art. 91 alin. (1) lit. d) se depun la organul electoral corespunzător în termen de 3 zile de la identificarea încălcărilor, inclusiv după ziua alegerilor, dar până la validarea mandatelor.

(5) Contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se depun la Consiliul Audiovizualului în termen de 3 zile de la identificarea încălcărilor sau difuzarea programului audiovizual prin care au fost vătămăte drepturile contestatarului.

(6) Cererile de acordare a dreptului la replică și de contestare a refuzului de acordare a dreptului la replică se depun în termenele stabilite la capitolul XII.

(7) Cererile de anulare a înregistrării, a acreditării sau a confirmării subiecților electorali se depun la organul electoral competent cel târziu cu 5 zile înainte de ziua

alegerilor. Cererile depuse după acest termen se examinează concomitent cu centralizarea și confirmarea rezultatelor alegerilor.

(8) Înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

(9) Contestațiile înregistrate la organele electorale în condițiile art. 91 alin. (9) pot fi depuse în termen de 3 zile din ziua votării.

(10) Cererile privind renumărarea voturilor pot fi depuse în termen de 3 zile de la aducerea la cunoștința publică a rezultatelor preliminare ale votării. Comisia Electorală Centrală sau, după caz, Curtea Constituțională dispune renumărarea voturilor dacă încălcările arătate în cerere sunt de natură să influențeze rezultatele alegerilor și, respectiv, distribuirea mandatelor. Se califică întemeiate cererile privind renumărarea voturilor în cazul stabilirii unei diferențe de până la 10% între voturile valabil exprimate pentru concurenții electorali/între voturile date la referendum, precum și în cazul în care datele înscrise sau rectificările efectuate în procesele-verbale de numărare a voturilor pun la îndoială conformitatea și veridicitatea acestora.

(11) Depunerea contestațiilor nu suspendă executarea actelor emise de organele electorale sau de alte autorități competente, dacă actele administrative în domeniul electoral nu prevăd altfel ori autoritatea sau, după caz, instanța de judecată nu a dispus suspendarea executării actelor contestate în condițiile Codului administrativ.

Articolul 96. Sarcina probațiunii

(1) Fiecare contestatar probează faptele pe care își întemeiază pretențiile formulate și este responsabil de veridicitatea și calitatea probelor prezentate.

(2) Obligația de a confirma respectarea termenului de depunere a contestației în condițiile art. 95 revine contestatarului.

(3) În cazul contestațiilor privind hotărârile organelor electorale, sarcina probării legalității revine acestor organe.

Articolul 97. Competența autorităților publice în examinarea contestațiilor

(1) La depunerea contestației se va ține cont de competența autorităților publice în materie de examinare a contestațiilor, de tipul scrutinului, de pretensele

încălcări și locul unde acestea au fost săvârșite, precum și de cerințele care se înaintează.

(2) Pornind de la prevederile prezentului cod și ale altor acte normative conexe, competența de examinare a contestațiilor revine:

1) consiliilor electorale de circumscripție – în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol. Consiliile electorale au competența de a examina și:

a) cererile de anulare – în cazul subiecților electorali înregistrați, acreditați sau confirmați de către consiliul electoral respectiv;

b) contestațiile împotriva hotărârilor birourilor electorale de aprobare a procesului-verbal privind rezultatele numărării voturilor și/sau a raportului asupra activității acestora în perioada electorală;

c) contestațiile împotriva hotărârilor consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi de aprobare a procesului-verbal privind rezultatele votării și/sau a raportului asupra activității acestora în perioada electorală, precum și împotriva celor cu privire la declararea candidaților aleși, atribuirea și validarea mandatelor aleșilor locali, confirmarea listelor candidaților supleanți în alegerile locale;

2) Comisiei Electorale Centrale – în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol. Comisia Electorală Centrală examinează și:

a) cererile de anulare – în cazul subiecților electorali înregistrați, acreditați sau confirmați de către comisie;

b) cererile privind renumărarea voturilor – în cazul dezacordului cu rezultatele preliminare ale votării la alegerile locale și referendumurile locale;

c) contestațiile împotriva hotărârilor organelor electorale cu privire la rezultatele votării și/sau privind aprobarea raportului asupra activității acestora în perioada electorală;

d) contestațiile împotriva hotărârilor cu privire la declararea candidaților aleși, atribuirea și validarea mandatelor aleșilor locali, confirmarea listelor candidaților supleanți în alegerile locale.

3) Consiliului Audiovizualului – în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol, precum și al cererilor prevăzute de Codul serviciilor media audiovizuale.

(3) În cazul în care examinarea nu ține de competența organului respectiv, contestația și materialele anexate la ea urmează a fi transmise spre examinare conform competenței imediat, dar nu mai târziu de 2 zile de la data recepționării, cu excepția situației prevăzute la art. 93 alin. (2) lit. g) și art. 99.

(4) După dizolvarea birourilor electorale sau, după caz, a consiliilor electorale de circumscripție, acestea sunt substituite de Comisia Electorală Centrală în cadrul procedurilor de examinare a contestațiilor și litigiilor electorale.

Articolul 98. Competența jurisdicțională la examinarea contestațiilor

(1) În ordinea procedurii contenciosului administrativ, instanțele de judecată competente examinează acțiunile în domeniul electoral după cum urmează:

1) judecătoriile în primă instanță soluționează contestațiile împotriva acțiunilor/inacțiunilor și a hotărârilor organelor electorale, după efectuarea procedurii de examinare a cererii prealabile;

2) Curtea de Apel Chișinău soluționează în primă instanță:

a) contestațiile împotriva acțiunilor/inacțiunilor și a actelor administrative ale Comisiei Electorale Centrale;

b) contestațiile împotriva acțiunilor/inacțiunilor și a deciziilor Consiliului Audiovizualului;

3) curțile de apel soluționează cererile de apel împotriva actelor judecătorești emise de judecătorii în cadrul litigiilor electorale;

4) Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva actelor judecătorești ale curților de apel adoptate în cadrul litigiilor electorale.

(2) Acțiunea în contencios administrativ înaintată la instanța de judecată competentă se examinează în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului administrativ.

(3) În perioada electorală, programul instanțelor de judecată se organizează în așa fel încât contestațiile să poată fi depuse și examinate fără întârziere.

(4) Acțiunile ce țin de garantarea exercitării dreptului la libera exprimare, precum și a unui echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare, apărarea onoarei și demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie apărute în perioada electorală se examinează de instanța de drept comun conform Legii nr. 64/2010 cu privire la libertate de exprimare, în termenele prevăzute la art. 100.

Articolul 99. Soluționarea conflictelor de competență

(1) În cazul în care aceeași contestație este depusă concomitent la mai multe organe electorale, aceasta va fi examinată de către organul electoral ierarhic superior organului ale căror acțiuni/inacțiuni și hotărâri se contestă, iar în cazul acțiunilor/inacțiunilor concurenților electorali, ale participanților la referendum sau ale grupurilor de inițiativă, precum și ale altor subiecți electorali – de către organul electoral care i-a înregistrat, acreditat sau confirmat. Conflictele de competență dintre organele electorale se examinează de către Comisia Electorală Centrală, conform procedurii aprobate de comisie în condițiile art. 91 alin. (10).

(2) Dacă a fost adresată organelor electorale și instanței de judecată, contestația se va examina de instanța de judecată, cu excepția cazurilor în care nu a fost respectată procedura prealabilă de examinare.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) și (2), organele electorale care recepționează contestațiile, însă nu demarează examinarea în fond a acestora, le declară inadmisibile în condițiile art. 93.

(4) În cazul contestațiilor ce vizează finanțarea campaniilor electorale ale candidaților desemnați de partidele politice sau blocurile electorale și în care se formulează cerința de aplicare a sancțiunii privind anularea înregistrării acestora, organul electoral care a înregistrat candidații va demara examinarea acestei cerințe doar după examinarea contestației de către Comisia Electorală Centrală în partea faptelor considerate de contestatar ca încălcări privind finanțarea campaniei electorale, precum și în temeiul constatărilor și soluțiilor emise de comisie ca urmare a examinării.

(5) Dacă în contestație se comunică fapte considerate ca ilegale, dar examinarea acestora este de competența mai multor organe abilitate (electorale), organul care a recepționat contestația va demara examinarea contestației pe partea competenței ce îi revine, iar pe celelalte aspecte sesizate o va remite autorităților responsabile în condițiile art. 97 alin. (3).

Articolul 100. Termenul de examinare a contestațiilor

(1) În perioada electorală, autoritățile competente examinează contestațiile în termen de 3 zile de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor. La examinarea litigiilor electorale, instanțele judecătorești aplică același termen, inclusiv în cadrul procedurilor de exercitare a căilor de atac.

(2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), termenul de examinare nu poate depăși:

a) termenul-limită stabilit pentru înregistrarea, acreditarea sau confirmarea subiecților electorali de către organele electorale;

b) termenul de 3 zile până la ziua votării, în cazul cererilor de anulare a înregistrării, acreditării sau confirmării subiecților electorali sau, după caz, concomitent cu centralizarea rezultatelor votării și confirmarea rezultatelor alegerilor;

c) sau este concomitent cu examinarea rezultatelor alegerilor, în cazul contestațiilor privind finanțarea campaniilor electorale ale concurenților electorali, precum și a altor subiecți electorali.

(3) Examinarea contestațiilor privind finanțarea activității partidelor politice nu se supune termenelor de prescripție prevăzute de prezentul capitol. La examinarea contestațiilor privind finanțarea activității partidelor politice se vor aplica reglementările prezentului cod și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele

politice, precum și dispozițiile regulamentului privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat de Comisia Electorală Centrală.

(4) Contestațiile depuse în ziua alegerilor se examinează în aceeași zi, cu excepțiile stabilite de prezentul capitol, iar cele depuse după încheierea votării se examinează concomitent cu procedura de centralizare și confirmare a rezultatelor alegerilor, inclusiv de validare a mandatelor candidaților aleși.

(5) Cererile privind renumărarea voturilor în cazul dezacordului cu rezultatele preliminare ale votării se examinează în termen 3 zile de la depunere. Dacă se dispune renumărarea voturilor, procedura se organizează în termen de 5 zile în condițiile stabilite de Comisia Electorală Centrală.

(6) Contestațiile depuse între cele două tururi de scrutin se examinează în termen de 3 zile de la depunere sau, după caz, concomitent cu procedura de stabilire și confirmare a rezultatelor alegerilor și validare a mandatelor candidaților aleși după organizarea celui de-al doilea tur de scrutin.

(7) La examinarea contestațiilor și a litigiilor electorale, autoritățile și instanțele de judecată competente acordă prioritate celor care se referă la înregistrarea, acreditarea sau confirmarea subiecților electorali, precum și celor care vizează refuzul sau anularea înregistrării, acreditării sau confirmării acestora, inclusiv celor care se referă la corectitudinea întocmirii listelor electorale, precum și la exercitarea dreptului la vot.

(8) Consiliile electorale de circumscripție, după caz, Curtea Constituțională confirmă rezultatele alegerilor, validează mandatele candidaților aleși și confirmă listele candidaților supleanți doar după soluționarea definitivă a contestațiilor.

(9) Din motive justificate legate de complexitatea obiectului contestației și/sau conduita subiecților contestației, termenul general poate fi prelungit cu cel mult 2 zile. Această prelungire are efect doar dacă este comunicată în scris, inclusiv prin e-mail, participanților la procedura litigioasă, cel târziu în ultima zi a expirării termenului inițial de examinare stabilit, împreună cu motivele prelungirii.

Articolul 101. Soluționarea contestațiilor

(1) Hotărârea pe marginea contestațiilor se adoptă cu votul majorității absolute a membrilor organului electoral în conformitate cu procedura descrisă în regulamentul de activitate al acestui organ.

(2) Organul electoral, după examinarea contestației, este în drept să adopte următoarele soluții:

- a) să declare inadmisibilă contestația;
- b) să admită integral sau parțial contestația;
- c) să respingă contestația ca fiind neîntemeiată;
- d) să constate încălcările prevederilor cadrului normativ electoral și/sau să oblige părțile să înlăture încălcările stabilite;
- e) să aplice sau să solicite aplicarea sancțiunilor pentru încălcările constatate.

(3) În cazul contestării hotărârilor emise de organele electorale inferioare, organul electoral ierarhic superior are dreptul:

- a) să declare inadmisibilă contestația;
- b) să respingă contestația și să mențină în vigoare hotărârea organului electoral ierarhic inferior;
- c) să admită contestația și să modifice sau, după caz, să anuleze parțial ori integral hotărârea organului electoral ierarhic inferior, adoptând o nouă hotărâre.

(4) În cazul contestațiilor privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media, Consiliul Audiovizualului adoptă decizii și întreprinde măsurile de rigoare în conformitate cu procedura stabilită de Codul serviciilor media audiovizuale, cu excepția termenelor și a procedurii aplicabile conform prezentului cod.

(5) Hotărârile organelor electorale și deciziile Consiliului Audiovizualului emise în condițiile prezentului capitol sunt executorii din momentul adoptării, cu excepția cazurilor de suspendare a executării acestora. Executarea hotărârilor organelor electorale adoptate în condițiile art. 102 alin. (5) se suspendă de drept din momentul contestării legalității hotărârilor respective.

(6) Instanțele judecătorești adoptă și pronunță hotărâri și decizii, precum și emit încheieri în conformitate cu prevederile Codului administrativ și ale Codului de procedură civilă.

(7) Actele judecătorești emise în condițiile prezentului capitol sunt definitive și executorii din momentul pronunțării, cu excepția cazurilor de suspendare a executării acestora.

Secțiunea a 2-a

Răspunderea pentru încălcarea legislației electorale

Articolul 102. Răspunderea juridică

(1) Persoanele fizice și juridice, grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum, precum și alți subiecți implicați în procesul electoral care încalcă prevederile actelor normative în domeniul electoral, împiedică

exercitarea liberă a drepturilor electorale, împiedică activitatea organelor electorale poartă răspundere în conformitate cu legislația.

(2) Pentru încălcarea actelor normative în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție, din oficiu sau în temeiul cererii formulate de o altă autoritate competentă ori la cererea contestatarilor, poate aplica sau solicita aplicarea următoarelor sancțiuni de bază sau complementare:

- a) avertismentul;
- b) privarea de timpii de antenă gratuit și/sau contra plată pentru o perioadă de la 24 până la 48 de ore, care poate fi aplicată doar după ce a fost dată sancțiunea sub formă de avertisment;
- c) lipsirea de alocații de la bugetul de stat;
- d) sancțiunea contravențională care, conform Codului contravențional, ține de competența Comisiei Electorale Centrale;
- e) anularea înregistrării, a acreditării sau a confirmării subiecților electorali;
- f) solicitarea radierii din oficiu a partidelor politice în condițiile Legii nr. 294/2007 privind partidele politice.

(3) Sancțiunea sub formă de avertisment poate fi aplicată prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale pentru încălcarea actelor normative în domeniul electoral, altele decât cele stabilite la alin. (5), – în cazul oricăror alegeri, precum și prin hotărâre a consiliului electoral de circumscripție – în cazul alegerilor locale și al referendumurilor locale.

(4) Comisia Electorală Centrală aplică partidelor politice înregistrate în calitate de concurenți electorali sancțiunea complementară privind lipsirea de alocații de la bugetul de stat pentru o perioadă de la 2 luni până la un an doar în cazul aplicării repetate a sancțiunii sub formă de avertisment în cursul unei perioade electorale pentru încălcări privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și/sau a campaniei electorale.

(5) Anularea înregistrării se aplică prin hotărâre a organului electoral care a înregistrat subiectul electoral în cazul în care se constată:

- a) folosirea fondurilor financiare și materiale nedeclarate mai mult de 1% raportat la plafonul mijloacelor ce pot fi transferate în contul fondului electoral sau cel destinat grupului de inițiativă;
- b) depășirea plafonului fondului electoral sau al celui destinat grupului de inițiativă;
- c) utilizarea mijloacelor financiare din străinătate, cu excepția donațiilor din partea cetățenilor Republicii Moldova cu venituri obținute în afara țării;

d) nesuspendarea din funcție de către candidatul care are această obligație. În acest caz se anulează înregistrarea concurentului electoral, a candidatului independent sau se exclude candidatul respectiv din lista concurentului electoral.

(6) În cazul încălcării prevederilor prezentului cod și ale altor acte normative în domeniul electoral de către funcționarii electorali, Comisia Electorală Centrală sau, după caz, consiliul electoral de circumscripție poate să le aplice, în temeiul hotărârii, următoarele sancțiuni:

- a) avertismentul;
- b) revocarea din componența organelor electorale și a aparatelor de lucru ale acestora;
- c) excluderea din Registrul funcționarilor electorali;
- d) privarea de dreptul de a desfășura orice activitate în cadrul organelor electorale pentru un termen de la un an până la 4 ani.

(7) Pentru încălcarea actelor normative privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media, Consiliul Audiovizualului poate aplica sancțiunile stabilite de Codul serviciilor media audiovizuale.

(8) În cazul încălcării de către observator a cadrului normativ electoral, organul electoral care a acreditat observatorul este în drept să îi aplice, prin adoptarea unei hotărâri în acest sens, ținând cont de gravitatea încălcării, una dintre următoarele sancțiuni: avertismentul sau anularea acreditării. În sensul prezentului articol, se califică drept încălcare orice acțiune de agitație electorală pentru sau împotriva unui partid politic sau concurent electoral, a unui grup de inițiativă, participant la referendum, a opțiunilor pe marginea întrebărilor supuse referendumului sau încercarea de a influența opțiunea alegătorului, precum și nerespectarea obligațiilor ce îi revin observatorului.

(9) Comisia Electorală Centrală poate solicita Agenției Servicii Publice radierea din oficiu a partidelor politice în condițiile Legii nr. 294/2007 privind partidele politice.

Articolul 103. Răspunderea penală

(1) Se consideră încălcări ale prezentului cod și sunt pasibile de răspundere penală faptele prevăzute în Codul penal.

(2) Președinții organelor electorale și alte persoane cu funcții de răspundere sunt obligați să informeze imediat, dar nu mai târziu de 48 de ore din momentul constatării, organele procuraturii sau organele afacerilor interne despre acțiunile ce conțin elemente constitutive ale unei infracțiuni privind organizarea și desfășurarea

alegerilor sau finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, care le-au devenit cunoscute.

Articolul 104. Răspunderea contravențională

(1) Se consideră încălcări ale prezentului cod și sunt pasibile de răspundere contravențională faptele prevăzute în Codul contravențional.

(2) Contravențiile se constată și se examinează în conformitate cu prevederile Codului contravențional. Președinții organelor electorale și alte persoane ce dețin informații concludente despre comiterea unor contravenții sunt obligați să informeze imediat, dar nu mai mult de 48 de ore din momentul constatării, organele constatatoare cu privire la faptele care le-au devenit cunoscute și care conțin elemente constitutive ale unei contravenții privind organizarea și desfășurarea alegerilor sau finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

TITLUL III ALEGERILE PARLAMENTARE

Articolul 105. Aplicarea prevederilor prezentului titlu

Prevederile prezentului titlu sunt aplicabile numai în cazul alegerilor parlamentare.

Articolul 106. Alegerea Parlamentului

(1) Parlamentul se alege prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, pentru un mandat de 4 ani.

(2) Alegerea Parlamentului se efectuează într-o singură circumscripție electorală națională, în care se aleg 101 deputați.

Articolul 107. Circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție

În scopul organizării și desfășurării alegerilor parlamentare, Comisia Electorală Centrală constituie circumscripții electorale și consilii electorale de circumscripție, conform art. 34 și 35, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 108. Secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare

Secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie conform art. 38–40, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 109. Candidații la funcția de deputat în Parlament

Candidați la funcția de deputat în Parlament pot fi persoanele cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, dețin cetățenia Republicii Moldova și întrunesc alte condiții prevăzute de prezentul cod.

Articolul 110. Stabilirea datei alegerilor

(1) Alegerile parlamentare se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului Parlamentului sau de la dizolvarea Parlamentului precedent.

(2) Data alegerilor parlamentare se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 70 de zile înainte de ziua alegerilor.

(3) În cazul dizolvării Parlamentului, prin același decret al Președintelui Republicii Moldova, se stabilește data alegerii noului Parlament. Alegerile anticipate vor avea loc după cel puțin 60 de zile, dar nu mai târziu de 3 luni de la dizolvarea Parlamentului.

Articolul 111. Desemnarea candidaților din partea partidelor sau a blocurilor electorale

(1) Desemnarea candidaților la funcția de deputat se face potrivit art. 63, prevederilor statutare ale partidelor sau acordurilor de constituire a blocurilor electorale.

(2) Partidul sau blocul electoral înaintează lista de candidați, care nu va fi mai mică de 51 de persoane și nu va depăși numărul de 111 persoane.

(3) Modelul listei de candidați se stabilește de către Comisia Electorală Centrală.

(4) Listele de candidați pentru alegerile parlamentare se aprobă conform prevederilor statutare ale partidelor sau ale acordurilor de constituire a blocurilor electorale.

(5) Listele de candidați se întocmesc cu respectarea prevederilor art. 68 alin. (3).

(6) Nerespectarea condițiilor prevăzute la alin. (2)–(5) din prezentul articol și la art. 112 alin. (2) atrage după sine refuzul înregistrării listelor de candidați sau a persoanelor de pe listă de către organul electoral corespunzător.

Articolul 112. Înregistrarea concurenților electorali

(1) Pentru a fi înregistrați, candidații de pe listele partidelor politice, ale blocurilor electorale și candidații independenți depun personal la Comisia Electorală Centrală documentele conform art. 68, care se aplică în mod corespunzător.

(2) Aceeași persoană poate fi inclusă doar într-o singură listă de candidați din partea unui partid politic, bloc electoral sau poate candida independent.

Articolul 113. Cerințe specifice pentru listele de subscripție

(1) Pentru a fi înregistrat de către Comisia Electorală Centrală, candidatul independent prezintă liste de subscripție care conțin semnăturile a cel puțin 2000 și cel mult 2500 de susținători cu drept de vot. Prin derogare de la această prevedere, o candidată femeie prezintă semnăturile a cel puțin 1000 și cel mult 2500 de susținători cu drept de vot.

(2) Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului independent la funcția de deputat în Parlament, prezentarea și verificarea listelor de subscripție se efectuează în conformitate cu art. 65–67 și cu regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală, care se aplică în modul corespunzător.

(3) Dacă, după verificare, se constată că nu a fost prezentat numărul necesar de semnături ori, după invalidarea listelor de subscripție și/sau a semnăturilor din acestea, numărul lor s-a redus sub plafonul minim prevăzut la alin. (1), candidatul independent nu este înregistrat, comunicându-i-se hotărârea respectivă în termen de 24 de ore de la adoptare.

(4) Nu se admite depunerea de către un candidat independent a unor liste de subscripție suplimentare după ce Comisia Electorală Centrală a primit și a înregistrat setul de documente prevăzut la art. 68.

Articolul 114. Grupurile de inițiativă pentru susținerea candidatului independent pentru funcția de deputat

(1) Pentru colectarea semnăturilor în listele de subscripție în condițiile art. 113, candidatul independent poate constitui un grup de inițiativă.

(2) Grupul de inițiativă se constituie în urma unei adunări a cetățenilor cu drept de vot, la care se decide susținerea candidatului independent la funcția de deputat, se alege conducătorul grupului și se aprobă lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora. Candidatul independent participă în mod obligatoriu la adunarea de constituire a grupului de inițiativă și poate fi ales conducător al grupului. Conducătorul grupului coordonează activitatea de colectare a semnăturilor susținătorilor candidatului, verifică autenticitatea semnăturilor, conformitatea întocmirii și sistematizării listelor de subscripție.

(3) Înainte de a începe adunarea, se efectuează înregistrarea participanților la adunare, întocmindu-se o listă în care se înscriu numele, prenumele, anul nașterii, domiciliul și se aplică semnăturile acestora.

(4) Lista membrilor grupului de inițiativă, în care este indicat și conducătorul acestui grup, se depune la Comisia Electorală Centrală de către candidatul independent.

(5) Comisia Electorală Centrală, în termen de cel mult 3 zile de la data depunerii listei membrilor, adoptă o hotărâre privind înregistrarea grupului de inițiativă și eliberează legitimațiile pentru membrii grupului de inițiativă înregistrat.

(6) Procedura detaliată privind constituirea și înregistrarea grupului de inițiativă se stabilește în regulamentul Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 115. Modificarea listei de candidați

(1) Concurenții electorali au dreptul să solicite, cu cel puțin 10 zile înainte de ziua alegerilor, efectuarea următoarelor modificări în lista de candidați:

a) schimbarea locului de ordine sau excluderea candidatului din lista înregistrată;

b) retragerea întregii liste de candidați;

c) până la începerea campaniei electorale, înlocuirea unui candidat din lista înregistrată prin retragerea acestuia și desemnarea unui alt candidat, completarea listei de candidați în limita prevăzută de art. 111 alin. (2).

(2) În condițiile alin. (1) din prezentul articol, decizia privind retragerea sau modificarea listei de candidați se adoptă de către partidul politic sau blocul electoral care a înaintat lista de candidați, cu respectarea prevederilor art. 7 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și ale art. 68 alin. (3) din prezentul cod, și se prezintă comisiei.

(3) Listele de candidați se modifică prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în termen de cel mult 3 zile.

(4) Comisia Electorală Centrală refuză efectuarea modificărilor care nu corespund cerințelor stabilite la alin. (1) și (2), cu emiterea unei hotărâri în acest sens.

Articolul 116. Retragera candidatului independent

(1) Candidatul independent are dreptul să își retragă candidatura, dar nu mai târziu decât cu 10 zile înainte de ziua alegerilor. În acest caz, cererea privind retragerea candidatului independent se prezintă personal de către acesta la Comisia Electorală Centrală.

(2) Hotărârea privind retragerea candidatului independent din cursa electorală se adoptă de Comisia Electorală Centrală în cel mult 3 zile de la data depunerii cererii conform alin. (1).

Articolul 117. Listele electorale

Listele electorale pentru alegerile parlamentare se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului VI, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 118. Campania electorală

Campania electorală pentru alegerile parlamentare se desfășoară în conformitate cu prevederile capitolului VIII, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 119. Buletinele de vot

Buletinele de vot se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului IX, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 120. Votarea

Votarea în cadrul alegerilor parlamentare se efectuează în conformitate cu prevederile capitolului X, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 121. Numărarea voturilor și stabilirea rezultatelor alegerilor

Numărarea voturilor și stabilirea rezultatelor alegerilor parlamentare se efectuează în conformitate cu prevederile capitolului XI, care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 122. Stabilirea pragului de reprezentare

(1) După primirea proceselor-verbale ale consiliilor electorale de circumscripție, în care sunt indicate rezultatele numărării voturilor din toate circumscripțiile electorale, Comisia Electorală Centrală totalizează numărul de voturi valabil exprimate, obținut de fiecare concurent electoral, pentru a stabili dacă aceștia au atins pragul minim de reprezentare.

(2) Pragul minim de reprezentare constituie următoarele procente din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară:

- a) pentru un bloc electoral – 7%;
- b) pentru un partid politic – 5%;
- c) pentru un candidat independent – 2%.

(3) Concurenții electorali care au întrunit un număr mai mic de voturi decât cel prevăzut la alin. (2) se exclud, printr-o hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, din procesul de atribuire a mandatelor.

Articolul 123. Numărarea mandatelor de deputat obținute de concurentul electoral

(1) Numărul de mandate de deputat obținut de concurenții electorali se calculează de către Comisia Electorală Centrală prin împărțirea succesivă a numărului de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral, cu excepția candidaților independenți, la 1, 2, 3, 4 etc. până la cifra ce corespunde numărului de mandate stabilit pentru Parlament.

(2) Din rezultatele tuturor împărțirilor și din numărul de voturi valabil exprimate pentru candidații independenți se iau în descrescere atâtea numere câte mandate de deputat urmează să fie distribuite. De câte numere din acest șir descrescător dispune partidul politic sau blocul electoral, atâtea mandate i se atribuie.

(3) Candidatul independent se consideră ales dacă numărul de voturi valabil exprimate obținute de el constituie cel puțin 2% din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară.

Articolul 124. Atribuirea mandatelor de deputat

(1) Mandatele de deputat se atribuie concurenților electorali de către Comisia Electorală Centrală în ordinea înscrierii lor în liste.

(2) Candidații incluși în listele concurenților electorali care au trecut pragul de reprezentare stabilit la art. 122, dar nu au fost aleși sunt declarați supleanți.

Candidatul supleant se declară de către Curtea Constituțională ales, la solicitarea Comisiei Electorale Centrale, în cazul în care, indiferent de motive, un mandat de deputat aparținând partidului politic sau blocului electoral pe care îl reprezintă va deveni vacant. Candidatul supleant poate refuza mandatul de deputat, depunând o declarație în scris la Comisia Electorală Centrală.

(3) În cazul în care un partid politic sau un bloc electoral obține un număr de mandate de deputat mai mare decât numărul candidaților incluși în listă, partidului politic sau blocului electoral respectiv i se distribuie un număr de mandate egal cu numărul de candidați din listă.

(4) Mandatele de deputat rămase se redistribuie celorlalte partide politice sau blocuri electorale în modul stabilit la art. 123 alin. (1). La fel se va proceda în cazul vacanței ulterioare a mandatelor de deputat dacă concurentul electoral nu are candidați supleanți sau dacă devine vacant mandatul de deputat obținut de un candidat independent.

Articolul 125. Confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor de deputat

(1) Comisia Electorală Centrală, în termen de 24 de ore de la stabilirea rezultatelor alegerilor, prezintă Curții Constituționale actele prevăzute la art. 85, precum și listele de deputați aleși și de candidați supleanți.

(2) În termen de 10 zile de la primirea actelor menționate la alin. (1), dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către organele electorale și instanțele de judecată a contestațiilor depuse conform procedurilor stabilite, Curtea Constituțională confirmă sau infirmă legalitatea alegerilor. Concomitent, Curtea Constituțională validează, printr-o hotărâre, mandatele deputaților aleși și confirmă listele de candidați supleanți.

Articolul 126. Stabilirea rezultatelor alegerilor

(1) Procesul-verbal privind rezultatele alegerilor, însoțit de hotărârea Curții Constituționale prin care se confirmă legalitatea alegerilor și validarea a cel puțin 2/3 din numărul de mandate de deputat, se transmite Parlamentului în termen de 2 zile de la adoptarea hotărârii. Copia hotărârii și listele de candidați supleanți confirmate se transmit Comisiei Electorale Centrale și Președintelui Republicii Moldova. Hotărârea Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Comisia Electorală Centrală dispune publicarea rezultatelor finale ale alegerilor în termen de 24 de ore de la primirea actelor de la Curtea Constituțională.

Articolul 127. Alegeri nevalabile

Comisia Electorală Centrală consideră alegerile ca fiind nevalabile dacă la ele au participat mai puțin de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.

Articolul 128. Alegeri nule

În cazul în care Curtea Constituțională stabilește că, în procesul alegerilor și/sau al numărării voturilor, au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele alegerilor și atribuirea mandatelor, alegerile sunt declarate nule.

Articolul 129. Votarea repetată

(1) În cazul în care alegerile au fost declarate nevalabile sau nule, Comisia Electorală Centrală organizează, în termen de 2 săptămâni, votarea repetată în baza acelorași date din listele electorale, cu aceleași candidaturi și cu aceleași consilii și birouri electorale.

(2) Concurenții electorali vinovați de încălcări ale prevederilor prezentului cod se sancționează sau se exclud din cursa electorală în baza unei hotărâri definitive, iar funcționarii electorali din cadrul consiliilor și birourilor electorale care au comis asemenea încălcări se înlocuiesc.

(3) Votarea repetată se consideră valabilă indiferent de numărul de alegători care participă la vot.

Articolul 130. Alegeri noi

(1) În cazul în care și după votarea repetată alegerile sunt declarate nule, Comisia Electorală Centrală stabilește data desfășurării alegerilor noi, care au loc peste cel puțin 60 de zile și cel mult 3 luni de la data la care alegerile au fost declarate nule.

(2) În cazul alegerilor anticipate, dacă și după votarea repetată alegerile sunt declarate nule, Președintele Republicii Moldova stabilește prin decret data desfășurării alegerilor noi, ținând cont de termenul indicat la art. 110 alin. (3).

(3) Alegerile noi se organizează în condițiile prezentului cod.

TITLUL IV ALEGERILE PENTRU FUNCȚIA DE

PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 131. Aplicarea prezentului titlu

Prevederile prezentului titlu sunt aplicabile numai în cazul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova.

Articolul 132. Alegerea Președintelui Republicii Moldova

(1) Președintele Republicii Moldova se alege prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat pentru un mandat de 4 ani.

(2) Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se desfășoară într-o singură circumscripție electorală națională.

Articolul 133. Circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție

În scopul organizării și desfășurării alegerilor prezidențiale, Comisia Electorală Centrală constituie circumscripții electorale și consilii electorale de circumscripție conform art. 34 și 35, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 134. Secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare

Secțiile de votare și birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie conform art. 38–40, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 135. Stabilirea datei alegerilor

(1) Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se organizează în termen de 2 luni de la data la care a intervenit vacanța funcției de Președinte al Republicii Moldova, în conformitate cu art. 90 din Constituție.

(2) Data alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor.

Articolul 136. Cerințe specifice pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova

(1) În funcția de Președinte al Republicii Moldova poate fi ales cetățeanul Republicii Moldova cu drept de vot care are vârsta de 40 de ani împliniți în ziua alegerilor, a locuit sau locuiește permanent în Republica Moldova nu mai puțin de

10 ani, cunoaște limba română, are studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă, și îndeplinește condițiile prevăzute de prezentul cod.

(2) Comisia Electorală Centrală verifică documentele prezentate și constată dacă sunt întrunite cerințele specifice pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Cunoașterea limbii române se verifică de către Comisia Electorală Centrală, conform art. 18 alin. (1) din Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000. Procedura de evaluare a nivelului de cunoaștere a limbii române de către candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova se stabilește prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 137. Desemnarea candidaților

Desemnarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova se face începând cu 60 de zile înainte de data alegerilor pentru funcția respectivă și terminând cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, în condițiile art. 63, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 138. Înregistrarea candidaților

(1) Pentru a fi înregistrați, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova depun personal la Comisia Electorală Centrală actele prevăzute la art. 68.

(2) Comisia Electorală Centrală eliberează candidaților înregistrați legitimații de un model stabilit.

Articolul 139. Cerințe specifice pentru listele de subscripție

(1) Pentru a fi înregistrați de Comisia Electorală Centrală, toți candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova depun liste de subscripție, care conțin semnăturile a cel puțin 15000 și cel mult 25000 de alegători din minimum jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova și corespund altor prevederi ale prezentului cod.

(2) Se consideră conforme cu alin. (1) unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova în care au fost colectate cel puțin 600 de semnături.

(3) Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, prezentarea și verificarea listelor de subscripție se efectuează în conformitate cu art. 65–67 și regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală, care se aplică în modul corespunzător.

(4) Dacă la verificare se constată că nu este prezentat numărul necesar de semnături ori, după invalidarea listelor de subscripție și/sau a semnăturilor din acestea, numărul lor s-a redus sub plafonul minim prevăzut la alin. (1) și (2), candidatul nu este înregistrat, comunicându-i-se hotărârea respectivă în termen de 24 de ore de la adoptare.

(5) Nu se admite depunerea unor liste de subscripție suplimentare după ce Comisia Electorală Centrală a primit și a înregistrat setul de documente prevăzut la art. 68.

Articolul 140. Grupurile de inițiativă

(1) În cazul în care inițiativa de a susține candidați la funcția de Președinte al Republicii Moldova vine de la cetățeni, se constituie un grup de inițiativă pentru susținerea candidatului din cel puțin 25 și cel mult 100 de persoane cu drept de vot. Grupul de inițiativă se constituie în urma unei adunări, la care se decide susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, se alege conducătorul grupului și se aprobă lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora. Grupul de inițiativă poate susține doar un singur candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Membrii unui grup de inițiativă nu pot fi în același timp membri ai altui grup de inițiativă.

(2) Înainte de a începe adunarea, se efectuează înregistrarea participanților la adunare, întocmindu-se o listă în care se înscriu numele, prenumele, anul nașterii, domiciliul și se aplică semnăturile acestora.

(3) Lista membrilor grupului de inițiativă, în care este indicat conducătorul acestui grup, se depune la Comisia Electorală Centrală, cel târziu cu 50 de zile înainte de ziua alegerilor, de către candidatul desemnat la funcția de Președinte al Republicii Moldova.

(4) Dacă sunt întrunite condițiile prevăzute la alin. (1)–(3), Comisia Electorală Centrală înregistrează grupul de inițiativă și eliberează membrilor acestui grup legitimații în termen de 3 zile de la data depunerii listei membrilor.

(5) În cazul partidelor politice și blocurilor electorale, grupul de inițiativă se constituie în aceleași condiții.

(6) Procedura detaliată privind constituirea și înregistrarea grupului de inițiativă se stabilește în regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Articolul 141. Listele electorale

Listele electorale pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului VI, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 142. Campania electorală

(1) Campania electorală pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova se desfășoară în conformitate cu prevederile capitolului VIII, care se aplică în mod corespunzător.

(2) În cazul celui de-al doilea tur de scrutin, campania electorală începe la data stabilită de Comisia Electorală Centrală, dar nu mai târziu de 10 zile până la data fixată pentru organizarea scrutinului respectiv.

Articolul 143. Buletinele de vot

Buletinele de vot se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului IX, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 144. Votarea

Votarea în cadrul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se efectuează în conformitate cu prevederile capitolului X, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 145. Numărarea voturilor și stabilirea rezultatelor alegerilor

Numărarea voturilor și stabilirea rezultatelor alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova se efectuează în conformitate cu prevederile capitolului XI, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 146. Al doilea tur de scrutin. Prevederi speciale

(1) În cazul în care niciunul dintre candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova nu întrunește cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri, se organizează al doilea tur de scrutin pentru primii doi candidați stabiliți în ordinea descreșterii numărului de voturi obținute în primul tur.

(2) Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi pentru accederea în al doilea tur, Comisia Electorală Centrală efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal. Candidații au posibilitatea de a

hotărî de comun acord cine dintre ei va candida în al doilea tur sau de a participa la tragerea la sorţi.

(3) Dacă cei doi candidaţi care participă la al doilea tur de scrutin au întrunit acelaşi număr de voturi în primul tur, ordinea includerii numelor lor în buletinele de vot va fi stabilită prin tragere la sorţi.

(4) Al doilea tur de scrutin are loc la 2 săptămâni de la data primului tur de scrutin în condiţiile prezentului cod. Data celui de-al doilea tur de scrutin se stabileşte prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, imediat după procesarea rezultatelor votării din primul tur de scrutin. Informaţia despre organizarea celui de-al doilea tur de scrutin se aduce la cunoştinţa publică de către Comisia Electorală Centrală în termen de 24 de ore de la data la care s-a adoptat hotărârea.

(5) Este declarat ales candidatul care a obţinut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin.

(6) În cazul în care ambii candidaţi au obţinut acelaşi număr de voturi, se consideră ales candidatul care a întrunit mai multe voturi în primul tur de scrutin. În cazul în care ambii candidaţi au acumulat acelaşi număr de voturi şi în primul tur, Comisia Electorală Centrală efectuează tragerea la sorţi, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.

(7) În cazul în care unul dintre candidaţi se retrage, cel care rămâne se consideră ales dacă a întrunit cel puţin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri.

Articolul 147. Stabilirea rezultatelor alegerilor

(1) Dacă, în urma centralizării rezultatelor votării, se constată că un candidat a întrunit cel puţin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri, Comisia Electorală Centrală declară alegerile valabile şi candidatul ales.

(2) Comisia Electorală Centrală, în termen de 24 de ore de la stabilirea rezultatelor alegerilor, prezintă Curţii Constituţionale actele prevăzute la art. 85.

Articolul 148. Confirmarea legalităţii alegerilor

În termen de 10 zile de la primirea actelor de la Comisia Electorală Centrală, dar nu mai devreme de soluţionarea definitivă de către organele electorale şi instanţele de judecată a contestaţiilor depuse conform procedurilor stabilite, Curtea Constituţională confirmă sau infirmă, printr-un aviz, legalitatea alegerilor.

Articolul 149. Validarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova

(1) Curtea Constituțională confirmă rezultatele alegerilor și validează alegerea unui candidat, adoptând o hotărâre care se publică imediat.

(2) Până la validarea mandatului, candidatul ales la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă Curții Constituționale confirmarea faptului că nu este membru al vreunui partid.

Articolul 150. Depunerea jurământului

(1) Candidatul a cărui alegere a fost validată de Curtea Constituțională depune jurământul în fața Parlamentului și a Curții Constituționale, în termenul prevăzut la art. 79 alin. (2) din Constituție.

(2) Din ziua depunerii jurământului începe efectiv exercițiul mandatului de Președinte al Republicii Moldova.

Articolul 151. Alegeri nevalabile

(1) Alegerile sunt considerate nevalabile dacă la primul tur de scrutin au participat mai puțin de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale. În turul doi de scrutin, alegerile se vor declara nevalabile dacă au participat mai puțin de 1/5 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.

(2) Hotărârea cu privire la declararea alegerilor nevalabile se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.

Articolul 152. Alegeri nule

În cazul în care Curtea Constituțională stabilește că, în procesul alegerilor și/sau la numărarea voturilor, au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele alegerilor, alegerile sunt declarate nule.

Articolul 153. Votarea repetată

(1) În cazul în care alegerile sunt declarate nevalabile sau nule, are loc votarea repetată.

(2) Comisia Electorală Centrală dispune, în termen de 2 săptămâni de la declararea alegerilor nevalabile sau nule, votarea repetată în baza acelorași date din listele electorale, pentru aceiași candidați și cu aceleași consilii și birouri electorale.

(3) În cazul desfășurării votării repetate după cel de-al doilea tur de scrutin se aplică prevederile art. 146.

(4) Concurenții electorali vinovați de încălcări ale prevederilor prezentului cod se sancționează sau se exclud din cursa electorală în baza unei hotărâri definitive, iar funcționarii electorali din cadrul consiliilor și birourilor electorale care au comis asemenea încălcări se înlocuiesc.

(5) Votarea repetată se consideră valabilă indiferent de numărul de alegători care participă la vot.

Articolul 154. Alegeri noi

(1) Alegeri noi au loc:

- a) dacă, după votarea repetată, alegerile au fost declarate nevalabile sau nule;
- b) dacă la alegeri au participat unul sau doi candidați și niciunul nu a acumulat cel puțin 1/2 din numărul de voturi ale alegătorilor care au participat la alegeri.

(2) Data alegerilor noi se stabilește de către Parlament în termen de cel mult 30 de zile de la data alegerilor precedente ordinare sau a votării repetate în care nu a fost ales Președintele Republicii Moldova, cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor, în condițiile prezentului cod.

TITLUL V ALEGERILE REGIONALE ȘI LOCALE

Articolul 155. Particularitățile organizării alegerilor regionale

(1) Particularitățile organizării și desfășurării alegerilor regionale se stabilesc prin actele normative aprobate de Adunarea Populară a Găgăuziei, în conformitate cu prevederile Legii nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri) și ale prezentului cod.

(2) Finanțarea campaniei electorale a concurenților electorali în cadrul alegerilor regionale, supravegherea și controlul acestora se efectuează în condițiile prezentului cod și ale actelor normative locale. Rapoartele despre veniturile acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală, prezentate în conformitate cu art. 58 alin. (3), se transmit de Comisia Electorală Centrală către Consiliul Electoral Central al Găgăuziei pentru informare și luarea de decizii potrivit competenței.

(3) Listele electorale la alegerile regionale se formează în baza Registrului de stat al alegătorilor, conform criteriilor stabilite de prezentul cod.

(4) Contestațiile depuse în cadrul alegerilor regionale se examinează în condițiile prezentului cod și ale actelor normative locale. Hotărârile Consiliului Electoral Central al Găgăuziei în perioada electorală a alegerilor regionale se contestă direct la Curtea de Apel Comrat.

(5) Observatorii naționali la alegerile regionale se acreditează de către Consiliul Electoral Central din Găgăuzia, iar cei internaționali – de către Comisia Electorală Centrală.

Articolul 156. Alegerile locale

(1) Primarii orașelor (municipiilor), ai satelor (comunelor) și consilierii în consiliile raionale, orașenești (municipale) și satești (comunale) se aleg prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, pentru un mandat de 4 ani.

(2) Comisia Electorală Centrală aduce la cunoștința publică prin hotărâre numărul de consilieri locali stabilit în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală.

(3) În unitățile administrativ-teritoriale cu statut special, alegerile locale se desfășoară în conformitate cu prevederile prezentului cod și actele adoptate de autoritățile reprezentative ale unităților administrativ-teritoriale respective.

Articolul 157. Circumscripțiile electorale și secțiile de votare. Consiliile electorale de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare

(1) Pentru alegerea consiliilor locale și a primarilor, fiecare raion, unitate administrativ-teritorială cu statut special, oraș (municipiu), sat (comună) constituie o singură circumscripție electorală. Circumscripțiile electorale de nivelul întâi, care corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi ale Republicii Moldova, sunt constituite de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul doi ale Republicii Moldova cu cel puțin 45 de zile înainte de ziua alegerilor.

(2) Consiliile electorale de circumscripție orașenești (municipale), satești (comunale), denumite consilii electorale de circumscripție de nivelul întâi, sunt constituite de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul doi ale Republicii Moldova cu cel puțin 40 de zile înainte de ziua alegerilor. Modul de constituire și funcțiile lor sunt prevăzute la art. 34 și 37, care se aplică în modul

corespunzător. În cazul desfășurării alegerilor noi sau parțiale, precum și în cazul în care nu se formează consiliile electorale de nivelul doi, circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi se constituie de către Comisia Electorală Centrală.

(3) Circumscripțiile electorale de nivelul întâi pentru alegerea consiliilor locale și a primarilor se divizează în secții de votare, pentru care se constituie birouri electorale. Birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie și își exercită atribuțiile în condițiile art. 38 și 41, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 158. Atribuțiile speciale ale consiliului electoral

În localitățile în care pentru desfășurarea alegerilor locale se formează o singură secție de votare, consiliul electoral de circumscripție îndeplinește și atribuțiile biroului electoral al secției de votare. Membrii consiliului electoral respectiv beneficiază de o majorare de 5% a indemnizației stabilite în condițiile art. 45.

Articolul 159. Stabilirea datei alegerilor

(1) Alegerile locale generale au loc în ultima duminică a lunii octombrie sau prima duminică a lunii noiembrie.

(2) Data alegerilor se stabilește de către Comisia Electorală Centrală cu cel puțin 70 de zile înainte de ziua alegerilor.

(3) Data votării repetate, a alegerilor noi și a celor parțiale se stabilește de către Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod.

Articolul 160. Restricțiile speciale ale dreptului de vot

1) La alegerea consiliului local și a primarului nu participă alegătorii care nu au înregistrare la domiciliu sau reședință temporară în unitatea administrativ-teritorială respectivă.

(2) Termenul înregistrării domiciliului sau reședinței temporare nu poate fi mai mic de 3 luni până la data primului tur de scrutin.

Articolul 161. Condițiile speciale pentru a fi ales

(1) Au dreptul de a fi aleși consilieri în consiliile locale cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani.

(2) Au dreptul de a fi aleși primari cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 23 de ani și au cel puțin studiile generale obligatorii prevăzute la art. 13 din Codul educației nr. 152/2014.

Articolul 162. Desemnarea și înregistrarea candidaților

Desemnarea și înregistrarea candidaților se face în condițiile capitolului VII, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 163. Condițiile speciale pentru desemnarea candidaților de către partide politice și blocuri electorale

(1) Numărul de candidați în consiliu înscriși în liste trebuie să conțină minimum 1/2 din numărul mandatelor prevăzute pentru circumscripția electorală respectivă și maximum șapte candidați supleanți.

(2) Listele de candidați se întocmesc și/sau se modifică cu respectarea prevederilor art. 68 alin. (3).

(3) Nerespectarea condițiilor prevăzute la alin. (1) și (2) atrage după sine refuzul înregistrării listelor de candidați de către organul electoral respectiv.

(4) Partidele politice și blocurile electorale pot desemna câte un singur candidat pentru funcția de primar în fiecare circumscripție electorală. O persoană nu poate candida în mai multe circumscripții electorale de același nivel și nici în municipiul Chișinău și Bălți concomitent.

(5) O persoană poate candida pentru funcția de consilier atât în consiliul unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi, cât și în consiliul unității administrativ-teritoriale de nivelul doi. O persoană poate candida și la funcția de primar, și la funcția de consilier local, dar nu poate candida la aceste funcții în mai multe circumscripții electorale de același nivel.

Articolul 164. Condițiile speciale pentru depunerea candidaturilor de către candidații independenți

(1) Cetățeanul Republicii Moldova își poate depune candidatura în calitate de candidat independent pentru a fi ales în consiliul local dacă este susținut de 2% din numărul alegătorilor din circumscripția respectivă, împărțit la numărul de mandate pentru consiliul respectiv, dar nu mai puțin de 50 de persoane, iar pentru a fi ales

primar – dacă este susținut de 1% din numărul alegătorilor din circumscripție, dar nu mai puțin de 100 de persoane.

(2) Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului independent, prezentarea și verificarea listelor de subscripție se efectuează în conformitate cu art. 65–67 și cu regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală, care se aplică în modul corespunzător.

(3) Dacă în cadrul verificării se constată că nu este prezentat numărul necesar de semnături ori, după invalidarea listelor de subscripție și/sau a semnăturilor din acestea, numărul lor s-a redus sub plafonul minim prevăzut la alin. (1), candidatul independent nu este înregistrat. Hotărârea motivată privind refuzul de a înregistra candidatul independent se comunică acestuia în termen de 24 de ore de la adoptare.

(4) Nu se admite depunerea unor liste de subscripție suplimentare după ce consiliul electoral de circumscripție a primit și a înregistrat setul de documente prevăzut la art. 68.

Articolul 165. Modificarea listei de candidați

(1) Concurenții electorali au dreptul să solicite, cel târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor, efectuarea următoarelor modificări în lista de candidați:

a) schimbarea locului de ordine sau excluderea candidatului din lista înregistrată;

b) retragerea întregii liste de candidați;

c) până la începerea campaniei electorale, înlocuirea unui candidat din lista înregistrată prin retragerea acestuia și desemnarea unui alt candidat, completarea listei de candidați în limita prevăzută la art. 163 alin. (1).

(2) În condițiile alin. (1) din prezentul articol, decizia privind retragerea sau modificarea listei de candidați se adoptă de către partidul politic sau blocul electoral care a înaintat lista de candidați, cu respectarea prevederilor art. 7 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați și a art. 68 alin. (3) din prezentul cod, și se prezintă consiliului electoral care a înregistrat lista.

(3) Listele de candidați se modifică, în cel mult 3 zile, prin hotărâre a consiliului electoral respectiv.

(4) Consiliul electoral care a înregistrat lista de candidați refuză efectuarea modificărilor care nu corespund cerințelor stabilite la alin. (1) și (2), cu emiterea unei hotărâri în acest sens.

Articolul 166. Retragera candidatului independent

(1) Candidatul independent are dreptul să își retragă candidatura, dar nu mai târziu decât cu 10 zile înainte de ziua alegerilor. În acest caz, cererea privind retragerea candidatului independent se prezintă personal de către acesta la consiliul electoral respectiv.

(2) Hotărârea privind retragerea candidatului independent din cursa electorală se adoptă de consiliul electoral respectiv în cel mult 3 zile de la data depunerii cererii conform alin. (1).

Articolul 167. Listele electorale

Listele electorale pentru alegerile locale se întocmesc în condițiile capitolului VI, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 168. Campania electorală

(1) Campania electorală pentru alegerile locale se desfășoară în condițiile capitolului VIII, care se aplică în modul corespunzător.

(2) În cazul celui de-al doilea tur de scrutin, campania electorală începe la data stabilită de Comisia Electorală Centrală, dar nu mai târziu de 10 zile până la data fixată pentru organizarea scrutinului respectiv.

Articolul 169. Buletinele de vot

Pentru alegerile consiliilor raionale, orășenești (municipale), satești (comunale) și pentru alegerile primarilor orașelor (municipiilor), satelor (comunelor), se întocmesc buletine de vot distincte în condițiile capitolului IX, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 170. Votarea

Votarea în cadrul alegerilor locale se efectuează în condițiile capitolului X, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 171. Numărarea voturilor și stabilirea rezultatelor alegerilor

(1) Numărarea voturilor și stabilirea rezultatelor alegerilor locale au loc în condițiile capitolului XI, care se aplică în modul corespunzător, fiind întocmite procese-verbale distincte pentru alegerea primarului și pentru alegerea consiliilor.

(2) În procesele-verbale ale consiliilor și birourilor electorale se indică numărul de voturi obținute de fiecare candidat la funcția de primar sau de consilier, numele și prenumele primarului și ale consilierilor aleși și denumirea partidului politic, a blocului electoral care i-a desemnat sau se face mențiunea „Candidat independent”.

Articolul 172. Atribuirea mandatelor de consilier

(1) Mandatele de consilier pentru consiliile raionale, orășenești (municipale) și satești (comunale) se atribuie de către consiliile electorale de circumscripție respective.

(2) Atribuirea mandatelor de consilier partidelor politice, blocurilor electorale se efectuează prin împărțirea succesivă a numărului de voturi valabil exprimate pentru fiecare partid politic, fiecare bloc electoral la 1, 2, 3, 4...etc. până la cifra care corespunde numărului de mandate stabilit pentru circumscripția electorală respectivă.

(3) Din rezultatele tuturor împărțirilor și din numărul de voturi valabil exprimate pentru candidații independenți se iau în descrescere atâtea numere câte mandate urmează a fi distribuite în circumscripția electorală. De câte numere din acest șir descrescător dispune partidul politic, blocul electoral atâtea mandate i se atribuie.

(4) Candidatul independent este declarat ales dacă numărul de voturi valabil exprimate pentru el se încadrează în șirul descrescător.

(5) Candidaților pentru funcția de consilier li se atribuie mandate în ordinea înscrierii acestora pe liste, începând cu lista pentru care s-au exprimat cele mai multe voturi.

(6) Dacă ultimul mandat neatribuit are mai mulți pretendenți cu același număr de voturi, consiliul electoral de circumscripție îl atribuie prin tragere la sorți, consemnând acest fapt într-un proces-verbal.

(7) Dacă un partid politic sau un bloc electoral obține un număr de mandate superior celui de candidați incluși în listă, surplusul de numere din șirul descrescător al formațiunii respective se elimină, înlocuindu-se cu numerele în descrescere ale celorlalți concurenți electorali.

(8) Dacă în buletinul de vot pentru alegerea consiliilor au fost incluși numai candidați independenți, consiliul electoral de circumscripție întocmește lista

candidaților cu numărul de voturi în descreștere obținut de aceștia, atribuind fiecăruia de pe listă câte un mandat până la epuizarea numărului de mandate.

(9) Candidații care au fost incluși în listă, dar nu au fost aleși sunt declarați candidați supleanți. În cazul în care mandatul de consilier aparținând unui partid politic sau unui bloc electoral devine vacant înainte de termen, acest mandat se atribuie unuia din candidații supleanți ai formațiunii respective, în ordinea includerii acestora în listă. În cazul în care lista candidaților supleanți ai unui partid politic sau ai unui bloc electoral s-a epuizat, vacanța mandatului se completează prin restabilirea șirului descrescător, excluzându-se concurentul electoral respectiv și incluzându-se numărul în descreștere al altui concurent electoral din șir.

(10) În cazul în care mandatul de consilier deținut de un candidat independent devine vacant, vacanța se completează prin restabilirea șirului descrescător, excluzându-se numărul ce aparține candidatului respectiv și incluzându-se numărul următor din șir.

(11) Dacă în buletinul de vot au fost incluși numai candidați independenți, în cazul apariției unui mandat vacant, candidatul supleant primește mandatul de consilier în condițiile alin. (10).

(12) Mandatele se atribuie candidaților supleanți de către Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului articol, ale regulamentului, aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale și în baza documentelor electorale pe care le deține.

Articolul 173. Alegerea primarului

(1) Candidatul pentru funcția de primar se consideră ales dacă a întrunit mai mult de jumătate din voturile valabil exprimate ale alegătorilor care au participat la votare.

(2) În cazul în care niciun candidat nu întrunește mai mult de jumătate din numărul de voturi valabil exprimate, în termen de 2 săptămâni se organizează al doilea tur de scrutin cu 2 candidați care au întrunit cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin. Acești doi candidați se înscriu în buletinele de vot în ordinea descrescătoare a numărului de voturi acumulate în primul tur de scrutin. Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi, consiliul electoral de circumscripție efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.

(3) Data celui de-al doilea tur de scrutin se stabilește prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, imediat după procesarea rezultatelor votării din primul tur de scrutin, însă nu mai târziu de 10 zile până la data fixată pentru organizarea

scrutinului respectiv. Informația despre organizarea celui de-al doilea tur de scrutin se aduce la cunoștința publică de către Comisia Electorală Centrală în termen de 24 de ore de la data la care s-a adoptat hotărârea.

(4) La al doilea tur de scrutin se consideră ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi. În caz de paritate de voturi, se consideră ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin. În cazul în care ambii candidați au acumulat același număr de voturi și în primul tur, consiliul electoral de circumscripție efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.

(5) În cazul în care unul dintre candidați se retrage, cel care rămâne se consideră ales dacă a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri.

Articolul 174. Confirmarea legalității alegerilor și validarea mandatelor

(1) Consiliile electorale de circumscripție ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi prezintă procesele-verbale de consemnarea a rezultatelor alegerilor în consiliile electorale de circumscripție ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi, după caz, Comisiei Electorale Centrale.

(2) Consiliile electorale de circumscripție, în termen de cel mult 10 zile de la data primirii rapoartelor, proceselor-verbale și altor documente electorale de la birourile electorale, după caz, consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către organele electorale și instanțele de judecată a contestațiilor depuse conform procedurilor stabilite, confirmă sau infirmă printr-o hotărâre legalitatea alegerilor din circumscripție electorală respectivă și o transmit, în termen de 24 de ore după adoptare, Comisiei Electorale Centrale și consiliilor electorale de circumscripție respective de nivelul al doilea, care publică rezultatele definitive.

(3) Odată cu confirmarea legalității alegerilor, consiliile electorale de circumscripție respective declară candidații aleși, atribuie și validează mandatele consilierilor și ale primarilor aleși, confirmă lista candidaților supleanți, cu adoptarea hotărârilor în acest sens. Persoana aleasă concomitent în funcțiile de primar și consilier local prezintă consiliului electoral de circumscripție consimțământul său de a fi validată în una dintre aceste funcții.

(4) Consiliul local este legal constituit dacă sunt validate mandatele a cel puțin 2/3 din numărul de consilieri stabilit pentru acest consiliu.

(5) Legitimația de ales local se execută și se eliberează conform procedurii stabilite prin Legea nr. 256/2004 pentru aprobarea Regulamentului legitimației de ales local și a Regulamentului insignei de ales local.

Articolul 175. Alegeri nevalabile

(1) Alegerile sunt considerate nevalabile în anumite circumscripții dacă la ele au participat mai puțin de 1/4 din numărul de persoane înscrise în listele electorale. În turul doi de scrutin, alegerile se vor declara nevalabile dacă au participat mai puțin de 1/5 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.

(2) Hotărârea cu privire la declararea alegerilor nevalabile se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.

Articolul 176. Alegeri nule

Alegerile sunt declarate nule dacă în cadrul operațiunilor electorale au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor. Hotărârea cu privire la declararea alegerilor nule se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza hotărârilor consiliilor electorale de circumscripție respective.

Articolul 177. Votarea repetată

(1) În cazul în care în anumite circumscripții sau secții de votare alegerile sunt declarate nevalabile sau nule, Comisia Electorală Centrală dispune organizarea, în termen de 2 săptămâni, a votării repetate în baza acelorași date din listele electorale, cu aceleași candidaturi și aceleași consilii și birouri electorale.

(2) Concurenții electorali vinovați de încălcări ale prevederilor prezentului cod se sancționează sau se exclud din cursa electorală în baza unei hotărâri definitive, iar funcționarii electorali din cadrul consiliilor și birourilor electorale care au comis asemenea încălcări se înlocuiesc.

(3) Votarea repetată se efectuează în strictă conformitate cu prevederile capitolelor X și XI și se consideră valabilă indiferent de numărul alegătorilor care au participat la votare.

Articolul 178. Alegeri noi

(1) Alegeri noi au loc:

a) dacă consiliul a fost dizolvat ori componența lui s-a redus cu mai mult de 1/3 din numărul stabilit de Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod și ale Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală;

b) dacă mandatul primarului a încetat înainte de termen în condițiile Legii nr. 768/2000 privind statutul alesului local;

c) dacă și după votarea repetată nu a fost ales consiliul și/sau primarul;

d) dacă a avut loc o reorganizare administrativ-teritorială și în unitățile administrativ-teritoriale nou-formate este necesară alegerea autorităților administrației publice locale (consiliilor, primarilor).

(2) În ultimul an de mandat nu se organizează alegeri noi pentru funcția de primar. Alegeri noi pentru consiliul local nu se organizează în ultima jumătate de an a mandatului.

(3) În cazul apariției uneia dintre circumstanțele prevăzute la alin. (1), autoritatea administrației publice locale este obligată să comunice în scris despre acest fapt Comisiei Electorale Centrale în termen de cel mult 15 zile de la data apariției acestei circumstanțe.

(4) Data alegerilor noi se stabilește de către Comisia Electorală Centrală în termen de cel mult 30 de zile de la data constatării circumstanțelor prevăzute la alin. (1), cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor, cu condiția că alegerile noi vor avea loc concomitent, de cel mult 2 ori pe an, primăvara și toamna.

(5) Alegerile noi se desfășoară în condițiile prezentului cod.

Articolul 179. Alegerile parțiale

(1) În cazul în care, în urma alegerilor, nu a fost ales numărul stabilit de consilieri, Comisia Electorală Centrală fixează, în termen de 2 săptămâni, alegeri parțiale într-o singură sau în mai multe circumscripții.

(2) Pentru ocuparea mandatelor vacante, alegerile parțiale se efectuează în condițiile titlurilor I, II și V.

(3) Data alegerilor parțiale se stabilește prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor.

TITLUL VI

REFERENDUMUL

Articolul 180. Aplicarea prezentului titlu

Prevederile prezentului titlu se aplică doar în cazul organizării și desfășurării referendumurilor republicane și locale.

Capitolul XIV **REFERENDUMUL REPUBLICAN**

Articolul 181. Referendumul republican

(1) Referendumul republican se desfășoară în scopul exercitării puterii poporului și participării lui nemijlocite la conducerea și administrarea treburilor de stat.

(2) Referendumul republican se desfășoară prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, în conformitate cu Constituția și prevederile prezentului cod.

(3) Actele adoptate prin referendum republican au putere juridică după confirmarea rezultatelor referendumului de către Curtea Constituțională și sunt executorii pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 182. Tipurile de referendum republican

(1) În funcție de natura juridică a problemelor supuse referendumului, referendumurile republicane pot fi constituționale, legislative, privind demiterea Președintelui Republicii Moldova și consultative.

(2) Referendumului constituțional sunt supuse propunerile privind revizuirea Constituției.

(3) Referendumului legislativ sunt supuse proiectele de legi sau unele prevederi ale acestora de importanță deosebită pentru societate și stat.

(4) Referendumului consultativ sunt supuse probleme de interes național deosebit, în scopul consultării opiniei poporului cu privire la aceste probleme.

Articolul 183. Inițierea referendumului republican

(1) Referendumul republican poate fi inițiat de:

a) cel puțin 100000 de cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot. În cazul referendumului constituțional, se aplică prevederile art. 141 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) cel puțin o treime din deputații în Parlament;

c) Președintele Republicii Moldova;

d) Guvern.

(2) Subiecții menționați la alin. (1) lit. a) pot iniția referendumuri constituționale, legislative și consultative. Subiecții menționați la alin. (1) lit. b) pot iniția orice tip de referendum prevăzut la art. 182. Subiecții menționați la alin. (1) lit. c) pot iniția doar referendumuri consultative, iar cei menționați la alin. (1) lit. d) pot iniția referendumuri constituționale și consultative.

(3) În cazul în care referendumul este inițiat de subiecții prevăzuți la alin. (1) lit. a), la propunerea privind desfășurarea referendumului se anexează și listele de subscripție conform art. 197 alin. (1).

(4) Propunerea privind desfășurarea referendumului trebuie să includă problemele ce urmează să fie supuse referendumului, expuse clar, excluzându-se interpretarea lor ambiguă, precum și scopul desfășurării, data preconizată pentru desfășurarea lui. Nu pot fi supuse referendumului chestiuni de natură diferită și probleme care se exclud reciproc.

Articolul 184. Restricțiile privind desfășurarea referendumului republican

(1) Referendumul republican nu se desfășoară în cazul instituirii/declaratării stării de urgență, de asediu ori de război și nici în decursul a 120 de zile de la ridicarea stării respective. Dacă perioada pentru care a fost instituită/declarată starea de urgență, de asediu ori de război se suprapune cu data referendumului republican, stabilită până la instituirea/declarată stării respective, referendumul se anulează de drept sau se amână pentru o altă zi, respectându-se termenele de desfășurare prevăzute de prezentul cod. Hotărârea privind amânarea referendumului republican se adoptă de către organul care a emis actul de declarare a referendumului.

(2) Referendumul republican nu poate avea loc în ziua alegerilor parlamentare, prezidențiale și a celor locale generale și nici cu 60 de zile înainte și cu 60 de zile după ziua desfășurării alegerilor. În aceeași zi nu pot avea loc două referendumuri republicane.

Articolul 185. Problemele supuse referendumului republican

(1) Referendumului republican pot fi supuse problemele privind:

- a) revizuirea Constituției;
- b) aprobarea legilor constituționale adoptate de Parlament pentru revizuirea dispozițiilor privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și a celor privind neutralitatea permanentă a statului;
- c) demiterea Președintelui Republicii Moldova;
- d) aprobarea legilor de importanță deosebită pentru societate și stat;
- e) alte probleme importante ale societății și ale statului.

(2) Textul întrebării la care trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului republican se redactează într-o manieră neutră, fără ambiguități, fără a induce în eroare sau a sugera răspunsul. Nu se admite formularea unor întrebări care se exclud reciproc.

(3) Organizarea și desfășurarea referendumului privind problemele prevăzute la alin. (1) lit. b și c) este obligatorie.

Articolul 186. Probleme ce nu pot fi supuse referendumului republican

Referendumului republican nu pot fi supuse problemele:

- a) privind impozitul și bugetul;
- b) privind amnistierea și grațierea;
- c) privind măsurile extraordinare sau de urgență pentru asigurarea ordinii publice, sănătății și securității populației;
- d) privind alegerea, numirea, demiterea persoanelor în/din anumite funcții, care țin de competența Parlamentului, a Președintelui Republicii Moldova și a Guvernului;
- e) ce țin de competența instanțelor de judecată și a procuraturii.

Articolul 187. Inițierea referendumului pentru revizuirea Constituției

(1) Referendumul pentru revizuirea Constituției se inițiază în condițiile art. 141 din Constituție.

(2) Propunerea privind desfășurarea referendumului pentru revizuirea Constituției se prezintă Curții Constituționale, care este obligată să se pronunțe, în termen de 10 zile, asupra inițiativei de revizuire a Constituției Republicii Moldova și să prezinte un aviz.

(3) După efectuarea de către Curtea Constituțională a controlului constituționalității inițiativei de revizuire a Constituției, propunerea privind desfășurarea referendumului, la care se anexează avizul Curții Constituționale, se prezintă spre examinare Parlamentului.

(4) Revizuirea Constituției nu poate fi supusă referendumului în cazul în care aceasta ar va avea ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

(5) În cazul în care revizuirea unora și a celorlalte prevederi ale Constituției este inițiată concomitent de Parlament și de cetățeni, examinarea propunerilor de revizuire pe cale parlamentară încetează.

Articolul 188. Inițierea referendumului privind demiterea
Președintelui Republicii Moldova

(1) Referendumul privind demiterea Președintelui Republicii Moldova poate fi inițiat în exclusivitate de Parlament.

(2) După adoptarea hotărârii privind suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova în condițiile art. 89 alin. (1) și (2) din Constituție, Parlamentul, în termen de 5 zile, adoptă o hotărâre privind desfășurarea referendumului cu privire la problema în cauză. Referendumul se desfășoară în termenul prevăzut la art. 89 alin. (3) din Constituție.

(3) Referendumul se va desfășura peste cel puțin 30 de zile de la adoptarea hotărârii privind suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova.

Articolul 189. Hotărârea cu privire la desfășurarea referendumului republican

(1) În termen de 3 luni de la primirea propunerii de inițiere a referendumului, Parlamentul adoptă una dintre următoarele hotărâri:

a) privind declararea referendumului, care se va desfășura peste cel puțin 60 de zile de la adoptarea hotărârii;

b) privind respingerea propunerii privind desfășurarea referendumului, în cazul în care aceasta vine din partea deputaților;

c) privind soluționarea problemelor care urmează a fi supuse referendumului fără desfășurarea acestuia, cu excepția situației prevăzute la art. 187 alin. (5).

(2) În hotărârea privind desfășurarea referendumului republican se indică data desfășurării lui, denumirea proiectului de lege care urmează a fi adoptat, textul acestuia și/sau al întrebărilor la care trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului.

Articolul 190. Stabilirea datei referendumului republican

Data referendumului republican se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua desfășurării lui, la propunerea subiectului cu dreptul de a iniția referendumul.

Articolul 191. Inițierea referendumului republican de către cetățeni

(1) Pentru inițierea referendumului republican de către cetățeni aceștia vor constitui un grup de inițiativă în cadrul unei adunări, la care trebuie să participe cel puțin 300 de persoane cu drept de vot. Cu cel puțin 10 zile înainte de adunare,

inițiatorii sunt obligați să notifice în scris Comisia Electorală Centrală și autoritatea administrației publice locale pe al cărei teritoriu urmează să fie organizată adunarea despre timpul, locul și scopul acesteia.

(2) Înainte de a începe adunarea, participanții la adunare se înregistrează într-o listă în care se înscriu numele, prenumele, domiciliul și se aplică semnăturile acestora.

(3) În cadrul se alege un președinte și un secretar. Ordinea de zi a adunării trebuie să includă discutarea oportunității organizării referendumului republican și formularea întrebărilor care urmează a fi supuse acestuia.

(4) În cazul în care propunerea de desfășurare a referendumului republican se adoptă cu majoritatea de voturi ale participanților la adunare, se alege grupul de inițiativă, care va colecta semnăturile susținătorilor referendumului. Grupul de inițiativă trebuie să includă cel puțin 100 de persoane cu drept de vot. Membrii grupului de inițiativă vor alege din rândul lor un birou executiv, compus dintr-un președinte, un vicepreședinte și un secretar, care vor reprezenta grupul și vor organiza activitatea lui.

(5) La adunare se întocmește un proces-verbal, în care se indică rezultatele votării chestiunilor incluse în ordinea de zi. Președintele și secretarul adunării semnează actele adunării: lista participanților, procesul-verbal, formularea precisă și corectă a întrebărilor care urmează a fi supuse referendumului republican sau, după caz, a proiectului de lege, precum și lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora.

Articolul 192. Înregistrarea grupului de inițiativă

(1) Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican se înregistrează de către Comisia Electorală Centrală. Pentru înregistrare, comisiei i se prezintă:

- a) actele adunării cetățenilor la care a fost ales grupul de inițiativă;
- b) declarația membrilor grupului de inițiativă privind consimțământul de a participa la colectarea de semnături ale susținătorilor referendumului;
- c) cererea privind înregistrarea grupului de inițiativă.

(2) În termen de 15 zile de la depunerea actelor prevăzute la alin. (1) sau de la recepționarea avizului în condițiile art. 193 alin. (3) și (5), Comisia Electorală Centrală adoptă o hotărâre cu privire la înregistrarea grupului de inițiativă sau cu privire la refuzul de a-l înregistra. În hotărârea cu privire la înregistrarea grupului de inițiativă se indică termenul pentru colectarea semnăturilor susținătorilor referendumului republican, care nu poate fi mai mic de 2 luni și mai mare de 3 luni.

(3) După înregistrarea grupului de inițiativă, membrilor acestuia li se eliberează legitimații și liste de subscripție, conform modelelor stabilite de Comisia Electorală Centrală.

(4) Informația privind înregistrarea grupului de inițiativă și problemele care urmează a fi supuse referendumului republican se aduc la cunoștința publică prin intermediul mass-media.

Articolul 193. Cerințe specifice pentru inițierea referendumului legislativ de către cetățeni

(1) Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului legislativ prezintă Comisie Electorale Centrale textul proiectului de lege în limba română redactat conform cerințelor tehnicii legislative prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, precum și nota informativă.

(2) După recepționarea actelor grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului legislativ, Comisia Electorală Centrală, în termen de până la 3 zile, transmite Ministerului Justiției proiectul de lege și nota informativă pentru efectuarea procedurii de avizare și expertizare a proiectului.

(3) Ministerul Justiției, în termen de 30 de zile, efectuează procedura de avizare și expertizare a proiectului de lege, conform prevederilor legale aferente elaborării proiectului unui act normativ

(4) Grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului legislativ poate ajusta proiectul de lege la cerințele înaintate în avizul Ministerului Justiției, respectând condiția că acestea nu schimbă esențial conceptul aprobat la adunarea cetățenilor.

(5) În condițiile avizului Ministerului Justiției, Comisia Electorală Centrală adoptă, în conformitate cu art. 192 alin. (2), hotărârea cu privire la înregistrarea grupului de inițiativă sau cu privire la refuzul de a-l înregistra.

Articolul 194. Colectarea semnăturilor

(1) Începând cu data înregistrării grupului de inițiativă, dar nu mai devreme de data eliberării listelor de subscripție, membrii lui au dreptul de a colecta semnăturile susținătorilor referendumului republican în liste de subscripție.

(2) Semnăturile se colectează în condițiile stabilite de prezentul capitol și de regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală în acest sens, fiind aplicabile

corespunzător și prevederile art. 65, în măsura în care nu contravin condițiilor speciale aferente colectării semnăturilor susținătorilor referendumului republican.

Articolul 195. Cerințe specifice pentru listele de subscripție

(1) Pe fiecare foaie din listele de subscripție se tipărește întrebarea la care trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului republican. Se interzice colectarea de semnături pe listele ce nu conțin textul întrebărilor.

(2) În cazul referendumului constituțional sau legislativ, proiectul de lege se tipărește pe fiecare listă de subscripție. Dacă acesta este voluminos, proiectul de lege se tipărește separat și se anexează la lista de subscripție, care va cuprinde denumirea proiectului și nota informativă sau rezumatul acesteia.

(3) În cazul referendumului constituțional, lista de subscripție va conține numai semnături ale susținătorilor care domiciliază în aceeași unitate administrativ-teritorială de nivelul al doilea.

(4) Susținătorul referendumului republican trebuie să fie persoană care, în momentul semnării listei de subscripție, are dreptul de a alege.

(5) În lista de subscripție, susținătorul referendumului republican completează el însuși datele personale și își aplică semnătura. În cazul în care susținătorul referendumului republican nu poate, din motive obiective, să completeze personal datele solicitate, acestea sunt completate de colector, semnătura în lista de subscripție fiind aplicată nemijlocit de susținător, iar în caz de imposibilitate, de un reprezentant al acestuia.

Articolul 196. Responsabilitatea pentru corectitudinea întocmirii listelor de subscripție

(1) Colectorul este responsabil de asigurarea autenticității datelor din lista de subscripție întocmită. Pe fiecare listă de subscripție colectorul face o mențiune prin care atestă faptul că semnăturile au fost colectate de el personal și că el confirmă autenticitatea semnăturilor, apoi semnează.

(2) Colectorul are obligația de a preveni fiecare cetățean despre faptul că poate semna numai într-o singură listă de subscripție.

(3) Pentru încălcarea prevederilor ce stabilesc procedura de colectare a semnăturilor, precum și a dispozițiilor ce vizează domeniul protecției datelor cu caracter personal, colectorul poartă răspundere conform legislației.

Articolul 197. Prezentarea și verificarea listelor de subscripție

(1) Cel târziu în ultima zi a termenului de colectare a semnăturilor, grupul de inițiativă întocmește un proces-verbal, în care indică data înregistrării grupului de inițiativă, numărul de semnături colectate și data încheierii colectării de semnături. Procesul-verbal, semnat de membrii grupului de inițiativă, și listele de subscripție se prezintă Comisiei Electorale Centrale. După primirea și înregistrarea de către comisie a listelor de subscripție nu se admite depunerea listelor de subscripție suplimentare.

(2) În termen de 30 zile de la prezentarea listelor de subscripție, Comisia Electorală Centrală verifică autenticitatea semnăturilor de pe listele care au fost prezentate, în limita numărului stabilit la art. 183. Pentru verificarea listelor de subscripție organul electoral utilizează aplicația electronică.

(3) Membrii biroului executiv al grupului de inițiativă, precum și observatorii acreditați au dreptul să asiste la verificarea listelor de subscripție în baza unei cereri adresate comisiei. Membrii biroului executiv al grupului de inițiativă au dreptul să asiste doar la verificarea listelor de subscripție pe care le-au prezentat. Condițiile de asistare la verificarea listelor de subscripție se stabilesc în ghidul prevăzut la art. 67 alin. (2).

(4) După verificarea listelor de subscripție, Comisia Electorală Centrală adoptă o hotărâre cu privire la inițierea referendumului republican. Procesul-verbal de verificare a listelor de subscripție și hotărârea Comisiei Electorale Centrale privind inițierea referendumului se remit în termen de 3 zile Biroului permanent al Parlamentului.

(5) În cazul în care nu a fost prezentat numărul necesar de semnături, Comisia Electorală Centrală adoptă o hotărâre privind respingerea propunerii de organizare a referendumul republican și anularea înregistrării grupului de inițiativă.

(6) Lista de subscripție se invalidează total dacă:

- a) este de un alt model sau serie (număr) decât cele eliberate de comisie colectorului;
- b) nu este semnată de colector;
- c) nu conține textul întrebării.

(7) Semnătura din lista de subscripție se invalidează dacă susținătorul:

- a) a înscris datele personale, însă nu a aplicat semnătura;
- b) nu are dreptul de vot la data semnării în lista de subscripție;
- c) și-a înscris datele din actul de identitate expirat;

d) este arondat în altă circumscripție electorală de nivelul al doilea decât cea pe teritoriul căreia au fost colectate semnăturile, în cazul referendumului republican constituțional;

e) a înscris în lista de subscripție date de identitate eronate, care nu permit identificarea acestuia.

Articolul 198. Circumscripțiile electorale, secțiile de votare, consiliile și birourile electorale

(1) În scopul organizării și desfășurării referendumului republican, Comisia Electorală Centrală formează circumscripții electorale administrative, care corespund unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea ale Republicii Moldova și, respectiv, consilii electorale de circumscripție în condițiile art. 34, care se aplică în modul corespunzător.

(2) Atribuțiile consiliilor electorale de circumscripție sunt cele prevăzute la art. 37, care se aplică în modul corespunzător.

(3) Circumscripțiile electorale se divizează în secții de votare în condițiile art. 38–40, care se aplică în modul corespunzător. Pentru fiecare secție de votare se formează birouri electorale ale secției de votare, ce se constituie și își îndeplinesc atribuțiile în condițiile art. 38–41, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 199. Acordarea de sprijin consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului republican, organizarea activității acestora, modificarea componenței și dizolvarea

Acordarea de sprijin, organizarea activității, modificarea componenței și dizolvarea consiliilor și a birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului are loc în condițiile art. 44–46, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 200. Înregistrarea participanților la referendumul republican

(1) După publicarea de către Comisia Electorală Centrală a listei partidelor politice ce au dreptul să participe la referendumul republican, întocmită conform art. 27 lit. g), dar nu mai devreme de 60 de zile și nu mai târziu de 30 de zile înainte de ziua desfășurării referendumului republican, partidele respective pot depune la Comisia Electorală Centrală cererea privind înregistrarea în calitate de participant la referendum, semnată de persoana abilitată conform normelor statutare.

(2) Cererea este însoțită de următoarele documente:

a) procesul-verbal al ședinței organului abilitat conform normelor statutare privind participarea la referendumul republican;

b) declarația privind opțiunea aleasă la referendumul republican: „DA” sau „NU”;

c) copia de pe statutul partidului politic, cu toate modificările și completările, înregistrat la Agenția Servicii Publice;

d) cererea privind confirmarea reprezentantului cu drept de vot consultativ și/sau a persoanei responsabile de finanțe (trezorier), după caz.

(3) Înregistrarea blocurilor electorale se efectuează în condițiile art. 64.

(4) Particularitățile înregistrării participanților la referendum se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

(5) Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 zile, examinează cererea și documentele anexate, după care adoptă o hotărâre privind înregistrarea partidului politic sau a blocului electoral în calitate de participant la referendumul republican sau privind refuzul motivat de înregistrare.

Articolul 201. Listele electorale

Listele electorale se întocmesc în condițiile capitolului VI, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 202. Campania electorală

Campania electorală pentru referendumul republican începe nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua alegerilor și se desfășoară în conformitate cu prevederile capitolului VIII, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 203. Buletinul de vot

(1) Buletinele de vot se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului IX, care se aplică în modul corespunzător.

(2) În buletinul de vot se tipărește textul întrebării sau proiectul de lege supus referendumului republican. În dreapta textului întrebării sau a proiectului de lege se plasează pe orizontală două patrulete cu cuvintele „DA” și „NU”, iar sub acestea – două cercuri.

(3) În cazul în care referendumului se supun câteva probleme, pentru fiecare dintre ele se întocmește câte un buletin, care trebuie să fie de culori diferite.

(4) Buletinele de vot se imprimă într-un număr egal cu numărul de persoane înscrise în listele electorale.

(5) Buletinele de vot care includ aceeași întrebare trebuie să aibă același format, să fie tipărite cu aceleași caractere, pe hârtie de aceeași culoare și densitate.

(6) Modelul și textul buletinelor de vot și modelul proceselor-verbale ale consiliilor și birourilor electorale pentru efectuarea referendumului republican se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.

(7) Buletinele de vot se distribuie consiliilor electorale de circumscripție cu 3 zile, iar birourilor electorale ale secțiilor de votare cu o zi înainte de ziua referendumului republican.

Articolul 204. Votarea

(1) Votarea în cadrul referendumului republican se efectuează în condițiile capitolului X, care se aplică în modul corespunzător.

(2) Alegătorul completează buletinul de vot aplicând ștampila cu inscripția „Votat” în interiorul unui singur cerc de sub patrulaterul în care este înscris cuvântul „DA” sau „NU”, exprimându-și astfel opțiunea.

Articolul 205. Monitorizarea referendumului republican și reflectarea lui în mass-media

Monitorizarea referendumului republican și reflectarea în mass-media a modului de organizare și desfășurare a acestuia se fac în condițiile capitolului XII, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 206. Numărarea voturilor și stabilirea rezultatelor referendumului republican

(1) Numărarea voturilor și stabilirea rezultatelor referendumului republican se efectuează în condițiile capitolului XI, care se aplică în modul corespunzător.

(2) În procesul-verbal privind rezultatele referendumului republican se indică separat numărul de voturi „DA” și numărul de voturi „NU”.

(3) Rezultatele referendumului republican se examinează de către Comisia Electorală Centrală, care adoptă o hotărâre asupra lui.

Articolul 207. Confirmarea rezultatelor referendumului republican

(1) Comisia Electorală Centrală, în termen de 24 de ore de la stabilirea rezultatelor referendumului republican, prezintă Curții Constituționale un raport privind rezultatele referendumului și actele prevăzute la art. 85.

(2) În termen de 10 zile, Curtea Constituțională examinează actele remise de Comisia Electorală Centrală și confirmă sau infirmă, printr-o hotărâre, rezultatele referendumului republican.

Articolul 208. Adoptarea, publicarea și intrarea în vigoare a hotărârii supuse referendumului republican

(1) Hotărârea se consideră adoptată prin referendum republican dacă pentru ea au votat majoritatea cetățenilor care au participat la referendum. În cazul în care referendumului se supune o lege constituțională care prevede modificarea dispozițiilor privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și a dispozițiilor referitoare la neutralitatea permanentă a statului, aceasta se consideră aprobată dacă pentru ea au votat cel puțin jumătate din numărul total de persoane înscrise în listele electorale. Hotărârea privind demiterea Președintelui Republicii Moldova se consideră adoptată prin referendum republican dacă pentru ea au votat un număr de alegători egal sau mai mare decât în cazul alegerii Președintelui Republicii Moldova, dar nu mai puțin de jumătate din numărul alegătorilor care au participat la referendum.

(2) Hotărârea adoptată prin referendum republican se publică într-o ediție specială a Monitorului Oficial al Republicii Moldova. Data adoptării hotărârii se consideră ziua desfășurării referendumului republican. Hotărârea intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial sau la data indicată în ea.

Articolul 209. Anularea sau modificarea hotărârii adoptate prin referendum republican

Anularea sau modificarea hotărârii adoptate prin referendum republican se face, de asemenea, prin referendum republican sau utilizându-se procedurile prevăzute pentru revizuirea Constituției. Prevederile respective nu se răsfrâng asupra hotărârii pentru demiterea Președintelui Republicii Moldova.

Articolul 210. Documentele referendumului republican

Documentele referendumului republican se păstrează în condițiile art. 87, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 211. Referendumul republican nevalabil

Comisia Electorală Centrală declară nevalabil referendumul republican constituțional și legislativ dacă la el au participat mai puțin de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.

Articolul 212. Referendumul republican nul

Curtea Constituțională declară nul referendumul republican dacă în timpul votării sau numărării voturilor au fost comise încălcări grave ale prevederilor prezentului cod, care au influențat rezultatele referendumului în întregime.

Articolul 213. Votarea repetată

(1) Dacă referendumul republican a fost declarat nul, Comisia Electorală Centrală organizează, în termen de 2 săptămâni, votarea repetată în baza acelorași date din listele electorale și cu aceleași consilii și birouri electorale.

(2) Participanții la referendum vinovați de încălcări ale prevederilor prezentului cod se sancționează, iar membrii consiliilor și ai birourilor electorale care au comis încălcări ale prezentului cod se înlocuiesc.

Articolul 214. Referendumul republican nou

Un nou referendum republican cu privire la aceeași problemă poate fi efectuat după expirarea a cel puțin 2 ani de la data referendumului republican precedent.

Capitolul XV REFERENDUMUL LOCAL

Articolul 215. Referendumul local

Referendumul local reprezintă consultarea cetățenilor în probleme de interes deosebit pentru sat (comună), oraș (municipiu), raion, unitate administrativ-teritorială cu statut special. Revocarea primarului satului (comunei), orașului (municipiului) se efectuează, de asemenea, prin referendum local.

Articolul 216. Restricțiile privind desfășurarea referendumului local

(1) Referendumul local nu se efectuează în cazul instituirii/declarării stării de urgență, de asediu sau de război. Dacă perioada pentru care a fost instituită/declarată starea de urgență, de asediu ori de război se suprapune cu data referendumului local, stabilită până la instituirea/declarărea stării respective, referendumul se anulează de drept sau se amână pentru o altă zi, respectându-se termenele de desfășurare prevăzute de prezentul cod.

(2) Referendumul local nu poate avea loc în ziua alegerilor parlamentare, prezidențiale și a celor locale generale și nici cu 60 de zile înainte și cu 60 de zile după ziua desfășurării alegerilor. În aceeași zi și aceeași localitate nu pot avea loc două referendumuri locale.

(3) Hotărârea privind amânarea referendumului local se adoptă de către Comisia Electorală Centrală la propunerea consiliului local sau a autorității reprezentative a unității administrativ-teritoriale cu statut special care a emis actul de organizare a referendumului.

(4) Referendumul local pentru revocarea primarului poate fi inițiat după expirarea unui an de la intrarea acestuia în funcție sau de la data referendumului local precedent pentru revocarea aceluiași primar. Revocarea primarului nu poate fi desfășurată pe parcursul ultimului an de mandat.

(5) La referendumul local nu participă alegătorii care nu au înregistrare la domiciliu sau reședință temporară în unitatea administrativ-teritorială respectivă.

Articolul 217. Problemele supuse referendumului local

(1) Referendumului local pot fi supuse probleme de interes local deosebit care țin doar de competențele legale ale autorităților administrației publice locale.

(2) Textul întrebării la care trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului local se redactează într-o manieră neutră, fără ambiguități, fără a induce în eroare sau a sugera răspunsul. Nu se admite formularea unor întrebări care se exclud reciproc.

(3) Revocarea primarului prin referendum poate fi inițiată în cazul în care acesta nu respectă interesele comunității locale, nu exercită în mod adecvat atribuțiile de ales local prevăzute de lege, încalcă normele morale și etice, fapte confirmate în modul stabilit.

Articolul 218. Probleme ce nu pot fi supuse referendumului local

(1) Referendumului local nu pot fi supuse problemele:

a) de interes național, care țin de competența Parlamentului, Guvernului sau a altor autorități publice centrale, conform atribuțiilor stabilite de Constituție și de legislație;

b) ce țin de politica internă și externă a statului;

c) care vin în contradicție cu prevederile Constituției și ale legislației Republicii Moldova;

- d) privind impozitele și bugetul;
- e) privind măsurile extraordinare sau de urgență pentru asigurarea ordinii publice, sănătății și securității populației;
- f) privind alegerea, numirea, demiterea și revocarea în/din anumite funcții a persoanelor ce țin de competența Parlamentului, a Președintelui Republicii Moldova și a Guvernului;
- g) ce țin de revocarea primarului, destituit în baza hotărârii definitive de revocare pronunțate de instanța de judecată;
- h) ce țin de competența instanțelor de judecată sau a procuraturii.

(2) Prin derogare de la alin. (1), pot fi supuse referendumului local consultativ comasarea mai multor localități de același nivel.

Articolul 219. Stabilirea datei referendumului local

Data referendumului local se stabilește de către Comisia Electorală Centrală în termen de 30 de zile de la data adoptării hotărârii sau deciziei privind desfășurarea referendumului, cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua referendumului, cu condiția că referendumurile vor avea loc concomitent, de cel mult 2 ori pe an, primăvara și toamna.

Articolul 220. Inițierea referendumului local

Referendumul local poate fi inițiat de:

- a) 1/2 din numărul de consilieri aleși, iar în cazul revocării primarului prin vot secret – de 2/3 din numărul consilierilor aleși;
- b) primarul satului (comunei), orașului (municipiului), cu excepția cazului când se inițiază referendum pentru revocarea primarului;
- c) autoritatea reprezentativă a unității administrativ-teritoriale cu statut special;
- d) de 10% din numărul cetățenilor cu drept de vot care au domiciliul pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective.

Articolul 221. Înregistrarea grupului de inițiativă

(1) În cazul în care inițiativa desfășurării referendumului local vine de la cetățeni, se constituie un grup de inițiativă, format din cel puțin 20 de cetățeni cu drept de vot care au domiciliul pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective. La adunarea de constituire a grupului de inițiativă trebuie să participe cel puțin 30 de persoane. Cu cel puțin 3 zile înainte de adunare, inițiatorii sunt obligați să comunice în scris primarului timpul, locul și scopul desfășurării adunării.

(2) În cazul inițierii referendumului local în condițiile art. 220 lit. d), grupul de inițiativă se înregistrează de către Comisia Electorală Centrală în termen de 7 zile de la prezentarea cererii de înregistrare, a procesului-verbal de constituire și a textului întrebării la care trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului.

(3) În hotărârea de înregistrare se indică termenul de colectare a semnăturilor solicitat de grupul de inițiativă, care nu poate fi mai mic de 30 de zile și nici mai mare de 60 de zile, precum și întrebările la care trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului local.

(4) În cazul înregistrării grupului de inițiativă, membrilor acestuia li se eliberează liste de subscripție și legitimații de un model stabilit de Comisia Electorală Centrală.

(5) Informația privind înregistrarea grupului de inițiativă se aduce la cunoștința publică.

Articolul 222. Colectarea semnăturilor

(1) Începând cu data înregistrării grupului de inițiativă, dar nu mai devreme de data eliberării listelor de subscripție, membrii lui au dreptul de a colecta semnăturile susținătorilor referendumului local în liste de subscripție.

(2) Semnăturile se colectează în condițiile stabilite de prezentul capitol, de regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală în acest sens, fiind aplicabile corespunzător și prevederile art. 65, în măsura în care nu contravin condițiilor speciale aferente colectării semnăturilor susținătorilor referendumului local.

(3) Pentru efectuarea referendumului local, este necesară colectarea semnăturilor a cel puțin 10% din numărul cetățenilor cu drept de vot care domiciliază în unitatea administrativ-teritorială respectivă.

Articolul 223. Cerințe specifice pentru listele de subscripție

(1) Pe fiecare foaie din listele de subscripție, se tipărește textul întrebării/întrebărilor la care trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului. Se interzice colectarea de semnături pe liste ce nu conțin textul întrebărilor.

(2) Lista de subscripție va conține numai semnături ale susținătorilor care au domiciliul într-o singură circumscripție electorală în care urmează să fie organizat referendumul local.

(3) Susținătorul referendumului local trebuie să fie persoană care, în momentul semnării listei de subscripție, are dreptul de a alege.

(4) În lista de subscripție, susținătorul referendumului local completează el însuși datele personale și își aplică semnătura. În cazul în care susținătorul referendumului local nu poate, din motive obiective, să completeze personal datele solicitate, acestea sunt completate de colector, semnătura în lista de subscripție fiind aplicată nemijlocit de susținător, iar în caz de imposibilitate, de un reprezentant al acestuia.

Articolul 224. Responsabilitatea pentru corectitudinea întocmirii listelor de subscripție

(1) Colectorul este responsabil de asigurarea autenticității datelor din lista de subscripție întocmită. Pe fiecare listă de subscripție, colectorul face o mențiune prin care atestă faptul că semnăturile au fost colectate de el personal și că el confirmă autenticitatea semnăturilor, apoi semnează.

(2) Colectorul este obligat să informeze susținătorul că poate semna pentru fiecare din întrebări doar o singură dată.

(3) Pentru încălcarea prevederilor ce stabilesc procedura de colectare a semnăturilor, precum și a dispozițiilor ce vizează domeniul protecției datelor cu caracter personal, colectorul poartă răspundere conform legislației.

Articolul 225. Prezentarea și verificarea listelor de subscripție

(1) Cel târziu în ultima zi a termenului de colectare a semnăturilor, grupul de inițiativă întocmește un proces-verbal, în care indică data înregistrării grupului de inițiativă, numărul de semnături colectate și data încheierii colectării de semnături. Procesul-verbal, semnat de membrii grupului de inițiativă, și listele de subscripție se prezintă autorității care a înregistrat grupul de inițiativă. Nu se admite depunerea listelor de subscripție suplimentare după ce autoritatea respectivă a primit și a înregistrat listele de subscripție.

(2) În termen de 15 zile de la prezentarea listelor de subscripție, autoritatea care a înregistrat grupul de inițiativă verifică autenticitatea semnăturilor de pe listele care au fost prezentate, în limita numărului stabilit la art. 222 alin. (3). Pentru verificarea listelor de subscripție, autoritatea respectivă utilizează aplicația electronică.

(3) Membrii grupului de inițiativă desemnați în acest sens și observatorii acreditați au dreptul să asiste la verificarea listelor de subscripție în baza unei cereri

adresate autorității care a înregistrat grupul respectiv. Membrii grupului de inițiativă au dreptul să asiste doar la procesul de verificare a listelor de subscripție pe care le-au prezentat. Condițiile de asistare la procesul de verificare a listelor de subscripție se stabilesc în ghidul prevăzut la art. 67 alin. (2).

(4) Listele de subscripție se invalidează total dacă:

- a) sunt de un alt model sau serie (număr) decât cele eliberate colectorului de organul electoral;
- b) nu sunt semnate de colector conform art. 224 alin. (1);
- c) nu conțin textul întrebării.

(5) Semnătura din lista de subscripție se invalidează dacă susținătorul:

- a) a înscris datele personale, însă nu a aplicat semnătura;
- b) nu are dreptul de vot la data semnării în lista de subscripție;
- c) și-a înscris datele din actul de identitate expirat;
- d) este arondat în altă circumscripție electorală decât cea pe teritoriul căreia au fost colectate semnăturile;
- e) a înscris în lista de subscripție date de identitate eronate, care nu permit identificarea acestuia.

(6) După verificarea listelor de subscripție, Comisia Electorală Centrală întocmește o notă informativă privind rezultatul verificării listelor de subscripție și adoptă o hotărâre cu privire la:

- a) desfășurarea referendumului local, în cazul întrunirii numărului necesar de semnături stabilite la art. 222 alin. (3).
- b) respingerea inițiativei de a efectua referendumul local și anularea înregistrării grupului de inițiativă, în cazul în care nu a fost prezentat numărul necesar de semnături.

Articolul 226. Adoptarea și publicarea deciziei privind desfășurarea referendumului local

(1) După expirarea a 15 zile de la adoptarea deciziei cu privire la inițierea referendumului local în condițiile art. 220 lit. a) și b), consiliul local respectiv sau autoritatea reprezentativă a unității administrativ-teritoriale cu statut special adoptă decizia privind desfășurarea referendumului local sau refuzul de a-l efectua.

(2) Decizia privind desfășurarea referendumului local cuprinde:

- a) problemele ce urmează a fi supuse referendumului;
- b) motivele revocării primarului, în cazul referendumului pentru revocarea acestuia.

(3) Decizia privind desfășurarea referendumului local se transmite Comisiei Electorale Centrale pentru stabilirea datei.

(4) Contestația împotriva deciziei consiliului local se depune în termen de 3 zile de la comunicare și se examinează conform procedurilor stabilite pentru litigiile electorale.

(5) Decizia privind desfășurarea referendumului local se dă publicității în termen de 3 zile de la adoptare.

Articolul 227. Circumscripțiile electorale și secțiile de votare

(1) Pentru efectuarea referendumului local, se constituie, după caz, circumscripții electorale satești (comunale), orășenești (municipale), raionale, ale unității administrativ-teritoriale cu statut special și secții de votare în condițiile art. 34 și 38, care se aplică în modul corespunzător.

(2) Circumscripțiile electorale se constituie de către Comisia Electorală Centrală cu cel puțin 45 de zile înainte de ziua referendumului local la propunerea autorităților administrației publice locale.

(3) Secțiile de votare se constituie cu cel puțin 35 de zile înainte de ziua referendumului local de către consiliile electorale de circumscripție respective, în baza propunerilor primarilor orașelor (municipiilor) și ai satelor (comunelor).

(4) În localitățile în care pentru desfășurarea referendumului local se formează o singură secție de votare consiliul electoral de circumscripție îndeplinește și atribuții de birou electoral al secției de votare.

Articolul 228. Constituirea consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local

(1) Consiliile electorale de circumscripție pentru desfășurarea referendumului local se constituie de către Comisia Electorală Centrală, la propunerea consiliilor locale sau a autorităților reprezentative ale unităților administrativ-teritoriale cu statut special, a partidelor politice reprezentate în Parlament, în componență de 5–11 membri, cu cel puțin 40 de zile înainte de ziua referendumului local. Modul de constituire și atribuțiile lor sunt prevăzute la art. 34 și 37.

(2) Birourile electorale ale secțiilor de votare pentru desfășurarea referendumului local se constituie de către consiliile electorale de circumscripție pentru desfășurarea referendumului, la propunerea autorităților administrației publice locale, a partidelor politice reprezentate în Parlament, în componență a 5–11

membri, cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua referendumului local. Modul de constituire și funcțiile lor sunt prevăzute la art. 38 și 41.

(3) În componența consiliilor și a birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local nu pot fi incluși consilieri din consiliile locale și membri ai grupului de inițiativă.

(4) La prima ședință, fiecare consiliu electoral de circumscripție și birou electoral al secției de votare alege, cu votul majorității membrilor, un președinte și un secretar.

(5) În termen de 2 zile de la data constituirii, consiliile și birourile electorale aduc la cunoștința publică componența lor, sediul și modalitatea de contact.

Articolul 229. Cumularea atribuțiilor de către consiliile și birourile electorale

În cazul în care referendumul local se desfășoară concomitent cu alegerile (locale, parlamentare, prezidențiale) sau concomitent cu referendumul republican, consiliile și birourile electorale care organizează desfășurarea alegerilor, constituite în condițiile capitolului III, îndeplinesc și atribuțiile de consilii și birouri electorale pentru desfășurarea referendumului.

Articolul 230. Acordarea de sprijin consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local, organizarea activității, modificarea componenței și dizolvarea

Acordarea de sprijin, organizarea activității, modificarea componenței și dizolvarea consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local se efectuează în condițiile art. 44–46, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 231. Înregistrarea participanților la referendumul local

(1) După publicarea de către Comisia Electorală Centrală a listei partidelor politice care au dreptul de a participa la referendumul local, întocmită conform art. 27 lit. g), dar nu mai devreme de 40 de zile și nu mai târziu de 30 zile înainte de ziua desfășurării referendumului local, acestea pot depune la consiliul electoral cererea privind înregistrarea în calitate de participant la referendum, semnată de persoana abilitată conform normelor statutare.

(2) Cererea este însoțită, după caz, de următoarele documente:

- a) procesul-verbal al ședinței organului abilitat conform normelor statutare privind participarea la referendumul local;
- b) declarația privind opțiunea aleasă la referendumul local: „DA” sau „NU”;

c) copia statutului partidului politic cu toate modificările și completările, înregistrat conform legislației;

d) cererea privind confirmarea reprezentantului participantului la referendum și/sau trezorierului, după caz.

(3) Modelul cererii și documentelor anexate se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.

(4) Consiliul electoral, în termen de 3 zile, va examina cererea și documentele anexate, după care va adopta o hotărâre cu privire la înregistrarea partidului politic sau blocului electoral în calitate de participant la referendumul local sau cu privire la refuzul de a înregistra partidul politic sau blocul electoral în calitate de participant la referendumul local. Hotărârea motivată privind refuzul de a înregistra participantul la referendum se comunică acestuia în termen de 24 de ore de la adoptare.

Articolul 232. Listele electorale

Listele electorale pentru referendumul local se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului VI, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 233. Campania electorală

Campania electorală pentru referendumul local începe nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua referendumului local și se desfășoară în conformitate cu prevederile capitolului VIII, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 234. Buletinele de vot

(1) Buletinele de vot se întocmesc în conformitate cu prevederile capitolului IX, care se aplică în modul corespunzător.

(2) În buletinul de vot se tipărește textul întrebării la care trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului local. În dreapta textului se plasează pe orizontală două patruletate cu cuvintele „DA” și „NU”, iar sub acestea – două cercuri.

(3) În cazul în care referendumului se supun câteva probleme, pentru fiecare dintre ele se întocmește câte un buletin, care trebuie să fie de culori diferite.

Articolul 235. Votarea

(1) Votarea în cadrul referendumului local se efectuează în condițiile capitolului X, care se aplică în modul corespunzător.

(2) Alegătorul completează buletinul de vot aplicând ștampila cu inscripția „Votat” în interiorul unui singur cerc de sub patruleterul în care este înscris cuvântul „DA” sau „NU”, exprimându-și astfel opțiunea.

Articolul 236. Monitorizarea referendumului local și reflectarea lui în mass-media

Monitorizarea referendumului local și reflectarea în mass-media a modului de organizare și desfășurare a acestuia se efectuează în condițiile capitolului XII, care se aplică în modul corespunzător.

Articolul 237. Numărarea voturilor și stabilirea rezultatelor referendumului local

(1) Numărarea voturilor și stabilirea rezultatelor referendumului local se efectuează în condițiile capitolului XI, care se aplică în modul corespunzător.

(2) În procesul-verbal privind rezultatele referendumului local se indică separat numărul de voturi „DA” și numărul de voturi „NU”.

(3) Rezultatele referendumului local se examinează de către consiliul electoral de circumscripție, care adoptă o hotărâre asupra lui.

Articolul 238. Confirmarea rezultatelor referendumului local

(1) În termen de 2 zile de la centralizarea rezultatelor referendumului local, consiliul electoral de circumscripție, remite Comisiei Electorale Centrale raportul privind efectuarea referendumului, la care se anexează procesele-verbale ale consiliului electoral de circumscripție și ale birourilor electorale ale secțiilor de votare, precum și toate contestațiile, însoțite de note cu privire la modul lor de soluționare.

(2) În termen de 10 zile de la data primirii ac **Articolul 73**. Modelul și textul buletinelor de vot

telor prevăzute la alin. (1), Comisia Electorală Centrală va confirma sau va infirma legalitatea efectuării referendumului local și rezultatele acestuia.

(3) În termen de 24 de ore de la adoptare, Comisia Electorală Centrală va publica rezultatele definitive ale referendumului local.

Articolul 239. Adoptarea deciziei prin referendum local, anularea sau modificarea ei

(1) Decizia se consideră adoptată prin referendum local dacă pentru ea au votat majoritatea cetățenilor care au participat la referendum. Decizia privind revocarea primarului se consideră adoptată prin referendum local dacă pentru ea a votat un număr egal sau mai mare de alegători decât au votat în cazul alegerii primarului, dar nu mai puțin de jumătate din numărul alegătorilor care au participat la referendum. Data adoptării hotărârii se consideră ziua desfășurării referendumului local.

(2) În cazul în care primarul este revocat prin referendum, Comisia Electorală Centrală va stabili data alegerilor noi conform prevederilor titlului V, care se aplică în modul corespunzător.

(3) Hotărârea adoptată prin referendum local se anulează sau se modifică, de asemenea, prin referendum local sau prin decizie a consiliului local respectiv, adoptată cu votul a 2/3 din numărul consilierilor, conform Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală.

Articolul 240. Referendumul local nevalabil

Referendumul local se consideră nevalabil dacă la el au participat mai puțin de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale. Hotărârea cu privire la declararea referendumului local drept nevalabil se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.

Articolul 241. Referendumul local nul

Comisia Electorală Centrală declară referendumul nul în toată circumscripția respectivă sau în anumite secții de votare dacă în timpul votării sau în timpul numărării voturilor au fost comise încălcări grave ale prezentului cod, care au influențat rezultatele referendumului.

Articolul 242. Referendumul local repetat

În cazul în care referendumul local se declară nul, autoritățile care au adoptat decizia de desfășurare a referendumului organizează, în termen de 2 săptămâni, referendum repetat în condițiile prezentului cod. Membrii consiliilor și ai birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului vinovați de încălcări ale prevederilor Codului electoral se înlocuiesc.

Articolul 243. Referendumul local nou

Un nou referendum local în aceeași problemă poate fi efectuat peste cel puțin un an de la referendumul precedent.

TITLUL VII DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 244. Dispoziții finale

(1) Prezentul cod intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2023, cu excepția prevederilor referitoare la alegerile regionale, care vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2024.

(2) Guvernul, în termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentului cod, va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în concordanță cu acesta.

(3) Comisia Electorală Centrală, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentului cod, va aproba actele normative necesare pentru organizarea și desfășurarea alegerilor.

(4) După intrarea în vigoare a prezentului cod nu se admite formarea și funcționarea de organe electorale neprevăzute de acesta.

Articolul 245. Dispoziții tranzitorii

(1) La data intrării în vigoare a prezentului cod, Codul electoral nr. 1382/1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 451–463, art. 768), cu modificările ulterioare, se abrogă, cu excepția prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) și ale art. 17 alin. (1), (2), (4) și (6), care se aplică până la expirarea mandatului actualei componente a Comisiei Electorale Centrale, confirmată prin Hotărârea Parlamentului nr. 115/2021.

(2) Membrii componentei Comisiei Electorale Centrale, confirmată prin Hotărârea Parlamentului nr. 115/2021, care sunt în funcție la data intrării în vigoare a prezentului cod își continuă mandatul până la finele acestuia și obțin statut de persoană cu funcție de demnitate publică în condițiile art. 22 alin. (4) din prezentul cod. În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentului cod, membrii Comisiei Electorale Centrale care dețin alte funcții ce sunt incompatibile cu funcția de demnitate publică urmează să înlăture starea de incompatibilitate în conformitate cu prevederile Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale. În caz de încetare înainte de termen a calității de membru al Comisiei Electorale

Centrale, noul membru va fi numit pe un termen determinat până la expirarea mandatului comisiei.

(3) Perioada de exercitare a funcției de membru al Comisiei Electorale Centrale care nu activează permanent se asimilează stagiului de cotizare în serviciul public.

(4) Președintele și secretarul Consiliului Electoral Central al Găgăuziei care sunt în funcție la data intrării în vigoare a prezentului cod își exercită de drept atribuțiile până la expirarea mandatului. În caz de încetare înainte de termen a calității de președinte sau secretar al Consiliului Electoral Central al Găgăuziei, numirea va fi efectuată în condițiile art. 36 din prezentul cod și în conformitate cu actele normative locale.

(5) Persoanele care sunt incluse în registrul funcționarilor electorali la data intrării în vigoare a prezentului cod se consideră certificate din oficiu cu valabilitatea certificatelor de calificare de 2 ani. Certificarea ulterioară a acestor persoane se va face în baza normelor generale.